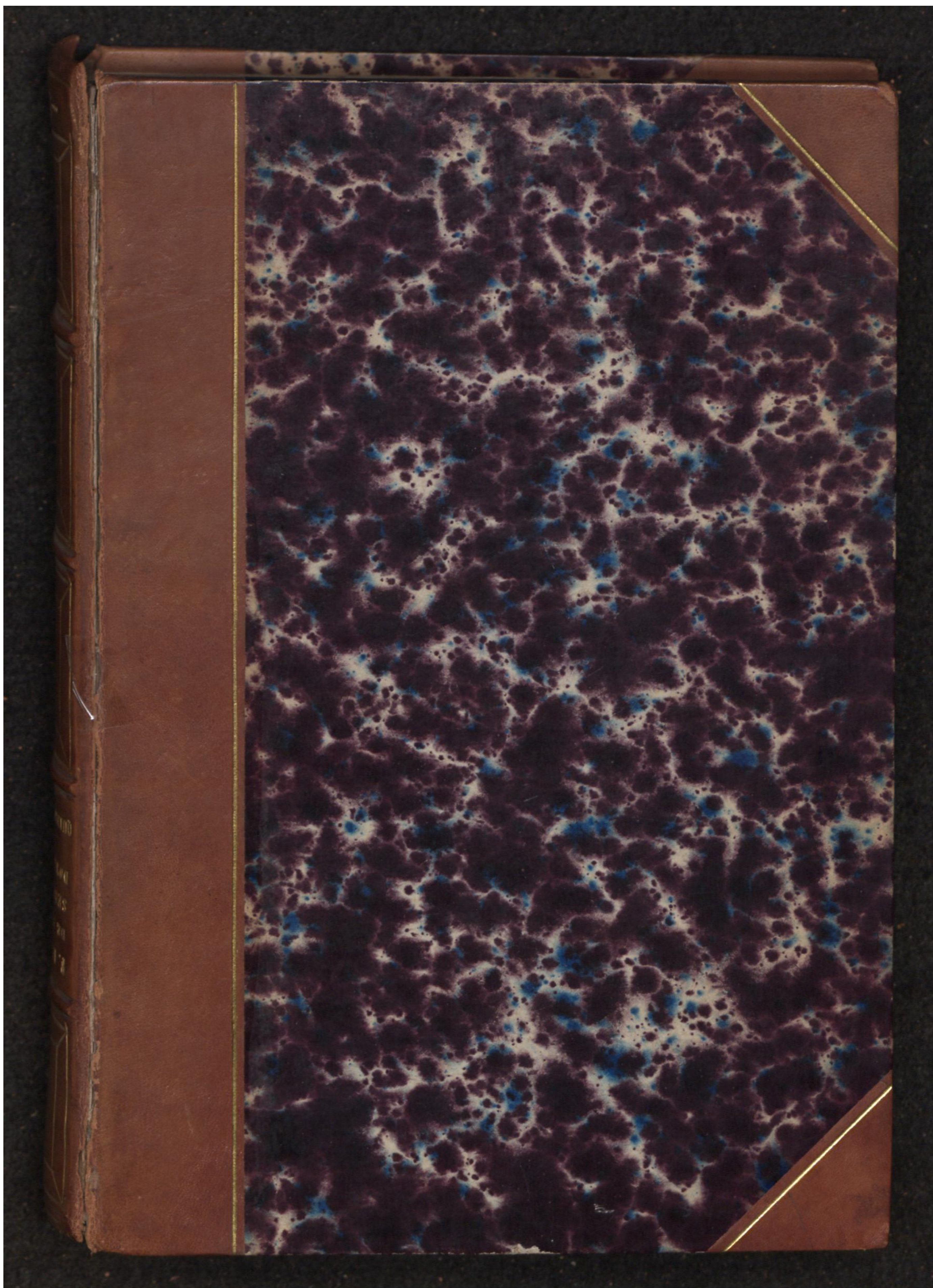
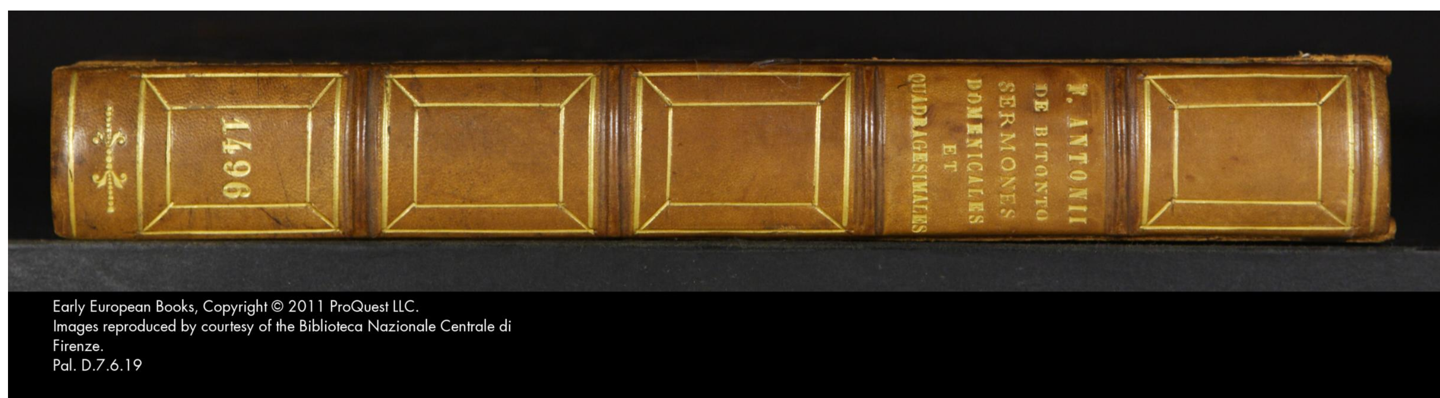
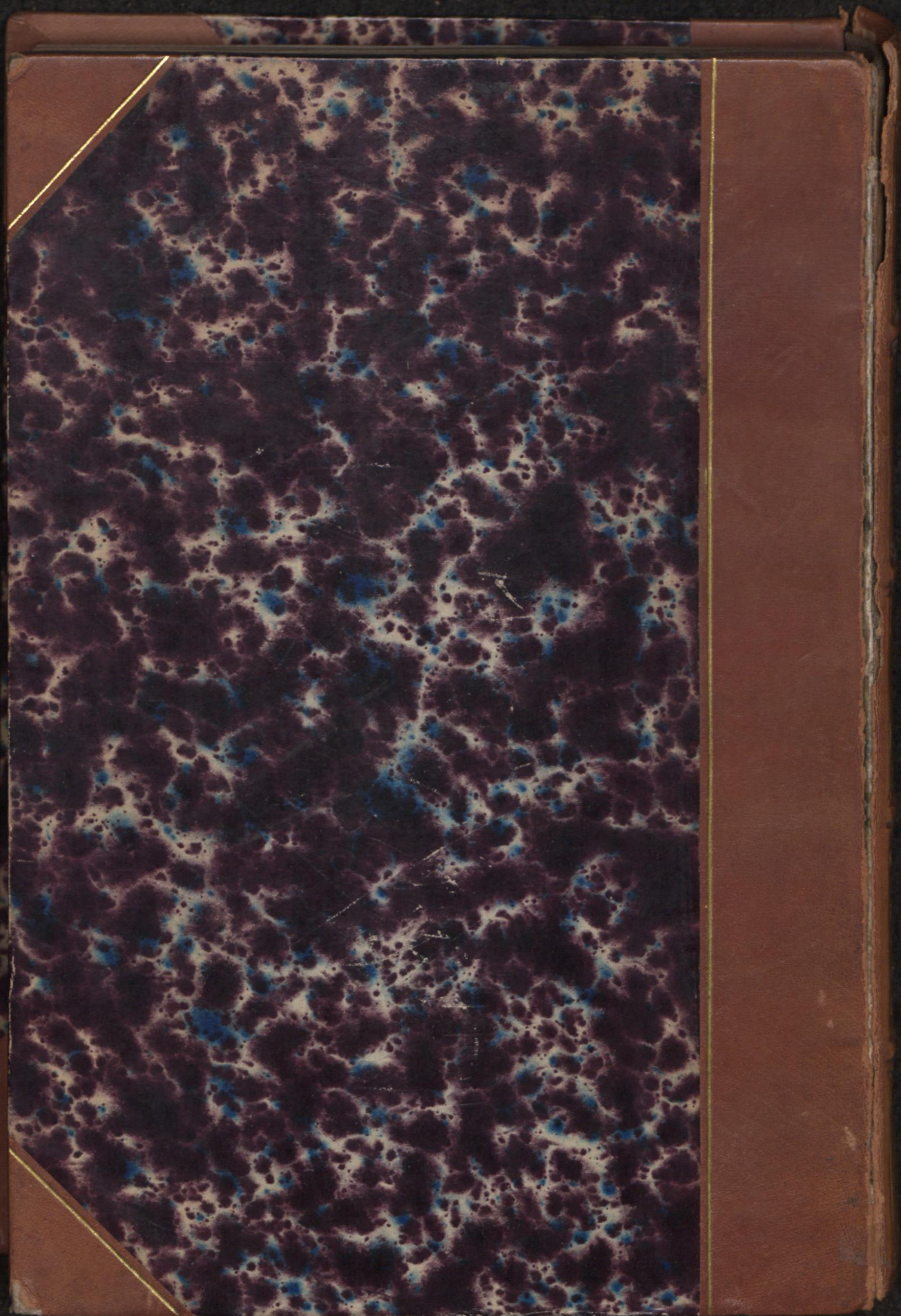

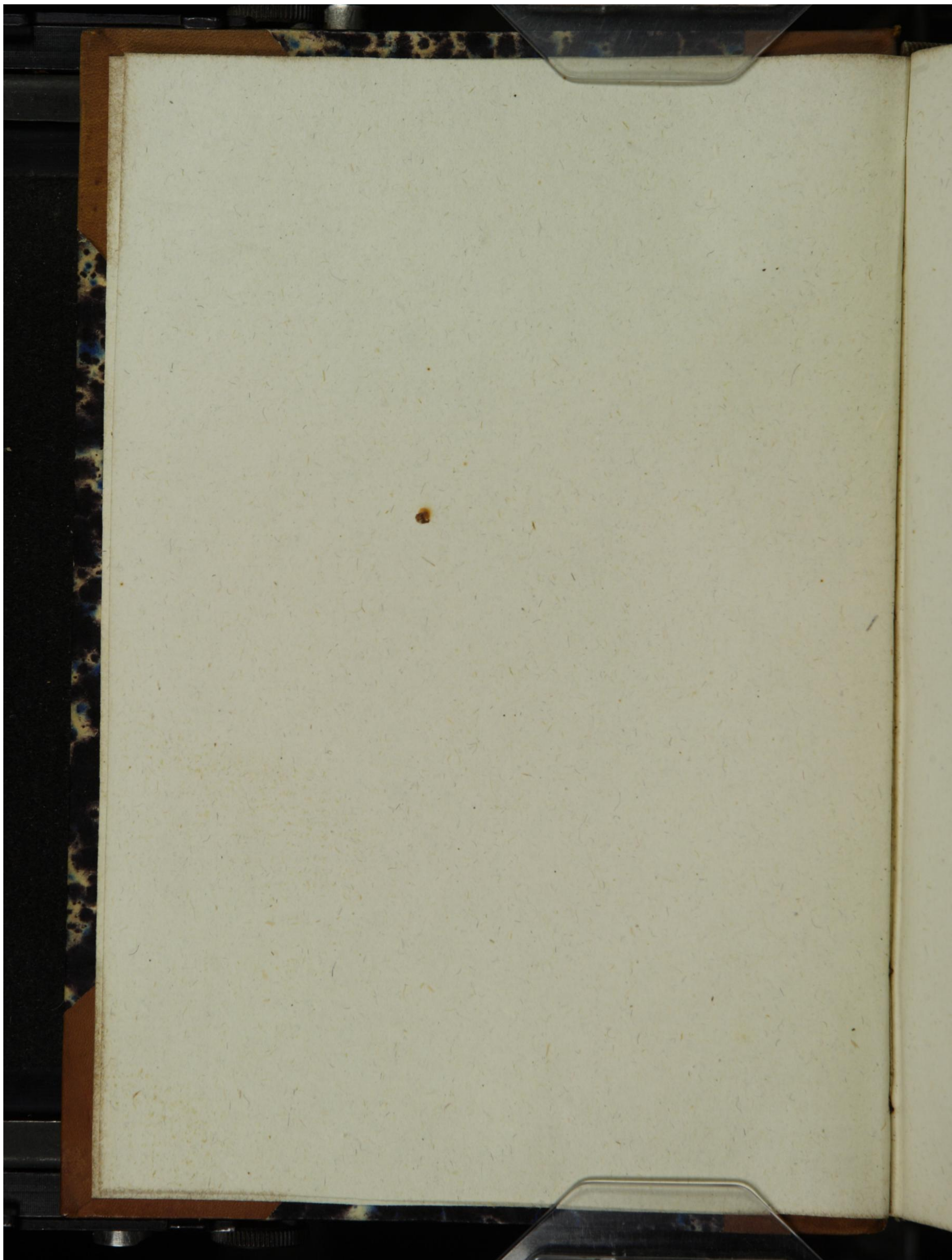

1496
F. ANTONII
DE BITONTO
SERMONES
DOMENICALES
ET
QUADRAGESIMALES

Sermones fratris Antonij de Bitonto ordinis fratrũ minoꝝ de obſeruantia ſuper epiſtolas dominicales per totuz annum. Et ſup̃ ep̃las q̃dragesimales.

¶ Incipiũt ſermones venerabilis
religioſi et doctiſſimi viri p̃ris: fra/
tris antonij de Bitõto: ordinis fra
trũ minorũ de obſeruantia. ſup epi
ſtolas dominicales per totũ annũ
valde vtiles: et delectabiles.

¶ Dominica prima de aduẽtu: de
negligentia. Sermo primus.

f

Ratres Sciẽtes

q: hora eſt iam
nos de ſomno
ſurgere. Ad Ro
ma. xiij. hec ver/
ba ſcribunt. Pro exordio p̃ntis ſer
monis. a doctoribus querit. Utrũ
negligẽtia ſit peccatũ? Et dicunt ꝙ
negligentia importat defectũ debi
te ſollicitudinis. Ois autẽ defectꝰ
debiti actus habet rationẽ peccati
et ideo negligẽtia eſt peccatũ. Uñ
Seneca in quadã ep̃la dicit. Tur/
piſſima eſt iactura que ꝑpter negli
gentiã fit. Et Hugo dicit Negligẽ
tia eſt ai torpor: quo quis minus di
ligens eſt in exequẽdo que exequi
debet. Cõtra quã dicit ap̃ls verba
ꝑpoſita. ¶ In qua ep̃la ꝑ eiꝰ expo
ſitiõe tres queſtiões declarãde ſunt
Prima quarũ ẽ de negligẽtia bo
ni actus oꝑationis. Utrũ videlz ne
gligere oꝑari bona ſit pctm̃? In ꝑn
cipio. Alia eſt de negligẽtia boni
exẽpli demõſtrationis. Utrũ vide/
licet nõ dando bonum exemplum
ſed ſcandalizãdo proximum ſit pec
catum mortale? Ibi Abijciamus.
Tertia eſt de negligẽtia mali de/
clinationis. Utrũ videlicz negligẽ
tia opponat prudẽtie qua declinat
malũ? Ibi Nõ in cõmeſſatiõibus.

¶ Prima queſtio p̃ntis ſermonis
Utrũ negligere operari bona ſit
peccatum mortale?

q

Uerit a doctoribus circa
p̃mã partẽ Utrũ negligẽ
tia boni oꝑis ſit peccatuz
mortale? Et dicunt ꝙ ne
gligẽtia q̃ eſt defectꝰ debite ſollici/
tudinis vt dicit Alexãder de Ales Et
Tho. ſc̃da ſc̃de. q. liiij. ar. j. Et pro/
uenit ex quadã remiſſione bone vo
luntatis: vt dicit idẽ Tho. ibidem
arti. iij. tripliciter poteſt cõtingere.
Uno mõ in pretermiſſiõe alicuius
actꝰ: vel circũſtantie que nõ ẽ de ne
ceſſitate ſalutis: nec ex contẽptu: et
ſic eſt pctm̃ veniale. Alio mõ in p̃ter
miſſiõe actus vel circũſtantie q̃ eſt
de neceſſitate ſalutis: ⁊ ſic eſt pctm̃
mortale Tertio mõ in remiſſiõe vo
lũtatis: qñ eſt tm̃ remiſſa circa ea q̃
ſũt dei vt totaliter a dei caritate de
ficiat: et tũc eſt pctm̃ mortale. etiaz
p̃cipue qñ negligẽtia ſequit ex con
temptu. Uñ prouer. xix. ſcriptũ eſt.
Qui negligit viã ſuã mortificabit.
Hinc ap̃lus ait. Hora eſt iam nos
de ſomno ſurgere. Primo ꝑpter
tꝑis oportunitatẽ: quia tp̃s p̃ſens
eſt tempus gratie. Hinc. ij. Cor. vj
dicit. Ecce nũc tẽpus acceptabile.
Eſt etiã tp̃s penitẽtie: q2. j. Joãnis
ij. ſcribit. Filioli nouiſſima hora ẽ
Sc̃do ꝑpter mercedis ꝑpinq̄tatẽ:
Quia propior eſt nr̃a ſalus: q̃z cum
credidimus. ſ. qñ fidẽ ſuſcepimus:
et bona oꝑa nõ habebamus. Ter/
tio ꝑpter ſtatus merẽtis cõgruitatẽ
quia nox preceſſit videlicet legis:
aut ꝑpeccati: dies autem aduentus
chriſti et gratie appropinquauit.

¶ Secunda questio presentis ser/
monis. Utrũ videlicet nõ dando
bonum exemplũ: et scandalizando
proximũ sit pctm̃ semper mortale?
q Uerit a doctoribus circa
scđam partẽ epľe Utrum
scandalizando proximũ:
et nõ dando bonũ exem/
plũ sit sꝑ pctm̃ mortale? Et dicũt ꝙ
scandalũ grece: qđ latini offensio/
nẽ vel iniuriã vel impactiõe vocãt:
tam actiue q̃ȝ passiue põt esse pctm̃
veniale vel mortale. vt dicit Alexã
der in secunda parte. Et Tho. scđa
scđe. q. xliij. ar. iiij. Ueniale passiue
est: qñ quis ex inordinato dicto vel
facto alterius cõmouet motu veni/
alis pcti. Mortale passiue est quã/
do qs ex inordinato dicto vel facto
alterius ꝓcedit vsqȝ ad pctm̃ mor/
tale. Ueniale actiue ẽ: qñ qs actũ
venialis peccati cõmittit vel actũ q
non est ẽm se pctm̃. sed habet aliq̃ȝ
spẽm mali cũ aliq̃ leui indiscretiõe
committit. Mortale actiue est: siue
qñ cõmittit quis actũ pcti mortalis
siue qñ cõtemnit salutẽ ꝓximi: vt ꝓ
ea ꝯseruanda nõ ꝑtermittat facere
quod sibi libuerit. Hinc apľs dicit.
Abijciamus ergo opa tenebrarũ.
¶ Ubi sciendũ ꝙ bonũ exempluȝ
daf: et ꝓximus inde edificaf Pri/
mo: qñ pctm̃ purgaf. Unde dicitur
Abijciamus ergo opa tenebrarũ.
vȝ pctã. Scđo qñ subiectũ ornaf.
Uñ addit Et induamur arma lucis
vȝ virtutes que dicunt. ij. Cor. vj.
arma iusticie. Tertio qñ bonũ opꝰ
eligif: vñ ꝯcludit. sic vt in die hone
ste ambulemꝰ. Quia q ambulat in
nocte offendit. Joh. xj. qui eni ho/
neste in die ambulãt: cũ xp̃o tandẽ
in albis ambulabũt. Quia apoc. iij
dicif. Ipsi ambulabũt mecũ in al/
bis quia digni sunt. De peni. di. ix
Si. n. inquit.
¶ Tertia q̃stio pñtis ẽmõis: Utrũ
vȝ negligẽtia opponat prudentie?
q Uerit a doctoribus circa
tertiã partẽ epľe. Utrũ vȝ
negligẽtia opponat pru
dẽtie? Et dicit Tho. vbi
s. ar. ij Qđ negligẽtia directe oppo
nit sollicitudini: ⁊ sollicitudo ꝑtiet
ad rationẽ: ⁊ rectitudo sollicitudis
ad prudentiã: et iđ negligentia ad
iprudentiã pertinet. Preterea sicut
dicit Isido. ij. ethimo. Negligens
dr̃ quasi nec eligens. Electio autẽ
recta eorũ que sunt ad finẽ: ad pru/
dentiã ꝑtinent. Unde negligentia
opponit prudentie: et ꝑtinet ad im
prudentiã. Principiũ prudentie est
declinare mala. Sed negligẽs hoc
nõ facit. Uñ dicit apľus Nõ in cõ/
messatiõibus. Ubi ꝑo dissuadet pec
catũ opis dicẽs Nõ in cõmessatiõi
bus et ebrietatibꝰ. Quia Luce. xxij.
deus ait. Attendite ne grauent cor
da vestra crapula ⁊ ebrietate. xxxv.
di. in principio. Ebriosi regnũ dei
nõ possidebunt. j. Corin. vj. de re.
et ve. sctõꝝ ꝑo. ca. Scđo dissuadet
pctm̃ oris: dicẽs: nõ in cõtentione.
Tertio dissuadet pcctm̃ cordis: di/
cẽs: ⁊ emulatõe. Ꝗr ꝓuer. xiij. dicif
Putredo ossiũ inuidia Uñ de offi.
cu. c. ij. dr̃. Non sit inuidia neqȝ ze/
lus malus inter illos Sed induimi
ni dñm iesum xp̃m. imitãdo cõuer
sationes scitatis sue: omi diligẽtia
⁊ sollicitudine opando bona: dãdo
lucis exẽpla. mala vitãdo: vt regne
tis in glĩa ꝑ ifinita scľoꝝ scľa. Amẽ.

¶ Dominica scđa de aduẽtu: de vir
tute patientie Sermo secũdus.

Uecunqz

q scripta sunt: ad nostrã
doctrinã scripta sũt: vt
per patientiã et cõsola
tionẽ scripturarũ spem habeamus
Ad Ro.xv. scribunť hec v̾ba. Pro
exordio pñtis sermõis a doctorib⁹
querit. Utrũ ex diuinis scripturis
addiscať patiẽtia? Et dicũt ꝙ sic: vt
patz Geñ.iiij. de Abel. et Exo. per
totũ de moyse. Et in libro Job. Et
in libro Tobie. Et Dauid in psal.
Qui custodit veritatẽ in sclm: facit
iudiciũ iniuriã patiẽtibus. Et pro/
uerbi.xiiij. Salomõ ait. Qui patiẽs
est multa gubernat. Et.xvij.ca.ait.
Melior est patiẽs viro forti. et Esa
ie.xlij. Tacui sp: silui patiẽs fui. Et
aplus Jacob⁹ in sua canonica.v.c
Patiẽtes estote frẽs vsqz ad aduen
tũ dñi. Ecce enĩ agricola expectat
p̃ciosum fructũ terre patiẽter ferẽs
donec accipiat temporaneũ et sero
tinũ. Et in multis aliis locis de qui
bus ꝓpter breuitatẽ taceo. Sed in
pñti epl'a vt ait Nico. de lyra in ex/
positiõe eiusdẽ: optime manifestať
cũ diciť. Quecũqz scripta sũt ad no
strã doctrinã scripta sunt: vt ad do
ctrinã patiẽtie q: dicit: vt per patiẽ
tiam Ad doctrinã interne leticie: q:
dicit: et ꝯsolationẽ scripturarũ. qua
tolleranť aduersa: Et ad doctrinaz
optinende glorie vzt per patiẽtiã:
quia dicit: spem habeamus. Spes
enĩ est certa expectatio future gl'ie.
¶ In hac igitur epl'a pro eius expo
sitiõe tres questiões de patiẽtie cõ/
ditõe declarande sũt. Prima qua
rũ est de patientie cõditione. Utrũ
vzt patiẽtia possit haberi sine gr̃a.
In prin⁰ Alia est de patiẽtie exem
plificatione. Utrũ vzt patientia in
scripturis exemplificeť: ibi: ꝓpter
quod. Tertia est de patiẽtie fructi
ficatiõe. Utrũ vzt ex patiẽtia habe
atur gloria? Ibi Deus autem spei.
¶ Prima questio p̃sentis sermõis
Utrũ vzt patiẽtia possit h̃ri sine gr̃a

q Uerit a doctoribus circa
p̃mã partẽ epl'e. Utrũ pa
tientia possit haberi sine
gratia? Et dicũt ꝙ patiẽ
tia ordinatur ad cõseruandum bo
nũ ratiõis contra impetũ passionis
tristicie. Q: Ecci.xxx. di. Multos
occidit tristicia. Et.ij. Chorin.vij.
Paulus ait. Seculi tristicia mortẽ
operať. Uñ Aug. in lib. de patiẽtia
dicit Patientia est qua mala equo
aĩo tolleram⁹: ne aĩo iniquo bona
deseramus: per que ad meliora ve/
niamus. Hec igiť virtus haberi nõ
põt sine charitate: que diligit deũ
super oĩa. Quia bonũ ꝓpter quod
vult aliquis pati malũ oportz ꝙ sit
magis volitũ et amatum: q̈z illud
cuius etiã p̃uatio generat dolorez
quẽ patienter tolleramus: et nullũ
tale est in hac vita p̃ter charitatẽ q̈
vt dictum est: diligiť deus ꝓpter se
super oĩa: et proximus ꝓpter deũ.
Hinc.j. ad Cor.xiij. Paulus ait.
Charitas patiẽs est. d pe. di.iij. Si
quis aũt Charitas nõ põt h̃ri nisi
per gr̃am ƀm illud ad. Roma.vj.
Charitas dei diffusa est in cordib⁹
nr̃is: per spm̃ sanctũ qui datus est
nobis. Uñ patet q̃d patiẽtia nõ põt
haberi sine auxilio gr̃e. Hinc Da/
uid in psalmo ait Ab ipo enĩ. s. deo

patientia mea. Et ꝓpterea in ꝑma
parte pñtis eple aplus ait. Deus
aũt patiẽtie ⁊ solacij.i.dator patiẽ/
tie ⁊ cõsolatiõis post tribulationez.
Juxta illud Thob.iij. Post lachry
mationẽ et fletũ gaudiũ et exultati
onẽ fundis. Det vobis idipsum sa/
pere.i.idẽ mecũ sentire: quia sine
gratia nõ sumus sufficiẽtes aduer/
sa tollerare: ẜm iesum xp̃m.i. ẜm
doctrinã eius: vt vnanimes quãtũ
ad idẽptitatẽ credulitatis. vno ore:
quantũ ad idẽptitatẽ cõfessiõis. Qr
in.x.ca. dixit Corde credit ad iusti
tiã: ore autẽ ꝯfessio fit ad salutẽ. ho/
norificetis deũ quantũ ad effectuz
opis.i. veritatem. Quia Jaco.ij. di
Fides sine operibus mortua est.j.
q.j.fert.de pe.vj.di.ij. Si eni ingt.
de sacra vnctione ca. vno.§. Quia
Fo. Cõcordat Nico.d lyra.⁊ Tho.
2ª2ᵉ.q.cxxxvj.articulo tertio.

¶ Scda qo Utrũ vz patiẽtie virtus
in diuinis scripturis exẽplificet

q Uerit a doctoribus circa
scdam partẽ eple. Utrum
hec virtus patiẽtie in diui
nis scripturis exemplifi/
cetur? Et dicũt ꝙ sic. Primo Geñ.
xxij.c. vbi dicit. Qd sicabraã patiẽ
ter occidebat filiũ i ꝓcepto dñi: ita
Jsaac patienter cũ esset.xv.annoꝝ
ẜm iosephũ patienter patiebat oc
cidi. Scdo Geñ.xxxvij. Joseph fa/
cinus fratrũ suoruz patiẽter tulit: et
clementer indulsit. Tertio patiẽter
orauit Moyses ꝓ pplo peccante.
Nume.xvj. Quarto ꝑmi Regum
xxvj. Dauid patiẽter tulit ꝑsecuti
onẽ Saul cuiꝰ etiã mortẽ plorauit.
ij. Regũ.j. Quinto Job patiẽter tu
lit angustias.j.ca. et deinceps. Se
xto Thobie.ij. mira patientia tulit
ipse cecitatẽ. Septimo Machabeo
rũ.vj. miraz patientiã habuit ma/
ter cũ vij. filijs. Octauo actu.vj. cũ
tanta patiẽtia Stephanus lapida/
tus est. Nono patz in hac ẜa parte
epistole: vbi dicit de patiẽtia xp̃i.
Hinc Paulus sequit. Propter qd
suscipite inuicẽ. vz patiẽter: sic xp̃s
suscepit nos infirmos vz patiẽter.
Dico eni iesum xp̃m fuisse ministꝝ
circũcisiõis: qr principaliter iudeis
missus est: ꝓpter veritatẽ dei ad cõ
firmandas ꝓmissiões patrũ. Hinc
Mathei.xv. dixit. Nõ sum missus
nisi ad oues que perierũt domus is
rael. Salus aũt gentiũ est per mise
ricordiã. Lex eni nõ fuit data ꝑribꝰ
eorũ. Unde sequit Gentes aũt sup
miam honorare deũ. Cetera patẽt.

¶ Tertia questio presentis sermo/
nis. Utrũ videlicet ex patientia
datur gloria seu habeatur?

q Uerit a doctoribus circa
tertiã partẽ. Utrũ ex pati
entia habeat gl'ia? Et di
cũt ꝙ sic. Primo qr ex pa
tiẽtia sequit ai magnitudo. Unde
Seneca. Magnanimi est iniurias
in sũma patientia pati. Itẽ scdo ha
bet ꝯsolatio.j. ad Cor.j. Per xp̃m
abundat ꝯsolatio nr̃a. Itẽ tertio se
quit ire mitigatio. Prouerbi.xv.
Qui patiẽs est mitigat furorẽ. Itẽ
quarto sequit doctrine demonstra
tio. quia ꝓuer.xix. dicit. Doctrina
viri ꝑ patientiã noscit Itẽ.v. sequit
sapientie ostensio Uñ prouer.xiiij.
scriptũ est. Qui patiẽs est multa gu
bernat. Itẽ.vj. summa ꝑfectio Uñ
glo. sup Job. De patientia ꝑfectio
nascit. Itẽ.vij. virtutũ odoris respi

ratio. Hinc Grego.in moꝛalibus.
Sicut aromata odoꝛē ſuū cū inten
dunt expirāt: ita ſcti viri omne qḋ
de virtutibus redolet in tribulatiōi
bus innoteſcit. Itē.viij.xp̄i imita/
tio.j.Pe.ij. Chꝛiſtus ꝓ nobis paſ/
ſus eſt vobis relinquēs exemplum
Item vltimo regni celoꝛū acqſitio.
Mathei.v.ca. Beati qui ꝑſecutio
nē patiunt ꝓpter iuſticiā qm̄ ipſoꝝ
eſt regnū celoꝝ. xiij.q.v. ad fidem.
xxiiij.q.j.A recta. Hinc i t̄tia par
te ep̄le Paulus ait. Deus aūt ſpei
ſ.largitoꝛ:repleat vos oī gaudio: ꝓ
pter patiētiā vz. et pace in credēdo
p̄dicta.ſ.vt abūdetis in ſpe: per cu/
mulū meritoꝛū: ⁊ virtute ſpūs ſcti:
cuius ſunt p̄ncipaliter opa merito
ria. O igiꝰ virtus mirabilis patiē/
tie: que nō niſi diuina gratia poſſi/
deꝰ: que in diuinis ſcripturis tātis
exemplis oſtendiꝰ. de qua tot fru//
ctus emanāt. De qua Auguſtinus
ait. Uirtus eni que patiētia dr̄ tam
magnū donū eſt: vt etiā ipſius q no
bis eam largiꝰ patientia pꝛediceꝰ:
Qui cum patre et ſpiritu ſancto vi/
uit et regnat in ſecula.

¶ Dominica tertia de Aduētu de
gaudio ⁊ pace Sermo tertius.

G Audete in
dn̄o ſemp. Iterū dico
gaudete. Ad Philipē.
iiij. ca. hec verba ſcri/
bunꝰ. Pꝛo exoꝛdio pn̄tis ſermonis
a doctoꝛibus queriꝰ. Utrū ſine cha
ritate hō poſſit vere gaudere? Et di
cūt Alexander de Ales in.iij.parte
et Tho.$2^{a}2^{e}$.q.xxviij. ar.j. ꝙ non:
Pꝛimo q: gaudiū ex amoꝛe cauſaꝰ
vel pꝛopter pn̄tiaz boni amati: vel
etiā ꝓpter hoc: ꝙ ipſi bono amato
ineſt ꝓpꝛiū bonū ⁊ ꝯſeruaꝰ: et ſecū
dū hoc maxime ꝑtinet ad amoꝛem
beniuolentie: ꝓpter quē aliqs gau/
det de amicoꝛū ꝓſperitate: etiā ſi ſit
abſens: ꝓpterea gaudiū ſpūale qḋ
de celo habetur: ſine charitate nō
cauſaꝰ: q: charitas ē amoꝛ dei cuiꝰ
bonū imutabile eſt: q: ipſe eſt ſum/
ma bonitas. Et ex hoc ip̄o qḋ ama
tur eſt in amante ꝑ nobiliſſimū ſuꝰ
effectum. ſ̄m illud.j. Jo.iiij. Deus
charitas eſt: et qui manet in chari/
tate: in deo manet et deus in eo.xj.
q.iij. Abijt. Pꝛeterea ad Ro.v.ſcri/
ptū eſt. Charitas dei diffuſa eſt in
coꝛdibus nr̄is: ꝑ ſpm̄ ſcm̄ qui datus
eſt nobis. Sed gaudiū cauſatur in
nobis ꝑ ſpm̄ ſcm̄: ſ̄m illud ad Ro.
xiiij. Nō eſt regnū dei eſca ⁊ potus
ſed iuſticia et pax: et gaudiū in ſpū
ſcō. Ergo charitas eſt cauſa gaudij
Hinc paulus ait. Gaudete in dn̄o
ſemp. ¶ In qua ep̄la ꝑ eius expo/
ſitione tres queſtiones declarande
ſunt. Pꝛima quaruz eſt de gaudij
plenitudine. Utrū vz gaudiū hoīs
in hac vita poſſit eſſe plenuz? Alia
de gaudij rectitudine. Utrū vz gau
diū hoīs in hac vita per modeſtiaz
rectificeꝰ? Ibi. modeſtia vr̄a nota
ſit. Tertia ē de gaudij habitudine
Utrū videlicet gaudiū dicat habi/
tudinem ad pacem? Ibi. ⁊ pax.

¶ Queſtio pꝛima p̄ſentis ſermōis.
Utrum vz gaudium hominis in
hac vita poſſit eſſe plenum?

Q Ueriꝰ a doctoꝛibus circa
pꝛimā partē ep̄le Utrum
gaudiū hoīs in hac vita
poſſit eſſe plenū? Et dicit
Tho.q.xxviij. ar.iij. ꝙ nō. Pꝛimo

q: dñs dicit. Jo.xvj. Gaudiũ meuz
in vobis sit: ⁊ gaudiũ vr̃m impleat
Scdo quia gaudiũ cõparat ad desi
deriũ: sicut quies ad motũ. Quies
aũt plena est: cũ nihil restat de mo
tu. Uñ gaudiũ plenũ est: qñ nihil
restat desiderandũ. Sed quamdiu
homo est in hacvita: nõ quiescit in
eo desiderij motus: donec pueniat
ad dei fruitionẽ. Et tũc implet illd
psal. Qui replet in bonis desideriũ
tuũ. Nã vt dr̃.j. ad Cor.ij. Oculus
non vidit: nec auris audiuit: nec in
cor hois ascẽdit: que pparauit dñs
diligẽtibus se. Ex parte tñ rei de q̈
gaudet solũ gaudiũ dei est plenuz
de seipso: q: gaudiũ dei est infinitũ
et hoc est cõdignũ diuine bonitati
dei que est infinita. Gaudiũ vero cre
ature cuiuscunq; finitũ est. q: nulla
creatura capax est gaudij de deo ei
cõdigni. Inde est q illud gaudiũ oi
no plenũ nõ capit in hoie: sz potius
hõ intrat i ipm ſm illd Math. xxv
Intra in gaudiũ dñi tui. Tertio q:
illud qd est impletũ nõ põt esse ma/
ius. Unde Paulus dicit in hac pri
ma parte epl'e. Gaudete in dño sp:
quia in rebus hui9 mundi hõ nõ po
test plene gaudere: et in signũ firmi
tatis addit: Iterum dico gaudete:
Nõ in lasciuijs: nõ in põpis: nõ in
diuitijs: q: vt glosa dicit: erga illũ q
fruitur gaudio tali: deus potius ex
ercet iusticiam q̈z miam. Magna
eni mia est nequitiã impunitã non
relinquere: ne gaudiũ sit in sc'lo: et
ne cogat de9 in extremo exaie illũ
damnare: quẽ in hac vita flagellis
nõ castigauit: ergo quisq; dicat illd
Esaie lxj. Gaudẽs gaudebo in dño
v. di. Scta romana. et sp: quia be/
nedicam dñm in omni tempore.

Secunda questio pñtis sermõis
Utrũ videlicet gaudium in hac vi/
ta: modestie virtute modificetur?

q Ueritur a doctoribus: cir
ca scdam partẽ epl'e Utrũ
gaudiũ in hacvita mode
stia rectificetur? Et dicit
Tho. 2ª 2ᵉ. q. clx. arti. ij. q sic q̈tuor
modis: ſm q quatuor sũt moderã
da in hac vita. Unũ quorũ est ai mo
tus ad aliquã excellentiã. et mode
rat humilitate Quia ſm Gregoriũ
et Bern. Humilitas est qua hõ ve
rissima sui cognitione sibiipsi vile
scit. Aliud est desideriũ eorũ que pti/
net ad cognitionẽ: et in hoc mode/
rat studiositas: que opponit curio
sitati: que est vehemẽs applicatio
mentis ad vane et inutiliter acqui
rendũ vel cognoscendũ. Scriptũ ẽ
eni Ecci. iij. Altiora te ne q̈sieris.
Tertiũ est qd ptinet ad corpales mo
tus et actiões: vt. s. decẽter ⁊ hone/
ste fiant: tã in his q̈ serio: q̈z in his
que ludo agunt. Quartũ est qd pti/
net ad exteriorẽ apparatũ: puta in
vestib9 ⁊ i alijs. Hinc ait apl's in 2ª
parte epl'e. Modestia vr̃a nota sit
oibus hoib9: vt. s. boni meliores ef
ant vr̃o exẽplo Dñs eni ppe est ad
remunerãdũ: Et ne solicitudo tpa
liũ spũale gaudiũ tollat. ait: Nihil
solliciti sitis. vz supflue: sz in oi orõ
ne q̈ est eleuatio mẽtis in deũ. et ob
secratione que est oratio cum adiu
ratione: cum gratiarũactione: ve/
luti grati. petitiones vestre innote
scant apud deũ Petitio eni est: quã
do in oratione aliquid determina/
te querit vt dicit Nico. de Ly. His
ergo gaudiũ in hac vita rectificat.

¶ Tertia q̄stio p̄ntis sermōis Utrū vz gaudiū dicat hītudinē ad pacē Uerit a doctoribus circa q tertiā partē ep̄le. Utrum gaudium dicat habitudinem ad pacē? Et dicunt Alex.et Tho.2ª2ᵉ.q.xxix. q̄ hō nō potest habere gaudium sine pace. Primo quia sine cōcordia nō gaudet hō. Hinc in psalmo dr̄. Ecce q̄ʒ bonū ꝛ q̄ʒ iocundū habitare frēs in vnū. Et pax icludit ꝯcordiā. Scd̄o quia Aug.xix.de ciui.dei dic. Oia appetūt pacē.ꝛ ratio: quia oē appetens appetit trāquille ꝛ sine impedimēto ꝑuenire ad illud qd̄ appetit aliter gaudere nō pōt.ꝛ in hoc cōsistit ratio pacis quam Augustinus diffinit esse tranquillitatē ordinis. Tertio quia sicut gaudium non potest haberi sine charitate ita nec sine pace: q̄ dicit vnionē oīm appetituū in vnū: puta in deū qui diligit sup oia: vel in vnū velle ꝛ nolle: q: in liº de amicicia Tul.ait. Amicoꝝ est idē velle et ideʒ nolle. Hoc gaudiū quantū plenū haberi potest cū habitudine pacis optauit Jo.bapᵃ dicenº Nō sum ego xp̄s.cognoscēdo seipsum.vt dicit Euangel. c. pº Jo.descriptuʒ. Unde apostolus in tertia parte huius epistole dicit Et pax dei que exuperat omnē sensuʒ custodiat corda vestra et intelligentias vestras:in christo iesu domino nr̄o.nō est de textu. Sic ergo gaudeamus vt cū charitate viuamus et modestiā seruemº vt in pace maneamus ꝑ infinita sclo᷑ scl'a. Amē

¶ Dñica'quarta de aduentu de ꝓhibitiōe mali iudicij.ſmo quartus

Sic nos existimet homo: vt ministros xp̄i et dispensatores ministerioꝛuʒ dei. .j. ad cor.iiij.ca. hec v̄ba scribunt. Pro exordio p̄ntis sermonis a doctoribus querit. Utrum iudiciū sit actus iusticie? Et dicunt Alex. de ales in.iij.parte et Tho.2ª2ᵉ.q.lx. ar.j. q̄ sic:quia iudiciū ꝓp̄ie noīat actū iudicis. Judex aūt dr̄ q̄si ius dicēs Jus vero est obiectū iusticie Uñ iudiciū importat ſm propriaʒ nois impositionē:diffinitionē iusticie siue iuris. Preterea q̄ aliqs bn̄ diffiniat aliqd in opibus virtuosis proprie ꝓcedit ex habitu virtutis. Sicut castus recte determinat ea que pertinent ad castitatē: ꝛ iō iudiciuʒ qd̄ importat rectā determinationē eius qd̄ est iustū:ꝓp̄ie ꝑtinet ad iusticiā. Et ph̄us.iij. Ethi.dicit Homines ad iudicē cōfugiūt: sicut ad quandā iusticiaʒ aīatam Sicut Paulus ait. Sic nos existimet hō ſm verū iudiciū.s.qd̄ est actus iusticie.sicut ministros christi:et alia.

¶ In qua ep̄la: pro eius expositione tres questiones declarāde sunt. Prima quarū est de iudicij bonitate. Utrū vʒ iudiciū sit licitū? Alia est de iudicij prauitate. Utrū vʒ iudiciū sit illicitū?ibi:hic iam querit. Tertia est de iudicij malignitate. Utrum videlicet sit licituʒ iudicare per suspitiones.ibi: Jtaq; nolite ante tempus iudicare.

¶ Questio primna p̄sentis sermonis. Utruʒ videlicet iudiciū sit licitum quod fiat sine peccato?

q Uerit a doctoribus circa
primam partem epistole
Utrũ vz iudiciũ licite fie-
ri possit absq; pctõ? Et di
cunt Alex. de ales in .iij. et Tho. 2ª
2ᵉ. q. lx. arti. ij. quod iudiciũ est li-
citum inquantũ est actus iusticie.
Ad hoc aũt ꝙ iudicũ sit actus iusti-
cie tria requirunt. primo ꝙ ꝓcedat
ex inclinatiõe iusticie. Hic sapiẽtie
ꝑmo di. Diligite iusticiã vos q iu-
dicatis terrã Scdo ꝙ ꝓcedat ex cha
ritate. Quia vt ait apl's .j. ad Cor.
xiij. Charitas nõ agit perperã. xj. q
iij. Illud plane. Tertio ꝙ proferat
ꝺm rectã rationẽ prudentie. Uñ de
utro. xvj. di. Judices et magistros
cõstitues in oibus portis tuis vt iu
dicent ppl'm iusto iudicio. Et tunc
implet illud Ezechiel. xix. Justicia
iusti sup eum erit. xxiij. q. iij. his ita
Hinc Pau. in ꝑma parte ep'le dicit
Sic nos existimet hõ vz vero iudi-
cio: vt ministros christi: et dispensa
tores ministeriorum dei.

Questio secũda pñtis sermonis
Utrũ vz iudiciũ qñq; sit illicitũ?

q Uerit a doctoribus circa
scdam partẽ ep'le. Utruz
iudiciũ qñq; sit illicitum?
Et dicunt ꝑnominati do
ctores: ꝙ sic: trib⁹ modis. Uno mõ
qñ est cõtra iusticiã: et sic di iudiciũ
ꝑuersum: qd facie͂tibus dicit illlud
Esaie. v. Ue vobis q dicitis bonũ
malũ: et malũ bonũ. xj. q. iij. Si qs
hoiem. Et ca. Ue qui dicitis. xxiij.
q. iiij. Quisqs. Alio modo: qñ quis
iudicat: et nõ habet auctoritatẽ: sic
dicit vsurpatũ. Uñ dñs ad Ro. iiij.
per Paulum dicit. Tu quis es qui
u dicas seruuz alienũ: suo dño stat
aut cadit. ij. q. j. Multi. xxiij. q. j. in
princi⁰. Tertio mõ qñ deest certitu-
do rõnis: puta qñ qs iudicat dubia
vel oculta: et sic iudiciũ efficit teme
rariũ: suspiciosum: vel ꝑsumptuo-
suz. Sic chorinthij iudicabãt mini
stros xpi. Uñ Paulus in 2ª parte
ep'le dicebat. Hic iã querit inter di
spensatores: quasi dicat: inter vos
male fit iudiciũ de fidelitate mini-
strorum. Mihi aũt ꝓ minimo est vt a
vobis iudicer aut ab hũano die. i.
ab hoibus qui iudicãt in pñti Sed
neq; meipm iudico vz iudicio ab-
solutionis. Cetera patent.

Tertia questio pñtis sermonis
vtrũ videlicet liceat iudicare per
suspitiones sine peccato.

q Uerit tertio circa tertiaz
partẽ ep'le Utrũ liceat iu
dicare ꝑ suspitioẽs? Et di
cũt supdicti doctores ꝺm
Tuliũ: ꝙ suspicio iportat opinionẽ
mali: qñ quis vz ex leuibus causis
malũ iudicat. qd ex trib⁹ procedit.
Primo qñ quis in seipso malus est
ꝺm illud Ecclesi. iij. In via stultus
ambulãs: cũ ipse sit insipiẽs omẽs
stultos extimat. Alio mõ. qñ quis
erga alterũ male afficit: qm facilit
vnusqsq; credit malũ de nõ dilecto
Tertio mõ ꝓuenit ex lõga experiẽ
tia. Uñ phus. ij. Rethori. dicit. Se
nes sunt maxime suspitiosi: q; sepe
experti sunt alienos defect⁹ Est aũt
triplex gradus suspitiõis. Unus qñ
quis ex leuibus incipit dubitare de
bonitate alterius. et hoc leue pctm
est: quia ꝑtinet ad tẽtationẽ huma
nã sine qua nõ dicit esse vita. Alius
gradus est: qñ quis ex leuibus indi
cijs ꝓ certo malũ alterius extimat.

⁊ si est de aliquo graui: mortale peccatū est: quia nō est sine cōtemptu proximi. Unde glo. Aug. sup textum ep̄le: quod sequitur ait. Et si suspitiones euitare nō possumus: q: hoies sumus. iudicia tamē. i. diffinitiuas sententias cōtinere debemus. Tertius gradus est. Qñ aliquis iudex ex suspitione pcedit ad cōdemnandum: ⁊ hoc directe ad iniustitiā pertinet: et est pctm̄ mortale. Unde dicit apl'us. Itaq; nolite añ tp̄s iudicare quoadusq; veniat dñs: qui ⁊ illuminabit abscōdita tenebrarū: vz peccata occulta: q: Mathei. x. d. Nihil opertū qd nō reueletur: ⁊ manifestabit consilia cordiū. Quia ſm Augusti. tūc vnicuiq; vniuscuiusq; ɔsciētia patebit iudici vēturo. Qui viuit ⁊ regnat in s̄cl'a s̄cl'or. Amen.

¶ Dñica infra octauā natiuitatis domini: de lege domini nostri iesu christi Sermo quintus.

Quanto tempore heres paruulus est nihil differt a seruo cū sit dñs oim: sed sub tutoribus et actoribus est vsq; ad p̄finitū tp̄s a patre. Ad Gala. iiij. ca. hec verba scribunt. Pro exordio p̄sentis sermonis a doctorib⁹ querit Utrū lex moysi fuerit grauior lege xp̄i Et dicit Alex. in. iij. parte q sic Primo q: licet lex xp̄i nō esset alia a lege Moysi quantū ad finē quia vtriq; idē ē finis vz vt hoies subdātur deo. ſm illud apl'i ad Ro. iij. vnus deus est: qui iustificat circumcisionē ex fide et preputiū p fidem Tamen lex Moysi d: lex timoris. ⁊ lex xp̄i dicit lex amoris. Unde apl's ad Collo. iij. dicit. Lex xp̄i est vinculū pfectionis. Itē secūdo. quia Pau. ad Gal. iij. dicit q lex Moysi est q̄si pedagogus puerorū. Lex aūt xp̄i est pfectiōis Unde onus eius est ad modū penne ⁊ flāme. Unde Bern. Libet admirari q̄ leue est onus veritatis Nā vere leue est qd portantē non grauat. Quid leuius onere: qd nō solū nō onerat: sz portat illū cui portandū iponit. Hoc onus vterū potuit grauidare virgineum: grauare nō potuit. Ideo ad Ro. xviij. ait paul⁹ christianis. Nō accepistis spm̄ seruitutis iterū in timore: sed accepistis spm̄ adoptiōis filiorū. xxiiij. q. iiij. §. ex his. Et. q. vj. §. vltimo. Et propterea in hac ep̄l'a ponit similitudinē ex humana cōsuetudine qua filius tenet vt seruus quādiu est paruulus: et sic status legis Moysi fuit q̄si puerilis.

¶ In hac ergo ep̄l'a pro eius expositiōe tres questiōes declarāde sunt Prima quarū est de legis xp̄i perfectiōe. Utrū vz lex xp̄i legi Moysi fuerit pfectior? Alia est de legis xp̄i cōprehensione. Utrū lex xp̄i contineat in veteri? ibi. Qm̄. Tertia est de legis xp̄i verificatiōe Utrū veritas legis christi probari possit? ibi Itaq; iam non est seruus

¶ Prima questio p̄ntis sermonis. Utrū lex xp̄i sit pfectior lege moysi

Querit a doctoribus circa primā partē ep̄l'e. Utrum lex xp̄i sit perfectior lege Moysi? Et dicit Alex. in tertia pte: q sic Primo ratiōe cōparationis. Quia lex moysi cōparat ad legē xp̄i sicut impfectū ad perfectum: et q: perfectū implet et pficit

legē moysi. Hinc Mathei. v. dñs
dixit. Nō veni soluere legē: sed ad/
implere. de cōse. di. iiij. Si qs. Se/
cundo ratione finalis determinati
onis: quia finis legis Moysi erat
iustificatio: qd facere nō poterat: sz
figurabat. Lex aūt xp̄i iustificat vir
tute passionis eius quā illa lex ce/
rimonijs ꝓmittebat. Uñ Paulus
ad Ro. viij. dicit Deus filiū suū mit
tens in silitudinē carnis pcti dāna
uit pctm̄ in carne: vt iustificatio le/
gis impleret. Tertio ratione leuio
ris supportationis. quantum ad
hominem exteriorez. Quia in lege
xp̄i nō sunt tāta precepta affirmati
ua et negatiua. Igit ipsa leuior est
lege Moysi: vt s. dictum est. Licet
quantū ad hoiez interiorē ꝯtineat
maiorē arduitatē eo ꝙ ꝓhibebat ai
motus. Sz ꝟtute iusticie legis xp̄i
talis arduitas leuis efficit. Uñ phs
v. Ethi. dicit. Operari ea q̄ iustus
operat facile est: qr iustus opatur
delectabiliter ⁊ ꝓmpte. Ideo Aug.
sup Joan. ait Mādata legis christi
nō sunt grauia amāti: sed nō amāti
sunt grauia. Concordat in his om
nibus scūs Tho. p[a] 2[e]. q. cvij. ar. iiij
Hinc apl's in p̄ma parte epl'e appli
cans silitudinē dicit. Ita et nos. s.
iudei: cū essemꝰ paruuli vzt sub sta/
tu legis Moysi: sub elementis mū
di. s. lr̄a a qbus puer incipit addiscē
do: eramus seruiētes. At vbi venit
plenitudo tp̄is. vzt xp̄i. misit deꝰ fi/
liū suū: natū ex muliere factū sub
lege: quia legalia voluit obseruare
Primio in itellectꝰ exp̄ssione: vt in
homicidio et adulterio. Scdo con
seruatiōe: vt in iuramento. Tertio
adimpletione: vt Mathei. ix. dan
do cōsilia: vt eos qui sub lege erant
redimeret. vzt. per passione: vt ado
ptionē filiorū. s. dei: reciperemꝰ. vzt
per xp̄m filiū naturalē Nā ad Ro.
Paulus ait. Finis legis xp̄s ad iu
sticiā omi credenti. De cōse. di. iiij.
Si qs aūt. Uñ Joh. j. Lex p moy/
sen data est: gr̄a et veritas p iesum
xp̄m facta est. de peni. di. ij Libēter
De conse. di. ij. In calice. De puri.
post partum. capl'o. vno.

¶ Scda qstio p̄ntis sermōis Utrū
Lex xp̄i cōtineatur in lege Moysi?

q Uerit a doctoribus circa
secundā partē epl'e. Utrū
lex xp̄i contineat in lege
moysi? Et dicūt Alex. et
Tho. ꝙ sic. Primo virtute sicut ef/
fectus in causa. Alio mō potestate
vt spēs continet in genere. Tertio
mō cōplete: vt tota arbor cōtinet
in semine. Et hec intellexit Ezech
iel. j. ca. qñ dixit Rota erat in ro/
ta: vtz nouū testamentū in veteri.
vt Bern. exponit. et Criso. super
illud Marci. iiij. Ultro terra fructi
ficat: p̄mo herbā deinde spicā: de
inde plenū frumētū in spica: sic di/
cit: Primo herbā fructificat i lege
nature: postmodū spicam in lege
Moysi. postea plenuz frumentum
in euangelio. Sic igit est lex noua
in veteri: sicut fructus in spica. Ex
quo patet: ꝙ lex xp̄i est explanatio
legis moysi. Et iō dñs volens hoc
ostēdere: tali tp̄e legis misit spm̄. s.
visibiliter. Et hoc dicit apl'us in p̄a
parte epl'e. Qm̄ estis filij dei. s. per
adoptionē. In hac lege misit deus
spm̄ filij sui. qui sic ꝓcedit a filio si/
cut a patre. in corda vr̄a. claman/
tē vtz clamare facientē per cōfessio

nem fidei. Quia Ro. x. corde credi tur ad iusticiã: ore aũt confessio fit ad salutẽ. Abba pater. et ponuntur due dictões idẽ significantes. pma hebraica: vel syriaca: sed ea vtuntur hebrei: qꝛ lingua syra et hebrea sũt propinq̃. Scõa greca licet ea vtant latini ad significandũ ꝙ de⁹ pater est conuersis de iudaismo et genti/ litate: ꝛ vniri debẽt in fidei ꝯfessiõe ¶ Tertia questio ꝑsentis sermõis Utrũ videlicet veritas legis christi possit probari euidenter?

q Uerit a doctoribus circa tertiã ptez epistole. Utrũ lex xpi possit euidenter probari? Et dicũt doctor subtilis in prologo. primi libri sen/ tentiarũ: et Nico. de lyra in quadã questione ꝯtra iudeos: ꝙ non: per demõstrationes: sed bñ per ratiões ꝓbabiles. Prima quarũ ꝓphetica prenũciatio dicit. De q̃ Aug⁹. xij. de ciuita. dei ca. x. dicit Uera se nar rasse ꝑterita ex his que futura pre/ nunciauit: cum tanta veritate com plent ostendit. Alia dicit scriptura rũ vnio: de qua Aug. xviij. de ciui. dei caplo. xj. di. Auctores nr̃i pau/ ci esse debuerũt: ne multitudine vi/ lescerent. Nec ita pauci. vt eoꝝ nõ sit admirãda cõsensio. Tertia dicit auctoritatis tradentis et declaran/ tis conditio. Uñ Richardus. j. de trinitate. c. ij. dicit. Ista q̃ traduntur in diuinis scripturis a summe scita tis viris sunt nobis tradita. Quar/ ta dicit honestissima cõprehensio: de qua Aug. ij. de ciuita. dei caplo xxviij. di. Nihil turpe aut flagitiosũ spectandũ imitandũq; ꝓponit vbi veri dei aut ꝑcepta insinuant: aut dicta laudant: aut miracula narrã tur: aut bñficia postulant. Quinta dicit miraculoꝝ decoratio: de qua Richardus vbi s. dicit Dñe si dece pti sumus. Sexta di. martyrũ testifi catio: de qua Maximus dicit. Nõ istã vitã ꝑsentẽ nõ cõtempsissent si aliã futurã nõ ꝑsensissent Septima dicit diuina honorificatio: quia in nulla lege tantũ deus honorificat et ita bene cognoscit. Hic Paulus in tertia parte eple dicit. Itaq; iam nõ est seruus christianus. sed filius. Nõ si filius ꝛ heres per deũ. ipsum adoptantem in lege. Qui viuit et regnat in secula seculorum. Amen

¶ Dñica infra octauaz epiphanie De oblationib⁹ Sermo sextus.

Obsecro vos

o p misericordiã dei: vt exhibeatis corpora ve stra hostiam viuentem sanctam: deo placentem. Ad Ro/ manos. xij. hec verba scribuntur. Pro exordio pñtis sermonis a do/ ctoribus querit. Utrũ hoies teneã tur ad oblationes ex necessitate pre cepti? Et dicũt Alexander de Ales ꝛ Tho. 2ª 2ᵉ. q. lxxxvj. ar. . Nõ ob/ lationes de ratione sui habẽt: ꝙ vo luntarie offerant. Sed potest cõtin gere ꝙ aliquis teneat ad oblatiões Primo ratione ꝯuẽtionis: sicut cũ alicui ꝯcedit fundus ecclesie: vt cer tis temporib⁹ certas oblationes fa/ ciat. Quod tñ habet rationẽ census Secũdo ratione deputatõis vel ꝓ missiõis: vt cũ qs offert donatione inter viuos: vel cũ aliqd relinqt in testamẽto ecclie in posterũ soluẽdũ Tertio ratiõe necessitatis: puta mi/

nistro ecclesie: quia nō habet vnde sustentet. Quarto ratione ɔsuetudinis. Nā in aliquibus solēnitatibus tenent fideles ad aliquas oblationes ɔsuetas. Ad quē sensum ait Gregorius. Ois christianus pcuret ad missarū solēnia aliquid deo offerre Sed in his duobus vltimis modis oblatio est quodāmodo volūtaria scz q̄ntū ad quantitatē vel speciē rei oblate Et absolute loq̄ndo est semp sic voluntaria: fm illud Exo. xxv. Ab hoie qui offert vltroneus accipietis eas. Ar. xlv. di. Hinc etenim Hic apl's in principio pn̄tis epl'e de oblatione loquēs vtit exhortatiōis verbo dicēs Obsecro vos: z reliq̄.

¶ In qua epl'a pro eius expositiōe tres sunt questiones declarande. Prima quarū est de oblationis determinatione. Utruz videlicet sint alique circūstantie in oblationibus seruande? Alia est est de oblatiōis rectificatione: vtrum videlicet deo magis placeat oblatio intellect⁹ q̄z corporis hois: vel substātie ei⁹. Ibi Dico eni p gratiā. Tertia de oblationis modificatione: Utrū videlicet sine charitate deo placeat oblatio Ibi. Sicut eni in vno corpe zc̄.

¶ Prima questio pn̄tis sermonis: Utrū sint alique circūstantie obseruande in oblatione?

Querit a doctoribus circa primā partē epl'e: vtrū videlicet sint alique circumstantie obseruande in oblatione? Et dicūt supradicti doctores z Nicolaus de lira sup hoc loco apl'i q̄ sic. Prima quarū circūstantia dicit ordinis. Juxta illud apl'i. j. ad Corinth. iiij. ca. Oia honeste et fm ordinē fiant in vobis. Ut pmo offeramus more magoz myrrham Myrrha eni significat maceratiōnē. Hinc dicit Obsecro vos fratres videlicet p sacra oro: z nō precipio. Quia vt dicit Sen̄. Gratiosus animus est hois: z facilius ducitur q̄z trahat ad misericordiā. p misericordiā dei: vobis. s. beneficia multa cōdonantē: quia deus misericors est et pius Exodi. xxxiiij. De peni. di. j. Quia diuinitatis. Alia circūstantia dicit volitionis: quia oblatio debet esse voluntaria: iuxta illud psal. liij. Uolūtarie sacrificabo tibi. xx. q. iij. prius clericus. Un̄ ait Apl's Ut exhibeatis. Tertia dicit estimationis quia addit corpora: que sunt instrumēta aie. de quib⁹. j. Corinth. vj. c. ipse ait: Nescitis quia corpora vr̄a membra christi sunt. Quarta dicit appropriationis: quia dicit: vestra: quia Eccl'i. xxxiiij. scriptū est Jmolantis ex iniquo oblatio est maculata. j. q. j. nō est putāda. xiiij. q. v. immolātis. Quinta dicit mortificationis: quia dicit hostiā. Quia fm Isi. vij. Eth. hostia offerebat pro hostibus victis. Et sic caro mortificāda est vt vincantur hostes: aliter vana est medicina que nō curat morbum Sexta dicit bonoz operū pductionis: quia dicit viuentē. Uiuens eni dicit quod habet in se principiū sui motus. Hinc Ro. vj. ait: Extimate vos mortuos quidē peccato: viuentes autē deo. s. p bona opera. Septima dicit cōtinuationis: quia dicit Sanctā. i. firmā. vn̄ Math. x. Qui pseuerauerit vsq; ad finē: hic saluus erit. vij. q. j. Suggestū. De pe. di. ij. Non reuertebant. Octaua dicit s[illegible]

nis determinationis. Un̄ ait Deo placentē. Quia.j. Corinth.x. dicit Oia in gl'iam dei facite. xxvj.q.v. Nō licet. Nona dicit discretionis Quia dicit Rationabile obsequiū vestrū.extra de offi.custo.c.j. Oia cū discretione agant:que oiu3 virtutū noscit eē mater. Decima dicit dilectionis. Hinc ait Nolite cōformari huic seculo: vt.s.queratis laudem ab eo: sed reformamini in nouitate sensus vestri. Qui sicut obscurat p peccatū:ita reformat charitate: vt p hec ꝓbetis que sit volūtas dei. Non in se:quia est imutabilis: et dicit voluntas beneplaciti:sed in nobis:q̄ dicit volūtas signi. Cuius sunt quinq3 signa. Preceptio:ꝓhibitio:consiliū:impletio:ꝛ ꝓmissio. Bona quantū ad incipientes. Beneplacēs quantū ad ꝓficiētes:ꝛ ꝑfecta quantū ad ꝑficiētes. Uel bona dando bona nature. Beneplacens bona gr̄e: ꝛ ꝑfecta:bona glorie.

¶ Secūda questio p̄ntis sermonis Utrum videlicet magis deo placeat oblatio intellectus q̄3 corporis hominis?

Querit circa secūdā partē epistole a doctorib⁹: vtrū magis placeat deo oblatio intellect⁹ q̄3 corporis hois vel substātie eius? Et dicūt ꝙ sic. Quia ɓm expositores q offerūt intellectū:offerūt magis q̄3 aurū: p quod cognitio ꝛ sapiētia significat iuxta illud ꝓuerb.iij. Preciosior est sapiētia cunctis opibus. Tn̄ in hac oblatione sunt plura notanda. Primo nota ꝙ intellectus human⁹ nō potest eleuari ad cognoscendū diuina nisi per fidē. Un̄ Aug. ꝓmo de trini.dic̄: Mētis hūane acies inualida in tā excellēti luce nō figit: nisi p iusticiā fidei emūdet. Scd̄o,nota ꝙ talis cognitio fidei habet aut per doctrinā alterius :aut p studiū aut per diuinā reuelationē. Tertio nota ꝙ deus fidē et alia dona dat ɓm mensurā. Un̄ Math.viij.de centurione dixit Nō inueni tantā fidem in israel. Quarto nota ꝙ sapere aliquid de diuinis extra terminos fidei:vel preter illa que tradit scriptura catholica:vel vltra que potest intellectus hois cū portione fidei:est sapere plusq̄3 oportet sape: imo est desipere. Quia.j.ad Corin.j. Stultam fecit deus sapientiā hui⁹ mūdi Quinto nota ꝙ propter primū errant heretici. Sexto nota ꝙ ↄtra secundū faciunt temerarij: asserētes de deo aliqd vltra ea q̄ scripta sunt ab apl'is ꝛ prophetis. Septimo nota ꝙ in tertio desipiunt multi fatui: qui supra virtutē intellectus ꝛ mensurā sibi datā fidei inuestigant que nō p̄nt attingere:ↄtra illud Ecc̄.iij. Altiora te ne quesieris. Prouer.xxv Scrutator maiestatis opprimetur a gl'ia. Octauo nota ꝙ sapere intra terminos fidei:ꝛ ɓm ea que traduntur in scripturis canonicis ꝛ ɓm mēsurā intellectus est sapere ad sobrietatē. Nono nota ꝙ primā oblationē obsecrat fieri apl's:istā vo precipit dicēs: Dico eni videlicet ꝑcipio p gratiā que data est mihi.i.auctoritate apl'ica:oib⁹ q sunt inter vos: nō plus sapere:sed sapere ad sobrietatē: et vnicuiq3 ɓm mensurā fidei. Quia.j.ad Corint.xij. Diuisiones gratiarū sunt. Decimo ꝛ vltimo nota:ꝙ fidē ꝛ alia dona deus mēsura

distribuit hoibus: excepto christo: de cuius plenitudine omnes accepimus Joh.j.

¶ Tertia questio psentis sermonis Utrũ videlicet sine charitate deo placeat oblatio?

Querif a doctoribus circa tertiam partẽ eplẽ: vtrum sine charitate deo placeat oblatio? Et in hac parte breuitati studendo quia multa iã dicta sunt in psenti sermone: dicunt oẽs qp non: quo ad meritũ. Quia.j. ad Corinth.xiij. paulus ait: Si tradidero corpus meũ ita vt ardeam: charitatem autẽ nõ habuero: nihil mihi pdest: videlicet quo ad meritũ.j.q.j.§.opponif. De pe.di.ij.§. euidẽter. et de pe.di.iij. Si qs aũt. Et ideo vult apl's in hac tertia pte qp offeram⁹ cũ sanctis magis thus id est vnitatem charitatis. Quia in vno corpe multa sunt mẽbra diuersa officia habẽtia Et in eccl'a multi sunt hoies habẽtes diuersas grãs: vnũ tñ i vnitate charitatis debẽt eẽ in christo. Quia per euãgeliũ Lu.ij scriptũ: docet offerre myrrhã: cũ.xij annoꝝ fuit in tẽplũ. Offerre aurũ: quia iudeos docuit fidem. Offerre thus: quia patris dilexit honorẽ: et proximis parẽtibus honorẽ: ⁊ ipsis deniqꝫ parẽtibus subiectionẽ. Qui viuit ⁊ regnat in secula scl'oꝝ Amẽ.

¶ Dñica prima post octa.ephe de beneficẽtia vel de beneficijs primo exhibendis. Sermo.vij.

Habẽtes quidẽ donationes bm gratiã que data est nobis differẽtes. Ad Ro.xij. hec verba scribuntur. Pro exordio pñtis sermonis a doctorib⁹ querif Utruꝫ beneficẽtia sit actus charitatis? Et dicunt Alex.⁊ Tho.2ª 2ᵉ q. xxx.ar.j.qp sic. Primo quia charitas est amicicia quedam. Sed phs ix.eth. inter alios amicicie actus ponit hũc vnũ: quod est operari bonũ ad amicos: quod est amicis benefacere: ergo beneficẽtia est actus charitatis. Jtẽ secũdo q: dñs Math.v dicit: Benefacite his q oderũt vos xxiij.q.iiij.§. Sed adhuc. Jtẽ tertio Quia Paulus in presentiarum ait Habẽtes quidẽ donatiões bm gratiam que data est nobis differẽtes: debẽt videlicet cõicari mutuo: vt sic appareat qp offeramus deo thus: ⁊ qp p charitatẽ sim⁹ alter alteri⁹ mẽbra. ¶ In q̃ gdẽ epl'a tres questiones pro eius expositione declarande sunt. Prima quarũ est de bñficẽtie generali exhibitione. Utrum videlicet sit oib⁹ hoib⁹ generaliter bñfaciendũ. Alia est de beneficẽtie proximali administratiõe. Utrũ videlicet magis ꝯiunctis magis sit bñfaciendũ: ibi. dilectio sine simulatione est. Tertia de beneficentie inimicali demonstratione. Utrum videlicet sit benefaciendum inimicis? ibi: Benefacite.

¶ Prima q̃o psentis sermõis Utrũ videlꝫ oibus hoib⁹ sit bñfaciendũ.

Querif a doctoribus circa primã partẽ epl'e. Utrum oibus hoibus sit benefaciendũ? Et dicũt Alex.et Tho. vbi sup arti.ij. qp sic. Primo quia apl'us ad Gala. vltimo dicit. Dum tẽpus habem⁹ operemur bonũ ad oẽs. Jtẽ scdo Quia cum dile

ctio charitatis se extendat ad oés
etiā beneficentia se debet extēdere
ad oés:pro loco tamen et tpe. Oés
eni actus virtutis sunt ꝑm debitas
circunstantias imitandi. Itē tertio
quia bñficentia cōsequit amorē ex
ea parte qua mouet supiores ad ꝓ/
uisionē inferiorū. Et q: gradus in
hoibus nō sunt imutabiles sicut in
angelis. Unde qui est superior ꝑm
vnum:potest esse inferior ꝑm aliud
Ideo mutua debet esse bñficentia.
Hinc Paulus in prima parte eple:
enumerat mlta beneficia: que sunt
mutuo ministrāda. Primo bñficiū
ꝓphetandi. vnde ait: siue ꝓphetiā
ꝑm rationē fidei. Ubi glo. Si habe
mus donū ꝓphetie occulta sciēdo
debemus aliis explicare ꝓut fides
auditorū exigit Scđo bñficiū sctē ec
clesie ministrādi. Uñ ait: siue mini
steriū in ministrando: vt impleat il
lud apli .j. ad Cor.iiij. Sic nos ex
stimet homo: vt ministros xpi. qđ
ptinet ad ministros eccl'ie. Tertio
bñficiū pdicādi. Unde ait: siue qui
docet in doctria. Ubi glo. Qui ha/
bet gratiam docendi doceat. sicut
xpus dixit aplis Mathei vltimo.
Euntes docete oés.xxxij. q.iiij. §.
His ita. Quartū bñficiū exhortan
di. Uñ ait. Qui exhortat in exhor/
tādo Iuxta illud ad Thessa.v. Edi
ficate alterutrū.xlv.di. Sane. Qui
to beneficiū largiēdi. Uñ ait. Qui
tribuit:in simplicitate suple tribuat
Quia Mathe.vj.dicit. Nesciat si/
nistra tua q̄ faciat dextera tua. Sex
to bñficiū psidendi. Unde ait. Qui
preest in sollicitudine: vt faciebat
apl's.ij.ad Corin.xj.dicēs: Instan
tia mea quotidiana sollicitudo om
niū ecclesiarū. Septimo beneficiū
miserendi. vñ ait: qui miseret in hi/
laritate. Iuxta illud ecclesia. xxxv.
In omni dato hilarē fac vultū tuū.
Et.ij.ad Corin.ix.di: Hilarē eni da
torē diligit deus.xxvj.q.vj.§.Ex his
¶ Secūda q̄stio psentis sermonis.
Utrū magis sit benefaciendum
magis coniunctis?

q Uerit a doctoribus circa
scđam partē eple. Utrum
bñfaciendū sit magis his
qui sunt nobis magis cō
iūcti? Et dicūt supradicti doctores
ꝙ sic. Primo q: Augu.j.de doctri/
na christiana dicit. Cū oibus pro/
desse nō possis: his potissimū cōsu/
lendū est qui ꝓ locorū vel temporū:
vel quarūlibet rerū oportunitatibus
cōstricti tibi quadā sorte iungunt.
Itē hoc docet natura. Nam ignis
primo calefacit rem sibi ꝓpinquā.
Itē tertio q: dyonisius cap.iiij.de
angel.ierarchia dicit. Oportet ꝙ
magis ꝓpinquis simus magis be/
nefici: ceteris paribus. Quia in ex/
trema necessitate aliquo casu ma/
gis est bñfaciendū extraneo. Hinc
aplus in.ij.parte eple ponit benefi
cia exhiberi amicis. Primū est bñ/
ficiū dilectiōis que debet esse vera
sine fictione. Unde ait. Dilectio si/
ne fictiōe. Debet esse recta sine am
fractione. Uñ dicit. Odiētes malū
Debet eē firma sine titubatiōe. Uñ
dicit: Adherētes bono. Debet esse
plena sine diminutione. vnde dicit
Charitatē fraternitatis inuicē dili
gentes. Aliud bñficiū est honoris
exhibitiōis. vnde dicit. Honore in
uicē puenietes. Honor aūt acceptus
est si fiat cum diligētia. Hinc dicit

Sollicitudine nõ pigri Si fiat cum beniuolẽtia. Hinc est: spiritu feruẽtes. Si fiat in recta in deũ tendentia. Hinc dicit Spe gaudẽtes. Tertiũ beneficiũ est aduersoꝝ supportationis. Vñ ait. In tribulatione patientes Quartũ beneficiũ est suffragiũ oꝛonis. Vñ ait. Orationi instãtes: q: dum oꝛat Moyses vincit populus Exo.xvij.xxxvj.di. Si quis vult. Quintũ beneficiũ est miseroꝝ subleuationis. Vñ ait. Necessitatibus scõꝝ cõicantes. Sextũ bñficiũ est: peregrinoꝛũ receptionis Unde ait. hospitalitatem sectãtes. lxxiij. di. in nomine.

¶ Tertia q̃o p̃sentis sermõis. Utrũ sit bñfaciẽdũ inimicis ꝺ necessitate

q Uerif a doctoꝛibus circa tertiã partẽ ep̃le. Utrũ sit benefaciẽdũ inimicis Et dicũt supꝛadicti doctores ꝙ sic. Pꝛimo in extrema necessitate. Itẽ scõo ex feruentioꝛi charitate Nam ferũtioꝛ est charitas que se extendit ad inimicos. Tertio exemplaritate ap̃li: i hac tertia parte epistole ponẽtis: quatuoꝛ bñficia exhibenda esse inimicis. Pꝛimũ quoꝛũ est bñdictionis. Vñ ait bñdicite psequẽtibꝰ vos: bñdicite: ⁊ nolite maledicere. Scõm bñficiũ est cõgratulationis vnde ait: gaudere cum gaudentibus di.xv. Sancta romana Tertium bñficiũ est amaricatonis. vnde ait flere cum flentibus. De consecratione di. pꝛima. Hi duo. Quartũ beneficiũ est condescensionis. Unde ait: Idipsum inuicẽ sentientes: nõ alta sapiẽtes: vt superbi sed humilibꝰ ꝯsentiẽtes. Sicut chꝛistus humiliter iuit ad nuptias inuitatus. lvj. di. Sponsus. ⁊ ibidẽ vt dicit euãgeliũ hodiernũ Jo.ij. descriptũ: fecit pꝛimũ miraculũ. Qui viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ Amẽ.

¶ Dñica.ij. post octa.epiphanie de prudẽtia: q̃ debet esse in dilectione pꝛoximi Sermo octauus.

n Olite eẽ pꝛudẽtes apud vosmetipsos. Ad Ro.xij.ca. hec verba scribuntur. Pꝛo exoꝛdio p̃ntis sermonis queritur a doctoꝛibꝰ: vtrũ pꝛudẽtia possit quis peccare in diligẽdo pꝛoximũ? Et dicunt Durãdus oꝛdinis nr̃i: ⁊ Nicolaus de lira: ⁊ sanctus Tho.2ª2ᵉ q. xlvij. ar. xiij. ꝙ iuenif triplex pꝛudẽtia. Una vera: que ad bonũ finẽ totius vite ꝯsiliaf iudicat ⁊ pꝛecipit: q̃ in malis nõ potest esse. Vñ phs. vj. Eth. dicit: Impossibile est pꝛudentẽ esse non existentẽ bonũ. Alia pꝛudentia est vera: que adinuenit vias accõmodatas ad finẽ bonũ. sed efficif imperfecta: vel quia accipit finẽ quĩ nõ est cõis totius vite humane: puta cũ quis adinuenit vias accõmodatas ad negociandũ vel ad nauigandũ. vñ dicif pꝛudens negociatoꝛ vel nauta. Uel quia recte cõsiliatur et iudicat. Sed nõ efficaciter pꝛecipit omne de his que pertinẽt ad totã vitã. Tertia pꝛudẽtia est falsa p siĩitudinẽ dicta: cũ qs bene disponit que sũt agẽda ad malũ finẽ. Vñ. v. Metha. quis dicif pꝛudens latro: qui caute adinuenit vias nocẽdi. Et de hac ad Roma. viij. dicit ap̃ls: Pꝛudentia carnis: moꝛs est. Et hec semp inuenif in malis: sicut secũda cõis est bonis ⁊ mal'. Nunc

ergo ad propositū dicit apl's: Nolite eē prudētes apud vosmetipsos: mala prudētia decipiēdo proximū: vel bona prudētia illā nō exercēdo ad vtilitatē pximi. Sed estote prudentes sicut serpētes: ⁊ simplices sicut columbe Math. x. vbi Hiero. ⁊ ponitur in decre. xvj. q. j. Si cupis. Habeto ait ad Paulinū simplicitatē columbe: ne cuiquā machineris dolos. ⁊ serpentis astutiā: ne alioꝝ supplāteris insidijs. ¶ In hac igit̄ ep'la pro eius expositione tres questiōes declarāde sunt. Prima q̄rū de prudentie dilectionis pximi defensione. Utrum vz liceat reddere malū p malo: et liceat vindicare?

Alia est de prudētie dilectiōis pximi scādali euitatione. Utrū videlicet eoꝝ qui diligūt proximū sit scandalisare: ibi. Prudētes. Tertia est de prudētie dilectionis proximi iniuriarū remissione: vtrū videlicet diligentis prudenter proximū sit iniurias remittere: ibi. Si fieri potest.

¶ Prima questio pn̄tis sermonis: vtrū liceat reddere malū pro malo: ⁊ an liceat alicui se vindicare de iniurijs?

Queritur a doctoribus circa primā partē ep'le: vtrū liceat reddere malum pro malo: ⁊ an liceat alicui se vindicare? Et dicunt Alex. de Ales in tertia parte: ⁊ sanct' Bonauētura ⁊ sanctus Tho. 2^{a} 2^{e}. q. cviij. ar. j tres cōclusiones. Prima quarū talis est: ꝙ malū ⁊ iniuria quod infertur alicui: aut redundat in deū ⁊ in ecclesiam: ⁊ tūc licz vindicari: sicut Helias fecit ignem descendere super eos qui venerant ad ipsum capiendū. iiij. Re. j. Et Helyseus maledixit pueris eū irridētib'. iiij. Re. ij. Et Siluester papa excōicauit eos qui miserūt eū in exiliū. xxiij. q. iiij. Ipsa pietas. Alia cōclusio est ꝙ si malū est in psonā ppriā: tunc si intentio vindicātis fertur ad aliquod bonū ad quod peruenit per penam peccātis: puta ad emendationē vel cohibitionē eius: vel quietē alioꝝ: vel ad iusticie conseruationē: vel ad dei honorē: potest eē vindicatio licita: circumstātijs debitis obseruatis. Tertia conclusio: ꝙ si intētio vindicātis fertur p̄ncipaliter ad malum illius de quo vult vindicari: ⁊ ibi quiescat. Illicitū est: quia delectari in malis alterius pertinet ad odiū: quod charitati repugnat: q̄ oēs hoīes diligere debemus. Nec excusat̄ dicēdo Mihi intulit malū sicut nec excusat̄ qui odit se odientē Et hoc ait apl's: Nulli malum pro malo reddentes.

¶ Secūda questio sermonis: vtrū videlicet eoꝝ qui diligunt proximū sit scandalisare?

Queritur a doctorib' circa secundā partē ep'le: vtrū videlicet eoꝝ qui diligūt proximū sit scandalisare? Et dicūt sup̄dicti doctores: ⁊ Tho. 2^{a} 2^{e} q. xliij. ar. vj. ꝙ scādalū actiuū pprie est cū quis tale aliqd dicit vel facit quod de se tale est: vt alterū natū sit inducere ad ruinā. Illi autē q proximū recte diligūt: tale quid nō agūt: quia viuūt b̄m regulā rationis ordinate. b̄m illd. j. Corin. xiiij. Oīa honeste ⁊ b̄m ordinē fiant in vobis: et si quid in eoꝝ dictis vel factis ab hac moderatione desit: hoc puenit

ex infirmitate humana: ſm quam a perfectione deficiũt: nõ tñ intantũ deficiũt vt multũ ab ordine ratiõis recedãt: adeo q̃ nõ poteſt ab alio aſſumi occaſio peccandi. Preterea ad Ro.xiij. Paulus ait Qui diligit proximũ legẽ impleuit. ergo talis nõ eſt ſcãdaliſare. Et ſi dicit illud Mathei.xv. Scis quia phariſei audito hoc verbo ſcandaliſati ſunt. Rñdet q̃ ſcãdalũ paſſiuũ ſemp ab aliquo actiuo cauſat: ſed nõ ſemp a ſcandalo actiuo alterius: ſʒ eiuſdẽ q ſeipm ſcãdaliſat. Hinc ait apl's in ſecũda parte ep'le: Prouidẽtes bona nõ ſolũ corã deo: ſed etiã corã hoibus.

¶ Tertia queſtio pſentis ſermonis Utrũ prudẽter diligẽtis pximũ ſit iniuriam dimittere.?

Queritur a doctoribꝰ circa tertiã partẽ ep'le: vtrũ videlicet prudẽter diligẽtis pximũ ſit iniurias dimittere? Et dicũt q̃ ſic. Primo quia q proximũ recte diligit: precepta diuina cuſtodit. Sed dñs hoc precipit Math.v.xxiij.q.vj.§.Sed q. Secundo quia aliter non recte naturã proximi diligeret. Nam vt beatus Aug. ait: ſic diligẽdi ſunt hoies: vt eoꝝ nõ diligant errores. Tertio q2 Paulus in hac tertia parte epiſtole quattuor regulas ponit: q̃s commemorat Hugo de ſanc.victo. Prima quarũ eſt: q̃ hoies oẽs habeamus amicos. vñ ait Si fieri poteſt: q̃ntũ ex vobis eſt: cũ oibꝰ hoibꝰ pacẽ habẽtes. xj.q.iij. Inter verba. Alia regula eſt: q̃ nullũ hominẽ habeamꝰ inimicũ. vñ ait: Nõ vos defendẽtes chariſſimi. xxiij.q.j. i pncipio. Tertia regula eſt: dare locũ ire. xj.q.iij. Ira. Quarta regula eſt: q̃ nõ queramus vindictã: ſed remittamus iniurias. Quia dicit: Mihi vindictã et ego retribuã dicit dñs. xxiij.q.j. in pncipio. Si eſurierit: ⁊ alia. hoc eni faciẽs: carbones ignis cõgeres ſup caput eius: videlicet occaſiones dilectionis. Noli vinci a malo: ſʒ vince in bono malũ. ſicut chriſtus vicit malũ lepre ⁊ paralyſis: vt dicit euãgeliũ hodiernũ. Math.viij. deſcriptum. Qui vi. ⁊ reg.

¶ Dñica.iij.poſt oct.ephie de dilectione proximi Sermo nonus et ſatis vtilis.

Nemini quid q̃ʒ debeatis niſi vt iuicẽ diligatis. Ad Ro.xiij. hec v̄ba ſcribũt. Pro exordio pñtis ſermonis a doctoribus querit. Utrũ de dilectione fuit preceptũ aliquod dandum? Et dicunt Alexã. de ales in tertia parte. ⁊ ſanctus Tho. 2ᵃ 2ᵉ q.xliiij. ar.j.ij.⁊.iij. q̃ dilectio ſiue charitas eſt quedaʒ amicicia. Amicicia aũt ad alterum eſt. vñ Grego. in omelia dicit: Charitas minꝰ q̃ʒ inter duos haberi nõ poteſt. Cũ autẽ dilectio ⁊ amor ſint boni: bonum autẽ ſit vel finis: vel illud quod eſt ad finẽ: ꝯuenienter de dilectiõe duo precepta dant. Unũ quo inducimur ad diligẽdũ deum ſicut finẽ: in quo oia pcepta virtualiter ꝯtinent. Aliud propter minꝰ capaces: qui nõ de facili ꝯſiderãt virtutẽ huiꝰ precepti primi datur: quo inducimur ad diligendũ proximuʒ pter deũ ſicut propter finẽ. Quia Math.xxij. dicit In his duobꝰ mãdatis tota lex pẽdet ⁊ pphe. De pe.

di.ij. Charitas. extra de sacrosanc. vnc.c.vno. Hinc.j.Jo.iiij.dicitur: Hoc mādatū habem⁹ a deo: vt qui diligit deū: diligat ꝓximū ⁊ fratrē suū. Propterea Paulus ait: Nemini quicquā debeatis: charitatē violando: nisi vt inuicē diligatis. ¶ In hac igit̄ epl'a pro eius expositione tres questiōes declarāde sunt. Prima quarū est de dilectionis perfectione: vtrū vȝ totius legis impletio cōtineat̄ in dilectione proximi? Alia est de dilectōis operatiōe: vtrū videlicet p dilectionē proximi euitet̄ omne malū? ibi Dilectio ꝓximi. Tertia est de dilectiōis ꝯsumatiōe: vtrū videlicet legis plenitudo sit dictio? ibi. Plenitudo.

¶ Prima questio presentis sermonis: vtrū tota lex impleat̄ in dilectione proximi?

(q) Ueritur a doctorib⁹ circa primā partē epl'e: vtrū tota lex impleat̄ in dilectione proximi: ꝑcipue quia si dilectio legē impleret: alie virtutes superflueret. Et dicunt ꝙ p dilectionē proximi tota lex impletur. Ad cuius respōsionis declarationē primo nota: ꝙ charitas est vnus habitus supernaturalis: cui⁹ actus est dilectio: quo manēte vno deū diligim⁹ et proximū. Nō enim alio habitu diligit̄ deus ⁊ alio ꝓximus: sed eodem. Secūdo nota: ꝙ si deus diligit̄ propter se ⁊ super oia: et proximus propter deū: et in deū actus diligēdi deum ⁊ proximū diuersificant̄ propter diuersas rationes formales diligēdi. Tertio nota ꝙ sicut sunt duo actus diligēdi propter duas rationes: ita dantur duo ꝑcepta charitatis ad diligēdū deū et proximū Math.xxij. Quarto nota ꝙ vnū preceptū includit̄ in alio. vn̄ Aug. super Jo. dicit: Qui sancte et spūaliter diligit proximum: nihil aliud diligit in proximo nisi deum. Et qui diligit deū: diligit imaginē eius. Quinto nota: ꝙ q diligit deū implet precepta prime tabule: pmo deo nihil preponendo: ⁊ sic non habet deos alienos. Secūdo nō pro quacūqꝫ causa eum inuocādo sine veritate ⁊ iusticia ⁊ iudicio: ⁊ sic nō assumit nomen dei in vanū. Tertio honorē eius non subtrahendo: ⁊ sic diē sabbati sanctificat. Sexto nota ꝙ qui diligit proximū: seruat precepta secunde tabule. Primo beneficia exhibendo precipue parētib⁹: ⁊ implet illud quartum preceptū Honora patrē tuū ⁊c. Itē secūdo cauet ab iniuria proximi facta in persona ꝓpria: ⁊ implet quintū Nō occides Cauet in persona ꝯiūcta: ⁊ implet sextū Nō mechaberis. Cauet in persona subiecta: ⁊ implet septimū. Nō furtū facies. Cauet in verbo: ⁊ implet octauū Nō falsum testimoniū dices. Cauet a mala cōcupiscētia: ⁊ implet duo vltima precepta. Septimo nota: ꝙ hunc solū actū charitatis diligendi charitas elicit: ex quo oia precepta seruant̄: ⁊ quo distinguit̄ ab alijs virtutib⁹. Ideo mater dicit̄ bonorū omniū: et forma oiuȝ virtutū. Et q̄uis imperet ceteris virtutib⁹: nō tñ elicit actus earū: vnde alie virtutes nō superfluūt.

¶ Secda questio presentis sermōis Utrum per dilectionem proximi euitetur omne malum?

q Uerit a doctoribus circa
secundã partẽ epl'e Utrũ
per dilectionem proximi
euitet omne malũ? Et di
cunt q sic. Primo q: dilectio proxi
mi includit dilectionẽ dei. In cui⁹
actu pmo requirit cor purũ: ab oi
inclinatione passionũ ad terrena.
Item scdo requirit ꝯscientia bona
et nõ mala: que facit horrere diui/
nã iusticiã ꝓpter timorẽ pene. Ter
tio requirit fides nõ ficta sꝫ recta: q:
fides ficta sepat cor a veritate vñ p
dilectionẽ ꝓximi vitat omẽ malũ.
Scdo pncipaliter paul.ij. Cor.xiij
dicit. Charitas nõ cogitat malũ. et
ibidẽ. Charitas nõ agit perperã. xj
q.iij. Illud plane. Et.j. ad Thi.j.
ait Finis pcepti est charitas de cor
de puro: et ꝯscia bona: et fide nõfi/
cta. Extra de re. Licet ergo. Tertio
q: ipse apl's in hac scda parte epl'e
dicit: dilectio ꝓximi malũ nõ opat
¶ Tertia qstio pñtis smonis Utrũ
dilectio ꝓximi sit plenitudo legis?

q Uerit a doctorib⁹ circa
tertiã partẽ epl'e. Utrum
dilectio sit plenitudo le/
gis? Et dicunt q sic. Pri
mo q: pcepta legis moralia nihil
aliud sunt: vt patet ex dictis: nisi q/
dã explicatiões dilectõis dei et ꝓxi
mi. Scdo q: pcepta cerimonialia
sunt etiã hmõi que docent obediẽ/
tiã et amorẽ dei ⁊ hominũ. Tertio
quia precepta iudicialia sunt etiaꝫ
hmõi quib⁹ determinat: quõ puni
atur qui deũ offendit: ⁊ proximũ le
serit. Quarto q: pcepta sacramẽta
lia sunt hmõi qbus docet quõ colit
de⁹ ⁊ ei seruit. Quinto q: Aug. de
laude charitatis ait. Breue prece/
ptũ tibi precipit. Dilige: et fac qd
vis. siue taceas dilectõe taceas. Si
ue clames dilectione clames: siue
emẽdes dilectiõe emẽdes. siue por
tas si radix sit int⁹ charitatis in cor
de: non potest ex hac radice nisi bo
nũ ꝓcedere. hec ille. Sexto q: epl'a
ꝯcludit. Plenitudo g legis est dile/
ctio Septimo q: idẽ dicit euange
liũ hodiernũ Math. vj. descriptũ.
vbi hẽtur q ventus malicie mundi
mare turbauerat: sed xp̃s excitatus
a somno dilectiõe discipulorꝝ imp/
auit ventis et mari ⁊ fecit trãquilli
tatẽ. Qui viuit et regnat in secula.
¶ Dñica quarta post octa. epipha
nie: de charitate virtutum oium
excellentissima. Sermo.x.

i Nduite vos

sicut electi dei sancti ⁊
dilecti. ad Coll'.iij.ca.
hec vba scribunt. Pro
exordio pñtis sermonis a doctori/
bus querit. Utrũ in hac vita possit
indui charitatis perfectio Et dicũt
Alex. de ales in.iij. parte: et Tho/
mas. 2ª 2ᵉ. q.xxiiij. arti.viij. q nõ
loquẽdo de charitate ex pte rei di
ligibilis: quia cum deus sit infini/
tus: nulla creatura põt eũ infinite
diligere: sed solũ ipse se ipm infini/
te diligit. Sed loquendo de chari/
tate ex parte diligentis hois tripli
citer contingit indui charitatis pfe
ctio. Uno mõ vt cor hois totũ sem
per actu ferat in deũ: et hec est pfe/
ctio charitatis patrie: que non est
possibilis in hac vita. In qua ipos/
sibile est propter humane vite infir
mitatẽ sp actu cogitare d deo. Alio
modo vt hõ studiũ suũ deputet ad

vacandū deo: et rebus diuinis: pretermissis alijs nisi quantū necessitas p̄ntis vite requirit: et hec est p̄fectio charitatis que pōt in hac vita indui: nō tamē ab oibus charitatem habentibus. Tertio mō ita vt homo habitualiter cor suū ponat in deū: ita q̄ nihil cogitet vel cogitare velit q̄ diuine dilectiōi sit contrariū: et hec p̄fectio indui pōt ab oibus in hac vita charitatē habentibus. Et sic apl's ait Induite vos sicut electi: dei per p̄destinationē. sancti: per aque baptismi ablutionē et dilecti: per gr̄e augmentationē. Unde ad Ephe.j. dicit Elegit nos ante mundi cōstitutionē: vt essem⁹ sancti et imaculati in ɔspectu eius in charitate: qui predestinauit nos in adoptionē filiorum per iesum xp̄m De peni. di. iij. c. Bñdictus et c. in domo. §. Sic itaq;. ¶ In hac igit̄ epl'a pro eius expositiōe tres q̄stiones declarāde sunt. Prima quarū est de vestis huius charitatis variatione. Utrū vz vestis charitatis ornetur varietate multarū virtutū. Alia est de vestis huius charitatis induitiōis p̄suasione. Utrū in scripturis p̄suadeat̄ induitio charitatis. ibi: Super oia. Tertia est de vestis huius charitatis regulatione. Utrū sint alique regule ad induendum vestem charitatis. ibi. et pax. ¶ Prima questio presentis sermonis. Utrum vestis charitatis ornetur varietate multarū virtutum?

Querit̄ a doctoribus circa primā partē epl'e. Utrum vestis charitatis ornetur varietate multarū virtutum? Et dicūt q̄ .vij. quas apl's ponit per ordinē in prima parte epl'e. Prima oīm est cōpassionis Un̄ ait viscera mie. vz affectus dulcedinis ad cōpatiendū. Quia luce. vj. dn̄s ait. Estote misericordes. xxxij. q. iiij. §. ex his oibus. Alia est subuentōis Un̄ ait: benignitatē. i. s̄m glo. promptitudinē subueniēdi vniuersis. Juxta illud Ephe. iiij. Estote inuicem benigni. xxxij. q. iiij. §. precepta. Tertia est humiliatiōis. Un̄ ait: humilitatē. Juxta illud. j. Pe. v. cap̄. humiliamini sub potēti manu dei. iij. q. iij. Nulli. Quarta est rectificationis. Un̄ ait: modestiā. qua virtute homo abstinet se ab illicitis: et regulatur in licitis. Juxta illud ad Philip. iiij. Modestia vr̄a nota sit oibus hoibus. Quinta est fortificationis. Unde ait: patiētiā: q̄r Jacobi. j. ca. dr̄. Patiētia opus p̄fectum habet. Sexta est supportatōis. Un̄ ait: supportātes inuicē. Juxta illud ad Galla. vj. Alter alterius onera portate. di. l. ponderet. xxiij. q. iiij. § precepta Septima est iniuriarū cōdonationis. vn̄ ait: Et donantes vobis metipsis si q̄s aduersus aliquē habet q̄relā. Juxta illud ephe. iiij. Estote donātes inuicē sicut et de⁹ in xp̄o donauit nobis. De hac varietate vestis hui⁹ ait p̄pheta in psal xliiij. di. Astitit regia a dextris tuis in vesti. deaura. circūd. varietate. ¶ Secunda questio p̄ntis sermōis Utrū vz in diuinis scripturis p̄suadeat̄ induitio vestis hui⁹ charitatis?

Querit̄ a doctoribus circa secundā partē epl'e Utrū vz in diuinis scripturis persuadeat̄ induitio vestis huius charitatis? Et dicunt q̄

fic. Primo in p̄nti ep̄la. vnde ap̄ls
ait. Super oia aūt hec habete cha
ritatē que est vinculū pfectiōis. Qz
j. ad Cor. xiij. dicit. Maior horum
est charitas. de pe. di. ij. Qui vult.
De renū. Nisi cum pridē. Scdo. j.
Petri. iiij. ca. vbi di. Ante omia aūt
mutuā in vobismetipsis charitatez
cōtinuā habētes: qz charitas opit
mltitudinē pctōꝝ j. q. j. mlti. xxiij. q
iiij. Ipsa pietas. De penitē. di. iij.
Intm̄. d baptismo maiores. Tertio
Apo. iij. vbi di. Suadeo tibi eme/
re aurū ignitū vt locuples fias: ꝛ ve
stimētis albis in duaris: ꝛ nō appa
reat ꝯfusio nuditatis tue. In quo so
ro charitatis ponunt. vij. circūstan
tie. Prima quarū est liberalitatis.
cū dicit: suadeo. vz volūtatē offer/
re. Quia Eccl. xv. di. Dn̄s ab initio
cōstituit hoiem ꝛ reliquit eū in ma
nu ꝯsilij sui. Et prouer. xvj. hois est
aīum pparare. Alia est generalitis
cum dicit: tibi vz iusto vel pctōri. di
uiti vel pauperi. Et sic de singulis.
Quia. j. ad Thi. ij. deus vult omēs
hoies saluos fieri. Et apud deū nō
est acceptio psonarū. Act. x. de pe.
di. iiij. Si ex bono. De iudi. nouit.
de preben. Venerabilis. Tertia est
ppietatis: cū dicit emere. s. amorē
Unde dn̄s dixit petro Joan. xxj.
Symon amas me. vj. q. iij. Mun
dare. Quarta est singularitatis: cū
dicit: a me. Un̄ Jo. v. dn̄s dixit Si
quis sitit: veniat ad me et bibat.
Quinta est preciositatis: cum dicit
Aurū quod supat oia metalla. Ita
et charitas superat omēs virtutes.
Unde Aug. dicit. Charitas est re/
gina virtutū. Sexta est caliditatis.
cū dicit: ignitum. Un̄ dn̄s luce. xij.
Ignē inquit veni mittere in terrā.
di. xv. Scā romana eccl. Septima
est vtilitatis: cū di: probatū. Et hoc
vt locuples fias: ꝛ vestimētis albis
induaris. vz grē. et nō appareat cō
fusio nuditatis tue: sz de his satis.
¶ Questio tertia p̄ntis sermonis.
Utrū vz sint alique regle ad indu/
endū vestē excellētissime charitatis
q Uerit a doctoribus circa
primā partē ep̄le. Utrum
vz sint alique regule ad
induendū vestē charita/
tis? Et dicunt q̄ sunt. vij. Prima q̄
rum est vere cōcordie. Unde ait Et
pax xp̄i exultet in cordibus v̄ris. in
quo vocati estis in vno corpe. xxiij
q. j. Nisi bella. Alia regula est iuste
memorie Unde ait. Grati estote. i.
in memoria habete: et frequenter
recordamini de acceptis a deo bn̄/
ficijs. Tertia regula est scte scietie.
Unde ait. verbū xp̄i habitet in vo/
bis abundanter in oi sapiētia. et in
telligētia diuinarū scripturarū bm
glo. Quia Eccl. j. scriptū est. Ois
sapiētia a dn̄o deo est. di. xv. Scā
romana. Quarta regula est pie fa/
cundie. vn̄ ait: docētes et cōmonē/
tes vosmetipsos in hymnis et can
ticis spūalibus. xcij. di. Cantantes
Quinta regla est intime leticie. Un̄
ait. In grā cantantes dn̄o in cordi
bus v̄ris Sexta regula est recte ten
dentie. Un̄ ait. Omne quod facitis
in verbo aut opere: oia in noie dn̄i
n̄ri iesu xp̄i facite. xxvj. q. v. nō licz
Septima regula est digne reueren/
tie. Unde ait. Gratias agētes deo
et pr̄i. i. dignā reuerentiā exhiben/
tes deo patri per iesum xp̄m qui se
minauit bonū semē. vz virtutū: et

maxime charitatis: in agro suo.vz in conscia hoim: vt habet p euāgeliū hodiernū Math.xiij.descriptū Et tandē in fine: zizania per inimicū positū iubet cōburi. triticū vero in horreū reponi. Qr nō habentib⁹ charitatē dabit supplicia: habentitibus vo dabit premia per infinita seculorum secula. Amen.

¶ Dominica in.lxx. de sollicitudie et perseuerantia Sermo.xj.

Nescitis q̄ hi qui in stadio currunt. omnes quidē currunt sed vnus accipit brauium. Prime ad Corin.ix. scribunt hec verba. Pro exordio p̄sentis sermonis a doctoribus querit. Utruz sollicitudinis p̄seuerantia sit virtus Et dic̄ Tho.2ª2ᵉ.q.cxxxvij. q̄ sic. Primo qr s̄m phm.ij.ethicorum. Uirtus est circa difficile et bonum: vbi igit ratio difficultatis z bonū: ibi ē virtus. Opus autē virtutis pōt habere bonitatē et difficultatē: aut ex actu respectū obiecti: aut ex diuturnitate tpis. Nā diu insistere alicui difficili difficultatē habet. vnde diu psistere in aliquo bono vsqz ad cōsumationē ptinet ad v̄tutē. Et hec est ratio sollicitudinis p̄seuerātie. Jō ipsa est virtus. Scd̄o quia Tullius in sua rhetorica dicit Perseuerātia est in ratione bene ꝯsiderata: stabilis et pfecta pmansio. Tertio quia apl's dicit. Nescitis q̄ hi qui in stadio currūt: oēs quidē currūt: s3 vn⁹ accipit brauiū. Sic currite: vt comp̄hēdatis. ¶ In hac quidē ep̄la pro eius expositione: tres q̄stiōes declarande sunt: p̄ma quarū est de sollicitudinis perseuerantie distinctione Utrū vz semp sit bona? Alia est de sollicitudinis p̄seuerantie exēplificatiōe. Utrū in scripturis sint exempla p̄seuerantie. ibi. ego aūt sic curro. Tertia est de sollicitudinis p̄seuerantie auxiliatiōe. Utrū vz indigeat auxilio gr̄e. ibi. nolo.

¶ Prima q̄stio p̄ntis sermōis: vtrū vz sollicitudo p̄seuerantie semp sit bona?

Querit a doctoribus circa primā partē ep̄le: vtrū vz sollicitudinis p̄seuerātia sit sp bona Et dicit Alex. de Ales: z similiter scūs tho.2ª2ᵉ q.lv.ar.vj. q̄ sollicitudinis perseuerātia in tēporalibus est mala. Primo ppter finez. vz qn̄ cōstituit finis in istis tpalibus Unde Aug. de operibus monachorum ait. Cū dn̄s dicit nolite solliciti esse: hoc dicit: vt nō ista intueant: z ppter ista faciāt qcquid in euangelij p̄dicatione facere iubent. Scd̄o ppter supfluū studiū quod apponit ad tēporalia pcuranda ppter quod hō a spiritualib⁹ qbus p̄ncipaliter inseruire debet retrahat. vnde Math.iij. scribit Sollicitudo seculi suffocat verbū. Tertio ppter timorē superfluū qn̄ scūs aliquis timet: ne faciēdo bona que debet necessaria sibi deficiant: qd̄ dn̄s tripliciter excludit Primo propter maiora beneficia nobis p̄stita Scd̄o ppter subuētionē p̄stitā animalibus z plantis: q̄ quasi nihil sūt ad cōparationē hoium. Tertio propter diuinā puidentiā. Tn̄ non rephendit talis sollicitudo: qn̄ est cum circūstantijs debitis: maxime tpis Quia Eccle.viij. scribit. Omni ne

gotio tēpus est. De quo dat exem/
plum formice. Prouer.vj.vbi salo
mon ait. Uade ad formicā o piger:
τ reliq̈. Sollicitudo ergo seculi ma
la est si non fiat debite:sed sollicitu
do in rebus spiritualibus laudabi/
lis est:potissime qn̄ est cū pseueran
tia. Un̄ apl'us ad hanc virtuté indu
cit Corinthios exéplo currentiū in
stadio : et agonisantiū in exercitio
di. Nescitis:immo scitis. quia hoc
est notoriū : ꝙ hi q in stadio currūt
Unde sciédū ꝯm isidoꝛ. iij. ethimo
quod mensuras virarnm greci vo/
cant stadia. Latini miliaria. Stadi
um aūt dicit spatiū. cxxv. passuum
qd̄ hercules dicit ꝓmo instituisse q:
sub vno anhelitu tot passus curre/
bat:τ postea stabat. Unus ergo ac
cipit brauiū:quod erat ꝓmium cur
sus in ludo cursorū in stadio. Qua
si dicat:pauci de mltis accipiūt bra
uiū eterne felicitatis:qui sollicite: τ
pseuerāter currūt per opera chari/
tatis. vnde Math.xx. Multi sunt
vocati:pauci vero electi. De peni.
di.iiij. Si ex bono. Deinde ponit
exemplū agonisantiū. Un̄ sciendū
ꝙ ꝯm isidoꝛ.xviij.li. Ethimo. que
a latinis dicunt certamina : a gre /
cis dicunt agones ꝓpter frequen/
tiā ꝯuenientiū. Nā greci omné ce
tum:τ oém cōuentū:agona vocant
Dicit ergo: ois qui in agone cōten
dit:vt habeat victoriā:ab omnibus
se abstinet que impediūt Et illi qui
dem ꝓpter ꝓmiū tēpoꝛale. nos aūt
sollicite τ pseuerāter ab oibus q̄ sa/
luté impediunt abstinere debemus
ꝓpter coronā incoꝛruptibilē. Hinc
iacobi primo. Beatus vir q suffert
téptationé : qm̄ cum ꝓbatus fuerit
accipiet coronã vite. Extra de re.
Nisi cum pridem.

¶ Scd̄a questio p̄sentis sermonis
vtrū vz in diuinis scripturis sint ex
empla sollicitudinis et pseuerātie.

Querit a doctoribus circa
scd̄am parté epl'e: vtrū vz
in diuinis scripturis sint
exempla sollicitudinis et
pseuerantie? Et dicūt ꝙ sic. Primo
Gen̄.xix. Loth q sollicite τ pseuerā
ter tenuit iusticiā inter sodomitas.
Scd̄o Gene.xxxix. Joseph pseue/
ranter restitit operi nefario. Tertio
Exo.x. Moyses pseueranter resti/
tit idolatris Quarto iob.j.per totū
pseuerāter restitit tētationi. Quito
Thobie.j.τ per totū secure egit bo/
nū τ sustinuit cecitaté. Sexto Da /
niel.iij. ipse τ socij eius preseueran
ter coluerunt deū:τ nō adoꝛauerūt
statuā. Septimo Danielis.xiij. Su
sanna cōstanter τ pseueranter resti
tit senibus. Octauo Machab.vj.
Mater et filij pseueranter vsq; ad
moꝛté restiterūt anthiocho. Nono
Jo.ix. Cetus natus pseuerāter ꝯtra
phariseos veritaté ꝯfessus est. De/
cimo pseuerāter Sephanus xp̄m
confessus est Actuū.vj. Undecimo
Luce.j. Btā virgo pseueranter vir
ginitaté seruare voluit. Duodecio
vt de religs taceā Paulus pseuerā
ter certare voluit per opera charita
tis. vnde ait. Ego aūt sic curro:nō
q̈si in incertū. Quia.ij. ad Thimo.
iiij. dicit. Reposita est mihi coꝛona
iusticie. Sic pugno nō q̈si aeré ver/
berans : vz nō inaniter:sicut q ver/
berat aeré ꝓ hoste: sed castigo coꝛ/
pus meum videlz perseuerāter.

¶ Questio tertia p̄sentis sermonis

Utrū vʒ sollicitudo et pseuerantia indigeant auxilio gratie dei?

q Uerit a doctoribus circa tertiā partē eple: vtrū sollicitudo ꝛ pseuerantia indigeāt auxilio gr̄e dei. Et dicit sctūs Tho.2a 2e.q.cxxxvij.ar. vltimo ꝙ sic. Quia pseuerātia si capit ꝑ habitu qui est virtus: indiget dono gr̄e habitualis sicꝫ alie virtutes infuse. Si vo capit ꝑ actu vsqꝫ ad morte pseuerāte: sic nō solū indiget gr̄a hituali: ſʒ etiāʒ gratuito dei auxilio cōseruātis hoiem in bono vsqꝫ in finē vite. Quia cū li. arbitriū de se sit vertibile que vertibilitas nō tollit per gratiā habitualē p̄sentis vite: nō subest potestati eius arbitrij etiā per gratiā reparati: vt se in bono imobiliter statuat licet sit in potestate eius ꝙ hoc eligat: qꝛ plerūqꝫ cadit in potestate nr̄a electio: non autē executio. Scd̄o quia Augu. in libro de pseuerātia dicit Asserimus donū dei esse pseuerantiā qua vsqꝫ in finēʒ pseuerat in xp̄o. Tertio qꝛ apl̄us in tertia parte huius eple dicit. Nolo vos ignorare fratres qm̄ p̄res nr̄i de egypto exeuntes omēs sub nube fuerūt: cōtra estū eos ꝓtegentē per diē. Exodi.xiij. ꝛ oēs mare trāsierūt Exo.xiiij. ꝛ oēs in moyse idest in ducatu eius baptisati sunt in nube ꝛ in mari figuraliter. ꝛ oēs eandē escā manducauerūt: vʒ māna Exo.xvj. Et oēs eundē potū biberunt scʒ aquā de petra Exo.xvij Et dicit spiritalē: qꝛ māna fuit figura sacramēti dn̄ici. et potus gratie xp̄i: in cuius fide talia beneficia receperūt. Ideo dicit. Petra aūt erat xp̄s. de cō.di.ij. Reuera ꝛ.c. In calice. Uirtute ergo pseuerātie bone cuius tot exēpla ponunt: que nō habet nisi per gratiā: accipit brauiū sicut ꝛ denarius diurnus: de quo dicit euāg. Math.xx. descriptū. Qd brauiū ꝛ quē denariū nobis concedat altissimus. Amen.

¶ Dn̄ica in sexagesima de laude et gloria vana ꝛ bona. Sermo.xij.

l Ibenter suf

fertis insipientes cū sitis ipsi sapiētes.ij. Cor. xj. capl̄o hec verba scribunt. Pro exordio p̄ntis sermonis satis cōuenienter ꝛ vtiliter a doctoribus querit. Utrū teneat homo inaniter se laudātes et male agentes corripere. Et dicūt Alex. de ales in iij. parte et Tho.2a 2e.q.xxxiij.arti iij. Quod si est homo subditus tenetur ad simplicē admonitionēʒ. Si vo p̄latus: teneat ad admonitionē et correctionē vel punitionē: dūmodo emēdatio speret. Nec enim simplex correctio saltē p̄termitti pōt sine peccato veniali: si tardior efficit ad eam. vel mortali: qn̄ scit ꝓbabiliter ꝙ pōt per fratrē a peccato retrahere: ꝛ ꝓpter timorē vel cupiditatē hoc statuit p̄termittere. Secus si tēpus oportunū nō esset vel p̄uideret fratris peiorationē. Unde.xxiiij.q. iij. Tāʒ sacerdos Anacletus papa dicit. Tā sacerdos: q̄ʒ alij fideles oēs summā habere debēt curā de his q pereūt: q̄tenus eoꝝ redargutione: aut corrigant a peccatis: aut si incorrigibiles apparuerint ab ecclīa separent. Hinc Paulus apl̄s arguit Corinthios qui sustinebāt falsos apl̄os: inaniter se laudātes: ꝛ male

agentes di. Libẽter suffertis insipi/
entes ¶ In qua qdẽ epl'a ꝑ eius ex
positiõe tres q̃stiones aperiẽde sunt
Prima quarũ est de inanis glorie
falsoꝝ apl'oꝝ vituperatione. Utruz
vz falsi apl'i inaniter se laudantes
mortaliter peccabãt. Alia de gl'ie
Pauli cõmendatione. Utrũ vz pau
lus seip̃m laudans erat dignus cõ/
mendatiõe: ibi. in quo quis audet.
Tertia est de glorie Pauli fructifi/
catione. Utrũ vz sic se laudãs pau/
lus lucrabat̃ alios in dei honore.
ibi. libenter.

¶ Questio p̃ma p̃sentis sermonis
vtrũ vz falsi apl'i inaniter se laudã/
tes mortaliter peccabant?

q Uerit̃ a doctoribus circa
p̃mã partẽ epl'e: vtrũ falsi
apl'i inaniter se laudãtes
peccabãt mortaliter? Et
dicit Alex. de ales in .ij. parte de in
ani gloria: ⁊ Tho. 2ª 2ᵉ. q. cxxiij. ar.
j. et. iij. Qd̃ gl'oriari nõ est peccatũ
ſm Augu. sup iohãnẽ Gloria quen
dã decorẽ habet et manifestationẽ
inde gloriari idem est ꝙ clarificari.
Nã ꝙ aliq̃s velit bona sua ab alijs
approbari: peccatũ nõ est Dicit̃ eni
mathei. v. Luceat lux vr̃a corã ho/
minibus. xxiiij. q. j. Om̃ beatus: sz
querẽtes gloriã peccant mortaliter
Primo qñ gloriant̃ de aliquo falso
qd̃ cõtrariat̃ diuine reuerẽtie: ſm il
lud Ezechie. xxviij. Eleuatũ est cor
tuũ: ⁊ dixisti: deus ego sum. Et. ij.
Corin. iiij. Quid habes qd̃ nõ acce
pisti. Si ãt accepisti. qd gl'iaris q̃si
nõ acceperis. Scd̃o cũ q̃s bonũ tẽ/
poraliter de quo gl'iat̃ prefert deo.
Qd̃ ꝓhibet̃ Jere. ix. Nõ gloriet̃ sa
piens in sapiẽtia sua. Nec fortis in
fortitudĩe sua: nec diues in diuitijs
suis: sed in hoc gloriet̃ qui gl'iat̃. s.
scire ⁊ nosse me. Tertio cũ quis pre
fert testimoniũ hoium testimonio
dei. Sicut iohã. xij. ꝯtra quosdã di/
cit̃. Dilexerũt gl'iam hominũ ma/
gis q̃z gloriam dei. Quarto: qñ q̃s
intentionem suam refert ad gl'iam
tanq̃z ad vltimũ finẽ: ⁊ potissime qñ
hec omia determinate sunt contra
charitatẽ: sicut falsi apl'i faciebant.
Unde paulus ait. Libẽter suffertis
insipiẽs vz falsos apl'os inaniter se
gloriantes: cum sitis ipsi sapientes
hyronice loquit̃. i. insipiẽtes Susti
netis eni si quis vos in seruitutẽ: vz
legis redigit: si quis deuorat: si q̃s
accipit. s. bona vr̃a: si quis extollit̃
inani gloria. Si quis in faciẽ vos
cedit. ꝯtumelias inferẽdo. ſm igno
bilitatẽ dico: q: vz talia sustinetis
q̃si ignobiliores ipsis: ⁊ nõ a nobis
quasi nos infirmi: vz insufficientes
fuerimus in hac parte.

¶ Questio scd̃a p̃sentis sermonis:
vtrum vz paulus se quandoq̃z lau/
dans erat dignus cõmendatione?

q Uerit̃ a doctoribus circa
scd̃am partẽ epl'e: vtrũ vz
Paulus se laudãs pecca
bat: aut erat dignus com
mẽdatione? Et dicũt supradicti do/
ctores: ꝙ nullus peccat: imo meret̃
qñ ſm se conat̃ imitari deũ. Unde
ad Ephe. v. di. Estote imitatores
dei sicut filij charissimi. Uñ homo
querẽdo gl'iam videt̃ deũ imitari.
qui ab hoibus gl'iam querit Unde
Esa. xliij. dicit. Ois q inuocat no/
men meũ in gloria mea creaui eum
Deus aũt nõ querit gl'iam suã pro/
pter se: sed ꝓpter nos: ⁊ ideo lauda

bũliter ⁊ meritorie pōt hō ad aliorũ vtilitatē se laudare: et gloriã appetere. Vñ Math. v. di. Videant opa vestra bona et glĩficēt patrē vr̃m q in celis est. xij. q. ij. Quatuor. Ideo Paulus subdit: in quo quis audet: vꝫ se laudare: in insipiētia dico audeo et ego: ſm opinionē vr̃am sed nō ſm veritate q: in veritate me laudo. Et totus textus clarus ē: ꝓterq̃ in aliquibꝰ que hic inferius scribũtur. Primo in labore: vꝫ corporali et erumna: que est lassitudo ⁊ defectus cōsequēs ad laborem. Scđo si gloriari oportet. si pro q: in his q̃ infirmitatis mee sunt gloriabor. i. de his que ꝑtinēt ad infirmitatē: et non de nobilitate generis: ⁊ huiusmodi: sicut falsi apl̃i. Tertio scio hominē in christo. i. vnitũ christo per fidē charitate formatã: ante annos xiiij. videlicet in principio ꝯuersionis sue: siue i corpore siue extra corpus. Hoc dicit quia nescebat si aīa fuit separata a corpore per mortē tēpore visionis: q̃uis sciret ꝙ aīa eēt in celo ⁊ corpus in terra: ⁊ de se humiliter loquit̃ tanq̃ de alio. Quarto stimulus carnis: videlicet tētatio carnalis vel iliaca passio.

¶ Questio tertia ꝑsentis sermonis Vtrũ videlicet paulus se laudãs lucrabat̃ alios in dei honore?

q Veritur a doctoribꝰ circa tertiã partē epistole: vtrũ Paulus sic se laudans lucrabat̃ alios in dei honore? Et dicũt supradicti doctores ꝙ sic. Primo quia illud per quod homines ꝓuocant̃ ad bonũ nō est peccatũ: sed meritũ: huiusmodi est gl̃ia. Vñ Tull. de tuscul. questi. ait: ꝙ homines ad studia impellunt̃ gloria. Secũdo quia in sacra scriptura pro bonis operibꝰ promittit̃ gl̃ia: ſm illud ad Ro. ij. His q sunt ſm patientiam operis boni gloriã ⁊ honorē. Tertio quia gl̃ia que est in deo et a deo: nō potest esse vana sed fructuosa: sicut erat gloria Pauli. Unde. ij. Corinth. x. dicit: Qui gloriat̃ i dño gloriet̃. Nō eni qui seipsum cōmendat: ille ꝓbatus est: sed quē deus cōmendat. Et propterea Paulus ait: Libēter igit̃ gloriabor in infirmitatibus videlicet tribulationibꝰ meis: vt in me virtꝰ christi: videlicet vt victoriosa christi gr̃a me continuantē inhabitet: per verbum de quo dicit euãgeliũ Luce. viij. descriptũ. Quã gratiã nobis cōcedat altimꝰ Amē.

¶ Dñica in quinq̃gesima de charitate Sermo tredecimus.

s **Iliguis ho**minũ loquar ⁊ angelorũ: charitatē aũt nō habeam: factꝰ sum velut es sonãs ⁊ cymbalum tinniens. j. Corinth. xiij. ca. hec verba scribuntur. Pro exordio pñtis sermonis a doctoribꝰ querit̃: vtrũ aliq̃ virtꝰ possit esse sine charitate? Et dicit btũs Bonauentura in. iij. di. xxiij. ⁊ sanctus Tho. 2ª 2ᵉ q. xxiij. ar. vij. ꝙ nō. Primo quia virtus vera ⁊ simpliciter est illa que ordinat ad principale bonũ hois: sicut phs. viij. eth. dicit. Virtus est dispositio perfecti ad optimũ. Primũ quidē ⁊ principale bonũ hois est dei fruitio. ſm illud Psal. Mihi autē adherere deo bonũ est. ⁊ ad hoc ordinat̃ hō per charitatē. Vñ patet ꝙ nulla vera virtus

potest esse sine charitate. Secundo
quia sine charitate virt⁹ aut est im/
perfecta: aut non est virtus: sed falsa
silitudo virtutis. Tertio quia Pau
lus apl's in hac epl'a idē ꝯfirmat di
cens: Si linguis hominū loq̄r ⁊c.
¶ In hac igit̄ epl'a ꝑ ei⁹ expositiōe
tria dubia vel tres questiones sunt
declarāde. Prima quarū est de cha
ritatis necessitate: vtrum videlicet
charitas sit necessaria. Alia est de
charitatis vtilitate: vtrum videlicet
ex charitate impleant̄ oia virtutis
opera: ibi Charitas patiēs est. Ter
tia est de charitatis stabilitate: vtrū
videlicet vtens charitate peccet: ibi
Charitas nunq̄ȝ excidit.

¶ Questio prima p̄ntis sermonis:
Utrū videlicet charitas sit ṽtus
necessaria ad salutem.

Querit̄ a doctoribus circa
primā partē epl'e: vtrum
charitas sit virtus necessa
ria ad salutē? Et dicit Ni
colaus de lira ꝙ sic. Quia si nulla
virt⁹ possit esse sine charitate: restat
ꝙ nec fides. Unde apl's ad Hebr̄. xj.
ca. Sine fide impossibile est place/
re deo. Et ad Ro. xiiij. dicit: Omne
quod nō est ex fide peccatū est. j. q. j
Nō sanat. xxviij. q. j. in prin°. et ca.
Sicut eni. de pe. di. iij. §. illud. De
resti. spoli. Lras. De prescrip. Qm̄
omne. Ergo relinquit̄ ꝙ sine chari
tate nō est homini salus. Hoc idem
probat apl's in prima parte huius
epl'e. Quia sine charitate nō valent
dona que pertinēt ad locutionē. vñ
ait: Si linguis hominū loq̄r et an/
gelorū. Nam in angelis est duplex
cognitio. Una qua vident diuinā
essentiā: ⁊ de hac nullus docet aliū
quia oēs imediate vidēt eam. Alia
cognitio est in eis de alijs. ⁊ hec est
duplex. Una de mysterijs diuine ꝓ
uidentie exequendis. ⁊ de his supe
riores docēt inferiores: ⁊ nō ecōuer
so. Alia est de cōceptib⁹ proprijs: et
de his loquunt̄ nutibus ad inuicē.
Et ista locutio angelica in qua itel/
lectus eoꝝ sunt pro linguis: ⁊ nutus
vel alia signa spiritualia ꝓ verbis.
Et quia talis locutio dependet ex
volūtate angeli ꝓponētis: ideo pōt
loqui vni ⁊ nō alteri. Charitatē aūt
nō habeā factus suȝ velut es sonās
aut cimbalū tinniēs: alios dulci so
no delectādo ⁊ seipsos cōsumendo.
Es eni planū vna ꝑcussione reddit
simplicē sonū. Cimbalū ṽo ꝯcauū
multiplicat sonū. Et primū signifi/
cat simpliciter annūciantē veritatē
Scōm significat eos q veritatē mul
tiplicit̄ annūciāt adducēdo plures
similitudines ⁊ eliciēdo multas cō/
clusiones ⁊ huiusmōi. Scōo quia si
ne charitate nō valēt dona que ꝑ/
tinent ad cognitionē Primo que ꝑ
tinent ad cognitionē futurorū: vñ
ait: Et si habuero ꝓphetiā. Secun/
do ad cognitionē scripturarū vnde
ait: ⁊ nouerim mysteria oia. Tertio
ad cognitionē creatoris ⁊ creatura
rū. vñ ait: ⁊ oēm scientiā. Et de his
dicit inquātū sunt gr̄e gratis date.
⁊ nō inquātū sunt dona spūs sancti
Quarto ad cognitionē credendoꝝ
Unde ait. Et si habuero oēm fidem
ita vt mōtes trāsferā: charitatē aūt
nō habeaȝ nihil sum: videlȝ adesse
gratuitū. Tertio quia sine charita/
te non valent dona que ꝑtinent ad
operationē. Uñ ait. Et si distribue/
ro oēs facultates meas In quo est

ꝑfectio Math.xix. Si vis ꝑfectus esse.xiiij.q.j. In ꝑncipio. Et si tradidero corpus meũ ita vt ardeã: qđ est martyrij genus acerbissimum. charitaté aũt nõ habeã: nil mihi ꝓdest videlꝫ ad vitã eternã. Quia charitas dirigit opera in finẽ vltimum.

¶ Questio secunda p̄ntis sermõis Utrum vꝫ ex charitate impleãtur omnia virtutis opera?

q Uerit a doctoribus circa secundã parté ep̄le. Utrũ vꝫ ex charitate impleanť omĩa virtutis opera? Et dicunt doctores communiter ꝙ sic Primo quia sicut in prudẽtia oẽs cõnectunť virtutes pollitice: ita ꝙ qui habet prudentiã hẽt oẽs virtutes pollíticas: et qui habet aliquã virtuté pollíticã: habet necessario prudentiã: sic et oĩa dona gratuita connectunť in charitate: ⁊ qui habet charitaté: necessario habet oẽs alias v̄tutes. Et qui hẽt aliquã virtuté quantũ ad vite meritũ. necessario hẽt charitaté. Scđo q: di. Aug. Attende quanta sit charitas: que si desit: frustra habenť cetera: si auté adsit habeuť oĩa. Quã cũ quis hẽt spm̃ s. habet: et si eã nõ habuerit sine spũ s. erit. Et sicut corpus mortuũ est sine aĩa. ita aĩa mortua est sine charitate. Tertio quia ap̄ls in hac s̄a parte dicit ꝙ charitas impe rat ⁊ elicit actꝰ oĩm virtutũ Primo virtutis: qua generaliter oĩa mala equanimiter tollerãť. cũ dicit: charitas patenis est. Scđo qua oĩa bona ꝓximis delectabiliter impẽdunť cum dicit. benigna est. Tertio q: facit vitare maluꝫ affectũ cum dicit. Charitas nõ emulať. i. nõ inuidet Quarto malũ vitare facit effectuꝫ cũ dicit Nõ agit perperã. i. ꝑuerse. Quinto facit vitare malũ contra se ipsum: cũ dicit. Non inflať. Sexto quia ambitio est filia superbie dicit Nõ est ambitiosa. Septimo excludit cupiditaté: dicẽs Nõ querit que sua sunt. vꝫ repetendo cũ scandalo: Octauo q: prouocat ad pacé. cum ait. Nõ irritať Nono quia regulat electioné cũ ait. Nõ cogitat malũ Decimo quia ex electione nõ facit peccare cũ ait. Nõ gaudet sup iniqtate: et sic oĩa euitat mala. Undecimo facit operari bonũ: mala proximi supportando: cũ dicit. Congaudet aũt veritati. Duodecimo in speciali cũ dicit. omĩa suffert. Tredecimo: facit oꝑari bonũ erga deum ꝑ fidem cuꝫ dicit. Oĩa credit que sũt diuinitus tradita. Decimoq̄rto per spem cũ dicit. Oĩa sperat que sunt diuinitus ꝓmissa. Decimoquinto ne hõ frangať ꝑ dilationé cum ait. Omnia sustinet per lõganimitaté.

Questio tertia presentis sermonis. Utrũ videlicet vtens charitate possit peccare?

q Uerit a doctoribus circa tertiã parté ep̄le. Utrum charitate vtẽs possit peccare? vel charitas semel habita possit ammitti? Et dicit Nico. de ly. ⁊ Tho. 2ª 2ᵉ. q. xxiiij. ar. xj ꝙ charitas põt capi tripliciter: Uno mõ pro spũ scõ infũdẽte eã: et sic impossibile est ꝙ spũs sanctꝰ moueat aliqué ad charitatẽ ꝙ ⁊ ip̄e amittat eã peccando. Alio mõ accipiť charitas pro subiecto in quo est qđ est vertibile: et sic põt ãmitti: iuxta illđ Apoca. ij. Caritaté ꝑmã reliquisti.

Tertio mō scd̄m ꝓpriā rationē: et sic charitas non pōt peccare: sicut nec calor potest infrigidare Unde qui habet charitatē sic non peccat Iuxta illud Jo.iij.ca. Ois qui na tus est ex deo nō peccat. de pe. di. v Itē scd̄o vn̄ dicit aplus Charitas nunq̄ꝫ excidit. de pe. di. ij. Charitas siue prophetie euacuabunt in p̄ria vꝫ: siue ligue cessabūt: nō corporee quia scti resurgent incorrupti. nec quantū ad vsum. Quia psal. cxlix. Exultatiōes dei in gutture eoꝝ. Sꝫ quantū ad donū quo loquebantur apl'i. Actu. ij. Quia tunc diuersitas linguarū non erit necessaria: sicut nec in p̄mo statu Gen. xj. Siue scia destruet acq̄sita. Quia ex parte cognoscimus ⁊ ex p̄te prophetam⁹ in hoc statu vꝫ. Cū aūt venerit quod perfectū ē vꝫ in patria: euacuabit qd̄ exparte est. exēplo pueri. Nunc videmus. ⁊ patet textus. Nūc manent fides spes charitas: que sunt donis excellentiores: maior aūt est charitas: que s̄m se nunq̄ꝫ excidit: qua crucifixus est xp̄s: vt dicit euā geliū Luce. xviij. descriptū: sine q̄ cecus erat mūdus. cū qua illuminatus est. Hanc ergo virutē sine qua aliqua virtus nō est que nobis est necessaria: qua implent oīa virtutū opera: que semper regnabit in patria: donet nobis christus Qui viuit in secula seculorum. Amen.

¶ Dn̄ica prima quadragesime de gratia diuina Sermo. xiiij.

Hortamur

vos ne in vacuū gr̄aꝫ dei recipiatis. ij. cor. vj ca. apl'i verba sunt ista. Pro exordio huius sermōis cōuenienter et satis vtiliter querit. An homo liberi arbitrij potestate possit bonū opari. Ad qd̄ rn̄det q̄ triplex est bonū. Primū dicit moralis ꝯditionis: ad qd̄ cōplendū pōt hō libero arbitrio solo p̄supposita influentia dei: quia si brutū bruto pōt compati: multo magis homo hoī. et per ꝯsequēs elemosynā elargiri Sic bonū opabant stoyci vt Tice. in. j. paradoxoꝝ dicit. Aliud bonū dicitur dispositionis. qd̄ licet extra charitatē opetur tn̄ ad ipsaꝫ dispōit ad qd̄ exequendū gratia gratis data hō indiget q̄ illuminat dirigitur et excitat vt velit facere q̄ deo placitū esse existimat. Un̄ Sapie. viij. scriptū est Sciui qm̄ aliter nō possū esse continens nisi deus det: et hoc ipsum erat sapiētia scire cuius hoc donū esset. Tertiū bonū di: debite ordinationis ad qd̄ explendū in debituꝫ finē nō potest liberū arbitriū lapsuꝫ absq̄ꝫ munere gr̄e gratū facientis. Hinc Jo. xiiij. dn̄s ait Sine me nihil potestis facere. Iteꝫ. ij. ad cor. iij. paulus ait. Nō sum⁹ sufficiētes cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis. sed sufficiētia nr̄a ex deo est. Itē Aug. ad Bonifatiū papā. Nō potest hō aliq̄d bonū velle nisi adiuuet ab eo q malū nō pōt velle. Itē isidorus Sciāt defēsores liberi arbitrij nihil boni posse: nisi diuine gr̄e suuamine sustentet. Et Bern̄. sup cant. sermone. xxxiij. Sciāt hostes gratie nec ad bonū cogitandū sufficere cor humanum. Hinc paulus dicit verba ꝓposita que sunt p̄sentis ep'le declarāde p̄ncipiū. In qua tres vtiles q̄stiōes de gr̄a que-

runt. Prima de gratie diffinitiõe et exercitatiõe. vz Quomõ gratia diffinitur et exercitat. in principio. Scda de grãe cognitiõe et offensiõe vz quõ diuina gratia cognoscitur inesse alicui. ibi: nemini dantes. Tertia de grãe õseruatione. videlz quõ grã debet acqri et õseruari. ibi Per arma iusticie: vsqz ad vltimũ.

¶ Questio pma huius Sermonis in qua declaratur gratie diffinitio et eius exercitatio.

q Ueritur a doctorib quõ gratia diffinit et propter qd debeat exercitari? Et respõdet ad primũ q gra formaliter est quedã qualitas creata in aia informãs et pficiens ipsã quãuis efficienter sit ipse deus. sicut pictor dicit efficienter parietẽ dealbare: sed formaliter ipsa albedo. vl' aliter: Gratia est quedã forma gratis a deo data sine meritis: gratũ faciens habentẽ et opus eius bonuz reddẽs. Cõcor. scũs Bonauẽ. in. ij dl. xxvj. et hoc donũ dicit grã tripliciratione. Primo qr gratis datur. Scdo quia gratũ facit Tertio quia gratis facit operari. Quod donuz quinqz in aia facit. Primo viuificat: bm q cõparat ad principiũ a quo descẽdit. Hic isidorus sic diffinit eã. Gratia est diuine mie donũ per qd bonevolũtatis est exitus. patet in lazaro Joh. xj. Scdo illuiat put cõparat ad suũ subiectũ in qd descendit. Uñ glo. sup illud psal. vt exilaret faciẽ in oleo dicit. Gratia est quedã nitor aie. De ipsa quidẽ illud Jo. viij. dici põt Ego sum lux mundi. Tertio purgat put cõparatur ad suũ oppositũ quod expellit. Nã ad Ro. vij. paulus ait. Gratia iustificamur. de õse. di. iiij. placuit. Et glo. dicit. Gratia est iustificatio pctoz. Quarto sanat put cõparat ad effectũ quẽ iducit. vnde Criso. Gratia est sanitas mẽtis et delectatio cordis. Quinto beatificat prout cõparat ad premiũ: ad qd pducit vñ glo. dicit: Grã est similitudo glie Ecce igit quõ bm doctores diffinit grã. et quia tot bona facit paul ait Hortamur vos ne inuacuũ grãm dei recipiatis. Ubi glo. Inuacuuz gratiam dei recepit qui se in bonis opibus nõ exercet. Igit pter tria q a deo grãz accipit in ea debet exercitari. Primo pter tpis cõcessionẽ. Hinc dicit apls. Hortamur. etc. Nã ad gala. vj. dicit. Duz tps habemus operemur bonũ. Et ad eph. v Redimẽtes tempus. xvij. q. iiij. §. vltimo. Scdo pter tpis designationẽ. Ait eni Esai. xlix. Tpe accepto. vz penitẽtie. exaudiui te: et in die salutis. vz in qua qlibet homo potest salutẽ suã operari. adiuui te s. gartiam cõferendo. Tertio propter tpis scificationẽ. quia apls infert. Ecce nunc tps acceptabile. vz ad merendũ. ecce nũc dies salutis vz ad pmiũ assequendũ. Et sic bm doctores est questio declarata.

¶ Questio secũda huius sermonis in qua declarat quomodo diuina gratia cõgnoscit in esse alicui.

q Ueritur a doctorib quõ cognoscit diuina grã in esse alicui? Et dicũt q p naturalẽ cognitionẽ cognosci nõ põt cũ scriptũ sit Ecc. ix. Nemo scit. s. cognitione naturali vtrũ odio vel gratia dignus sit. sed

per diuinam reuelationem vt bea/
tus Franciscus. Aut per aliquam
significationẽ vt dicit beatus bern.
cognosci potest. Cognoscitur enĩ
vt cõiter doctores dicũt Primo p
bonã cogitationẽ. quia vt paulus
j. ad Corin. xiij. dicit Charitas nõ
cogitat malũ. Itẽ cognoscit scđo
per locutionem. q: Math. xij. scri/
bitur. Bonus hõ de bono thesau/
ro cordis sui pfert bona. Item ter
tio p auditionẽ. q: Jo. viij. dicitur
Qui ex deo est vba dei audit. Itẽ
quarto per opationẽ. q: Grego. ait
Probatio dilectiõis exhibitio est
operis. Itẽ. v. per cõtritionẽ. vt be
atus Aug. dicit. Et etiã pcti oĩmo/
dam abdicationẽ. quia beatus am
brosius ait. Penitentia est cõmissa
mala plangere: et plangenda iterũ
nõ cõmittere. Sed in hac scđa par
te eplẽ quinq; signa ponunt. Pri/
mũ signũ dr scandali euitationis.
Vñ aplus ait. Nemini dantes vl/
lam offensionẽ. vz neminẽ nec ver
bo. nec facto. nec signo scandalizã/
tes: ꝛ hoc vt nõ vituperet ministeri
um nostrũ. vz seruitiũ xpi. Aliud
signũ dicit virtuose cõuersationis
quia aplus infert. Sed in oibus ex
hibeam⁹ nos sicut dei ministros q
bus omnino nõ decet male viuere.
Tertiũ signũ dr maloꝝ et aduerso
rũ supportatiõis. quia aplus dicit
In multa patiẽtia. in tribulationi
bus. Et est quintuplex genus tribu
lationis. Vnũ est deffectus bono
rũ et necessarioꝝ. Ideo dicit. in ne/
cessitatibus. Scđm est illatio ma/
lorũ spũaliũ. Ideo dicit. in angu/
stijs. Tertiũ est illatio malorũ cor/
poraliũ. Idõ dicit. in plagis. Quar
tum est afflictio vtrorumq;. vz cor/
poris ꝛ aie. ideo dicit. in carceribus
Quintũ est seditio ppłorũ. vñ dicit.
in seditõibus. Quartũ signũ habi
te gratie dr bonoꝝ opationis. in q̃
operatione bonorũ sex requirunt.
Primo ꝙ homo sit oposus cõtra
otiosos. vñ dicit. in laboribus. Itẽ
ꝙ sit sollicitus. ꝯtra somnolẽtos. vñ
dicit in vigilijs. Tertio ꝙ sit sobri
us ꝯtra castrimargos. vñ dicit. in ie
iunijs. Quarto ꝙ sit mũdus cõtra
voluptuosos. vñ dicit. in castitate.
Quinto ꝙ sit discret⁹ ꝯtra fatuos.
vñ dicit. in sciẽtia. Sexto ꝙ sit cõ/
stans ꝯtra fugitiuos. vñ dicit. in lõ
ganimitate. Quintum signũ habi/
te gratie dr amoris erga pximũ oñ
sionis. quia amor erga pximũ qua/
tuor modis ostendit. Primo dulci
cõuersatiõe. vnde apłs dicit. in sua/
uitate: in spirtusctõ. i. affabilitate ꝛ
suauitate habita in spũsctõ. Scđo
cordiali dilectione. Vnde dicit. In
charitate non ficta. Tertio verita
tis instructiõe. vñ dicit. in verbo ve
ritatis. Quarto vtili opatione. vñ
dicit. in virtute dei. Nã. j. cor. iiij.
idẽ aplus ait. Sic nos existimet hõ
vt ministros xpi. ꝛ. j. petri. iiij. cap.
dicitur. Si quis ministrat tanq; ex
virtute quam administrat deus.

¶ Questio tertia huius sermõis in
qua declarat quomodo gratia de/
bet acquiri et conseruari.

q Verit a doctoribus quõ
gratia debet acquiri ꝛ cõ
suari? Et hec questio mi
ra mltis esse videt. Quia
si gratia sine meritis dat: quõ igit
acquirit ꝛ ꝯseruat? Et dicũt docto/
res ꝙ sicut creatura suo principio

indiget vt sit in esse nature: ita vt sit in bene esse gratie. Et hoc voluit deus: vt melius creatorē cognosceret: et eū cognoscēdo amaret: et ei amādo seruiret qd̄ seruiēti prodest quia ipse deus: vt pph̄a ait in psal. xv. bonorū nostrorū nō indiget. verumtñ dei gr̄a sp p̄sto est. Sed sicut nō habet nisi dono dei efficiēte: ita nō habet nisi libero arbitrio cōsentiente. Hinc Aug. dic. Qui fecit te sine te: nō saluabit te sine te. Unde gratia ex suo officio dupliciter di. Una p̄ueniens que liberū arbitriū abilitat vt cogi non possit ad malū et libere exeat ad bonū. pp̄ter quā Ecci. xv. scribit. Apposui tibi ignē et aquā: ad quos volueris extende manū tuā. Alia dicit subsequēs vl cooperās que adiuuat liberū arbitriū ad bonū: ita tñ q nō sit nisi vna gratia q̄ diuersas sortit denoiationes ƀm suos varios effectus. Hic Aug. libro de natura dicit. Gratia p̄uenit vt pie viuamus. subsequitur vt cū illa semp viuamus. nūc preuenit vt vocemur. tunc subsequit vt glorificemur. Ex his ostenditur q qui libero arbitrio gr̄e gratis date nō assentit: similis est illi qui manū largienti nō extendit. Qui cōtra lumen oculos claudit: qui vase sine fundo aquā haurit: q bona sibi portanti hostia claudit. Qui tpe belli arma proijcit: qui infirmus medico cōtradicit et huiusmodi. Uñ ad agtendā hanc gratiā armis iusticie liberū arbitriū p̄parare debet vt habita gr̄a que gratis dat his armis ad gratiā gratuȝ facientē quilibet xp̄ian⁹ se disponat. Hinc ap̄lus in scd̄a parte huius ep̄le dicit. Per arma iusticie a dextris et a sinistris. et reliqua. hoc est dicere. Inter p̄speritatē et aduersitatē: que duo in his oibus intelligunt: vȝ cū dicit: p gloriā et ignobilitatē: p infamiā et bonam famā: vt seductores et veraces sicut qui ignoti et cogniti: quasi morientes: et ecce viuim⁹. vt castigati et nō mortificati. quasi tristes sp autē gaudentes. vȝ qui p xp̄o patiunt sicut egētes. bonis. s. tp̄alibus. multos aūt locupletātes. bonis. s. sp̄ūalibus: Tanq̄ nihil habētes. s. boni tp̄alis et oia possidētes. s. in dn̄o. p arma iusticie gr̄am acquiramus et cōseruemus. Que sunt in p̄sentiarum arma iusticie p̄dicta? Dicit q inuenit quintuplex gen⁹ armorū quib⁹ muniti sunt plurimi sci vt gr̄am acquirerent et cōseruarent. Primū gen⁹ armorū di carnis maceratōis: quo genere vsus est btūs Joā. baptista in etate tenera ātra deserti penetrās ne vitā suā leui famine macularet. vnde Luce. j. scriptū est. Sp̄ū scō replebit ex vtero matris sue. Secūdū genus armorū di fortificationis: q̄ genere vsus est btūs Stephan⁹ ad gratiā habendā et ɔseruādā. Hinc act. vj. scribit. Stephan⁹ aūt plen⁹ gr̄a et fortitudine. xxj. di. in p̄ncī°. Tertiū genus armorū di dilectiōis quo genere vsus est ap̄lus Paulus ad Ro. viij. qui dicebat. Quis nos separabit a charitate xp̄i? q̄si dicat null⁹. hoc genere tamē gr̄e ipse meruit vt xp̄s sibi diceret Sufficit tibi gratia mea. Quartū genus armorum dicit purificationis. vȝ a pctō. quo genere vsa est btā virgo maria adeo q Cāti. iiij. de ipsa dicat. Tota pulchra es amica mea et macula

nõ est i te. Qua puritate angel⁹ Lu
ce.j. sibi dixit. Aue grã plena. Et
bñ plena. q: vt Jero. ait. Ceteris p p.
tes pstat Marie ꝓo se tota insudit
plenitudo grẽ. Quintũ genus ar/
morũ dicit humiliatiõis. quo gene
re vsus est dñs nr̃ de q̃. lxxxiij. di. c.
dñs: Ciprianus ait. Dñs nr̃ iesus
xp̃s rex ꝛ iudex vsq₃ ad passiõis dié
seruauit honoré põtificibus: q̃₃uis
illi nec timoré dei: nec agnitionem
xp̃i seruassent. Na₃ cũ leprosũ mũ/
dasset dixit illi. vade ꝛ oñde te sacer
dotibus ꝛ offer donũ. Humiliate₃
nos humilis docuit. sacerdoté ad
huc appellãs qué sciebat esse sacri/
legũ. Jté subdit passioni cũ alapa₃
accepisset et ei diceret Sic respon/
des pontifici. nil ille contumeliose
locutus est in psonã pontificis: sed
sic magis innocẽtiã suã tutatus est
dicens. Si male locutus sum expro
bra de malo: si auté bene: cur me ce
dis? Que oĩa ab eo ideo facta sunt
humiliter atq₃ patiẽter vt nos hũi
litatis atq₃ patientie haberem⁹ exé
plum. hec ille. Quo armorũ gene/
re tãtã grãm acquisiuit ꝛ ꝯseruauit
vt paulus ad Collo. j. dicat Jn ip̃o
placuit oẽm plentiudiné diuinita/
tis inhabitare. Uñ ioh. j. di. ver/
bũ plenũ gratie. Ecce igit in p̃senti
arum sunt arma iusticie. O felix il/
le qui talibus armis ornatus imo
munitus inuacuũ grãm dei nõre
cipit: quibus bonũ debite ordinatũ
de quo in exordio diximus: opera/
ri nõ desinit. qué quinq₃ modis ꝭm
varias grẽ diffinitiones dñs orna
uit. qui bñ cogitando: bene loqué/
do: bene audiendo: bñ opando: bñ
pctã detestãdo se habere gratiam
oñdit. qui huiuscemodi armis gra
tiam acquisiuit ꝛ cõseruauit. hic ta
lis in pñti sc̃lo gratiose viuit ꝛ in fu
turo regno feliciter gaudebit. Qd
regnũ ex grã nobis p̃stare dignet
noster natura et grã filius. Qui cu₃
patre et spũ. s. viuit ꝛ regnat deus p
infinita secula seculorũ. Amé. Qui
grã ductus est in desertũ: et tenta/
tus gratia fuit liberatus. vt in ho/
dierno euãgelio legitur qd Math.
iiij. ca. scriptum est.

¶ Dñica scda quadragesime de p/
fectione vite xp̃iane Sermo. xv.

q Ratres ro/
gamus vos et obsecra
mus in dño iesu vt qué
admodum accepistis
a nobis quõ oporteat vos ambula
re et placere deo: sic et ambuletis
vt abundetis magis. j. ad Thesal.
iiij. ca. hec verba scribunt. Pro ex/
ordio huius sermõis querit a doct.
An possumus sine pctõ iurare? Et
dicũt ꝙ iurare ꝭm Aug. in quoda₃
sermone de periurio: est deu₃ testé
inuocare. Unde in lege veteri iura
bant. viuit dñs ꝛ viuit anima mea
hec faciat mihi deus ꝛ hec addat.
xxij. q. j. Et iurabũt. Jn primitiua
ꝓo ecclia dicebant. Testis sit mihi
deus. item in aĩa mea. vel corã deo
loquor. et huiusmodi. xxij. q. j. Si
pctm̃. Hodie sic iurat. per deu₃. Si
deus me adiuuet. p istas reliquias.
Per ista sctã dei euangelia. ꝛ huius
modi. xxij. q. v. De parẽtela. Et di/
cit inno. ꝙ modica differentia est
sic et sic iurare. q: licitũ est iurare tã
per creatoré q̃₃ per creaturas. Pri
mo ratione originis. q: iuramentũ

fuit introductū ex fide.quio hoīes
credūt habere deū infallibilē veri/
tatē ⁊ ꝓmissionē.Unde ꝓpter eius
honorē iurare permittit̃ ne per ido
la iuraret̃.xxij.q.j.Considera.Et
si iuratur per creaturas aut per euā
gelia et hmōi.hoc est quia in ipsis
relucet veritas diuina.Scḋo ratio
ne veritatis cognitōis.xxij.q.j.Si
peccatuꝫ.Tertio ratione deffecti
manifestatiōis.quia hoies cogno
scere nō possunt cordiū occulta ne/
qꝫ futura neqꝫ abscōdita.Concor.
in hoc Alex.de ales in.iij.s.Bo/
nauen.⁊ Richar.ibidē di.xxxix.et
Tho.2ª2ᵉ.q.xcix.arti.j.et.ij.Et si
Math.v.et extra de iureiu.Et si
xp̄s:prohibet̃ iuramētū.dꝛ ꝙ hoc
est nō qꝛ nō sit licitū per creaturas
iurare inquantū in eis diuina virtꝰ
relucet:sed ne eis diuina reuerētia
adhibeat̃.vt Jero.dicit ibidē.Sic
per caput.si quis ꝑ capillū.xxij.q.j
clare mōstrat̃.Uerū ad hoc ꝙ iura
mentū sine pctō fiat tria requirunt̃
que Jere.iiij.habent̃.vbi dꝛ.Jura
bitis viuit dn̄s in veritate iudicio ⁊
iusticia.extra.eo.Et si xp̄s.xxij.q.j
Et iurabūt.Un̄ apl̄s paulus cū sil/
uano et Thimoteo thessalonicēsi
bus scribētes ad eorū vtilitatē dicit
Rogamꝰ vos simpliciter p̄mo sup
plicando.et obsecramus.i.ob sacrā
videlicet dn̄i passionē rogamus.q̄
sunt verba ꝓposita et p̄ncipiū huiꝰ
p̄ntis epl̄e declarande ¶ In q̄ tres
vtiles questiones de ꝑfectiōe vite
xp̄iane querūtur.Prima est de xp̄i
ani p̄ceptoꝝ ꝑfecta obseruatiōe.vꝫ
An qui ꝑfecte diligit deū obseruet
oia que de necessitate et ꝑfectione
salutis existūt.Scḋa de suꝑ̄ius
ꝑfecta scificatōe.vꝫ quō debet xp̄i
anus sctificare seip̄m septē affecti/
bus.ibi.hec est voluntas dei scifica
tio nr̄a.Tertia,⁊ vltima est de pro
ximi ꝑfecta dilectione.vꝫ q̄ sit ꝑfe/
cta dilectio proximi ⁊ quō demon/
strat̃.ibi.ne qs subgrediat̃ ⁊ reliq̄.
¶ Questio prima.An qui perfecte
diligit deū obseruet oia q̄ de ne/
cessitate ⁊ ꝑfectiōe salutis existūt

Querit̃ a doctoribus.An
qui ꝑfecte diligit deū ob
seruet oia que de necessi/
tate et ꝑfectiōe salutis ex
istunt?Ad qḋ breuiter dicunt ꝙ sic
Qm̄ primū qḋ est de necessitate et
ꝑfectione salutis est preceptorū ob
seruatio:iuxta illud Math.xix.Si
vis ad vitā ingredi serua mādata.
Dilectio aūt dei:finis est p̄ceptoꝝ.
vnde Math.xxij.dꝛ.Diliges dn̄m
deū tuū ex toto corde tuo:⁊ ex tota
aīa tua:et ex tota mēte tua:hoc est
maximū et primū mandatū:cū in
eo primo cōtineant̃ tria p̄cepta pri
me tabule.vt per totū cor intelliga
mus primū p̄ceptū.vꝫ:Nō habe/
bis deos alienos.Per totā aiam:
scḋm p̄ceptū.Non assumes nomē
dei tui inuanū.Per totā mentē.ter
tiū p̄ceptū.Memēto vt diē sabba/
ti scifices.Et qꝛ.j.Jo.iiij.scriptū est
Hoc mandatū habemus a deo vt
qui diligit deū diligat et fratrē suū
ideo in dilectione dei cōtinent̃ oia
p̄cepta,ꝓximi.vꝫ vt ei velimꝰ bonū
p̄mo.vn̄ honora patrē tuū et matrē
tuā:per quos ois ꝓximus:vt Alex.
de ales in scḋa parte dicit intelligi
tur.Deinde vt ei nolimus malū ne
qꝫ ope in ꝑsona propria.Hinc dat̃
vnū p̄ceptū.Nō occides neqꝫ ope

In persona cōiuncta:et est.vj.prece
ptum.Nō mechaberis.neqʒ opere
in rebus suis.vñ daẛ.vij.p̄ceptum.
Nō furtū facies.Neqʒ ore:ꝛ est.viij
Nō falsum testimoniū dices.Ubi
ꝑm Augu.includiẛ oē mendatiū et
omē nocumētū oris ꝓhibeẛ.Neqꝫ
corde respectu indiuidui:et est.ix.
p̄ceptū.Nō cōcupisces rē proximi
tui.Neqꝫ corde respectu spēi:et est
vltimū.Nō ꝯcupisces vxorē proxi/
mi tui.Et q: paulus ad Ro.xij.dic̄
nō est p̄tas nisi a deo.Et.xiij.ca.di.
Ois potestas a dn̄o deo est.xxij.q.
j.§.Sʒ sciendū.xxiij.q.j.Quid cul
paẛ.et.q.iiij.Quesitū.Ideo in dile
ctione dei oia p̄cepta potestatis ec
clesie cōtineneẛ.Un̄ math.xviij.dr̄.
Qui ecclesiam nō audierit sit tibi
sicut ethnicus et publicanus.Atqʒ
p̄cepta oia potestatis mundane de
his qui pertinēt ad eius gubernati
onis officiū.Nā ad ro.xiij.paulus
ait:Ois aia potestatibus sublimio
ribus subdita debet esse.xj.q.j.ma
gnū.xxiij.q.v.Prodest.ꝛ.q.viij.in
principio.extra de cēsi.Omis aia.
Aliud qꝺ est de necessitate ꝛ ꝑfecti
one salutis:est cōseruatio ꝯsiliorꝫ
maxime his qui consilia in p̄cepto
accipiūt:que obseruatio in dilecti/
one dei ꝯsistit.Hinc paul.ad Cor.
vj.dicit.Beatior erit si ꝑmanserit
scd̄m meū ꝯsiliū.xxviij.q.j.Si eni
Tertiū ꝛ vltimū qꝺ ē de necessitate
et ꝑfectiōe salutis est obseruatio vo
torum:ꝛ hec etiā in dei dilectione
contineẛ:q: votū est promissio deo
facta.Ex his oibus liquet ꝙ in dei
dilectiōe oia necessaria salutis et ꝑ
fectionis cōtineneẛ.Uerū hic amor
vt perfectus sit:et hec oia ꝯtineat
vij.gradibus ꝑfici debet.Quorū p̄
mus dr̄ meditatiōis.in quo erat ꝓ
pheta cū in psal.dixit.Meditatio
cordis mei in conspectu tuo sꝑ.in q̄
inflāmabaẛ q: dicebat.In medita
tione mea exardescet ignis.Secū
dus diciẛ imitatiōis:q: qui diligit
deū imitiaẛ eū quoad potest.Hic
math.v.dn̄s ait.Estote ꝑfecti sicut
ꝛ pr̄ vr̄ celestis ꝑfect⁹ est.Extra de
sū.tri.c.Dānam⁹.Terti⁹ dr̄ sepa/
tiōis:q: amor dei seꝑat diligentē se
ab oi hui⁹ mūdi amore.Nā canti.
viij.scriptū est.Fortis est vt mors di
lectio:que vno ictu separat hoiem
a mūdi habitatiōe:a suorū cōuersa
tione:et a carnis vnione.Quart⁹
diciẛ emulatiōis.q: mens q̄ deū di
ligit vt ait aplius ad.j.Cor.xij.emu
laẛ meliora carismata.Quint⁹ dr̄
inflāmatōis:in quo erat Dauid qn̄
dicebat.Inflāmatū est cor meū:et
rēes mei cōmutati sunt:ꝛ ego ad ni
hilū redact⁹ sum et nesciui.In isto
etiā gradu erāt illi duo discipuli eū
tes in Emaus luce.xxiij.dicentes.
Nōne cor nostrū ardēs erat in via
Sext⁹ dr̄.exemplatiōis:q: qui dili
git deuꝫ implet qꝺ scribiẛ math.v.
Luceat lux vr̄a corā hoibus.Se/
ptim⁹ dr̄ insuꝑatōis:in quo fuit be
atus Stephanus vt actu.vj.scribiẛ
quia passiōe vinci nō potuit:sʒ pro
lapidantibus exorauit.Hos qppe
gradus tetigit Salo.canti.viij.di/
cēs ex parte dei.Pone me vt signa
culū supra cor tuū:Ecce prim⁹ gra
dus meditatiōis.Et vt signaculꝫ
suꝑ brachiū tuū.Ecce gradus imi/
tatiōis:Quia fortis est vt mors di/
lectio tua.Ecce gradus separatōis
Dura sicut infernus emulatio.Ec/

ce gradus emulatiōis. Lampades eius lampades ignis: Ecce grad⁹ inflāmatiōis. Atq3 flāmarū: Ecce gradus exēplatōis. Aque multe nō potuerūt extinguere charitatē. Ecce grad⁹ insupatiōis: nā istis gradibus deū dīligētes nō solū p̄cepta: sed cōsilia: et vota obseruāt. Quod facere paulus rogat primo: deinde obsecrat. vz per sacra deprecaꝛ dicens. Fratres rogam⁹ vos: nō ego solus: qui in p̄sona eccl'ie vt ep̄us: vel in persona subditorū dico rogamus: sed Siluan⁹ et Thimotheus mecū: et obsecramus in dn̄o iesu vt queādmodū accepistis a nob̄ quō oporteat vos ambulare et placere deo: sic ⁊ ambuletis. vz per viā preceptorū: vt abūdetis magis. s. per viā cōsiliorū et votorū. Scitis eni que p̄cepta dederim vobis. vz h̄onesta et vtilia per dominum iesum christū: cuius amore talia seruetis

¶ Questio sc̄da quō debet xp̄ianus scisacare seipsum septē affectibus.

Dubitaꝛ a doctoribus quō christianus debet scisicare seip̄m? Et dicunt q̄ septē affectibus. Primus est affectus pudoris. vz pctōꝝ ex eorum magnitudine. sicut filius p̄digus Luce. xv. Ex eorū multitudine. sicut Dauid cū diceret. Iniqtates mee supgresse sunt caput meū. Ex eorū turpitudine. quia Iere. ij. aīe peccatrici dicit. Quā vilis nimis facta es iterans vias tuas. Alius affectus dr̄ doloris: q: ex pctis meruit gehennā vn̄ pōt dicere Dolores inferni circūdederūt me. Ex pctis incurrit diuinā offensam. vn̄ potest dicere illud Iere. xv. Factus est dolor meus perpetu⁹. Ex pctis perdidit vitā eternā. vn̄ cū Dauid plorare debet et dicere. Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Tertius affect⁹ diciꝛ horroris q: horror p̄cedit ex sensu proprie iniquitatis. attendēs illō Io. xij. Qui odit aīam suā in hoc mūdo in vitā eternā custodit eā: Ex sensu p̄prie nihilitatis. sicut Iob. xxx. dicit Redactus sum ad nihilū. Ex sensu p̄prie humilitatis. qa s̄m Ansel. per septē gradus ascēdit. Prim⁹ pctm̄ cognoscere. Scd̄us pctm̄ affectualiter sentire. Tertius illud cōfiteri. Quartus illud velle credi. Quintus illud velle dici. Sextus de hoc exultare. Septimus de cōtemptu gaudere. Nā vt Grego. ait: Scti bona sua nō vidēt: que alijs videnda prebent. Quartus affectus dr̄ rigoris qui insurgit cōtra malas cogitationes. quas s̄m Iero. interficit et allidit ad petrā: vz xp̄m. Cōtra malas locutiones dicēs cū Dauid. Posui custodiā ori meo. Contra sensuum opatiōes dicēs cū apl'o. j. ad Cor. ix. Castigo corpus meū et in seruitutē redigo. Quintus affectus dr̄ indignatiōis. Indignaꝛ eni cōtra malas inclinatōes. dicēs illō Esa. xiiij. Perdā babilonis nomē. vz cōfusionis male inclinatiōis. Contra malas opationes. vn̄ p̄pha dicit. Ira in indignatiōe eius: et vita in voluntate eius. Cōtra malas affectiones que sunt. Amor. odium: timor: spes gaudiū: desideriū ⁊ dolor: vt eius aīa fit iuxta p̄phetā Argentū igne examinatū p̄batū terre purgatū septuplū. Sextus affect⁹ diciꝛ vigoris. Primo ad captiuādū

intellectũ ꝑ fidẽ. Juxta illud pauli
ij.ad Cor.x. In captiuitatẽ redigen
tes oẽm intellectũ in obsequiũ xp̃i
Itẽ ad captiuandũ volũtatẽ ꝑ cha/
ritatẽ dicens cũ dauid: Volũtarie
sacrificabo tibi. Itẽ ad captiuandã
memoriã per spem. q2 ꝫm illud Sa
pien.iij. Spes iustorũ imortalitate
plena est. Ultimus affectus dicit
discretõis q2 debet esse discretus in
actione. Nam de offi.custodis.ca.
j.di. Oia cũ discretiõe agant. De/
bet esse discretus in cõtemplatione
quia ꝑscrutator maiestatis oppri/
metur a glĩa. Prouer.xxij. Debet
esse discretus in oi deuotiõe: ne qd
actiue vite est ꝯtemplatiue attribu/
at et econtra. sed dicat cũ ꝓpha: Le
ua eius sub capite meo et dextera
illius amplexabit me. Quos affe/
ctus paulus cõsiderãs ait: Hec est
volũtas dei sanctificatio nr̃a vt sci
ficetis vos: istis affectib9 vt abstine
atis vos a fornicatiõe. vz corporali
et spũali: vt sciat vnusquisq3 vestrũ
vas suũ possidere. vz corpus ꝓpriũ
qd est vas aie iuxta illud.ij.Cor.vj
habemus thesaurũ istũ in vasis fi/
ctilibus. In sctificatiõe et honore
virtutũ. nõ in passione desiderij. sic
et gẽtes que ignoraut deũ. Sed de
his satis. iam ad alia transeamus.

¶ Questio tertia: que sit ꝑfecta dile
ctio ꝓximi: et quõ demonstratur.

d Ubitatur a doctoribus
que sit perfecta dilectio
ꝓximi et quamodo erga
eum demõstratur? Et di/
cunt ꝙ perfecta dilectio proximi se
ptem affectibus demõstrat. Pri/
mus di cõpassionis. q2 tenet xp̃ia
nus cõpati passionibus vel afflicti/
onibus proximi spũalibus. vt pau/
lus.ij.ad cor.xij. dicit Quis infirma
tur et ego nõ infirmor? Itẽ afflictiõi
bus corporalibus. vt xp̃s Luce.xix
videns ciuitatẽ fleuit sup illã. Item
afflictionibns tpalibus vt Job.xix
dic. Cõpatiebat aia mea pauperi.

Scd̃us affectus dicit cõgratulati
onis: q2 christianus tenet cõgratu/
lari bonis ꝓximi corde. ꝫm illud ad
Ro.xij. Gaudere cũ gaudentibus.
Ore: q2 math.xij. di Bonus hõ de
bono thesauro cordis sui ꝓfert bo
na. Opere: sicut vicini et cognati
Elisabet luce.j. Tertius affectus
dicit supportatiõis. Nã tenet chri/
stianus quoad licet ꝓximi suppor/
tare infamias. vt discipulus Jero.
Siluanus. iniurias vt Stephan9
Actũ vj. illatas. passiones. vt paul9
ij.ad Cor.xij. Et pro his oibus xp̃i
habemus exemplũ Quartus dicit
benigne cõuersatiõis. Nã tenetur
christianus benigne cõuersari cu3
proximo. Primo verbis: q2 prouer.
xv. dicit. Lingua placabilis lignũ
vite Itẽ factis: q2.ij.ad cor.ix. dicit
Hilarẽ eni datorẽ diligit deus. Itẽ
gestibus. ad eph.iiij. Estote inuicẽ
benigni. Quintus di honoratõis
quia.j.Petri.ij.di. Oẽs honorate
Itẽ ad Ro.xv. Honore inuicẽ p̃ue
nientes. Itẽ ꝫm alex. de ales in.iij.
parte. Honor est protestatio p̃ueni
entie dependẽs a p̃eminẽtia diui/
na: aut p̃ncipij. et sic honorãdi sunt
pres corporales Exo.xx. Pres spũa
les.xj.q.j.c. Sacerdotib9 Patres
tpales.j.petri.ij. Regẽ honorate.
Aut sapie: et sic honorãdi sunt viri
periti. q2 Sapi.j.di Ois sapiẽtia a
dño deo est: q in antiquis etiã solet

esse. Hinc leui.xix. Corā cano capi
te cōsurge. Aut bonitatis. vn̄ quili-
bet iust⁹ honorādus est. Sextus d:
vnionis: q: vnio procedit ex humi
litate. Ad ro.xij. Humilibus cōsen
tientes. Ite ex puritate q: math.v.
bti mundo corde. Itē ex charitate
Math.xix. vbi sunt duo vel tres cō
gregati in nomie meo ibi in medio
eorū sum. sic erāt discipuli actu.iiij.
vbi d: Credētiū erat cor vnū et aia
vna. Septimus affect⁹ d: imolati
onis q: cōtingit vitā pro ꝓximo tri
pliciter ponere. Primo ꝓ vita cor-
porali: et hec est ꝑfectionis: qn̄ vtili
tas vite proximi considerat. Scd̄o
ꝓ vita spūali: et hec necessitatis est
si iminet periculū. Tertio pro eccle
sia generali. sicut Thomas cāthua
riensis fecit. quod voluit facere am
brosi.xxiiij.q.viij. Conuenior. hoc
exemplū dedit xp̄s. Qui ergo pro-
ximū his affectioibus diligit perfe
ctā dilectionē habet. ad quā indu-
cit Paul. in. iiij. parte ep̄le huius di
cens. Et ne quis supgrediat neq:
circūueniat fratrez suū in negotio.
vz per violentiā aut fraudulentiā:
qm̄ vindex est dn̄s de his oibus: si
cut ꝓdiximus vobis ꝓdicando: et
testificati sum⁹: scripturas explanā
do. Nō eni vocauit nos deus in in
mundiciā: sed in scificationē. vz vi
te qua peruenit ad gloriā: de q̄ di-
cit euange. hodiernū Math.xvij.
Qui cū patre et spiritu scō viuit ꝛ re
gnat ipse dei filius cū his qui ꝓmo
deū: scd̄o seipos: postremo ꝓximos
perfecta dilectione diligunt per in
finita seculorum secula. Amen.

¶ Dominica tertia quadragesi-
me de charitate Sermo.xvj.

FRatres imi
tatores dei estote sicut
filij charissimi: ꝛ ambu
late in dilectione. Ad
ephe.v. hec verba scribunt. Pro ex
ordio huius sermonis a doctorib⁹
querit An sine charitate alīq virt⁹
ad imitandū christū possit haberi?
Et dicūt ꝙ triplex est virtus. Una
falsa: que virtus dici non debet: sed
similitudo falsa virtutis: vt auaroꝝ
prudentia. Alia vera: sed nō ꝑfecta
nisi ad vltimū finez referatur. ꝛ hec
duo sine charitate haberi pn̄t. Ulti
ma est vera ꝛ perfecta: quia ad vlti-
mū finē: qui est dei fruitio. Un̄ Da-
uid dicebat in psal. Mihi aūt adhe
rere deo bonum est. recte ꝛ debite
ordinat. ꝛ hec sine charitate habe-
ri nō potest. Hinc Ambro. ait: Cha
ritas est forma omniū virtutuz. Et
Paul⁹.j. ad Corinth.xiij. ait Si lin
guis hominū loquar ꝛc. Et si distri
buero oēs facultates meas in cibos
pauperū: ꝛ reliqua. charitatem aūt
non habeam: nihil mihi prodest.j.
q.j.§. opponitur. De pe.di.ij.§. eui
dens. ꝛ di.iij. Si qs. De ꝯse.di.iiij.
Solet queri. Et ph̄s.viij. phisi. di-
cit: Uirtus est dispositio perfecti ad
optimū. Aug⁹. ꝟo de laude charita
tis ait: In charitate paup diues est:
sine charitate ois diues est pauper.
Hec i aduersitatib⁹ tollerat: in pro-
speritatib⁹ tēperat: in duris passio-
nibus fortis est: in bonis operib⁹ hi
laris est: in tp̄alib⁹ ditissima: in ho-
spitalitate latissima: inter bonos fra
tres letissima: inter falsos patiētissi
ma. In abel per sacrificium lata: in
noe ꝑ diluuiū secura: in abrae pere-

grinatione fidelissima: in moyse in/
ter iniurias lenissima: in dauid i tri
bulationib⁹ mitissima: in trib⁹ pue/
riũ blãdos ignes innocẽter spectat:
in machabeis seuos ignes fortiter
tollerat. Casta in susanna supra vi/
rum: in maria preter virũ: in anna
ppter virũ. Libera i paulo ad argu
endũ: hũilis in petro ad obediẽdũ.
Hũana in xpianis ad ↄfitẽdũ: diui
na in xpo ad ignoscendũ. Quid di
cã de charitate? Si linguis hoium
loqr ꝛ angeloꝝ charitatẽ aũt nõ ha
beã: nihil sũ. Ipa eni est aia littera
rũ: pphetie ꝟt⁹: sacroꝝ salus: ecclie
stabilitas: fidei fruct⁹: diuitie paupe
rũ: vita moriẽtiũ. Hec ille. Et ideo
Paulus i pncipio pñtis eple decla
rãde dicit: Imitatores dei estote sicẽ
filij charissimi: ꝛ ambulate in dile/
ctiõe. ¶ In qua tres vtiles questio
nes querunt. Quarũ prima est de
charitatis excellenti conditione: vꝫ
An charitas sit excelẽtissima ꝟtutũ
in pncipio. Alia est de charitatis
oppositõe: vꝫ Si p vnũ pcm̃ morta/
le charitas amittatur. ibi: Fornica
tio aũt ꝛ ois imũditia. Tertia ẽ de
charitatis fructificatione: vꝫ Quot
sũt fruct⁹ charitatis ibi: Fruct⁹ eni.
¶ Questio pma de charitatis excel
lentissima cõditione: vꝫ an ipsa sit
excellentissima virtutum.

Uerit a doctoribus. An
q charitas sit excellẽtissima
oium virtutũ? Et dicũt ꝙ
charitas vt respicit obie/
ctũ est dilectio qua diligit deus pro
pter se ꝛ proximus ppter deũ. Uel
vt respicit actũ: ꝛ est vita copulans
amantẽ cũ amato. vt dicit Augu.
de spũ et aia. Uel vt respicit pncipiũ
vt dicit aplus. i. ad Thi. j. Finis p/
cepti est charitas: quocunqꝫ modo
pncipatũ tenet: qꝛ illa virtus est ex/
cellẽtior: q̃ magis attingit deũ. Nã
ppter hoc virtutes theologice excel
lentiores sunt virtutibus moralib⁹
Sed charitas magis attingit deũ
q̃ꝫ alie virtutes theologice. nã attin
git eum vt in eo sistat: fides autẽ vt
ex ipo deo nobis pueniat cognitio
veri. Spes vero vt ex ipo pueniat
nobis adeptio boni. Et ideo maior
oib⁹ ꝛ excellẽtior extimat. Sicut pru/
dẽtia est nobilior alijs moralib⁹ ꝟtu
tib⁹ qꝛ attigit ꝯm se rationẽ. Côcor.
Ric. ꝛ Bonauẽ. in. iij. di. xxvij. Et
Tho. 2ª 2ᵉ q. xxiij. ar. vj. Hinc Au/
gu. inquit Attẽde quãta sit charitas
que si desit frustra habent cetera: q̃
si adsit habent oia: quã cũ quis ha
bet spm̃ sanctũ habet: ꝛ si nõ habet
sine spũ sctõ erit: ꝛ sicut corpus mor
tuũ sine aima est sic ꝛ aia mortua est
sine charitate. Et paulus ad. j. Cor.
xiij. Maior horũ est charitas. De
pe. di. scda Charitas. vt mihi videt
Excellẽtia ꝟo virtutis ppter multa
patet. Primo ppter naturalitatẽꝫ
nã Ioh. iiij. scribit. De⁹ charitas ẽ
Et Gen. j. dicit. Fecit de⁹ hoiem ad
imaginẽ ꝛ similitudinẽ suã. Hinc est
ꝙ naturaliter hõ inclinat diligere
bonũ: ꝛ quãto magis illud est bonũ
magis ac magis illud diligit. Item
scdo ppter suauitatẽ. Uñ canticoꝝ
vij. dr. Si dederit hõ oẽm substãtiã
domus sue pro dilectione q̃si nihil
despiciet eã. Tertio ppter necessi
tatẽ qꝛ teste Augu. dilectio sola dis/
cernit inter filios dei ꝛ filios dya/
boli. Quarto propter cõformitatẽ
Nã aplus. j. Cor. vj. di. Qui adhe/

ret deo vnus spūs est. Quinto propter speciositatē. vn̄ aie habēti charitatē illud Canti.iiij.dī. Tota pulchra es amica mea. Et August. ait Qualis est dilectio hoīs: talis ē hō Si terrā diligis terra es: si celū celū es: si autē deū diligis: nō audeo dicere q̄ deus sis: sed audi pphetam dicentē. Ego dixi dij estis: et filij excelsi oēs. Sexto propter regalitatē. Vn̄ Ric. de scō victore dī. Charitas est regina virtutū. Septimo ppter insupabilitatē: nā tali vtute oēs inimici supant. Vn̄ canti.viij. scriptū est Fortis ē vt mors dilectio Octauo ppter remunerabilitatem Nā sola bona facta in charitate in eterna vita remunerant: cetera in peccato mortali facta: ad vitā eternā directe nihil prosunt. Hinc apls ad Cor.xiij.dicit. Si tradidero corpus meū ita vt ardeā charitatē aūt nō habuero nihil mihi pdest. Nono ppter insaciabilitatē. Om̄ qui charitatē habet insaciabilis efficit ad bonū agendū. Vn Grego. dicit Charitas opat magna si ē. Decio ppter fructuositatē. Lucrat q̄tidie q charitatē habet bona tēporalia: q: Prouer xj. dī. Alij diuidūt ppria et ditiores fiūt. Bona spūalia: q: cū sit vltra virtus que oēs vtutes vt diximus in pncipio superat: qui eā habet ceteras morales et theologicas possidet vtutes. Bona eternalia q: Augu. dicit. Pensent inuidi q̄tum bonū est charitas que sine labore nostro aliena bona nr̄a facit. Vndecimo propter facilitatē. Quia nihil facilius q̄z amare. Nā qui diligit nō laborat. Hinc dn̄s Math.xj dicit. Tollite iugū meū sup vos. vz charitatis: iugū enī meū suaue est. et onus meū leue. Sed diceret quispiā. Difficile charitas inuenit. Audiat qd Apo.iij. scribit. Ego sto ad hostiū et pulso: si quis audierit vocē meam et aperuerit mihi ianuam scz volūtatis: introibo ad illū. Duodecimo et vltio propter durabilitatem. Nam.j.ad Corin.xiij. dicit. Charitas nūq̄z excidit: et reliq̄ que ibi dicunt. De pe. di. scda. Charitas nūq̄z. Propter ergo om̄ia pdicta apl's in pma parte huius ep'le dic. Estote imitatores dei etc. Optimū exemplum inuenit: vz xp̄i. Qui nos nō tm̄ dilexit affectu: sed etiam effectu: dum pro nostra salute mortem turpissimā voluit sustinere.

¶ Questio scda de oppositiōe charitatis vbi querit Si per vnū peccatū mortale charitas amittat et quō q Verit a doctoribus. Si per vnū peccatū mortale vel actū peccati mortalis charitas ammittat et quō perditur? Et dicunt q̄ cū charitas sit habitus infusus: depēdet ex actione dei infundētis: qui sic se habet in infusione et pseruatōe charitatis: sicut sol in illuminatōe aeris. Ideo sicut lumē statim esse cessat in aere: si obstaculū ponit. ita charitas statim in aīa esse desinit si obstaculū pci mortalis interfuerit: qd volūtati diuine et eius amicicie cōtrariat. Nam hō peccādo mortaliter pfert pctm̄ diuino amori. et iō ab eo separat Vn̄ Aug. xij. sup geñ. ad litterā dicit. Homo deo sibi pn̄te illuminatur: absente autē ptinuo tenebratur: a quo nō locorū interuallis: sz voluntatis auersiōe discedit. Nec

Igitur mirũ si ꝑ pctm̃ mortale charitas amittat. qm̃ sicut charitas .xij. excellẽtias habet quas supius posuimus: ita pctm̃ mortale .xij. miserias peccãtibus p̃bet quas inferi⁹ annotabimus. Vñ si peccator querit. Quare? quia prouer. xiiij. scribitur. Miseros facit pplos pctm̃. Dicitur primo propter propriã flagellatione͂. Hinc dauid in psal. Pctm̃ meũ cõtra me est sp̃. de pe. di. j. Et venit. et di. iiij. Tot. Ite͂ scd̃o ꝓpter excecatione͂. vñ Sapie. ij. Excecauit eni eos malicia eorum. Tertio propter bonorũ dissipatione͂. vt claruit in filio prodigo Luce. xv. Quarto propter vilificatione͂. vñ Joh. viij. Qui facit pctm̃ seruus est pcti. Et ideo pctm̃ iniquitas est Ja. iij. de pe. di. iij. Ille rex. Quinto propter p̃sumptione͂: cũ peccãs mortaliter p̃sumit cõtra deũ. Vñ ecci. xxxvij. di. O p̃sumptio neqssima. Sexto propter captiuatione͂. Nã peccatore͂ captiuũ diabol⁹ tenet. Hinc iob xviij. scriptũ est. Immisit in rete pede͂ suũ. Septimo propter venditione͂: nã peccatoribus esa. lij. di: Gratis venũdati estis. Octauo propter seruitij ꝑditionez. Hinc grego. ait: Stultũ est seruire diabolo qui nullo placat obsequio: nã omne pctm̃ ex diabolo est. Jo. iij. De pe. di. ij. Si eni inquit. Nono propter defensionis amissione͂. quia deus est defensor hois: qui aũt mortaliter peccat hunc defensore͂ amittit Jere. ij. Scito et vide quia malũ ⁊ amarũ est te dereliquisse dñm deũ tuũ. Decimo propter carceris p̃paratione͂. vnde Job. xxvij. de peccatoribus ait Ducunt in bonis dies suos et in pũcto ad inferna descẽdũt. Undecimo ꝓpter vite ꝑditione͂. q: Ezech. xviij. dicit. Aia que peccauerit ipsa morietur. j. q. iiij. Jã itaqz. xxiiij. q. iij. §. His itaqz. De con. di. iiij. Queris a me. Duodecimo propter eternam dampnationem: quia peccãtibus mortaliter et sic morientibus in die iudicij dicet illud Math. xxv. Ite maledicti in igne͂ eternũ. Propter hec oia inquit aplus in scd̃a parte huius eple Fornicatio et ois immũdicia: aut auaritia nec noiet in vobis: sicut decet sctõs. et reliq̃. Et in his verbis oe͂ tangit pctm̃. Per fornicatione͂ ⁊ immunditiã tangit pctm̃ hois in seipm. Per auaritiã pctm̃ in ꝓximũ Per idolatriã pctm̃ i deũ Et isert. Nemo vos seducat inanibus verbis. s. dicẽdo ꝙ pctm̃ mortale nõ sit contra charitate͂. ⁊ ꝙ tot miserias nõ habet. propter hoc eni venit ira dei in filios diffidẽtie: vz in pctõres. de quorum salute diffidimus. Sed vos qui in p̃ncipio q̃dragesime emẽdastis vitã vr̃am: nolite participes fieri eorum. Eratis enim aliqñ tenebre: nunc aũt lux in dño vt filij lucis ambulate.

¶ Questio .ij. videlicet Quot sunt fructus charitatis?

q

Ueritur a doctorib⁹ quot sunt fruct⁹ ⁊ triumphi charitatis? Et dicũt ꝙ sũt .xij. Prim⁹ dicit peccati mortalis expulsio. Patet i magdalena Lu. vij. cui dixit dñs Remittunt tibi peccata tua. Et iterum: Remissa sunt ei pctã multa qm̃ dilexit multũ Extra de bap. c. maiores. Ali⁹ dicit legis obseruatio. Hinc apls ad Ro. xiij. Qui diligit lege͂ impleuit. Ter-

tius dicit virtutũ exornatio: quas Paulus.j.ad Corinth.xiij.ca.enumerat dicẽs: Charitas patiens est: benigna est: charitas nõ emulatur: nõ agit perperã: nõ inflatur: nõ est ambitiosa: non querit que sua sunt: nõ irritat: nõ cogitat malũ: nõ gaudet sup iniquitatẽ: cõgaudet aũt veritati: oĩa suffert: oĩa credit: oĩa sperat: oĩa sustinet. Quartꝰ dicit cum deo coniunctio. Hinc Jo.iiij. dicit Deus charitas est: ⁊ qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus ĩ eo xj.q.iij.Abijt. Quintus dicit tẽtationũ supatio. Vñ Augu. de doctrina christiana dicit: Sola charitas est que vincit oĩa. Sextus dicitur presentis vite cauta deductio. Hinc Cassi. ait: Charitas est mors criminũ: virtus pugnantiũ: palma victorũ: concordia mentiũ: societas electorũ: quã fides ꝯcipit: ad quã spes currit: cui profectus omniũ bonoꝝ seruit. Septimꝰ dicit diuina inhabitatio. Vñ Jo.xiiij. Si quis diligit me sermonẽ meuȝ seruabit: ⁊ pater meus diliget eũ: ⁊ ad eũ veniemus: ⁊ mãsionẽ apud eu faciemꝰ. Octauus dicitur virtutũ rectificatio. Vñ Ambrosiꝰ dicit: Charitas est forma virtutũ. Nonus dicit fraternalis pacifica ꝯuersatio. Vñ ad Ephe.iiij Supportantes inuicẽ in charitate.

Decimus dicit pulchritudinis superatio: pro qua Sap.iiij. scribitur O q̃ȝ pulchra ẽ casta generatio cũ claritate. Undecimꝰ dicit timoris expulsio. Hinc Jo.iiij. Timor non est in charitate: quia perfecta charitas foras mittit timorẽ. Duodecimus ⁊ vltimus est diuina glorificatio. Nam gloria adipisci nõ potest nisi per charitatẽ. Veram charitatẽ habet homo: si erga deũ ⁊ proximũ et seipsum recte viuit. Hinc apl's cõcludit in tertia parte epl'e. Fructꝰ lucis. i. charitatis est in omni bonitate: supple respectu dei: ⁊ iusticia respectu ꝓximi: ⁊ veritate respectu sui Vel bonitate cordiũ: iusticia operũ et veritate verborũ. Addit ecclesia In christo iesu dño nostro: exẽplo verissimo charitatis habẽtis: quem propterea marcella ancilla marthe beatũ vocauit post opus charitatis videlicet postq̃ȝ demon fuit eiectus postq̃ȝ mutꝰ est locutus: postq̃ȝ murmurãs ppl's iudaicus est ꝯfusus: vt testat euãgeliũ hodiernũ Lu.xi. de scriptum. O igit gloriosa charitas: sine qua virtus perfecta nõ habet: que duodecim excellentijs florida predicaris: que duodecim miserijs peccati oppugnaris: sed tãdẽ victoriam tenẽs duodeci fructibꝰ ⁊ triumphis iocundaris. Te igit media faciat nos charitatis exemplar dñs noster ad celestia regna venire: vbi cũ pre ⁊ spũsancto viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ Amen.

Dominica.iiij. q̃dragesime De gloria superne ciuitatis hierusalem Sermo.xvij.

s Criptum est qm̃ abraam duos filios habuit. Ad Gal'.iiij. hec verba scribunt. Pro exordio huius sermonis a doctoribꝰ querit: vtrũ oẽs appetãt beatitudinẽ? Et dicunt ꝙ sic in generali. Vñ Augu.xiij. de tri.c.viij. dicit: Ad appetẽdas beatitudines natura cõpel

lit:cui sūme bonꝰ ⁊ imutabiliter bea
tus creatoꝛ hoc indidit. Et clarius
xiiij. de trini.ca.v.dicit: Oēs appe/
tunt beatitudinē. Sed in specialier
roꝛ est: qm̄ quidā posuerunt eā in se
culi huius voluptatibꝰ diuitijs ⁊ ho
noribꝰ: vt epicuri. Quidā in virtuti
bus vt stoici. Quidā in speculatiōe
vt pipatetici. Vn̄ phs.x.eth.c.viij.
dicit: Felicitas est operatio intelle/
ctus. Quidā ⁊ verius: in dilectione
et delectatione summi boni. Hinc
Boetius: Inserta est mētibꝰ homi/
nū veri boni cupiditas. Et.j. Eth.
bene enūciauerūt dicentes esse bo
nū quod oīa appetunt. In hoc igit
appetitu varij fuerunt filij abꝛaam.
Ismael ancille filius: qui ſm seruí/
tutē antiqui testamēti fuit epicurꝰ.
et isaac sare filius: qui ſm liberta/
tē noui testamēti fuit celestis hieru
salem amatoꝛ verus. Et ideo Pau
lus ait: Scriptū est qm̄ abꝛaā duos
filios habuit: q̄ sunt vͨba p̄ntis ep̄le
declarāde. ¶ In qua tres vtiles q̄/
runt questiones. Prima est de glo
ria celestis hierusalē substātiali: vz
vtrū btitudo ab oibꝰ electis eq̄liter
pticipet. Alia est de glīa celestis
hirlꝫ ꝯsubstātiali: vz an glīa coꝛpis
augmētat glīam aīe. ibi: Hec enim
sunt duo testamēta. Tertia est de
glīa celestis hirlm accidētali: vz an
in btis erit aliq̄d p̄miū accidentale
ibi. Nos āt frēs ſm isaac. Et reliq̄
¶ Questio pꝛima de gloꝛia celestis
hirlm substātiali: vz vtrū btitudo
ab oibus electis eq̄liter participet?
Veritur a doctoꝛibꝰ: vtrū
q beatitudo ab oibꝰ electis
equaliter participet? Et
dicūt breuiter ꝙ respectu
obiecti quod est ipse deus equaliter
participat. Quia Math.xx. scribit
Oēs acceperūt singulos denarios
Sed respectu dispositiōis subiecti
vnus est beatioꝛ alio: inquantū vnꝰ
alio deū clarius videt ⁊ perfectiꝰ di
ligit. Vn̄ Jo.xiiij. In domo patris
mei māsiones multe sūt. vbi glo. i.
diuersa pꝛemia meritoꝝ. Et Paulꝰ
j. ad Coꝛint.xv. dicit: Stella differt
a stella i claritate. Quāuis oēs ſm
eoꝝ capacitatē contenti erūt. Con.
Alex. Bonauē. ⁊ Rich. in.iiij.viij.
q.ar.ij.di.xlix. Et oēs electi quo ad
animā quattuoꝛ habebūt exultatio
nes: que simul gloꝛiā substantialē
efficiūt: vt illud psal.cxlix. Exulta/
bunt sancti in gloꝛia. impleat. Pꝛi/
ma exultatio dicitur luminositas.
Vn̄.j. Jo.iij. scriptū est: Videbimus
eum sicuti est. Phi enim cognoue/
runt deum lumine vespertino. i. ab
effectu via motus. vij. ⁊. viij. phisi/
coꝝ ⁊. xij. methaph. via eminētie.
Quē modū ostēdit paulꝰ ad Ro.j.
dicens: Inuisibilia dei a creatura
mūdi p ea q̄ facta sunt intellecta cō
spiciūt. Prophete cognouerūt deū
lumine matutino. i. fidei. De quo
ꝓpheta dicit: In lumine tuo vide/
bimus lumen. Electi cognoscunt ⁊
vidēt deū lumine meridiano. Hinc
esa.xxxiij. Regem in decoꝛe suo vi/
debūt. Ideo ꝓpha psal.xv. ait: Ad
implebis me leticia cum vultu tuo.
Alia exultatio dicit stabilitas. Qui
libet eni electus dicere potest illud
Cant.iij. Tenui eū nec dimittā: qꝛ
qui vidit tenuit ⁊ amauit: cū videre
tenere ⁊ amare in glīa actus ꝯiūcti
sunt. Con. Boñ. in.iiij. penulti. di.
Et ideo sepe vnū pꝛo alio accipitur

Vñ Aug. Visio est tota merces. Et Jo. xvij. Hec est vita eterna: vt cognoscãt te deũ verũ. Tertia exultatio dicit fruibilitas. Nã sicut electi p meritũ fidei exultãt luminositate ꝛ merito spei stabilitate: ita merito charitatis eoꝝ volũtas glorificatur in diuina suauitate atqꝫ cõsumata dilectione. ꝛ hec fruitio dicit Nã ꝫm magistrũ in. j. di. pmi sen. c. iij. Frui est amore inherere alicui rei: hoc est deo propter seipsuꝫ Fruitio dicit dilectioné et delectationé: cũ ex diuina dilectione pfecta sequitur gaudiũ quod oés alias letitias beatoꝝ superat. Tũc adimpletur illud pauli. j. ad Corin. xiij. Maiorũ est charitas. Quarta exultatio dicit pacificabilitas: q: his habitis quilibet electus dicere potest: In pace in idipsum dormiam ꝛ requiescam. Hinc Tobi. xiiij. dicebat Beati qui gaudent super pace tua. Vñ ppheta: Unam petij a dño: qm vere vnũ est necessariũ Lu. x. Et infert: hanc requiraꝫ. vt perseuerãtia denotet. Et cõcludit: vt inhabitem in domo dñi oib⁹ diebus vite mee. quod in spũ preuidés dixit: Satiabor cũ apparuerit glĩa tua. Tũc ois cõsumationis vidi finé. O igit felix qui legé dei custodit: vt hanc pacé habeat: quia scriptũ est: Pax multa diligétib⁹ legé tuam. O beati humiles: quia mansueti hereditabũt terrã. s. viuentiũ. ꝛ delectabunt in multitudine pacis. O beati q virtutes maxime diuinas diligũt: quib⁹ talis pax possidet. Bene igit q habitant i domo tua dñe: in secula seculoꝝ laudabũt te. Quare? q: Aug. de mori. eccle. dicit: Tanta est pulchritudo iusticie: tanta est iocunditas lucis eterne ꝛ incõmutabil' veritatis atqꝫ sapiétie dei: vt etiã si nõ liceret ibi amplius manere q̃ž vnius diei mora: propter hoc solum innumerabiles anni hui⁹ vite pleni delicijs ꝛ circũfluentia bonorũ temporaliũ recte meritoqꝫ ↄtemnerent.

¶ Questio. ij. de glĩa celestis hierusalem ↄsubstantiali: vꝫ An gloria corporis augmétet gloriã aie?

Q Ueritur a doctoribus An glĩa corporis augmentet gloriã aie? Et dicũt q btitudo quattuor modis maior dici potest. Uno modo rõne obiecti: ꝛ sic sunt equales: quia quilibet gaudet bono infinito. Alio modo ratione habitus: ꝛ sic maior esse potest: quia maiori habitu gaudet petrus q̃ž linus. Tertio modo ratione pluralitatis: ꝛ sic maior eé potest: quia post iudiciũ de plurib⁹ erit beatitudo. Quarto ratione intensionis: ꝛ sic etiã maior esse potest: q: intensius quilibet beatus gaudebit resumpto corpore. Et hec glĩa corporis Primo a deo est dispositiue: quia dotes corporis sunt qualitates absolute: que dantur a deo in corporis reformatiõe. Hinc ad Phil. iij. Paulus ait: Saluatoré expectamus dñm nostrum iesum christuꝫ: qui reformabit corpus humilitatis nostre. Secũdo ab aia ↄsumatiue q: aia magis influet in corpus post resurrectioné q̃ž nũc. Hinc Diony. ait: Beatitudo nõ est corpoꝝ: sꝫ ab aiabus redundat in corpora. Tertio ab humanitate christi obiectiue. Vñ Aug. in li. de spũ ꝛ aia: Propterea deus factus est homo: vt to

tū hominē glorificaret: ꝛ pascua in/
ueniret intus ꝛ foris. foris in carne
saluatoris: intus in veritate creato/
ris. Hui⁹ glorie prima exultatio di/
citur claritas: iuxta illud Mat. xiij.
Tūc fulgebūt iusti sicut sol i regno
pris eoꝝ. Ubi plurima notāda sunt
Primo ꝙ ista claritas erit sicut cla/
ritas solis post iudiciuꝫ. De q̄ esa.
xxx. Erit lux lune sicut lux solis: et
lux solis septempliciter. Itē quia di
citur: sicut significat ꝙ lux corporis
glorificati erit alterius spēi a luce so
lis: ꝛ ſm gloriam aie varia erit lux
corporis. Uñ magr sen. c. j. di. xlix.
dicit: Claritas corpoꝝ erit differēs
ſm differentiā glorie animarū. Et
Paulus. j. ad Corinth. xv. Alia est
claritas solis: vꝫ christi: alia claritas
lune: vꝫ btē virginis. Alia claritas
stellarū vꝫ alioꝝ electoꝝ. Stella eni
differt a stella in claritate. Tertio qꝛ
talis claritas ex merito voluntatis
est: ideo eius exultatio ꝛ manifesta
tio subdet eius imperio. Uñ Aug.
xix. de ciui. dei. c. xxvij. Imperabit
deus aio: ꝛ anim⁹ corpori tanꝗ obe
dienti. Hinc christus ad libitum ap
parebat. Alia exultatio dicit impas
sibilitas. Nā ex virtute aie suū cor/
pus potēter ꝯtinētis hoc eueniet ꝙ
a nullo exteriori agente imutari va
lebit. Et ꝗuis sanctoꝝ corpora ex
ꝯtrarijs sint cōposita: tñ talis cōtra/
rietas ad omnimodā equalitatē et
concordiā reducet. Uñ Paulus. j.
ad Corinth. xv. dicit: Oportet eni
corruptibile hoc iduere icorruptio
nē: ꝛ mortale hoc induere imortali/
tatē. Et Apo. xxj. Et mors vltra nō
erit: neqꝫ luct⁹ neqꝫ clamor. Et Au/
gustinus ad dioscoꝝ. Tā potentem
deus fecit animā: vt ex ei⁹ plena fe
licitate redundet in corpus sanitas
perpetua: Tertia exultatio dicitur
subtilitas. Ubi sciendū ſm phm. ij.
de generatiōe: ꝙ subtile dicit a pe/
netrandi virtute. Et res triplici de
causa penetratiua est. Aut propter
paruitatē: maxime ſm latū ꝛ pfūdū
vt acus. Aut ſm raritatē: vt aer. Aut
ſm virtutis magnitudinē: vt vinū.
Et hoc modo attēdit subtilitas cor
porū. Uñ Grego. xiiij. li. moral. ver
sus finē dicit: In illa resurrectionis
glīa erit corpus nostrū subtile p ef/
fectū spūalis potētie. i. glīe: sed pal/
pabile per virtutē nature. Quarta
exultatio dicit agilitas. Ubi sciēdū
ꝙ ad motū tria cōcurrūt: vꝫ fortitu/
do virtutis motiue: ꝛ habilitas mo
bilis ad motū: et istorū perfecta cō/
iunctio. Primū per gloriam erit in
aia: secundū in corpore: ꝛ tertiū in/
ter animā ꝛ corpus. Uñ Aug. xxij.
de ciui. dei. c. xxx. dicit Ubi volet spi
ritus: ibi erit ꝓtin⁹ corpus: nō intel
ligendo in instanti: qꝛ sic nec aia se
sine corpore mouet. Hinc idē Aug.
in questionib⁹ de resurrectione di/
cit: Corpus gloriosum vtraqꝫ inter
ualla pari celeritate cōtinget sicut
radius solis: quia imperceptibiliter
propter tpis breuitatē. Con. Rich.
in 4⁰ di. xlix. Alexāder de ales in 3⁰
dicit ꝙ harū quattuor exultationū
claritas principalior est. Hinc chri
stus se transfigurādo in claritatis le
ticia voluit apparere Math. xvij. et
Paulus hanc claritatē intelligens
in secūda parte huius eple dicit: ꝙ
duo filij abraam sunt duo testamen
ta: vnū seruitutis: quod his tpalib⁹
remunerabit. Aliud libertatis: qđ

eterna hac glīa premiatur. vñ dicit
Jlla aūt que ſurſum eſt hieruſalē li/
bera eſt: que eſt mater noſtra: qui. ſ.
ea premiamur. et vbi pri⁹ ante xp̄i
paſſionē nō erat acceſſus. Et ideo
ſterilis nunc fecūdat multis filijs fi
gurata in anna. j. Re. j. c. qꝛ prius
fuit ſterilis: deinde fecūdata. Et fe/
nena ecōtra primo genuit filios: de
inde ei mortui ſunt. Hinc letare ſte/
rilis tāta claritate: ſꝫ ad alia modo
tranſeamus.

¶ Queſtio tertia de gloria celeſtis
hieruſalē accidentali vꝫ An in btis
erit aliqđ premiū accidentale.

Uerit a doctorib⁹. An in
btis erit aliqđ p̄miū acci
dentale? Et dicūt ꝙ ſic.
Qꝛ accidēs ē ꝙ aduenit rei
poſt eſſe cōpletū: ſed multa ſūt gau
dia btōꝝ que ſi nō haberent. adhuc
eoꝝ beatitudo cōpleta eēt: ergo in
eis eſt accidētale p̄miū qđ pro obie
cto bonū creatū habꝫ ſine q̊ etiā be
ati eſſe poſſunt. Unde Auguſt. li. v.
cōfeſſionū ait. Btūs q te ſcit etiaꝫ
ſi illa neſciat: qui vero te ꝛ illa nouit
non ꝓpter illa beatior: ſed ꝓpter te
ſolū btūs eſt: ꝛ loquit de bonis crea
tis. Et quāuis in eſſentiali glīa oia
bona icludant. iuxta illud Boetij
iij. de conſo. ca. iij. Beatitudo eſt
ſtatus oim bonorū aggregatione
ꝑfectus: tñ ſunt particularia bona
quibus ſancti exultabunt in glīa.
Prima igit exultatio dicit nouitas
ꝗ bti de renouatiōe totius mūdi
ab inferioribus incipiendo vſqꝫ ad
ſuperiora ꝓgrediendo ꝛ oim elemē
toꝝ ꝛ planetarū ꝛ creaturarū melio
ratiōe gaudebūt. Et qꝛ eorū volun
tas diuine volūtati conformis erit
gaudebūt: qꝛ videbūt dānatos du
riſſimis ſupplicijs cruciari iuxta il/
lud pſal. Letabit iuſtus cuꝫ viderit
vindictā: ſed magis gaudebunt qꝛ
ex dei miſericordia a tātis ſunt cru
ciatib⁹ liberati: dicētes illud ꝓphe/
ticū. Aia noſtra ſicut paſſer erepta
eſt de laqueo venantiū. Alia exulta
tio dicit ſocietas: qꝛ quāuis glibet
btūs magis gaudebit de bono ſuo
q̄ꝫ ꝓximi. tñ qui beatior erit magis
gaudebit de bono inferioris beati
q̄ꝫ inferior btūs de bono ſuo Unde
linus magis gaudet de bono ſuo:
q̄ꝫ de bono petri: q̄ꝫuis petrus ꝓpter
maiorē gaudēdi virtutē magis gau
deat de bono lini: q̄ꝫ linus de ſuo ꝓ
prio bono. Tertia exultatio dꝛ cō/
formitas: qs eni exprimere pōt quā
tū gaudiū erit beatis: qꝛ habebunt
ꝯformitatē cū xp̄o quātū ad glorio
ſitatē corporis: lꝫ nō quātū ad quā/
titatē glīe. Uñ paulus ad Ro. viij.
Quos p̄ſciuit de⁹ ꝛ p̄deſtinauit cō/
formes fieri imagini filij ſui. Et ad
phili. iij. Saluatorē expectam⁹ do/
minū nr̄m ieſum xp̄m qui reforma
bit corpus hūilitatis nr̄e cōfigura/
tū corpori claritatis ſue. Hinc can.
viij. Dextera illius amplexabit me
Ultima exultatio dꝛ comprehēſibi
litas. Nam bti oēs has exultatōes
cōprehendent in dextera filij dei qꝛ
ſcriptū eſt. Delectatiōes in dextera
ei⁹ vſqꝫ i finē Que cōprehēſio mul/
ta gaudia cōtinet. Primo gaudiū
etatis. Uñ magr in. iiij. di. xliiij. ca.
j. dicit. Oēs in eadē etate reſurgēt
in qua xp̄s mortuus eſt ꝛ reſurrexit
cuiuſcūqꝫ etatis mortui. Jtē gaudi/
um ſtature. Unde Augu. xxij. de ci/
uitate dei ca. xv. dicit. Suā qſqꝫ re/

cipiet mẽsurã quã vel habuit in iu/
uentute: etiã si senex est mortuus vl'
fuerat habiturus si ante est defunct⁹
Tertio gaudiũ sexus: q: Augu.
ibidẽ ca. xvij. dicit Qd oẽs resurgẽt
in sexu ,pprio: q̃uis aliqui dixerint
ꝙ oẽs in sexu virili. Et si in aliqbus
vterqʒ sexus fuisset eq̃liter: etiã in vi
rili resurgẽt tanq̃ digniori: si vo in
eq̃liter: in dñante resurgẽt. Quar/
to gaudiũ formositatis. Vñ Augu.
xxij. de ciuita. dei ca. xix. dicit. Cor/
pora sctõꝝ resurgent sine vllo vitio
seruata integritate nature. Quin
to gaudiũ ornamẽti decorationis.
Hinc Augu. ibidẽ. Indecoꝝ ibi ali
quid nõ erit. Sexto gaudiũ vocis
modulationis. Unde Job. xxxviij.
dicit. Cõcentũ celi quis dormire fa
ciet. Septimo gaudiũ aureole: q̃
est gaudiũ de operibus factis ratio
nẽ habẽtibus excellẽtis victorie: et
dicit diminutiue aureola respectu
auree glĩe subalis: ꝛ debet doctori/
bus martyribus ꝛ virginibus. Vñ
Sapi. v. Accipiẽt scti regnũ decoris
et dyadema speciei de manu dei.
Octauo gaudiũ palme: q̃ debet q/
busdã ꝑm voluntatẽ ꝛ non opus vt
martino francisco q martyriũ opta
uerũt qd nõ inuenerũt. Nono gau
diũ fructus tricesimi ꝯiugalis: sexa
gesimi vidualis: ꝛ cẽtesimi virgina
lis. Decimo gaudiũ speciositatis
humanitatis xpi Vñ dauid in psal.
Credo videre bona dñi in terra vi/
uẽtiũ. Undecimo gaudiũ multitu
dinis ,ppterea apoca. vij. scribit. Vi
di turbã magnã quaʒ dinumerare
nemo poterat. Ultio gaudiũ sacie
tatis: q: ,ppheta in psal. dicit. Saci
abor cũ appuerit glĩa tua Nos igi
tur fratres: qui scdm ꝙ apl'us dicit
in tertia parte huius epl'e ꝑm isaac
sum⁹ filij ,pmissionis: q̃uis qui ꝑm
carnẽ natus est ꝑsequat seuiter eos
qui scdm spũm nati sunt. eijciamus
ancillã. i. vitam ꝑfidã. et filiũ eius
vʒ modũ viuendi azarenoꝝ: qui nõ
erunt heredes tãtoꝝ bonoꝝ. xij. de
qbus in genurali iã diximus: sʒ ma
gis in speciali in proemio de priui/
legijs sctõꝝ. nam nõ erit heres fili⁹
ancille cũ filio libere. Et nos nõ su
mus ancille filij sʒ libere: qua liber
tate xp̃s nos liberauit Quia Apoc.
vltimo dicit. Lignũ vite afferẽs fru
ctus. xij. btitudinis de qbus locuti
sumus: Qui vt dicit euãgeliũ hodi
ernum Joh. vj. descriptum satiauit
turbam famelicã sua excellẽtissima
glĩa: ꝛ colligi iussit qd superabũda/
uerat: de quo impleti sũt. xij. cophi
ni. qui sunt. xij. exultationes glĩe ac
cidẽtalis qui ex supabũdantia glo/
rie substãtialis oriunt. Ad quã ꝑdu
cat nos ,ppheta magnus dñs iesus
qui cũ patre ꝛ sctõ spiritu viuit ꝛ re/
gnat in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Dñica de passione de xp̃o domi
no nostro pontifice redemptore et
mediatore. Sermo. xviij.

Christus as/
sistens pontifex futuro
rũ bonoꝝ peramplius
ꝛ ꝑfectius tabernaculũ
nõ manu factũ. i. nõ huius creatio/
nis: neqʒ p sanguinẽ hircoꝝ aut vi/
tuloꝝ: sed per ,ppriũ sanguinẽ intro
iuit semel in scã. Ad hebreos. ix. ca.
hec verba scribũt. Pro exordio hu
ius sermonis a doctoribus querit.
Utrũ xp̃us sua passione aperuit ia/

nuā paradiſi. Et dicūt ꝙ clauſio ia nue eſt obſtaculū quoddā ꝓhibēs hoies ab ingreſſu. Sed hoies ꝓhi bebantur ab ingreſſu regni celeſtis propter peccatū Uñ Eſa.xxxv. Uia ſancta vocabit: nō tranſibit per eā polutus. Uerū peccatuꝫ duplex eē pōt: vꝫ ꝑmoꝝ parentū: ꝛ propriū vni uſcuiuſqꝫ. ſed ꝑ paſſionē xp̄i libera ti ſunt hoies nō ſolū a peccato cōi totius humane nature quo ad cul pā ꝛ quo ad penā: ſꝫ a peccatis pro prijs ſinguloꝝ qui cōicant eius paſ ſioni ꝑ fidē ꝛ charitatē ꝛ fidei ſacra menta. Et ideo ꝑ paſſionē xp̄s ape ruit ianuā paradiſi Et hoc eſt ꝙ di cit apl'us in pn̄tiarū. Chriſtus ſcilꝫ vnctus. Uñ in pſal. Unxit te deꝰ de us tuus oleo leticie. Aſſiſtēs vꝫ deo patri ad interpellādū pro nobis. ad Ro.viij. Pontifex ſcꝫ ad offerēduꝫ ꝓ nobis hoſtiā. ad Hebre.vij. Fu turoꝝ bonoꝝ vꝫ grē et glorie. Juxta illð pſal. Gratiā ꝛ gloriā dabit dn̄s Introiuit in tabernaculū non ma nu factū ſcꝫ celuꝫ. Et ſumit hic ſm̄ glo. figurans pro figurato: quia ta bernaculū vetus quātū ad illā par teꝫ que ſctā ſcōꝝ dicebat celū ſigni ficabat Tabernaculū dico pampli us ꝛ ꝑfectius q̄ꝫ tabernaculū vetus tū quia ſpacioſius ad capiēdū. iux ta illud Joh.xiiij. In domo patris mei māſiones multe ſunt: tū qꝛ pre tioſius ad poſſidendū: qꝛ ibi eterna beatitudo: in veteri aūt ad horā ap parebat gl'ia dn̄i Tabernaculū di co nō manu factū. i. nō huius crea tionis: hoc eſt ꝯſimilis factionis: ſi cut illud ꝙ fuit in heremo ope hūa no. Exo.lx. Jſtud autē eſt opere di uino. Sed quō intrauit: nō per ſan guinē hircoꝝ aut vituloꝝ: ſicut alij pontifices in illo antiquo taberna culo ſed ꝑ propriū ſanguinē. xv. di. Sancta romana eccleſia. ꝟ. in ſab bato. lvj. di. dn̄s Con. Alex. ð ales ſin. iij. et ſctūs Tho. in tertia parte q. l. ar. v. et Ric. et bonauē. In hac igit pn̄ti epl'a tres vtiles q̄runt q̄ſti ones. Prima eſt de xp̄o pontifice ideſt. Utrū xp̄s fuerit verus ponti fex? in ꝑncipio. Alia eſt de xp̄o redē ptore. i. Utrū xp̄s fuerit verus redē ptor. ibi. Si eni ſanguis hircoꝝ. et reliq̄. Tertia eſt de xp̄o mediatore ideſt Utrū xp̄s fuerit verus media tor. ibi. Et ideo noui teſtamēti vſqꝫ ad vltimum.

¶ Queſtio ꝑma de xp̄o pōtifice vꝫ Utrū xp̄us fuerit verus pōtifex.

Q ueritur a doctoribus: vtrū xp̄s fuerit verus pontifex Et dicūt ꝙ ſic ꝓpter decē que debet habere verꝰ pō tifex. Primo ratione ſupplicatio nis. pōtifex nāqꝫ deo debet ſuppli care pro ppl'o ſicut ꝛ xp̄s fecit. Uñ vere ad hebre.v. de eo dicit Qui in diebꝰ carnis ſue. i. mortalitatis ſue ꝑces ꝛ ſupplicatiōes offerens: cum clamore valido ꝛ lachrimis exaudi tus eſt ꝓ ſua reuerētia. Et ad hebre. vj. Precurſor pro nobis introiuit ieſus pōtifex factꝰ in eternū. Scd̄o ratione immolatōis. Uñ ad hebre. viij. dicit. Ōis pontifex ad offeren dū hoſtias et munera cōſtituit. Et de xp̄o in hac epl'a dr̄. Per ſpirituꝫ ſcm̄ obtulit ſemetipm̄. di. xv. Sctā romana eccl'ia. lvj. di. dn̄s. Tertō ratione remiſſionis. Quia pontifex habet pctā remittere Hic. j. Paral' ij. dicit Pōtifex nr̄ in his q̄ ſunt ad

deũ ꝑsidebit. Et xp̃s dicit Mathe.
viij. Ut sciatis q filius hois habet
potestatẽ in terra dimittendi pctã
Quarto ratiõe absolutiõis: q pon
tifex absoluit nõ solũ a pctis: verũ/
etiã ab excõmunicatiõibus. Et de
christo ad Hebre. iiij. dicit Nunqd
nõ habemꝰ pontificẽ qui possit cõ/
pati infirmitatibꝰ nostris. Uñ Jo.
xj. dixit aplis: Soluite eũ. s. lazarũ.
Et clarius dixit petro Math. xvj.
Qdcũq ligaueris ꝛc. di. l. põderet.
ꝛ c. vt ꝯstitueret. ix. q. iij. Alioꝝ. xiij.
q. iij. Cepisti. Quinto ratiõe ordi/
nationis: quia pontifex habet cleri
cos ordinare: ꝛ christus ordinauit
aplos sacerdotes: cũ dixit eis Ma
thei. xxvj. Hoc facite in meã cõme
morationẽ. De ꝯse. di. ij. In christo
semel. ꝛ c. Iterat. Et ad Ephes. iiij.
Paulus ait: Ipe dedit quosdã apo
stolos: quosdã prophetas: ꝛ quos/
dam euãgelistas: alios etiam pasto
res ꝛ doctores. Sexto ratione de/
dicationis: quia pontifex habet ec/
clesias dedicare: ꝛ virgines cõsecra
re. Et de christo in psal. dicit: San/
ctificauit dñs tabernaculũ suũ. Et
ad Hebre. vltimo. Jesus vt per san
guinẽ suũ sanctificaret populũ: ex/
tra portam passus est. Septimo
ratione recõciliationis: quia ponti
fex habet ecclesias reconciliare. Et
de christo ad Ro. v. dicit Cũ inimi
ci essemꝰ recõciliati sumus per mor
tẽ filij eius. Octauo ratione confe
ctionis. Nã pontifex habet crisma
conficere ꝛ vnctiones facere. Et pe
nitus de christo. j. Jo. ij. dicit: Uos
vnctionẽ quam accepistis ab eo in
vobis maneat. et vnctio eius docet
vos de oibꝰ. Hinc apłs ad Hebr.
vij. dicit: Talis decebat vt esset no/
bis pontifex sctũs. Dañ. ix. Ungat
sanctus sanctoꝝ. Nono rõe cõfir
mationis. Nã pontifex solũ habet
cõfirmare. De ꝯse. di. v. Manus. ꝛ
c. Nouissime. ꝛ c. vt ieiuniũ. Quã/
uis papa possit cõmittere sacerdoti
sz nõ inferiori. xcv. di. peruenit. Et
de christo ad Hebre. iiij. dicit: Ha/
bentes pontificẽ magnũ qui pene/
trauit celos iesum teneamꝰ spei no
stre ꝯfirmationẽ. Propter qd Mat.
xix. xp̃s ipse dicebat: Sinite paruu
los venire ad me. Decimo ratiõe
collatõis: videlicet beneficiorũ. Et
ideo de christo dicit in prima parte
pñtis eple Christus assistens põti/
fex futuroꝝ bonorũ. que pars supe/
rius est declarata. O igit pontifex
dignissime christe: fac nos ad tuum
tabernaculũ venire. Quia vt Pau/
lus ait ad Heb. viij. Tu es minister
veri tabernaculi.

¶ Questio. ij. de christo redẽptore
id est Utrũ sit propriũ christi ꝛ nõ al
terius esse redemptorẽ.

q Uerit a doctoribus Utrũ
sit propriũ christi eẽ redẽ/
ptorẽ ꝛ nõ alterius? Et di
cunt ꝙ ad hoc ꝙ aliquis
redimat. duo requirunt: vz actus so
lutionis: ꝛ preciũ suũ. Nã siquis sol
uat pro redẽptione alicuius rei pre/
ciũ nõ suũ sed alterius: nõ ipse dicit
redimere principaliter: sed magis il
le cuius est preciũ. Preciũ autẽ no/
stre redẽptionis est sanguis christi:
quem ipse christus exoluit. Et ideo
qz uis ipsa redemptio possit attribui
toti trinitati: sicut ꝑme cause remo/
te: cuius erat sanguis ꝛ vita christi:
a qua inspiratus fuit christus vt hõ

vt pro nobis pateref. tñ ꝛ actus so/
lutionis ꝛ preciũ ad ipsum christuz
inq̃ntũ hõ pertinẽt imediate. Hinc
ad Gal.iij. paulus ait: Christ⁹ nos
redemit de maledicto legis. Et ad
Ephe.v. dicit: Christus dilexit nos
et lauit nos in sanguine suo: q̃ fuit
preciuz redẽptionis nostre. De sa.
vnc.c.vno.Con.Alex.in 3°.ꝛ sctũs
Tho.in.iij.parte questiõe.xlviij.ar.
v. Et vltra dicũt multi sacri docto/
res de efficacia sanguis xp̃i: ꝙ ei⁹ ef
fusiõe dicif ver⁹ redẽptor ꝑpter mul
tas eius proprietates. Quarũ ꝑma
dicif nobilitatis. de qua Apocal.v.
scribitur Redemisti nos dñe in san
guine tuo. Et infra: Et fecisti nos
deo nostro regnũ ꝛ sacerdotiũ ꝛ re/
gnabim⁹ super terrã viuentiũ. Cer
te maior nobilitas esse non potest.
extra de sa.vnc.c.vno.§.Quia vo.
Secũda dicif puritatis. Vñ Apo.j
Jesus dilexit nos ꝛ lauit nos in san
guine suo. Hinc aplus ad Hebr.iiij
Impossibile est sine sanguinis effu
sione remitti peccata. Tertia dicif
formositatis. Propterea btũs Amb.
in persona beate agnetis dicit: Sã
guis eius ornauit genas meas. Et
Apoca.vij. de martyribus dicif: La
uerũt stolas suas in sanguine agni
Quarta dicif propinquitatis. Vñ
ad Ephe.ij. nobis apls ait: Eratis
lõge: facti estis prope per sanguinẽ
christi. Quinta dicif pacificatiui/
tatis. Ad Col.j. Cõplacuit deo pri
per christum recõciliare oia: pacifi/
cans in sanguie eius: siue que in ce
lis siue q̃ in terris sunt. Sexta dici
tur libertatis. Vnde zach.ix. Tu q̃z
in sanguine testamenti tui eduxisti
vinctos de lacu. Septima dicif sa
tietatis. Vñ Jo.vj. Caro mea vere
est cibus: ꝛ sãguis meus vere est po
tus. Octaua dicif desensibilitatis
Vñ Exo.xij. scribitur: ꝙ illi qui po
suerũt sanguinẽ agni in hostijs nõ
fuerũt tacti ab exterminatore. No
na dicif obedĩetie ꝛ humilitatis. In
cui⁹ figura Exo.xxiiij. Moyses dũ
aspersit populũ hostie sanguine: au
diuit statim ab eo: Oia q̃ locut⁹ est
dñs faciem⁹. Decima dicif letitie
ꝛ iocũditatis. Vñ ad Hebr.x. pau/
lus ait: Habẽtes itaq3 fiduciã in in/
troitu sanctoꝝ in sanguine christi: ꝛ
hec leticia magnã letitiã cõfert. Er/
go o charissimi christiani nõ ꝯtẽna
mus istum sacrũ sanguinẽ ꝑ aliquẽ
amorẽ terrenũ. Quia christus Job
xvj. dicit: Terra.i.aĩa amore terre/
no ꝛ carnali maculata: ne operias
sanguinẽ meũ. Quia vt habetur in
secũda parte huius eple: si sanguis
hircorum aut vituloꝝ ꝛ cinis vitule
aspersus sanctificat inquinatos ad
emũdationẽ carnis: quantomagis
sãguis xp̃i: q̃ ꝑ spm̃ sctm̃ semetipm
obtulit immaculatũ deo emũdabit
ꝯsciẽtiã nr̃a3 ab opib⁹ mortuis: ad
seruiẽdũ deo viuẽti. Sed d h satis.

¶ Questio tertia de christo media/
tore: videlicet an christus fuerit ve/
rus mediator noui testamenti dei
et hominũ.

q Ueritur a doctoribus An
christus fuerit verus me/
diator noui testamẽti dei
ꝛ hominũ? Et dicũt ꝙ sic
multiplici ratione. Primo ratione
extremorũ ꝑsonalis vnionis. Hinc
j.ad Thimo.ij. paulus ait Media/
tor dei ꝛ hominũ homo christus ie
sus.xv.di. Sicut sancti.xxvj.di. Cũ

ad verum. Secũdo ratione extre/ morũ cũ corde pacificatiõis. Hinc in ep'la pñti tertia parte eiusdẽ pau/ lus ait: Et ideo noui testamẽti me/ diator est: vt morte intercedẽte.i.ne cessaria: in redẽptionẽ earũ preuari cationũ.i.peccatorũ.q̃ pctã propter legẽ preuaricationes dicebant: que erãt sub priori testamẽto: repromis/ sionẽ accipiant eterne hereditatis. De qua hereditate dauid i psal.di/ cit: Tu es qui restitues hereditatem meam mihi.xxiiij.q.viij.§.Sed no tandũ.extra de preben.Cũ secũdũ.

Tertio ratione significatiõis. Nã patris volũtatẽ in nouo testamẽto hoib⁹ significauit. Vñ paulus ad Hebr.viij.dicit: Melioris testamẽ/ ti mediator est iesus: quanto in re/ promissionib⁹ sancitũ est. Quarto ratione testificatiõis Iuð.xj. Dñs iesus mediator ⁊ testis. Quinto ra tione incarnationis. quia persona media. Vñ Jo.j. Verbũ caro factũ est. Sexto ratiõe carnis acceptio/ nis: quia accepit carnem in medio vteri virginalis. de quo exponitur illud Geñ.ij. Lignũ vite in medio paradysi. Septimo ratione pacis denunciationis. vñ Joh.xx.legitur Stetit iesus in medio discipulorum suorũ ⁊ dixit eis Pax vobis. Octa uo ratione disputatiõis. Vñ Lu.ij. Erat in medio doctorũ audiens ⁊ in terrogans. Nono ratione exẽplifi cationis. Hinc Lu.xx. dixit discipu lis: Ego aũt in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Decimo ratio/ ne locationis. Quia vt in psal. scri/ ptum est Operatus est salutẽ in me dio terre: moriens in medio duorũ latronũ. Jo.xix. O igit felix ponti/ fex redẽptor ⁊ mediator: qui tua san ctissima passione aperuisti ianuam paradysi: vere samaritan⁹ nr̃: vt di/ cit euangeliũ hodiernũ Jo.viij.ca. scriptum: Fac nos ad tuum venire ꝯsortiũ. Qui cum patre ⁊ spũ sancto viuis ⁊ regnas in scl'a sclorũ Amẽ.

¶ Dñica in ramispalmarũ de gl'ia mũdi despiciẽda Sermo.xix.

Hoc enim sen/ tite in vobis quod ⁊ in christo iesu. Ad Phil. ij. hec verba scribunt ⁊ notant. Pro exordio hui⁹ sermonis querit a doctorib⁹: vtrũ homo glo/ riam possit appetere sine peccato: cũ christus hodie tantã gloriã ⁊ ho norẽ hierusalẽ veniendo habuerit? Et dicũt ꝙ sic: quia gl'ia claritatem quandã significat. Vñ gloriari idẽ est quod clarificari. Claritas aũt vt Aug. ait sup Jo. importat decorem quendã ⁊ manifestationẽ. Et ideo quod apud hoies decoris videt ma nifestari potest. Vñ Math.v. dicit Luceat lux vestra corã hoib⁹.xij.q. ij.q̃ttuor. Sed appetitus gl'ie tripli ci modo est cũ peccato. Vno modo ex parte rei de qua gl'ia querit: q̃ nõ est gl'ia digna ratiõe vanitatis: ꝑm illud psal. Vt quid diligitis vanita tẽ. Vñ de mũdanis nõ est habenda gl'ia: quia Eccl'i.j.c. Cũcta que sub sole sunt vanitas. De pe.di.iij.cha ritas. Alio modo ex parte eius a quo gloria querit: puta hois ratiõe cognoscentis: quia eius iudiciũ est incertũ. Hinc Jo.xij. scribit de sic querẽtib⁹ gloriã cũ peccato. Dilexe runt magis gloriã hominũ q̃ȝ dei.

Tertio modo ex parte finis illius

qui gloriā appetit: qui finem ⁊ intē tionē in laudē dei ⁊ salutē proximi non ponit. Uñ Hiero. ad Nepotia nū ait: Caue ne hominū munuscu/ lis aucuperis: ne in offensam dei populoꝝ laudes cōmutes. Concor. Alex. de ales in 2°. ⁊ sanct⁹ Tho. 2ª 2ᵉ q. cxxxij. ar. j. Cui aūt christus tm̄ ad honorē p̄ris sui ⁊ proximi salutē gloriā acceperit: ⁊ mūdanorū vani tatem despexerit. ideo Paulus ait Hoc eni sentite in vobis. que sunt verba proposita p̄ntis ep̄le declarā/ de. ¶ In qua tres vtiles querunt q̄ stiones. Prima est de mūdane glo rie descriptiōe: vz Quid sit glīa mū dana. in principio. Secūda est de mundane glīe despectione: vz q̄re mūdana glīa despici ⁊ abhomina/ ri debeat. ibi: Sed semetip̄m. Ter tia est de mūdane glorie infectione videlicet que mala infectiones seu pene sequunt ex mundi gloria. ibi: Propter quod ⁊ deus.

¶ Questio prima de mūdane glīe descriptione: videlicet Quid sit glo ria mundana.

Queritur a doctorib⁹ quid sit glīa mūdana? Et dicūt ꝙ glīa mūdi est res timo/ rosa: dolorosa: laboriosa: dolosa: fastidiosa: ociosa: ingenero sa: angustiosa: ⁊ periculosa. De qui bus oib⁹ aliquid dicendū est. Dico igit̄ primo ꝙ gloria mūdi est res ti/ morosa. Attēdat eni quilibet mūdi gloriosus aut honoribus: aut diui/ tijs: aut voluptatib⁹ quid Paulus ij. ad Corinth. xij. dicat: Periculis fluminū: periculis latronū: pericu/ lis in ciuitate: periculis in solitudi/ ne: periculis in mari: p̄iculis in fal/ sis fratribus. Uñ quilibet gloriosus mūdi hoc audiēs: illud Geñ. vj. di/ cit: Audiui vocē tuā ⁊ timui. de pe. di. j. Et venit. Dico secūdo ꝙ glīa mūdi est res laboriosa. Profectō eni in mūdo nō est gloriosus sine diui/ tijs: que quāto labore acquirantur Sapiēs de glorioso diuite eccl̄. xx. insinuat dicēs: Cūcti dies eius ple ni sunt laboribus ⁊ erumnis. i. mise rijs. Et quo fine claudatur vita eius Luce. xij. de diuite scriptū est: cui di ctum fuit: Stulte hac nocte animā tuā repetent a te: que aūt preparasti cuius erūt. Dico tertio ꝙ glīa mū di est res dolorosa. Uñ Salomon eccl̄. vj. dicit: Uidi malū sb̄ sole: ⁊ q dem frequens apud hoīes: Uir cui dedit deus diuitias ⁊ substantiā et honorē: ⁊ nihil deest aīe ei⁹ ex oīb⁹ q̄ desiderat: ⁊ nō tribuit ei potestatē vt comedat ex eo: sed homo extra/ neus vorabit illud. Dico quarto ꝙ gloria mūdi est res dolosa: quia ꝓmittit delectationē ⁊ donat tristi/ tiam: vt patet in matrimonio: i quo cadit semp musca. Uñ Iuuenal' li. ij Satyra. j. dicit: Semp habet lites alternaq₃ iurgia lectus. In quo nu/ pta iacet: minime dormitur in illo. Promittit satietatē ⁊ donat esuriē. iuxta dictū christi Io. iiij. Qui bibe rit ex hac aqua sitiet iterū. Promit/ tit letū exitū: ⁊ donat amarū: vt pa/ tet in diuite epulone Lu. xvj. Di/ co quinto ꝙ gloria mundi est res fa stidiosa. Nauseam enim ꝓuocant delicata cibaria ornata indumenta queq₃ luxuria ⁊ oia mūdi oblecta/ menta. Propterea eccl̄s. ij. c. dicit. Dixi in corde meo: vadā ⁊ affluam diuitijs ⁊ fruar bonis: ⁊ vidi ꝙ hoc

esset vanitas. Dico sexto ꝙ gloria
mũdi est res ociosa. Vñ Jo.ij.c.di-
cit: Trãsit mũdus ⁊ ↄcupiscentia eiꝰ
j.q.iiij.§.Jta Dico septimo ꝙ glo
ria mũdi est res ingenerosa: quia lꝫ
ꝓmittat libertatẽ: tñ generat serui
tutẽ. Certe multis subiectionibꝰ cõ
descensionibus: supportationibꝰ: ⁊
simulationibꝰ subditi sunt dñi ⁊ ma
gnates. Nec mirum quia Berñ. ait
Homo natus est ad laborem nõ ad
honorẽ. De diuitibus ⁊ auaris glo.
dicit: Auaritia est simulachroꝝ ser-
uitus. ⁊ vt reliqua taceam Salomõ
interrogeẗ de oibꝰ: sꝫ magis de glo
ria voluptatũ. Dico octauo ꝙ glo
ria mũdi ẽ res angustiosa: q꜡ ꝓuer.
xiiij. scriptũ est: Risus dolore misce
bitur: ⁊ extrema gaudij luctus occu
pat. Hinc eccl'.ij. scriptũ habeẗ: Jn
die bonoꝝ nõ imemor sit quis ma-
lorũ: vt sic gaudiũ tempereẗ. Dico
nono ⁊ vltimo ꝙ glĩa mũdi est res
periculosa. Vñ Señ. dicit: Peius ẽ
dñis ꝗꝫ seruis. Jlli vniuersos: hi ꝟo
singulos timẽt. O igiẗ gloria mũdi
vana: ꝗꝫ bene tibi assignata est hec
diffinitio: Tu es plena timore: labo
re: et dolore. Tu plena dolo: fasti-
dio: ⁊ ocio. Tu plena seruitute an-
gustia ⁊ periculo. Et ideo christus
te ↄtempsit humiliter hodie hierusa
lem veniẽs sup asinã sedẽdo: iuxta
zacharie vaticinium. ix. c. Et ꝗꝫuis
populus tantũ sibi exhiberet hono
rem: vt Math. xxj. scribiẗ: ⁊ solẽni-
ter in processione hodie cantaẗ: tñ
super exultantẽ ciuitatẽ amarissime
fleuit: vt Lu. xix. scribiẗ: ei predicen
do vẽtura: sibi mala futura: q꜡ pro-
dito: mũdus hanc inanẽ promittit
gloriã: ⁊ in fine largiẗ magnã tristi
tiam: vt pꝫ in christo: qui tantã glĩa
nullũ in fine inuenit hospitẽ: vt di-
cit Chryso. Hinc Paulus ait in pri
ma parte huius ep'le Hoc eni' senti
te in vobis qđ ⁊ in christo iesu. Vbi
Paulus quattuor ostẽdit: videlicet
obiectũ .i. mũdane glorie ↄtemptũ:
cũ dicit: hoc. Deinde ostẽdit modũ
s. certiorẽ: cũ dicit Sentite .i. experi-
mẽto cognoscite. Vltra ostẽdit sub-
iectũ vꝫ propinquũ: q꜡ dicit i vobis
Vltimo ostẽdit modũ honestissimũ
ꝓpter qđ dicit Jn xp̄o iesu. Qui cũ
in forma dei eẽt .i. in diuina natura
que forma diciẗ propter sui imate-
rialitatẽ: formositatẽ: cõicabilitatẽ:
et exemplaritatẽ: quia est exemplar
⁊ idea omniũ. nõ rapinã arbitratus
est esse se equalem deo: quia ꝭm di-
uinitatem vere patri equalis diciẗ.
et ꝭm humanitatẽ cõtempsit gloriã
mũdi: nõ false appetẽdo equalitatẽ
dei: sicut primꝰ angelus: aut primi
parentes. imo dicebat: Pater ma-
ior me est Jo. xiiij. Qui alibi: videli
cet Jo. viij. dicit: scđm diuinitatẽ:
ego ⁊ pater vnũ sumus.

¶ Questio scđa de mundane glĩe despectione: vꝫ q̃re mundana glĩa despici ⁊ abhominari debeat.

q Uerit a doctoribus: q̃re
mũdana glĩa debeat de-
spici et abhominari? Et
dicũt ꝙ ꝓpẗ ix. Primo
ratione obcecationis. Nã amãtes
mundi glĩam ꝭm psal. oculos suos
statuerũt declinare in terrã. Et iđ
celum nõ aspiciũt: quia repleti qui
obscurati sunt terre ⁊ a fra. vꝫ a mũ
dana glĩa: domibus iniquitatũ. s.
diuersis generibꝰ peccatoꝝ. Scđo
ratione ingnationis. vꝫ oim pecca-

torum sicut patet in Saule existēte in glia mūdi.j.Reg.p totū.Tertio ratione obliuionis.Un̄ dn̄s cōqueritur de hui⁹ mūdi glie amatorib⁹ in psal. dicēs. Datus sum obliuiōi vz ab eis: tanq̄ʒ mortuus a corde Quarto rōne pditionis:q: amātes mundi gl'iam ambulāt per viā: de qua Math.vij.xp̄s dic. Spatiosa est via que ducit ad perditionē. et mlti igrediūt p eā.Quito occasiōe vz multoꝝ maloꝝ. sicut Ezechi.xvj scriptū est Hec fuit inigtas sodome sororis tue O mundane glie amatores: inquit propha.superbia saturitas panis abundantia et ocium. Sexto ratiōe insensatiōis:q: mūdi gloria facit hoiem insensatum de quo Paulus.j.ad Corin.ij.di.Animalis homo non pcipit ea que dei sūt. De ɔsecra.di.ij.Sicut in sacramentis.Septimo ratiōe distractionis.Nā mūdi gloria a seipo hominē distrahit.Hinc grego.ait.Quos multiplex actio occupat: a semetipsis alienos esse demonstrat. Octauo ratione inebriatiōis. Certe eni mundi amatores: scdm pphetam ascendūt vsq̄ʒ ad celos. vz p gl'iam ꝛ honorē:deinde velut ebrij descendūt vsq̄ʒ ad abyssos vz p multitudinē grauiū pctoꝝ.Nono ꝛ vltimo ratiōe infatuatiōis q: fatuus amator mūdi gl'ie talis est sic Eccl'.xxxiiij.ca.di.Sicē q apprehēdit vmbrā ꝛ sequit ventū.Un̄ dauid.Homo ingt cū in honore eēt nō intellexit qs scʒ et q̄lis fuerit.Cōparat⁹ est iumētis ꝛ filiis factus est illis Propter has oēs igit rationes xp̄s vt paulus in scd̄a pte hui⁹ ep'le di.semetipm exinaniuit formā fui accipiēs in similitudinē hoium factus.idest hominis statū passibilē assumēdo.Et habitu inuentus vt homo.i.inter homines cōuersando.vel habēdo hominē quo se vestiuit psonaliter vniuit.Et ita vt dicit notā expressiōis nō similitudinis.Ubi augu.ait.Eorū que accidūt quedā nō mutant ꝛ mutāt vt sapientia : quedā mutant ꝛ mutāt:vt cibus Quedā nec mutātur nec mutant vt anulus . Quedā quodāmodo mutantur non tn̄ mutāt sicut vestis : q̄ lʒ nō mutat quātū ad naturā:mutat tn̄ quātum ad speciēꝛ dignitatē:huiusmodi fuit incarnatio Sequit:humiliauit semetipm:mundi gl'iam despiciendo:factus obediēs vsq̄ʒ ad mortē:mortē aūt crucis:que est mors turpissima scd̄m illud Sapi.ij. Morte turpissima cōdemnem⁹ eū.Un̄ Bernar. Discamus in nulla leticia huius seculi fiduciā esse ponendā : scientes quia extrema gaudij luct⁹ occupat O igit superbi glorie mūdi zelatores:deponite oculoꝝ extollentiā et hūiliamini simul hodie veniā postulando:parcite inimicis q: hodie xp̄s hierusalē veniēs vt ait Crisosto. non habet in circuitu splēdētes gladiatos aut certe ornamēta terribilium armatoꝝ: sed qd ꝛ ramos frondentes: testimonia pacis.

¶Questio tertia de muudane glorie infectione : vz que male infectiones seu pene secunt ex mūdi gloria

q Uerit a doctorib⁹ que infectiones et pene secunt ex glia mūdana? Et dicūt q tres. Prima quarū dicit tenacitatis:tenet eni mundi gloria:maxime tpe mortis: miserā an

mã ne peniteat peccator. Et que in vita mundi gloria occupata nõ vidit: i hora mortis excogitare bona penitẽtie nõ possit: q: Eccli. iij. scribit. Qui amat periculũ peribit in illud. Alia dicit tenebrositatis. Naz amatores glie mundi: deducunt in tenebras inferni. Vñ psal. ait. Erubescãt impij & deducant in infernũ Tertia dicit debilitatis qm̃ q amat mundi gliam necesse est vt viribus spiritualib9 destituat. vt illud psal. lxviij. dicat. Infixus sum in limo ꝓfundi: nõ est substãtia. quasi dicat. Infixus per tenacitatẽ mundi glie in limo ꝓfundi p tenebrositatẽ ei9: & nũc sic sũ viribus spũalibus destitutus vtvere dicã: & nõ est substãtia Que tria dñs nr̃ attẽdens despexit gloriã mundi: & amplexus est humilitatẽ: ꝓpter q vt ait aplus in tertia parte huius eple: et deus exaltauit illum. i. natura diuina exaltauit hu manam. Vbi Augu. Ut xp̃s glorificaret resurrectione & ascensione: humiliatus est prius passione. Sequit. Et dedit illi nomẽ. Vbi notãdũ q xp̃s tria ꝯsecutus est ex despectione glorie mundi: vz hõanitatis exaltationem que sedet ad dexterã patris: vz in potioribus bonis. Itẽ nominis manifestationẽ: vñ infert Et donauit illi nomẽ quod est sup omne nomẽ. hoc est dicere. Deus pater ab eterno genuit filiũ qui est sapiẽtia pris quẽ oportebat redimere hominẽ pditum. scđm anselmũ. Hoc pater dedit filio ab eterno fm illud Ioh. x. Quod dedit mihi pater maius oibus est. Sed nõ innotuit hoib9 scđm nomẽ nisi post passionẽ qñ dei filius mundi gliam despiciendo saluauerat hominẽ perditũ per humilitatẽ passionis: q: quãuis vocaret iesus qui dicit saluator hoc erat ignotũ. Et post passionez nõ solũ hoc cognouerũt homines sed etiã demones. & iõ dicit. Et donauit illi nomẽ qđ est sup omne nomẽ. & reliq. Certe angeli homines & demones velint nolint iesum honore cõfitent. Et ideo in noie iesu omne genu flectat. i. ois potestas Et precipit extra de emu. eccli. ca. decet. li. vj. Itẽ cõsecutus est iesus ex despectione glorie mũdi glorificationẽ. Vñ sequit. Et ois lingua cõfiteat quod erit in die iudicij Q: dñs noster iesus xp̃s in glia est dei patris. O igit amatores glie mundi qui audistis eius glie descriptionẽ. despectionẽ: & infectionẽ. attendite gliam quã xp̃s hodie in hirlm habuit vt dicit euangeliũ Mathei xxj. descriptum quõ sequenti sexta feria versa est in ignominiã vt dicit euãgeliũ hodiernũ quod de passione legit. et Math. xxvj. scribit. Et imitamini passionẽ si cupitis accipere glorie resurrectionẽ: quã nob ꝯcedere dignet saluator mũdi q despexit gloriã et honorẽ psentis sclĩ: et possidet thronuz celi et regnat in glia padisi p isinita scla sclo. Amẽ

¶ Dñica sancta resurrectionis de xp̃i resurrectione. Sermo. xx.

Expurgate vetus fermentũ vt sitis noua consperssio: sicut estis azimi. Eteni pasca nostrũ immolatus est xp̃s. j. ad Corin. v. ca. hec verba scribuntur. Pro exordio huius sermonis hodi

erni in quo dicturi sumus de resur/
rectione dñi nostri iesu xp̃i de q̃ be/
atus Augu.in sermone huius diei
dicit. Surrexit xp̃s exultat tot⁹ mũ
dus. merito a doctoribus querif.
Utrũ fuerit ꝯueniẽs xp̃i resurrectio
nẽ hominibus per angelos innote
scere? Et dicunt ꝙ sic. Nã apl's ad
Ro.xiij.di. Que a deo sunt ordina
ta sunt. Est aũt hic ordo diuinitus
datus vt ea que supra hoies sunt
hominibus per angelos reuelenf
Ut patet p dyonisiũ ca.iiij.de ange
lica ierarchia. Christus autẽ resur/
gens a mortuis nõ rediijt ad vitã cõ
muniter hoib⁹ notã sꝫ ad vitã quã
dam immortalẽ ꝛ deo cõformẽ Un̄
Pau.ad Ro.v.dicit.Quod aũt vi/
uit viuit deo. Et iõ ip̃a xp̃i resurrexe
ro non debuit imediate ab homini
bus videri:sed per angelos ip̃is nu
triri. Et iõ apl'us in p̄ncipio huius
ep̄le di. Expurgate.i.extra vos abij
cite: vetus fermentũ.i.infidelitatẽ.
Nã fermentũ in scriptura designat
corruptionẽ peccati. Et infidelitas
dicif vetus fermentũ:q2 infidelitas
primi hominis corrupit penaliter
totã massam humani generis. Ut
sitis noua cõspersio.i. noua farina
alba per aquã gratie conglutinata
ꝛ ab omni fermento.i. corruptione
peccati maxime infidelitatis depu
rata. Et hoc sicut estis.i.sicut esse de
betis. azimi.i.sine pctõ puta infide
litatis ad credendũ angelis sanctã
resurrectionẽ. In hac igif ep̄la de
ipsa sancta resurrectione tres vtiles
querunf q̃ones. Prima est de re/
surrectiõis xp̃i approbatione ꝛ ma
nifestatione:vꝫ An debuerit oibus
manifestari:ꝛ q̄bus fuit approbata
ꝛ manifestata.in principio. Alia est
de resurrectione xp̃i p̄mitate et di/
spositione:vꝫ An ip̃e sit p̄mitie dor
mientiũ.ibi. Etenim pasca nostrũ
immolatus est xp̃s. Tertia est de re
surrectionis xp̃i fructificatione:vꝫ
Quot fructus attulit ei⁹ s̄cã resurre
ctio:ibi. Itaqꝫ.

¶ Prima questio de resurrectiõis
xp̃i approbatõe ꝛ manifestatiõe vꝫ
an debuerit oibus manifestari:et q
bus fuit approbata et manifestata.

Querif a doctoribus an re
surrectio xp̃i debuerit oi
bus manifestari. Quia cũ
aug.sup ioan.dicat. Cla/
ritas resurrectõis est premiũ humi
litatis passiõis:sic passio ita ꝛ resur
rectio oibus debuit esse manifesta.
Et dicũt ꝙ eoꝝ q̃ cognoscunf que/
dã cognoscunf naturali lumie itel/
lect⁹ quedã cognoscunf supnatura
li lumine infuso diuinit⁹.quoꝝ q̄dẽ
vt Dioni.dic̃ in lib⁹.de angelica ie
rachia.hec est lex diuinit⁹ instituta
vt a deo imediate sup̄ioribus reue/
lenf:quibus mediãtibus deferanf
ad inferiores. Ea ṽo que ptinẽt ad
futurã gl'iam comnẽ hoium cogni
tionẽ excedunt.s̄m illud Esa.lxiiij.
Oculus nõ vidit deus absqꝫ te que
p̄parasti diligentib⁹ te. Et ideo ta/
lia ab hoibus nisi reuelata non co/
gnoscunf.sicut apl's.j.ad Cor.ij.di
cit. Nobis reuelauit deus per sp̃m
suũ. Qua ergo xp̃s resurrectõe gl'io
sa resurrexit. ideo eius resurrectio
nõ omni pp̄lo manifestata est. sed
q̄busdã quoꝝ testimoniũ deferre
tur in alioꝝ noticiã. Hinc math.x
scriptũ est. Quẽ deus suscitauit ter/
tia die ꝛ dedit eũ manifestũ fieri nõ

omni pplo: sed testibus pordinatis Sed si qs quereret Quibus testib9 ipsa scã resurrectio fuerit a pbata et manifestata? Respondet q multis apparitiõibus: et angelicis reuelati onibus. Primo eni apparuit xps marie magdalene. Joh. xx. et mar. vltio. Scdo alijs scis mulierib9 qñ in via salutauit eas Math. vltio. Tertio petro: luce xxiiij. Quarto duob9 discipulis eũtib9 in castellũ. Luce vltio Quinto oibus discipl'is sil' in cenaculo absente thoma Jo. xx. Et has apparitões quinq3 hoc scõ die dñs fecit. Sexto octa. die di scipulis et thome sil'. Jo. xx. Septi mo vndecim discipulis in galilea in mõte thabor: vbi cõstituerat illis dñs: quib9 dixit. Data est mihi ois potestas in celo et in terra. Euntes docete oẽs gentes. et reliq. Math. vltio. Octauo vndecim discipulis recũbentibus Math. vltio. Nono oib9 discipl'is i mõte oliueti Math. et luce vltio. Decimo quingentis fratribus. ad gala. j. Undecimo gloriose virgini. vt dicit grego. et pmo oium: quãuis euãgeliste hoc nõ scripserũt: ne viderent matrẽ in filij gloriam in testimoniũ duxisse. Quod btẽ virgini primo apparuit btũs bern. pbat: tũ q2 digniori. tũ q2 feruẽtiori. tũ q2 intimiori. Sed nũqd btã vgo ex tali visiõe magnũ gaudiũ habuit? Dicũt doctores q sic: plurib9 ratiõib9. Tũ q2 cernebat filiũ ãgustias oẽs et penas vite pñ tis terminasse. qd parentes filijs de bent optare. Tum quia videbat eũ stola btitudinis pfecte btm. Tũ q2 aspiciebat multitudinẽ scõr patrũ de profundis a suo filio esse libera tam. Tũ quia audiebat ab ipsis q gesta sunt per filium apud inferos. Tũ quia intelligebat potestatẽ ma gnã a deo patre filio datã ob quod dixerat Data est mihi ois potestas in celo et in terra. Tũ q2 resurrectõe filij spes certa dabat sibi et oibus re surgendi. Tũ quia filius potentissi me operabat se manifestando pri mũ surgentẽ ex mortuis. Tũ q2 psi di iudei 9fũdebant. Tũ q2 discipl'i tali resurrectiõe in fide cõfirmabãt ppter hec ergo et alia nimis gau debat virgo maria. Sed iã ad ince pta reuertamur. Ultio resurrectio xpi probat testimonio angelorũ. q sunt in gratia confirmati et nõ pos sunt de falsitate notari. Nam vnus intra sepulchrũ alius extra vt Ma thei vltio di mulierib9 apparuerũt Et magdalene vnus ad caput: ali9 ad pedes sepulchri existentes chri stum resurrexisse a mortuis attesta tione affirmauerunt. O igitur glo riosa resurrectio christi quantis ap paritionibus et testimonijs es con pbata et manifestata: que tñ omni bus vt supernaturalis non es reue lata. Sed de his satis.

¶ Questio. ij. de resurrectiõis xpi primitate et dispositione. v3 an ipe sit primitie dormientium.

Queritur a doctoribus an xps fuerit primus: qui a morte surrexerit: cũ multi legant in veteri testamẽ to a mortuis resurrexisse. vñ paulus ad hebre. xj. dicit. Acceperũt muli eres de resurrectiõe mortuos suos Et dicũt q xps fuit primus resur gentiũ resurrectõe pfecta: surgẽdo v3 amplius nõ moriturus. Sed illõ

apli ad ro.vj. Christus resurgēs ex mortuis:iam nō morit:mors illi vltra nō dñabit:ad quē sensuz loquit ipse paulus.j. ad Corin.xv.dicēs. Christus resurrexit a mortuis pmitie dormientiū. Alij vo qui añ in veteri testamēto surrexerūt:vel quos ipse suscitauit vel qui cū eo die dñico de sepulchris exierūt:qui dicunt surrexisse die veneris per anticipationem. iterū mortui suscitati sunt vt cōmuniter doctores tenēt. Concor.alex.z Bonauē.in.iij.z.s.tho. in iij.parte.q.liij.ar.iij. Et hoc apte probat Aug.in quadā epla ad euodiū. Sz dubitat q̄re nō expectauit vltimā resurrectionē. Et dicunt doctores:q ppter multa. Primo propter fidei firmitatē. vñ Paulus.j. ad cor.xv. Si xp̄us non surrexisset nulla esset fides nr̄a. Scdo ppter corporis eiꝰ dignitatē. Scriptū eni erat i psal. Nō dabis sctm̄ tuū vidē corruptionē. Tertio ppter nostrā exēplaritatē. Hinc paulꝰ vbi s. Si xp̄us resurrexit z nos resurgemus Ubi greg. Exemplo dñs mōstrauit qd promisit in pmio. Quarto propter vite nr̄e nouitatē. vñ paulꝰ ad Ro.iiij.dic. Sicut xp̄us resurrexit a mortuis per gl'iam patris.ita nos in nouitate vite ambulemꝰ. Quinto ppter nr̄e iusticie claritatē. Hinc ad ro.iiij. Traditus est propter delilicta nostra: et resurrexit propter iustificationes nr̄as. Sexto propter suā potestatē. vñ Jo.x.dixit. Potestatē habeo ponēdi aiam meaz: et iterū sumendi eā. Sed quis dubitaret.quare ergo statim post mortem nō resurrexit? Et dicūt doctores q propter multas ratiōes. Primo propter significationē. vñ glo.sup illō luce.xxiiij. Oportebat xp̄m pati et resurgere a mortuis tertia die:sic dicit Merito vno die z duabꝰ noctibus xp̄us in sepulchro iacuit: quia lucē siue gratiā sue mortis que tm̄ i carne erat: tenebris nostre duple mortis que in carne z in aia erant opposuit. Et hoc ad significanduz q lux sue mortis duplā nostrā mortem curauit. Scdo ppter probationē q: Math.xviij.scriptū ē. In ore duorū vel triū testiū stat oē verbū. Tertio prpter ostensionē. vñ glo. super illud.j.ad Cor.xv. Qm̄ xp̄us mortuus est:dicit. Ideo de morte pmittit: vt sicut vera mors ostenditur:ita vera resurrectio ostendatur Quarto ppter pfectionē s. numeri ternarij:qui habet principiū:medium et finē:vt dicit in primo celi. Quinto ppter inchoationē vz tertij tpis. vnde Aug.iiij.de trini.dicit Quod per xp̄i resurrectionē tertiū tp̄us incepit. Nā primū fuit añ lege. Scdm̄ sub lege. Tertiū post legem vz sub grā. Sexto ppter designationē s. status sanctorū. quia primus status eorū fuit sub signis. Alius sub veritate fidei: tertius in eternitate gl'ie. Concor. alex.z scūs tho.vbi s. z hec in pñtiaz sufficiāt

C Questio.iij. de resurrectiōis xp̄i fructificatione vz quot fructus attulit eius sancta resurrectio.

Q Uerit a doctoribꝰ quot fructus attulit sctā resurrectio xp̄i? Et dicūt q.xij Primus quorū dr certificatiōis:nā ex ipsa sctā resurrectiōe certificati sunt discapuli de sua diuinitate: z cū prius intra se disputā

tes dubitassẽt: ipso apparente adeo in fide resurrectionis solidi effecti sunt vt dicerent. Surrexit dñs vere et apparuit symoni. vt Luce vltio scriptũ est. Scõus dr letificatiõis vñ Jo. xx. scriptũ est Gauisi sunt discipuli viso dño. Tertius dr pacificationis. Nã pacẽ posuit hoium inter se oẽs ad cultũ vnũ dei deducẽdo. pacẽ posuit inter angelum ⁊ hominẽ ruinas celi restaurãdo. Et ꝙ maius est pacẽ posuit iter deũ ⁊ hominẽ diuine maiestati ꝓ ipso hoie satisfaciendo. Hinc vt habetur Jo. xx. ter discipulis dixit. Pax vobis.
Quartus dr cõfortationis. Quia cõsternatis discipulis: vt scribitur Math. et Luce vltio. dixit. pax vobis: ego sum nolite timere. Quintus dr salutatiõis. naꝫ mulieribus in via dixit. Auete: mathei vltio: in quo eis salutẽ ꝓcurare declarauit. Sextus dr illuminatiõis: quia discipulis apparuit et illuminauit intellectũ: vt intelligerent scripturas. vt scribit Luce vltio. qḋ fuit singulare donum. Septimus fuit dispositionis ⁊ remissionis: nã vt Jo. xx. scriptum est. insufflãdo aplĩs spiritum scm̃ dispositiue dedit: et remittẽdo eis pctã: vt alijs remittere possent large donauit. Octauus dr familiaris cõuersationis: quia se palpãdũ discipulis prebuit: dicens Luce vltio. Uidete manus meas ⁊ reliq̃
Nonus dr declarationis: quia se esse verũ deũ declarauit qñ in mõte thabor: euꝫ discipuli adorauerũt. sicut math. vltio ponit. Decimus dicit reseruatõis: vꝫ sui dominij: q: in eodẽ loco vbi supra dixit. Data est mihi omis potestas in celo ⁊ in terra. Undecimus dicit institutionis vꝫ sacramẽtorũ que instituit: vt habet math. vltio. Duodecimꝰ et vltimus dicit cõtinue gubernatõis quia math. vltio scriptũ est. Ecce ego vobiscũ sum vsqꝫ ad ↄsũmationem seculi. Ecce igit quot fructus sequunt ex scissima resurrectione q̃ vt dictũ est per angelos hoibus nũciata est. quã xp̃s tot apparitiõibꝰ ap ꝓbauit: qui fuit primus resurgẽtiũ. Ip̃m ergo dñm nostrum iesum christũ humiliter dep̃cemur vt nos tanta festiuitate gaudentes: ad suũ faciat ꝑuenire cõsortiũ. Qui cũ p̃re et spũ sancto viuit et regnat in secula seculorũ. Amen. Qui vt dictũ est imolatus est pro salute nostra: ⁊ resurrexit ꝓpter iustificatõẽs nostras Et ideo nõ epulemur hodie in fermẽto veteri s. pcti. neqꝫ in fermẽto malicie ⁊ nequicie. sed in azimis sinceritatis ↄsciẽtie ⁊ veritatis iusticie

¶ Dominica prima post pasca de fide. Sermo. xxj.

Omne quod natuꝫ est ex deo: vincit mũdum. Prime Jo. v. hec v̄ba scribunt. Pro exordio p̃ntis sermõis a doctoribꝰ querit Utrũ pro veritate fidei casu interueniẽte teneat xp̃auus vincere tormenta mundi vsqꝫ ad mortẽ? Et dicũt Nico. de lyra. et scũs tho. 2ᵃ 2ᵉ. q. cxxiiij. ar. v. Primo: q: ad fidei veritatẽ nõ tm̃ ꝑtinet ipsa credulitas cordis sed etiã exterior protestatio: que quidem nõ fit tm̃ per verba quibus aliquis cõfitet per fideꝫ sed etiã per facta: quibus aliquis fidem se habere oñdit. Hinc Jaco. ij

di. Ego ostendã tibi ex opibus fi-
dem meã.nã praui confitent se nos-
se deũ:factis aũt negãt:vt ait aplꝰs
ad Titũ.j.cap̃.Et ideo oĩa virtutũ
opa ſm ꝙ referunt in deũ sunt q̃dã
ꝓtestatiões fidei: per que nobis in
notescit:ꝙ deus hmõi opa a nobis
requirit: ⁊ nos pro eis remunerat.
Scdo quia ad hebreos.xj.dicit Sã
cti per fidẽ vicerũt regna. Et math.
v.ca. Beati q ꝑsecutionẽ patiunt
propter iusticiam.xxiij.q.v.ad fidẽ
Tertio quia Jo. in hac epl'a dicit.
Omne qḋ natum est ex deo vincit
mundũ. ¶ In hac igit epl'a pro eiꝰ
expositionẽ sunt tres ꝯclusiões de-
clarande. Prima quarũ est de fi-
dei potentialitate. Utrũ vz aliqua
virtus sit potentior formata fide?
Alia est de fidei nobilitate. Utrũ
vz aliqua virtus sit nobilior forma
ta fide?ibi.qs est aũt. Tertia est de
fidei imutabilitate⁊vtilitate.Utrũ
vz aliqua virtus sit imutabilior et
vtilior formata fide?ibi.⁊ spũs est.
¶ Questio prima presentis sermo
nis.Utrum videlicet sit aliqua vir
tus potentior fide formata?

q Uerit a doctoribus circa
primã partẽ epl'e Utrum
vz sit aliqua virtus poten
tior formata fide? Et di-
cunt doctores ꝙ nõ. Primo quia
fides formata vincit mũdi maliciã
quã ipse apl's ioh.j.ca.ij. describit
dicens. Omne qḋ est in mũdo:aut
est cõcupiscẽtia carnis: aut cõcupi-
scentia oculorũ:aut supbia vite. Et
ecce hãc totã maliciã vincit forma
ta fides:que fideles facit castos cor
pore:pauperes bonis fortune: hu-
miles pios et benignos mẽte. Se

cũdo q: fides formata vincit mun
di maliciã:de qua idẽ aplꝰs.v.ca.
dicit. Totus mundus in maligno
positus est.qm̃ vt scribit ad hebre.
xj.Sancti per fidẽ vicerunt regna:
operati sunt iusticiã: adepti sunt re
promissiões.vz dei nõ mundi quas
ꝑmitit et decipit. Tertio fides for
mata vincit mũdi perfidiã: vz here
ticorũ gentiliũ:et iudeorũ.vñ apl's
ioh.ait. Omne qḋ natũ est ex deo
vincit mundũ per fidẽ et charitatẽ:
in sacramẽto baptissimi ꝑmo:et de
inde in sacramẽto penitẽtie vincit
mundũ:et hec est victoria.vz victo
rialis virtꝰ:que vincit mundũ: mõ
quo dictum est:fides nostra.
¶ Questio secũda presentis sermo
nis.Utrum videlicet sit aliqua vir
tus nobilior fide formata.

q Uerit a doctoribus circa
scdam partẽ epl'e. Utrũ
sit aliqua virtus nobilior
formata fide? et dicũt ꝙ
nõ.Primo ratione obiectualis assi
gnationis.Nã habitus virtuosus
suã nobilitatẽ trahit ex obiecto:ob
iectũ aũt fidei ẽ nobilissimũ.s.xp̃s
integer verus deus et hõ. Oẽs eni
articuli fidei ſm Rich.sunt quedã
ꝟitates indiuiduales de xp̃i diuini
tate et humanitate.Diuinitas aũt
xp̃i vna est et indiuisibilis cum pre
et spũ sancto a quibus tribus perso
nis snnt effectus supnaturales.vz
totius creature plasmatio.ecclesie
scificatio:fideliũ cõmunio ⁊ in fine
carnis suscitatio: electorũ glorifica
tio:dampnatorũ reprobatio.Chri-
stus eni ſm humanitatẽ cõceptus
est de spiritu sancto: Natus ex ma-
rie virgine.Crucifixus mortuus:⁊

ſepultus. Deſcēdit ad inferos: ſm
aiam. Tertia die reſurrexit a mor/
tuis ſm corpus: et totū cōiunctum
aſcendit in celū. Inde venturus eſt
ad iudiciū. Iſti ſūt ergo. xiiij. articu
li. vij. pertinētes ad diuinitatē: ⁊. vij.
pertinentes ad humanitatem: que
oīa in apl'oꝝ ſimbolo plene cōtinēt
quoꝝ noticiā oēs habere tenent:
Licet nō equaliter quibus patet ob
iectū fidei nobiliſſimū: et ipſa virtꝰ
nobiliſſima. Scđo rōe allegatōis
Unde Chriſo. in tractatu de ſim/
bolo ait. Fides religiōis catholice
lumē eſt aie: hoſtiū vite: fundamē/
tum ſalutis eterne. Tertio ratiōe
declaratiōs: vnde ait apl'us ioh. de
clarans que dixerat. Quis eſt qui
vincit mūdū: niſi q credit: qm̄ ieſus
eſt filius dei. vz naturalis. Hic eſt q
venit per aquam et ſanguinē: nō in
aqua ſolū. vz baptiſmi: ſed in aqua
et ſanguine: quia ſacramēta a ſan/
guinis xp̄i fide habuerūt efficatiā.
Unde Apoca. j. dicit. Lauit nos a
peccatis noſtris in ſanguine: extra
de ſacra. vnc. ca. vno. §. Quia.

¶ Queſtio tertia p̄ſentis ſermonis
Utrū vz ſit aliqua virtus certior et
vtilior fide catholica.

Q Uerit a doctoribus circa
tertiā partē epl'e. Utrū ſit
aliqua virtus certior ⁊ vti
lior fide catholica. Et di/
cunt ꝙ nō. Quia vt ait apl'us. Spi
ritus eſt qui teſtificat qm̄ xp̄s eſt ve
ritas. i. verus deus: ⁊ verus hō. Qđ
oſtendit Primo ratione diuini/
tatis. Quia tres ſunt qui teſtimoni
um dant in celo. vz beatis ſpiritibꝰ
pr̄ in baptiſmo. Luce. iij. Et in trāſ/
figuratione Math. xvij. dicēs Hic
eſt filius meus dilectus. Et in paſſi
one. Joh. xij. di. Clarificaui: ⁊ iteꝝ
clarificabo: verbū de virgine naſcē
do. morbos curando. demones fu/
gando: panes multiplicādo: mor/
tuos ſuſcitādo: ventis imperando
Sup aquas ambulādo: mare tran/
quillādo: moriens clamando. Sig/
na multa tūc monſtrādo. A morte
reſurgēdo. Spūs ſanctus ſup eum
deſcendēdo. apl'os illuminādo: et
cōfortando. Scđo ratione huma/
nitatis. Qm̄ tres ſunt qui teſtimoni
um dant in terra. vz creaturis cor/
poralibus diſtantibus a ſpiritibus
ſolū: ſicut celū a terra. vl' in terra. i.
hūanitate. ſpūs vel aia xp̄i dicēdo
ꝙ habuit corpus rationale aia
iformatū. Aq̄: dicēdo ꝙ habuit cor
pus mixtū. Nā licet inno. iij. dimi
ſerit ſub dubio de cele. miſſe. ca. In
quodā. Utrū aqua que exiuit de la
tere xp̄i fuerit miraculoſe ꝓducta:
vel a cōponentibus reſoluta: tamē
videt verius ad probandū verita/
tem corpis: ꝙ fuerit reſoluta a com
ponentibus: nō per corruptionem
vt quidā putauerūt: ſed miraculoſe
et nō de nihilo: ſanguis: oſtendens
corpus viuū. Si teſtimoniū hoium
accipimus. Quia in ore duorū vel
triū ſtat omne teſtimoniū. Math.
xviij. xxv. q. vj. Sub iſto die. De te
ſtibus. lz. de teſtamentis. cū oēs Te
ſtimoniū dei maius eſt: qm̄ hoc eſt
teſtimoniū dei quod maius eſt q
teſtatus eſt de filio ſuo. Tertio ra/
tione vtilitatis: quia qui credit in fi
lium dei habet teſtimoniū dei in ſe
i. gratiā ſpiritus ſcti. Unde Jo. xj.
Qui credit in me etiam ſi mortuus
fuerit viuet. Et ſicut dicit euāgeliū

hodiernū. Jo.xx.descriptū. Euan/
gelia scripta suntvt credamus hec
et credentes vitam habeamus.

¶ Dominica secunda post pasca
de imitatione christi. Sermo.xxij.

Christus p
nobis passus est: vo/
bis relinquens exem
plum vt sequamini ve
stigia ei⁹.j. Petri.ij.hec verba scri/
bunt. Pro exordio pñtis sermonis
querit a doctorib⁹ Utrū teneamur
imitari xp̄m propter eius passionē?
Et dicūt alex.de ales in.iij.parte ꝛ
s.tho.in.iij.parte.q.xlix.ar.j.ij.ꝛ.iij
q̄ sic. Primo ratiōe pc̄ti liberatio
nis. Uñ apoc.j.dilexit nos: ꝛ lauit
nos a pc̄tis nostris in sanguine suo
Scd̄o ratione diaboli expulsionis
quia per suā passionē diabolus est
a potestate hoim eiectus Unde io.
xij.tempore passionis dixit. Nunc
princeps huius mundi eijcietur fo/
ras. Tertio ratione recōciliatiōis
Unde ad ro.v. Cū inimici essemus
reconciliati sumus per mortez filij
eius. Hinc apl̄us Pe.ait. Christus
pro nobis passus est. ¶ In qua ep̄la
pro eius expositiōe tres questiōes
declarande sunt. Prima quarū est
de obiecti imitatiōis designatiōe.
Utrū vz xp̄us sit a nobis imitādus
Alia est de rerū imitatiōis enume
ratione. In quibus vz debeamus
imitari xp̄m. ibi: qui pc̄tm̄ nō fecit.
Tertia est de imitatiōis fructifica
tione. Quot vz fructus proueniant
ex tali imitatione. ibi: eratis eni si/
cut oues errantes.

¶ Questio prima pñtis sermonis.
Utrū vz xp̄s sit a nobis imitādus?

Querit a doctoribus circa
primā partē ep̄le. Utrum
xp̄us sit a nobis imitan/
dus? Et dicunt doctores
quod sic: quia vt ait apl̄us ephe.j.
Deus dedit ipsum caput sup oēm
eccl̄iam. Dicit eni xp̄s caput toti⁹
ecclesie: ad similitudinē capitis cor
poris humani: vt ait Alex. de ales
in.ij.pte et tho.in.iij.parte.q.viij.
ar.j. Primo ratiōe locatiōis: quia
sicut caput in corpore primū habet
locū: ita xp̄s primū apud deū locū
tenet. Hinc paulus ad ro.viij.dicit.
Quos p̄sciuit: hos et predestinauit
cōformes fieri imagini filij eius: vt
sit ipse primogenitus in multis fra
tribus. Scd̄o ratiōe perfectionis:
quantū ad plenitudinē gratiarum.
ƀm illud io.j. Plenū grē ꝛ veritatis
Tertio ratione cōicationis. vide/
licet earū gratiarū in oia mēbra.i.
in oēs nos? quia ƀm Jo.j.cap. De
plenitudine eius oēs accepimus: ꝛ
quia mēbra debent caput imitari.
Ideo apl̄us pe.ait. Christus p no/
bis passus est: vobis relinquēs exē
plum vt sequamini vestigia eius.
Questio scd̄a pñtis sermonis in
quibus vz xp̄s sit a nobis imitādus

Querit a doctoribus circa
secundā partē ep̄le: In q
bus xp̄us sit a nobis imi/
tandus? Et dicit nico.de
lira. Q̄d licz xp̄s sit a nobis imitan
dus in multis: tñ specialiter in istis
que tāgunt in scd̄a parte ep̄le. Pri
mo.s.in iusticia et pc̄ti imunitate.
Uñ ait: Qui pc̄tm̄ nō fecit: nec do/
lus inuentus est in ore eius.xlv.di.
Ep̄m. De pe.di.ij. Si eni inqt. Se
cundo in patiētia et humilitate. vñ

ait. Qui cũ malediceret: nõ maledicebat: cũ pateret nõ cõminabatur. Ubi notanter dicit nico. de lira. q nr̃a patiētia nõ debet eẽ ĩproperatiua. vñ dicit: Cũ malediceret non maledicebat. Ubi glo. Christ᷒ nõ improperabat iudeis mala que in eis erant. Itẽ nõ debet esse cõminatiua. Unde ait: cũ pateret nõ cõminabat. Nã vt dicit eccl̃. iij. Usq₃ ad tempus sustinebit patiẽs: et postea erit redditio iocunditatis. Tertio in charitatis dilectiõe: que dilectio Primo fuit liberalis. vñ ait: Tradebat autẽ iudicanti se iniuste. Secundo fuit visceralis. ideo ait: qui pctã nostra ipẽ pertulit in corpore suo. Tertio fuit exemplaris: quia dicit: sup lignũ. Quarto fuit virtualis: quia dicit: liuore eius sanati sumus. Sed de his satis.

Questio. iij. pñtis sermõis: quot v₃ fructus pueniũt ex xp̃i imitatõe

q Ueritur a doctoribus circa tertiam partẽ ep̃le. Quot fructus pueniunt ex xp̃i imitatiõe. Et dicit nico. de lira q mlti. Sed in hac ep̃la tres tantumodo ponunt. Prim᷒ quorum dicit errantiũ cõuersio. vñ ait: Eratis eni sicut oues errãtes. Nã vna errante in aqua: oẽs alie vadũt Sed conuersi estis. v₃ gratia xp̃i: Quia io. x. di. Illas oportet me adducere. d pe. di. iiij. §. Hãc societatẽ Alius fructus dicit spũalis nutritio. Quia dicit ad pastorẽ: de quo Jo. x. dicit. Pastor bon᷒ ponit animã suã pro ouibus suis. xxiij. q. iiij. tres. Tertius fructus dr̃ viciorum correptio Unde ait: ad ep̃m animarum vestrarũ. Episcopus eni grece dr̃ supintẽdẽs. Dicit eni ab epi: quod est supra: et scopos: quod est intendẽs ad correptionẽ. Uñ ap̃lus ad thi. iiij. Argue: obsecra: increpa Et hoc in scd̃a ep̃la. xlv. di. cap̃. Cũ beat᷒. Ergo imitemur xp̃m pastorem bonũ. vt dicit euãgeliũ hodiernum: Jo. x. descriptũ. Qui pro nobis mortuus est: ꝛ est caput eccl̃ie: vt hos fructus habeamus: et cũ ipso in etern᷒ ĩviuamus. Quia ambros. in quodã sermone dicit. Oĩa habemus in xp̃o: et oĩa in nobis xp̃us. Si a vulnere curari desideras: medicus est: si febribus estuas: fons est si grauaris iniquitate: iusticia est si indiges auxilio: virtus est. si mortem times: vita est. si tenebras fugis: lux est. si celũ desideras: via est si cibum queris: alimentũ est. Hec ille. Qui cũ christo viuit in eternũ

¶ Dominica. iij. post pasca de statu huius mundi. Sermo. xxiiij.

o Bsecro vos tanquã aduenas et pegrinos. j. Petri. ij. ca. hec verba scribuntur. Pro exordio pñtis sermõis a doctoribus querit. Utrũ status hu᷒ mũdi sit multũ periculosus? Et ad hoc di. Aug. x. cõfessionũ O amatores mundi cuius rei gr̃a militatis: maior esse nõ potest spes vestra in mũdo: q₃ vt amici mũdi sitis. Ibi quẽ dẽ nisi fragile plenũ periculis. pereunt hec oĩa: dimittamus hec vana ꝛ inania ꝛ cõferamus nos ad sola₃ inquisitionẽ eorum que finẽ nõ habent: vita hec misera est: mors incerta subito obrepit. Et Bern. in quodam sermone. Mũdus est vbi ma

lltie plurimū: vbi sapiētie modicū:
vbi omnia sunt viciosa: oīa lubrica:
omnia operta tenebris: et obsessa
laqueis: vbi periclitant anime: af-
fligunt corpora: vbi oīa vanitas
et afflictio spūs. Et idē dicit. Peri
culū huius mundi probat transeun
tium raritas: pereuntiū multitudo
In mari marsilie de quatuor naui-
bus perit vna. In mari huius mū-
di de quattuor animab⁹ vix euadit
vna. Et ideo apl's petrus pastor ec
clesie dicit ouib⁹ suis. Obsecro vos
tanq̄ aduenas et pegrinos vz mū-
di huius. ¶ In qua quidē expositi
one tres q̄stiones declarande sunt
Prima est de huius mundi gene-
nerali conuersatione: quō vz hoies
debeant conuersari in mundo. Alia
est de huius mūdi speciali istructio
ne. Utrum vz christiani sint magis
instruēdi ad humilitatis subiectio-
nem q̄ ad prelationē. ibi. Subditi
igit estote. Tertia est de huius mū
di subiectiōis fructificatiōe. Utruz
vz hoies cōsequāt fructus seruien
do superioribus. ibi. Serui.

¶ Questio prima presentis sermo-
nis quomodo videlicet homines
debent conuersari in hoc mundo.

q Uerit a doctoribus circa
prima partem epl'e. Quō
hoies debent conuersari in
mundo? Et dicunt q̄ iu-
ste z sancte Primo propter mali re
motionē. Unde dicit petrus apl's
Obsecro vos tanq̄ aduenas z pe-
grinos abstinere vos a carnalibus
desi. que. mt. aduersus aiam. Ubi
Nico. de lira dicit. q̄ ad expelleda
carnalia desideria christianos tria
inducūt. Primo apl'i humilis ob
secratio: cū dicit. obsecro vos. Nā
cū esset apl's z pcipere posset per sa
cra rogabat: quia Ambrosius dicit
Plus prodest amica correctio: q̄
accusatio turbulenta. illa pudorem
ingerit: ista indignationē. Scdo
vite pñtis peregrinatio. Unde di-
cit: tanq̄ aduenas z peregrinos: q̄a
ad hebreos. xiij. paulus ait. Nō ha
bem⁹ hic manētē ciuitatē. Tertio
malicie perditio. vñ dicit. Abstine-
te vos a carnalibus desiderijs que
militant aduersus aiam. Uñ sapi.
Ecci. xix. dicit. Uinū et mulieres
apostatare faciūt sapiētes. Scdo
pncipaliter hoies debēt iuste z scte
conuersari in mundo: pp̄ter hone
stam conuersationē. Unde sequitur
in epl'a. Cōuersationē vestrā inter
gentes habētes bonā. Quia vt di-
cit apl'us. j. cor. iiij. Spectaculum
facti sum⁹ mūdo. extra de elec. cū
in cūctis. Tertio ppt emulor̄ de-
tractationē. vñ seqt: vt in eo qd de
tractant de vobis tanq̄ de malefa-
ctorib⁹. Nā malus homo de malo
thesauro cordis sui pfert mala. ma
thei. xij. Quarto pp̄ter premij ex-
pectationē. Unde sequit. Ex bonis
operibus vos cōsiderantes glorifi
cent deū in die visitatiōis: vz iudicij
Quia tunc praui de iustis dicēt. Ec
ce quō cōputati sunt inter filios dei

¶ Questio. ij. presentis sermonis.
Utrum videlicet christiani sint in
struēdi magis ad humilitatis sub
iectionem q̄ ad prelationem?

q Uerit a doctoribus circa
scdam partē epl'e Utrum
christiani sint instruendi
magis ad hūilitatis sub-
ectionē q̄ ad prelationē? Et dicit

Nico. de lira: ꝙ status subditorū se
curior est ꝓpter tria. Primo quia
nō est ita distractus sicut status pre
latorū. Scd̄o quia nō ita ruine pro
ximus. Tertio q: status ꝑlatorū nō
est ita humilis saltē quo ad apparē
tiā. Unde apl's petrᵘˢ ait. Subiecti
estote omni humane creature. i. oī
hoi in potestate constituto: propter
deū. Quia vt ait apl's Ro. xiij. ca.
Non est potestas nisi a deo. xxij. q.
j. §. Sed sciendum. Quia. xxiij. q. j
Quid culpatur: ꝛ ibidē dic̄ apl's Oīs
potestas a dn̄o deo est. Primo ad
bonorū ordinationē. Hinc apl's ad
dit Qui potestati resistit dei ordina
tiōi resistit. xj. q. iij. Qui resistit. Se
cūdo ad vitiorū punitionē. Quia vt
dicitur ad gal. iij. Lex ꝓpter trangres
sores posita est. Tertio ad virtutū
cōseruationē. vn̄ phs. ij. Ethicorū di
cit. Intētio legislatoris est assuefa
cere ciues suos ad bonū. Hic petrᵘˢ
addit. Siue regi q̄si ꝑcellenti. vz in
potestate. Siue ducibus tanq̄ȝ ab
eo missis ad vidinctā malefactorū:
laudē vo bonorū: q: sic est volūtas
dei vt bn̄facientes. vz in ipsa subie
ctiōe obmutescere faciatis iprudē
tiū hoim ignorantiā: q dicūt: ꝙ fi
des christiana remp. destruxit: pec
cata nō punit: bonos non extollit:
potestates excludit. Quasi liberi vz
estis: sed nō sicut in statu innocētie
et glorie. Et ideo dicit: quasi. quia
in hoc mundo deus ordinauit po
testates: non tamē quasi velamen
habentis malicie libertatem vz ad
male agendū. Sed sicut serui dei.
Oēs honorate: fraternitatē diligi
te: deū timete: regē honorificate.
¶ Questio. iij. presentis sermonis

Utrū vz christiani ex tali subiectio
ne consequantur fructum?

q Uerit a doctoribus circa
tertiā partē epl'e. Utrum
christiani ex tali subiecti
one cōsequantur fructū. Et
dicit Nicola. de lira: ꝙ hoc est sa
tis dubiū. Quia in hac epl'a dicitur
Serui subditi estote in omni timo
re dn̄is: nō tm̄ bonis: sed etiā disco
lis. In quibus verbis duo faciunt
difficultatē. Primū q: dicit subdi
ti estote in omni timore dn̄is. Quia
j. Joh. iiij. dicitur. Perfecta charitas
foras mittit oēm timorē. Et quantū
ad hoc dicit. Nico. de lyra. ꝙ loqui
tur apl's de timore filiali qui seruit
amori: ꝛ ideo est bonus ꝛ meritori
us. Unde statim ponit fructum di.
Hec est enim gratia. i. meritū gratie
in xp̄o iesu dn̄o nostro. i. in virtute
eius. Et iste magnus fructᵘˢ in hoc
mundo est: per quē acquiritur gloria
Un̄ ad Ro. vj. dicitur. Gratia dei vi
ta eterna. Nō enī loquitur de timore
seruili qui respicit tantū penā. Un̄
apl'us ad Ephe. vltimo. Serui obe
dite dn̄is vestris carnalibus cum ti
more et tremore: in simplicitate cor
dis. Un̄ non ad oculū seruientes vz
respiciēdo penas quasi hominibus
placētes: vz ab eis expectādo p̄miū
Sed sicut serui christi facientes vo
luntatē dei. ¶ Aliud qd̄ facit diffi
cultatē est illud verbū. Nō tantum
bonis ꝛ modestis: sed etiā discolis
idest a scola discipline diuisis. Et
etiā dicit Nico. de ly. ꝙ malis pre
latis est obediendū: q: sunt ex diui
na ꝑmissiōe. Primo ad eorū pene
grauationem. Quia ſm Augu. quā
to in loco superiori: tanto in pericu

lo maio: iversant Scdo pter ma loz correctioné. Q: fm Job. xxviij Facit deus regnare ipocritá pter peccata populi. Tertio pter bo/ noz exercitatioñé. Quia Augu. ait. Malus auté ideo viuit vt corrigat aut vt bonus per eú exerceat. Ecce quomó in hoc misero mundo viué dú est vbi múdani gaudét: et amici dei contristant. vt dicit Euangeliú hodiernú Joh. xvj. descriptú. Sed tristicia seruoz dei vertet i gaudiú Qd nobis 9cedet altissimus Amé.

¶ Dñica quarta post pasca: de do/ nis dei altissimi. Sermo. xxiiij. Sa tis vtilis.

Omne datú optimú: et omne donú pfectú desursum est p/ cedens a patre luminú Jaco. j. ca. hec verba scribunt. Pro exordio psentis sermonis a doctori bus querit. Utrú deus sit causa effe ctiua oium rerú. Et dicunt docto/ res cóiter q sic in prima di. scdi sen ten. q. j. allegátes illud Joh. j. ca. Oia per ipm facta sunt. Nec ratio phi. vij. et. viij. phicoz valet de mo/ tu. ostendédo eternitaté eius p hoc quia motor est eternus: et mobile eternú. Nam si mobile incepit: per aliú motuz incepit. Ad qd dicit: q mobile incepit nó per aliú motú: sz per simplicé dei voluntaté Aliter in finita essent pertrásita: et vnú infi/ nitú esset maius alio: z infinitú esset actu. Un Ber. ait. Quid est de' ló/ gitudo: latitudo: sublimitas: z psun dum. Longitudo pter eternitatez Latitudo propter charitaté: Subli mitas pter maiestaté: Profundú pter sapientiá. Deus amat vt cha ritas: Nouit vt veritas. Sedet vt eq tas. Dñatur vt maiestas. Regit vt principiú. Tuet vt salus operat vt veritas. Ideo apl's iaco. ait. Omne datú optimú. In qua epl'a pro eius expositione tres qstiones declaran de sunt. Prima quarú est de dono rú largitione. Utrú vz oia sint a do Alia est de donoz cógrua dispositi one: z receptione. Utrú vz liberta/ te arbitrij recipiant: ibi. voluntarie Tertia est de donorú impeditione. Utrú vz sint impediméta ad recipi endú dona: ibi. Sit át ois hó velox.

¶ Prima qstio psentis sermonis: Utrú vz oia dona sint a deo.

Querit a doctoribus circa pmam parté epl'e. Utruz omnia dona sint a deo. Et dicit Nico. de lyra q sic. Quod probat tali róne. Omne da tum aut est donú timoris cótra sup biá: aut donú pietatis 9tra inuidiá aut est donú scientie cótra irá. aut est donú fortitudinis 9tra accidiá: aut consilij cótra auariciá: aut intel lectus contra gulá: aut sciétie con tra luxuriá. Sed hec oia sunt a deo iuxta illud. Esa. xj. Requiescet sup eum spús dñi: spús sapientie z intel lectus: spús cósilij z fortitudinis: spi ritus scientie: z pietatis: z implebit euz spús timoris dñi. Alia ratione Omne donú aut est bonú: aut me/ lius: aut optimú. Sed hec oia sunt a deo: ergo pmú est donú creatóis et est a deo. Juxta illud Deutro. vl timo. Nóne ipe est dñs deus tuus q fecit possedit z creauit te Scóm est donú cóseruationis: z hoc est á deo. Un Math. vj. ca. Nolite solli

citi esse dicētes. Quid manducabimus aut quid bibemus: scit eni pater vester: quia his oib⁹ indigetis. Tertiū est donū illuminationis: et hoc est a deo. Vñ in psal. Signatū est super nos lumē vultus tui dñe. Alia ratione. Omne donū autem est optimū: que sunt dona gratie gratis date. aut est pfectū: qđ est donū gratie faciētis gratū: ꝛ hoc est a deo. Vñ de primis ait apl's. j. ad Corin. xij. Vnicuiq; dat manifestatio spiritus ad vtilitatem. Et de vltimo ad Ro. viij. dicit. Deus pater cum proprio filio suo oia alia nobis donauit. Hec oia tangunt. xxx. q. j. p̄uenit. Vñ igit Jaco. ait. Omē datum optimū: ꝛ omne donū pfectū desursum est descendēs a patre luminū. j. q. j. Quā pie. Apud quē nō est trāsmutatio: quantū ad substantiā: nec vicissitudinis obumbratio quātū ad operationes: vel obscuratio intelligētie: per cogitationis vicissitudines.

¶ Questio scđa p̄sentis sermonis: Vtrū videlicet libertate arbitrij recipiantur dona.

Querit a doctoribus circa scđam partē ep'le. Vtrū vz libertate arbitrij recipiant dona? Et dicit Nicola. de lyra q̄ tria maxime dispo nunt ad donoꝝ supnoꝝ receptionem. Primū est diuina voluntas Vñ Ephe. ij. dicit. Gratia saluati estis per fidem: ꝛ hoc non ex vobis dei eni donū est. Scđm ex diuina sapia. Vñ Sap. vij. dicit. Neminē eni diligit de⁹: nisi eū in q̄ diuina sapiētia inhabitat. Tertiū est arbitriū. Disponit eni arbitriū sicut sapientia illuminat: ꝛ volūtas diuina gratificat. Vñ ait Augu. Qui fecit te sine te: non saluabit te sine te. Hec tria Jaco. in hac ep'la et scđa eius parte tangit di. Volūtarie eni genuit nos. Ecce p̄mū. vbi glo. Ad bonū accedit homo: non suis meritis: sed sola gratia diuine voluntatis. Verbo veritatis. Ecce sm. De quo sapiētie. j. dicit. Fons sapiētie verbū dei: vt simus initiū aliquod creature eius: hoc est vt simus principiū creaturarū: qđ cōtingit per liberū arbitriū. Vñ Geñ. j. dixit de⁹ Dominabimini piscibus maris: et volatilibus celi: et cunctis animalibus que sunt super terram.

¶ Tertia q̄stio presentis sermonis vtrū vz sint impedimēta ad recipiēdum dona supernaturalia.

Querit a doctoribus circa tertiā partē ep'le. Vtrum vz sint impedimēta ad recipiendum dona: ꝛ dicit Nico. de lyra q̄ sic. Primū quoꝝ est auditus tarditas. Nā Eccl'. vj. scribit. Si inclinaueris aurē tuā excipies doctrinā. Et si dilexeris audire: sapiēs eris. Et puer. j. Audiēs sapiēs sapiētior erit. Unde iaco. ait Sit autē ois homo velox ad audiēdum. Aliud est loquendi velocitas Vñ eccl'. v. Si est intellectus respō de proximo tuo. Sin autē: sit manus tua super os tuū: ne forte capiaris in verbo indisciplinato: ꝛ cōfundaris Hinc sequit in ep'la. Tardus autē ad loquendū. Quia prouer. x. dicit In multiloquio nō deest peccatū. Tertiū est iracundie pnitas. Unde ad Ro. xij. paulus ait. Date locum ire. hinc sequit in ep'la. Et tard⁹ ad

tram. Ira enim viri iusticiã dei nõ operat. Quartũ est imunditie praui tas. Quia sap.j. In maliuolã animã nõ introibit sapia: Hinc sequit in epl'a: ppter qd abijciẽtes omnẽ immũdiciã. Quintũ est cordis impuritas. Unde Augu. ait. Uerbum dei quod est summũ bonũ non nisi purgatissimis mentibus cernitur. Hinc sequit: et abundantiã malicie De pe. di.iiij. Hi forte: et ca. cum ita Sextũ est superbie stolliditas. Un eccl'i.v. Esto mansuetus ad audiẽdũ verbũ dei: vt intelligas: et cũ sapientia pficias. Hinc iaco. ait. In mansuetudine suscipite insitũ verbum sc3 seminatũ et situatũ in corde: qd potest saluare animas vras. Quia luce.xj. dicit. Beati qui audiunt verbũ dei: q: verbũ dei stabit in eternũ. Esa.xl.xxxv.q.iiij. frater nlitatis. His ergo remotis recipiemus dona spũs scti: qui arguet mũdum et docebit hec oĩa. vt dicit euãgeliũ hodiernũ Joh.xvj. descriptũ Qui cũ filio et patre eterno viuit et regnat in secula seculorũ. Amen.

Dñica quinta post pasca de diuino verbo. Sermo.xxv.

E Stote facto res verbi. Jaco.j. cap. hec verba scribũt Pro exordio pñtis sermõis a doctoribus querit. Utrũ christianus teneat facere que pdicat vl' audit pdicare? Et dicit Alex. de Ales in tertia parte: q quilibet tenet facere que pdicat: vel que audit pdicare: si pertinent ad statum salutis. Ad alia autẽ que sunt pfectionis nõ tenet ex pcepto nisi per votu3 se obligauerit ad illa. Et sic intelligit apl'us Jaco. in pñtiarum cu3 dicit. Estote factores verbi. de pe. di.ij. Si eni inquit. In quagdẽ epl'a pro eius expositione tres qstiones declarãde sunt. Prima est de diuini verbi operatione. Utrũ v3 xpianus teneat esse factor verbi: et non auditor tantũ Alia est de diuini verbi delectabili auditione. Utrũ teneatur similiter cũ delectatione audire diuinũ verbũ. ibi. Qui autẽ plpexerit. Tertia est de diuini verbi effectuali significatione. Utrũ aliquibus effectibus cognoscat diuinum verbũ esse nobis bene insitũ.

Prima questio psentis sermõis Utrũ v3 xpianus teneat esse factor verbi: et nõ auditor tm ex pcepto.

Q Uerit a doctoribus circa pmam partẽ epl'e. Utru3 christianus teneat esse factor verbi: et non auditor tm. Et dicit Nico. de lyra: q sic. ppt tria Primo ppter propriã deceptionem. Nã qui audit et nõ facit: seipsum decipit. Unde Augu. Qui bene loquit et male viuit: nihil aliud est q3 se sua voce damnare. Scdo ppter suiipius mobilitatẽ. Nã qui est auditor vel pdicator verbi et nõ factor: assimilat viro psideranti vultum natiuitatis sue in speculo: sicut eni imago in speculo mutabilis et instabilis est: q: solum apparet ibi ad pñtiam imaginati. Sic predicatores et auditores verbi et nõ factores instabiles et mutabiles sunt. Et ideo apl'us ad Ro.ij. ait. Nõ auditores legis sed factores iustificabũtur apud deũ. Tertio ppter suiipius obliuionẽ. Nam auditor verbi

⁊ nō factor statim obliuiscit eiꝰ: vbi glo. Si quis intuet in speculo: hoc est in verbis sacre scripture: q̄ʒ breuis vita sit: ⁊ in quātis miserijs posita: ⁊ ex hoc cōpunctionē magnā: ⁊ votum penitēdi contraxit: ⁊ statim aliq̄ a seductus tēptatione ad peccatū redijt: talis obliuiscit qualis fuerit in speculo cōtritionis. Quia vij. q. j. suggestū De pe. di. ij. Nō reuertebant: ⁊ di. iiij. Nō qui incepe rit. Et math. x. Qui pseuerauerit vsq3 in finem: hic saluus erit.

¶ Scd̄a q̄stio presentis sermonis: Utrū vʒ teneat xp̄ianus cum delectatione audire verbum dei.

q Uerit a doctoribus circa scd̄am partē ep̄le Utrum teneat cum delectatione xp̄ianus audire verbum dei. Et dicit Nico. de lyra q̄ sic. Primo ꝓpter suā claritatē. De qua in psal dicitur. Declaratio sermo. tu. illu. Un̄ Jaco. in ep̄la dicit. Qui autem pspexerit. i. clare inspexerit. Scd̄o ꝓpter eius libertatē. Unde Augu. Non sumus sicut serui sub lege: sed sicut liberi sub gratia. Et etiā ad Ro. viij. ait. paulus. Nō accepistis vos spiritū seruitutis iterū in timore: sed accepistis spiritū adoptiōis filioꝝ. xxiiij. q. iiij. §. Ex his Unde sequit in ep̄la. In lege perfecte libertatis. Tertio ꝓpter eius stabilitatē Unde in psal. In eternū dn̄e pmanet verbū tuū. Et esa. xl. Uerbū dn̄i stabit in eternū. xxxv. q iiij. fraternitatis. Un̄ sequit in ep̄la ⁊ permāserit in ea. Quarto ꝓpter eius fecunditatē. Un̄ esa. lv. Uerbū meuʒ quod egrediet de ore meo nō reuertet ad me vacuū: sʒ faciet que cūq3 voluero. Un̄ sequit i ep̄la. Nō auditor obliuiosus factꝰ: sed factor operis. Quinto propter fructuositatem. vn̄ Ro. vj. habētes fructum in sanctificatione. Hinc concludit in scd̄a pte ep̄le. hic btūs i fcō suo erit.

¶ Questio tertia p̄sentis sermonis Utrū vʒ aliquibꝰ effectibus cognoscit diuinum verbum esse in nobis bene insitum.

q Uerit a doctoribus circa tertiā partē ep̄le. Utrum aliquibus effectibus cognoscat diuinū verbum esse in nobis bene insitū. Et di. Nico. de lyra q̄ sic. Primo ex lingue refrenatione. Un̄ ait iaco. Si quis putat se religiosuʒ esse per obseruationē mandatoꝝ: ⁊ fidei credulitatem articuloꝝ nō refrenans linguā suam: sed seducens. i. extra ducens cor suum ad loquendum: huius vana est religio. ij. q. iiij. In loco. Secundo ex cordis pura intētione. vn̄ ait. Religio munda ⁊ immaculata Et eccle. xxxj. Beatus vir qui inuētus est sine macula. xxiiij. q. j. oibus Tertio ex dei filiali timoratiōe: vn̄ dicit apud patrem. Un̄ eccl̄i. xxv. similiter dicit beatus homo cui donatū est habere timorē dn̄i. Quarto ex proximi pia visitatione. Unde sequit. Uisitare pupillos. Esto misericors vt pater. lxxxvj. di. Defensionis. Quinto ex boni exempli demonstratione. Un̄ cōcludit. Et immaclatū se custo. ab hoc scl̄o. Quia j. Corin. iiij. dicit. Spectaculum facti sumus mundo qd̄ christus reliquit: vt dicit euangelium Joh. xvj. descriptū. Et vadit ad patrem: ⁊ celo regnat in eternum. Amen.

¶ Dñica infra octa. ascensionis de scala virtutum ascendēdi in celum. Sermo. xxvj.

Estote pru/dētes: et vigilate in oratione. j. Pe. iiij. c. Hec verba scribunt. Pro exordio huius p̄sentis sermonis a doctoribus querit. Utrū prudētia cū orone cōuenienter assignent eē latera scale spūalis ascendendi in celū: Et dicūt q̄ sic. Primo q: prudētia sanctitatē regulat: mediū virtutibus determinat: obsequium hominis facit rationale. Ut nec plus aut minus: nec per excessum deficiat: aut per defectū penitus euanescat. Uñ prouer. iiij. de ea sic dicit. Sciētia sanctorū est prudentia. Scđo quia per prudentiā superant pecca ta: tolerantur aduersa: obseruātur p̄cepta: acquirūt eterna. De qbus quattuor dauid in psal. dicit. Sup inimicos meos prudentē me fecisti mandato tuo: q: in eternū mihi est. Tertio q: per orationē habetur hostium victoria. vt patet Exo. xvj. de Moyse cōtra Abimelech. Per orationē habet terrenoꝝ copia vt pat3 de orone helye. iiij. Re. iiij. c. Per orationē habet p̄miorū sufficiētia Uñ iaco. j. dicit. Orate pro inuicē3 vt saluemini. Et ꝓpterea pe. aplus ait. Estote prudentes et vigilate in orationibus. In qua quidē epla ꝑ eius expositione tres q̄stiones declarande sunt. Prima quarū est de primo gradu scale ascendēdi in celu3 puta de charitate. Utrū videl3 charitas sit excellentissima virtutum Scđa est de scđo gradu puta de hospitalitate: et circa primū benignitate quot conditiones debet habere hospitalitas et benigna receptio proximorū. ibi: hospitales. Tertia est de tertio gradu: puta de diuina imitatione: in quibus v3 debemus deū imitari

¶ Prima questio presentis sermonis. Utrum charitas sit excellentissima virtutum

Querit a doctoribus circa primā partē epl̄e. Utrum charitas sit excellentissima virtutū. Et dicit scūs Tho. 2ª 2ᵉ. q. 23. ar. vj. q̄ sic. Quia cū regula humanorū actuū sit duplex: v3 humana ratio et deus. Deus est prima regula a qua et humana ratio regulanda est. Unde virtutes theologice que consistunt in attingendo talem regulā eo q̄ earū obiectū est deus: excellentiores sunt virtutibus moralibus que ꝯsistunt in attingendo humanā rationē. Et iter ipsas virtutes theologicas illa potior est que magis deū attingit sic est Charitas: q: fides deū attingit vt ex ea nobis proueniat cognitio veri. Sed charitas attingit deū vt in ipso maneamus: et ipse in nobis maneat: s̄m illud. ij. Joh. iiij. deus charitas est: et q manet in charitate in deo manet: et deus in eo. xj. q. 3. abiit Et. j. Corin. xiij. Maior horū est charitas. de pe. di. ij. Charitas Preterea Augu. super Joh. dicit. Charitas est forma omniū virtutū sine qua nec virtutes nec alia dona prosunt. Preterea Alexā. in. iij. pte dicit. Charitas hominē in scītate constituit: habēs eni charitatē continuo scūs est: nec in se pcīn habet:

nec in deum: nec in proximū: Quia charitas est habitus in quo amat deus et ꝓximus. Unde ad colo. iij. Charitas est vinculū ꝑfectionis: Et habet quinqꝫ cōditiones. Prima est: quia est prior perfectione. Ideo Petrus in ep̄la dicit. Añ oia. Alia est: quia ad alterū est extenta vnde sequit: mutuam. Tertia est quia in intimis infixa. Uñ sequitur in vobismetipsis. Quarta q2 est stabilis. Uñ sequit. Charitatē cōtinuā. Quinta q2 est fructuosa. Uñ sequit. Quia charitas operit multitudinē pcōꝝ. j. q. j. multe. xxiij. q. iiij Ipsa pietas. De peni. di. iij. Intm̄ extra de bap. maiores

¶ Secūda questio pñtis sermōis: quot vz conditiones debet habere hospitalitas et benignitas: circa receptionē proximorū Alter gradus eiusdem scale

q Uerit a doctoribus circa scđam partē ep̄le. Quot cōditiones debet habere hospitalitas: et benigna circa ꝓximū misericordie exhibitō Et dicit Nico. de lyra ꝙ q̄tuor. Prima quarū dicit gaudiosa: iuxta illud. j. Corin. ix. Hilarem enim datorē diligit deus. xxiij. q. vj. Ex his Et eccli. xviij. Fili mi in bonis nō des querelā: et in omni dato nō des tristiciā verbi mali: et quātū ad hoc dicit ap̄lus. Hospitales inuicē sine murmuratiōe. di. lxxiij. In nomie Scđo debet esse gratiosa: iuxta illud Mathei. x. Gratis accepistis: gratis date. j. q. j. placuit. Et. j. q. iij Saluator. xiij. q. ij. In eccl̄ia. extra de magistris. ꝓhibeas. Et quantū ad hoc ait ap̄lus. Unusquisqꝫ sicut accepit gratiā in alterutꝝ illam administrātes. Tertio debet esse fructuosa et fidelis: iuxta illud. j. ad Corin. iiij. Sic nos existimet homo vt ministros xp̄i: et dispensatores ministerioꝝ dei. Hic iam querit inter dispensatores vt fidelis quis inueniat. xliij. di. Dispēsatio. xxv. q. ij. Priuilegia: et quantū ad hoc dicit ap̄ls. Multiformis gratie dei. Ecce secūdus gradus scale spiritualis ex charitate procedens.

¶ Tertia questio p̄sentis sermonis In quibus debemus deo esse grati et eum imitari?

q Ueritur a doctorib9 circa tertiā partē ep̄le: in quib9 deo debemus esse grati et eum imitari? Et dicit Nicola9 de lira ꝙ in quattuor. Primo q2 a deo habemus locutionē. Ideo dicit ap̄lus: Debemus loqui q̄si sermones dei. Uñ Ephe. iiij. Ois sermo malus ex ore vestro nō ꝓcedat.

Secundo quia a deo habemus operationē. Ideo dicit ap̄lus: Debemus ipsaꝫ administrare tanq̄ꝫ ex virtute quā administrat deus: nō attribuendo nobis ipsā: sed sibi: iuxta illud Col. iij. Omne quodcūqꝫ facitis in verbo et opere: oia i noie dñi nostri iesu christi facite: gratias agētes deo et patri. xxvj. q. v. Nō licet.

Tertio quia a deo habem9 rerum temporaliū sustentationē: debem9 in oib9 talibus vt ait ap̄lus deū honorificare. Uñ ait In oib9 honorificetis deū. Iuxta illud Prouerb. ij. Honora deū ex tua substantia. et. iij ca. Honora dñm deū tuū ex tuis iustis laboribus. j. q. j. Nō est putāda

Quarto quia a deo habemus vite

eterne ꝑticipationez. Et dicit apl's
Debemus sibi gratias agere. iuxta
illud. j. Corinth. xj. Oīa in gloriam
dei facite ꝑ iesum christū: cui para/
clytus perhibet testimoniū: vt dicit
euangeliū hodiernū Jo. xv. descri/
ptum. Qui viuit.

¶ Dominica penthecostes De ap
paritione spūssancti Sermo. xxvij.

(d) Um cōple/
rent dies penthecostes
erant oēs discipuli pa/
riter in eodē loco. Act.
ij. c. hec verba scribuntur. Pro exor
dio presentis sermonis querit a do
ctoribus: Utrū aliquo tp̄e spūssan/
ctus fuerit visibiliter missus? Et po
nit doctor subtil' in ꝑmo sen. di. xvj
aliquas cōclusiones. Prima ꝙ spi
ritussanct⁹ nō debuit visibiliter mit
ti tp̄e legis scripte: quia eo tp̄e non
erat tēpus plenitudinis gratie: cui⁹
erat signū aduētus spūssācti. Hinc
Paulus ad Ro. viij. dicebat: Acce/
pistis spiritū adoptionis. xiij. q. vj.
§. vltimo. Alia cōclusio: ꝙ spūssan
ctus debuit mitti tp̄e nascētis eccle/
sie: quia maximū signū debuit ad/
hiberi ad tradēdū ea que sunt maxi
me difficultatis vt erāt credenda in
ꝓncipio ecclesie. Ergo tūc debuit
adhiberi maximū signum. ⁊ hec est
visibilis missio spūssancti sup apl'os
j. q. j. multi. Tertia conclusio: ꝙ lʒ
spūssanct⁹ fuerit missus in specie co
lumbe ad designādā humilitatem.
Jo. j. Et in specie nubis lucide ad
designandā veritatem Math. xvij.
et in specie flatus: ad designandā
potestatem Jo. xx. tn̄ sup apl'os mis
sus est in ignis specie: ad designan/
dam charitatē: ⁊ predicandā sancti
tatē. iuxta illud quod canit ecclesia
Jgnis vibrante lumine lingue figu
rā detulit: verbis vt essent profluī: ⁊
charitate feruidi. Et hoc est qd̓ dici
tur Dū cōplerent dies pēthecostes
¶ Jn qua epl'a ꝑ eius declaratiōe
tres questiones declarande sunt.
Prima quarū est de spūssancti tē
porali missione. Quo vʒ tp̄e spūssan
ctus missus est sup apl'os? Alia est
de spūssancti missionis occasione.
Quare vʒ spūssanct⁹ missus est. ibi.
Et repleti sunt oēs spūsancto: ⁊ ce/
perūt loqui. Tertia est de spūssan/
cti missionis miraculosa operatione.
Quot vʒ miracula in tali missione
operata sunt. Jbi. Stupebāt aūt oēs.
¶ Prima questio p̄sentis sermonis
Quo videlicet tempore spūssanctus
missus est sup apostolos.

(q) Ueritur a doctorib⁹ circa
primā partem epl'e: Quo
vʒ tp̄e spūssanct⁹ missus ē
sup apl'os? Et dicūt tres
conclusiones. Prima quarū est: ꝙ
spūssanctus missus fuit quinquage
simo die post christi resurrectionez
propter tria. Primo propter figu/
rationē. Un̄ Aug. de tri. dicit Qiun
quagesimo die postq̄ʒ moyses filios
isrl' eduxit de egypto: descēdit deus
in mōtē synai. Jta quinquagesimo
die a quo christ⁹ eduxit sanctos de
inferno: descēdit spūssanc⁹ in igne.
Secūdo propter peccatoꝝ remis/
sionē. Quia sicut in lege moysi tali
numero annoꝝ iubilei dimitteban/
tur debita: ita nunc fuit in missione
spūssancti: quia dimissa sunt pecca/
ta. Un̄. j. ad Corinth. xij. Nemo po

test dicere dn̄s iesus nisi in spūscō.
xxiiij.q.j.§. Notandum. Tertio
propter libertatē. Quia sicut tūc tē
poris iudeis dabat libertas:ita nūc
in missione spūsſci. Un̄.j. Corinth.
iij. Paulus ait: Ubi spūs dei:ibi li/
bertas. Extra de renū. Nisi cū ꝑdē.
de re.licet. Alia ꝯclusio: ꝙ spūssan
ctus missus est die dn̄ico.⁊ hoc quia
sicut tali die mūdus creatus est ⁊ re
demptus:ita missione spūssancti est
innouatus:teste Jo.vj.c. Spūs est
qui viuificat. De pe.dist.iiij. Si ex
bono.de ꝯse.di.j. Tertia cōclusio
ꝙ spūssanctus missus est hora ter/
tia. Primo propter temporalē ꝑfe/
ctionē:q̄ nō fuit in lege nature: nec
in lege scripture: sed est nūc in lege
gratie. Hinc aplus ad Ro.viij.ca.
Nō accepistis spiritū seruitutis ite/
rū in timore.xxiiij.q.iiij.§.ex his.
Secundo propter exemplificatio
nem. Quia sicut sol primo vapores
purgat:secūdo illuminat:tertio in/
flāmat. Ita pater purgat: filius il/
luminat:spūssanctus inflāmat. Un̄
Sap̄.j. Spūssanctus effugiet fictū
j.q.j.ꝑ esaiā.de pe.di.iij. Inter hec
De ꝯse.di.iiij.ostēdit. Tertio pro/
pter ordinationē Quia spūssanctus
est tertia ꝑsona in beatissima trini/
tate. Un̄ Lucas in prima parte epi/
stole primo ponit tēpus ꝯgruū: cū
dicit Dū cōplerent dies pentheco/
stes. Secūdo ponit cetū dispositū
cū dicit Erant oēs discipuli pariter
in eodem loco:fere centū ⁊ viginti.
Tertio ponit modū mirificū. cū di
cit. Factus est repēte de celo sonus
tanq̄ʒ aduenientis spūs vehemētis:
vʒ tonitrui ⁊ venti. Et repleuit totā
domū:vʒ insolita claritate:vbi erā.
sedentes.i.manentes flectendo ge/
nua in oratione:⁊ apparuerūt illis
dispertite lingue tanq̄ʒ ignis:seditq̄ʒ
super singulos eorum.

¶ Secūda questio presentis sermo
nis Quare vʒ missus est spūssanctꝰ?

q Ueritur secūdo a doctori
bus circa secundaʒ partē
eplē Quare vʒ missus est
spūssanctꝰ? Et dicit Fran
ciscꝰ de maronis: ꝙ propter q̄ttuor
beneficia. Primū quorum dicit lin/
guarū locutio. Un̄ sequitur: Et reple
ti sunt oēs spūsancto: ⁊ ceperūt loq
varijs linguis. Aliud fuit miracu/
lorū operatio. Ideo dicit: Multa
quoqʒ prodigia ⁊ signa fiebant per
aplos in hierusalē. Tertiū fuit vē/
turorū reuelatio:iuxta illud Jo.xvj
Que ventura sunt nūciabit vobis.
Quartū fuit eorum discipulorum cōfir/
matio. Hinc dn̄s Jo.xvj.dixit: Ut
maneat vobiscū in eternū spūs ve/
ritatis.j.q.j.c.j. Ideo facta hac vo
ce ꝯuenit multitudo:⁊ mente ꝯfusa
est:qm̄ audiebat vnusquisqʒ lingua
sua illos loquētes.

¶ Tertia questio p̄ntis sermonis:
Que vʒ miracula in tali missione di
uinitus operata sunt?

q Ueritur a doctoribus circa
tertiā partem eplē: Quot
miracula vʒ in tali missio
ne diuinitus operata sūt?
Et dicūt ꝙ multa. Primū quorū
est prophetice ꝓnūciationis adim/
pletio. Nā hodie adimpletū est de
siderium moysi Nume.xj.dicētis:
Quis mihi det vt oēs prophetizent
⁊ det eis dn̄s spiritūsanctū? Et Da
uid psal.ciij.dicētis: Emitte spiritū
tuū ⁊ creabuntur:⁊ renouabis faciem

terre. Et Johel.ij. Effundā de ſpū
meo ſup omnē carnē. Et Math.iij.
Joannes baptiſta dixit: Ego bapti
ſaui vos aqua: ille autē baptiſabit
vos ſpūſancto. Aliud miraculum
eſt de celo ſpūſſācti a pr̄e ⁊ filio miſ/
ſio. Un̄.j. Pe.j.ca. dicit: Euangeli/
ſauerunt vobis ſpūſancto miſſo de
celo. Et Jo.xiiij. Cum venerit para
clytus quē ego mittā vobis a pr̄e: a
quibus vz ſpirat equaliter. Tertiū
miraculū eſt huius miſſionis admi
ratio. Un̄ dicit Lucas: Stupebant
aūt oēs: vz viri religioſi: q numerā/
tur in textu: qui remanſerant de ca/
ptiuitate ſalmanaſar regis: ⁊ regis
caldeoꝛuꝫ ⁊ antiochi pꝛopter filios
genitos: ⁊ poſſeſſiones acquiſitas.
Quartū miraculū eſt diſcipuloꝛū
locutio: quia varijs linguis loque/
bantur magnalia dei. Et hoc quia
dilexerūt deū: ⁊ ſeruauerūt eius mā
data: vt dicit euangeliū hodiernuꝫ
Jo.xiiij. deſcriptum. Que nobis ꝑ
gratiā ſpiritusſancti facere cōcedat
dn̄s ieſus Amen.

¶ Dn̄ica pꝛima poſt penthecoſten
de virtute charitatis Sermo.xxviij.

Deus chari/
tas eſt.j. Jo.iiij.ca. hec
verba ſcribuntur. Pꝛo
exoꝛdio pn̄tis ſermōis
a doctoꝛib⁹ queritur: Utrū deus ſit
charitas: ſicut dicit aplꝰs? Et dicit
Nicolaus de lyra: ꝙ charitas tripli
citer accipit in ſcriptura. Pꝛimo
vt dicat actū amandi ⁊ volendi. Et
ſic cōuenit toti trinitati. Et ſic dicit
nūc apl's: Deus charitas eſt. Se/
cūdo vt dicat ipſum amoꝛē ſpiratū
et foꝛmatū per talem actū. ⁊ ſic ſolū
ꝯuenit ſpiritui ſancto. Et iſto modo
accipit ab Auguſ.xv. de tri. cū dicit
Nec patris eſt ſolius: nec filij eſt ſo
lius: ſed amboꝝ. Ideo nob̄ vtriuſqꝫ
inſinuat charitatē. Tertio vt dicat
habitū quēdā infuſum a ſpūſancto
ad ſanctificandā mentē noſtrā. Et
hoc modo charitas dicit virtutem
vnā de tribus virtutib⁹ theologicis
Et ſic videt accipere apl's ad Ro.
xv.ca. Charitas dei diffuſa eſt i coꝛ
dibus noſtris per ſpiritūſanctū qui
datus eſt nobis.xj.q.iij. Illud pla/
ne. In hac ergo epl'a pꝛo ei⁹ decla/
ratiōe ſiue expoſitione tres queſtio
nes declarāde ſunt. Pꝛima eſt de
diuine charitatis beneficioꝛū exhi/
bitione: Quot vz būficia ex ſua cha
ritate dn̄s ꝯtulit nobis? Alia eſt de
diuine eēntie viſione: vtrū vz aliqs
in hac vita exn̄s poſſit deū videre?
ibi: Deum nemo vidit vnqꝫ. Ter/
tia eſt de diuine charitatis cognitio/
ne: vtrū vz ſint aliqua ſigna per que
cognoſcat a nobis diuinā charita/
tem eſſe in nobis? ibi: In hoc.

¶ Pꝛima queſtio pn̄tis ſermonis:
Quot videlicꝫ beneficia ex ſua cha
ritate deus contulit nobis.

Querit a doctoꝛibus circa
pꝛimā partem epl'e Quot
beneficia ex ſua charita/
te dn̄s cōtulit nobis? Et
dicit Nicola. de lyra: ꝙ charitas vt
eſt habitus infuſus eſt pꝛima virtus
et pꝛimū donum: in quo oia dona ⁊
bona dantur ⁊ largiunt. Nā cū nō
poſſit dari poſterius ſine pꝛioꝛi: ex
quo charitas eſt pꝛimū donū: opoꝛ
tet ꝙ deus pꝛius det ſuū amoꝛē: quo
dato: tūc alia dona nobis largiunt
Unde ꝑ charitatē quā deus nobis

prius dedit consecuti sumus q̃ttuor beneficia. Primo ipsi⁹ filij dei incarnationē. Uñ ad Gal.iiij.paulus ait: Propter nimiam charitatē qua dilexit nos deus: filiū suū misit in similitudinē carnis peccati. Secūdo mortis liberationē. Unde Jo.ij. Translati sumus de morte ad vitā: q̄m diligim⁹ frēs. Tertia peccatorū expiationē. Uñ Lu.vij. Dimissa sunt ei pctā multa: q̄m dilexit multū Extra de baptis.maiores. Quarto nostroꝝ inuicē dilectionē. Uñ Jo. xiiij. Jn hoc cognoscēt homines ꝙ estis mei discipuli: si dilectionē habueritis ad inuicē. De quib⁹ oībus q̃ttuor ait aplus in ꝑma parte eple dicens: Jn hoc apparuit charitas dei in nobis: q̄m filiū suū vnigenitū misit deus in mundū. ecce ꝑmū beneficiū: vt viuamus ꝑ eum. ecce secundū. Jn hoc est charitas: nō q̄si nos dilexerim⁹ deū: sed q̄m prior dilexit nos: ⁊ misit filiū suū propiciationē pro peccatis nostris. ecce tertiū Charissimi: si deus dilexit nos: debemus inuicē diligere. ecce quartum. Sed de his satis.

¶ Secūda questio presentis sermonis: Utrum vꝫ aliqs existēs in hac vita possit videre deum.

Q Ueritur a doctorib⁹ circa secundā partē eple: Utrū videlicet aliquis existens in hac mortali vita possit deū videre: cū in scripturis legatur multos deū vidisse in hac vita stantes? vt esa.vj.c.q dixit: Uidi dn̄m sedentē sup soliū. Ut Moyses Nu.xij.⁊ Exo.xxxiij. Ut iacob Geñ.xxij qui dixit: Uidi dn̄m facie ad faciem Et Job.xj.ca.qui dixit: Nūc autē oculus meus videt te. Ut Paulus ij.Corinth.xij. Ut stephan⁹ Act.vj qui dixit: Uideo celos apertos. Et dicit Nico.de lira tres cōclusiones Prima quia deū nemo vidit in hac vita: quia Exo.xxxiij.dicit: Nō videbit me homo et viuet. Et Jo.iiij. Deū nemo vidit vnquā. Hocidem dicit glo.⁊ Greg.in moral. Alia cōclusio ꝙ hoc est propter tria. Primo quia in hac vita deficit lumen: sicut est status glorie: in quo lumie videt deus: iuxta illud Psal. Jn lumine tuo videbimus lumen. Secundo q: in hac vita deficit sensuū abstractio: quia modo quicquid apprehendimus oportet ꝙ apprehendamus per sensibilia. Diuina autem essentia per sensum videri non potest. Tertio quia deficit species que diuinam essentiam nobis representet: cum intellectus viatoris cognoscat quicquid cognoscit angelica specie vel similitudine: et diuina essentia caret tali specie.

Tertia cōclusio: ꝙ his nō obstantibus deus potest miraculose sua virtute mentem alicuius viatoris sic eleuare vt sibi seipsum representet: non mediante aliqua specie create. ⁊ potest sic sensus eleuare ⁊ abstrahere: vt per sensum nullum impedimentum habeat ad ipsum videndum ⁊ cognoscendum. Sicut miraculose fecit vt tres pueri de camino ignis extracti non comburerentur: q: tribuit eis dotem impassibilitatis: vt dicit Dañ.iij. Et sicut tribuit petro dotē agilitatis: vt ambularet sup vndam maris: vt dicit Aug.xij.sup Geñ.ad litterā. Aliquibus tñ apparuit ꝑ subiectā creatu-

ram.s.per angelū: qui nō intēdebat tales ducere in cognitionē sui: sed dei: in cuius persona apparebat. et ideo illi dicebāt videre deū ꝛ nō angelum. Quidam alius doctor dicit ꝙ duplex est visio. Corporalis rei i se: ꝛ tali nō videtur deus nec in hac vita nec in alia: quia sensus corporis ad talem visionē nō attingit. Et corporalis in aliqua rei silitudine: Quia visus est deus a iacob: a moyse: ꝛ a multis alijs: vt dictū est: p subiectam creaturā. Est alia visio intellectualis imperfecta: que est fidei. ꝛ tali videt deus. De q̃.j. ad Corinth. xiij. Paulus ait: Uidemus nūc per speculū. Et est alia pfecta duplex q: quedā est p modū passiōis trāseuntis. ꝛ sic paulus vidit deū in raptu. Quedā p modū habitus imanētis. et sic non videt deus in hac vita ab hoie puro. Et sic patēt oia. Ergo q: deum nemo vidit vnquã: si diligamus inuicē: deus in nobis manet: p charitatē infusam: supple q: charitas eius in nobis perfecta est.

¶ Tertia questio psentis sermonis Utrū vz sint aliq̃ signa per q̃ cognoscat esse in nobis diuina charitas?

q Ueritur a doctoribus circa tertiā partē eple: Utrū p aliq̃ signa cognoscatur in nobis diuinā charitatē inesse? Et dicit Nicol. de lira ꝙ sic. Primū signū dr spūssancti missionis: Uñ apls ait: In hoc intelligimus qm̃ in eo manemus: ꝛ ipse in nobis qm̃ dedit nobis de spū sancto suo. Nam sicut christus accepit spiritū sanctum in specie columbe Jo.j. vt sacrorum institutor. Et in specie nubis lucidē: vt doctor qui habebat scientiam clarā Math.xvij. Ita apli acceperūt spiritūsanctū in specie flatus Jo.xx. vt sacrorum administratores. Et in linguis igneis vt predicatores. Act.ij. Et quia Joh. his interfuit: ideo ait Et vidimus ꝛ testificamur qm̃ pater misit filiū suū saluatorē mundi. Aliud signū dicit trinitatis ɔfessionis. Uñ apls ait: Qui ɔfessus fuerit qm̃ iesus est filius dei deus in eo manet: ꝛ ipse in deo. De pe.di.iij. Adhuc instant. de sa.vnc. ca.vno. Cetera clara sunt. Tertiū signū dicit timoris seruilis expulsionis. Uñ ait apls: Timor non est in charitate: sꝫ perfecta charitas foras mittit omnē timorē: Qm̃ timor vz seruilis vel initialis aut mundialis aut naturalis penam habet: nō autē filialis. xxiij.q.iiij. Quis nos.

Quartū signū dicit fraterne dilectionis et compassionis. Uñ aplus ait: Nos ergo diligamus deū: qm̃ ipse prior dilexit nos. ꝛ si quis dixerit quia diligo deū: ꝛ fratrē suū oderit: mēdax est: tum quia dilectio dei est prior dilectione proximi: tum q: feruētior ꝛ perfectior. Cetera patet Et ideo dicit euangeliū hodiernū Lu.vj. scriptū. Estote misericordes vt misericordiā consequamini Per christū dñm nostrū Amen.

¶ Dñica.ij. post penthecosten De dilectione proximi stabili efficaci ꝛ veraci. Sermo.xxix.

n Olite mirari si odit vos mundus j.Jo.iij. hec verba scribunt. Pro exordio presentis sermonis a doctoribus querit: Utrū pro salute proximi teneamur

nõ modo incurrere odiũ mũdi: sed
etiã exponere vitã corporalẽ. Et di
cunt Alex. de ales in tertia parte. et
sanctꝰ Tho. 2ª 2ᵉ q. xxvj. ar. v. ꝙ sic
Sꝫ aliter ⁊ alit. Quia supiores puta
ꝑlati tenent ad hoc ex officio. Uñ
de bono pastore Jo. x. dñs ait: Ani
mã suã ponit pro ouibus suis. xiij.
q. iiij. Tres. Inferiores subditi ha/
bentes charitatẽ perfectã tenentur
ex cõmissione. Quia ꝫm Grego. ab
eo plus exigitur cui plus cõmittit.
Uñ Jo. xv. dicit: Maiorẽ hac dile/
ctionẽ nemo habet: q̃ꝫ qui aiaꝫ suã
ponit pro amicis suis. De pe. di. ij.
Qui vult. de renũ. Nisi cũ pridem.
Qui ꝟo habent charitatẽ impfectã
tenentur in casu: qñ si aliter facerẽt
peccarẽt mortaliter: quia aie proxi
morũ perirent. Nam Aug. ꝓmo de
doctri. christ. ait. Plus debemꝰ dili
gere proximũ q̃ꝫ corpus proprium.
Hinc aplꝰs ait: Nolite mirari ⁊c̃.
In qua quidẽ eplã pro eius exposi/
tione tres sunt questiones declarã/
de. Prima quarũ est de proximi di/
lectione stabili: Utrũ videlicet dile
ctio talis debeat esse stabilis? Alia
est de proximi dilectione efficaci:
Utrũ videlicet dilectio proximi de/
beat esse efficax. Tertia est de dile
ctione proximi veraci: Utrũ vꝫ dile
ctio proximi debeat esse verax?. Se/
cunda ibi: In hoc cognouimꝰ. Ter
tia ibi: Filioli mei.

¶ Prima questio ꝑsentis sermonis
Utruꝫ dilectio proximi debeat esse
stabilis.

Q Ueritur a doctoribꝰ circa
primã partẽ eplẽ: Utrum
dilectio ꝓximi debeat eẽ
stabilis? Et dicunt ꝙ sic:
multiplici ratione. Primo ratione
vtilitatis. Uñ aplꝰs ait: Nolite mi/
rari si mũdus. i. mũdi amator: quia
mũdus in se bonus est: sed prauus
qui eo abutit. De quo mũdo Jo. j.
dicit: Mũdus eum non cognouit.
Uos odit: quia pro dilectione ꝓxi/
mi ois tribulatio mũdi debet susti/
neri. Quia ois homo debet habere
in se id quo mors eterna euaditur: ⁊
vita eterna acquirit. Sed huiusmo
di est dilectio ꝓximi. Uñ ait: Nos
scimus. s. ꝑ scripturã ⁊ fidẽ quia na/
turaliter sciri non potest. iuxta illud
Eccl. ix. Nemo scit vtrum odio vel
grã dignus sit. Potest tñ sciri ꝑ re/
uelationẽ quam habuit aplꝰs: qm̃
trãslati sumus de morte: nõ nature
sed culpe: ⁊ eterne pene: qm̃ diligi
mus frẽs: nõ dilectione naturali q̈
homo diligit seipsum: nec acquisita
ex seruitijs vel societate. sed gratui/
ta: q̃ elicit ex charitate infusa. Se/
cundo dilectio proximi debet eẽ sta
bilis ratione penalitatis. Unde ait
aplꝰs: Qui nõ diligit actu vel habi
tu vꝫ manet in morte. s. si habet vsũ
arbitrij. Tertio ratione damnatio
nis. Uñ dicit Ois qui odit fratrem
suum homicida est: ⁊ ois homicida
nõ habet vitã eternã in se manentẽ
De pe. dist. iiij. Nabuchodonosor.
Sed quõ est verũ: ꝙ qui odit fratrẽ
sit homicida? Dicũt Alex. de ales ⁊
Nico. de lira ꝙ homicidiũ qñq; cõ
mittit ex sola voluntate. Sicut Da
uid occidit vriam. ij. Reg. xj. Qñq;
opere: sicut cayn occidit abel Geñ.
iiij. c. Qñq; beneficij subtractione:
sicut diues occidit pauperẽ Lu. xvj
Uñ Ambro. Pasce fame esurientẽ:
si nõ paueris occidisti. Qñq; ꝓuocã

tione:sicut qui odit. Quia puer.xiij scribit: Odiũ prouocat rixas:vnde qñqȝ sequitur homicidiũ.

¶ Secũda questio pñtis sermonis Utrũ dilectio proximi debeat esse efficax.

q Ueritur a doctoribꝰ circa secundã partẽ eplẽ: Utrũ dilectio proximi debeat esse efficax? Et dicunt ꝙ sic tribus rationibꝰ. Primo ratiõe imitationis: quia nos debemꝰ christũ imitari. Quia Jo.xiij.dicit: Exemplũ eni dedi vobis: vt queadmodũ ego feci ita ⁊ vos faciatis. Sed christus pro nostra salute aiam suã exposuit. Unde Jo.x.dixit: Animã meam pono pro ouibus meis. De pení.dis.iiij. Hanc societatẽ. Hinc apl's ait: In hoc cognouimꝰ charitatẽ dei:qm ipe pro nobis animam suã posuit: ⁊ nos debemꝰ pro fratribus aias ponere: modo quo dictũ est in exordio. Et est alia ratio obligationis. Tertio ratione subuẽtionis. Uñ ait apl's Qui habuerit substantiam huius mũdi ⁊ viderit frẽz suum necessitatẽ habere: ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quõ charitas dei manet in eo? q̃si dicat nõ. Quia ꝺm Grego. probatio dilectionis exhibitio est operis.

¶ Tertia questio p̃sentis sermonis vtrũ dilectio ꝓximi debeat eẽ vera.

q Ueritur a doctoribꝰ circa tertiã partẽ eplẽ: Utrũ vȝ dilectio ꝓximi debeat esse vera? Et dicũt ꝙ sic. Uñ Nico. de lira dicit: ꝙ vera dilectio tria habere debet. Primo in cogitatione debet esse recta intentio: vt nõ nequiter sed pure quis alterũ diligat. Uñ Eccl.vj.dicit: Alia equã disperdet eũ qui habet illam. Secundo in lingua debet esse vera locutio. vñ Prouer.xvij.dicitur: Qui peruersi cordis est: nõ iueniet bonũ et qui vertit linguã: incidet in malum. Tertio in opere debet esse necessitatis subuẽtio. Quia ꝓuer.xvij dicit: Omni tpe diligit qui amicus est: ⁊ amicus in angustijs comprobatur. Hinc apl's ait: Filioli nõ diligamꝰ verbo neqȝ lingua: sȝ opere et veritate. Sicut homo qui fecit cenam magnã: vt dicit euangeliũ hodiernũ Luc.xiiij.descriptũ. O felix q stabiliter et firmit efficaciter atqȝ veraciter diligit proximũ: quia p̃dicte cene recipiet gaudium.

¶ Dñica.iij.post penthecosten De virtute humilitatis Sermo.xxx.

h Umiliamini sub potẽti manu dei j.Pe.v.ca. Pro exordio p̃sentis sermonis a doctoribus querit: Utrũ humilitas sit virtus: q: persuadet ab aplo? Et dicit Tho.2ª 2ᵉ q.clxj.ar.j.ꝙ sic.et tali ratione ꝓbat dicens: Primo q: circa appetitum boni ardui necessaria est duplex virtus. Una quidem que firmat animũ ꝯtra desperationẽ: ⁊ impellit ipsum ad ꝓsecutionẽ magnorꝫ ꝺm rationẽ rectã. ⁊ hec est magnanimitas. Alia que temperat ⁊ refrenat animũ ne imoderate tendat in excelsa. ⁊ hec pertinet ad virtutem humilitatis. Secũdo quia Origenes exponens illud Luce.j. Quia respexit hũilitatẽ ancille sue dicit In scripturis vna de virtutibꝰ humilitas predicatur. Ait quippe

saluator Discite a me qr mitis sum et humilis corde Math.xj. ij.q.ij. Qui se sic. Tertio qr dic apl's: Humiliamini sub potenti manu dei.iij q.j. Nullus. In hac ergo ep'la pro ei⁹ expositione tres questiones sunt exponēde. Prima quarū est de mētis humiliatione: Utrū homo p virtutē humilitatis teneat se deo ꝛ alijs hominib⁹ subijcere? Alia est de attenta contra inimicum vigilatione Utrū ad verū humilem christianū pertineat ɔtra hostē vigilare? Tertia est de gratiarū actione: Utrum vz ad verū humilem christianū pertineat humiles deo gratias agere?

Secunda ibi. Sob.ij. Tertia ibi: Deus aūt ois gratie.

¶ Prima questio pn̄tis sermonis: Utrū hō p virtutē humilitatis teneatur se deo ꝛ alijs hoib⁹ subijcere.

q Uerit a doctoribus circa primā partē ep'le: Utrum homo per virtutē humilitatis teneat se deo ꝛ alijs hoib⁹ subijcere? Et dicūt q̄ttuor cōclusiones. Prima quarum est: ꝙ quicūq; vult exaltari ꝛ honorari ab ipso deo: debet se in ɔspectu eius humiliare. Un̄ ait apl's: Humiliami sub potēti manu dei. Quod verbū tripliciter exponi potest. Uno modo sub potenti manu dei: vz predicatoris. Nā predicator manus dei dicit: quia porrigit dona spūalia populo. Un̄ Can.iij. dicit: Man⁹ mee distillauerūt myrrhā. Extra de sac. vnc.c.vno.i.donū spūale.qd licz videat amarū: pseruat tn̄ a corruptione mortis eterne. Alio modo Sub potēti manu dei: vz prelati ex parte ipsius corrigentis. Un̄ Eccl'.xxxv. dicit dn̄o Alleua manū tuā: hoc est prelatū. sup gētes q̄ te nō nouerūt.

Tertio modo Sub potenti manu dei: vz filij eius mundū gubernātis De q̄ manu in psal. dicit: Aperiēte te manū tuā omnia implebunt bonitate. Alia ɔclusio: ꝙ sub alijs hominib⁹ nō tenet se homo humiliare respectu donor dei que in se habet: imo potest sine preiudicio alijs se preferre ƀm illa dona. sicut Paulus ad Ephe.iij. dicit: Alijs generationib⁹ nō est agnit⁹ filius ei⁹: sicut nūc reuelatū est sanctis apl'is eius.

Tertia cōclusio: ꝙ nō tenet homo illud quod est suū in seipso subijcere ei qd est hois in ꝓximo. Aliogn teneret quilibet imputare se magis peccatorē quolibet alio. Cum tamē apl's ad Gal'.ij. dicat: Nos natura iudei: ꝛ nō ex gentibus peccatores

Quarta cōclusio: ꝙ potest homo reputare aliquid boni esse in proximo quod ipse nō habet: vel aliquid mali esse in se quod in alio non est: ex quo potest se subijcere ei p humilitatē. Sic ait apl's ad Phil'.ij. In humilitate superiores inuicem sibi arbitrantes; vt deus exaltet vos in tpe visitatiōis: vz iudicij. Oēm sollicitudinē vestrā proijcientes in eum qm̄ ipsi cura est de vobis.

¶ Secūda questio pn̄tis sermonis Utrū vz ad verū hūilē xp̄ianū ptineat cōtra malignū hostē vigilare?

q Ueritur a doctorib⁹ circa secundā partē ep'le: Utrū vz ad humilē christianū pertineat cōtra malignū hostē vigilare? Et dicit Nico. de lira ꝙ sic: propter quattuor rationes. Primo, ꝓpter eius eminētie impe

cificabilitatē. Uñ dicit: Aduersari⁹
vester: cuius est pacē cū aliquo non
habere. vñ debemus ei resistere p
sobrietatem. Hinc ait apl's Sobrij
estote ⁊ vigilate. Et propterea Pau
lus ad Ro. xij. dicit: Nō plus sape-
re q̄ȝ oportet sapere: sed sapere ad so
brietatē. xliij. di. Sit rector. De pe.
di. iij. Adhuc instāt. Secūdo pro-
pter eius malitiā incogitabilē. Uñ
dicit diabolus. i. decipiēs: vel deor
sum deijciens. vñ debem⁹ ei resiste-
re p orōnis ꝯtinuationē: q: Math.
xij. scriptū est: Hoc gen⁹ demoniorꝫ
non eijcitur nisi in ieiunio ⁊ orōne.
Tertio propter eius virtutē inuin-
cibilem. vñ dicit leo rugiens. ⁊ ideo
debemus ei resistere per fidei firmi-
tatem. Hinc ait apl'us: Cui resistite
fortes i fide. vj. q. j. §. Uerū. Quar
to propter eius motū inquietabilē.
Uñ ait apl's: Circuit querēs quem
deuoret. Nam impij vt in psal. dicit
in circuitu ambulāt. ⁊ ideo debem⁹
eis resistere per fraternā dilectionē.
Quia ꝓuer. xviij. dicit: Frater q iu-
uat a fratre: q̄si ciuitas firma. Hinc
ait apl's: Scientes eandē passionē
ei que in mundo est vestre fraterni-
tatis fieri.

¶ Tertia questio p̄sentis sermonis
Utrū ad verū humilē christianū p-
tineat humiles deo grās agere?

q Uerit a doctoribus circa
tertiā partē epl'e: Utrū vȝ
ad verū humilē christia-
num pertineat veras hu
miles deo grās agere? Et dicit Ni-
colaus de lira q̄ sic: Primo propt
bonorꝫ vtilitatē. vñ ait apl's: Deus
aūt ois grē. vȝ infuse. Secūdo pro
pter donorū libertatē. Uñ ait apl's.
Qui vocauit nos in eternā gloriaȝ
suā: liberaliter vȝ: ⁊ sine expectatiōe
premij. Tertio propter recipiēdi fa
cultatē. Uñ dicit apl'us: In christo
iesu modicū passos. Nā iste passio-
nes sūt modice respectu glīe. Hinc
ad Ro. viij. dicit: Nō sunt cōdigne
passiones huius tp̄is ad futurā glo
riam. vij. q. iij. Saluator. Quarto
ꝓpter appetit⁹ satietatē. Uñ apl'us
dicit: Ipse perficiet p appetitū volē
di: confirmabit p virtutē exequēdi:
solidabitqȝ p actū opera ꝯfirmādi:
Uel pficiet intellectū pfecta cogni-
tione. Cōfirmabit volūtatē pfecta
fruitiōe: solidabitqȝ memoriā quie-
ta delectatiōe: qui recuperauit ouē
perditā: vt dicit euangeliū hodier-
nū Lu. xv. descriptū. O igit beati q
virtutē humilitatis habēt: q se deo
et hominib⁹ humiliter subijciūt: q
diabolo resistūt: qui grās deo refe-
rentes dicūt: Ipsi gloria ⁊ imperiū
in secula seculorū Amen.

¶ Dñica. iiij. post penthecosten de
modo consequēdi gloriā p tollerā-
tiam passionis Sermo. xxxj.

e Xtimo eniȝ
q̄ nō sunt cōdigne passio
nes huius tp̄is ad futurā
gloriaȝ. Ad Ro. viij. hec
verba scribunt. Pro exordio huius
presentis sermonis a doctorib⁹ que-
ritur: Utrū homo per patientē tolle
rantiā passionū ⁊ tribulationū pre-
sentis tp̄is mereat de cōdigno vitā
eternā? Et dicit Nico de lira q̄ pas
siones ⁊ tribulationes hui⁹ tempo-
ris pūt dupliciter cōsiderari. Uno
modo ꝓut spūssanctus mouēs libe
rū arbitriū est principiū acceptatiō

nis harũ passionũ ad patienter eas
sustinendũ. ⁊ sic est ibi meritũ de cõ
digno: qꝫ p̃ncipiũ meriti est eiusdẽ
bonitatis cũ premio. Et sic possunt
accipi v̄ba Ja. j. ca. Patiẽtia opus
perfectum habet. Alio modo vt ip
se acceptantur a libero arbitrio. et
sic dicit aplus. Existimo eni ꝙ non
sunt cõdigne passiones huius tp̄is
ad futurã gloriã. ¶ In hac igit̄ epl'a
pro eius expositione tres questiões
declarãde sunt. Prima quarũ est
de patienti tollerantie passionũ fru
ctificatione: Utrũ sint passiones pa
tienter tollerãde: propter fructus q
ex eis consequunt̄? Alia est de pa
tienti tollerãtia passionũ: irrationa
biliũ exemplificatiõe: Utrũ vz sint
passiones patienter tollerande: exẽ
plo creaturarũ irrationabiliũ ⁊ ibi.
Scimus eni. Tertia est de patiẽti
tollerãtia passionũ: rationabilium
inductione: Utrũ vz sint passiones
patienter tolerãde: inductione crea
turarũ rõnabiliũ: ibi. Nõ solũ illa.
¶ Prima questio p̄sentis sermonis
Utrũ videlicet passiones ⁊ tribula
tiones sint patienter tollerãde pro
pter fructus qui ex ipsis ꝯsequunt̄?

Ueritur a doctorib⁹ circa
q prima parte epl'e: Utrum
passiones ⁊ tribulatiões
sint patienter tollerande
propter fructus qui ex ipsis ꝯsequũ
tur vel ꝓueniunt. Et dicit Nico. de
lira ꝙ sic: saltẽ propter tres speciales
fructus. Primus quoꝝ dicit̄ tp̄alis
Scriptũ est eni Prouer. xv. Qui pa
tiens est multa gubernat. Nã impa
tiens ⁊ arrogans sepe ex rixa bona
fortune ⁊ qñqꝫ corporis dissipat. Ita
ecõtrario patiens ea ꝯseruat. Hinc
Eccl'. vij. dicit̄: Melior est patiens
arrogante. Exemplo iob: qui sua
mira patientia: ⁊ bona fortune: ⁊
sanitatẽ corporis que perdiderat re
cuperauit. Alius fructus dicit̄ spi
ritualis. Nihil gr̃e ⁊ virtutis in aia
esse potest: si patientie virtute non
adornatur. Un̄ sanctus Tho. 2ª 2ᵉ
q. cxxxvj. volens ostendere necessi
tatẽ huius virtutis ait: Nã cũ virt⁹
bonũ rationis ꝯseruet ꝯtra impetũ
passionũ: patiẽtia specialiter hec cõ
tra tristitiã secl'i facit. De qua Ecc.
xxx. dicit̄: Multos occidit tristitia.
Et ad Corinth. vj. paulus in secun
da epl'a dicit: Seculi tristitia mortẽ
operat̄. De patiẽtia Prouer. xix. ca.
scriptũ est: Doctrina viri p patiẽtiã
noscitur. Et glo. sup hoc ait: De pa
tiẽtia p̄fectio nascit̄. Hinc isaac pa
tienter sustinebat: cum pater vellet
eũ occidere Gen̄. xxij. Sic ⁊ tobias
sustinuit patiẽter cecitatẽ Tobie. ij
Un̄ August. Patiẽtia tã magnũ do
nũ est: vt ⁊ ipsi⁹ qui eã largit̄ nobis
patiẽtia predicet̄. Tertius fructus
est eternalis. Un̄ Math. v. Beati
qui persecutionẽ patiuntur propter
iusticiã: qm̄ ipsoꝝ est regnũ celorũ.
xxiij. q. v. Ad fidẽ. xxiiij. q. j. A recta
Un̄ apl's ait Existimo ⁊c̃. Et sequi
tur: Nã expectatio creature. i. hoĩs
Quia Greg. omelia. xix. dicit: Oĩs
creature aliqd̄ habet homo. Reue
lationẽilioꝝ dei expectat: vz i eter
na beatitudine: vbi deus clare vide
tur p patientiã. Uanitati eni. i. passi
bilitati mortꝫ subiecta est: vz huma
na creatura. Nõ volens: quia hoc
est ex peccato ade inuoluntario: in
nobis propria voluntate. Un̄ sequi
tur: Sed propter eũ qui subiecit eaꝫ

in spe vz resurrectiõis. Q: z ipa creatura.s.hũana liberabit a seruitute corruptiõis in libertatẽ glĩe filiorũ dei. Quia tũc erit corpus imortale.

¶ Secũda questio pñtis sermonis Utrũ vz passiones sint patiẽter tollerande exemplo creaturarum irrationabilium?

q Ueritur a doctorib⁹ circa secundã partẽ eplẽ: Utrũ vz passiones sint patiẽter tollerande exemplo creaturarũ irrationabiliũ? Et dicit Nicolaus de lira q̧ sic. Primo generaliter. Unñ ait aplus: Scimus eni q̧ oĩs creatura ingemiscit z parturit. Ubi p hec intelligit metaphorice trãsmutationis variatio. Sicut per oppositũ p risum prati intelligit ei⁹ floritio. Silr z arborũ z omniũ vegetabiliũ. Secũdo particulariter volatiliũ z aquaticarũ: que ex ordinatiõe diuina subiectionẽ patiunt. Unñ Geñ.j.dixit deus. Faciam⁹ hominẽ. Deide infert: vt presit piscib⁹ maris z volatilib⁹ celi. Tertio singulariter formice. De qua Prouer. vj.salomon ait: Uade ad formicam o piger: et considera semitas eius. De quibus metaphorice dictũ est

¶ Tertia q̃o p̃sentis sermõis Utrũ vz passiões sint patiẽter tollerande exemplo creaturarũ rationabiliũ

q Ueritur a doctorib⁹ circa tertiã partem pñtis eplẽ: Utrũ vz passiões sint patienter tollerande exemplo creaturarũ rationabiliũ? Et dicit Nico.de lira q̧ sic. Primo exemplo z inductione beati Jaco.v.c.dicẽtis: Ecce enim agricola expectat preciosum fructũ terre patienter ferens: donec accipiat temporaneũ z serotinũ fructum. Secundo inductione beati petri.ij.ca.sue prime canonice dicentis: Hec est eni grã: si propter cõscientiã dei quis sustiuet tristiciam: patiens iniuste. Tertio inductione aplĩ dicentis in hac tertia parte eplẽ: Nõ solũ aũt illa: vz irrationalis creatura: sed nosipsi vz aplĩ primitias spũs habẽtes: vz spiritumsanctũ in maiori plenitudinẽ Ipsi intra nos gemimus.s.in tribulationib⁹ existentes: adoptionez filiorũ dei expectantes redemptionẽ corporis nostri: in christo iesu dño nostro: ait ecclesia: q primus fuit q resurrexit a mortuis: in cuius verbo discipuli laborantes in mari multis tribulationib⁹: nec quicquã capere poterãt: post ceperũt multitudinẽ piscium: vt dicit euangeliũ hodiernũ Lu.v.descriptũ. O igit felices christiani: qui spe glorie passiones huius miserrimi tpis patienter sustinẽt: expectanies fructũ nõ solũ temporalẽ exemplo creaturarũ irrationabiliũ: sed spũalẽ z eternalẽ exemplo creaturaruz rationabiliũ. Hinc christus dixit discipulis Math.v. di.xxiij. Sacerdotes. xxiij.q.iiij.potest. Bti estis cũ maledixerint vobis hoies: z dixerint omẽ malũ aduersum vos mentientes p̄pter me. Gaudete in illa die et exultate: qm̃ merces vra copiosa est i celis Amẽ

¶ Dñica.v.post penthe. De oratione p̃fecta z efficaci Sermo.xxxij.

Omnes vna

o nimes in orone estote j.Pe.iij.ca. hec verba scribunt. Pro exordio

pñtis sermonis a doctorib⁹ querit: Utrũ orare pertineat ad religionez christianã? Et dicit scũs Tho.2ª2ᵉ q.lxxxiij.ar.iij.q̄ sic. Primo quia ad religionẽ christianã pertinet reuerentiam z honorẽ deo exhibere. vñ oĩa illa p que deo reuerẽtia exhibetur pertinẽt ad religionẽ christianã. Per orationẽ aũt deo reuerẽtiã exhibet: inquantũ.s.se subijcit ei: z ꝓsitet orando se ea indigere: sicut ab auctore suoꝝ bonoꝝ. Uñ oõ ꝓprie est actus religiõis xp̄iane. Secundo quia in psal.dicit: Dirigat dñe oõ mea sicut incensum in conspectu tuo. Ubi glo. In huius figura in veteri lege incensum dicebat offerri in odorẽ suauẽ dño. Tertio quia dicit apl's: Oẽs vnanimes in orone estote. Et q̃uis petrus non dixerit in orone: tñ hoc potuit ecclesia auctoritate sua ponere: que non est minor.iij.q.vj. De cetero. Hinc Paulus.j.ad Corinth.vij.dicit: ab vxore ad tempus esse vacandum: vt expeditius orationi vacemus.xxxj. dist.§.Causa ꝟo.lxxxij.di.Proposuisti.xxvij.q.i.§. Itẽ aplus.xxx.q. j.Nosse.xxxiij..q.iiij. Christiano. ¶ In hac igit epl'a pro eius expositione tres questiones sunt declarãde. Prima quarũ est de orõis perfectione. Utrũ vz oõ habeat cõditiões pfectiõis. Alia est de ornatis cõditione. Utrũ vz oranti cõueniat aliq̃s virtutes habere? ibi.cõpatiẽtes. Tertia est de oratõis fructificatione. Utrum ex oratione multi fructus ꝓueniant? ibi. Quia oculi dñi

Prima questio presentis sermonis. Utrum videlicet oratio perfectionis habeat conditiones?

Querit a doctoribus circa primã partẽ epl'e. Utruz oratio habeat perfectõis conditiones? Et dicunt q̄ sic. Prima quaruz dicitur Multiplicitatis, vnde hortatur apostolus dicens. Omnes. Nam hester iiij.cap̄. precepit mardocheo dicẽs Congrega omẽs iudeos et ora pro me. Sicut precepit rex niniue ione iij.vt oẽs clamarent ad deũ: in fortitudine. Alia cõditio pfectionis est vnitatis. Sic eni hortat apl'us dicens. Oẽs vnanimes. Talis quippe vnitas debet esse primo intellectus ad credendũ. vñ ia.j.ca.dicit. Postulet in fide nihil hesitans. q: dubius in fide infidelis est. extra de hereticis.c.j.et hec est propria litera apl'i. Unde dicit. Oẽs vnanimes in fide. Debet etiã talis vnitas esse affect⁹. hinc actu.iiij.di. Multitudinis credentiũ erat cor vnum et anima vna. Tertia cõditio dicit puritatis. Unde hortat apl's dicẽs Estote.vz pura et sancta intentiõe. Propterea leuiti.xj.dicit dñs. Sãcti estote: q̃m ego sctũs sum. Ista tria fuerunt in apostolis: vt dicit actu.j. Omnes inquit erãt perseuerantes vnanimiter in oratione.

¶ Secunda questio presentis sermenis. Utrum videlicet oranti cõueniat habere aliquas virtutes?

Querit a doctoribus circa secundã partẽ epl'e Utrũ videlicet orãti cõueniat habere aliquas virtutes Et dicunt q̄ sic. Primo eni cõuenit habere sibi charitatẽ q̃ est oium virtutũ forma. Unde ait apl's. Cõ

patientes: fraternitatis amatores misericordes. vz estote. Et est ratio quia Greg. dicit Probatio dilectionis exhibitio est operis. Opus quo probatur fraterna dilectio est triplex. Condolere proximo in aduersis. Congaudere in prosperis. Et subuenire in necessarijs. Propter primū dicit. Estote cōpatiētes. Sicut paul⁹ qui. ij. cor. xj. dixit. Quis infirmatur: et ego nō infirmor? Propter scdm dixit. Gaudete cū gaudētibus: flete cum flentibus. Propter tertiū dixit. Misericordes. quia vt Jac. ij. ca. dicit Judiciū sine misericordia fiet illi qui non fecit misericordiam. xiij. q. iiij. §. pcepta vo.

Secundo oranti cōuenit habere modestiā que est oīm virtutū regula et mensura. Hinc ait apls. modesti. vbi glo. modesti sunt: qui cū mō omnia faciūt. Nā modestia effect⁹ est prudentie Hinc iac. iij. dr. Prudentia que de sursum est: pudica est pacifica ⁊ modesta. Tertio conuenit oranti habere humilitatē: que est oium virtutū decor et gēma: propter quā oranti donat dñs grām. vt dicit Jac. iiij. Humilib⁹ aūt dat gratiā: qua iustificamur in oīone. Ad ro. vij. de conse. di. iiij. Placuit Hinc ait aplus. humiles. Quarto cōuenit oranti habere patientiā q̄ est omniū virtutuȝ custodia. Quia grego. ait. Patiētia est custos oim virtutū. Hic ait aplus. Nō reddentes malū pro malo: nec maledictuȝ p maledicto. sed ecōtrario bñdicētes: quia in hoc vocati estis vt benedictionē hereditate possideatis. Juxta illd math. xxv. Uenite bñdicti patris mei. Quinto conuenit oranti habere taciturnitatem: que est oium virtutū noticia: quia per eam cognoscit homo virtuosus et perfectus. Juxta illud iac. ij. Qui nō offendit in verbo hic pfectus est vir. Quō debet esse taciturnitas: ait aplus. Qui eni vult vitā diligere: ⁊ videre dies bonos coerceat linguā suā a malo: ⁊ labia eius ne loquant dolū. Sexto cōuenit oranti habere integritatē iusticie que est oium virtutū summa. Quia phus dicit. Justicia est oīs virtus. Uñ ait apls Declinet aūt a malo: ⁊ faciet bonū Quia iste sunt due partes iusticie: in quibus est cōmendatio maxima vñ Ecci. xxxj. dr. Qui potuit facere mala ⁊ nō fecit: ideo stabilita sūt bona illius in dño. Septimo cōuenit oranti habere pacis trāquillitatem: que est oim virtutū camera: cū in pace factus sit locus dñi. Unde ij. cor. vltimo Pacē habete ⁊ deus pacis erit vobiscū: quā reliquit dñs discipulis. Jo. xiiij. xxiij. q. j. Nisi cum bella. Hinc ait apostolus In quirat pacem et sequatur eam.

¶ Tertia questio presentis sermonis. Utrum videlicet ex tali oīone sic orantis multi fructus proueniāt

q Uerit a doctoribus circa tertiā partē eple. Utrū vz ex tali oratione sic orantis multi fructus prouenīant? Et dicūt q sic. Sed in pñtiarū tres sufficiāt: fm expositionē eple. Unus quorū dr precum exauditio Quia oculi dñi sup iustos: ⁊ aures eius ad preces eorū. Oculi eni dñi notitiā eius designāt: et sunt ocun notitie simplicis. De quibus puer. xv. dicit. In oi loco oculi dñi con/

templant bonos et malos. Et sunt oculi noticie approbatõis. De qui bus hic dr. Aures aũt accipiũt pro voluntate exauditiõis. Uñ in psal. Respexit dñs in oratione humiliũ xxx.q.vij. In grauib⁹. Uultus autẽ accipitur pro seueritate punitiõis. Alius fructus dr detrimentorum eua sio. Uñ ait apl's. Et quis est qui vo bis noceat si boni emulatores eri tis.i.amatores diuine bonitatis et oratores. Tertius fructus dr beati ficatio: qr paulus.ij.ad thi.iij.dicit. Oẽs q pie viuere volũt in xpo iesu psecutionẽ patiunt. vt patet i Job thobia: machabeis: Paulo: stepha no et in alijs. ideo ait apl's. Si qd patimini propter iusticiã btĩ eritis et ideo timorẽ eorum ne timueritis: et nõ conturbemini. Quia beati q p secutionẽ patiunt ꝑpter iusticiam qm̃ ipsorũ est regnũ celorũ Math. v.xxiij.q.v.ad fidẽ Quia nisi abun dauerit iusticia vr̃a plusq̃ scribarũ et phariseorũ: nõ intrabis in regnũ celorũ vt dicit euãgeliũ hodiernuz math.v.descriptũ. Igit felix qui sic orat: vt ad vitã eternã pueniat. Nã orantibus tribus primis cõditi onibus et p̃dictis trib⁹ supradictis virtutibus dicit. Dñm autẽ iesum christũ sanctificate in cordib⁹ vr̃is.

¶ Dñica sexta post penthecostes De pseruatiõe pcti Sermo.xxxiij.

Quicũq₃ baptisati sumus in xpo ie su: in morte ipsius ba ptisati sum⁹. Ad ro.vj ca.hec ṽba scribunt. Pro exordio p̃ntis sermonis a doctorib⁹ querit Utrũ baptismus et alia sacramenta habeãt efficatiã ex virtute passiõis xpi. Et dicit Rich.in.iiij.di.j.arti. iiij. Et scdm̃ tho.illud idẽ: sz magis breuiter dicit in.iij.parte.q.lxij.ar. v.et ambo dicunt q sic. Primo qr grã sacramẽtalis p̃cipue ad duo or dinat Ad delẽda pctã p̃terita: et ad pficiendã aĩam in his q̃ ptinent ad cultũ dei ſm religionẽ vite xp̃iane Christus aũt liberauit nos a pctis nr̃is p suã passionẽ: nõ solũ efficiẽ ter et meritorie: sz etiã satisfactorie. Similiter p suã passionẽ iniciauit meritũ christiane religiõis: offerẽs seipsum oblationẽ et hostiã deo: vt ad Ephe.v.dr. Unde manifestum est: q baptismus et alia sacramẽta habẽt efficaciã ex passione christi. Ideo de latere xp̃i exiuit sanguis et aqua: quorum vnũ pertinet ad baptis mũ: et aliud ad eucharistiã: que fuit potissima sacramenta. Scd̃o quia glo.sup illud ad ro.v. in similitudi nem p̃uaricatiõis ade dicit. Sicut ex latere ade dormientis assumpta est costa vnde formata est eua. Sic ex christi latere ꝑfluxerũt sacramẽ ta.s.aqua ablutionis: et sanguis re demptiõis: per que saluata est eccle sia. Idẽ dicit aug.de ciui.dei li.xv. c.xxvj. Tertio qr dicit apl's Qui cũq₃ baptisati sumus.etc. In hac igit epl'a pro eius expositiõe tres q̃ stiões sunt declarande. Prima q̃ rum est de peccatorũ p̃teritorũ ex piatione vz Utrũ memoria passiõis xp̃i homo possit expiari a peccatis Alia est de peccatoruz futurorũ p̃ seruatione. Utruz vz conformatio ne vite xp̃i homo possit pseruari a peccatis.ibi.si eni. Tertia est de vi te eterne acquisitione. Utrũ homo

peccato mortuus exemplo xp̄i acq
rat viā eternā.ibi.Si autē mortui.
¶ Prima questio p̄ntis sermonis.
Utrum videlicet homo possit a pec
catis expiari mēoria passiōis xp̄i?

Q Uerit a doctoribus circa
prímā partē ep̄le Utrum
vz. homo possit expiari
a peccatis memoria pas/
sionis xp̄i? Et dicunt ꝙ sic triplici/
citer. Primo memoria crucifixio
nis. Quia sicut xp̄us semel mortuꝰ
est in cruce oī pene: et nūc sꝑ viuit
in gloria. Sic et nos per baptismū
semel mortui omi culpe: sꝑ amodo
viuemus in gr̄a. Hinc. j.petri.iiij.
scriptū est. Christus semel ꝓ pctis
nostris mortuus est: iustus ꝓ iniu/
stis: vt nos offerret deo: mortifica
tos quidē carne: viuificatos autez
spū. Unde ap̄ls ait. Quicunqꝫ ba/
ptisati sumus in xp̄o iesu: in morte
ipsius baptisati sumus: quia meri/
tū mortis christi est causa interius
nos purificās: quāuis aqua baptis
mi lauet exterius. Unde aīa sic lo/
ta illud cāti.v.dicere debet suadēti
sibi pcm̄. Expoliaui me tunica mea
quō induar illa. Laui pedes meos:
quō inquinabo illos? quasi dicat
baptisatus sum: et merito mortis
xp̄i a peccato mundatꝰ. licite amo/
do peccare nō possum. Scd̄o me/
moria sepelitionis. vn̄ ait. Sepulti
eni sumus cū illo per baptismū in
morte. Nam dū homo baptisatur
imergit: et sic quasi sepelit. Unde
trina imersio tridui sepulture est re
cordatio. Ex quo cōueniētius im/
mergendo q̄z aspergendo baptisat
homo. Sicut igitur xp̄s sepultus a
prioribus quieuit actibꝰ humanis:
sic et nos baptisati quescimꝰ a pec/
catis et vicijs. Tertio memoria re
surrectiōis. vt ait ap̄ls: Ut quō xp̄s
resurrexit a mortuis ꝑ gl̄iam pr̄is
i.per potentiā diuinitatis. ita ⁊ nos
in nouitate vite ambulemꝰ. Nā ad
ro.vj.idē ait. Christus resurgēs ex
mortuis iā nō morit: mors illi vltra
nō dn̄abit: nec nob̄ vltra mors pcti
dn̄ari dedet.xxvij.q.j. Nuptiarum
de ꝯse.di.ij. Semel xp̄s.⁊ ca.iterat
¶ Scd̄a q̄stio presentis sermonis.
Utrū vz homo possit ⁊ peccato pre
seruari cōformatione vite xp̄i

Q Uerit a doctoribus circa
scd̄am partē ep̄le. Utruz
vz homo possit p̄seruari
a pctis ꝯformatione vite
xp̄i. Et dicūt ꝙ sic. Primo ꝯfigura
tione Un̄ ait ap̄ls. Si eni cōplātati
facti sumus similitudini mortis eiꝰ
vz xp̄i. vt iā dictū est: vt sic mortuꝰ
est pene: nos mortui sumꝰ culpas:
sil' ⁊ resurrectiōis erimꝰ Scd̄o fomi
tis debilitatōe q̄ fit in baptismo vir
tute mortis xp̄i: Un̄ dicit ap̄ls. Hoc
sciētes: q: vetus hō noster: de quo
ad Ephe.iiij. Exuite veterē hoiem
vz antiq̄ peccatrix cōuersatio. simr
crucifixus est: vz cū xp̄o q: xp̄i mor
te deleta est. vt destruat corpus pec
cati. vniuersitas eius: vt vltra nō ser
uiamus pctō. Quia ioh̄. viij. dicit
Qui facit peccatū seruus est pecca/
ti. De peni.di..iij. Ille rex. Tertio
mentis iustificatōe Quia dicit ap̄ls
Qui enim mortuus est scz peccato
iustificatus est a peccato: vt vlteriꝰ
s.non cogat seruire peccato. Nam
anima que peccauerit ipsa moriet.
Ezech.xviij.j.q.iiij. Iā itaqꝫ.xxiiij.
q.iij. His ita. De ꝯse.di.iiij. Queri

¶ Tertia q̄stio p̄sentis sermonis. Utrū vz homo pctō mortuus exemplo xp̄i acq̄rat vitā eternā d̄ ɔgruo.

q Uerit a doctoribus circa tertiā partē epl'e. Utrum vz homo peccato mortu⁹ exemplo xp̄i acquirat sibi vitā eternā. Et dicunt tria. Primum qui moriunt culpe sicut xp̄s mortuus est pene: viuunt vita christi: vñ dicit apl's. Si autē mortui sumus cum xp̄o: modo quo dictū est. credimus: vz fide certa: quia simul etiā viuemus cū illo: iuxta illud. j. ad The. iiij. Sic semp cum domio erimus. Et. ij. ad thi. ij. Sicut mortui sumus ꝛ cōuiuemus: vt. s. simus mortui sicut xp̄us. Primo vestib⁹ spoliati ꝑpter paupertatē. Qꝛ mathei. v. Beati pauperes. xxiij. q. iiij §. ex his. Scdo membris dilatati ꝑpter charitatē. Quia. j. ad Thi. j. finis p̄cepti ē charitas. Tertio clauis tormētati ꝑpter vite austeritatē Quia ad Ro. xij. apl's ait. Carnis curā ne feceritis. De cōse. di. v. Nō mediocriter. Quarto capite inclinati ꝑpter humilitatē Quia math. xj. dicit dn̄s. Discite a me: quia mitis sum ꝛ humilis corde. ij. q. ij. Qui se sic. Aliud dicunt: qualis est vita christi: vnde ait aplus. Scientes qꝛ xp̄us resurgens a mortuis: iam nō morit. Ecce ꝙ vita xp̄i est immortalis. Mors illi vltra non dominabit Ecce ꝙ est felix: et ꝓbat hoc dicēs Nō eniz mortuus est peccato: mortuus est semel: ꝛ sic nō morit vltra. Quod aūt viuit: viuit deo: ꝛ iō feliciter. Tertiū dicūt quia debemus mori exemplo xp̄i: vt viuamus cuz eo: vnde ait apl's. Itaqꝫ existimate et vos quidē mortuos esse peccato viuentes autē deo in xp̄o iesu dn̄o nostro. Qui misertus turbe pauit eam: vt dicit euangeliū hodiernū Math. viij. descriptū. Quaten⁹ moreretur peccato ꝛ viueret deo.

¶ Dn̄ica septima post penthe. de solutione q̄stionis: qd est humanius et facilius facere bonuz: vel malum. Sermo. xxxiiij.

h Umanū dico ꝑpter infirmitatem carnis vestre. ad Ro. vj. hec verba scribunt Pro exordio p̄sentis sermōis a doctoribus querit. Utrū p̄cepta legis xp̄iane sint humaniora et faciliora p̄ceptis legis Mosayce. Et dicunt Alex. de Ales in tertia parte: et. s. Thomas ibidē. q. cvij. arti. iiij. Qd licet p̄cepta christiāe legis sint maioris difficultatis respectu interiorū actuū qui ꝓhibent in ea et non in illa: vt patet in adulterio Math. v. tamē sunt leuiora ꝛ magis humana: tū quia pauciora: tū quia clariora: tum qꝛ amabiliora. Nam illa lex erat timoris: ista vo est amoris Unde dicit Augu. sup Joh. Mandata legis christiane non sunt grauia amanti: sed nō amanti sunt grauia. Et rationem assignat ph̄us. v. Ethi. vbi dicit. Operari ea que iustus operat facile est: sed operari eo mō quo iustus operat. s. delectabiliter ꝛ ꝓmpte: est difficile non habēti iusticiā. Et ideo Paulus ea predicans dicit. Humanū dico: ꝑpter infirmitatē carnis vestre. In qua qdē epl'a pro eius expositione tres q̄stiones sunt declarande. Prima q̄re

leuius est facere bonum q̃ malum. Scd̃a quare grauius est facere malum q̃ bonũ. ibi. cum enĩ. Tertia quare meli⁹ est facere bonũ q̃ malũ ibi. nũc ṽo liberati. Ut prima sit de operationis boni leuitate et facilitate. Alia de operationis mali grauitate. Tertia de operationis boni fructuositate.

¶ Prima questio p̃sentis sermonis de opationis boni facilitate: vtrum vz facilius sit facere bonũ q̃ malũ.

q Ueritur a doctoribus circa primã partẽ ep̃le. Utruz vz facilius sit facere bonũ q̃ malũ. Et dicunt q̄ facilius est facere bonum propter tria. Primũ ꝓpter dilectionem: q: obiectũ voluntatis est bonũ: et nihil diligere possumus nisi bonũ: et vt ait Grego. Probatio dilectionis exhibitio est operis. Scd̃m ꝓpter rationẽ. Quia rationabilius est facere bonũ q̃ malũ. Unde homo faciendo bonũ homo dicit. cum autẽ operat malũ perdit rationem: et iumentis comparat. Hinc in psal. dicit. Homo cũ in honore esset nõ intellexit: similis factus est iumentis insipiẽtib⁹. Tertiũ ꝓpter obiecti cõparationẽ. Nam qui facit bonũ bene seruit deo: qui autẽ operat malũ seruit diabolo: et seruire deo regnare est: seruire autẽ diabolo in interitum ire est. Et quia facilius est facere bonũ. ideo Paulus ait. Humanũ dico. i. qd̃ leuius est vobis p̃cipio. Quia Math. xj. d̃ns dixit. Iugum enĩ meũ suaue est: et onus meum leue: et istud leue vobis p̃cipio propter infirmitatẽ carnis v̄re. Nã vt mathei. xxvj. dicit. Sp̃us quidẽ promptus est: caro aũt infirma. Et ideo. dic̃. Sicut enĩ exhibuistis mẽbra vestra seruire immũdicie: vz luxurie que corpus inquinat: et iniquitati: vz mentis ad iniquitatẽ. Quia vt ait Grego. peccatũ quod p penitẽtiaz nõ diluit mox suo põdere ad aliud trahit. Ita nunc. j. ad Corin. vj. Ecce nunc tempus acceptabile. Exhibete mẽbra vestra seruire iusticie in sanctificationem. di. xlvij. Omnes.

¶ Scd̃a questio p̃sentis sermonis de operatiõis mali grauitate: vtrũ grauius sit facere malũ q̃ bonum.

q Ueritur a doctoribus circa scd̃am partẽ ep̃le. Utruz vz grauius sit facere malum q̃ bonũ: et dicunt q̄ sic: ꝓpter tria. Primo ꝓpter vilitatem nam magna vilitas est facere malum: q: sic agens efficit seruus. Uñ Ioh. viij. Qui facit peccatũ seruus est p̄cti. Unde ait ap̃ls. Cũ enĩ serui essetis peccati: liberi fuistis iusticie. i. caruistis dominio iusticie: que est vilissima seruitus. Scd̃o ꝓpter damnositatẽ. Unde ait ap̃lus Quẽ enim fructuz habuistis tũc in illis scz peccatis: in quibus nũc erubescitis. quasi dicat nullum. Quia mathei. vij. Non potest arbor mala bonos fructus facere: que debet succidi. extra de decimis. Quamuis Tertio ꝓpter penalitatẽ. O q̃ grauis est pena male agentiũ. Nam iustus secure oĩa facit: latro cruciatur gelu et frigore: et sepe occidit dum vult occidere. Adulter timet superuenire maritũ: et ita de singulis. Sz ceci peccatores dicunt bonũ malum De quibus Iob. xxxj. dicit. Esse sub

spinis τ sentibus delicias computa bũt. Quia vt ait poeta. Dicit amor cecus dedecus esse decus. Quibus esai. v. dicit. Uhe qui dicitis bonũ malũ: τ malũ bonuz. Et ideo dicit aplus Nam finis illorum mors est de pe. di. j. peccatum.

¶ Tertia q̃stio p̃sentis sermõis de operationis boni fructificatõe q̃re melius est facere bonum q̃z malum

q Uerit a doctoribus circa tertiam partẽ epistole: de opationis boni fructifi/cation. Utrũ vz melius sit facere bonũ q̃z malũ. Et dicũt q melius est facere bonũ ꝓpter tria. Primo ꝓpter honorabilitatẽ. Uñ dicit aplus. Nunc vo liberati: τ certe status libertatis satis est honorabilis maxime eorꝫ qui a dei filio sũt liberati. Quibꝰ xp̃s ioh. xviij. dicit. Si filius vos liberauerit: vere liberi eritis. Scd̃o ꝓpter delectabilitatẽ Uñ dicit aplus a peccato serui autẽ facti deo. Nam magna delectatio est liberari a peccato τ seruire deo. Quia apus ad Gala. vj. dicit. Fru/tius spiritus: charitas pax: gaudiũ Et. j. ad Corin. iij. dicit. Ubi spiritꝰ dei. ibi libertas. xix. q. ij. Due sunt xxiij. q. vj. §. ex his. De renunc. nisi cuz pridem. de regula. licz. Tertio propter desiderabilitatẽ. Magno enim desiderio efflagitãt homines gratiã in p̃senti: τ gloriã in futuro: et hec acquirit bene faciendo. Uñ ait aplus. Habetis fructũ vestrũ in sanctificatione vz gratie in p̃senti: finẽ vero vitã eternã. Nec mirũ q: stipẽdia peccati mors Ezech. xviij. Anima que peccauerit ipa morieť. j. q. iiij. Jam itaqꝫ. xxiiij. q. iij. His ita. De cõsecra. di. ij. Queris a me. Stipendiũ eni scd̃m Augu. dicit a stipe pendẽdo seu ponderãdo: quia militibus pugnãtibꝰ pro patria ad pondus pecunia dabať antiquitꝰ. Gratia autẽ dei vita eterna in chri/sto iesu dño nr̃o Quia ioh. j. gratia et veritas per iesum xp̃um facta est De conse. di. iiij. placuit. Qui con/demnat opantes maluz sub vmbra veritatis: vt dicit euãgeliũ hodier/nũ Mathei. vj. descriptũ. O igiť fe lix qui facit bonũ: τ decliuat a ma/lo. Cauens a falsis ꝓphetis: qui do cent contrariũ: quia in p̃senti abũ/dabit gr̃a: et in futuro coronabitur gloria: per infinita scloꝝ scl'a. Amẽ

¶ Dñica octaua post penthe. de vita carnali fugienda. Sermo. xxxv.

D Ebitores su mus nõ carni: vt scd̃m carnẽ viuamꝰ. Ad Ro. viij. ca. hec verba scri/bunť. Pro exordio: p̃ntis sermonis a doctoribꝰ queriť. Utrũ vita carnalis sit fugiẽda obligatiõe legis na/ture et dicũt q sic. Primo q: natu/raliter homo debet fugere peccatũ quod est contra naturã hominis τ seruire iusticie. Sed hec fit viuẽdo non vita carnali. ergo τc. Preterea scd̃o sic. Naturaliter eni homo te/neť sequi instinctũ sp̃us cũ spiritus sit pars in homine p̃ncipalis. Uñ debet viuere scd̃m dictamen recte rationis: que iudicat vt carni admi nistrenť necessaria. iuxta illõ Eccl. xxxiij. Cibaria τ virga et onus asi/no: panis τ disciplina τ opus seruo τ ei necessaria ministrãdo nõ ope/ranť eius desideria. Hinc ipse apl's

ait ad Ro.xiij. Curá carnis ne fece
ritis De conse.di.v. Non mediocri
ter Uñ augu. Anima ⁊ si nó est sum
mũ bonum: quod est deus: ⁊ paruũ
bonũ quod est corpus: debitrix est
tamé deo vt scdm deum viuat: nó
carni que est asinus ⁊ seruus eius:
vt eius delectationes prosequatur
Tertio quia dicit aplus. Debitores
sumus nó carni vt scdm carné viua
mus. ¶ In qua qdé epl'a pro ei⁹ ex
positione tres qstiones sunt decla/
rande. Prima quarum est de carna
li vita fugienda ex gehéne cómina/
tione. Utrũ vz pena eternali debea
mus fugere vitam carnalé. Alia est
de vita carnali fugiéda ex glorie ꝓ
missione. Utrũ vz ex ꝓmissióe eter
ne glorie debeamus fugere vitá car
nalem. ibi. si auté spiritu facta car/
nis. Tertia est de vita carnali fugiẽ
da ex gratie adeptione. Uz vtrum
ex adeptione gratie debeamus fu/
gere vitá carnalé. ibi. quicunq;.
¶ Questio prima presentis sermo/
nis: vtrũ vz timore pene eternalis
debeamus fugere vitam carnalem
Uerit a doctoribus circa
primá parté epl'e. Utrum
vz timore pene eternalis
debeamus fugere vitam
carnalé. Et dicũt q sic. Primo q:
ex sensib⁹ carnis nascunt vitia que
aiam occidũt Uñ.j.ad thi.v. Pau
lus ait. Uidua q in delicijs est: mor
tua est viuens. Quia ad Ro.vj.di/
citur. Stipendia peccati mors Se
cundo. Quia augu. sup iohá. dicit.
Uita hominũ media est inter vitaz
angeloꝝ et pecorũ. Si viuit homo
scdm carné pecoribus comparatur
Si viuit homo scdm spiritũ: ange/
lis sociat: et ait. O vita que tot ho/
mines decepisti: tot seduxisti: tot ex
cerasti. Dum fugis nihil es: duz vi
deris es quasi vmbra: dum exalta/
ris es quasi fum⁹: stultis es dulcis
⁊ sapientibus amara: qui te amant
nó te cognoscunt: qui te cótemnũt
ipsi te intelligunt. Tertio q: Pau
lus ait. Si eni scdm carné vixeritis
moriemini. Et idem paulo ante in
p̄senti epl'a dicit. Qui autez sunt in
carne deo placere nó possunt.
¶ Secunda qstio p̄sentis sermonis
vtrũ vz ex promissione eterne glo/
rie debeamus fugere carnalé vitam
q Uerit a doctoribus circa
scdam parté epl'e Utrum
ex ꝓmissione eterne glo/
rie debeamus fugere car
nalé vitam? Et dicunt q sic. Pri/
mo quia Remigius ait. Non idcir
co creati sum⁹ ab omnipotente deo
vt scdm carné.i.fm carnis desideri
um viuamus: q: nó sumus carni de
bitores: sed deo: et spiritui nostro vt
spirituale cóuersemur: cuncta trási/
toria ⁊ caduca pro nihilo deducen/
tes. Cum eni nó essemus: ab eo có/
diti sumus: ⁊ cũ nostro vitio perditi
essemus: ab ipso redépti sumus: qui
donat nobis téporalia ⁊ spiritualia
ꝓmittit eterna. ab eo eni cũcta bo
na recepimus: ac per hoc de cũctis
bonis ei debitores sumus. Debituz
auté nostrũ ei reddimus: cũ delecta
tioné carnis abijcimus: cũ eius má
data pficimus. Hec ille. Scdo q:
ioh.vj.ca.dicit. Spirit⁹ eni est qui
viuificat: caro auté nó ꝓdest quicq̃
gratia auté dei vita eterna. Tertio
quia dicit aplus ad idé in scda par/
te epl'e. Si auté spiritu facta carnis

idest opera de qbus ad Gala.v. dicit. Manifesta sunt opera carnis: mortificaueritis.i.penitus a vobis abieceritis viuetis:vz eterna glia. ¶Tertia qstio psentis sermonis: vtrū vz debeamus fugere carnalez vitam ex adoptione gratie.

Querit a doctorib⁹. Utrū vz debeamus fugere carnalē vitam ex adeptione gratie ꝛ dicūt ꝙ sic. Quia paulus in tertia parte epistole dicit Quicūqꝫ enim spiritu dei aguntur idest regunt. scdm illud psal. Dominus regit me:ꝛ nihil mihi deerit vel agūt.i.impellūtur. Juxta illud mathei.iiij. Ductus est iesus in desertū a spiritu. hi sunt filij dei: adeptiōe gratie. Unde xps dicit aplis. Joh.xv. Jam nō dicā vos seruos: qd pbat tripliciter. Primo ex gratiosa cōfessione: cōfitendo deum esse patrē nrm: vn apls ait. Nō ei accepistis spiritu seruitutis iterū in timore:sed accepistis spiritū adoptionis filiorꝫ:in quo clamam⁹ Abba pater Ubi augu. elegāter verba duarum linguarū proposuit. idē significantia propter vniuersum pplm qui de iudeis ac gētib⁹ in veritate fidei est vocatus. Si ergo per spiritū sanctum cōfitemur deū esse patrē nrm dicendo Abba hebraice: ꝛ pater latine.non solū per naturā sed etiam per gratiā:ergo per eundē spiritum sumus filij adoptionis. Scdo ex diuina testificatione:vnde ait apls Ipse spiritus testimoniū reddit spiritui nro ꝙ sumus filij dei:hoc modo. Qm̄ q agunt spiritu dei: peccata detestant: iusticiā sectant.carnē mortificāt. mentē eleuāt. ꝯtemnūt terrena. appetunt celestia. Hec āt oia sunt fide digna testimonia qui sunt filij dei. sicut pau.ad Ro.j.dicebat. Testis est mihi de⁹ Et iob.xvj dicit. Testis mihi est in celo.xj.q.iij Inter verba Tertio ex hereditatis superne adeptione:vnde dicit apls Si autē filij dei ꝛ heredes:heredes quidē dei:vnde Dauid in psal. Dominus pars hereditatis mee. Coheredes autē xpi:quia ipe est principalis heres:ad hebre.j.ca. quem cōstituit heredē vniuersorꝫ. O quātū hec carnalis vita detestanda est nō solū timore pene sed amore glorie et adeptionis gre: cū Augu.dicat de hac vita sup illō vbū. Ja.iiij ca. Que ē vita nostra: Uita hec est vita dubia.vita ceca:vita erumnosa:quā humores tumidāt: dolores extenuant:ardores exsiccant: aera morbidāt:esce inflant: ieiunia macerant:ioci soluūt. tristitia cōsumūt sollicitudo coartat securitas hebetat diuicie iactāt:paupertas deijcit. iuuētus extollit:senectus incuruat: infirmitas frangit:meror deprimit ꝛ hec oia mors interimit:vniuersis gaudijs finem imponit. Unde vilicus iniqtatis deceptus est vt dicit.euāgeliū hodiernū Luce.xv. descriptū Ipsam ergo nō amem⁹ Qr pau.ad phi.j.dixit. Cupio dissolui ꝛ esse cū xpo.vij.q.iij.§.Cū aūt: ſꝫ futurā ingramus vt ibi perēniter gaudeam⁹.

¶Dñica nona post penthecostes de phibitiōe pcti Sermo.xxxvj.

Non simus concupiscentes malorum.j.ad Cor.x.c. hec vba scribunt: Pro ex-

ordio presentis sermonis a doctoribus queritur. Utrum omnis cōcupiscentia et omne desideriū sit peccatū? Et dicunt ꝙ nō. Nā quedā est cōcupiscentia bonorū: que sunt bona in se et etiā concupiscenti: de qua dicit ꝓpheta in psal. Cōcupiuit aīa mea desi. iu. tu. in. o. t. Et sapientie. vj. Concupiscentia sapientie deducit ad regnū perpetuum: ⁊ hāc nō dissuadet scriptura: sed efficaciter psuadet. Sap. vj. dicēs. Cōcupiscite sermones meos. Et est cōcupiscētia mala: de qua Math. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendum eā. ⁊c. Et hāc ꝓhibet scriptura exo. xx. dicēs. Nō ꝯcupisces vxorē ꝓximi tui. Et de tali cōcupiscentia dicit aplus. Nō simus ꝯcupiscētes malorū ¶ In hac igit̃ epl'a pro eius expositione tres questiōes declarande sunt. Prima quarum est de pcti prohibitiōis exemplificatine. Utrū vȝ exemplo scripturarum prohibeat̃ omne peccatū? Alia est de peccati prohibitiōis attestatiōe Utrū vȝ punitiōes peccatorū facte in veteri testamēto fuerit figure maioris punitiōis fiende in nouo testamento. ibi. hec aūt oia. Tertia est de prohibitiōis doctrinatiōe. Utrū videlicet sit aliqua doctrina ad precauendum peccatum. ibi. itaqȝ

¶ Prima questio pn̄tis sermonis Utruȝ videlicet exemplo scriptura prohibeatur omne peccatum?

Querit̃ a doctoribus circa primam partem epistole Utrū vȝ exemplo scripturarū ꝓhibeat̃ omne peccatū? Et dicunt ꝙ sic. Primo eni prohibet̃ pctm̄ cordis dicēdo. Nō simus cōcupiscentes malorȝ sicut ⁊ illi. vȝ filij isrl' Numeri. xj. de quib⁹ pauloante dixerat. De quibus tria notanda sunt. Primo ꝙ apl's licȝ hic dissuadeat omne peccatū: tam illud quod est ex seipso: q̄d nō potest bn̄ fieri: vt est blasphemare deū q̄ȝ illud quod est pctm̄ ex circūstantia: vt interficere hoiem iniuste. vl' cognoscere mulierē non vxorē: vel vxorē nō debite: tn̄ ꝓprie dissuadēt concupiscētiā cordis respectu venereorū ciborū: diuitiarū et honorū. De quib⁹. j. ioh. ij. Omne quod est in mūdo: aut est cōcupiscentia carnis: aut concupiscentia oculorum: aut superbia vite. Secundo nota ꝙ apostolus inducit exemplum filiorū israel. quia illi maxime in his peccauerūt. Tū quia sacramēta illius legis nō ꝯferebant grām: cuius virtute cōprimeret̃ cōcupiscentia. Tū quia illa lex non determinabat penā sicut et nostra Unde iac. j. dicitur. Cocupiscentia cū cōcepit parit peccatū: pctm̄ vo cū cōsumatuȝ fuerit: generat mortē. Tertio nota ꝙ hic sp loquit̃ apl's de cōcupiscentia inquantū sp dicit̃ consensus respectu actus qui est pctm̄ mortale.

Scd̄o principaliter ꝓhibet̃ pctm̄ operis. Primo cōtra deum cū dicit Neqȝ idolatre efficiamini: honorē diuinū creature impedēdo: sicut q dam ex ipsis filiorȝ israel. vȝ quēadmodū scriptum ē exo. xxxij. Sedit ppl's māducare ⁊ bibere et surrexit ludere. i. corā vitulo cōflatili choreas ducere. ꝓpter q̄d periert q̄si triginta milia hoim. Scd̄o ꝯtra proximū et se ipsum peccantē cū dicit. Neqȝ formicemur. quis fornicator

in corpꝰ suū peccat.j.Cor.vj.xxvj.
q.ij.§.Sz ⁊ illd.Sicut qdā ex ipis
fornicati sūt:⁊ ceciderūt vna die.xxiij
milia.Numeri.xxv. Tertio cōtra
diuinū experimētū.cū dicit.Neqz
temptemus xp̄m de potentia eius
experimentū sumere volendo sicut
neqz sicut qdā eoꝝ tēptauerūt escas
petēdo:⁊ a serpentibꝰ perierūt Nu/
meri.xx.quos paruos vtvix videri
poterant:imisit deus vt morderent
Tertio principaliter ꝓhibet pctm̄
oris.cū dicit.Neqz murmurauerí/
tis.Quia sap̄.j.di.Custodite vos a
murmuratiōe que nihil prodest.et
a detractione parcite lingue.sicut
qdā eoꝝ murmurauerūt.s.ꝯtra deū
Numeri.xij.et perierūt ab extermi/
natore i.ab igne:q exterminauit ex
tremā partē castrorū.Numer.xvij.
¶Secūda questio presentis sermo
nis:Utrū vz punitiones facte in ve
teri testamēto ꝯtra peccata fuerunt
figure punitionum que sunt fiende
in nouo testamēto?

Q Ueritur a doctoribꝰ circa
secundā partē epl'e:Utrū
vz punitiones peccatorū
facte in veteri testamēto
fuerunt figura punitionū:que sunt
fiende in nouo testamēto? Et dicūt
ꝙ sic.Primo quia dicit aplus Hec
aūt oia in figura cōtingebant illis.
Scripta sunt aūt ad correctionē no/
strā in quos fines seculorū deuene/
runt.i.qui sumus in fine seculorū:
vz i vltima etate.iuxta illud.j.Io.ij
Filioli nouissima hora ē.Quia ad
Ro.xv.dictū est Quecunqz scripta
sunt:ad nostrā doctrinā scripta sūt.
Secūdo quia scriptura hoc decla
rat.Nam Geñ.iiij.dicit:Uox san/
guinis fratris tui clamat ad me de
terra.Itē Exo.x.pharao propter
plagas dixit:Peccaui in deuz ⁊ in
vos.Itē hierusalē deserta est ꝓpter
peccatū Hiero.xliiij. Tertio quia
hec oia sunt figura pene infligende
christianis:si silia cōmittant.Quia
Math.xxv.dicit christus eis:Ite
maledicti in ignem eternū:que est
pena penarum.
¶Tertia pars presentis sermonis:
Utrū videlicet sit aliq̄ doctrina ad
precauendū peccatum?

Q Ueritur a doctoribꝰ circa
tertiā partē epl'e:Utrū vz
sit aliqua doctrina ad pre
cauendū peccatū? Et di/
cunt ꝙ sic.Primo enim est admoni
tio.Unde apl's admonendo dicit:
Itaqz qui se existimat stare.s.in gr̄a
videat ne cadat.s.in pctm̄.Ecci.ix
dicit.Nemo scit vtrūꝰ odio vl' amo
re dignꝰ sit.hinc idē apl's ad ephe.
v.ait.Uidete quō caute ambuletis
Scdo ponit modificatio.vnde se
quit apl's.Temptatio vos nō app̄
hendat:idest nō ducat vos in con/
sensuz:nisi humana:que est de pec
cato veniali:que euitari nō potest
De cōse.di.ij.§.Iterat.Nam tem/
ptari bonū est:quia ꝓpħa ait.Pro
ba me dñe et tempta me.sed appre
hendi malū est. Tertio ponit au/
xiliatio.vnde cōcludit aplus.Fide
lis deus qui nō patiet vos tentari
supra id quod potestis:sed faciet cū
temptatione prouentū.s.gratie:et
per consequens gl'ie.Quia iac.j.di
Beatus vir qui suffert tēptationez
qm̄ cum ꝓbatus fuerit:accipiet co/
ronā vite.Quia fidelis deus in oi/
bus verbis suis vt ait propheta.O

quantum est beatus qui sic preca/uet peccato cordis eius ⁊ operis: ne pereat in hierusalē: super quā fleuit christus: vt dicit euangeliū hodier/num Luce.xix. descriptum. Sed victor tentationū ad vitam perueniat eternam Amen.

¶ Dñica.x.post penthecosten De diuina gratia Sermo.xxxvij.

Scitis q cum gētes essetis ad simulachra muta, put ducebamini eūtes.j. Corinth. xij. hec verba scribuntur. Pro exordio pñtis sermonis a doctorib⁹ querit: Utrū homo in hac vita sm statum presentē possit vitare peccatū? Et dicūt Alexan. de ales: ⁊ Bonauentura in tertio: ⁊ scūs Tho. p^a 2^e q.cj. ar.viij. q licz hō in statu nature integre hoc poterat cum auxilio dei: eum in bono conseruātis: tñ in statu nature corrupte hoc nō potest propter corruptionē appetitus sensualitatis: cuius motus singulos ratio reprimere nō potest. ⁊ sic peccat venialiter: peccat ⁊ mortaliter: nisi adiuuetur a gr̄a iustificante. Quia sicut appetitu nō totaliter subiecto rationi nō potest esse quin ꝯtingant inordinati motus in sensu: ita rōne hois nō existente subiecta deo: cōsequens est vt ꝯtingant multe inordinationes in ipsis actibus rationis. Unā Aug. in li. de pfectione iustitie dicit: Quisquis negat nos orare debere ne intremus in tētationē. Negat aūt hoc qui cōcedit ad non peccandū gr̄e dei adiutoriū nō esse homini necessariū: sz sola lege accepta humanā sufficere voluntatē: ab auribus hominū remouendum: ⁊ ore omniū anathematisandū eē nō dubito. Ideo Paulus dicit verba proposita pñtis ep̄le declarande. In q pro eius expositione tres questiōes declarāde sunt. Prima quarū est de diuie gr̄e cōmēdatione: Utrū vz homo sine diuina gr̄a possit ita bonum meritorium operari. sicut non potest vitare malū. Alia est de diuine gratie ꝯditiōe. Utrū vz ad idē det gr̄a gratū faciens ⁊ gr̄a gratis data. ibi. diuisiones. Tertia est de diuine gratie distinctione: quomō vz distinguunt gratie. ibi. vnicuiqz.

¶ Prima questio pñtis sermonis Utrū homo possit ita bonū meritorium operari sicut nō potest vitare et declinare malum sine gratia.

Querit a doctoribus circa primā partē ep̄le. Utrum homo possit sine diuina gr̄a ita bonū meritoriuz operari: sicut nō potest malū vitare Et dicit Nico. de lira q sm verba prime partis hui⁹ ep̄le diuina gr̄a ab ap̄lo triplíciter cōmendat. Primo quia sine ea pctm̄ mortale non potest euitari. et quantū ad hoc dicit. Scitis eni q cū gentes essetis. vz gentiliter viuētes absqz dei gr̄a ad simulchra muta adoranda: prout ducebamini eūtes: vel instinctu demonū: vel ppria inclinatiōe: vel hoium persuasione. Scdo gratia comendat: quia per eā vitat pctm̄ mortale. Unde subdit. Ideo notuz vobis facio: q nemo in spū dei loquens dicit anathema iesu. i. blasphemiā contra xp̄m: et accipit hic blasphemia large p omni peccato mortali: q est quedam blasphemia

dei inquantū separat ab eo: nec ꝓ/
pter hoc sequit: ꝙ homo habens
gratiā sit impeccabilis: quia nō ne
cessitat ad vtendū grã: et sic ex pro/
prio defectu potest peccare mortali
ter ꝫ tūc nō operat ex gratia: ꝓpter
quod notabiliter dicit apl'us. Ne/
mo in spū dei loquens. i. grã spūs
s. vtens. dicit verbo vel facto ana/
thema iesu. i. quodcūqꝫ separatiuū
Nā anathema separationē impor/
tat. Tertio grã cōmendat: quia si
ne ea, nullus potest bonū meritoriū
operari. Unde refert. Et nemo pōt
dicere dñs iesus nisi in spū sctō. Sꝫ
ꝯtra: quia math. vij. dī. Nō oīs qui
dicit mihi dñe dñe ītrabit in regnū
celorū. Respondet ꝙ dicere in spū
sancto: vno mō intelligit spūsancto
mouente solū: et nō habito. et hec
motio duplex est. Una per influxū
generalē. Et hoc mō dicit ambro.
Uerum a quocunqꝫ dicatur a spū//
sancto est Alia per influxuꝫ specia/
lem: ⁊ maxime in his que excedūt
facultatem nature. Sic balaā mul/
ta futura vera ꝑdixit. Nūeri. xxiiij.
Sic cayphas prophetauit. Joan.
xj Alio modo spiritusancto mouē
te et habito per gratiam in mente
et sic loquit apostolus in hoc loco
¶ Secunda questio ꝑsentis sermo
nis. Utrū videlicet ad idē det gra/
tia gratūfaciens: ⁊ grã gratis data

q Uerit a doctoribus circa
scdam partē epistole pre/
sentis. Utrū ad idē detur
gratia gratumfaciens: et
gratia gratis data? Et dicit Nico.
de lira ꝙ nō: quia gratia gratū fa/
ciens dat ꝓpter bonū illius cui da
tur: vꝫ vt eū dignū faciat vita beata

Gratia gratis data specialiter dat
ꝓpter bonū eccl'ie: et nō illius cui
dat: sicut donū ꝓphetie linguaruꝫ
et huiusmōi. Ad talē vtilitatē eccle/
sie tria requirunt. Primū facultas
loquendi: vel operandi: que habet
per grãꝫ qua qui predicat diuersa
idiomata loquit. miracula opera/
tur ⁊ huiusmodi: et hec malis ho//
minibus aliquādo dat. Unde sal/
uator math. vij. Multi dicēt in illa
die dñe. Nonne in nomie tuo pro
phetauimꝰ? et i noie tuo demonia
eiecimꝰ? ⁊ in noie tuo virtutes feci
mus? Et tūc cōfitebor illis: q: nūqꝫ
noui vos Discedite a me qui ope/
ramini iniquitateꝫ. Et de istis gra/
tijs ad vtilitatē eccl'ie datis. ait apl's
Diuisiones ꝟo gratiarū sunt: idem
aūt spūs: q: ꝑfectiōes q̄ sunt in crea
turis diuisim: in deo sunt ꝯiunctim
Scdm auctoritas q̄ habet p mini/
steriū: vt per apostolatū sacerdotiū
et hmōi. iō apl's dicit. Diuisiones
ministrationū sunt: idē aūt dñs cui
oia seruiūt. Tertiū operū executio
Et quantū ad hoc dicit: diuisiones
operationuꝫ sunt: quia vnus plus
alio operatur. Sicut paulus dicit.
j. corin. xv. Plus oibus laboraui.
Idem ꝟo deus qui operat omnia
in omnibus. Effectus enim prime
cause necessario requiritur in omni
effectu aliarum causarum.
¶ Tertia questio presentis sermo/
nis. Utruꝫ videlicet distinguantur
gratie ꝑm vtilitatem ecclesie.

q Uerit a doctoribus circa
tertiā partem pñtis epl'e:
quō gratie distinguant.
Et dicit Nico. de lira ꝙ
gratie gratis date: sicut dictum est.

dant ad vtilitatē ecclie: quod potissi me fit p doctrinā quātū ad ea que sunt fidei. Ad quod tria requirunt Primū quoꝝ est cognitio diuinorum. Ad quā cognitionē etiā tria sunt necessaria. s. fides que est certitudo inuisibiliū principiorū catholice doctrine. vt dr̄ ad hebre.xj. Fides est substātia sperandarū rerū argumentū nō apparentiū. i. certitudo nō euidentie: sed adherentie Inde phus dicit. Fides est ignote rei admiranda certitudo. Aliud necessariū est sermo sapientie: que est cognitio diuinoꝝ ex articulis fidei per cōclusiones sequentiū. Tertiū necessariū est sermo scientie que est effectiuū rerū humanarū. quia ad ro.j. dicit. Inuisibilia dei a creatura mundi p ea que facta sunt intellecta cōspiciunt. Scdm principale est ꝯfirmatio. s. diuinoꝝ. Ubi sciendū q̄ ea que sunt fidei confirmātur per ea que sunt diuine virtutis propria: vt sunt miracula: quorum aliqua ptinent ad salutē coporū: ꝛ sic est gratia sanitatū. Aliqua pertinent ad diuine potentie manifestationem. vt statio solis. ꝛ sic est operatio virtutū. Aliquod ptinet ad oculti reuelationē: ꝛ sic est ꝓphia: aliqđ ad cogitationū discretionē: ꝛ sic est discretio spirituū. Tertiū pncipale est ꝓnunciatio vel verborū ꝓlatio et sic sunt genera linguarū: et interpretatio sermonū. Et impugnans Apostolus errores gentilium qui plures deos ponebant ait: hec aūt oīa operatur vnus et idē spūs: diuidens singulis ꝓut vult. Quib⁹ verbis improbat superbia pharisei: et cōmendat humilitas publicani. luce.xix. sicut dicit euangeliū ibidē descriptū. Beatus ergo ille cui de⁹ gratiā cōfert ad malū vitandū: ꝛ bonum meritorie operandū: ꝛ fidē cōfirmandā: vt postmodū ad vitam eternā perducat et regnū eternum. Per christum dñm nostrū. Amen.

¶ Dominica.xj. post pentecostes de lege euāgelica. Sermo xxxviij.

FRatres notum facio vobis euangeliū quod predicaui vobis. j. ad corin.xv. ca. hec verba scribunt Pro exordio pñtis s̄mōis a doctorib⁹ q̄rit Utrū status legis euangelice sit pfectior oib⁹ aliȷs pñtis vite? Et dicit alex. de ales in.iij. pte. et. s. Tho. 2ª 2ᵉ. q.cv. ar.iiij. q̄ sic. Primo quia tanto est vnūquodq̄ pfectius: quanto vltimo fini propinquius. sed nihil potest esse ꝓpinquius fini vltimo q̄ quod immediate in finē vltimū introducit. hec āt facit lex euāgelica: ĝ ꝛc. Scđo q: paulus ad hebreos.x. dicit. Habentes itaq̄ fratres fiduciam in introitū sctōꝝ in sanguine xp̄i: qui initiauit nob viā nouā attendamus ad eū. Tertio quia idē apl's ait verba ꝓposita pñtis epl'e declarande. ¶ In qua pro eius expositiōe sunt tres questiōes declarande. Prima quarū est de legis euangelice excellentia. Utrū lex euangelica sit aliȷs excellētior? Alia est de legis euāgelice cōtingētia: que vz sūt principaliora que cōtinent in euāgelio. ibi Tradidi eni Tertia est de legis euangelice efficacia Utrum lex euāgelica maiorem cōferat gratiā? ibi Gratia dei.

¶ Prima questio presentis sermo/
nis. Utrum lex euangelica sit alijs
excelentior et dignior?

q Ueritur a doctoribus cir
ca primā partē ep̄le Utrū
lex euangelica sit alijs ex
cellentior. Et dicūt alex.
et Nico. de lira ꝙ sic. propter. iiij.
Primo propter eius p̄dicatores q
fuerūt apl̄i. Et ideo dicit. Notū vo
bis facio euangeliū quod predica/
ui vobis: ego apl̄us: et similes mei
Unde rich. ait Ista a summe sctita
tis viris sunt nobis tradita Scđo
propter eius auditores qui ex mul
tis miraculis crediderūt. iuxta illō
math. vltimo. Illi autē profecti pre
dicauerunt vbiq̄ȝ domino coopera
te domino et sermonē confirmante
seq̄ntibꝰ signis. Deus aūt nō posset
esse testis falsitatis. Quod si aliq̄s
dixerit ꝙ sine miraculis crediderūt
Aug. ait. Maximū miraculū est ꝙ
tam ardua et inaudita et supra sen/
sum existentia: sine miraculis credi
derunt. Ne valet obstare de secta
Mahometi: que primo armis: de/
inde delitijs preualuit: promittens
obseruatoribus ea ad que proni sūt
carnales homines. Unde apl̄s ait
dicens de euangelio: quod accepi/
stis vȝ vos vt sapientes: quamuis
contineat ardua et non delicias.
Tertio ꝑpter eius effectus salu/
bres: vȝ gratie in p̄n̄ti: et gl̄ie in fu/
turo. Hinc dicit aplus. In quo et
statis in gr̄a: ꝑpter quā obtinebitis
gloriā. Quarto propter eius cōdi
tionem. Nā finis euangelij est sa/
lus. Unde dicit: ꝑpter quod salua/
mini: cum duabus ꝯditionibꝰ qua
rum vna est firma adhesio. non ra/
tionibꝰ humanis: sed auctoritatis
diuine: et miraculis. Alia est opera
tio. Quia iacobi. j. Fides sine opi/
bus mortua est. j. q. j. Ferr. de. peni.
di. ij. Si eni inquit. De sacra. vnc.
ca. vno. §. Quia vo. Hinc ait apl̄s
propter primū Qua ratiōe predica/
uerim vobis: si retinetis. ꝑpter se/
cundū dicit. Nisi frustra credidistis

Secunda questio presentis ser/
monis. Que videlicet sunt princi/
paliora que cōtinentur in euāgelio

q Uerit a doctoribus circa
secundā partē p̄n̄tis ep̄le
que sunt principaliora q̄
cōtinent in euāgelio. Et
dicūt alex. et s. tho. et Nico. de lira
vbi s. Quod licet vna lex in altera
contineat: sicut rota in medio rote
tamen lex euāgelica explicat vete/
rem: et potissime quo ad articulos
fidei: quos quilibet xp̄ianus tenet
scire: licet diuersimode: et quia ali/
quos tenent oēs habentes annos
discretionis explicite credere et cō
fiteri. ideo in scđa parte p̄n̄tis ep̄le
aliquos Paulus explicat dicens.
Tradidi eni vobis in primis. i. in
ter prima credenda: quia articuli fi
dei sunt principia ex quibꝰ alia cre
denda deducuntur: quod et accepi
vȝ a dn̄o: quod ⁊ tradidi vobis: q̄m
dn̄s iesus xp̄s mortuus est ꝑ pcīs
nostris s̄m scripturas. Un̄ esa. liij.
Propter scelus populi mei percus/
si eum. Et quia sepultus est: vt veri
tas mortis probaret: et quia resur/
rexit tertia die: et quia visus est ce
phe. vȝ petro Luce vltimo. et ioh.
xx. deinde visus est plusq̄ȝ quingē/
tis fratribus simul in galilea math
vltio. Ex quibus multi manēt vsq̄ȝ

adhuc. Quidã autẽ dormierunt. s. morte corpali spe resurrecturi. Deinde visus est iacobo: in die resurrectionis: vt quidã dicunt. Deinde aplis omnib⁹ math. vltimo. in die ascensionis. Nouissime aũt oium tanq̃ abortiuo. i. extra tempus nato: quia post aduentũ spũs. s. venit ad fidẽ: et violenter eductus ex vtero legis. actuũ. ix. Uel causa humilitatis vocat se abortiuũ. i. nõ pductum ad debitã quantitatem. s. perfectiõis: visus est et mihi. et addit. Ego autẽ sum minimus apostolorũ quoniã psecutus sum ecclĩam dei.

¶ Tertia questio presentis sermonis. Utrũ videlicet lex euangelica maiorẽ pferat gratiã q̃ lex moysi? q Ueritur a doctoribus circa tertiã partẽ psentis eple. Utrũ vz lex euangelica maiorẽ cõferat gratiã q̃ lex Moysi? Et dicit alex. de ales in iij. parte q sic: quia illa pmittebat: hec autẽ exhibet. Scdo q: paulus ij. corin. iij. dicit Lr̃a occidit spirit⁹ aũt viuificat. Ubi aug. de spũ ⁊ lr̃a dicit: per litterã nõ vult aliud intelligere apls: q̃ decalagũ i illis duabus tabulis scriptuz. Tertio quia paulus in hac tertia parte psentis epistole dicit. Gratia aũt dei: quã s. accepi in euangelio: sum id quod sum: et gratia ei⁹ in me vacua non fuit: que denotata est per digitos xp̃i quos posuit in auriculas surdi vt dicit euangeliũ hodiernũ math vij. descriptũ Felices ergo q hanc legem sequunt. Quia ioh. j. scriptũ est. Lex per moysen data est: Gr̃a et veritas per iesum christuz facta est. De pe. di. j. Libenter. Qui nõ venit soluere legem: sed adimplere Mathei. v. de 9se. di. iiij. Si quis. Igitur eum per hanc legem sequamur qui viuit ⁊ regnat de⁹ per omnia secula seculorum.

¶ Dñica. xij. post penthe. de gr̃a ⁊ libero arbitrio. Sermo. xxxix.

f Iduciaz talem habem⁹ per xp̃m ad deũ. ij. ad corin. iij. hec verba scribuntur. Pro exordio presentis sermonis a doctoribus querit. Utrũ homo possit se disponere ad aliquod bonum faciẽdũ sola potestate arbitrij sine gratia? Et dicunt btũs bonauen. Richar. et alij in. ij. sentẽ. di. xxviij. q nõ: quia ad hoc vt homo disponat se ad aliquod bonũ Primo requirit gratia. Unde bern. de libero arbitrio dicit. Gratia excitat liberum arbitriũ cũ seminat cogitatuz sanat cum mutat affectuz: roborat vt perducat ad actũ: seruat ne sentiat defectũ. Aliud quod requiritur est cõsensus arbitrij. Unde prouer. xvj. di. Bonũ est animũ pparare Et quia homo nõ potest se pparare ad aliquod bonũ: nisi iuuetur a gratia. Ideo apls ait verda proposita presentis epistole declarãde. ¶ In qua pro eius expositione tres sunt questiões declarãde. Prima quarum est de liberi arbitrij defectione Utrũ videlicet homo liberi arbitrij potestate possit cogitare velle vl' facere aliquod bonũ sine auxilio diuine gr̃e? Alia est de liberi arbitrij auxiliatiõe. Utrũ vz magis liberũ arbitriũ iuuet diuina gr̃a per aduẽ

tum christi. ibi. qui nos fecit idone os. Tertia est liberi arbitrij vltima perfectione. Utrũ videlicet homo absq; gratia sola potestate liberi arbitrij possit mereri vitam eternã ibi. q; si ministratio.

¶ Prima questio presentis sermonis. Utrũ homo liberi arbitrij potestate possit cogitare velle vel facere aliquod bonum sine gratia?

q Uerit a doctoribus circa primã parte p̃ntis epistole Utrũ homo sola potestate arbitrij posset cogitare: et velle vel facere aliquod bonum sine gratia? Et dicit s. tho. in prima parte. ij. q. cviij. arti. ij. q; nõ Primo q: hõ in statu nature corrupte: indiget auxilio diuine gratie quantum ad tria. Primo vt sanet quia propter pctm̃ tota natura est corrupta. Scdo indiget vt moueatur ad bene agendũ. Tertio q; bonum operetur quod est meritorium

Secundo principaliter quia paulus ad Ro. ix. dicit. Nõ est volẽtis neq; currentis: sed miserentis dei. Et clarius aug. de correctiõe ⁊ gr̃a dicit. Sine gr̃a nullũ ꝓrsus siue cogitando: siue volendo et amando: siue agendo: faciũt hoies bonum. Tertio quia dicit apl'us in prima parte huius ep'le. Fiduciã talẽ habemus ad deũ qui est vnus in substantia: ⁊ trinus in ꝑsonis. per xp̃m vz per xp̃i gratiam. Non q; simus sufficientes cogitare aliquid a nobis. s. meritorie: tanq̃ ex nobis. sed sufficientia nostra ex deo est.

¶ Secunda questio presentis sermonis. Utrũ per aduentũ xp̃i magis iuuet diuia gr̃a liberũ arbitriũ

q Uerit a doctoribus circa secundã parte epistole p̃sentis. Utrum per aduentum xp̃i magis iuuet diuina gratia liberũ arbitriũ. Et dicũt q; sic. Ad quod declarandum sunt aliqua notanda. Primo q; duplex est testamentũ. vz Moysi quod est vetus: et christi q̃d est nouũ in quo mitigata cõmutata terminata ⁊ cõsũmata est virtus veteris testamẽti. Nam cerimonialia sunt penit⁹ terminata: iudicialia mitigata: sacramẽtalia cõmutata. in numero pauciora: faciliora et fructu ampliora Moralia sũt declarata math. v. Et hoc testamentũ nouũ stabile ⁊ solidũ vt ait apl's ad hebre. ix. Morte xp̃i ꝯsumatũ est sp̃ũscõ de celo misso. Scdo notãdũ q; hui⁹ testamẽti auctor ẽ xp̃s: in q̃ penitẽtib⁹ largit venia ꝑficientibus gl'ia: trãsgressoribus gehẽna: heredes sunt oẽs electi: publicatores sunt apl'i: testes sũt angeli: sigilla sunt christi passio: et oium martyrũ: miraculaq; sctõꝝ.

Tertio nota q; hoc testamentũ dicit lex. Tũ q: cõtinet noua p̃cepta. Math. v. ca. Diligite inimicos vestros. Tum q: cõtinet noua cõsilia matth. xix. Si vis ꝑfectus esse. Tũ quia cõtinet noua sacramẽta. vz baptismi Joh. iij. ⁊ eucharistie. math xxvj. Tum quia cõtinet noua legata. nã vetus ꝓmittit terrena. Esa. j Si audieritis me: bona terre comedetis. Nouum v̄o ꝓmitit celestia. math. v. Bti paupes. xxiij. q. iiij. § Ex his. Quarto notãdũ q; hec duo testamẽta differũt per differentias obscuritatis et claritatis. Uñ apl's in hoc capitulo p̃ntis epistole dicit

Usq3 in hodiernū diē velamē manet in lectione veteris testamenti: & infra. Nos aūt reuelata facie gl'iā3 dñi speculātes. vñ ad ro.viij. Non accepistis spm̄ huitutis & alia Differūt p differētias grauitatis & leuitatis. Unde de primo Actutū.v.dr Neq3 nos neq3 patres nr̄i portare potuimus. De secūdo math.xj.ait xp̄us. Jugum eni meū suaue est:et onus meū leue. Differūt per differentias carnalitatis & spūalitatis. Unde ad ro.viij. Lex spirit' vite in xp̄o iesu. Et dr lex moysi lex carnis nō in se:sed quantū ad iudeos carnales:qui accipiebant quandā occasionē peccandi et cōcupiscendi a lege:quāuis in se esset sancta iusta et bona:quia a deo data:et oīs boni figuratiua. Unde paulus ad ro. vj. Occasione accepta per mandatum peccatū operatū est omnē concupiscentiā. Quinto notandu3 q̄ sicut iudei erant ministri veteris testamenti. ita tamen q̄ essent circumcisi:ita xp̄iani sunt ministri noui' testamēti: ita tñ q̄ sint baptisati in quo baptismo recipiūt gratiam. Unde per aduentū xp̄i liberū arbitriū magis iuuat. ideo dicit apl'us. Qui idoneos nos fecit ministros noui testamenti: nō litera: sed spū. Quia nouū testamentū nō fuit datum apl'is per scripturā: sed per infusionem spūsancti eorū corda illuminantis per cognitionē veritatis & affectū iflamātis per ardorē charitatis. Litera eni occidit quia vet' testamtnū peccati cognitionē dabat:nō tamē gratiā cōferebat: & sic occasionaliter concupiscentia3 augebat ex malicia humana que niti tur invetitū:et sic peccatū quod occidit inducebat. Ad ro.vj. Spirit' autē in quo data est lex viuificat.

¶ Tertia questio p̄sentis sermonis Utrum v3 sine gratia:sola potestate arbitrij possit homo sibi mereri vitam eternam

q Uerif a doctoribus circa tertiā partē ep'le. Utrum sine gratia sola potestate arbitrij possit homo sibi mereri vitam eternā. Et dicit Alex. in tertia parte: et sctūs Tho.j.2e. q.cviij.ar.v.q̄ non. Primo q2 vita eterna est finis excedens humane nature proportiones: Et ideo hō per sua naturalia nō potest p̄ducere opa meritoria vite eterne. Sed ad hoc exigitur altior virt':sicut est virtus gratie: Et hec est ratio Augu. cōtra pelagianos. Secundo quia paulus ad Ro.vj.dicit. Gr̄a dei vita eterna. Ubi glo. hoc dixit apl'us: vt intelligeremus deū ad eternā vitam sua miseratione nos p̄ducere. Tertio quia dicit apl'us Qd̄ si ministratio mortis.i.testamētū vetus eo modo quo dictū ē :i litteris deformata in lapidib'.i.in tabulis lapideis fuit in gl'ia.i.in reuerentia maxima. ita vt non possent intendere filij isrl' in faciē Moysi p̄pter gl'iam vultus eius:a quo exibat quidā radij sursum p̄cedentes angulariter in figura cornuum:que euacuatur. Exo.xxiiij.ca.q̄nto magis ministratio spūs noue legis erit in gl'ia: suple per gr̄am quā samaritan' ostendit plagis sauciato. vt euangelium hodiernū Luce.x.descriptū manifestat:& nobis libero arbitrio desti

tutis z gr̃a subleuatis finaliter cōcedat per infinita secula sclo*. Amē.

¶ Dominica.xiij. post pentheco/stes. De lege euāgelica Sermo.xl.

a Brae dicte sūt ꝑmissiōes z semi eius Ad Gala.iij.ca. hec ꝟba scribūt. Pro exordio pn̄tis ſmōis a doctorib⁹ querit. Utrū lex euāgelica sit antiq̄or lege moy/si. Et dicit Nico. de lyra ꝙ sic. Qd̄ probat tripliciter. Primo ratiōe iustificatiōis: q: abraā an̄ legē fuit iust⁹ z nō nisi merito fidei sue i lege xp̄i: ergo zc̄. Un̄ gen̄.xv. dicit. Credidit abraam deo: z reputatū est ei ad iusticiā. Secūdo ratione bn̄dictionis: q: Gen̄.xxij. dicit. In semine tuo benedicent omnes gentes. Tertio ratione promissionis. Nā multa ꝑmisit de⁹ abrae: et non nisi lege euangelij. vt p ta hereditatis successionē. Gen̄.xv. que adimpleta est in iesu Luce.ij. vbi dicit. Et regnabit in domo iacob in eternum. Et seminis multiplicationez. Gen̄. xxij. que ipleta est in xp̄ianis. Hic dicit paulus in pn̄ti ep̄la. In semine tuo quod est xp̄s. In hac igitur ep̄l'a pro ei⁹ expositione tres questiones declarāde sūt. Prima quarum est de legis euangelice stabilitate. Utrum vz sit stabilior lege Mosaica. Alia est de legis euāgeltce nobilitate. Utrū vz sit nobilior. Alia est de legis euangelice vtilitate. Utrū vz sit vtilior. Scd̄a ibi. Quid igit lex. Tertia ibi. lex ꝯ aduersus.

¶ Prima questio pn̄tis sermonis. Utrū vz lex euangelica sit stabilior lege mosaica scd̄m scripturas.

q Ueritur a doctorib⁹ circa primam partē pn̄tis ep̄le. Utrum vz lex euāgelica vel fides xp̄i sit stabilior lege moysi. Et dicūt ꝙ sic. Primo ratione promissionis que facta est Abel. Enoch. Abrae. Saray. Joseph. Isaac. Moysi. Et tandez ab Adam vsq₃ ad diē iudicij nemo esse potest in statu salutis: nisi in fide mediatoris. Secūdo ratione iuramēti firmationis: quia talis promissio iuramento firmata est. Un̄ Gen̄.xxij. dicit dn̄s. Per memetip̄m iuraui dicit dn̄s: quia fecisti rez hanc zc̄. Et luce.j. Iusiurandū quod iurauit ad Abraam patrē nr̄m. Tertio ratiōe euacuationis. Quia lex postea data nō euacuauit hanc ꝑmissionē legis et fidei dn̄i nr̄i iesu xp̄i: aliter hereditas glorie nō esset ex ꝑmissione. z sic qui fuerūt ante legē nō haberent hereditatē. Cum tamen xp̄s dicat Math.xxij. adducēs illd̄ exo. iij.ca. Ego sum deus Abraā: deus Isaac: deus Jacob. Non est deus mortuo*: sed viuo*: Et nō viuunt illi vita nature: ergo vita gratie et gl̄ie. Et Math.viij. di. Uenient multi ex gentibus z recūbet cū Abraaz Isaac: z iacob. Dicit ergo paulus Abrae facte sunt repromissiones: z semini ei⁹. Nō dicit in seminib⁹: quasi in multis: sed quasi in vno et semini tuo: qd̄ est xp̄s. hoc aūt testamentū cōfirmatū a deo q̄ post quadringentos et triginta annos facta est lex. vz data in mōte sinay nō irritū facit ad euacuādū ꝑmisionē patrū. Nā si ex lege hereditas: supple iaz nō ex ꝑmissione vz esset. Abrae autē p repromissionē donauit de⁹.

¶Questio secūda pñtis sermonis. Utrum vz lex et fides euangelica sit nobilior et perfectior lege moysi?

q Ueritur a doctorib⁹ circa scd̄am partē ep̄le. Utruz lex et fides xp̄i sit nobilior et perfectior lege moysi: Et dicunt q̄ sic. Primo ꝑpter euacuationē: quia lex moysi nō euacuauit ꝑmissionez vt dictū est: s; ꝑmissio euacuauit legez: cū sit perfecta siue impleta. Fuit autē cōpleta cū venit in mundū illud semē ꝑmissum. Secundo ꝑpter expectationē: q: dicit ap̄ls. Quid igitur lex: et ait primo ꝑpter ppl̄i punitionē dicens: ꝑpter transgressores posita est. Scd̄o ꝑpter figurationē: quia erat vmbra legis xp̄i. Tertio ꝑpter ppl̄i erudítionē: vt remediū pc̄ti flagitarent Ideo cōcludit ap̄ls: donec veniret semen cui promiserat: q̄d cōueniret ppl̄m de ignorantia quā habuit tēpore legis nature: qñ nec morbum nec medicum cognoscebant. Et de impotentia t̄pe legis scripte: qñ nec saluari poterat. vnde tempus expectatum expeteret: dicens cū dauid. Ostende nobis dñe misericordiaz tuam Tertio lex xp̄i nobilior et perfectior est ꝑpter ordinationē: quia lex Moysi ordinata est: vt dicit ap̄lus: nō immediate a deo: sed ꝑ angelos vel per angelū vt dicitur actu. ij. sed ad quid in manu mediatoris. i. in potestate xp̄i qui est mediator. Mediator aūt. i. xp̄s non est vnius nature sc; q: deus est homo: deus aūt vnus est: et ideo non mediator dei et hominū: sed christ⁹ deus et homo. ¶ Tertia q̄o pñtis sermōis. Utruz lex et fides xp̄i sit vtilior lege moysi

q Uerif a doctoribus circa tertiā partē ep̄le. Utrū vz lex et fides xp̄i sit vtilior lege moysi. Et dicunt q̄ sic. Q̄d probat tripliciter. Primo quia ꝑ legē nunquā fuit vita anime quia sacramēta illius legis nūquā ꝯferebāt gratiā sine qua nō est aie vita. Et si dicat de circūcisione: di q̄ circūcisio introduxit ad locū vbi est ꝑfectio vite: q̄uis circūcisio esset ex patrib⁹: et nō ex lege: vt di Joh. vij. Secūdo quia per legē nunquā fuit ꝑfecta iustitia. Uñ ap̄ls ad Ro iij. dicit. Ex opibus legis nō iustificabitur oīs caro. xj. q. ij. Que sunt Si eni per legē esset perfecta iustitia: ꝑ legē esset ꝑfecta vita. Tertio quia per fidē et legē xp̄i: est vera vita et ꝑ consequēs vera iustitia. Uñ ad Ro. iij. paulus ait. Justitia dei per fidem in oēs: et sup omnes gentes: qui credunt in eū. De conse. di. iiij. Si quis autē. Ait ergo ap̄lus. Lex ergo aduersus ꝑmissa dei. i. contra absit. Si eni data esset lex que posset iustificare vere ex lege esset iustitia. sed cōclusit scriptura omnia sub peccato: q: lex ostendebat hominē peccatorē nec mūdabat. vt ꝑmissio vz iustitie ex fide iesu xp̄i daret credentibus. Et ideo xp̄s dixit leprosis vt ponit in euangelio hodierno Luce. xvij. descripto. Ite ostendite vos sacerdotib⁹: quia ipsi poterant ex lege infirmitatē cognoscere: sed nō sanare. Fides aūt vos mūdabit. Math. xv. de ꝯsecra. di. iiij. Uerus. Unde dum irent mundati sunt. per christum dominū nostrum. Amē. ¶ Dñica. xiiij. post penthe. De pugna spūali: vl' spūs cū carne. ser. x.

Spiritu ambulate et desidria carnis nõ perficietis. Ad Gala.v.hec verba scribuntur. Pro exordio pñtis sermõis a doctoribus querit. Utrum idem opus bonũ sit libero arbitrio ⁊ grã Et dicit Richar. in.ij.sententiarũ di.xxvj.tres ↄclusiões. Prima est ꝙ gratia velut vnũ efficiens instrumentale mouet liberũ arbitriuꝫ ad bonũ voluntatis actũ: qꝛ spũsſctũs tanquã principale agẽs ꝑ suã influentiã que est gr̃a: tanquã per instrumentale efficiens causat in libero arbitrio quãdã inclinationẽ ad bonum volũtatis actũ: que inclinatio est quedã dispositio in eligẽdo actũ bonũ: ⁊ liberũ arbitriũ est passiuuꝫ tantũ. Uñ Aug. de libero arbitrio ⁊ gratia dicit Deꝰ ꝑparat volũtatẽ: ⁊ cooperando ꝑficit: qđ operandũ incipit. Alia ↄclusio ꝙ talis gr̃a per forme modũ mouet liberũ arbitriũ sicut anima mouet corpus ad opus bonũ meritoriũ: qꝛ sine ea liberu arbitriũ nõ poterat se mouere. Unde augu. ibidẽ Ut velimus sine nobis deus opatur: cũ aũt volumus ⁊ sic volumus vt faciamus nobiscũ opatur. Tertia ↄclusio ꝙ idẽ opus bonum est per gr̃am ⁊ liberũ arbitriũ. Unde Ber. de libero arbitrio dicit A sola gratia ceptum est: quod ab vtroqꝫ perficit. Uñ pl's dicit. Spũ ambulate: vꝫ sanctoꝝm eius gr̃am ⁊ regulã euangelij: ⁊ desideria carnis nõ perficietis: qꝛ cũ impossibile sit quin caro multa desideret: tñ adiutorio gratie spũs sc̃ti: talia desideria opere non implebitis. In qua ep'la pro eiꝰ expositione tres questiones sunt declarãde. Prima quarum est de pugna carnis et spũs exhortatione. Utrum vꝫ sit necessaria exhortatio circa temtationẽ carnis Alia est de pugne carnis et spiritꝰ explicatiõe: que vꝫ sunt arma spũs ⁊ carnis. ibi. manifesta sũt. Tertia est de pugne huius victoriali ↄuersatione. quomodo. s. homo in hac vita ↄuersando potest ꝑ spm̃ de carne triumphalem victoriaꝫ habere. ibi. qui autem sunt christi.

Prima questio pñtis sermonis. Utrum vꝫ sit necessaria exhortatio contra temtationem carnis.

Querit a doctoribus circa primam partẽ ep'e. Utrũ sit necessaria exhortatio ↄtra temptationẽ carnis Et dicunt ꝙ sic ꝑpter tria. Primo ꝑpter exemplaritatẽ. Nã ap's dat exemplũ huiusmodi dicẽs. Spiritu ambulate. ⁊c. Quia vt ait aplus. j. ad Corin. iij. vbi spũs: ibi libertas. xix. q. ij. due sunt. xxiij. q. vj. §. Ex his. de renunciat. nisi cum pridem. de regula. licet. Secundo propter difficultatẽ. Unde dicit apostolus. Caro eni concupiscit aduersus spiritũ: ⁊ spũs aduersus carnem. s. hominem exteriorẽ. Hec eni sibi inuicem aduersant: vt non quecũqꝫ vultis: illa faciatis. Nam pugna talis grauissima est. Nam hugo libro. j. de sacramẽtis parte. vij. ca. ix. dicit Temptatio carnis difficilius vincitur. Hinc aplus de tali pugna ad Ro. vij. conquerit dicens. Miser ego: qs me liberabit de corpe mortis huius. xxxij. q. v. Si paulus. ꝙ sic necessaria est exhortatio. Tertio

propter vtilitatē. Unde aplus. q si spiritu ducimini non estis sub lege: vz concupiscentie que fm magistrum sententiarū di.xxvj.ij.libri dicitur languor nature: vel lex membrorum vel tyrannus: vel lex carnis.xix.q.ij. Due sunt.

¶ Secunda questio pn̄tis sermōis que vz sunt arma hui⁹ pugne inter spiritum ꝛ miserrimā carnem.

q Uerit a doctoribus circa scd̄am partem pn̄tis eple: Que sunt arma huius pugne inter spiritū ꝛ carnē? Et dicunt alex. de ales: ꝛ Nico.de lyra super hanc eplam: q arma carnis sunt eius opa ad que ipsa inclinat.puta luxurie et gule. Hinc apostolus ait. Manifesta sunt opa carnis: q: sunt sensibilia que sunt fornicatio: quantum ad concubitū soluti cuz soluta: immūdicia: quantū ad vicium contra naturā: Impudicicia: quantū ad exteriorē inhonestatē in aspectu: gestu ꝛ huiusmoi. Luxuria nomen est generale: ad quod oia reducunt. Idolorū seruitus que solet sequi ad luxuriā: vt patet.iij.Re.xj. de salomone Ueneficia.i.sacrilegia que fieri solent ratiōe libidinis Inimicicie latentes in aio: vt patet de absalone.ij. Regū.xiiij. contra Amon. Contētiones: in verbis clamorosis. Emulationes in verbis pungitiuis.ire: in vindicandi appetitu. Rixe: in vindicandi actu. Dissensiones: qn̄ incipiunt fieri partes Secte: qn̄ sunt firmate: inuidie in aio. homicidia in facto: Quātū ad gulā sunt. Ebrietates.i.potus extra mensurā rationis. Cōmessationes in ordinationes circa cibū: ꝛ his similia: ad que prona est caro: sicut nimia mollicies lectorū. balneorū ꝛ huiusmodi: que predico vobis an̄ iudiciū: sicut predixi: q: tunc penitere nō poteritis: qm̄ qui talia agunt regnum dei non ꝯsequunt: contra errores dicentium: q post curricula temporū saluabunt. Arma vero spiritus sunt.xij.fructus ei⁹ suaues. Primo charitas radix affectionū. Charitas eni diffusa est in cordib⁹ nr̄is: per spiritum sanctū ad Ro.v. Secundo gaudiū quod est de pn̄tia amati.j. Joh.iiij. Qui manet in charitate: in deo manet. Tertio pax in oibus: sine qua nō esset perfectum gaudium. Quarto patientia contra aduersa. Quinto longanimitas: vt i expectatiōe futurorū nō sit cōturbatio. Sexto bonitas quātum ad voluntatem erga proxmū. Septimo benignitas: quantū ad executionē operuz. Octauo mansuetudo: quātū ad ire mitigationē Nono fides quo ad diuina. Decimo modestia in omibus modū seruando. Undecimo cōtinētia: vincendo cōcupiscentias fortes. Duodecimo castitas nec illas patiendo Aduersus huiusmodi non est lex: videlicet carnis: quia sunt duodecim fructus ligni vite.

¶ Questio tertia presentis sermonis quomodo videlicet homo potet triumphaliter de carne victoriā habere et obtinere.

q Uerit a doctoribus circa tertiā partē p̄sentis s̄mo nis. Quomōvz hō potest triumphaliter de carne vi

ctoriā obtinere: Et dicit breuissime Nico. de lyra: q hoc pōt homo carnem crucis pñia affligēdo clauisq3 cōclauādo pceptis iusticie cū gratia spūs. Uñ ait apl's. Qui xpi sunt carnē suā crucifixerūt cū vitijs z cōcupiscentijs. Hinc ad Ro. xiij. Carnis curā ne feceritis. De cōse. di. v. Non mediocriter. Quia nemo pōt duobus dominis seruire: vt dic euāgeliū hodiernū Mathei. vj. descriptū. Querite ergo primū regnū dei ad quod p victoriā spiritus pducat nos dñs. Amen.

¶ Dñica. xv post pēthe. de institutiōe z doctria xpiana. Sermo. xlij.

Spiritu vi uimus: spiritu z ambulemus. Nō efficiamur inanis glie cupidi. ad Gala. vj. ca. hec verba scribūr. Pro exordio p̄sentis sermonis a doctoribus querit. Utrū in vita xpianoz cupiditas glorie sit maximum peccatoz atq3 pncipiū. Et dicit Alex. de ales: z Nico. de lyra q sic. Primo ratione vane considerationis: quia cōsiderando res quarū homines sunt glorie cupidi: in eis nō inuenit nisi vanitas. Nam alij gloriātur in diuitijs: de quibus in psal. di: Qui cōfidunt in virtute sua: z in mltitudine diuitiarū suarū gloriantur. Aliqui gloriant in delitijs. De quibus ad philip. iij. dicit. Quoz deus venter est: z gloria in cōfusione eoz qui terrena sapiūt. Aliqui gloriant in excellentijs: sicut arsaphaxat rex medorū de quo iudith. j. dicit. Gloriabat quasi potēs in potētia sua: et in gloria quadrigarū suarū. Aliqui gloriant in malicijs. Unde in psal. Quid gloriaris in malitia. Hec aūt oia vana sunt: et nihil ex eis remanet: nisi reatus ad penā. Scdo ratione maloz multorū productionis Nam ex hac cupiditate glorie multa prouenīūt mala: et prouenerunt Ea enim primus angelus de celo piectus est Esa. xiiij. Primi parētes delecti sunt de paradiso voluptatis Geñ. iij. Saul pdidit regnū. j. Re. xiiij. Nabuchodonosor effectus est sicut bestia Daniel. iiij. Amā suspēsus est. Phariseus reprobatus est. Luce. xviij. Tertio ratione doctrinationis. Nam Jere. iiij. dicit. Nō glorief diues in diuitijs suis: nec sapiens in sapientia sua: nec fortis in fortitudine sua. Sed qui gloriat in hoc glorief. s. scire et nosse me. Et apl'us dicit verba pposita p̄sentis epl'e. Jn qua pro eius expositione tres q̄stiones declarande sunt. Prima quarū est de doctrina p̄latorū: quomō instruēdi sunt p̄lati. Alia est de doctrina subditoz: quomō vz instruendi sunt subditi. ibi. cōicet aūt Tertia est de doctrina cōi omnium quomō. s. oēs cōmuniter instruēdi sunt. ibi. Que enim.

¶ Prima questio p̄sentis sermōis: Quomodo instruēdi sunt superiores maiores: atq3 doctrinādi p̄lati.

Uerit a doctoribus circa primā partē p̄sentis epl'e Quomō instruendi sunt superiores z p̄lati. Et dicunt q triplici doctrina: vt de reliquis taceamus. Prima quarū est apl'i in pñtiarū: vbi tres doctrinas pulcherrimas dat superioribus z p̄latis. Prima est gratie: dicēs. Si

pꝛo quia:spiritu.i.gratia spirit⁹ san
cti viuimus:tanq̃ maioꝛes ⁊ pꝛela
ti:spiritu ⁊ ambulem⁹: dādo bonū
exemplū subditis. Unde infert. Nō
efficiamur inanis gloꝛie cupidi:que
est pꝛincipiū tātoꝝ maloꝝ: vt dictū
est:inuicē ꝓuocantes verbis inuiri
osis:sicut esau Jacob.inuicē inuidē
tes. Sicut cayn abel.⁊ dauid inui/
dia ꝑsecut⁹ est a saule. Alia est culpe
dices: Fratres:⁊ si ꝑ̃occupatus fuerit
homo in aliquo delicto:vos qui spi
rituales estis.i. esse debetis huius/
modi instruite.i. ad bonū reducite
in spiritu lenitatis: ⁊ in mansuetudi
ne. Peccātes enim ex certa malitia
acriter sunt puniendi: sicut petrus
puniuit ananiā. Actu.v. Conside/
rans teip̃m: ne ⁊ tu tenteris. Unde
maioꝛes debēt sustentare onera sub
ditoꝝ. Unde Grego.in moꝛalibus.
Pꝛinceps greco eloquio. basileos
.i. basis populi dicit. Sicut eni ba/
sis totuꝫ edificiū sustinet: ita maioꝛ
fragilitatē omnē subditoꝝ. Tertia
est pene dicens. Alter alterius one
ra poꝛtate. quantomagis superio/
res ⁊ pꝛelati:⁊ sic adimplebitis legē
chꝛisti.que dicit Jo.xv. Hoc est pꝛe
ceptū meū vt diligatis inuicē. Naꝫ
si q̇s existimat se aliquid esse.i. ma/
gnum:cū nihil sit scꝫ nisi vanitas:
ipse se seducit. Opus autē suum pꝛo
bet vnusquisq;:vꝫ diligenter exami
net:⁊ tūc in semetipso habebit glo/
riam:vꝫ testimonio cōscientie:⁊ nō
in altero:videlꝫ falsa laude alteri⁹.
Unusquisq; eni' onus suū poꝛtabit
Et tamē vt dicit grego. in pastoꝛa.
pꝛelati tot moꝛtib⁹ digni sūt quot
ad subditos ꝑditiōis exempla trās/
mittūt. Alia ṗncipalis doctrina est
Gregoꝛij in pastoꝛali dicēs. Sit re/
cto ꝛ cogitatione mūdus: actione
ṗcipuus: discretus in silētio: vtilis
in verbo:singulis per cōpassionem
ꝓximus: bene agentibus ꝑ humi/
litatē socius:pꝛe cunctis in cōtem/
platione suspēsus: interioꝝ curam
exterioꝛū occupatione nō minuēs
Exterioꝝ pꝛouidentiā interioꝝ sol/
licitudine nō relinquens. Tertia
ṗncipalis doctrina est ecclesie:que
dicit:q̄ ṗlatus debet coꝛrigere pec
cata subditoꝝ nō ex odio sed ex cha
ritate.xcvj.di.Otho. Et si negligit
peccat grauiter.lxxxvj. di. Nemo.
Et ca.erroꝛ. Nec debet eē remissus
xxiij.q.iiij. Est iniusta. Nec debet
esse crudelis.xxv.di. Licet.

¶ Questio scda ṗsentis sermonis:
Quomō vꝫ instruendi sunt subditi.

q Ueritur a doctoꝛibus circa
scdam partē ṗsentis ep̄le
Utrū subditi teneant obe
dire superioꝛibus ṗlatis:
Et dicit Alex.in tertia parte.⁊ san/
ctus tho.2ª.2ᵉ.q.c.iiij.ar.v.⁊ Nico
de lyra:q̄ sic:nisi pꝛecipiāt inhone
stum:⁊ cōtra deū.di.viij.que cōtra
moꝛes:nisi etiā ṗcipiant ꝯtra pꝛece
pta superioꝝ.xj.q.iij. Qui resistit: ⁊
nisi ṗcipiant que non possunt. Uñ
actuuꝫ.iiij.petrus dixit. Si iustum
est vos potius audire q̄ꝫ deū: iudi/
cate: hinc apl's instruēdo subditos
ait. Communicet autē is qui cathe
tizatur.i.instruit:verbo ei qui se ca/
thetizat in omnib⁹ bonis ⁊ nō ma/
lis Mathei.xiij. Quecūq; dixerint
vobis seruate ⁊ facite:scdm ṽo ope
ra eoꝝ nolite facere Et dicit in om̄i
bus bonis:quia ṗdicantes euāge/
lium de euāgelio debent viuere.j.

ad Corinthe.ix. Nolite errare scz
credẽdo ꝙ subditi nõ teneant obe/
dire maioribus: vel ministrare p̃di/
cantibus tẽporalia. Deus non irri
detur.s. talibus idest nõ decipitur.

¶ Queritur a doctoribus circa tertiã
partẽ sermonis: Quomodo oẽs in
struendi sunt atq; doctrinãdi.

q Ueritur a doctoribus circa
tertiã partẽ euangelizan
tis ep̃le. Quomõ oẽs cõ/
muniter instrnẽdi sũt: Et
dicunt scdm apl'm ꝙ triplici admo
nitione. Prima quarũ est genera
lis.di. Superiores debẽt subditos
leniter instruere: subditi ꝟo tenent
scdm ꝟba supioꝝ facere ⁊ eis tp̃alia
ministrare. Sed est ãmonitio snia ge
neralis. Quecũq; seminauerit ho/
mo: hec ⁊ metet.i.scdm differentiã
operũ ⁊ meritoꝝ erit differẽtia fru/
ctuũ et premioꝝ. Et hanc sniam de
clarat dicens. Quoniã qui seminat
in carne sua: vz operando: facta car
nalia: de carne metet corruptionez
.i. de factis eius ad litterã. sicut he/
rodes: vel vt dicit ad Ro.viij. Si se
cundũ carnẽ vixeritis moriemini.
vt diues epulo Luce.xvj. Qui autẽ
semiat in spiritu de spiritu et metet
vitã eternã. Iuxta illud ad Ro.viij
Stipendia peccati mors. gr̃a dei vi
ta eterna. Alia admonitio est vni/
uersalis: di. Bonũ autẽ faciẽtes nõ
deficiamus: quia tẽpore suo mete/
mus: vz post mortẽ vel in die iudicij
Nam mathei.x. scriptũ est. Qui p/
seuerauerit vsq; in finez hic saluus
erit. De pe.di.ij. nõ reuertebantur.
Alia admonitio ẽ valde singl'aris
di. Ergo dum tẽpus habemus ope
remur bonum ad oẽs maxime aũt
ad domesticos fidei. Sicut xp̃s cõ/
passus est vidue vt dicit euangeliũ
hodiernũ Luce.vij. descriptũ. Quẽ
oremus vt nobis cõpatiendo in p̃/
senti donet gratiam ⁊ in futuro glo
riam. Amen.

¶ Dñica.xvj. post penthe. de virtu
te pseuerantie. Sermo.xliij.

o Bsecro vos
ne deficiatis in tribula
tionibus. Ad ephe.iij.
ca. hec verba scribunt.
Pro exordio p̃sentis sermõis a do/
ctoribus querit. Utrũ cõstantia p/
tineat ad pseuerantiã. Et dicit scũs
Tho.2ª.2ᵉ.q.cxxxvij.ar.iij. ꝙ sic.
Quia ad vtrãq; pertinet firmiter cõ
sistere in aliquo bono perseuerãtia
ꝟo hoc facit ꝯtra difficultatẽ q̃ pro
uenit ex diuturnitate actus: constã
tia vero est cõtra difficultatẽ: que p
uenit ex alijs exterioribꝰ impedimẽ
tis. Et ideo Paulus vt ephesij eẽnt
cõstantes in aduersis: ⁊ ne deficerẽt
a fide: quia ipse erat in vinculis ait
verba ꝓposita. Obsecro vos ne de
ficiatis in tribulatiõibus meis. In
qua quidẽ ep̃la pro eius expositiõe
tres questiões sunt declarãde Qua
rum p̃ma est de pseuerantie digni/
tate. Utrũ vz sit virtus? Alia est de
pseuerantie qualitate: Utrũ vz pse/
uerantia indiget auxilio gratie: ibi
huius rei gratia Tertia est de per/
seuerantie decorabilitate. Utrũ vz
pro ea teneat homo deo ad gratia
rum actiões. ibi. ei aũt q potens est
¶ Questio prima p̃sentis sermõis
Utrũ pseuerantia sit virtus.

q Uerif a doctoribus circa primã partẽ p̄sentis ep̄le. Utrũ p̄seuerãtia sit virtus Et dicit Thomas 2ª 2ᵉ.q. cxxxvij.ar.j.q̄ sic. Quia s̄m p̄hum ij.phicorum. virtus est circa diffi/le et bonum: et quia diu insistere ali/cui difficili bono specialẽ difficulta tem habet. ideo diu p̄sistere in aliq̄ bono vsq3 ad cõsumationẽ pertinet ad specialẽ virtutẽ. Unde perseueran tia est specialis virtus ad quã perti net in omnibus operibus virtuosis diuturnitatẽ sustinere prout necesse est. Unde paulus ait. Obsecro vos idest p sacra oro: ne deficiatis in tri bulationib⁹ meis.i.ne territi p̄pter tribulationes meas in bono defici atis: pro vobis.i.quas sustineo: eo q̄ p̄dicaui vobis: et vt exemplũ pa/tientie dem vobis que est gloria ve stra.i.meritum glorie vestre.

¶ Questio scd̄a p̄sentis sermonis vtrum videlicz p̄seuerãtia indigeat auxilio gratie.

q Uerif a doctoribus circa scd̄am partẽ p̄sentis ep̄le Utrũ p̄seuerantia indige at auxilio gratie Et dicit scũs Tho.2ª 2ᵉ.q.cxxxvij.ar.iiij.q̄ sic. Quia cũ liberũ arbitriũ de se sit vertibile: nõ solũ requirit gratiã ha bitualẽ: vt sic bonũ eligat: sed etiã auxiliũ actuale diuinũ: vt se immo/biliter in bono statuat. Unde aut acci piat perseuerantia pro habitu: aut p actu durante vsq3 ad mortẽ: semp indiget auxilio dei gr̄e. Hinc aug. in li.de p̄seuerantia dicit. Asserim⁹ donũ dei esse p̄seuerantiã: qua vsq3 in finẽ p̄seuerat in xp̄o. et p̄pterea paulus ait. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrẽ dn̄i nostri iesu xp̄i: ex quo omnis paternitas in ce lo et in terra nominat: quia omnis creature emanatio est a deo primo s̄m eẽ nature. et sic dicat pater oim per creationẽ. Scd̄o s̄m esse gr̄e. et sic dicit pater angelorũ et hoim per adoptionẽ. Ipse etiã filius est a patre p eternã generationẽ. Unde ois paternitas ab ipso p̄re noiatur vt det vob s̄m diuitias gl̄ie sue vir tutẽ.vz p̄seuerãtie. corroborari per sp̄m ei⁹ in interiori hoie: habitare xp̄m per fidem in cordibus v̄ris: in charitate radicati et fundati vt possi tis cõprehẽdere cũ oibus sanctis: que sit latitudo.vz charitatis ad ini micos se extendẽtis. longitudo ad premiũ expectandũ: sublimitas ad deũ diligendũ: et p̄fundũ ad proxi/mis condescendendũ Scire etiam charitatẽ xp̄i.i.p quã vnimur xp̄o: supeminentẽ scientie.i.notitie.quã habemus de ipso: vt impleamini in oẽm plenitudinẽ dei.i.donis que ab ipso donantur cum charitate.

¶ Tertia questio p̄ntis sermonis Utrũ vz pro perseuerantia teneat homo deo ad gratiarum actiones.

q Uerif a doctoribus circa tertiam partẽ p̄ntis ep̄le. Utrũ homo per virtutem p̄seuerãtie habita teneat deo ad gratiarũ actiones. Et dicit scũs. Tho.2ª 2ᵉ.q.cvj. artic.iij. q̄ sic. Quia naturalis ordo requirit: vt qui suscipit beneficiũ.per gr̄arũ recompẽsationẽ conuertat ad bene factorẽ. Et q: deus est principalis benefactor oium: ideo recipiendo donũ perseuerãtie tenet homo ad deũ cõuerti p gratiarũ actiões. Hic

dyonisius.j.ca.de diuinis noibus
ait: Deus oia in se cõuertit tanq̃
oim causa. Et ꝓpterea ad Collo.
vltimo paulus ait: In oibus grãs
agite. Et in tertia parte huius eplẽ
dicit. Ei aũt qui potens est oia fa/
cere supabundãter q̃ȝ petimus aut
intelligimus. ẜm virtutẽ vȝ diuinã
que operaꝛ in nobis: q: virtus ꝑme
cause operaꝛ in oibus scdis agen/
tibus: ipsi glĩa. vȝ laus in ecclesia.
in xp̃o iesu. s. cõgregata. ⁊ in omẽs
generatiões seculi seculorũ. i. eter/
nals. Quia eius gloria maxime re/
lucet in ecclesia triũphante: de qua
dicitꝛ in psal. lxxxiij. Bti q habitãt
in domo tua in secula sclorũ lauda
bũt te. Ergo quisq̃ȝ vr̃m studeat in
bono ꝑseuerare. que talis ac tanta
virtus ẽ: ⁊ hoc cũ auxilio dei: a quo
omne bonũ est: sibi semꝑ referendo
gratias. vt: quod euangelium hodi
ernuȝ dicit Luce. xiiij. descriptũ: in
eterna glĩa nr̃m cuiq̃ȝ magno cum
gaudio dicat. Amice ascende supe/
rius: vbi semꝑ manere possimꝰ per
eterna secula seculorum. Amen.

¶ Dñica. xvij. post penthecostes
de pace ⁊ concordia ⁊ vnitate chri/
stianorum. Sermo. xliiij.

Bsecro vos
ego paulus vinctus in
dño: vt digne ambule
tis vocatione qua vo/
cati estis. ad Ephe. iiij. ca. hec ṽba
scribunꝛ. Pro exordio pñtis sermo
nis a doctoribus queritꝛ. Utrũ fun/
damentũ pacis ⁊ vnitas xp̃ianorũ
sit charitas. Et dicit alex. de ales: et
sctũs Tho. 2ª 2ᵉ. q. xxiij. ar. j. q̃ sic.
Primo q: ẜm phĩlo. viij. ethicoꝝ.
Non quilibet amor dicitꝛ amicicie
sed amor qui est cum beniuolentia:
qñ vȝ amamus aliquem vt ei bonũ
velimus. Ridiculũ est enĩ dicere q̃
aliquis habeat amiciciã ad id cuiꝰ
bonũ velimus nobis: puta ad equũ
ad porcum: ad vinũ: ad huiusmodi
Reqritꝛ etiã ad amiciciã mutua be/
nignitas vel beniuolentia q̃ funda
tur suꝑ aliqua cõmunicatione. Cũ
igitꝛ sit aliqua cõmunicatio ad deũ
ẜm q̃ nobis suã fidẽ in hac vita cõ
municat: ⁊ suã btitudinẽ in alia cõ/
municat: suꝑ hac cõmunicatiõe oȝ
aliquã amiciciã fundari. De qua cõ
municatione dicit. j. Cor. i. fidelis
deus per quẽ vocati estis in societa
tem filij eius. Amor autem suꝑ hac
cõmunicatione fundatus est chari
tas. Uñ manifestũ est: q̃ charitas
est fundamentũ amicicie: pacis: et
vnionis. Secũdo quia ad Collo.
iij. aplũs ait. super oia habete chari
tatem que est vinculuȝ ꝑfectionis.
Tertio quia dicit verba ꝓposita
pñtis eplẽ declarande idem aplũs.
Obsecro vos. i. oro ꝑ sacra: ego vin/
ctus scȝ in carcere. in dño. i. propter
deũ: vt digne ambuletis: vocatiõe
qua vocati estis: vȝ in vnitate fidei
⁊ charitate. In qua eplã pro eiꝰ ex/
positione tres questiones ponende
sunt. Prima quarũ est de pacis et
vnionis xp̃ianoꝝ causalitate Utrũ
vȝ pax ⁊ vnio talis sit effectus cha/
ritatis. Alia est de pacis ⁊ vniõis
augmẽtabilitate. Utrũ vȝ sint ali/
que virtutes que habeãt agmẽtare
hanc pacẽ ⁊ vnionẽ. ibi. cum omni
humilitate. Tertia est de huiꝰ pa/
cis ⁊ vnionis firmabilitate. Utrũ vȝ
hec pax et vnio christianorũ firmẽ

tur aliquibus. Et que sunt illa. ibi. vnus deus. et alia.
Questio prima presentis sermonis Utrū videlicet pax et vnio xpianorum sit effectus charitatis.
q Queritur a doctoribus circa primā partē pn̄tis ep̄le Utrū pax et vnio xpianorū sit effectus charitatis. Et dicit Alexander. de ales et sctūs Tho. 2a 2e. q. xxix. articu. iij. q sic Primo q: pax et vnio xpianorū dicit vnionē oim ꝓpriorū appetituū in vnū: et hācvnionē facit charitas ſm q deus diligit ex toto corde: vt s. oia referamus in ipsum: et sic oēs appetitus nostri in vnum feruntur Scdo quia talis pax dicit vnionē appetitus ꝓprij cū appetitu alterius et hanc vnionē etiā facit charitas. prout diligimus proximū sicut nos Unde contingit q hō vult implere voluntatē proximi sicut et suiipsius Hinc phus. ix. Ethicorū: et Tulius de amicicia dicit. Amicorum est idem nolle et velle. Tertio. q: in psal. dr̄ pax multa dilligētibus legem tuam Quā cū oibus debemus habere vt ait aplūs ad Ro. xij. xj. q. iij. Inter vba. Et xp̄s venit hāc pacē docere Johis. xiiij. xij. q. j. nisi bella. Ad hanc hortatur apl̄s: dicens. Obsecro vos: et alia q̄ superius declarata sūt
Questio. ij. pn̄tis ſmōis Que virtutes sint: q̄ hāc pacē hēant augmētare
q Queritur a doctorib⁹: circa tertiam partē pn̄tis ep̄le: que sūt virtutes que hāc pacē et vnionē habeant augmētare. Et dicūt. q sunt iste de scripte. Prima quarū est hūilitas. Unde dicit apl̄s. Cū oi humilitate interiori et exteriori. q̄ quis se oib⁹ subdit. non solū superiori: verūetiā equali et inferiori. De q̄ dicit dn̄s Matth. iij. Decet nos iplere oēm iusticiā. vz perfectā hūilitatē. Alia est mansuetudo. de qua Jacobi. j. dicit. In mā suetudine suscipite insitum verbuz. Tertia est patientie. Unde aplus. Cū patientia supportantes inuicē. Et quia Jacobi. v. dicit: patiētia opus perfectū habet ideo addit. In charitate. Quia. j. ad Thimothe. j. Finis precepti est charitas. Solliciti obseruare vnitatem spūs. i. vnitatē ecclesiasticaz ſm glo. que est a spū sctō. in vinclo pacis. i. in charitate: que est vinculum pacis. De pe. di. ij. Charitas: Unū corpus et vnus spūs sicut vocati estis in vnaz spem vocationis vestre. videlicz ad vnā rem speratā que est finis vltimus.
Tertia questio presentis sermonis. Utrū hec pax firmetur aliquibus. et que sunt illa.
q Queritur a doctorib⁹ circa tertiam partē pn̄tis ep̄le. Utrū vz talis pax firmetur aliquibus. et que sunt illa Et dicunt q talis pax et vnio pmo firmatur vnitate domini. Quia apl̄s dicit vnus dn̄s: cui. s. seruire debent oēs christiani. Unde scisma potest ꝓuenire ex voluntate dn̄orū cōtraria volentiū. Scdo firmatur vnitate fidei. Quia dicit aplūs. Una fides quia licet sint articuli multi. tamen omēs innituntur veritati diuine. per quā eis assentimus que ē vna. Unde Dyonisius ait: Fides est circa simplicē et semp existentē veritatez. Et sicut ipsa est vna. Deutro. vj. Audi

israel. Dñs deus tuus vnus est: ita ipsa fides est vna. Tertio firmatur vnitate sacramēti. Quia dicit apl's vnū baptisma Quia licet sint multi ministri baptizantes exterius: tamē est vnus qui baptizat interius. vilz xp̄s Joh. j. Hic est qui baptizat in aqua ⁊ sanguine. de cōsecra. di. iiij. Baptismus. vnus deus ⁊ pr̄ oium per creationē qui est super oēs per excellentiā. et per oia: per generalem gubernationē: ⁊ in oibus nob per gratiā vnionis ⁊ pacis. quā seruare tenenł oēs xp̄ianī: nō solū propter ea que dicta sunt in expositione huius ep'le: sed etiam ꝑpter euāgeliū hodiernū Math. xxij. descriptum Quod loquił singulariter de charitate in maximo mandato qd̄ est fundamentū hui⁹ vnionis. Quā seruare concedat nobis altissimus

¶ Dñica. xviij. post penthecostes de gratijs agendis pro beneficijs receptis. Sermo. xlv.

GRatias ago deo meo semp̱ pro omnibus vobis. j. ad cor. j. hec verba scribuntur

Pro exordio pn̄tis sermonis queritur a doctoribus. Utrū magis teneatur innocens gratias: reddere deo q̄ȝ penitēs. Et dicit alexan. de ales et s. tho. 2ª 2ᵉ. q. cxvj. arti. ij. ꝙ sic. Primo ratione quantitatis dati. Quia maius donū ei dał a deo: et sic innocens magis teneł q̄ȝ penitens. Sed ratione gratitudinis magis teneł penitens: quia magis dał gratis illud quod ei dał a deo. Cū eni esset dignus penena: dał ei gratia. Unde augu. ij. Confess. ait. Gratie tue deputo et misericordie ꝙ peccata mea tanq̄ȝ glaciē soluisti Gratie tue deputo: quecūq̄ȝ feci nō mala. Et luce. vij. Cui plus dimittitur: pluȝ diligit. Extra de bapti. maiores. Et quia paulus fuerat eccl'ie ꝑsecutor. ⁊ corinthij. peccauerāt: ⁊ gratiam inuenerunt. ideo dic̄. Gratias ago deo meo semp̱ pro vobis ¶ In qua ep'la pro eius declaratione tres questiones declarāde sunt

Quarum prima est: de gratiarum actionuȝ obligatione. Utrū vȝ hō obligetur reddere gr̄as deo? Alia est de gratiarū actionū occasione. propter quod teneł homo reddere gratias deo. ibi. quia in omnibus.

Tertia est de gratiarū actionum humiliatione. Utrum videlicet ad reuerēdas gratias deo requiratur humilitas. ibi. Expectantibus reuelationem dn̄i nostri iesu christi.

¶ Questio prima presentis sermonis quare videlicet homo obligał reddere gratias deo?

QUerił a doctoribus circa ꝓmā ptē pn̄tis ep'le. Quare obligał homo ad referendum gratias deo? Et dicunt alex. de ales: et s. tho. 2ª 2ᵉ. q. cvij. arti. j. ⁊ ij. Quod debitū gratitudinis est quoddā debitū honestatis: quā virtus reqrit que diuersos gradus habet. Primus quorū est: ꝙ homo acceptum beneficiū recognoscat: quia grauissimū ingratitudinis pctm̄ est per obliuionē beneficiū nō cognoscere. Aliud est ꝙ laudes et gratias agat: q: satis graue est beneficiū dissimulare. Tertius est ꝙ retribuat pro loco et tp̄e

ꝺm suam facultaté. vñ manifestum
est ꝙ acipiens beneficiũ obligatur
reddere gratias deo: aliter faciens
ex negligentia vel ex aliqua indi/
spositione hois ad virtuté peccat
venialiter sed ex ɔtéptu peccat mor
taliter. et multo magis qui contra/
rium agit. Hinc paulus ait. Grati/
as ago deo meo semp. i. horis mi/
hi ad orandũ cógruis: et deputatis
pro vobis in gratia dei: q̃ data est
vobis in xp̃o iesu Nam ioh. j. dicit
De plenitudine eius omnes acce/
pimus. Gratia et veritas per iesum
xp̃m facta est. De pe. di. j. Libéter.
¶ Questio secunda presentis ser/
monis ꝓpter quod tenet homo red
dere gratias deo.

q Uerit a doctoribus circa
scd̃am parté pñtis sermo
nis et ep̃le. Propter qd̃
tenet homo reddere gra/
tias deo? Et dicũt sup̃scripti docto/
res: ꝙ ratiõe subtractionis benefi/
cij. Nã quãuis nó faciliter sit iudi/
canda ingratitudo. quia vt dicit.
Seneca. Frequenter aliquis est in
gratus: quia aliter non potest reco
gnoscere: tamen qñ ex pluribus be
neficijs homo fit magis ingratus:
sibi subtrahéda sunt beneficia. vn
de Math. xviij. Seruus propter in
gratitudiné traditus est tortoribus
De peni. di. iiij. In principio. ideo
paulus ait. Quia in oibus diuites
facti estis in illo. i. ꝓpter illũ. In oi
verbo vz linguarũ: ⁊ in omni scien
tia scripturarũ ad saluté ptinentiuz
sicut testimoniũ xp̃i confirmatũ est
in vobis. idest firmiter euangeliuz
radicatum. ita vt nihil desit vobis
in vlla gratia

¶ Questio tertia pñtis sermonis.
An ad referendũ gr̃as deo requira
tur humilitas velut v̾tus necessaria

q Uerit a doctoribus circa
tertiam parté ep̃le. Utrũ
ad referendum gr̃as deo
requirat humilitas velut
virtus necessaria? Et dicũt supradi
cti ꝙ sic. Primo vt dicit s. tho. 2ª 2ᵉ
q. clxj. ar. j. Qr sicut ad appetitũ bo
ni necessaria est vna virtus que fir
mat aium cótra desperationé: sicut
est magnanimitas. Ita est necessa/
ria alia virtus que refrenet animũ
ne imoderate tédat in illud. Et ista
est humilitas ⁊ quia referre gratias
deo est bonũ. ergo ⁊c. Scd̃o qr di/
cit greg. Humilitas est radix et cu/
stos oium virtutũ. Ideo. j. petri. v.
Humiliamini sub poténti manu dei
iij. q. j. Nulli. Tertio quia paulus
in hac tertia parte ad humiliandũ
corinthios pro quibus agebat gra
tias deo: inducit memoriã iudicij
dicens. Expectãtibus reuelationé
dñi nostri iesu christi. Ergo exem/
plo pauli cũ corinthijs agamᵘ gra/
tias deo de bñficijs receptis: sicut
tenemur: quia nó dant a deo me/
ritis nostris: sed merito nauicule
crucis: quã xp̃us ascendit. Ut dicit
euangeliũ hodiernũ mathei. ix. de
scriptũ. Unde aug. in ep̃la ad mar/
celinũ ait. Quid melius et gratius
et ore ꝓmamus ⁊ calamo exprima
mus: q̃ȝ vt deo gr̃as agamus. Hoc
nec dici breuius: nec audiri letius:
nec intelligi gratius nec agi fructu
osius potest. Sic igit faciamus: vt
in sempiternũ gaudeamus Ipso p̄
stante: qui patri gratias egit ⁊ nũc
cum eo et spiritu sancto viuit et re/

gnat in secula seculorum. Amen.

¶ Dñica.xix.post pentheco.de reformatõe vite xp̃iane Sermo.xlvj

r Renouamini spiritu mẽtis vestre ⁊ induite nouũ hominem qui s̃m deũ creatus est. Ad ephe.iiij. hec verba scribuntur. Pro exordio presentis sermonis a doctorib⁹ queritur. Utrũ pro renouatione vite omnes teneã tur ad baptismũ? Et dicunt alexander de ales in.iiij.parte in tractu de baptismo. Bonauentura:thomas et richardus in iiij.di.vj.q̃ sic. Primo propter acquirendũ caracterẽ: quo anumeref populo dei:et deputetur ad percipiendũ diuina sacramenta. Scd̃o vt etiã passioni xp̃i corporaliter cõformef. Tertio propter bonum obedientie. ideo dicit apl̃s verba proposita p̃ntis epistole declarande. ¶ In qua pro expositione sunt tres questiones declarande. Prima quarum est de vite christiane reformationis necessitate. Utruz videlicet vita christiani deformata debeat reformari per penitentie sacramentũ? Alia est de vite christiane reformationis qualitate. Quõ videlicet debeat reformari ad proximũ postq̃ȝ reformata est per penitentiã in seipsum.ibi.propter quod. Tertia est de vite christiane reformationis effectus bonitate. Quis videlicet est effectus ei⁹ reformatõis in deũ.ibi. magis aũt

¶ Questio prima presentis sermonis. Utrũ videlicet vita xp̃iani deformata per peccatũ debeat reformari per penitentie sacramentum?

q Querif a doctoribus circa primã partẽ presentis epistole Utrũ vita christiani per peccatuȝ deformata debeat renouari per penitentie sacramentũ? Et dicũt supradicti doctores in.iiij.di.xiiij.arti.j.et.q.j.⁊ ij.q̃ sic. Quia per penitentiã in charitate assumptã remittif oĩs pena Juxta illud ezechiel.xviij. Si impius egerit penitentiaȝ ab omnibus peccatis suis:omniũ iniquitatũ ei⁹ quas operatus est amplius non recordabor.de peni.di.iiij.§. Porro Secũdo q: per penitentiã formatã si fuerit multũ intẽsa: põt exolui omnis pena:vt patet in latrone. In ce.xxiij.de peni.di.j. Importuna. Tertio q: p talẽ penitentiã restituuntur omnes virtutes amisse:quia charitas nõ potest esse in anima cũ carentia alicuius virtutis necessarie: ad rectitudinẽ vite spiritualis. Unde glo. sup illud esaie.lij. Solue vincula tui:dicit:vt graui onere liberata:ad recipiẽdũ pristina ornamenta cesset esse captiua. Et ideo dicit apl̃s. Renouamini s.per penitentiã. spiritu mẽtis vestre.id est in spiritu qui est mens vestra.et induite nouũ hominez.i.christũ:per ipsius imitationẽ:qui secundũ deũ creatus est:s̃m humanã naturã:in iusticia et sanctitate veritatis. Juxta illud.j.petri.ij. Qui peccatũ non fecit:nec dolus inuẽtus est in ore ei⁹ xxij.q.ij. Utilẽ. De symo.sicut dñs

¶ Questio secũda presentis sermonis. Quomodo vita christiana debeat reformari ad proximũ postq̃ȝ reformata est erga seipm.

q Ueritur a doctoribus circa secundā partē epistole Quomodo vita xp̄iana debeat reformari ad proximū postq̄ȝ reformata est per penitentiaȝ erga seipsum. Et dicunt q̄ per tria. Primo per veritatē in ore Unde ait apostolus primo: ꝓpter quod deponētes mendatiū: per qḋ s. proximus defraudat̄. Loquimini veritatē per quā cuȝ eo recte viuit̄: quoniā sumus inuicē membra: propter quod debemus nos mutuo iuuare. Secūdo per zelum bonū in corde. Unde ait ap̄lus. Irascimini vȝ ira per zelū: que nō est contra naturā sed contra eius viciū. Sed q̄m in hoc de facili mēsura rationis excedit̄ur. propter quod legit̄ de platone q̄ seruū suū peccantē tradidit alteri puniendū: ne ipsam mensuram rationis excederet. Ideo subditur. et nolite peccare mensurā rationis excedendo. Sol nō occidat super iracundiā vestrā: puta: si excedat rationē: tamē cito trāseat. Nolite locū dare diabolo. Tertio per benignitatem in opere. Unde ait apostolus. Qui furabat̄ vȝ ante reformationem vite: iam nō furetur.

¶ Questio tertia p̄ntis sermonis. Quis est effectus reformationis vite in deū: vt perfecte adimpleatur.

q Uerit̄ a doctoribus circa tertiam partē ep̄le. Quis est effectus reformatiōis vite in deū. Et dicit Nicola. de lyra et Tho. 2ª 2ᵉ. q. xxxj. ar. j. q̄ cū deus nostroȝ bonoȝ non egeat: precepit vt sui amore patienti subueniat̄: ꝛ q̄ʒ exteriores actus ad illam virtutē referunt̄ ad quā ptinet illud quod est motiuū ad agendum. Motiuū aūt ad subueniendū patienti est charitas. Ideo sic subuenire actus est amicicie ꝛ charitatis: Primo in deum cuius amore fit. Secūdo in proximū. Hinc. j. Io. iij. scriptū est. Qui habuerit substantiam huius mūdi: ꝛ viderit fratrem suū necessitatē habētē: ꝛ clauserit viscera sua ab eo: quomodo charitas christi manet. in illo. Unde apostolus ad Ro. xij. iubet hospitalitateȝ sectari et necessitatibus sanctorum communicare. lxxiij. di. in nomine Ideo concludit in epistola. Magis autem laboret operando manibus suis: quod bonum est. vt habeat nō solum pro se: sed vnde tribuat necessitatem patienti. Et ideo si volumꝰ intrare conuiuium de quo loquitur euangelium hodiernū. Math. xxij. ca. descriptum: vestē veteris conuersationis deponamus: ꝛ induamur noua: aut per baptismū: aut per penitentiā: nosipsos scd̄m status indigentiam renouando ꝛ reformando erga proximū bene nos habendo. Necessitatē patientibus subueniendo: quatenus dei misericordia ad eū perueniamus: ipso prestante qui viuit ꝛ regnat ꝛ secula sc̄loȝ. Amen

¶ Dominica. xx. post penthecostes. De prudentia vite spiritualis Sermo. xlvij.

v Idete quomodo caute ambuletis non quasi insipientes. Ad ephe. v. ca. hec verba scribūtur. Pro exordio p̄ntis sermonis querit̄ a doctoribus. Utruȝ precipitanter viuere: ꝛ sine cautela

in hoc mundo: ꝛ in agibilibus pro cedere sit pecatũ. Et dicunt alex. de Ales. ꝛ Tho. 2ª 2ᵉ. q. liij. ar. iij. ꝙ sic Primo quia precipitatio in acti/ bus aie: dicitur methaphorice ꝺm similitudinē a corporali motu acce/ pta. Dicitur aũt precipitari ꝺm cor/ poralē motũ: quod a superioribꝰ in ima peruenit: ꝺm impetũ quendã proprij motus: vel alicuiꝰ impellen tis non ordinate: ꝓcedēdo per gra/ dus: summũ aũt anime est ipa ratio Imũ aũt operatio per corpus. Gra dus vero medij per quos oportet or dinate descendere: sunt memoria preteritorũ: intelligentia presentiũ solertia in considerandis futuris euētibus: ratiocinatio ꝯferens vnũ alteri. Docilitas: per quam aliquis acquiescit sentētijs maiorũ: p quos quidē gradus aliquis ordinate de/ scendit recte consiliãdo: si quis aũt feratur ad agēdum per impetũ vo luntatis vel passionis pertransitis his gradibus: erit precipitatio: que est peccatũ: sub imprudentia cõten tum. Secundo quia prouerbiorũ octauo scriptũ est: via impioꝝ tene brosa nesciunt. Tertio quia in epi stola hodierna Aplus ait. Uidete quomodo caute ambuletis. In qua quidē epistola pro eius expositione tres questiones declarande sunt.

Prima quarum est: de necessaria prudenti conuersatione. Utrũ pru/ dentia sit virtus necessaria in vita spũali. Alia est de prudenti ebrie/ tatis euitatione. Utrũ vꝫ pertineat ad prudentē vitare ebrietatē. ibi. Et nolite inebriari. Tertia est de pru dentis suuamēti appositione. Utrũ vꝫ ad prudentē ꝑtineat inuenire su/ uamenta vite spiritualis. ibi. Sed impleamini spiritu sancto.

¶ Questio prima p̄ntis sermonis. Utrum prudentia sit virtus necessa ria in vita spirituali.

Querit a doctoribus circa primam partē p̄ntis eplē Utrum prudentia sit vir/ tus necessaria in vita spi/ rituali? Et dicit alex. ꝛ sctũs Tho. 2ª 2ᵉ. q. xlvij. ar. iiij. et Nico. de lyra ꝙ sic: quia virtus ꝺm phm est que bonum facit habentē: ꝛ bonũ opus eius reddit: cũ ergo ad prudentiam pertineat applicare rectam rationē ad opus quod non sit sine appetitu recto: patet clare ꝙ sit v̄tus: Ad q3 aũt sit necessaria: dicit Augu. de li/ bero arbitrio: prudentia est appetē/ darum vitandarũ q3 rerum scientia

Primo ergo est necessaria ad eui/ tationē mali p̄ntis. Unde ait aplus Uidete quomodo caute ambuletis vꝫ propter multa pericula p̄ntia: de quibus. ij. ad Corin. iiij. Periculis fluminũ: p̄iculis latronũ: ꝛc̄. Secũ do ad euitationē mali futuri. vnde ait aplus. Nõ quasi insipientes. i. mala futura non preuidentes: sed vt sapientes. i. prouidi: quia Prouer. iiij. dicit: palpebre tue p̄cedãt gres/ sus tuos. Tertio ad emendationē mali preteriti. Unde ait aplus: redi mentes tempꝰ: qm̄ dies mali sunt: quia frequēter ex improuiso impedi menta superueniũt: ne possit bonũ agi. Propterea nolite fieri impru/ dentes: sed intelligētes que sit vo/ luntas dei. Iuxta illud Deutero. xxxj. Utinã saperēt ꝛ intelligerēt: ac nouissima prouiderēt: quia insipiēs vt dicitur in psal. xxxv. noluit in/

telligere vt bene ageret.xj.q.iij. ex cellētissimus.

Questio secūda pñtis sermonis. Utrū pertineat ad prudentē vitare ebrietatem tanq̄ peccatum.

q Ueritur a doctoribus circa secūdam partē pñtis ep̄le. Utrū pertineat ad prudē-tem vitare ebrietatē? Et dicunt supradicti doctores: q̄ sic. Primo q: ad prudētē pertinet cui tare malū vt dictū est. sed ebrietas est malum. Unde dicit scūs Tho. 2ª 2ᵉ q.clx. arti.j. Quod ebrietas vno modo significat defectū hoīs q accidit ex multo potu. ex quo sit nō compos rationis. Et sic ē pena Alio modo significat actū quo q̄s incidit in hūc defectū: vel ex nimia vini fortitudine preter intentionem bibētis. et sic potest esse sine peccato precipue si nō prouenit ex negligē-tia. Uel ex nimia et inordinata con-cupiscētia et vsu vini. Et sic est pcm̄ gule. Scdo q: ad Ro.iij. ait: ap̄ls Nō in cōmessationibus et ebrieta-tibus. Et leuiti.x. Ministri templi prohibent vinū et siceram bibere. ne ebrietate grauent corda eorū. xxv. di. in pncipio. Tertio q: in scda pte ep̄le dicit ap̄ls. Et nolite inebriari vino in quo est luxuria. Unde dicit Hiero. Uenter mero estuans: cito declinat ad libidiem.

Questio tertia pñtis sermonis. Utrum ad prudentem pertineat in uenire iuuamenta vite spiritualis.

q Ueritur a doctoribus circa tertiam partē pñtis ep̄le. Utrū ad prudentē perti-neat inuenire iuuamenta vite spūalis? Et dicūt q̄ sic Primo q: scūs Tho. 2ª 2ᵉ.q.xlvij.arti.viij. dicit: q̄ Prudentia est recta ratio agibiliū. Cuius sunt tres actus. vz Cōsiliari inueniendo. Judicare de inuentis. precipere talia ad operan dum. Scdo q: ph̄s dicit.vj. Ethi. Prudentia perceptiua est. Tertio q: in tertia parte pñtis ep̄le paulus enumerat talia iuuamēta. Primū quorum est spūsscti receptio. vñ dicit Sed impleamini spūsctō. Aliud est scripture instructio. vnde ait: Lo-quētes vobismetipsis in psalmis et hymnis. et cāticis spūalibus. Tertiū est spūalis exultatio. vnde ait: Can tantes et psallentes in cordibus v̄ris dn̄o. Quartū est grārumactio. vñ ait: Grās agentes semp pro oībus in noīe dn̄i nostri iesu xp̄i deo et p̄ri explicādo hūanitatē xp̄i: et diuinita tem. Quintū est pfecta hūiliatio. vñ ait: subiecti inuicem in timore xp̄i. Qui ait Math. xj. Discite a me: quia mitis sum et humilis corde. ij. q.ij. q se. sicut fecit regulus vt dicit euāgeliū hodiernū. Joh.iiij. descri ptum. Ergo videamus quomodo caute ambulemus. qui vt ait Socra tes in suis sentētijs. Prudentis est ne quē in casū icidat cauere: et si qd forte acciderit forditer ferre. Fortis nemo est nec potest iudicari fortior si imprudens fuerit. Uirtus eni sine sapientia temeritas periculosa est. A q̄ nos eripiat xp̄s dn̄s nr̄. Amē.

Dñica.xxj. post penthe. De vir-tute fortitudinis Sermo xlviij.

Confortami ni in dn̄o: et in potētia virtutis eius Ad ephe. vj.ca. hec verba scribū

tur. Pro exordio pñtis sermonis a doctoribus querit. Utrũ liceat hoi habere ꝯfidentiã in bello spũali de seipo: vl de aliqua creatura? Et dicunt Alexan.de ales ꝛ btũs Bonauentura in tertio ꝛ sctũs Tho. 2ª 2e q.xvij.artic. iiij. Quod licet homo possit habere cõfidentiã de seipso: vel de aliqua creatura: vt de aliquo agente secundario ꝛ instrumentali per quod iuuari possit: ad euitãda quecunqꝫ mala: ꝛ ad consequenda quecunqꝫ bona. Et hoc modo cõuertimur ad sctõs: ꝛ ab hominibus aliqua petimus: tamẽ principaliter debet homo habere cõfidentiã de deo: tanqꝫ de primo agente. Hinc Dauid psal.lix. dicit Da nobis auxilium de tribulatiõe q: vana salus hois.xxiij.q.iij.§. Item aliquo. Et apl'us dicit verba proposita pñtis epl'e declarande. In qua pro ei⁹ expõne tres questiões sunt declarãde Prima quarũ est de virtute fortitudinis essentiali diffinitione. Quid sit fortitudo. et vtruꝫ sit virtus specialis. Alia est de virtute fortitudis necessaria assumptione. Utrũ sit necessaria in bello spũali. ibi. induite. Tertia est de huius virtutis armoꝝ distinctione. ibi. state ergo.

¶ Prima q̃o pñtis sermõis. Quid sit fortitudo. et an sit virt⁹ specialis.

Querit a doctorib⁹ circa primam partẽ pñtis epl'e. Quid sit fortitudo. et an sit virt⁹ specialis: Et pmũ horum declarat Tulius in sua rhetorica dicens. Fortitudo est immobilis inter aduersa gl'iosa animi claritudo: res arduas pulchre administrans: que nec aduersis infestãdo frangit: nec prosperis blãdiendo eleuatur Aliud declarat sctũs Tho. 2ª 2e.q.cxxiij.arti. j. dicens. Quod ad virtutẽ pertinet vt faciat bonuꝫ hoiẽꝫ ꝛ opus eius bonũ Bonũ aũt hois: ẽm Dyonisiũ de diuinis nominibus: est ẽm rationẽ esse: a quo tollitur sepe per aliquod difficile: cui resistit mentis fortitudo. Unde manifestũ est: ꝙ fortitudo est virtus inquantũ facit hoiem ẽm rationeꝫ esse. Tertio declarat idem articl'o scdo dicens ꝙ fortitudo dupliciter capitur. Uno modo vt importat quandã animi firmitatem: et sic est virtus generalis. Hinc.ij. Ethicorũ phus dicit. Ad virtutẽ requiritur firmiter: ꝛ immobiliter opari. Alio momo capit vt importat firmitatẽ animi ꝯtra maxime difficile in grauibus periculis. et sic est specialis virtus. Unde Tul.in sua Rhetorica. Fortitudo est cõsiderata periculorũ susceptio: ꝛ laboꝝ perpessio Hinc apl'us dicit. Confortamini in dño. Et in potentia virtutis eius. vꝫ fortitudinis.

Questio secũda pñtis sermonis. Utrum fortitudo sit necessaria in bello spirituali.

Querit a doctorib⁹ circa secundam partem pñtis epistole. Utruꝫ fortitudo sit necessaria in bello spirituali. Et dicũt ꝙ sic. pmo q: Ambrosius in libro. j. de officijs dicit. Non mediocris virtutis est animi fortitudo: que sola deffendit ornamenta virtutũ oim. ꝛ iusticiã custodit: ꝛ que inexplicabili ꝑlio aduer/

sus oia vicia decertat. Inuicta ad labores: fortis ad pericla: rigidior aduersus voluptates. Scdo quia scus Tho.vbi s.articlo.v.dicit q fortitudo est principaliter contra timorem rerum difficiliu que retrahere possunt voluntate a sequela ronis. Unde phus .ij. Ethicor dicit. Fortitudo est circa audaciam et timorem.ideo apls ait: Induite vos armaturam dei: id est fortitudine. vt possitis stare absq peccato mortali aduersus insidias diaboli. Qui sic dicit Leo papa: oium discutit con suetudines. ventillat curas: scrutatur affectus: et ibi querit causas nocedi: vbi quenq viderit studiosius occupari. Quia no e nobis colluctatio: aduersus carne et sanguine: hoc est homnies qui sunt caro et sanguis. et per consequens visibiles.sed aduersus principatus et ptates. Quia angelorum ordines no solu sunt per gratiam: sz etia p natura Et sic de singulis ordinibus ceciderut aliq in qbus naturalia remaserut: vt dic Hiero. et inferiores obediut superioribus: vt magis possint nocere hoibus Et per principatus et potestates intelligunt alij ordines demonu: aduersus mundi rectores. mudi dico .i.malor hominu. Un ioh.j. Mundus eum no cognouit Tenebraru haru.vz culparu.cotra spualia nequicie.i.spus neq. In celestibus: hoc est in aere caliginoso.pptera accipite armatura dei. vz fortitudine mentis: vt possitis resistere in die malo: tepore vz pugne.et in omibus. vz psperis et peruersis.perfecti stare.

¶ Questio tertia pntis sermonis. Qd sunt genera armor huius virtutis

Uerit a doctoribus circa tertiam parte pntis eple. q Utru huius virtutis fortitudinis sut arma ad preliandu ptra demones. et quot sunt genera armoru. Et dicut Alexa. de Ales: et Nico. de lyra. q sunt septe Primu genus armoru est cingulu chastitatis. Unde ait apls. State ergo succincti lumbos vros. Luce xij. Sint lumbi vestri precincti. vbi Grego. Lumbos tuc precingimus cum carnis luxuria per cotinentia coartamus. Aliud genus est lorica equitatis. Unde dicit apls. In veritate induti lorica iusticie. Quia vt dicit Aristo. quinto Ethi. Justicia est ois virtus. Un math.iij. Sic decet implere oem iusticia. De conse. di.iiij. per qua. Quia iusti tulerunt spolia impiorum. Ne cle. vel mo. relatum. Tertiu genus est calciamentum charitatis. Unde ait apls. Et calciati pedes in preparatione euangelij pacis. Un math. vltimo dicit Sandalijs vtebant: ne tangerent terram. Quia affectus predicatoru euagelij no debet ad terrena affici: sed ad celestia bm glo. Quarta genus est scutum fidelitatis Un apls In omibus sumentes scutu fidei in quo possitis omia tela nequissimi ignea extinguere. Juxta illud psal. Scuto circudabit te veritas eius. Quintum genus est galea expectationis. Un dicit aplus: galea salutis assumite: vbi glo. Spe vite eterne gaudete. ad Ro.v. Spe salui facti sumus. Sextu genus e gladius pdicationis. Un dic apls: et gladiu spus. quod est verbum dei. Et dicit spiritus: quia math. x. dicit. Non eni

vos estis qui loquimini zc. De hoc gladio ait saluator math.x. Non veni pacē mittere in terrā: sed gladium. xxxiij.q.ij.§.in hoc. Septimum genus est: lancea orationis. Unde sequitur apostolus: quāuis nō ponatur in textu epistole: ſm ecclesiam per omnē orationē. Nam ecclesi.iij. dicitur. Oratio humiliantis se celos penetrat. Ergo fratres cū armis istis diuino auxilio hostem vincamus: ne in manus satellitū eius a xpo tradamur: vt dicit euangelium hodiernū mathei. xviij. de seruo ptū. Sed potius ratione bene reddita ad perpetuaz gloriā peruenire mereamur. Per christum dominum nostrum. Amen.

¶ Dñica. xxij. post penthecostes de virtute spei. Sermo.xlix.

Confidimus in dño iesu: quia q cepit in vobis opus bonū perficiet vsqz in diem christi iesu. Ad phi.j. ca. hec verba scribunt. Pro exordio pñtis sermonis a doctoribus querit. Utrū aliquis possit alteri sperare vitaz eternā. Et dicit s.tho.2ª 2ᵉ.q.xvij.ar.iij Quod psupposita vnione amoris ad alterū iā aliquis pōt sperare aliquid alteri sicut sibi. Et ſm hoc aliquis potest sperare alteri vitā eternam: inquantū est ei vnitus p amorem. Et sicut est eadē virtus charitatis qua quis diligit deū: seipsum z proximū. Sic z eadē virtus est spei qua quis sperat sibi et alteri. Sicut Paulus qui ad phi. scribens dicit. Confidimus in dño iesu: quia qui cepit in vobis opus bonū: ipse perficiet vsqz in diē xpi iesu. vz iudicij quando bonis dabitur eterna glia. In quaquidē epla pro eius expōne tres qstiōes sūt declarāde. Quarū prima est de virtutis spei ordinatione. Utrum vz fides precedat spem. Alia est de virtutis spei cognitiōe. Utrū vz spes sit virtus. Tertia de obiecti eius determinatiōe. Utrū obiectū eius sit determinate eterna beatitudo.

¶ Questio prima pñtis sermonis. Utrum fides precedat virtutē spei?

Queritur a doctorib9 circa primaz partē pñtis eple. Utrū fides pcedat spem. s. Utrū aliqs possit illud sperare quod nō credit. Et dic btūs Bonauētura in.iij. z scūs Tho.2ª 2ᵉ.q.xvij.arti.vj. Quod fides absolute pcedit spem. Primo q: nihil a deo sperari potest. nisi prius credat illud haberi eē possibile. sperat aūt aliquid aut tanq̄ obiectū pncipale sicut est vita eterna: aut tanq̄ secundariū. qd ē diuinū auxiliū z vtrūqz pponit nobis per fidem per quam nobis innotescit q ad vitā eternaz possum9 peruenire: z q ad hoc paratum est nobis diuinū auxilium. Scdo q: ad Hebreos.xj. dicit apls Accedentē ad deū oportet credere. Et glo. sup illud Matth.j. Jacob genuit ysaac. sic dicit Fides genuit spem. Tertia q: in prima pte pñtis eple apls dicit. Cōfidens hoc ipm quia q cepit: z alia Deinde sequit Sicut ē mihi iustū sentire hoc pro oib9 vobis: q: dilectio facit opinari bonū de dilecto. Unde infert hic

eo q̄ habeam vos in corde: ⁊ in vinculis meis vz charitatis. ⁊ in defensione ⁊ cōfirmatione euangelij: q2 Phili. cōstanter certauerūt pro veritate euangelij: socios gaudij mei omēs vos esse. xv. di. scta romana.

¶ Questio scda p̄sentis sermonis. Utrum spes sit virtus theologica.

Querit a doctoribꝰ circa scdam partē p̄ntis ep̄le. Utruz spes sit virtus. Et dicit scūs Tho. ⁊ Bona. vbi s. in articul. j. quod est virtus. Primo q2 s̄m ph̄m. ij. Ethi. virtus est que bonū facit habentē. ⁊ opus eius bonū reddit. Oportet ego q̄ vbicūq3 inuenit aliqs actus bonus hois. q̄ respōdeat alicui virtuti humane. In oibus aūt regulatis bonum per hoc cōsideratur: quod aliqd propriā regulā attingit. Scut dicimus vestē essem bonam: q2 nec excedit: nec deficit a debita mensura. Humanorum aūt actuū duplex est mēsura. vna prima ⁊ homogenea. vz ratio. Alia suprema ⁊ excedens: vz deus. Et ideo ois actus hūanus attingens ad rationē aut ad ipsum deū est bonus. Actus aūt spei attingit ad ipsum deū per eius auxilium cui innitimur: ergo spes est virtus. cum faciat actū hois bonū: ⁊ debitam regulā attingat ⁊ nō solum est virtus. sed etiaz virtus theologica. vt ait Paulus. i. ad Corinthe. xiij. Secūdo quia Grego. in. j. moral. dicit q̄ per filias Iob signantur he tres virtutes. Fides spes charitas Tertio q2 in scda parte p̄ntis ep̄le apl̄us ait: Testis est mihi deus quō vos cupiā oēs esse in visceribꝰ iesu xp̄i: ⁊ hoc nō spero affectu carnali: sed spirituali. Juxta illō ad Cor. xj. Emulor eni vos dei emulatione.

¶ Questio tertia p̄sentis sermonis Utrum obiectū spei sit determinite eterna beatitudo.

Querit a doctoribus circa tertiam partē p̄ntis ep̄le. Utrum obiectū spei sit determinate eterna beatitudo. Et dicūt supradicti doct. vbi s. arti. tamen. ij. Quod semp oportet effectū esse ꝓportionatu cause. Et ideo bonū quod principaliter ⁊ proprie a deo sperare debemus est bonum infinitū. quod ꝓportionat virtuti dei adiuuātis. nam infinite virtutis est propriū ad infinitū bonuz perducere. hoc aūt bonum est vita eterna que in fruitione ipius dei cōsistit. Nō eni minus ab eo sperādū est: q̄3 ipse sit cum nō sit minor eius bonitas per quā bona creature cōmunicat: q̄3 eius essentia. Uñ ꝓpriū et principale obiectū spei est beatitudo eterna. Hinc apl̄us ad hebreos. xj. dicit. Habemus spem incedē tez. i. incedere facientē ad interiora velaminis. i. ad beatitudinē celestē Ideo in tertia parte p̄ntis ep̄le dicit Et hoc oro vt charitas via magis ac magis abundet. Quia charitas semp crescere potest in via: in omi scientia. Nam crescēte charitate: crescit noticia que expedit ad salutem Ut probetis. i. approbetis potiora. vt sitis sinceres ⁊ sine offensa in die xp̄i vz iudicij: repleti fructu iusticie qui sunt bona opa: per iesum xp̄m in gl'iam ⁊ laudē dei. Quia in remuneratōe celesti obiecto spei est laus iugis iuxta: illud psal. lxxxiij. Bti

qui habitant in domo tua: in sclin
scli laudabunt te.xxiiij.q.j. oibus.
Qui verax es et nõ respicis psonaz
hoim. vt dicit euangeliũ hodiernũ
Matth.xxij. descriptũ. Cuius spe
regnũ habeamus eternũ per omia
secula sclorum. Amen.

Dñica.xxiij. post penthe. de virtute
in generali vel in cõi. Sermo.l.

Imitatores

i

mei estote. Ad philip.
iij.ca. hec verba scribũ/
tur. Pro exordio pñtis
sermõis a doctoribus querit. Utrũ
hõ virtuosus sit imitandus. Et dic
Tho. anglicus ordinis minorũ. q
sic Primo rõne diffinitionis quã
ponit Augu. de virtute dicẽs. Uir/
tus est bona qualitas mentis. qua
bene viuitur. quã solus deus in ho
mie operat. Propter hãc particulã
vltimã. sola hec diffinitio ptinet ad
virtutes theologicas. Nã virtutes
cardinales possunt haberi p acqui
sitiones Scdo ratione effectualis
descriptiõis. vnde isidorus ait: Uir
tus est animi habitus. nature dec9:
vite ratio: morum pietas. cultus di
uinitatis. honor hois: eterne bea/
titudinis meritũ. Tertio ratione
nois expositionis Uirtus eni dicit
quasi vis intus: vel quasi virib9 ni/
tens: vel quasi viri status. iõ paulus
virtuosus philipenses ad sui z alio
rum virtuosorũ imitationẽ inuitat
dicens. Imitatores mei estote. zc.
In qua quidez epla p ei9 expositio
ne tres questiones declarãde sunt.
Prima quarum est de virtutis sin/
gulari coditione. Utrũ vz virtus cõ
sistat in medio? Alia est de vtutis
distinctiõe. Quare vz polleat quis
vsu vnius virtutis amplius qz alte
rius. ibi. nostra cõuersatio in celis
est. Tertia est de virtutis ꝯmenda
tione. in quibus cõmendat virtus.
ibi. saluatorem.

¶ Questio pma presentis sermõis.
Utrum virtus consistat in medio.

q

Uerit a doctorib9 circa
primam partẽ pñtis eple.
Utrũ virtus consistat in
medio Et dic. Tho. angli
cus q sic. Primo in agendis vz in
ter supraz citra modũ. Juxta illõ ad
Ro.xij. rationabile obsequiũ vrm.
Scdo in habendis vz inter supfluũ
et indigentiã. Juxta illud puer.vj.
Diuicias et paupertatẽ ne dederis
mihi. sed tantum victui meo tribue
necessaria. Tertio in sustinendis.
vz non eleuari in psperis. nec dej/
ci in aduersis. Hinc Nume.xij. Nõ
declinabis ad dexterã: nec ad sini/
stram. Ad hoc igit medium inuitat
Paulus philipẽses dicens. Imita/
tores mei estote: et obseruate eos:
vz diligenter attendite. qui ita am/
bulant sicut habetis formã nram.
s. quã dedi vobis. Multi eni ambu
lant via peruersa: quos sepe dicebã
vobis. nunc aũt. s. p culpis eorum
z flẽs dico esse inimicos crucis xpi:
quorũ finis interitus. vz eterna per
dicio. quorũ deus venter est: z glia
in ꝯfusione eorũ: qui terrena sapiũt

Prima questio pñtis sermonis.
Quare polleat aliquis vsu vnius
virtutis amplius qz alterius.

q

Uerit a doctoribus circa
scdam partẽ pñtis eple.
Quare polleat alquis vsu
vnius virtutis amplius

q̃z alterius. Et dicit Thomas an/
glicus. Primo quia sic deo placet
qui est dator virtutis. Secundo
ꝓpter cõplexionẽ: cũ cõplexio vni⁹
sit magis consona opibus vni⁹ vir
tutis q̃z alterius. Tertio propter ex
ercitationem. Quarto propter im
pugnationẽ: qñ quis minus impu/
gnatur a vicio cõtrario illi virtuti.
Quinto ꝓpter distinctionẽ quaz
quis habet magis in opibus illius
virtutis. Quelibet eni virtus habet
ꝓprias rationes. Sexto ꝓpter sta
tus difficultatem sicut cuz diu quis
fuerit in peccatis non est ita expe/
ditus ad bene agendũ: propter reli
quias peccatorꝫ: Et quia paul⁹ erat
nimis cõtemplatiuus: ⁊ vt ep̃us de
bebat in se ostendere qualiter alios
in domo dei oporteat conuersari. j.
ad Thimo. ij. de elec. cũ in cunctis
ait. Nostra conuersatio est in celis.
Questio tertia p̃ntis sermonis: In
qua specialiter cõmendatur virtus.

q Verũ a doctoribus circa
tertiã partẽ p̃ntis sermo/
nis. Utrum virtus specia
liter sit cõmendabilis. Et
dicit Tho. anglicus q̃ sic. Primo
ratione cause efficientis: quia verã
virtutem vt dicit Augu. solus deus
in homine opatur. Secundo rati
one cause materialis: quia vt ph̃us
dicit. ij. Ethi. Uirtus est que bonũ
facit habentẽ. Tertio ratiõe cause
formalis: quia virt⁹ est decor spũa/
lis. Unde in psal. omnis gl'ia eius
filie regis. ⁊c̃. Quarto ratione cau
se finalis: quia Augu. dicit: premiũ
virtutis est ipse qui virtutẽ dedit.
Hic ait apl's Saluatorẽ expectam⁹
dñm nr̃m iesum christũ: qui refor/
mabit corpus humilitatis nr̃e: q:
corruptibile: et ideo humilitatis oc
casiõe configuratũ corpori claritatis
sue. in generali resurrectione: scd̃m
operationẽ. i. virtutẽ operãdi qua
possit sibi subijcere om̃ia. Itaq̃z fra
tres mei carissimi ⁊ desideratissimi:
gaudiũ meũ: propter vr̃am virtutẽ
et corona mea: q: docui vos: et do/
ctoribus dat aureola in patria. Sic
state in dño charissimi: firmi in vir/
tute. Euchodiã rogo: ⁊ sinthicẽ de
precor: noĩa sunt personarũ. idip̃m
sapere de virtute in dño Etiã rogo
te germane: nomẽ propriũ. compar
idest coadiutor: adiuua illas duas
scz mulieres predictas: que mecum
laborauerunt in euangelio: mini/
strando necessaria.: cum clemẽte et
ceteris coadiutoribus: quoruz no/
mina scripta sunt in libro vite: aut
ßm p̃ñtem iusticiã: aut hoc dicebat
ꝓpter reuelationẽ. Nã deus elegit
saluandos añ mundi constitutionẽ
vt dicit ad Ephe. j. de peni. di. iij. c.
bñdictus: sicut elegit principẽ illuz
de quo dicit euangeliũ hodiernũ.
Math. ix. descriptũ. Oremus ergo
vt sic eligat nos: vt per viã virtutũ
ad gaudia eterna peruenire merea
mur: prestante illo qui suscitauit pu/
ellam a mortuis: qui viuuit et re/
gnat in secula seculorum. Amen.

Dominica. xxiiij. post pẽthecostes
de oratione. Sermo. lj.

On cessam⁹

n ꝓ vob orãtes. ad colo.
j. ca. hec verba scribũt
Pro exordio p̃ntis ser/
monis a doctorib⁹ queritur. Utrũ sp
debeam⁹ orare? Et dicit scũs Tho.

2ª 2ᵉ.q.lxxxiij.ar.xiiij.quod quantitas vniuscuiusqꝫ rei debet esse ꝓportionata fini. Sicut quantitas potionis sanitati. vnde ꝛ cōueniēs est: vt oratio tantū duret quantū est vtilis ad excitandū interioris desiderij feruorem. Cū vero hanc mensurā excedit ita ꝙ sine tedio durare nō possit: non est vlteriꝰ oratio ꝓtendēda. vnde Augu dicit ad probā. Dicuntur fratres in egypto crebras quidē habere orationes: sed eas tñ breuissimas: ꝛ raptim quodāmodo iaculatas: nec illa vigilanter erecta: que oranti plurimum necessaria est: pre ꝓductiores moras euanescat: atqꝫ hebetet intentio Causa ꝟo orōnis q̄ est desideriū charitatis ex qua debet ꝓcedere debet esse ꝯtinua: actu vel virtute: manet eni virtus huius desiderij in oībus que ex charitate facimus: oīa eni debemus in glīaꝫ dei facere. vt dicit .j. ad Cor.x.xxvj q.v. Non licet. vnde Augu. ad Probam. In ipsa spe. fide et charitate continuato desiderio semꝑ oramꝰ. Et sic intelligitur illud Luce.xviij. oportet semꝑ orare: ꝛ nūquā deficere. et .j. ad Thessa.v. sine intermissione orate. Et nunc paulus ait. Nō cessamus ꝓ vobis orantes. In qua quidē epl'a pro eius expositione sūt tres questiōes declarande. Prima quarū est de oratiōis distinctione. Utrum vꝫ debeamus sicut ꝓ nobis ita pro alijs orare. Alia est de orationis petitione. Utrū vꝫ postulare sit aliud q̄ꝫ orare. ibi. et postulātis. Tertia est de orōnis petitōe. Utrū vꝫ sit aliquid determinate petendū ibi. vt impleamini.

¶ Questio prima pn̄tis sermonis. Utrum vꝫ debeamus orare ꝓ alijs sicut pro nobis.

Querit a doctoribus circa primam partē pn̄tis epl'e Utrum debeamus orare pro alijs sicut pro nobis: Et dicūt Alex. de ales: Ricar. Bonuē. in.iiij.di.xvj. Et scūs Tho. vbi supra. ar. vij. ꝙ pro illis debemus orare: quibus debemꝰ bona desiderare. Debemus aūt bona desiderare non solū pro nobis: sed etiā pro alijs. Hoc eni pertinet ad rationem dilectionis quā ꝓximis debemus impendere: ꝛ ideo charitas hoc requirit: vt pro alijs oremꝰ. vnde Crisosto. super Math. pro se orare necessitas cogit: pro alijs aūt charitas fraternitatis hortat: dulcior aūt est ante deū oratio non quā necessitas transmittit: sed quā charitas fraternitatis cōmendat. Hinc Ja.v. dicitur: orate pro inuiceꝫ vt saluemini: Et paulus in presentiarū ait. Non cessamus pro vobis Colo. orātes.

¶ Questio secūda pn̄tis sermonis. Utrum vꝫ postulare sit aliud q̄ꝫ orare: ꝛ quot sunt partes orationis

Querit a doctoribus circa scd̄am partem pn̄tis epl'e Utruꝫ postulare sit aliud q̄ꝫ orare? Et dicit sanctus Tho. vbi supra ar. xvij. ꝙ ad orationem tria requiruntur. Primo vt orans accedat ad deū queꝫ orat qd̄ significatur noīe orationis. q: ꝟm damа. Oratio est ascēsus intellectꝰ in deū. Secundo requirit petitio que significat noīe postulationis: ꝟm illud Joh.xj. Ecce quē amas infirmatur. Tertio requirit ratio impetrandi: quod querit: vel ex parte

dei:vel parte petētis. Ex parte dei est ipius scitas:ꝓm illud dan̄.ij.propter temetipsum inclina deus meus aurem tuā. Et dicit obsecratio:que est per sacra obtestatio:sicut cū dicimus ꝑ natiuitatē tuā libera nos domine. Ex parte vero petētis est gratiarūactio quia de acceptis bn̄ficijs grās agēdo:meremur accipere potiora. Unde glo.ad Collo.ij. Que dicuntur in missa an̄ consecrationē sunt obsecratones:que dicunt in cōsecratione sunt orationes:que dicūtur post cōsecrationē sunt petitiōes seu postulationes: que in fine sunt gratiarūactiones. vnde possumus inducere illud.j.ad Thi.ij.ca.obsecro primo oīum fieri:obsecrationes orationes: postulationes: gratiarumctiones:patet ergo quod paulus dicit orantes ⁊ postulantes

¶ Questio tertia pn̄tis sermonis. Utrū sit aliqd determinate petēdū.

Querit a doctoribus circa tertiam partē pn̄tis ep̄le. Utrum sit in oratione aliquid determinate petēdū Et dicunt supradicti doctores: ꝙ ea qbus possunt bn̄ et male vti homines: sunt cū determinatione petenda:qbus aūt non possunt nisi bene vti:ea sunt absolute petēda. Hec aūt sunt quibus beatificamur:⁊ qbus btitudinē meremur:que quidē orando scti absolute petunt:ꝓm illō psal.ostende faciē tuā:⁊ salui erim⁹ Et alibi. deduc me in semita mādatoꝝ tuoꝝ. Ideo pau.dicit. Nō cessamus pro vobis orantes ⁊ postulantes:vt impleamini agnitione volūtatis eius.i. vt pleni⁹ voluntatē ei⁹ cognoscatis.in oī sapientia ⁊ intellectu spūali:vt ābuletis digne deo: per oīa placentes in oī opere bono fructificantes ⁊ crescentes in sciētia dei:tam scꝫ contemplatiue vite: q̄ꝫ actiue. In oī veritate confortati ꝓm potentiā claritatis eius. In omni patiētia ⁊ longanimitate cū gaudio:grās agentes deo ⁊ pr̄i: qui dignos nos gentiles ⁊ iudeos indifferenter fecit per grām baptismalem in partē sortis sctōꝝ: in lumine. vꝫ eterne glie:⁊ eripuit nos de potestate tenebrarū scꝫ per mortē filij sui. ⁊ transtulit nos in regnū filij dilectionis sue scꝫ paterne. q dicit fili⁹ dilectionis paterne inquātū pr̄ summe diligit eū. In quo habemus redemptionē ⁊ remissionē peccatoꝝ per sacramenta baptismi ⁊ penitētie. Iuxta illud Apoca.i. dilexit nos:⁊ lauit nos a peccatis nr̄is in saguine suo. De sacra vnctione.c.vno Hoc igitur modo orandū est: vt tpe venturi iudicis:de quo loquit euangelium hodiernū Math.xxiiij. descriptū: dignos nos habeam⁹ fugere a vētura ira: ipso p̄stante. qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen

¶ Expliciunt sermones fratris Antonij de bitonto ordinis fratrū minorum de obseruantia. Uigilanti cura et diligentia emendati atqꝫ reuisi. Iussu et impēsis spectabilis viri Nicolai ꝺ frāckfordia Impressi venetijs per Ioannē hertzog. Anno salutis post millesimū quaterqꝫ centesimum nonagesimo sexto. xv. kal's Iulias.

Incipiunt tabule sermonū venerabilis ꝛ religiosi patris fratris antonij de bitonto: sup ep̄las dn̄icales totius anni: modū reperiendi eoꝝ que insbi continentur celeriuscule p̄stantes: questionū videlicet ꝛ capitulorū principaliū earundē: ordine partiū sermonū suo mō seruatis

1 ¶ Dn̄ica prima aduentus de negligentia sermo.j. carta 2
Questio proemialis vtrum negligentia sit peccatū 2
Utruȝ negligenter operari bona sit peccatum mortale 2
Utrū non dando bonū exemplū ꝛ scandalisando proximum sit semper peccatū mortale 2
Utrū negligētia opponatur prudentie 2
2 ¶ Dn̄ica ij. aduentus de virtute patientie sermo.ij. 3
Questio proemialis.vtrum ex diuinis scripturis addiscatur patientia 3
Utrum patientia possit haberi sine gratia 3
Utrū virtus patientie exemplificetur in diuinis scripturis 3
Utrū ex patiētia habeat glīa 3
3 ¶ Dn̄ica.iij. aduētus de gaudio et pace sermo.iij. 4
Questio ꝓemialis.vtrū sine charitate hō possit vere gaudere 4
Utrum gaudiū hominis in hac vita possit esse plenum 4
Utrū gaudiū in hac vita virtute modestie modificetur 4
Utrum gaudium dicat habitudinem ad pacem sermo.4. 5
4 ¶ Dn̄ica.iiij.de aduentu de phibitiōe mali iudicij sermo.iiij. 5
Utrū iudiciū sit actus iusticie 5
Utrum iudiciuȝ licite fieri possit absq; peccato 5
Utrum iudicium quandoq; sit illicitum 5
Utrum liceat iudicare per suspitiones 5
5 ¶ Dn̄ica infra octauā natiuitatis domini: de lege dn̄i nostri iesu christi sermo.v. 6
Questio ꝓemialis. vtrū lex moysi fuerit grauior lege xp̄i 6
Utrum lex xp̄i sit perfectior lege moysi 6
Utrum lex christi contineatur in lege moysi 6
Utrum lex christi possit euidenter probari 7
6 ¶ Dn̄ica infra octauā epiphanie de oblatiōib⁹ sermo.vj. 7
Questio proemialis.vtrū hoīes teneantur ad oblationes de necessitate precepti 7
Utrum sint alique circūstantie obseruande in oblatione 7
Utrū magis placeat deo oblatio intellectus q̄ȝ corpis hois 8
Utruȝ sine charitate placeat deo oblatio 8
7 ¶ Dn̄ica.j. post octauas epiphanie de bn̄ficētia sermo.7. 8
Questio proemialis.vtrū beneficentia sit actus charitatis 8
Utrum omnibus hominibus sit benefaciendum 8
Utrum sit magis benefaciendū magis coniunctis 9
Utrum sit benefaciendum inimicis de necessitate 9
8 ¶ Dn̄ica.ij.post octauas epipha

nie de prudentia que debet esse
in dilectõe ꝓximi sermo. 8. 9
Questio ꝓemialis. vtrũ pruden
tia possit quis peccare in diligẽ
do proximũ 9
Utrũ liceat reddere malũ ꝑ ma/
lo aut se vidicare de iniurijs 10
Utrum eorũ qui diligunt proxi/
mũ sit scandalizare 10
Utrũ prudenter diligentis proxi
mũ sit iniurias dimittere 10
9 ¶ Dominica. iiij. post octauas epi
phanie de dilectione proximi
sermo. ix. 10
Questio proemialis. vtrũ de dile
ctione fuit preceptum aliquod
dandum 10
Utrum tota lex impleatur in di/
lectione proximi 11
Utrum per dilectionez proximi
euitetur omne malum 11
Utrum dilectio sit plenitudo le//
gis 11
10 ¶ Dñica. iiij. post octau. epipha
nie de charitate sermo. 10. 11
Questio proemialis. vtrũ in hac
vita possit indui charitatis per/
fectio 12
Utrum vestis charitatis ornetur
varietate multarũ virtutũ 12
Utrum in diuinis scripturis per
suadeat induitio charitatis 12
Utrum sint alique regule ad in/
duitionem charitatis 12
11 ¶ Dominica in septuagesima
de sollicitudine ⁊ perseuerantia
sermo. 11. 13
Questio proemialis. vtrum per/
seuerantia sollicitudinis sit vir
tus 13
Utrum perseuerantia sollicitudi
nis sit semper bona 13
Utrum in diuinis scripturis sint
exempla sollicitudinis ⁊ perse/
uerantie 13
Utrum sollicitudo et pseuerãtia
indigeant auxilio grẽ dei 14
12 ¶ Dominica in sexagesima de
laude ⁊ gloria vana et bona ser
mo. 12. 14
Questio proemialis. vtrũ tenea/
tur homo inaniter se laudantes
⁊ male agentes corripe 14
Utrum falsi apl'i inaniter se lau/
dãtes mortaliter peccabãt 14
Utrum paulus seipsum laudans
erat dignus cõmẽdatione 14
Utrum paulus se laudans lucra
batur alios in dei honore 15
13 ¶ Dominica in quiquagesima
de charitate sermo. 13. 15
Questio proemialis. vtrum ali/
qua virtus possit esse sine cha/
ritate 15
Utrum charitas sit necessaria ad
salutem 15
Utrum ex charitate impleantur
omnia virtutis opera 16
Utrũ vtens charitate peccet 16
14 ¶ Dominica. j. in quadragesi/
ma de grã diuina sermo. 14 16
Questio proemialis. vtrum ho/
mo potestate liberi arbitrij pos/
sit bonum operari 17
Quomodo gratia diffinitur: ⁊ ꝓ
pter quid debet exercitari 17
Quomodo cognoscitur diuina
gratia inesse alicui 17
Quomodo gratia debet acquiri
et conseruari 17
15 ¶ Dominica. ij. in quadragesi/
ma de perfectione vite christia/

ne sermo. 15 18
Questio proemialis. vtrum possimus sine peccato iurare 18
Utrum qui perfecte diligit deuz obseruet oia que de necessitate et perfectione salutis existūt 19
Quomodo debet xp̄ianus sanctificare seipm septē affectib⁹ 20
Que sit perfecta dilectio proximi et quomodo demonstratur 20
16 ¶ Dominica. iij. in quadragesima de charitate sermo. 16. 21
Questio proemialis vtrum sine charitate aliqua virtus possit haberi ad imitandū xp̄m 21
Utrum charitas sit excellentissima virtutum 21
Utrum per vnū peccatū mortale charitas amittatur ex quō 22
Quot sunt fructus et triumphi charitatis 22
17 ¶ Dn̄ica. iiij. in quadragesima de glīa superne ciuitatis hierusalem sermo. 17. 23
Questio proemialis. vtrum omnes appetant beatitudinē 23
Utrū beatitudo ab oibus electis equaliter participetur 23
Utrum gloria corporis augmentet gloriam anime 24
Utrum in beatis erit aliquod premium accidentale 25
18 ¶ Dn̄ica de passione de christo pontifice redemptore et mediatore nostro sermo. 18. 25
Questio proemialis. vtrum xp̄s sua passione aperuit ianuā paradisi 26
Utrum christus fuerit verus pōtifex 26
Utrum sit propriū christi et non alterius esse redemptorē 26
Utrum christus fuerit verus mediator no. te. dei et hoium 27
19 ¶ Dominica in ramis palmarū de gloria mūdi despiciendasermo. 19. 27
Questio proemialis. vtrum homo possit appetere gloriam sine peccato 27
Quid sit gloria mūndana 28
Quare gloria mundana despici et abhominari debet 28
Que male infectiones seu pene sequuntur ex mundi glīa 29
20 ¶ Dn̄ica in resurrectiōe dn̄i: de resurrectione xp̄i sermo. 20 29
Questio proemialis. vtruz fuerit conueniens resurrectionez xp̄i hoib⁹ p āgelos innotescere 29
Utrum resurrectio christi debuerit omnibus manifestari 30
Utrū christus fuerit primus qui a morte resurrexit 30
Quot fructus attulit sancta resurrectio dn̄i iesu christi 31
21 ¶ Dominica. j. post pasca de fide sermo. 21. 31
Questio proemialis. vtrum pro veritate fidei casu interueniēte teneaē christianus vincere tormenta mūdi vsqz ad mortē 31
Utrum aliqua virtus sit potentior fide formata 32
Utrm sit aliqua virtus nobilior fide formata 32
Utrum sit aliqua virtus certior et vtilior fide catholica 32
22 ¶ Dn̄ica. ij. post pasca de imitatione christi sermo. 22. 33
Questio proemialis. vtrū teneamur imitari christum propter

eius passionem 33
Utrũ xps sit a nobis imitãdꝰ 33
In quibus christus est a nobis imitandus 33
Quot fructus prouenitunt ex xpi imitatione 33
23 ℂ Dñica. iij. post pasca de statu huius mundi sermo. 23. 33
Questio proemialis. vtrum status huius mundi sit multum periculosus 34
Quomodo homines debẽt conuersari in hoc mundo 34
Utrum xpiani sint magis instruendi ad humilitatis subiectionem qꝫ ad prelationem 34
Utrũ homines consequantur fructus seruiendo supioribus 34
24 ℂ Dñica. iiij. post pasca de donis dei altissimi sermo. 24 35
Questio proemialis. vtruꝫ deus sit causa effectiua oĩm rerũ 35
Utrum oĩa dona sint a deo 35
Utrum libertate arbitrij recipiantur dona 35
Utrum sint impedimenta ad recipiendum dona 35
25 ℂ Dñica. v. post pasca de diuino verbo sermo. 25. 36
Questio proemialis. vtrũ christianus teneatur facere que pdicat vel audit predicare 36
Utrum christianus teneatur esse factor verbi ꝛ nõ auditor tm̃ 36
Utrum teneatur xpianus cũ delectatione audire verbũ dei 36
Utrum aliquibus effectibus cognoscatur diuinum verbũ esse in nobis bene insitum 36
26 ℂ Dñica infra octauã ascensionis de scala spirituali ascendendi in celum sermo. 26. 37
Questio proemialis. vtrũ prudẽtia cum oratione conuenienter assignentur esse latera scale spũalis ascendendi in celum 37
Utrum charitas sit excellentissima virtutum 37
Quot cõditiones debet habere hospitalitas circa receptionem proximorum 37
In quibus debemꝰ deo esse grati et eum imitari 37
27 ℂ Dñica penthecostes de apparitione spũs sci sermo. 27 38
Questio proemialis. vtrũ aliquo tempore spiritus sanctus fuerit visibiliter missus 38
Quo tempore spiritus missus est super apostolos 38
Quare missus est spũs scũs 38
Que miracula in tali missione diuinitus operata sunt 38
28 ℂ Dñica. j. post pẽthecostes de diuina charitate sermo. 28 39
Questio proemilis. vtrum deus sit charitas 39
Quot beneficia ex sua charitate deus contulit nobis 39
Utrum existens in hac vita possit videre deum 39
Utrum sint aliqua signa per que cognoscatur esse in nobis diuina charitas 40
29 ℂ Dñica. ij. post penthecostes de stabili efficaci et veraci dilectione primi sermo. 29. 40
Questio proemialis. vtrum pro salute proximi teneamur exponere vitam corporalem 40
Utrum dilectio proximi debeat esse stabilis 40

Utrum dilectio proximi debeat esse efficax 41
Utrum dilectio proximi debeat esse vera 41
30 ℭ Dominica.iij. post penthecostes de virtute humilitatis sermo.30. 41
Questio proemialis. vtrum humilitas sit virtus 41
Utrum homo per virtutē humilitatis teneatur se deo et hominibus subijcere 41
Utrum ad verum humilem pertineat contra malignum hostem vigilare 41
Utrū ad verū humilez pertineat humiles deo grās agere 42
31 ℭ Dominica.iiij.post penthecostes de modo consequendi gloriam per tollerantiam passionū sermo.31. 42
Questio proemialis.vtrū homo per patientem tollerantiā passionum huius mundi mereat de condigno vitam eternam 42
Utrū passiones et tribulationes sint patienter tollerāde propter fructus inde sequentes 42
Utrum passiones sint patienter tollerande exemplo creaturarū irrationalium 43
Utrum passiones sint patienter tollerande exemplo creaturarū rationalium 43
32 ℭ Dñica. v. post penthecostes de perfecta et efficaci oratione sermo.32. 43
Questio proemialis. vtrū orare ptineat ad religionē xp̄ianā 43
Utrum oratio perfectionis habeat conditiones 43
Utrum oranti conueniat habere aliquas virtutes 43
Utrum ex tali oratione sic orantis proueniāt multi fruct⁹ 44
33 ℭ Dominica. vj. post penthecostes de preseruatione peccati sermo.33. 44
Questio proemialis.vtruz baptismus ꝛ alia sacramenta habeāt efficatiam a passione xp̄i 45
Utrum homo possit a pctīs expiari memoria passionis xp̄i 45
Utrum homo possit a peccato preseruari conformatione vite christi 45
Utrum homo peccato mortuus exemplo christi acquirat vitam eternam 45
34 ℭ Dñica. vij. post penthecostes quid est human⁹ ꝛ facili⁹ facere bonū an malū sermo.34. 45
Questio proemialis. vtrū precepta legis christiane sint humaniora et faciliora preceptis legis mosaice 45
Utrum facilius sit facere bonuz q̄z malum 46
Utrum grauius sit facere maluz quam bonum 46
Utrum sit melius facere bonum quam malum 46
35 ℭ Dominica. viij. post penthecostes de vita carnali fugienda sermo.35. 46
Questio proemialis. vtrum vita carnalis sit fugienda obligatione legis nature 47
Utrum timore pene infernalis sit fugienda vita carnalis 47
Utrū ex ꝑmissione eterne glīe sit fugienda vita carnalis 47

Utrum ex adeptione gratie sit fugienda vita carnalis 47
36 ℂ Dominica. ix. post penthecostes de prohibitione peccati sermo.36. 47
Questio proemialis. vtrũ omnis concupiscentia sit peccatũ 48
Utrum exemplo scripturarũ prohibeatur omne peccatũ 48
Utrũ punitiones peccatoꝝ facte in veteri testamento fuerunt figure punitionum fiendarum in nouo testamento 48
Utrũ sit aliqua doctrina ad precauendum peccatum 48
37 ℂ Dñica. x. post pẽthecostes de diuina gratia sermo.37. 49
Questio proemialis: vtrũ homo in hac vita scd̃m statũ presentẽ possit vitare peccatũ 49
Utrum homo possit sine gratia ita bonũ meritorium operari sicut nõ post malum vitare 49
Utrum ad idẽ detur gratia gratũ faciẽs ⁊ gratia gratis data 49
Utrum distinguantur gratie scd̃m vtilitatem ecclesie 49
38 ℂ Dñica. xj. post penthecostes de lege euãgelica sermo.38 50
Questio proemialis. vtrũ status legis euangelice sit perfectior oibus alijs presentis vite 50
Utrum lex euangelica sit alijs excellentior ⁊ dignior 50
Que sunt principaliora que continentur in euangelio 50
Utrum lex euangelica maiorem conferat gratiã q̃z lex moysi 51
39 ℂ Dominica. xij. post penthecostes de gratia et libero arbitrio sermo.39. 51
Questio proemialis. vtrũ homo sola potestate liberi arbitrij possit se disponere ad aliquod bonum faciendũ 51
Utrum homo sola potestate liberi arbitrij possit cogitare velle vel facere aliquod bonum sine gratia 51
Utrum per aduentũ xp̃i li. arbi. magis iuuetur diuina gr̃a 51
Utrũ homo sine gratia sola potestate liberi arbitrij possit sibi mereri vitam eternam 51
40 ℂ Dñica. xiij. post penthecostes de lege euãgelica sermo.40 51
Questio proemialis. vtrum lex euangelica sit antiquior lege moysi 51
Utrum lex euangelica sit stabilior lege moysi 51
Utrũ lex euangelica sit nobilior ⁊ perfectior lege moysi 52
Utrum lex euangelica sit vtilior lege moysi 53
41 ℂ Dominica. xiiij. post penthecostes de pugna spiritus cũ carne sermo.41. 53
Questio proemialis. vtrum idem opus bonũ sit a libero arbitrio et gratia 53
Utrũ necessaria sit exhortatio cõtra triumphationẽ carnis 53
Que sunt arma huius pugne inter spũ ⁊ miserimã carnẽ 54
Quomodo potest homo triumphaliter de carne victoriã optinere 54
42 ℂ Dominica. xv. post penthecostes de institutione et doctrina christiana sermo.42. 54
Questio proemialis. vtrũ in vi

ta christianorū cupiditas glie
sit maximū peccatorū 54
Quomodo instruendi sunt ma/
iores et prelati 54
Quō instruēdi sunt subditi 55
Quomodo instruendi sunt om/
nes atq; doctrinandi 55
43 ¶ Dominica. xvj. post penthe/
costes de virtute perseuerantie
sermo.43. 55
Questio proemialis. vtrum con
stantia pertineat ad perseueran
tiam 55
Utrū pseuerantia sit virtus 56
Utrū perseuerantia indigeat au
xilio gratie 56
Utrum pro perseuerantia tenea/
tur homo deo ad gratiarū acti/
ones 56
44 ¶ Dominica.xvij.post penthe/
costes de pace et concordia chri
stianorum sermo.44. 56
Questio proemialis. vtrū funda
mentū pacis et vnitatis christia
norum sit charitas 56
Utrum pax et vnio christianorū
sit effectus charitatis 57
Que virtutes sunt que hanc pa/
cem habeant augmentare 57
Utrum hec pax firmetur aliqui/
bus et que sint illa 57
45 ¶ Dominica.xviij. post penthe
costes de gratijs agendis p bñ
ficijs receptis sermo.45. 57
Questio proemialis. vtrum ma/
gis teneatur innocens reddere
grās deo quā penitens 57
Quare homo obligatur reddere
gratias deo 57
Propter quid tenetur homo red
dere gratias deo 58
An ad referendū gratias deo re/
quiratur humilitas velut virtus
necessaria 58
46 ¶ Dominica.xix. post penthco
stes de reformatione vite chri/
stiane sermo.46. 58
Questio proemialis. vtrū pro re/
nouatione vite omnes teneant/
tur ad baptismū 58
Utrum vita christiani deforma/
ta per peccatū debeat reforma/
ri per penitētie sacramentū 58
Quomodo vita christiani debe/
at reformari ad proximū 59
Quis est effectus reformationis
vite in deum 59
47 ¶ Dominica . xx. post penthe/
costes de prudentia vite spiri/
tualis sermo.47. 59
Questio proemialis . vtrū preci/
pitanter viuere et sine cautela in
agibilibus pcedere sit pcm̄ 59
Utrum prudentia sit virtus ne/
cessaria in vita spirituali 59
Utrū pertineat ad prudentē vita
re ebrietatē tanquā pcm̄ 60
Utrū ad prudentē pertineat inue
nire iuuamēta vite spūalis 60
48 ¶ Dominica.xxj. post pētheco/
stes de virtute fortitudinis ser/
mo.48. 60
Questio proemialis . vtrum lice
at homini habere confidentiā
in bello spirituali de aliqua cre
atura 60
Quid sit fortitudo et an sit virtus
spiritualis 60
Utrum fortitudo sit necessaria in
bello spirituali 60
Quot sunt genera armorū huius
virtutis 61

49 Dñica. xxij. post pẽthecostes de virtute spei sermo. 49 61
Questio proemialis. vtruz possit aliquis sperare alteri vitã eternam 61
Utrum fides precedat virtutem spei 61
Utrum spes sit virtus theologica 62
Utrum obiectũ spei sit determinate eterna beatitudo 62
50 ℂ Dominica. xxiij. post penthecostes de virtute in generali et in cõmuni sermo. 50. 62
Questio proemialis. vtrũ homo virtuosus sit imitandus 62
Utrũ virtus ꝯsistat in medio 62
Quare polleat quisvsu vnius virtutis magis quã alterius 62
Utrum virtus sit specialiter commendabilis 63
51 ℂ Domica. xxiiij. post pẽthecostes de oratione sermo. 51. 93
Questio proemialis. vtruz semꝑ debeamus orare 63
Utrum debemus orare pro alijs sicut pro nobis 63
Utrum postulare sit aliud quam orare: et quot sunt partes orationis 63
Utruz in oratione sit aliquid determinate petendum 64

Deo gratias

Dis Rinaldo marzichi

piuc tia 6 e

Sex sunt que odit dns et septimum detestatur aia eius. Oculos sublimes: linguam mendacem: manus effundentes innoxium sanguinem: cor machinans ~~cogitationes~~ cogitationes pessimas: pedes velores ad currendum in malum: proferentem mendacia: testem falsum et eum qui seminat inter fratres discordias

¶ Quadragesimale fratris antonij de bitonto ordinis fratrũ minorũ de obseruantia: super epistolas per totam quadragesimã Feria quarta cinerũ: de penitẽtia Sermo pmus.

b Ec dicit dñs cõuertimi ad me ĩ toto corde vestro Joelis. ij. hec verba scribuntur. Dubitari solet a sanctis doctoribus An sine gratia gratis data ꝛ auxilio diuino possit homo ꝯuerti ad dñm: cũ scriptũ sit zacha. j. Cõuertimini ad me dicit dñs ꝛ ego cõuertar ad vos. Quibꝰ verbis innuitur ꝙ anteq̃ꝫ per aliquod velle bonũ homo cõuertatᷣ ad deũ: ꝙ deus cõferendo gratiã cõuertatᷣ ad ipm Huic dubitatiõi breuiter respondetur ꝙ cuꝫ duplex sit dispositio sicut et potentia: vt scđo de aia ꝛ octauo phicoꝝ dicitᷣ: vꝫ propinqua ꝛ remota. Homo vna pma neqꝫ altera hac potentia potest se ad cõuersionẽ disponere nisi gratia fuerit sibi collata. Vñ augu. in libro de ecclesiasticis dogmatibus ca. xxv. dicit. Nullum credimus ad salutẽ nisi deo vocante venire. Sed deꝰ iubet hominẽ ad se ꝯuerti: nõ quia homo de se hoc possit: cũ Jeremi. in oratõe sua trenoꝝ. v. dicat Cõuerte nos domine ad te ꝛ cõuertemur. Sed quia vt Prouer. xvj. dicitᷣ: hominis est animũ preparare: per liberum arbitriũ supnaturaliter adiutũ Hinc augu. dicit. Qui fecit te sine te nõ saluabit te sine te. Sed cũ ipse deus vt idem doctor ait: ingenti libertate replet omnes ideo dicit. Cõuertimini ad me in toto corde vestro ꝛ reliq̃ Que fuerũt verba pposita p̃sentis epl'e declarande. In qua ppheta Joel ponit tres vtiles ꝛ nobis valde necessarias q̃stiones: quarũ Prima est de tẽporis penitẽtie determinatione. Alia est de penitẽtie cõditione. Vltia est de peccatoris pñie fructificatione: ac si dicere vellet. Qñ peccator cõuertẽdo se debet penitẽtiam agere. Itẽ quõ debet se ad penitentiã inducere. Vltimo q̃re conuertendo se ad deũ debet ad penitẽtiã venire. Prima in pncipio tangitᷣ. Alia ibi cũ dicit. Canite tuba ꝛ reliqua innuitᷣ. Tertia ibi. zelatus est dñs: et alia manifestatᷣ.

¶ Questio pma huius sermonis in quia declaratᷣ qñ peccator cõuertendo se ad deum debet pñiam agere.

d Vbitari solet a doctoribꝰ Quando peccator penitẽtiam faciẽdo conuerti debet ad deum. Et breuiter respõdet iste ppheta: ꝙ statim post peccatũ de eo cogitãdo peccator tenetur ꝯteri ꝛ ad deũ cõuerti. Nam q̃ꝫuis hoc in epl'a nõ ponit eccl'a: tñ ppheta dicit: Nunc hec dicit dñs. Cuius snie oẽs adherent doctores Alex. de ales. dominꝰ bonauentura ricardus ꝛ alij theologi. Archidiaconus in decretis de peni. di. iij. Ille rex. Inno. super cap. Omnis de pe. et hoc multis rõnibꝰ manifestatᷣ. Primo ppter diuinã p̃ceptionẽ quia dicit ppheta. Nũc hec dicit dñs. cui ppter auctoritatẽ obediendũ est: iuxta illud actu. v. obedire deo oportet dĩ. viij. Que cõtra mo

res.xj.q.iiij.Qui resistit. Scḋo pro
pter tēporis ɔcessionē qḋ nobis da
tum est vt bonū operemur iuxta il/
lud apli ad gala.vj. Dum tēpus ha
bemus operemur bonū. hinc pp̄ha
ioel nunc: aduerbiū apposuit. Nā
apl's.ij.ad Corin.vj. dicit Ecce nūc
tempus acceptabile. De pe.di.j.§.
Alij. Et math.xxv.di. vigilate itaqꝫ
quia nescitis diem neqꝫ horā. Un/
de eccli.v. sapiens ait. Ne tardes
ɔuerti ad dn̄m. sicut fecit diues ille
qui credens diu viuere sibi pauerat
multa bona: cui dictū est. vt luce.xij
scribit. Stulte hac nocte aiam tuā
repetent a te: que autem parasti cu
ius erunt. Similiter accidit illi de
quo dicit Grego. in li. dialogoꝝ vo
ciferanti maxie filio suo monacho
adiuua me ⁊ in tua fide me suscipe.
Et petens tp̄is dilationem nō susce
pit. sed aiam eius diaboli portaue/
rūt. Tertio ppt volūtatis ɔuersionē
que de cōmuni lege reqrit ad impij
iustificationē. sicut doctores.iiij.sen
tentiarū. di.xvij. cōmuniter dicunt.
Nam sicut qn̄ ex vno elemento fit
aliud. reqrit dispositio corruptonis
vnius ⁊ dispositio generationis al
terius. Sic cū de impio fit iust' reqrit
dispositio corruptiōis culpe. Dispo
sitio infusiōis grē. Culpe remissio ⁊
gratie infusio. Ecce igit quomodo
ad impij iustificationē vult deus vo
lūtatis ɔuersionē: q̄ partiꝫ est ex gra
tia sine qua nemo iustificari potest
vt dictū est in exordio ⁊ doctores af
firmāt in.ij. sniaꝝ di.xxviij. hinc da
uid. Spiritus vadens ⁊ nō rediens
Partiꝫ est ex arbitrij potestate. Un̄
pp̄ha dicit Cōuertimini. Quarto
ppter obiecti et termini pfectionē.

Nam sicut per culpā homo pecca/
tor a deo auertit. ita per penitentiā
ad ip̄m ɔuertitur, quia est sūma per/
fectio. Hinc augu. in soliloquijs ait
Fecisti nos deus ad te et inquietū
est cor nostrum donec requiescat in
te. Unde ppheta dicit. ad me. quo
maius ſm anselmū excogitari non
potest. Quinto ppter necessariam
modificationē quia pp̄ha dicit. In
toto corde vestro: hinc filijs isrl.iij.
Regū dixit elyas. Usquequo clau
dicatis in duas ptes: si dn̄s est de'
sequimini eū. qui inspector est cor/
dis. Prouer.xxv.xv.q.ij. Si a sacer
dotib'.xxvj.q.vj. Si p̄sbyter. ⁊ ca.
Cognouim'. extra de simōia. Nos.
hinc psal. di. In toto corde meo ex
quisiui te. Sexto ppter necessariā
adiunctionē q: pp̄ha dicit. In ieiu
nio ⁊ fletu et planctu et scindite cor
da vestra: ⁊ nō vestimenta vr̄a: vt p
ieiuniū intelligat carnis mortifica
tio. Per fletū mētis purificatio. Per
plāctū doloris testificatio. Per sci/
sionē cordis ⁊ nō vestimēti aie gra/
tiosa oblatio iuxta illud psalmi Sa
crificiū deo spiritus ɔtribulat'. Di.
l. pōdcret. de pe.di.j. lachrime. Se
ptimo ppter diuinā miserationem
Nam pp̄ha dicit. Et cōuertimi ad
dn̄m deum vestrū quia benignus ⁊
misericors est. Un̄ ad ro.ij. apl's ait
Benignitas dei ad pn̄iam te addu
cit. Quam vt luce.xv. scriptum est fi
lio pdigo demonstrauit p̄stabilis ⁊
expectās eū ad penitētiā. Octauo
ppt diuie iusticie icertificatiōeꝫ q:
ppheta dicit. Quis scit si cōuertat
⁊ ignoscat deus ⁊ reliqua: quasi di/
cere vellet. sicut cōtra desperatos obij
citur diuina misericordia. ita cōtra/

ꝑsumptuosos diuina iusticia que ē nobis incerta. Hinc esay.xv. dicit Quis cognouit spm̄ dn̄i. Et ione iij. dicit. Quis scit si ꝯuertatur ⁊ ignoscat deus ⁊ reuertatur a furore ire sue ⁊ nō ꝑibim⁹. q̄si dicat. sciri nō pōt: q: nō fit remissio culpe sine infusione gratie. Et eccle. ix. dicit Nemo scit vtrum odio vel gratia dignus sit. Et addit ꝓpha. ⁊ relinq̄t post se bn̄dictionē. quasi dicat. certe sciri non potest quia qn̄q3 de⁹ incipit flagellare peccatorem et vsq3 in sempiternū nō cessat ꝓpter eius obstinationem: vt in pharaone. Anthiocho ⁊ herode manifestū est. Quandoq3 flagellis corrigit ⁊ emēdat vt in nabuchodonosor rege mōstrauit: ꝺ q̄ xxiij. q. iiij. c. Nabuchodonosor dī Nabuchodonosor penitētiā meruit fructuosā: nōne etiā post inumeras impietates flagellatus penituit ⁊ regnū qꝺ ꝑdiderat rursu3 accepit: pharao aūt in ipis flagellis durior est effect⁹ ⁊ perijt. Hinc mihi ratiōe3 reddat q diuinū cōsiliū nimis alto sapientiq3 corde diiudicat. Cur medicamētū vni⁹ medici manu ꝯfectū: alij ad iteritū alij valuerit ad salutē Nisi q: xp̄i bon⁹ odor. alijs est odor vite in vita3 alijs est odor mortis in mortē. Quātū ad naturā ābo homines: q̄tū ad dignitatē ambo reges erāt. Quantū ad causā ambo captiuum dei ppl'm possidebāt. Quātū ad penā ambo flagellis clemēter admoniti. Quid ergo fines eorū fecit esse diuersos: nisi ꝙ vnus manū dei sentiens in recordatione ꝓprie iniquitatis ingemuit. Alter libero cōtra dei misericordissimā veritatem pugnauit arbitrio. Hec augu. Non ꝓpter sacrificij ⁊ libaminis placationē. Unde ꝓpha inquit. Sacrificium ⁊ libamen dn̄o deo vestro. q̄si dicat. non solū supradictis verum etiā sacrificio ⁊ libamine placatur deus. sacrificio solido ⁊ libamine liquidorum: que primo corde fit: iuxta illud psal. Sacrificium deo spiritus cōtribulatus. Scd̄o voce ꝑm illud psal. Immola deo sacrificiū laudis Tertio rebus iuste acquisitis: sicut in psal. scriptū est. Sacrificate sacrificiū iusticie. Quarto corpe: vnde ad roma. xij. Paulus ait. Obsecro vos per misericordiā dei vt exhibeatis corpora vestra hostiā viuentē Felix igitur ille peccator qui rationibus istis cōuerti voluerit ad deum. vt diuina ꝑceptione. tēporis cōcessione. voluntatis cōuersione. obiectiseu termini ꝑfectione. necessaria modificatōe. necessaria adiūctione diuina miseratōe: diuine iusticie incertificatiōe. sacrificij ⁊ libaminis placatōe: a pcō resiliēs iuste ⁊ scd̄m volūtatē creatoris statī viuere dispo nat: s3 amodo quō h̄ faciat videam⁹ peccator se ꝯuertendo ad deū quō

¶ Questio scd̄a in qua declaratur debet penitētiam agere.

Queritur a doctorib⁹. Si inducens proximū ad penitentiā vt cōuertatur a peccato mereatur? cū math. xxiij. scriptū sit. Uhe vobis qui circuitis mare ⁊ aridā vt faciatis vnum proselitū quasi ad legē v̄rām ꝯuersum ⁊ cum factus fuerit facitis ip̄m filiū gehēne. Et breuiter dicitur ꝙ pro tāto xp̄s iudeis dixit q: inducebāt gētiles ad obseruationem legaliū. tū de facto inducēs quoquomodo ꝑ

ximũ ad cõuersionẽ valde meretur:
Unde iacobi vltimo scribit. Qui cõ
uerti fecerit peccatorẽ ab errore vie
sue liberat aiam eius a morte ⁊ ope
rit multitudinẽ peccatoꝝ. Et danie
lis.xij.dicit. Qui ad iusticiã erudi/
unt multos quasi stelle in ꝑpetuas
eternitates.extra de magistris.sup
specula. Quomõ ꝟo hoc fit: dicitur
ꝙ multis inductionibus. Primo
inductione predicatiõis: q: prophe
ta dicit. Canite tuba .i. predicate
verbũ dei. qm̃ sicut tuba ꝑliãtes ter
ret ⁊ ꝯuiuantes letificat sic verbum
dei terret pctõres ⁊ letificat iustos:
Hinc per esai.lviij. predicatori dici
tur. Quasi tuba exalta vocem tuaꝫ.
Scdõ inductione loci deuotionis
q: ꝓpha dic̃. in syõ.i. in eccl'ia. Un̄
esa.ij.dicit. De syon exibit lex ⁊ ver
bum dñi de hierl'm. Tertio indu/
ctione carnis macerationis. q: pro
pheta dicit: sanctificate ieiuniũ: vꝫ
sanctũ esse astruite. Si fiat intẽtio/
ne recta: vt ꝑma pars euangelij ho
dierni quod Mathei.vj.scriptũ est
dicit. Cũ ieiunatis nolite fieri sicut
hypocrite tristes. Si fiat cordis mũ
dicia. Unde euangelista infert. Tu
autẽ cũ ieiunas ⁊ reliq̃. Si fiat virtu
tũ excellẽtia. q: euãgelista cõcludit.
Thesaurizate vobis ⁊c̃. Quarto in
ductione ꝯgregationis quia ꝓpha
dicit. Uocate cetũ vꝫ maiores: ꝑm
glosam quoꝝ exemplo ceteri ad bo
num prouocent. Cõgregate ppl'm
vꝫ minores vt cũ maioribus cõuer/
tant gratia superueniente superna
Nam mathei.xviij.scriptũ est Ubi
fuerint duo vel tres in nomie meo
cõgregati ibi sum in medio eoꝝ.j.q
j. Cuꝫ in scriptura.xxiiij.q.j.§.Sed
notandũ. ⁊ cap. alienus. Sãctifica
te ecclesiã que est congregatio fide
liũ. Un̄ leuitici.xix. scribit. Sancti
estote qm̃ sãctus ego sum.lxxxj.di.
oportet ⁊ di.lxxxij. Proposuisti. Et
qm̃ eccl'ia multas ꝑsonas ꝯtinet. iõ
addit. Coadunate senes: q: sapien
tie.iiij.scriptũ est. Etas senectutis
vita imaculata. Cõgregate puulos
⁊ sugentes vbera. vt eoꝝ puritate er
ga peccatores placet deus. Un̄ glo.
Ideo vocant pueri vt eoꝝ innocen/
tia placet deũ. Quinto inductione
castitatis: quia ꝓpha dicit. Egredi
atur sponsus de cubili suo ⁊ sponsa
de thalamo suo vꝫ neqꝫ spõsus: neqꝫ
sponsa vacẽt carnali cõmertio. Nã
vt Hiero. ait. Frustra agit peniten/
tiam qui nõ seruat castitatẽ Et ideo
eccl'i. iij. dicit. Tempus est ample/
xandi ⁊ tempus longe fieri ab am/
plexibus.xxxvj.di.ca. qui ecclesia/
sticis.§.Ecce. Sexto inductione
deplorationis q: ꝓpha dicit Inter
vestibulũ ⁊ altare plorabãt sacerdo
tes ministri dñi. Ubi ꝑm magistrũ
in historijs sciendũ est ꝙ inter alta/
re holocaustoꝝ ⁊ altare incensi erat
quedã porticus vbi sacerdotes se in
duebant ꝓpter quod vestibulũ dice
batur. ⁊ ibi pro se ⁊ ꝓ populo sacer/
dotes deplorabãt. ad quoꝝ similitu
dinẽ plorare debent qui cõuertunt
Unde iob.x. dicit Dimitte me ergo
vt plangã paululũ dolorem meum
Et anime peccatrici Iere.vj. dicit.
Luctuꝫ vnigeniti fac tibi planctum
amarũ: q: ꝑm ambrosium. Lachri
me lauãt delictũ. Septimo indu/
ctione orõnis quia ꝓpha addit. par
ce dñe parce ppl'o tuo ⁊ reliq̃. Hinc
apl's.j.ad thimo.ij.dicit. Obsecro

igit primū fieri obsecrationes oro/
nes postulationes gratiarūactio/
nes pro oibus hominibus. De cō/
se.di.j.de hymnis. Dicant igit qui
cōuertunt illud Jere.xiiij. Ne des
nos in opprobriū ppter nomē tuū
ne vnq̄ȝ dicant natiōes vbi est deus
eoꝝ. Sic ergo his inductionib⁹ in
ducunt pctōres ad ꝯuersionē. Qve
re beati q predicto modo ꝯuertunt
Sed iam ad tertiā partē transeam⁹
¶Questio tertia huius sermōis in
qua declaratur quare peccator de/
bet conuerti ad deum.

D Ubitat a doctoribus An
per veram et formatam
cōuersionē possit remitti
pena ⁊ culpa ⁊ per eā vir/
tutes restituant. Ad qd breuiter di
cūt q̄ sic. Vn̄ de p̄mo ezechi. xviij.
scriptū est. Si impius egerit peni/
tentiā ab oibus peccatis suis oium
iniquitatū eius q̄s operatus est nō re
cordabor. de pe.di.iiij.§.porro. De
scdo Luce. xxiij. di. latroni Hodie
mecū eris in paradiso. De cōse.di.
iiij. Baptismi vicē De tertio ait glo
sa sup Esaiā. Anima si per peniten
tiā pristinū robur receperit vocabit
habitaculū sanctū ⁊ fiet templū dei
Et vt hec vera magis appareāt: per
Joelē pphāȝ approbāt qui in tertia
parte huius eple septē fructus vere
cōuersionis ostendit. Primus dici
tur diuine dilectionis. Nā de⁹ val/
de diligit qui ad ipm valde cōuerti
tur. Vn̄ dicit ppha Selatus est do/
minus terrā suā: vȝ peccatorē cōuer
sum. Scd̄us dicit indulgētie do/
natiōis. hinc ait ppha. Et pepercit
pplo suo. Tertius di fidei illumina
tionis. quia ppheta infert. et respō
dit dn̄s pplo suo: vȝ peccatorib⁹ cō/
uersis. Ecce ego mittā vobis frumē
tū vȝ fidei ex qua sicut corpus ex fru
mento viuit aia. iuxta illud abacuc
ij. Justus ex fide viuit. xxiiij.q.j. vbi
sana. De pe.di.iiij. In domo. extra
de sacra vnctio.c.vno.§. Quia No
Quartus dicit spei cōfirmationis:
quia ppheta addit: Vinū: p q̄ spes
intelligit. Nam s̄m psal. Vinū leti
ficat cor hominis. Et de spe aplus
ad roma. xij. dicit. Spe gaudentes.
Quintus di charitatis infusiōis. cū
ppheta dicit. Oleū: qd supernatat
oibus liquoribus: sic ⁊ charitas oi/
bus virtutibus. Unde. j. ad Corin.
xiij. paul⁹ ait. Maior hoꝝ charitas
de pe.di.ij. charitas. Sextus dicit
saturationis cum ppheta dicit. Et
replebimini in eo puta in dei dono
Nam vt. j. ad corin. iij. paulus ait.
Neq̄ȝ qui plantat neq̄ȝ qui rigat est
aliquid sed qui incrementū dat de⁹
j.q.iij.§. Cū ergo. ⁊ c. multis. xxxiij
q.iiij. Ipsa pietas. De cōse.di.iiij.
Baptismus. extra. de deci. cū nō sit
Ultimus dicit liberatiōis: vȝ ab oi
malo quia propheta concludit. Et
nō dabo vos vltra opprobriū in gē
tibus. ait s̄m ecclesiam dn̄s omps.
Qui gratiā affluenter tribuēs vt cō
uertamur sic in sermōis exordio di
ctum est Nouē rationib⁹ satagit vt
ad cōuersionē inducamur vt in pri/
ma parte exaratū est. Septē inducti
ones ponēs quibus ad ipam cōuer
sionē puocamur vt in alia parte osē
sum est. Septē fructibus remunera
mur vt vltima in p̄sentiarū declara
tuȝ est. quē suppliciter deprecemur
vt nos ad eum cōuersi finaliter i ce/
lis coronemur vbi sacietas est oim

bonoꝝ p infinita scl'a scl'oꝝ. Amen.
¶Feria qnta cinerũ de virtute ↄtri
tionis ꝛ oratiõis. Sermo secũdus.

IN dieb⁹ il-
i lis. Egrotauit ezechi-
as vsq; ad mortẽ. Esa.
xxxviij. hec verba scri-
bunt. Pro exordio huius sermonis
querit An sit cõueniens orare. Ad
qd̃ breuiter dr̃ ꝙ est conueniẽs ꝛ ne
cessariũ orare. iuxta illd̃ Luce. xviij
Oportet semp orare ꝛ nunq̃ defi-
cere Sed p declaratione huius ne
cessitatis pono quatuor cõclusiões
quarũ Prima talis est: ꝙ false lo-
cuti sunt qui dixerũt ꝙ res huma-
ne diuina prouidẽtia nõ regunt Et
idcirco affirmabãt vanũ esse orare
ꝛ deũ colere: male inducẽtes dictũ
malachie. iij. in persona heretici lo
quẽtis ꝛ dicẽtis. Uanus est qui ser-
uit deo. Secũda conclusio est ista:
heretice locuti sunt qui dixerũt om
nia ex necessitate euenire. sicut Ari
sto. ij. ꝛ. iiij. phicoꝝ ostendit ꝛ expe-
rientia manifestat. Aut ex necessita
te stellaruꝫ. Aut ex immutabilitate
dei hoc euenire decernant: qꝛ tũc
periret omne cõsiliũ. ꝛ nemo ex vir
tute laudãdus neq; ex vitio vitupe-
randus esset. Unde. j. de generatio
ne phs ait. Si vnũ cõtrarioꝝ ponit
in natura oportet ponere ꝛ alteꝝ. er
go si necesse ponit: oꝫ ponere cõtin
gens. Tertia cõclusio est ꝙ male
locuti sunt qui dixerunt res huma-
nas diuina pṽidentia regi: sed eaꝫ
orationibus hoium imutari: quia
numeri. xxiij. scriptũ est. Non est de
us quasi homo vt mentiat: nec vt fi
lius hominis vt mutetur. Quarta
conclusio vera ꝙ oino oportet ora
re: nõ ꝙ de⁹ orõne mutet: sed vt qd̃
orõnibus euenire pṽidit: ita veniat
vt pṽisum est. Nam ꝓm iohãnem
xvj. deus scit oia anteq̃ fiãt. xxvj.
q. v. Neq; mirũ. Unde grego. in. j.
dialogoꝝ. Optineri nequaq̃ pos-
sunt que pdestinata nõ sunt: sed ea
que sancti viri orando efficiũt. ita
pdestinata sunt vt orationib⁹ ꝛ pre-
cibus optineant. Con. alex. in. iiij.
et Tho. 2ª 2ᵉ. q. lxxxiij. arti. ij. Nec
deo pces porrigim⁹ vt ei nr̃as indi
gentias manifestemus. Quia ma-
thei. vj. dicit. Scit eniꝫ pater vester
quia his oibus indigetis. Uñ inno
centius Dñs scit qd volum⁹ sed nos
vult vocaliter orare pro excitanda
deuotione: que qd facit flat⁹ carbo
nũ: hoc pnunciatio deuotiõi: sed vt
humiliemus nos ad petendũ diui
nũ auxiliũ sicut se hũiliauit rex eze
chias. de q̃ est pñs epl'a In qua p
ordinẽ tria querunt: aut tres vtiles
q̃stiones ponunt. quarũ Prima ẽ
de orationis excitatione: vꝫ quare
est orandum. Scd̃a est de orõnis
modificatione: vꝫ quõ est orandũ.
Tertia est de orõnis fructificatiõe
vꝫ propter quid est orandũ. Prima
tangit in pncipio. Scd̃a ibi. ꝛ ↄuer
tit faciẽ suã ad parietẽ. Tertia ꝑo ꝛ
vltima ibi. factũ est verbuꝫ domini
¶Questio pma huius sermõis in
qua declarat quare est orandũ ꝛ q-
bus excitamur ad orandum.

Uerit diligẽter a doctori
q bus. Quare est orandum
aut quibus excitamur ad
orandũ. Et ab oibus bre-
uiter respondet ꝙ propter tria orã-
dum est. Primo propter bona cor

poralia vt Luce.xviij.manifestatur Nam cecus qui lumen oculoꝝ desiderabat iesum transire sentiēs orauit eū dicens Jesu fili dauid miserere mei. Et mathei.viij.scribit. quomodo leprosus venit ad eū ⁊ orauit dicens. Dn̄e si vis potes me mūdare. Similiter mathei.ix.habet Q̄d p̄nceps vnus adorauit eum dicēs. Dn̄e filia mea modo defuncta est: sʒ veni impone manū tuam sup eaʒ et viuet. Scd̄o propter bona tēporalia. Hinc dn̄s noster vt math vj. scribit dixit discipulis suis. Paneʒ nostrū quottidianum da nobis hodie. Et mathei.vij. Petite ⁊ accipietis. Et math.xj. Quecūqʒ orantes petitis credite quia accipietis. Tertio ꝓpter bona spūalia. Vn̄ math.xv.mulier chananea domino dixit Miserere mei dn̄e fili dd̄ filia mea male a demonio vexatur. hinc apl'i orantes dixerūt dn̄o. Adauge nobis fidē. Verū aliter sunt petēda tēporalia. aliter spiritualia. Nā temporalia petēda sunt cū determinatione. nō vt in eis finē ɔstituam⁹ sʒ vt quedā adminicula q̄bus ad beatitudinē adiuuamur. Ait enim phūs .j.ethicorum. ꝙ ea nobis organice deseruiunt ad actus virtutuʒ. Hinc augusti.ad probam dicit: Ad sufficientiā vite vult quisqʒ ea. sicut salamō Prouer.xxx.dic̄ Victui meo tm̄ tribue necessaria. Spūalia vero p̄ncipaliter ⁊ sine determinatiōe petenda sunt. Vn̄ mathei.vj. scribit. Primū querite regnū dei ⁊ iusticiā eius. Et ratio hoꝝ est vt dicit richardus in.iiij.di.xv.q.iiij.ar.iiij.quia q̄bus possum⁹ bene ⁊ male vti vt sunt corporalia ⁊ spiritualia: sub cōditione querunt puta si prosūt ad salutē Quib⁹ v̄o nō possum⁹ nisi bn̄ vti vt sunt virtutes gratia ⁊ gl'ia: talia sine cōditione petuntur. Ista igitur tria que incitāt ad orandum vt iam dictum est. Et cōcordat Alex.in.iiij. ⁊ dn̄s Bona.di.xv. ⁊ Tho.2a 2e.q.lxxxiiij.ar.v. continent in p̄ma pte huius ep'le in qua dicit ꝙ ezechias rex post victoriam mirabilē de asyriis interfectis vna nocte per ministeriuʒ angeli.clv. milibus sicut refert historia.iiij.Re.xix.elat⁹ est: vt magister in hystoriis dicit. ꝓpter quod egrotauit vsqʒ ad mortē apostemate: vt hebrei dicūt. aut morbo regio vt aq̄le. Simacho ⁊ thodotiōi placet: q2 sepe propter pcm̄ ingratitudinis varias infirmitates homies incurrunt. vn̄ dn̄s Joh.v.dixit egro sanato. Ecce iā sanus factus es: vade ⁊ amplius noli peccare ne deterius tibi cōtingat. de peni.di.ij. In principio. ⁊ di.iij. Adhuc instāt. Extra de pe.⁊ re. Cū īfirmitas. Et ista p̄ma causa incitauit ezechiā ad orādū que vt patet corpalis fuit. Fuit ⁊ alia tempalis quia introiuit ad eū esaias filius amos ꝓpha de mādato dn̄i sibi fcō p internā īspirationē ⁊ dixit ei: hec dicit dn̄s cuius verbū stabile est. dispone domui tue quia morieris tu ⁊ nō viues. Nā nō erat ei filius nat⁹ Manases: quare debebat disponere regiam domum: ⁊ ista causa tpalis etiam scd̄o regē ad orandū induxit. Sed timor mortis corpalis q̄ scl viri terrent: imo ⁊ spūalis q2 sua elatione et ingratitudine nō referēdo cāticū laudis: offenderat deū: fuit tertia causa qua ad orandū inductus est. Felix igit qui

in neceſſitatē hoꝛū poſitus oꝛatiōe
currit ad deū.ſed de his ſatis Nūc
ad modum oꝛationis tranſeamus.
¶Queſtio ſecūda in qua declarat
quomodo ſit oꝛandum.

d Ubitat a doctoꝛib⁹ quō
debeamus oꝛare vel ad
deū pꝛeces poꝛrigere.Et
dicit q̄ debemus oꝛare:
coꝛde:oꝛe:⁊opere.Primo coꝛde q:
aug.in libꝛo de cathegoꝛizandis
rudibus:quaſi eque diſtanter inter
pꝛincipiū et mediū dicit.Nouerit
nō eſſe voces ad aures dei:niſi affe
ctus animi.et hec verba ponuntur
in decretis di.xxxviij.Sedulo.Itē
de conſe.di.j.Qñ di.tpe oꝛationis
animus nō cogitet quicquā niſi il/
lud quod pꝛecatur.Et di etiā di.v.
Nunquā Sine intermiſſiōe vigilet
ſenſus.Hinc eſa.in hac ſcd̄a parte
huius ep̄le dicit.Et ꝯuertit ezechi/
as faciē ſuā ad parietē.vz mētē ſuā
ꝯuertit ad xp̄m:q eſt paries aut pe/
tra.iuxta illud.j.ad coꝛin.ix.petra
aūt erat xp̄s.de ꝯſe di.ij.Reuera.⁊
ca.In calice.Nā cōtriſtatus eſt au
diens verba ꝓphe.tum ex moꝛte ſe
cundū magiſtrū.tum quia fruſtrari
crebebat ꝓmiſſionē factā dauid de
xp̄o eo q̄ nō habebat filiū.Cōuer
tit igit faciē ſuā ad parietē.Aut rati
one ſecreti ne ploꝛare videretur ab
alijs.Aut ratiōe templi ad quod vt
oꝛaret aſcendere nō poterat:ſaltez
verſus illud reſpiciebat.Sicut faci
ebat daniel vt.vj.cap̄.eiuſdē legit
Aut quod magis reoꝛ ratiōe xp̄i vt
declaratū eſt.Sed ꝓpter ea q̄ dicta
ſunt dubitaret aliq̄s.An in oꝛatiōe
ſemp ſit neceſſaria attentio mētis.
Et reſpondet q̄ triplex eſt oꝛatōis
effectus.vz Mereri.ipetrare et mē
tem reficere.Ad duos igit pꝛimos
effectus puta ad merendū et impe/
trandū neceſſaria eſt mentis atten/
tio.accipiēdo neceſſariū per quod
meli⁹ deuenit ad finē in pꝛincipio
quia vis pꝛime intentiōis qua ani
mus ad oꝛandū accedit:totā oꝛati/
nem exiſtentibus in charitate meri
toꝛiā facit.⁊ad impetrandū etiā ſuf
ficit quia eā pꝛincipalius de⁹ atten
dit.Nam ſi vis pꝛime intentionis
deſit neq3 meret neq3 impetrat oꝛa
re q̄ petitur.Unde greg.dicit.Illā
oꝛationē deus nō audit cui ille qui
oꝛat nō attendit.Ad tertiū effectū
vero ſemp eſt neceſſaria attētio mē
tis vt refectionē accipiat.Hic.j.ad
coꝛinth.iij.paulus ait Si oꝛem lin
gua.ſ.tm̄.mēs aūt mea ſine fructu
eſt Huiuſmōi attētio poteſt eſſe ad
verba ne erret ⁊ bona eſt.ad ſenſuz
verboꝝ et melioꝛ eſt.ad finē oꝛatio
nis puta ad deū ⁊ optima eſt.Hec
inquā idiote habere poſſunt:tm̄ cre
ſcere poteſt.vt dicit hugo de ſcō vi
ctoꝛe q̄ mens alioꝝ obliuiſcat.Se
cundo pꝛincipaliter oꝛe debemus
oꝛare.quia in pſal.ſcriptū eſt.Uo/
ce mea ad dñm clamaui.Et augu.
ad pꝛobā.Nobis verba neceſſaria
ſunt quibus commoneamur et in
ſpiciamus quid petam⁹.Hinc eſa.
ait.Et oꝛauit ad dñm et dixit.Ob/
ſecro dñe memento queſo quō am/
bulauerim coꝛā te in veritate.vz re
ligionis.Et in coꝛde pfecto.vz nō
claudicans in duas partes.vnā ido
lis tribuens ſicut pater eius fecerat
Nam vt.iiij.reg.xix.legit.Ipſe ia/
nuas templi aperuit quas pater ei⁹
clauſerat.Qui ſtatuas ꝯtriuit quas

Ille erexerat. Qui lucos succendit
quos ille nutrierat. Qui téplū mun
dauit qd̄ ille poluerat Qui holocau
sta deo optulit que ille neglexerat.
Qui sacerdotes dei honorauit q̄s il
le cōtempserat. Qui serpenté cōfre
git qué ille diu ante pplm̄ adoraue
rat ⁊ cui incensuꝫ optulerat Et hic
dicit. qd̄ bonū est in oculis tuis fe/
cerim. Addit aūt vox orationis ꝓ
pter multa. Primo ratione excitā/
di. vnde aug. ad probā. Verbis ⁊ alijs
signis ad augendū sanctum deside
rium nosipsos acrius excitamꝰ. Ité
ratione debiti: aut in oratione cōi:
vt omi pplo innotescat. aut in ora
tione singulari ratōe voti. vt ꝙ totꝰ
homo deo seruiat. Unde osee vltio
reddamus vitulos labioꝝ nostroꝝ

Item tertio ratione exuberandi
quia ex quadā abundantia ab ani
ma in corpus ex vehementi affecti
one ꝓcedit. ꝑm illud psal. Letatum
est cor meū: ⁊ exultauit lingua mea

Tertio principaliter oratio debet
fieri opere. Nam glo. sup illud lu/
ce. xviij. Oportet sp orare et nunq̄ꝫ
deficere. dicit. non cessat orare qui
nō cessat bene facere. sic etiā intelli
gitur illud prime ad thesa. v. Sine
intermissiōe orate. Hinc math. vij.
di. Non omnis qui dicit mihi dn̄e
dn̄e intrabit in regnū celoꝝ sed qui
facit voluntaté patris mei qui in ce
lis est. Hinc ezechias vt infert pro/
pheta: fleuit fletu magno. quia fle
tus in oratione opus est deuotiōis
quo meret exaudiri. Exemplo an/
ne. j. reg. cap. j. exéplo Tobie cap.
iij. exéplo magdalene luce. vij. exé/
plo petri luce. xxij. O felix peccator
qui exéplo huius regis: corde: ore ⁊
ope orare nō cessat. ſꝫ de his satis.

¶ Questio tertia de orationis fru
ctificatione in qua declaratur pro
pter quid est orandum.

Dubitatur a doctoribus:
An oratio sic debito mo/
do facta semp exaudiat.
Et dicit ꝙ sic pro illo tpe
quo diuina mia cōspicit vtiliorem
esse. Unde aug. sup ioh. dicit. Que
dam nō negant ſꝫ vt congruo dent
tur tpe differunt Et intelligit illud
math. vij. Omnis qui petit accipit
et illud psal. Uoluntaté timentium
se faciet: et deprecationé eoꝝ exau
diet dn̄s. verūtamé adduntur ista.
Primo ꝙ orandum est humiliter
ꝑm illud psal. Respexit in orōnem
humiliū. Item scdo fideliter: ꝑm il
lud Jaco. j. Postulet in fide nihil
hesitans. Item tertio feruenter ex/
emplo dauid qui dixit. In medita
tione mea exardescet ignis. Item
quarto vtiliter. vꝫ pro illis que pro
ficiūt ad saluté. idcirco vt scribit ad
chorin. xij. paulus non est exauditꝰ

Ité quinto ꝑseueranter: q2 math.
x. dicit. Qui perseuerauerit vsqꝫ in
finé hic saluꝰ erit. vij. q. Suggestū
de pe. di. ij. Non reuertebāt. et ca.
Apls. ⁊ di. iiij. nō qui incepit. Nūc
ex oratione triplex fructus acquirit
Quorū primus di diuine maiesta/
tis inclinatio. Unde bern. ad frēs
de monte dei dicit. Ad amoreꝫ dei
oratio illuminat et confortat. Hoc
etiā patet exemplo orōnis ezechie
qua factū est verbū dn̄i ad esaiam
anteq̄ꝫ egrederet mediū atrij sicut
iiij. reg. xx. di. Uade et dic ezechie
Hec dicit dn̄s deꝰ patris tui dauid
s. cui promissio facta est: cuius pro

missionē tu times esse frustratā. Au diui orationē tuā.s.exaudiui.et vi di. vz approbaui lachrymas tuas.
Alius fructus dī cunctorū bonoꝝ largitio. Unde euange. Johan.v. dicit. Quodcunqꝫ petieritis in orō ne suple fiet vobis. Hinc ꝓpha dī cit ex parte dn̄i Ecce ego adijciā su per dies tuos in qbus debebas mo ꝛi ꝑ m causas inferiores.xv. annos nō ꝙ sententia dei fuerit mutabilis sed ita eternaliter ꝓuisum est vt qui debebat mori ꝑm demerita sua: vi ueret amplius ꝓpter suā orationez que nō fuit causa diuīe ordinatōis sed bene fuit causa meritoria diui ne largitōis. Tertius fructus dici tur omniū maloꝝ remotio. Hinc dn̄s math.vj.docuit discipl'os suos in oratiōe dicere. Libera nos a ma lo. Unde ꝓpha in persona dn̄i con cludit. Et de manu regis asyriorū eruā te.ꝛc. O quanta igit̄ est virtus oratiōis: quā necesse ē facere ꝛ ꝯue niens orare vt in exordio diximus Que fit ꝓpter bona corporalia tē poralia ꝛ spiritualia vt in ꝑma pte mōstrauim⁹. Que corde: ore et ope fit vt in secunda parte descripsim⁹. Que si humiliter: fideliter: feruēter vtiliter et perseuerāter agit̄: diuie maiestatis iclinationē: cūctorū bo norū largitionē: omniū malorū re motionē optinebim⁹. vt in fine cō clusimus. Tamen attendamus qđ aug.ait. Si aliquid ꝯtra qđ oram⁹ acciderit patienter ferendo et in oī bus deo gratias agendo. hoc poti us oportuisse qđ dei non qđ nr̄a vo luntas habuit: minime dubitare de bemus. Si ergo dura nō abstulerit nō ideo nos negligi existimem⁹ sz potius pia patientia malorū bona ampliora speremus. nōnullis etiā quod petebant ꝯcessit iratus: sicut israeliticis quorū expleta ꝯcupiscē tia ipatiētia est grauiter castigata. Instāter igit̄ diuinā miam deꝑce mur vt debito tp̄e nos exaudiat et ipse filius matris misericordie nos ad celestia regna perducat. Qui cū patre ꝛ spiritusancto viuit ꝛ regnat in secula seculorum. Amen

¶ Feria sexta cinerum de virtute et conditione elemosine corporalis et spiritualis. Sermo tertius.

Ec dicit do minus clama ne cesses quasi tuba exalta vocē tuā: ꝛ annūcia populo meo scelera eoꝝ: et domui iacob peccata eorū. Esa.lviij. hec verba scribunt̄. Pro exordio hui⁹ sermo nis queritur An fraterna correctio opus elemosine spūalis ad omnes pertineat. Ad quod breuiter rn̄det ꝙ fraterna correctio q̄ est corrigere delinquētē ad eius emēdationē: sic sub ꝑcepto affirmatiuo ꝑcipit̄: pōt ꝯsiderari vt simplex amonitio et sic ad omnem habentem charitatem pertinet. Unde.xxiiij.questi.iij.ca. per totū dī.ꝙ tam sacerdotes q̄z re liqui fideles oēs summā debēt ha bere curā de his qui pereūt. quate nus eorū redargutiōe aut corrigan tur a pctis. aut si incorrigibiles ap pareant ab ecclia separent̄.xlv.dī. Sed illud.ij.q.j. Si peccauerit.xj. q.iij.precipue.xvij.q.iiij. De p̄sbi teroꝝ.xxiiij.q.iij. Dib⁹.extra de iu dic. Nouit.extra de testi. In oī.de

heretici.cū ex iniūcto. Potest etiā
correctio ꝯsiderari vt punitio q̄ est
actus iusticie et sic pertinet ad pre/
latos Et sic intelligi potest verbuꝫ
illō hiero. Sacerdotes studeāt illō
euāgelij implere. Si peccauerit in
te frater tuus ⁊c̄. Et ideo prelato cu
ram animarū gerenti et predicato/
ri dicit dn̄s. Clama ne cesses: quasi
tuba ⁊c̄. que sunt verba ꝑposita p̄/
sentis ep̄le declarande. ¶ In qua
tres vtiles questiōes recte ꝑ ordinē
querunt. Quarū prima est de nobi
li ꝯditiōe elimosine. vꝫ que elemo
sina est nobilior. spūalis: an corpo/
ralis. Secunda est de elemosine p̄
ceptione. vꝫ an elemosinā facere ca
dat sub p̄cepto Tertia est de elemo
sine fructificatione. vꝫ qui sunt fru/
ctus elemosine. Prima in p̄ncipio
declarat. Scd̄a ibi. frāge esurienti
panē tuū. ⁊ alia manifestat. Tertio
ibi. tūc erumpet quasi mane. ⁊ aper
te monstratur.

¶ Prima questio de nobili elemo/
mosine conditiōe in qua declarat
que elemosina ē nobilior corꝑalis
vel spūalis. ⁊ que sunt ille ꝑ ordinē.

Dubitatur a doctoribus q̄
sunt elemosine spūales ⁊
que corporales et que il/
larū est nobilior et excel/
lētior. Ad quod dubiū breuiter re/
spōdet. Primo dicēdo ꝙ elemosi/
na est opus quod dat aliquid indi/
genti et ex cōpassione ꝑpter deum
Cuius distinctio vel conclusio ꝭm
defectus ꝑximorū ex parte corꝑis
et aīe cōuenienter sumitur. Unde
est vnuꝫ genus elemosine qd̄ dicit
corporale: quod in septē species di/
uidit. vꝫ Pascere esurientē. potare
sitienteꝫ. vestire nudū. colligere ho
spitem. visitare infirmū. redimere
captiuū. sepelire mortuum. Que in
hoc versu continent. Uisito poto
cibo redimo tego colligo condo.

Aliud genus est elemosyne spiri/
tualis: quod etiam in septem alias
partes variat vꝫ. Docere ignorātē
consulere dubitanti. cōsolari tristeꝫ
corrigere peccantē. remittere offen
denti. portare onerosos et graues.
et pro oībus orare Que etiā in hoc
versu cōtinent vꝫ. Consule castiga
solare remitte fer ora doce. Spiritu
ales autē simpliciter corporalibꝰ p̄/
eminent: et septem rationibus hoc
verū esse ostendit. Primo ratione
donationis quia nobilior est dona
tio spiritualis q̄ꝫ corporalis. Unde
prouer. iiij. scribit. Donū bonū tri
buā vobis legē meā ne derelinqua
tis. Scd̄o rōe subiecti assignatiōis
q: spūs nobilior est corꝑe. Cuꝫ ꝭm
ap̄lum. j. ad cor. iij. vbi spūs dei ibi
libertas. xix. q. ij. due sūt. extra de re
nūc. Nisi cū ꝑdē. de regl̄. lꝫ. Aialis
homo nō ꝑcipit ea que sūt spūs dei
.ij. ad Corinthe. ij. de consec. di. ij.
sicut in sacris Tertio ratione actus
exhibitiōis quia spirituales actus
sunt nobilioies corporalibus qui
quodāmodo sunt seruiles. Quar/
to ratiōe allegationis. Nam in de
cre. di. xlv. c. Due. dicit. Elemosina
cordis multo maior est q̄ꝫ corporis
Quinto ratione recōpensationis.
Nam qui orat pro alio sibi proficit
ꝭm illud psal. Oratio mea in sinu
meo conuertet. Sexto ratione cō/
parationis quia aug. in libro de ser
mone dn̄i in monte dicit. Melius
aliquid dabis cū iniuste petentem

correxeris. Septimo et vltio ratio
nę exemplificatiōis.vñ esa.pphā q
ex pte dñi elemosinā spūalē corpali
pferendo dicit. Hec dicit dñs deus
cuius auctoritas tanta est. Clama
videlicet docendo ignorantes et ca
stigando delinquentes. Ne cesses
vz horis et temporibus oportunis.
Quasi tuba exalta vocē tuam et an
nuncia populo meo scelera eorū.i.
grauiora crimina. Et domui iacob
pctā eorū vz.minora pctā eorū. Me
eni de die in diē querūt vz ficte. Et
scire vias meas volūt vz speculatiue
et nō practice: quasi gēs que iusticiā
fecerit et que iudiciū dei sui nō dere
liquerit. Rogāt me iudicia iusticie
vz voce. et appropinquare deo vo/
lunt.s.apparentia. dicēdo quare ie
iunauimus et nō aspexisti. humilia
uimus aīas nostras et nescisti. et di
cis. Ecce in die ieiunij vrī inuenit
voluntas vestra.vz et nō voluntas
dei: vt addatis ipsi ieiunio elemosi
nam: qui oēs debitores vrōs repe
titis.s.violentiā faciendo. Ecce ad
lites. etc. Et pcutitis pugno impie
de quorū numero fuit ille qui seruū
suum suffocabat.vt math.xviij.scri
ptū ē. Nolite ieiunare sicut vsq3 ad
hāc diē vt audiat in excelso clamor
vester vz orōnis vocalis sine mise/
ricordia. quia pleriq3 ieiunabāt vt
magis debitis repetendis vacarēt
Nunqd tale est ieiuniū qd elegi p
diē hoiem affligere aīam suā.s.a ci
bis. Nunqd ↄtorquere q̄si circulū
caput suū.i.ipm iclinādo ad pedes
vel circuitū facias vt monachi deo
et hoibus reuerentiā faciēdo. Et sa
cū et cinerē sternere sup se. Nunqd
istud vocaui ieiuniū et diē accepta
bilē dño. nonne hoc est maius ieiu
niuz quod elegi. Et licet ieiuniū ac
ceptabile tria faciant. vz debita ab
stinētia. debita mia et humilitas ve
ra. tamē hic non nisi debita miseri
cordia tangit. Quia bm ambrosiū
sup eplam ad thi. Sūma religionis
christiane in misericordia et pieta/
te est quam qui sequi voluerit etiā si
lubricū carnis patit vapulabit nō
tamē peribit. Et q̄uis opa miseri/
cordie tam spūalis q̄3 corpalis mul
ta sint vt supradictū est. tñ hic quo
ad quatuor tangnut p que cetera
intelligi possunt. Primo hic pro/
phā ex parte dei tangit. debitorum
remissionē cū di. Nōne hoc est ma
ius ieiunium quod elegi. Dissolue
colligationes impietatis vz falsas
cartas et cirographa quibus fene/
ratores dicūt impie paupes esse ob
ligatos. Scdo tangit tributorū re
laxationē addēs. Solue fasciculos
deprimentes.vz relaxa tributa et ve
ctigalia gabelas et datia inique im
posita quibus hoies ad pauperta
tem deprimunt. Tertio tangit ser
uitutis manumissionem subdens.
Dimitte eos qui ↄfracti sunt. s.sub
iugo seruitutis liberos. Quarto tā
git ois grauaminis amotionē ↄlu
dens: et oē onus disrumpe. O felix
ille peccator qui colligatōes impie
tatis.i.pctā mortalia dissoluit Qui
fasciculos deprimētes. i. peccandi
asuefactōes soluit Qui seruos.i.sen
sus eius liberos ad bonū dimittit.
Qui oē onus vz pctā etiā parua dis
rumpit Sed ad opera misericordie
corporalis predicta reducunt. nūc
ad alia transeamus.

¶ Questio secunda de elemosine

preceptione. in qua declararat an
elemosina sit sub precepto.

D Ubitat a doctoribus an
elemosiná dare sit in pre
cepto. Et ab eis respon/
detur ꝙ sic. Quia cum di
lectio proximi sit in precepto. omnia
illa in precepto necesse est esse sine
quib⁹ dilectio proximi nõ seruat. Ad
dilectioné auté proximi pertinet vt ei
nõ solũ velimus bonũ sed etiam vt
operemur et eius necessitati subue
niamus: qd fit per elemosinarũ lar
gitioné: que sub pcepto nature scri
pture et gratie inuenit. Ná ad hoc
multe auctoritates inducunt. vnde
ioh. iij. scribit Nõ diligam⁹ verbo
neq₃ lingua sed opere ⁊ veritate. Et
idem Qui viderit fratré suũ necessi
tatem habere ⁊ clauserit viscera sua
ab eo quõ charitas dei manet in eo
Et. vij. q. j. Omnis: Pelagius ait.
Qui negant misericordiá faciendá
necessitaté patientibus xp̄m negãt
qui est misericordia. Cõcordat rich.
in. iiij. di. xv. Et tho. 2ᵃ 2ᵉ. q. xxxij.
arti. v. Uerũ quia de actib⁹ virtutũ
precepta dant: sic elemosina est sub
pcepto sm ꝙ actus ei⁹ est de necessi
tate virtutis v₃ sm ꝙ recta ratio re
quirit. Que ratio septé attendit per
ordiné in elemosina. Primo super
fluitaté. s. vt qui vult dare elemosi/
nam de supfluo tribuat et nõ neces
sariũ sustentationi sue ⁊ eorum quo
rum curam habet sm decentiá sui
status. Hic luce vj. dicit. Quod sup
est date elemosiná. Secundo atté
dit necessitaté recipientis. Et cũ ab
vno oibus necessitaté patientibus
subueniri nõ possit. ideo nõ omnis
necessitas obligat: sed illa sola sine
qua qui patit sustentari non potest
Et sic locũ habet qd ambrosius di
cit. Pasce fame morientem: si nõ pa/
ueris occidisti. lxxxvj. di. Nõ satis.
Tertio attendit hilaritaté. Unde
paulus ad corin. ix. Nõ ex tristicia
aut ex necessitate hilaré eni datoré
diligit deus. Quarto attédit discre
tioné quia meliori est dáda elemo/
sina et qui recipit nõ foueat in ma/
lum. Hinc eccle. xij. dicit. Da iusto
ne dederis peccatori. Quinto atté
dit rectá intétioné. Unde math. vj.
di. Cum facis elemosiná nesciat si
nistra tua quid faciat dextera tua.
Sexto attédit benignitaté. Unde
eccl. xviij. nõne ardoré refrigerabit
ros sic ⁊ meli⁹ verbũ q₃ datũ. Spri
mo et vltio attédit celeritaté Hinc
prouerbi. iij. salomõ ait. Ne dicas
proximo tuo vade ⁊ cras dabo tibi
cu₃ statim possis dare. Hinc ppha
in scda parte epl'e dicit: frange esuri
enti pané tuũ. ⁊c. Ubi cũ dicit fran
ge: nõ solũ notat celeritaté vt dictũ
est: verũ etiá notat in dante liberali
taté sm illud eccle. xiiij. sm vires tu
as exporrigés da pauperibus. Et
thobi. dixit filio suo. vt. iiij. cap. scri
bit. Si multũ tibi fuerit abundáter
tribue. si exiguũ et illud libéter ipar
tiri stude. Cum p̄o dicit. Esurienti
notat recipientis necessitate₃ quia
in psal. scriptũ est. Dispersit de. pa.
Cũ aũt addit pané: notat dati vtili
taté q₃ luce. xj. dicit. Si fili⁹ petit pa
nem nunquid lapidé dabit illi. Cũ
p̄o dicit tuũ: notat proprietaté. Uñ
tobie. iij. dicit. Ex tua substátia fac
elemosinam: et egenos vagosq₃ in
duc in domũ tuá. Cũ videris nudũ
opi eũ: sicut fecit btũs martinus. et

carnē tuā.i.ꝓximū q̄ ē eiusdē speci/ ei:ne dspexeris sȝ hec sufficiāt Nūc ad vtilitatē elemosine trāseamus.

¶Questio tertia de elemosine fru/ ctificatiōe.vbi declarať triūph⁹ vti litatis seu fructificatio elemosine.

Dubitatur a doctoribus q sunt fruct⁹ elemosine sic vt dixim⁹ fcē Et dicūt ꝙ sūt septē per ordinē. Pri mus dicif mentis illuminatio quia ꝓpħa in principio tertie ptis huius ep̄le dicit:tunc erū pet quasi mane lumen tuū.vn̄ in psal.Exortū est in tenebris lumē rectis corde. Scdus dicif vitiorū et egritudinū curatio. Hinc ꝓpheta dicit:⁊ sanitas tua ci tius orietur. Tertius dicif meriti impetratio.vn̄ ꝓpħa dicit. Et ante ibit faciē tuā iusticia tua. Quartus dicif glorificatio qꝛ ꝓpheta infert. Et glīa dn̄i colliget te. vȝ xp̄s. Nā vt ait Augu. Velit nolit nouatus hereticus vere penitētes recipit xp̄s Quintus dicif exauditiōis: quia ꝓpheta infert:tūc inuocabis ⁊ dn̄s exaudiet:Nam vt in psal.dicif:ꝓpe est dn̄s omnibus inuocantibus eū. Et eccl̄i .xxix. scriptū est. Cōclude elemosinam in sinu pauperū ⁊ ipsa orabit ꝓ te. Sextus dicif periculo rum liberatio.nā ꝓpħa dicit Cla/ mabis.s. in ꝑiculis ⁊ dn̄s exaudiet Et dicet.s.dn̄s:ecce assū suple ad te defendēdū:qꝛ ip̄e ī psal.di.Clama bit ad me ⁊ ego exaudiā eū:cū ip̄o sū in tribulatōe eripiā eū ⁊ glorifica bo eūȝ.Elemosina vt tob'e.iiij.scri bitur liberat a morte.de peni.di.j. miror.⁊ in capitulo:medicina.vbi Ambro.dicit Medicina mie tollit pcā magna:habem⁹ plura presidia quibus peccata nr̄a redimimus.pe/ cuniā habes redime peccatuȝ tuū. non venalis est deus sed ipse vena/ lis es redime te opibus tuis ⁊ redi me te pecunia tua.vilis est pecunia tua:sed preciosa est misericordia elemosina a pctō liberat. Crimina ergo elemosinis redimunť. Septi mus et vltimus fruct⁹ dť satisfactio Pro q̄ notādū ꝙ elemosina inter p tes satisfactōis optinet ꝑncipatū qꝛ ad euitationē culpe q̄ in satisfactōe reqriť maxime valet oīo.ad solutio nē pene ieiuniū:ad augmentū gr̄e: elemosina.Et qꝛ augumentū gratie ceteris duob⁹ ē meli⁹ iō elemosina vtilior est ozone et ieiunio.Itē qꝛ obligat cui datur ad orandū ⁊ ieiu nandū ⁊ alia bona faciēdū si facul/ tas adest.ideo quodāmō continet vim oīois ⁊ ieiunij.In his ↄcordāt se doctores supradicti vna cū magi stro alexandro in.iij.⁊.iiij.pte sum/ me.Hinc daniel vt.j.ca.sui libri ha betur:dixit nabuchodonosor re/ gi.Quamobrem consiliū meū pla ceat tibi ⁊ pcā tua elemosinis redi/ me ⁊ iniquitates tuas in misericor dijs pauperū si forte deus ignoscat delictis tuis.de pe.di.j.Quāobreȝ Propterea euāgeliū hodiernū qd̄ math.v.scribiť de elemosina sp̄uali ꝑncipaliter loquiť q̄ corpali potior est ꝓpter rōnes in ꝑma pte positas et in precepto datur eo mō quo in scd̄a pte dixim⁹:⁊ tantas vtilitates facit vt nunc vidimus:hinc in fine huius ep̄le ↄcluditur.Quia.s.medi ante elemosina misericors sum do minus deus tu⁹.Cui est honor.⁊c̄.

¶Sabbato primo.xl.de chatena pci grauissima ↄtra libertatē hoīs

nequissima Sermo quartus

h

Ec dicit do minus. Si abstuleris de medio tui cathenā esaie. lviij.ca. hec verba scribuntur Pro exordio hui⁹ sermonis querit. An homo potestate liberi arbitrij possit a pctō surgere. Ad quod breuiter rn̄detur q̄ cū per peccatū homo diuinā gratiā amittat: lumen diuine iusticie perdit: de quibus anselm⁹ dicit. Peccatū est carētia debite iusticie ꝛ ab his ad vitam eternā efficit inidoneus. ꝛ ad hāc restitui nō pōt: nisi diuina grā fuerit sibi gratis infusa. Hic in psal. dicit. Spūs vadens ꝛ non rediens pōt tn̄ potestate arbitrij ad hāc aliqualiter disponi: quā dispositionē grē illuminatio sequitur. Hinc paulus ad ephe.v. dicit Exurge a mortuis ꝛ illuminabit te xp̄s. Et ꝑpter hanc dispositionē ait esaias verba proposita que sunt principiū huius eple declarande. In qua tres vtiles questiones querunt. Prima est de pci euitatiōe. vȝ quare debem⁹ euitare pcm̄. Scd̄a est de pci aggrauatiōe scȝ quomodo aggrauat pctm̄. Tertia de pcti detestatione: quare debemus detestari peccatū Prima in principio. Secunda quasi in medio ibi. si auerteris a sabbato. Tertia q̄si in fine ibi. tūc delectaberis.

¶ Prima questio est de peccati euitatione vbi declarat quare debem⁹ euitare peccatū ꝛ offensionē ꝑxmi.

q

Uerit a doctoribus quare debemus vitare peccatum ꝛ offensionē proximi Ad quod declarandū: dicitur q̄ peccatū est priuatio iusticie Justicia vero sm̄ q̄ dicit anselmus est rectitudo voluntatis: que voluntas in sola rationali creatura cognoscitur esse. Et sicut iusticia est volūtatis rectitudo: sic peccatū qđ dicit iniusticia est volūtatis obliquatio. In cuius volūtatis rectitudine tria concurrūt. Potentia.s. rectificabilis: habitus rectitudinis. et ipa abilitas media. Peccatū aūt obliquās voluntatem potentiā aliquo modo corrūpere non potest: sed tollit omnino habitum ꝛ abilitatē minuit: ꝛ q̄si quadā cathena eā ligare videt Cōcor. btūs Bona. in.y.di. xxxv. q.j. Hinc ꝑpheta dicit: si abstuleris de medio tui cathenā. vȝ peccatum quod cathena dicit mō quo dictuȝ est. et ideo primo nobis vitandū est Sed ipsum pctm̄ tripliciter ꝑximū offendere potest.s. corde: ore ꝛ ope. De pcō cordis dixit qđ est cathena pci. Dicit ergo de pctō opis ꝛ oris ꝛ addit: ꝛ desieris digitū tuū extendere. vȝ neqȝ ad nocendū proximū de aliquo crimine vel ad eū deridēdum puta ficū faciēdo. Et desieris loqui: quod nō prodest. imo obest: sicut sunt verba diffamatiua et detractoria et huiusmodi. sed potius effuderis esurienti aiam tuā.i. affectionē tuā: ꝛ aiam afflictā repleueris.i. recreaueris ꝛ cōsolatus fueris opa misericordie faciendo sibi. nouem fructus cōsequeris abijciendo pctm̄ ex te ꝛ vitādo pctm̄ in ꝑximū Quorū primus dicit effugatio errorū q: ꝑpheta infert: orietur in tenebris lux tua. vȝ claritas fidei tibi collata diuinitus intellectū illuminans ꝛ heresum tenebras effugās:

vñ subiungit. ꝛ tenebre tue erunt si/ cut meridies. Idcirco sic facienti/ bus implet illud quod ad ephe. v. scribitur. Eratis aliquãdo tenebre nunc aũt lux in dño. de peni. di. iiij. hanc societaté. Secũdus fructus dicit passionũ tranquillatio: qꝛ pro/ pheta addit. Et requiem dabit tibi dñs deus tuus semp. vꝫ a passioni/ bus carnis ꝛ vitiosis motibꝰ: ꝛ sic aïa tua efficietur prudens: qꝛ aïa se dendo ꝛ quiescẽdo fit prudẽs. vt di/ cit aristotiles. Tertius fructꝰ dicit diuine sapientie infusio: quia ꝓpħa addit. Et iplebit. s. deus splẽdoribꝰ aïam tuã. Et q̃uis habitus infuse sapientie sit vnꝰ in substantia: est tñ multiplex in efficatia: ideo dicit: in splendoribus in plurari. Nã istius habitus vnus radius est: noticia de pcis vt fugiant. Alius de p̃ceptis vt impleant. Alius de mũdanis vt cõtempnant. Alius de amãdis vt diligantur. Alius de tormẽtis vt ti meant. Alius de eternis gaudijs vt appetãt vt dicat qlibet illõ psal. Sit splẽdor dñi dei sup nos. Quar tus fructus dicit eterne pene euasio quia ꝓpħa addit. Et ossa tua libera bit. vꝫ non solũ aïam sꝫ ꝛ corpus ab incẽdio in die iudicij liberabit: vt q libet iustus illud eccli. vltimo dice/ re possit: liberasti me a pressura flã/ me ignis. Quintus fructꝰ dicit do nor multiplicatio quia ꝓpħa dicit Et eris sicut ortus irriguus plenus suple virtutũ ꝛ gr̃arum plantulis. vt anima tua dicat illud canti. iiij. Or tus ꝯclusus. Sextus fructus dicit meritorũ ꝯtinuatio qꝛ ꝓpħa addit Et sicut fons aquarũ cuius nõ de/ ficiunt aque: sic merita tua: me tibi assistente et virtutẽ ꝯferente nunq̃ꝫ deficient: sed canticorum. v. voca/ beris puteus aquarũ viuentiũ. Se ptimus fructus dicit virtualis stru/ cture ꝯsumatio qꝛ propheta addit Et edificabunt in te deserta scꝫ. vꝫ structura spũalis virtutũ ꝛ dono rum: quã mali angeli quasi desertã ab initio dereliquerũt. Hinc Joh. viij. xp̃s iudeis dixit. Ille. s. diabo/ lus: homicida erat ab initio ꝛ in ỽi tate non stetit. ꝛc̃. Octauus fructꝰ dicit salutaris doctrine predicatio qꝛ ꝓpheta addit: fundamẽta gene rationis ꝛ generationis suscitabis. vꝫ te p̄dicãte exemplo ꝛ ỽbo suscita bis in cordibus aliorꝫ. fundamenta articulorũ fidei ꝛ virtutũ que ꝓpħe in lege moysi ꝛ apl̃i in lege xp̃i pre/ dicauerunt. vñ in psal. dicit Funda menta eius in montibus sc̃is. s. in apl̃is et prophetis. Hinc apl̃us ad Ephe. ij. dicit Supedificamini sup fundamentũ apl̃orꝫ et prophetarũ. Ultimus fructus dicit diuina glo rificatio qꝛ ꝓpħa in hac pte ꝯcludit Et vocaberis edificator sepiũ. i. do ctrinarũ quibus munit eccl̃ia. Nã vt dicit eccli. xxxvj. vbi nõ est sepes diripietur possessio

¶ Scd̃a questio de pct̃i grauedie vbi declarat q̃mõ aggrauat pct̃m.

Dubitat a doctoribꝰ quo/ modo aggrauatur pct̃m Et vnum maius vel gra/ uius alio dicatur. Ad qd̃ dubium breuiter r̃ndetur q̃ accidit multis modis. Uno modo causali tate sicut pct̃m luciferi: cui dicit esai. xiiij. Quomodo cecidisti lucifer q mane oriebaris. Alio mõ generali tate vt pct̃m ade Tertio mõ defor mi

tate vt pctm̄ iude. Quarto modo remittēdi difficultate vt pcm̄ in spiritū sctm̄. Quito mō piculo vt pcm̄ ignorātie. Sexto mō insepabilitate vt peccatuz auaritie. Septimo mō prauitate vt peccatum luxurie. Octauo modo expugnandi difficultate vt pctm̄ supbie. Nono mō cecitate vt pctm̄ ire. Decimo obiecti offensione vt peccatū ydolatrie Cōcordat in his alex. de ales. btūs Bonuē. 7 thomas anglic⁹ in cōpendio theologie. De primo habetur xxiiij.q.j.qm̄ et.q.iij.'quidā. Et de pe.di.ij.si enī. De scdo ad roma.vj Per vnū hoiez itrauit pctm̄ in mūdum. De ɔse.di.iiij.placuit. De tertio habet. j.q.j. Ex illa. Et de pe. di.iij.ca.iudas. De quarto habet de pe.di.j.pcm̄. De quinto habet xxxviij.di.oēs psallentes. extra. de renū.nisi cū pridē. De.vj.habet extra de pben. auaricie. De septimo habet.lxxxij.di.ppsuisti. De octauo habetur. xxiij.q.v.§. hinc nota De nono habet de peni. di.iiij.§. hanc societatē. De decimo habet in hac scda pte principali hui⁹ epl'e in qua pha dicit. Si auerteris a sabbato pedez tuū. vz affectionē malā et si auerteris suple facere volūtatē tuam fedā.s.in die scō meo: qꝛ pctm̄ in die festo sctm̄ duplicatur: 7 vocaberis sabbatū delicatū 7 sanctū dño gloriosum: videlicet sanctificatum dño ad sui gl'iam. Et glorificaueris eum dū nō facis vias tuas.i.actiones prauas. Et nō inuenit volūtas tua vt loquaris fmonē.i.vt nō pecces in sabbato nec volūtate nec opere nec sermōe quia scriptū est exodi xx. Memento vt diem sabbati sanctifices. Ecce quomodo aggrauat peccatū in die festo. sed de his satis nūc ad alia transeamus.

¶ Tertia questio est de peccati detestatione. vbi declarat quare debemus detestari peccatum.

Dubitat a doctoribus quare debemus detestari peccatum. Et ab eis respondet q ppter multa: tamē in tertia parte huius epl'e tria ponūtur propter que quilibet debet detestari pcm̄. Primo ppter spūalem consolationē.s.in hac vita quia propheta dicit. tunc delectaberis super dño. Scdo ppter corpalem exaltationem: qꝛ ppha dicit: 7 sustolā te idest exaltabo. vz corporaliter post hanc vitā: sup altitudinē terre.i.sup terrena omia in eterna beatitudine Tertio ppter eternalē fruitionem qꝛ propheta cōcludit. Et cibabo te hereditate iacob patris tui. vz ligni vite fructib⁹ qui erūt preclara hereditas patris tui iacob.s. iesu xpi de stirpe iacob nasci turi: quā hereditatem suis fidelib⁹ cōmunicabit: si ex potestatis arbitrij dispositiōe a peccato resurgēt vt in exordio breuiter diximus. Si propter nouē fructus euitabūt pctm̄ vt in pma pte pliba uimus. Si aggrauatiōe pci quē decem modis fit ɔsiderantes ne tantū deū offendat festum obseruabūt vt ij. parte diximus Si ratiōes nūc dictas attendentes pcm̄ detestabunt vt in hac. iij. parte monstrauimus. Os.n.dñi locutuz est. Et ideo que p missa ūt certitudinaliter ɔferunt Satis in his ɔuenit euangeliū hodiernum quod math. vj. scriptū est

vbi dicit quod ventus contrarius.i.pctm agitauit naviculã discipulorum.in medio mari.s.in hoc misero mũdo.sed per presentiã xpi liberati sunt et multi infirmi sunt similiter curati.Qui cũ patre et spiritu sancto viuit et regnat deus per oia secula sclorũ. Amen.

¶Feria.ij.prime ebdomade.xl.de iudicio Sermo quintus.

Ec dicit dominus. Ecce ego ipse requirã oues meas et visitabo eas ezech.xxxviij ca. hec verba scribunt. Pro exordio huius sermonis queritur a doctoribus. An solus xps iudicabit. Et dicũt quod iudicare qnqz modis accipi pôt. Primo ordinaria potestate et sic tota trinitas iudicabit. Hinc.j. reg.ij.scribitur. Dominus iudicabit fines terre. Secundo modo ex delegata potestate:et sic christus iudicabit inquantum homo.vñ ioh. v.dicit. Pater omnẽ iudiciũ dedit filio Tertio modo accessoria dignitate:et sic viri perfecti propter eorum dignitatẽ iudicabũt vñ iob.xxxvj. Judiciũ pauperibus tribuit. Quarto mõ approbatõe et sic iudicabũt oẽs electi. Hinc apoca.xix.dr. Audiui vocẽ quasi tubarũ multarũ dicentium in celo. alleluia laus et virtus et gloria deo nostro est quia vera et iusta sũt iudicia eius. Quito modo cõparatione et sic minus mali magis malos iudicabũt. Vñ mathei.xij. scribit Viri niniuite surgẽt in iudicio cũ generatione hac et cõdemnabunt eã. Ex his apparet quod xps vt deus et homo iudicabit. Hinc verba proposita que sunt pncipiũ eple hodierne declarãde. In qua tres vtiles qstiones declarant. Prima est de iudicij approbatione: vz an sit futurũ vniuersale iudiciũ. Scda est de iudicij ordinatione:vz quõ erit ordinatũ.ibi.et visitabo eos. Tertia est de iudicij vniuersalis cõditione: vz an oẽs suscitabunt et iudicabuntur ibi.quod perierat requirã.

¶Questio pma huius sermonis in qua declarat approbatio iudicij vz an sit futuruz vniuersale iudicium.

Querit diligẽter a doctoribus An sit futurũ vniuersale iudiciũ Et dicit quod sic Quod pmo probat rationibus quarũ prima talis est. Non decet opificẽ perfectissimũ aliquid sui opis permittere imperfectũ. Sz si vniuersale iudiciũ nõ esset: opera summi opificis remanerent imperfecta:quia neqz boni neqz mali acciperent cũ corpe premiũ vel supplitium.ergo. Concordat Richardus in.iiij.di.xlvij. Item nullum bonũ irremuneratum et nullũ malũ impunitum apud eũ qui recte iudicat. sed hoc esset si nõ esset futurũ vniuersale iudiciũ.ergo. Cõcordat btũs Bonauen. Tertia ratio est a sufficiẽti diuisiõe q: cũ.j. Jo.ij.dr quod tria sũt pncipalia pctã q in mũdo regnant.vz supbia.luxuria:et auaritia. Et quod cõtra supbiã factũ sit iudiciũ vt apoc. xij.habetur. Item cõtra luxuriã genesis.vj. reliquum est quod cõtra auaritiam sit venturũ. Cõcordat alex. de ales. Secundo probatur auctoritatibus pmo pphetarũ. Nã in psal. ix.dauid dicit:cognoscetur dñs iudicia faciens. Et ibidẽ Parauit in iudicio tronũ suũ. Et in psal.xvj.

de vultu tuo: iudicium meũ pdeat. Et in psal.lxxv. De celo audiui iu-dicium. Et in psal.lxxxxviij. Hono: regis iudicium diligit. Et in psal. cxxj. Sederunt sedes in iudicio. Et in psal. cxxix. Cognoui quia faciet dñs iudiciũ inopis. Et in psal.cxlv facit iudiciũ iniuriã patientibus Et in psal.lxxj. iudicabit pauperes populi. Et in psal. cix. iudicabit in nationibus. Et alia causa breuita-tis obmissa facio. Et iob.xix. Sci-tote esse iudicium. Et sapientie.v. Tunc stabunt iusti in magna cõstan-tia.rc. Et esa.ij. Iudicabit gentes et arguet populos. Et ieremie.ij. iu-dicio contendaz tecum. et ezechlis vij. iudicabo te iuxta vias tuas. Et dani. vij. Antiquus dieruz sedit et li-bri apti sũt. Et osee.iiij. Audite ver-bum dñi filij israel: quia iudiciũ do-mino cũ habitatoribus terre. Et ioel iij. Congregabuntur omẽs gentes et deducã eos in vallẽ iosaphat et di-sceptabo cum eis. Et amos.v. Re-uelabitur quasi aqua iudicium. Et idem.ij. iuxta est dies dñi super oẽs gentes. Et ione.ij. Rursus videbo sanctũ templũ tuuz. Et michee.vj. Iudiciũ deo cũ pplo suo. Et naũ.j. Ante faciẽ indignationis sue quis stabit. Et abachuc.j. Dñe iudiciuz posuisti. Et sopho.j. dies ire dies illa tribulationis et angustie dies ca-lamitatis et miserie. Et agge.ij. Ad huc modicum et ego cõmouebo ce-lum et terrã mare et aridam et moue-bo omnes gentes et veniet desidera-tus cunctis gentibus. Et zacha.ix. suscitabo filios tuos syon. Et ma-lachie.ij. vbi est deus iudicij. Secũ-do auctoritatibus euangelistarũ et aplorũ. Nam math.xxv. Et euan-gelio hodierno scriptũ est. Cum ve-nerit filius hominis.rc. Marci.xij Hi accipient plixius iudicium. Et luce.xj. Regina austri.rc. Et Joh. v. pater dedit ei iudiciũ facere quia filius hoĩs est. Quãuis math.xvj scriptũ sit. Filius hois venturus est in gloria patris. Et.ij.ad Corinth. v. omnes nos manifestari oportet ante tribunal xpi. Et.ij.petri.iij.ca. Adueniet dies dñi vt fur in quo celi magno impetu transient elementa vero calore soluentur. terra vero et ea que in ea sunt exurẽtur. Et Joh. ij. manete in eo vt cũ apparuerit fi-duciam habeatis. Et iaco.ij. dicit iudicium sine misericordia fiet illi qui nõ fecerit misericodiã. Et iude. ij. vosmetipsos in dilectione dei ser-uate expectantes misericordiã dñi nostri iesu xpi. Tertio auctoritati-bus doctorũ. nã b.greg. ait. In ma-iestate visuri sunt quẽ in hũilitate vi-dere noluerunt vt tãto districtus vir-tutem sentiant quãto ceruicẽ cordis ad eius presentiã non inclinãt. Et Augu.xx. de ciuitate dei ca. j. omis ecclia veri dei tenet xpm eẽ venturũ de celo: ad viuos et mortuos iudicã-dos: Et ierony. ad palmachiũ. ad erit illa dies in qua facta nfa quasi in quadã tabula picta monstranda sunt. Et ad eliodorum in calce eple dicit. Ueniet dies illa veniet in qua corruptũ hoc et mortale induat icor-ruptionem et immortalitatẽ. Btũs seruus quẽ dñs inuenirit vigilantẽ. tunc ad vocẽ tube pauebit terra cuz populis tu gaudebis iudicaturo do-mino. Lugubre mũdus imugiet. et tribus ad tribũ pectora ferient. potẽ

tiſſimi quondā regeam nudo late/
re palpitabūt. Exhibebit tunc cuꝫ
pꝛole ſua igneus iupiter: adducetur
cum ſuis ſtultus plato diſcipulis:
Ariſtotilis argumēta nō pꝛoderūt.
tunc tu ruſticanus ⁊ pauper exulta/
bis dicens. Ecce crucifixus deus
meus. Ecce iudex qui obuolutus
pānis in pꝛeſepio vagijt. hic eſt ope
rarij ac queſtuarij filiꝰ: hic q matris
geſtatus ſinu: deus homo fugit in
egyptum: hic veſtitus cocino: hic
ſpinis coꝛonatꝰ: hic magus habēs
demoniū ⁊ ſamaritanꝰ. Cerne ma/
nus iudee quas fixeras. Cerne latꝰ
romane quod foderas: videte coꝛ/
pus an idē ſit quod dicebatis clam
nocte ſuſtuliſſe diſcipulos. hec ille
Et bernardus ſuper canti. ait: veni
et dies illa veniet vbi plus valebūt
pura coꝛda q̄ꝫ aſtuta verba: cōſcien
tia bona q̄ꝫ marſupia plena. qm̄ qui
dē iudex ille non falletur verbis nec
flectet donis. Hinc ꝓpħa in pꝛima
parte epl'e dicit. hec dicit dn̄s deꝰ.
Ecce ego requirā oues meas. vꝫ in
fine ſcl'i ⁊ viſitabo eas de meritis in
quirendo ⁊ ea diſcutiēdo. Tertio
pꝛincipaliter vniuerſale iudiciū eſſe
venturū poteſt pꝛobari tribus figu
ris ⁊ exemplis: quarū pꝛima ſcribit
danie. vij. Antiquus dierum ſedit. ⁊
reliqua. Alia ſcribitur apocali. j.
vbi dicitur. Uidi ſeptem cādelabꝛa
aurea. Tertia ſcribitur apoca. vl/
timo vbi chꝛiſtus dicit. Ecce venio
cito ⁊ merces mea mecum eſt dare
vnicuiq; ſm opera ſua Sed de his
ſatis: nunc ad alia tranſeamus.

¶ Queſtio ſecunda huiꝰ ſermonis
in qua declarat quare iudicare ma
gis appꝛopꝛiatur chꝛiſto ⁊ quomo/
do vel quo oꝛdine iudicabit.

q Uerit a doctoꝛibus qua/
re iudicare magis apꝛo/
pꝛiatur xp̄o ⁊ quō iudica
bit. Et reſpondet ab eis
ꝙ iudicare pꝛincipali poteſtate ⁊ oꝛ
dinaria tribus perſonis equaliter
conuenit cū in eis ſit vna et eadem
numero iudicandi poteſtas. Et q̄ꝫ/
uis ratiōe auctoꝛitatis magis cōue
niat perſone pr̄is que eſt a ſe. Et ra
tione rectitudinis que eſt in volun/
tate magis cōueniat pſone ſpūſſcti
cui bonitas apꝛoppꝛiatur Tamē ra
tione diſcretionis magis apꝛopꝛia
tur filio: qui eſt ſumma ſapientia
pr̄is. Hinc ioħ. v. Pater nō iudicat
quemquaꝫ ſed omne iudiciū dedit
filio. Judicabit ergo xp̄s in natura
diuina: ſm quā eſt creatoꝛ. Et iudi
cabit in humana ſm quā eſt redem
ptoꝛ: quia iudiciū fit vt electi ad re/
gnū eternū admittant: ad qđ do/
na creationis ſine donis redempti
onis non ſufficerēt. ⁊ vt repꝛobi ab
illo regno in perpetuū excludantur
Hinc math. xviij. dicitur. Filius ho
minis venturus eſt in gl'ia pr̄is ſui
Uerū quia iudicare ⁊ iudicari actꝰ
ſūt oppoſiti: ideo ſicut in pꝛimo ad
uentu venit in humilitate: ita in ſe/
cūdo veniet in maieſtate: cuius glo
riam diuinitatis ⁊ humanitatis bo
ni oculo coꝛpali ⁊ mentali videbūt
q̄ꝫuis mali ⁊ ſi gl'iam coꝛpis aſpici/
ent: gl'iam tamen aīe et diuinitatis
videre non poterūt niſi quibuſdam
effectibus de quibꝰ dolebūt. in hoc
ſc'do iudicio multa per oꝛdinē faciet
ipſe xp̄s. Et ideo in hac ſc'da parte
pn̄tis epl'e narrant ſingulares actꝰ
quos ipſe faciet: quorum Pꝛimus

dicit visitationis. vnde ꝓpha dicit et visitabo eas.supple oues: de meritis inquirendo:sicut visitat pastor gregem suum in die qñ fuerit in medio ouium suarũ dissipatarũ.vz a salute longinquarũ sic visitabo oues meas merita discutiẽdo. Quia ſm doctores erit ibi non solũ disceptatio mentalis sed etiã vocalis. Concordat Ricard⁹ in. iiij.di.xlvij.q.j. arti.ij. Et cõfirmat per euangeliũ hodiernũ Math. xxv.scriptũ: vbi dicit ꝙ xp̄us vocaliter dicet. Esuriui.&c. Nec sine ordine disceptabit: quia erunt accusatores demones & peccata.iuxta illd sapiẽtie.iiij. Traducet eos ex aduerso iniquitas ipsorum. Erunt testes. vz angeli & etiã electi. Et xp̄us ex officio suo vocaliter disceptabit. Scd̄us act⁹ dicit separationis. vz bonorum a malis vñ ait propheta. Et liberabo eas vz oues.i. electos de oibus locis in q bus dispersi fuerant.s.ad dexteram collocãdo in die nubis et caliginis i.in presenti miseria. Et educã eas de populis.vz de peccatorib⁹.& cõgregabo eas de terris huius miserie. & inducaz eas in terrã suã vz.in celestem patriã. Tertius actus dicitur collocatõis. vnde propheta dic̄ Et pascã eas in montibus israel. & in riuis & in cunctis sedibus terre. In pascuis vberrimis pascã eas in mõtibus excelsis israel erũt pascua eorũ. Hec omia loquit de pascuis glorie de quibus ioh. x.scriptũ est. Per me si quis introierit saluabitur et ingrediet et egrediet: et pascua inueniet.sequit.ibi requiescẽt. supplea laborib⁹ huius miserie: iuxta illud apoc.xiiij. Amodo iam dicit spiritus vt requiescant a laboribus suis. In herbis virẽtib⁹ & in pascuis pinguibus pascent super mõtes israel. Hoc dicit ꝓpter diuersa premia ex diuersis meritis. quia ioh. xiiij.scriptum est. In domo patris mei mansiões multe sunt. de peni. di.iiij.ca. In domo. vnus tñ denarius est.hinc dicit. Ego pascã oues meas et ego eas accubare faciã. dicit dñs deus qui est obiectum fruitionis ordinate.sed de his satis.

¶ Questio tertia huius sermõis in qua declaratur si omnes suscitabũtur et similiter iudicabuntur.

Queritur a doctoribus an oés in iudicio ꝑsonaliter comparebunt. Et dicũt ꝙ sic multiplici ratione. Primo,ꝓpter scripture determinationé q math.xix.posita est:vbi xp̄s apostolis dixit. Sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus israel. Super quibus verbis augu. xx.de ciuitate dei capi.v. dicit Per duodecim tribus israel intelligunt omnes gentes. Secundo propter sufficientem enumerationé. Nam omnes electi congregabunt vt dictum est. et habetur math.xiij. Et reprobi ꝓ causa criminali citabuntur ꝓ qua cõparere oportebit quia defensio per procuratoré nõ amititur v.q.iij. In criminalib⁹. Tertio propter diuine iusticie manifestationé:vt in presentia iudicis singulorum conscientie pateant. Quarto propter melioré ꝓparationé. Nam viui hoc preaudientes et ꝓscientes per sacrã scripturã.ꝙ sic eos personaliter cõparere oportebit.diligentius se preparabunt ne in tãta con

gregatione et corã tanto iudice extremã cõfusionẽ recipiãt. Quinto ꝓpter bonoꝝ cõsolationẽ vt videãt iudicẽ cuius diuinitate eoꝝ aĩe. et humanitate eorũ corpora gaudebunt. vt dicit augusti de spũ et aĩa. Item propter reproborũ maiorem afflictionẽ: reprobi enĩ in aspectu iudicis vehementer affligent. vnde vt scribitur apoc. vj. dicent montibus: cadite super nos et abscondite nos a facie sedẽtis sup thronũ et ab ira agni. Propter p̃dictas ergo rationes omẽs apparebũt et iudicabunt. Hinc in epistola tertio loco cõcluditur. Quod perierat requiram vl' comestũ ab estu vel alio mõ deperditũ. Et qd̃ abiectũ erat vz ab anima depositum et reiectum in puluerẽ reducã. Et qd̃ cõfractũ fuerat. i. in partes diuisum alligabo. Et q infirmũ fuerat. vz in hac vita consolidabo. s. dotib⁹ corporis. Et qd̃ pingue et forte gratijs spũalibus videlicet custodiã quia in psal. dicitur. Custodit dñs aĩas sanctoꝝ suorum. Et addit Ego pascã oues meas in iudicio et iusticia. ait fm ecclesiã dñs oĩpotẽs. Hoc idẽ oñdit euãgelium hodiernũ in quo ponit iudicis descensio qui est xp̃us eo modo quo in exordio dictũ est. Ponit iudicij ꝯfirmatio et ordinatio sic in prima pte et in scd̃a huius sermõis est ꝓbatũ. Ponit etiã oĩm mortuorum resurrectio: et finalis per sententiaꝫ distinctio: vt in hac vltima par parte diximus. Cui sententie adherẽt omnes doctores. Alex. de ales bonauen. rich. in. iiij. di. xlvij. q. ij. ar. iiij. Humiliter ergo deprecemur misericordiã dñi nostri iesu xp̃i iudicis cunctorũ vt nos a malis existentibus in sinistra ad dexterã cuꝫ bonis collocatos in eterna gloria ducat. Qui cum patre ꝛc.

¶ Feria tertia p̃me hebdomade. xl de penitentia Sermo sextus.

In diebus illis locutus est esaias dicens. Querite dñm dũ inueniri põt Esaie lv. cap̃. hec verba scribunt. Pro exordio huius sermonis satis vtiliter queritur. An deus per penitentiaꝫ peccatorũ nostrorũ fit a nobis querendus cum vbiqꝫ esse dicatur. Ad quod breuiter respondet quod de⁹ est vbiqꝫ ꝓpter infinitaꝫ et summã simplicitatẽ. Unde aug. in libro de quãtitate aĩe dicit. Sicut se habet anima ad corpus: ita se habet deus ad vniuersum: p̃ter hoc q nõ informat. Et anima propter suã virtutẽ et simplicitatem est tota in toto corpore et tota in q̃libet corpis. Hinc p iere. xxiij. dñs ait. Celum et terram ego impleo. Thomas p̃o parte. j. q. viij. arti. j. sic idẽ probat. Deus agit imediate in omnib⁹ rebus: et agẽs oportet esse coniũctum ei in quod immediate agit. vt aristo. vij. phisi. dicit: q mouẽs et motũ sunt simul. verũ quia hoc intelligit de agente naturali et deus est agens voluntarium. Et agens quanto perfectius tanto remotius agit. Ideo doctor subtilis dicit q hoc est creditũ: et si ratione probat: ratio magistri efficax est q dicit. q aut est necvbi nõ et hoc est ipossibile. aut alicubi sic. et alicubi nõ et ratio nõ dat. ac vbiqꝫ et intentũ habetur. Hinc ambro-

us in libro de trinita. Spūsscūs in
omnibus et vbiqʒ semper est. quod
vtiqʒ diuinitatis et dñationis diui/
ne est propriū. Et quia deus aspi/
cit creaturas per intellectū: volun/
tatem ꝛ illapsuʒ. Per intellectū deꝰ
vbiqʒ est per p̄sentiaʒ. per volunta/
tem deꝰ est vbiqʒ per potētiā: per il/
lapsum deꝰ est vbiqʒ per essentiā: q̄
cuilibet enti habet illabi. Pret hos
aug. in libro ꝯfessionū alios ponit
dicēs. Deus est i seipso: vt alpha ꝛ
o. In mundo vt creator et rector. in
angelis vt sapor ꝛ decor. In electis
vt liberator et adiutor. in reprobis
vt terror et horror. Cum his igitur
et pluribus alijs modis deus vbiqʒ
esse dicat: tamē querēdus est a no/
bis virtute penitentie. Hinc ꝓpha
dicit. Querite dñm dum inueniri
potest. vʒ per penitētiā: que fuerūt
verba proposita presentis epistole
declarande. ¶ In qua p̄ncipaliter
tria querunt. Primū est de penitē
tie dignitate. vʒ an penitētia sit pri
or alijs virtutibus dignitate: ꝛ hoc
in p̄ncipio. Aliō est de obiecti peni
tētie assignatione. ibi. derelinquat
impius viam suā. Ultimū est de pe
nitentie fructificatione. ibi Nō eni
cogitationes mee. et reliqua.

¶ Questio prima huius sermonis
in qua declaratur An penitentia sit
prior alijs virtutibus dignitate.

Dubitat a doctoribus. an
penitentia sit prior alijs
virtutibꝰ dignitate Hoc
queritur quia principiuʒ
pph̄e dicit. Querite dñm ꝛc. glo. p
penitentiā ait. Ad quod dicunt q
illa virtus est dignior que dignius
ꝛ sub digniori rōne habet obiectū
vñ virtutes theologice que imme/
diate respiciunt deum sunt alijs di/
gniores. penitētia ꝟo est virtus mo
ralis que cōtinet sub iusticia. Hinc
de peni. di. iij. §. j. dicit. penitentia
est quedā dolētis vindicta puniēs
in se qō dolet cōmisisse Nam puni
re qō est male factū ptinet ad ratio
nem iusticie. Inter aūt morales vir
tutes ille sunt digniores que magis
de propinquo deum sicut ad finem
respiciunt. Hec autē sunt latria et
penitentia: quoruʒ actus sunt circa
ea que directe et immediate ad di/
uinū honorē ordinant. Et ideo in/
ter omēs virtutes morales sunt no/
biliores. latria tamē nobilior est qr
tendentiā in bonū principalius re
spicit Postea penitētia q̄ post reces
sum a malo deinde tendētia in bo/
num considerat. vnde merito pro/
pheta dicit. Querite dñm dū inue/
niri potest: tribus modis. Primo
corde. Sapie. j. In simplicitate cor
dis vestri querite illū: quia deus in
spector cordis est vt habet ibidē. xv
q. ij. Si a sacerdotibus. xxvj. q. vj.
Si presbr. et cap̄. cognouimus. ex
tra. Ne sede va. cap̄. j. De simonia.
Hos. Secundo opere iuxta illud
psal. Deū exquisiui manibus meis
vʒ operibus quibus glorificatur. et
inuenitur pater qui est in celis: ma/
thei. v. xij. q. ij. quatuor. Tertio ore
vnde infert propha. Inuocate eum
dum prope est: quia prope est dñs
inuocantibus eum. vʒ penitentia
que istis tribus modis fit. Hinc do
minus marci. iij. dicit. Penitentiā
agite appropinquabit eni regnum
celoꝝ. xxiij. q. iiij. §. Ex his. xxxiij. q
ij. Audiuimꝰ. De pe. di. j. §. deniqʒ

Concor.rich.in.iiij.di.xiiij.q.x.ar.
vij. Jeroni.super marcū.de penitē
tia dicit. Amaritudinē radicis: dul
cedo pomi cōpensat: pericula ma
ris spes lucri delectat: dolorē medi
cine spes salutis mitigat: qui desi
derat nucleū corticē frāgat. Hāc pe
nitentiā agat qui vult eterno adhe
rere bono. Preconia xpi narrare pos
sunt q ad palmā indulgētie pueni
re meruerūt. hec ille. sz de his satis.
¶ Questio secunda huius sermōis
in qua declaratur quid sit subiectū
et materia penitentie.

Dubitatur a doctoribus
an pcm̄ sit subiectū z ppa
materia penitētie. Ad qđ
breuiter dicit qđ materia
z subiectū penitētie est triplex. Pri
mū subiectū proximū est actus dolen
di penitētis. vñ aug. in libro de pe.
dicit. Nullus potest inchoare no
uam vitam nisi eum veteris vite pe
niteat. Scđm subiectū remotū est
peccatum mortale de quibus pec
cator dolere tenetur quia actus pe
nitentie est detestari peccatū actua
le inquantū est preuaricatiuum et
transgressiuū legis. quod peccato
mortali pprie cōuenit sicut ait Am
bro. in li. de paradiso. Tertiū subie
ctum remotissimū est peccatū venia
le inquantum est nostra voluntate
factum. potest tamē satis large pe
nitentia esse de originali vt ipsa ac
cipitur pro detestatiōe rei preterite
sicut loquitur Augu. in li de penitē
tia. Hinc ppheta ait: in scđa parte
huius eple. Derelinquat impius
viam suam. vz preteritā malā si vult
inuenire deū Et vir iniquus cogita
tiones suas: quia vt sapientie. j. scri
bitur: peruerse cogitationes separāt
a deo. Et reuertatur ad dñm deū
vz iusticiā operando quia sm psal.
Nouit dñs viam iustorum. et iter
impiorum peribit. Et miserebit eius
qr dicit Augu. velit nolit nouatus
hereticus vere penitentē suscipit
christus. Quoniam multus est ad
ignoscendum. sm illud psal. Quo
modo miseretur pater filiorū mise
ritus est dñs. Hinc Jere. iij. Tu for
nicata es cum amatoribus tuis tñ
reuertere ad me z ego suscipiam te.
Sed hec pauca sufficiant. vnde ad
aliam transeamus.
¶ Questio tertia huius sermonis
in qua declarant fructus penitētie

Dubitatur a doctoribus qui
sunt fructus penitentie.
An sint peccatoz remissio
eoz pene donatio: grarū
z vtutū infusio z restitutio. Et qđ sic
breuiter dicunt. Primo dicunt qđ
vnus fructus penitētie est pctōz re
missio. iuxta illud ezechielis. xviij.
Si impius egerit penitentiā ab oi
bus peccatis suis que opatus est.
et custodierit omīa precepta mea: z
fecerit iudiciū z iusticiā vita viuet z
non morietur: oim iniquitatum eius
quas opatus est nō recordabor. de
peni. di. iiij. §. porro Nec valet ob
icere illđ ad hebre. xij. Esau nō iue
nit penitentie locū qq̄z cū lacrimis
quesisset eaz. eo qđ nō vere penituit.
Nam dixit. Uenient dies luctus pa
tris mei z occidā iacob fratrē meū.
Nec valet obijcere illđ. ij. machab.
ix. Orabat anthiochus scelestus deū
a quo nō erat miam consecuturus
Eo qđ ille dolebat nō de offensiōne
dei sz de ifirmitate corpis quā patie

batur. Nec valet obijcere illud mathei.xij. Qui dixerit cōtra spm̄ sctm̄ verbū non remittetur ei. Quia vel intelligit de peccato in hac vita: ex certa malitia facto: quod cum difficultate remittitur. vel de finali impenitentia q: post finem huius vite non est remissio peccatorum: scḋm illud sapi^e.v. penitentiā agentes et pre angustia spūs gemētes. q: tales ex desperatione sic dicebant. Nam repugnat diuine misericordie in hac vita penitētib^o nō indulgere. De quo iohe.ij. dicit Benign^o et misericors est. Hinc in hac tertia parte ep̄le dicitur. Non enim cogitationes mee cogitationes vr̄e neq3 vie mee vie vestre: q: impossibile putatis penitentib^o indulgeri: q: sicut exaltant celi a terra: sic exaltate sūt vie mee a vijs vestris. et cogitationes mee a cogitationibus vr̄is: quia scḋm Jere.xix. Ego cogito cogitatiōes pacis. vos scḋm mathm̄.ix. cogitatis mala in cordibus vr̄is. Secūdo doctores dicunt q alius fruct^o penitentie est peccatorum pene donatio. q: tanta potest esse vis act^o interioris et exterioris penitētie q op̄s de^o penitēti oēm penā sua misericordia donet vt Luce.vij. in magdalena manifestū fuit. Et.xxiij. in latrone apparuit. Tertio addūt doctores et dicūt: puta Bona. alex. de ales Richar. in.iiij di.xiiij.q.viij.ar.j. q alius fruct^o penitētie est gratiē et virtutū infusio et restitutio: patet q: charitas nō pōt esse in aīa cū carentia alicuius virtutis necessarie ad spūalis vite rectitudinē. sed remissio pcōrum non potest esse sine charitate: ergo si p penitētiam peccata remittunt. charitas similiter infundit: per quā oēs virtutes ad rectitudinē vite necessarie restituūtur. Hinc Augu. in libe. de penitentia dicit. Penitētia languores sanat: leprosos curat: mortuos suscitat sanitatē auget. grām cōseruat. claudis gressū. aridis copiā cecis restituit visum. vitia fugat virtutē exornat. mētē munit et roborat Richar. vbi supra dicit arti.tn̄.ij. q opa bona p sequens pctm̄ mortale mortificata: per sequentē penitētiā reuiuificātur. Hinc pp̄ha cōcludit. Et quomodo descēdit ymber et nix de celo et illic vltra nō reuertit supple idem numero s3 inebriat terrā et infundit eam et germinare eā facit. Et dat semen serenti et panē comedenti sic erit verbū meū. v3 incarnatū3 pro pcōribus vt agerēt penitentiam vel predicatū et ipsi pctōres ad penitentiā reuertant. vn addit: qđ egredietur de ore meo non reuertetur ad me vacuū. v3 sine fructu sed faciet quecūq3 volui. Et prospabit in his. s. in conuersione pcōrum ad penitentiā ad q̄ missi illud. Ait v3 scḋm ecclesiam dn̄s omps. Hocidē ostendit euangelium hodiernū quod docet deū querere per penitētiā q̄buis vbicunq3 sit vt in exordio dictū est quando dicit in principio: q cū intraret iesus hierosolimam cōmota est vniuersa ciuitas dicens: quis est hic. Et populi dicebant: hic est iesus. etc̄. qui predicat penitentiam alijs virtutibus priorē dignitate: vt in prima parte ostēsum est. Deinde de templo peccatores per eū expulsi sunt: quia querentes deū per penitentiam pcā detestantur: vt secūdo loco fuit ostensum. Ultimo fructus

penitentie dñs manifestat: quia cecos ꝛ claudos: ꝛ pctis omnino infirmos sanauit. Ille qui est benedictꝰ in secula seculorum. Amen.

¶ Feria quarta prime hebdomade quadragesime de impedimẽtis penitentie Sermo.vij.

In diebus illis venit helyas in bersabee iuda ꝛ dimisit ibi puerum suũ.iij. Regũ ca.xix. hec verba scribunt Pro exordio huius sermonis querit a doctoribus. An qui dimittit ex timore facere penitẽtiã debitã peccet. Ad quod breuiter ipsi dicũt ꝙ timor est pctm̃ qñ qs eo refugit: qđ ẜm rationem non est fugiendũ. Et si in solo appetitu subito consistit est pcm̃ venialeːsi autẽ ad appetitũ rationalẽ venerit quandoqꝫ est pctm̃ mortale vt cũ eo ꝑtermittit quod ex ꝑcepto diuino debet operari: contra quos Math.x. dicit. Nolite timere. Qñqꝫ peccatũ veniale vt cũ quis refugit quod ex ꝑcepto diuio facere nõ tenetur. Qñqꝫ vo nullũ peccatũ vt cum quis mala corpis ne incurrat mala conscientie vel maior dei honor inde seqꝛ. sic fecit helyas thesbites de vico quodam nomine thebi clausit celum tribus annis cũ dimidio orone sua: ꝛ eadẽ ipsuꝫ aperuit ꝛ pluinam dedit.iij. Regũ.xvij. qui ignẽ ad peccatores deuorandũ venire fecit de celo. iiij. Regũ.ij. quẽ deus per turbinẽ leuauit in celũ. vꝫ in paradisum terrestrẽ vt ibidẽ habetur. fugit minas impijssime regie yesabelis vt viuẽs ide ꝯtra antixp̃m ad predicandum veniat sicut apoc. x. habeꝛ In hac igitur epl'a de qua verba predicta sũt sumpta tres vtiles questiones ponunꝛ. Prima est de penitẽtie obiectione. in ꝑncipio Alia ẽ de penitẽtie incitatione. ibi ꝛ ecce angelus dñi. Ultima est de efficatia penitẽtie triũphatione. ibi et ambulauit in fortitudine ꝛ reliq̃ In responsione huius dubij. concordat Alex. ꝛ Thomas. 2ª 2ᵉ..q. cxxv. arti.j. et.iij. Et durasdus noster in summa.

¶ Questio prima huius sermonis que sunt obiectiones. et impedimenta penitentie.

Queriꝛ a doctoribus que sunt obiectiones siue impedimenta penitẽtie. Et dicunt breuiter ꝙ sunt q̃ttuor. Primũ dicit timor quo plurimi negligunt a pctõ resurgere ꝛ pentẽtiã facere. Nã audiunt ꝙ scribitur. de peni. di.iij. circa principiũ. Penitẽtia est peccatoꝝ causas excidere vnde pleriqꝫ intelligunt ꝙ si digne penitere volunt necesse est aliena restituere. vꝫ vsuras rapinas furta. symonias ꝛ omnia mala lucra: quia extra de regu. iu. li.vj. ca. peccatũ: dicit Nõ dimittit peccatũ non restituaꝛ ablatum. Necesse est igiꝛ vt dimittat septas multarum diuisionũ et officiorũ ꝛ odia: vanitates ꝛ similia Item ꝙ satisfaciant publice sic similiter publice peccauerunt. Extra de peñ. ꝛ re. ca.j. Et propter predicta ꝛ similia timent et penitere nolunt. Hi quidẽ denotari possunt per Elyam qui ex timore fugit et venit in bersabee: vrbs et terminus totius regni israel. j. Re.

iij. Cui nomē impoſuit yſaac. Geñ.
xxvj. In qua ſamuel poſuit filios
ſuos iudices. j. Regū. ix. Et ibi di
miſit puerū ſuum. videlꝫ Jonam vt
hebrei tradūt et magr̄ in hiſtorijs
dicit. Quibus pro eorum remedio
dici pōt illud Job. vj. Quia timet
pruinam. vꝫ penā temporalē. irruet
ſup eū nix. i. pena eterna. His etiaꝫ
accidit aliꝰ timor recidiuādi. ſꝫ ho/
rum quiſqꝫ dicat. Dn̄s illuminatio
mea ⁊ ſalus mea quem timebo. Et
ſimiliter eis tertius timor ſupuenit
cōtra diabolū ꝓliandi ⁊ ei reſiſtēdi
Cui vt habet. xvj. Si deꝰ ꝓ nobis
qs ꝯtra nos. Et audiant quid Hie/
ronimus dicat. Debilis eſt hoſtis q
nō pōt vincere niſi volentē. Scōm
īpedimentū dicit pudor quo multi
ypocrite et ſuperbi decipiunt non
intelligentes remediū naturale. qꝛ
Benardus ait. O inſania nimia
hominū pudet ablui ⁊ nō pudet in
quinari. pudet ſordes abſtrahere:
et nō pudet cōtrahere. abſtergitur
caliga ⁊ cōtemnit anima. Nec in/
telligunt remediū morale: qꝛ minꝰ
malū eſt in hac vita vereri q̄ꝫ in iudi
cio publicari. Hinc deꝰ Naum. iij.
dicit Reuelabo inquit pudēda tua
⁊ oſtendā gentibus nuditatē tuam
Nec intelligūt remediū ſpirituale.
quia penitentiā ſecrete poſſunt ac/
cipere. Hinc Elyas perexit in deſer
tum viā vnius diei: quia ſoli et vni
ſacerdoti confitendū eſt. Extra de
pe. ⁊ re. Omnis His omnibꝰ ſalomō
Eccli. iiij. dicit Nō confundaris ꝓ
anima tua dicere verum. Eſt enim
confuſio adducens peccatum: et
eſt confuſio adducens gratiam et
gloriā Tertiū impedimentū dicit
ſpes vꝫ diu viuendi ſed in pſal. dꝛ
Uiri ſanguinū ⁊ doloſi non dimi/
diabunt dies ſuos. ſm Alexan. de
ales qꝛ ipſi viuere credūt. Et Jaco.
iiij. ſcribit. q̄ eſt vita nr̄a: vapor eſt
ad modicū parēs. Et Job. xiiij. hō
natus de muliere breui viuens tem
pore. et reliq̄. Et Señ. Quottidie
morimur Spes etiaꝫ miſericordiā
ꝯſequendi. ſed Grego. dicit De mi
ſericordia dei debemꝰ erubeſcere: ſi
iuſticiā eius nolimus formidare. qꝛ
ſcōm Hieroni. Magna eſt miſeri/
cordia dei ſed non minor iuſticia
Spes etiā in fine ꝯuertēdi. ſed cauē
duꝫ eſt. ne eueniat ſicut diuiti luce
xij. Hinc math. xj. dn̄s ait. Uigila/
te quia neſcitis qn̄ dn̄s veniet. Et
Aug. in li. de pe. dicit Age peniten
tiam dum ſanus es. Hinc elias ſe/
dit ſub vmbra iuniperi. que arbor
ex denſitate nimia viridorum foli
oruꝫ mundū ſignificat in quo ſpes
nimia ponit. ſed in ipſis latent acu
lei et grana nimis amara. Et ideo
in hoc mundo facienda eſt penitē/
tia. Quartum impedimentum di
citur deſperatio que ꝓcedit ex pec/
catorum magnitudine ſicut Geñ.
iiij. Cayn accidit q dixit. Maior ē
iniquitas mea q̄ꝫ vt veniā merear
Sicut etiā accidit iude. vt Matth.
xxvij. dicit Procedit etiā ex peccato
rū multitudie. Et tūc illud pſal. di/
ci poteſt Miſericordie dn̄i abiſſus
multa. Hinc dauid ait: ſm multitu/
dinem miſerationū tuarū dele ini/
q̄tatē meā. Procedit etiā ex pecca/
torꝫ longitudine. ⁊ tūc illud leonis
pape dici poteſt Miſericordie dn̄i
nec mēſuras poſſumus ponere nec
tp̄a diffinire. hic helyas petiuit aīe

sue vt moreref desperatioñe euitãs
peccatorũ. Hec impedimẽta ponit
dñs hostieñ. in sua smuma. Et du/
randus ordinis minor. Et raymũ
dus et alij plerique. Tamen aliqui ad
dunt aliq̃ p̃ter hec que snie huius
ep̃le fauent Primũ dicif amor pec
candi quo submersus est diues ille
epulo de q̃ luce.xvj. scribif. Cõtra
quod ait.grego. Tẽporale est qd̃ de
lectat eternũ qd̃ cruciat. Aliud est:
mala ꝯsuetudo: de qua hugo super
regulaz augustini dicit. Cogitatio
mala parit delectationẽ delectatio
cõsensum consensus operationem
operatio consuetudinẽ. Et hec tan
gitur.di.vj.c. Testamẽtũ. Que est
iugum graue sup̃ filios adã. Eccl'i.
xl. Nam qui facit peccatũ seruus ẽ
pcti. Joh.viij.vñ. Jere.xiij. Si po
test mutare ethyops pellem suã aut
pardus varietates suas et vos pote
ritis benefacere. Tertiũ dicif infi
delitas que est fundamentũ oium
malorũ sicut fides est fundamentũ
omnium bonorum: vt dicit Augu.
Quartũ dicif ignorantia que ex in
fidelicate procedit.q: esa. vij.dicit.
Nisi credideritis non intelligetis.
Quintũ est malum exemplũ eorũ
qui male viuunt. Cõtra quod sunt
verba Augusti.ij.q.j.ca. Multi: di
centis. Non minus ardebunt qui
cum multis ardebunt. Hinc Eccl'i.
xxxij.dicitur. Non pecces in multi
tudine ciuitatis. Sextũ dicitur pi
gricia. Hinc eccl'i.xxxij.di. De ster
core boũ lapidabif piger Septimũ
dicif p̃sumptio.de q̃ eccl'. xxxvij.di.
O presumptio nequissima nõ crea
ta es vz adeo. Octauũ dicitur alle
uiatio.vz proprie culpe cũ aggraua
tiõe.s.alteri⁹ vt dicit. Benar.sed de
his satis. nunc ad alia transeamus
¶Questio secũda huius sermonis
in qua declaratur de his que inci/
tant et inducunt ad penitentiam.

Q Uerif a doctorib⁹ Que
sunt illa que incitant et in
ducunt ad penitentiam.
Et dicũt aliq ꝙ sunt q̃tu/
or que continentur in secunda par/
te huius epistole. Primum dicitur
assistentia diuine visitationis vnde
postq̃z helyas petiuit anime sue vt
moreretur. et ait. Sufficit mihi dñe
vz tempus quo vixi. tolle a nimam
meã: neque enim melior sum q̃z p̃res
mei. vt.s. illis mortuis ego viuere
exoptem. p̃iecit se et obdormiuit in
vmbra inniperi Sequitur assistẽtia
diuine visitationis quia dicit text⁹
Et ecce angelus dñi.i.dñs princi/
paliter venit vt spũaliter illaberef
intima ꝯscientie. vnde esai. l.scri/
ptũ est. Ego ip̃e qui loquebar ecce
adsuz. Scd̃m dicif efficatia sue in
spiratiõis quia subditur.tetigit eũ.
O tactus diuine manus quõ est vir
tuosus.conprimit eni radicem ois
mali.s.concupiscentiã. Hinc gene.
xxxij.scriptum est. Angelus tetigit
neruũ femoris iacob et statim emar
cuit. Tertiũ dicitur eloquẽtia sue
exortationis quia dixit illi.surge.s.
per peccati detestationez .comede
per attentam consideratiõe. cibus
enim nisi masticetur eius sapor nõ
percipitur. sic mens attente consi/
derans preterita peccata.supplicia
cõminata. beneficia collata. p̃mia
preparata percipit ea que dei sunt.
grandis enim restat tibi via.s. vsque
ad celum: que lõga arta dura labo

riosa Sciũt hec tribus dñi que ꝯm psal.illuc ascenderũt.Quartũ dicit affluentia sue propinationis: quia respexit.et ecce ad caput suum sub/cineritius panis: qui est ꝯsideratio proprie ꝯditionis et mortis. Hinc ecclesia in die cinerum in imponi/tione earum dicit. Memento ho/mo qua puluis es ⁊ in puluerem re uerteris. Quia dñs primũ hominẽ de limo terre formauit. Geñ.ij. de conse.di.j.ca.hi duo. Et vas aque que est consideratio huius peregri nationis ⁊ vite. Hinc.ij.Reg.xiiij. scribitur. Omnes morimur ⁊ quasi aque dilabimur in terram. xiij.q.ij In ecclesiastico Nec a mysterio va cat ꝙ bis helyas ab angelo vocat quia euenire solet ꝙ peccatores ad motum spiritualem diuine manus excitantur.et quid fecerint et quid incurrerint. quid amiserit quẽ offẽ derunt respiciant ⁊ considerẽt: sed iterum peccati sopore deprimunt verũtamẽ misericors deus ipsos nõ deserit. adhuc accedit: adhuc tãgit adhuc vocat. Hinc augu.ait. Pec/cator sperare debet veniã etiã si cir ca finem vite sue conuertatur. Ecce iam vidimus quatuor incitamenta penitẽtie. Nunc ad efficacem eius triumphationem accedamus.

¶ Questio tertia huius sermonis in qua declaratur de efficaci triũ/phatione penitentie.

q Uerit a doctoribus: qui sunt triumphi penitentie salutaris. Et dicũt aliqui ꝙ sũt quattuor qui notã/tur in hac tertia parte huius ep̃le. Primus dicitur resumptio roboris vnde sequitur textus. Qui cum sur/rexisset comedit ⁊ bibit qui prius ia cebat. vñ Joh.v. de egroto. dicitur Sustulit grabatuȝ suum ⁊ ambula uit. Alius est protractio temporis quia sequitur. Et ambulauit in for titudine cibi illius.xl.diebus ⁊.xl. noctibus.i. in toto tempore huius presentis miserie. Hinc ad Gala. vj.dicitur. Dum tempus habemus operemur bonũ. Tertius dicitur perfectio operis: quia sequitur vsqȝ ad montem dei oreb.i. vsqȝ ad ob seruationẽ legalium mandatoruȝ que ad litteram data fuerunt in mõ te oreb. Nam math.xix. dicitur Si vis ad vitam ingredi serua mãdata Quartus ⁊ vltimꝰ dicitur directio intentionis quia sequitur: dei: quia perfecta penitentia dirigit in deũ. Hinc mons oreb in quo ducit pe/nitentia dr mons dei. Nam isido. cap.xij. de sũmo bono dicit. Est cõ uersis perfecta compunctiõis affe/ctio que oẽs a se carnaliũ desiderio rum affectus repellit. Et intentio/nem suaȝ toto mentis studio in dei contẽplationẽ defigit. Uerus igit penitens venit in monteȝ dei oreb quia facit volũtatem patris qui in celis est. Et iõ frater et soror et ma/ter xp̃i est: vt dicit euangeliũ hodi/ernum Mathei.xij. descriptũ. In cuius prima parte ponit impenitẽ/tiũ iudeorũ infidelitas: que est vnũ de impedimentis penitentie in pri ma parte huius sermonis descriptũ In secunda parte ponit impenitẽ tium iudeorũ damnabilitas: quia nõ fuerũt incitati ad penitentiã ali quo incitamẽto posito in scda par/te huius epistole ꝯm xp̃i exempluȝ In tertia parte ponit penitentis

triumphalitas quia generat christū in ꝯscientia. Et ideo eius mater fra ter et soror est: q: est eius coheres in montē dei oreb. Et propter timo rem nunq̄ȝ desistit ab incepto itine re: ne peccet vt in exordio dictū est. Ad quem montē nos perducere di gnet ille qui est benedictus in secu la seculorum. Amen.

Feria. v. ꝑme hebdō. xl. expositio ep̄le de emēdatōe pctōris ser. viij.

Fact⁹ est ser mo dn̄i ad me dicens. Quid est ꝙ inter vos parabolā vertitis in ꝓ uerbiū istud in terra israel dicētes Patres nostri comederunt vuā ac cerbā et dentes filiorū obstupescūt ezechiel. xviij. hec verba scribunt. Pro exordio huius sermonis satis vtiliter queritur. An deus inferat penam alicui sine culpa. Et dico ꝙ non nisi inquantuȝ esset medicina peccati sanatiua. quia ait Grego rius. Quod lima ferro: fornax au ro flagella grano: hoc facit tribula tio iusto Aut pc̄i preseruatiua quia secundum psal. plures damnantur ꝓsperitate q̄ȝ aduersitate. Hinc di cit. Cadent a latere tuo mille et de cem milia a dextris tuis. Aut ad bo num promotiua. Unde de sctō iob legitur. Sicut eni medicina carna lis datur vt potioribus ꝓstet auxili um: quāuis quādoq̄ȝ minorib⁹ no ceat. Ita deus vel ad ꝓbationē vel ad hūiliationē vel ꝓpter aliā ratio nabilē et vtilē causā: quāuis nobis absconditā in tp̄alibus vl' corpalib⁹ punit. vt in spiritualibus que sunt potiora proficiat Concordat magi ster sentētiarū. in. ij. di. xxxij. ꝛ alex. de ales. et bonauentu. et tho. 2ª 2ᵉ. q. cviij. ar. iiij. Hinc ezechiel ꝓpha dicit verba proposita que sunt prin cipium ep̄le in presentiarū exponē de. ¶ In qua de purgatiōe pctōris tres vtiles declarantur questiones Quarū prima dicit oris vel sermo nis purgatio. in principio. Secun da dicit cordis recta cogitatio. ibi. anima que peccauerit ipsa moriet. Tertia dicitur operis iustificatio. ibi. et vir si fuerit.

¶ Questio prima de murmuratio ne peccatoris ꝙ peccata parētum transeant ad filios et ad posteros.

Uerit a doctoribus. An peccata parentum trāse ant ad posteros Hoc pro tanto queritur ꝙ cum in precedētibus dictū sit de penitētia quam quidam dixerunt nō esse ne cessariam: cum filij puniantur pro peccato parentum: alegantes non solum verba preposita sed etiam il lud Exo. xxvij. Ego sum dn̄s deus tuus fortis zelotes visitans iniqui tatem patrum in filios in tertiam ꝛ quartam generationem. vt ergo re moueatur impedimentū penitētie. ꝛ peccator emēdet ore ne dicat ꝯtra iusticiaȝ dei: mota est presens que stio. Pro solutione cuius notan da sunt aliqua. Primū ꝙ duplex est pena que per peccatuȝ a deo in fligitur: temporalis vȝ ꝛ eterna. Aliud notādū est ꝙ de⁹ ꝓpter pctā parentū punit filios ꝛ nepotes pe na tēporali. sicut ꝓpter peccatū filij Noe qui vocatus est cham: punitus est fili⁹ ei⁹ vocat⁹ canaan. Geñ. ix. Et ratio est quia pena temporalis

respicit corpus ſm qđ filius est ali
quid patris. vnde punit illud velut
quedam portio illius qui pecca//
uit. Et sic intelligi possunt verba ex/
odi. xxvij. et Jere. trenorum. v. pa/
tres nostri peccauerunt ⁊ non sunt
et nos iniquitates eorum portaui/
mus. ⁊ alia verba similia que in scri
pturis inueniuntur. Aliud notan/
dum ꝙ deus propter peccata paré/
tũ nõ punit filios pena eterna que
primo ⁊ directe respicit animã ab/
ipso deo immediate creatã Ad quẽ
sensuꝫ ad gala. vj. paulus ait: vnus/
quisqꝫ onus suum portabit. Et in
ep̄la hodierna dicitur per deum:
Scut anima patris: ita anima filij
mea est. Quarto notandũ ē ꝙ pre/
ter hũc sensum Grego. xxvj. li. mo
raliũ aliud ponit dicens. Ego sum
deus zelotes qui visito peccata pa/
trũ in filios vsqꝫ in tertiam ⁊ quar
tam progeniẽ vel generationem. lꝫ
non inequalitate iudicij sed ma/
gnitudine clemẽtie. Et. j. questi. ij.
Augu. dicit. In tertia ⁊ quarta ge/
neratione peccata patrũ se dñs cõ/
minat in lege filijs redditurũ nõ ine
qualitate iudicij vt alij peccẽt ⁊ alij
puniantur: sed magnitudine clemẽ
tie: dũ expectat penitentiam ⁊ qui
in generatiõe delinquitur nõ prius
corrumpit ⁊ emendat. nisi tertia et
quarta progenie vel generatione
eueniat. Quinto notandum ꝙ pre
ter primaꝫ expõnem cui fauent ma
gister ⁊ doc. ⁊ preter scđam: adhuc
aliqui dicunt predicta verba fuisse
pabolice dicta. pabola ei ſm isero.
est sermo vnũ verbis exprimens et
aliud sensu explicans. Sicut est pa
rabola de semine. luce. viij. Et de
thesauro in agro abscondito. et de
sagena vel rete missa i mare Dicũt
enĩ ꝙ incentiua vitiorum et primi
motus cogitationum ⁊ prima pre/
sentata sensui ad illicitam delecta/
tionẽ: sine quibꝰ de communi lege
presentem vitam nemo pertransire
potest: hic dicuntur parentes quia
ex his omnia oriunt mala. filij sunt
cogitationes cũ cõsensu. Nepotes
sunt male operationes. Pronepo/
tes sunt cõsuetudo ⁊ gloriatio atqꝫ
contemptus peccadi. Ergo filij ne
potes: pronepotes pro pctõ patrũ
puniuntur quia consensus in opus
⁊ operatio praua ⁊ cõtemptus vel
gloria peccati que omnia deus iu/
ste punit: ex malis cogitationibus
oriuntur. Sed quia has explana/
tiones iudei non habebant ⁊ diui/
naꝫ scripturam male intelligebant:
ideo per prophetã dñs dicit verba
que ꝑposui. et addit Uiuo ego di/
cit dñs. Juramentum est quo iurat
dñs ⁊ nihil illđ ꝗꝫ diffinita sentẽtia
⁊ eius promissio que semper stabi/
lis est iuxta illud psal. Jurauit dñs
et non penitebit eum. Et quia deo
nihil est superius ideo iurat per se/
metipsuꝫ iuxta illud Geñ. xxij. Per
metipsum iuraui dicit dñs. Si pro
non fuerit parabola hec in prouer/
bium in israel. vꝫ in quolibet ppl'i
mei qui vult se emendare. ⁊ contra
meam iusticiam noluerit amplius
murmurare. Ecce omnes aie mee
sunt: vt anima patris. ita et anima
filij mea est. O igit felix q ꝯtra dei
iusticiam nõ murmurauerit: ⁊ si in
hoc deficit se emendat.

¶ Questio scđa an sit vera opinio
illorum qui dicũt ꝙ anime sunt ex/

traduce.ꝛ ideo peccatum vnius imputatur alteri.

q Ueritꝰ diligenter a doctoribus. An anime rationales sint ex traduce et peccatū vnius imputetꝰ alteri. Et breuiter rn̄detꝰ ꝙ nō. Primo quia phus.xvj.de animabus dicit Intellectus tm̄ intrat ab extrinseco. Item quia si anime essent ex traduce aut generarentꝰ a parente: sequitur immediate ꝙ essent incorruptibiles. Itē tertius q: auicē.vj.naturalium lib.v.ca.iij.dicit. Qḋ omnium partiū corpis debilitantꝰ ꝟtutes in fine etatis iuuenilis q̄ est circa.xl. annos. et ꝟtus apphendēs intellectiua plerūqꝫ nō nisi vltra hāc etatē corroboratꝰ: que si esset de virtutibꝰ corporalibus deberet debilitari. Et cum auicēna nosset virtutes corporales que sunt a generante: sequitꝰ ꝙ anima prolis non generatur a parente. Anime ꝟo immediate creantur a deo. nec fuerūt simlꝰ create ab initio sicut origenes finxit. Unde aug. de ecclasticis dogmatibus xiij.cap.dicit. Creato corpore animam creari et infundi. Hinc dauid in psal. Qui finxit sigillatim corda eorū. Et patet per diffinitionē materialem aie quā posuit phus.ij.de anima Et auicē.vj.naturaliū lib.v ca.iij.dicit. Manifestū est animas incipere cū incipit materia corporalis apta ad seruienduꝫ eis. Hinc in scđa parte huius eple dicitꝰ. Anima q̄ peccauerit ipsa morietꝰ.i. pena eterna punietꝰ mortaliter peccādo. Emendent se ergo qui actenus sic male cogitabant. s. ꝙ aie essent a parentibus: et sic pctm̄ vnius imputaretur alteri: qḋ falsum esse manifestū est. Et sic peccator debet desistere contra deū murmurare vt vitam suā emēdet. Ita corde debet recte cogitare de deo a quo imediate sunt aie. et peccatū vnius nō imputatur alteri. Sed amodo de emēdatiōe pctōris quo ad opꝰ dicendū

¶ Questio tertia que facere et a quibus peccator se debet abstinere vt vitam suam emendet.

q Ueritur a doctoribus q̄ tenetur peccator facere ꝛ a quibus debet se abstinere pro vite sue emēdatione. Et dicunt ꝙ sunt multa in hac tertia parte huius epistole cōtinentꝰ Primum est generalis iusticie executio: que iustitia generalis habet duas partes: puta declinationē mali et operationeꝫ boni. Iuxta illud psal. Declina a malo et fac bonuꝫ. vnde pphā dic. Et si vir filius etiā peccatoris: supple fuerit iustus. et fecerit iudiciū: vꝫ arte rationis malum declinando: et iusticiā.i.opus bonū operando. Aliud est dei vni us et trini honorificatio: corde: ore ꝛ opere ipm̄ adorando et ei seruiendo. Iuxta illud deutro.vj.et math. iiij. Dn̄m deum tuū adorabis ꝛ illi soli seruies. Hinc addit pphā. In mōtibus nō comederit: nō alibi q̄ in loco debito sacrificauit. quod dicebat ꝑpter vitulos quos fecit ieroboam quorū vnū posuit in bethel: et alterum in dan.iiij.regū.xij. vnde addit. et oculos suos non leuauerit ad idola domus israel. hoc hodie facit peccator per superbiā deū contempnendo ꝛ ad vana huius se

culi respiciendo. Hinc humilis da uid dicit in psal Non est exaltatuz cor meum neq; elati sunt oculi mei quia cor contritū et humiliatū de° non despiciet. psal. l. de peni. di. j. ca. ij. et. c. in actione. Tertiū est ad ulterij euitatio quod ē alieni thori violatio. xxxij. q. v. Non mechabe/ris. quia est tante culpe vt in eodez loco. q. vij. dicit. Quod in omnib° peccatis adulteriū est grauius. Nā punitur pena mortis. di. l. q̄zuis. et leuitici. xx. Hinc ait propheta. Et vxorem proximi sui nō violauerit. Quartū est carnis mundificatio: quia propheta dicit. Et ad mulierē mestruatam nō accesserit: Mulier mestruata dicit q̄ fluxū mestruorū patitur. Et iero. dicit per singulos menses grauia mulierū corpora in mundi sanguinis effusione releuā tur. Et idē ait. Concepti fetus ini/tium seminis contrahunt vt lepro/si et elebantici et deformes mem//bris nascant. Caueat ergo vxor ne illud celet coeūdi desiderio. Quin tum est proximi nocumenti subla/tio: ne. s. ipsum cōtumelijs verberi/bus vel aliomodo in persona pro/pria quis affecerit. vnde sequit. Et hominē nō contristauerit. Sextū est proximi pia subuentio quia seq tur. pignus debitori suo reddiderit. vbi iero. pauperi et ad soluendū im potenti. Septimū est violētie sub/tractio. qm̄ addit. p vim nihil rapu erit. Et quia furtū est cōtractio rei aliene manētis aliene inuito dño. ideo hic nō solū prohibet rapina sed etiā furtū. Octauū est elemosi ne donatio quia sequit. Panē suū esurienti dederit. Et per panē ois cibus accipit. ƀm iero. Et dicit esu rienti: ne det elemosina vt dicit idē doctor his qui ructant plenitudine sed his qui cruciātur vacuitate. Et nudū operuerit vestimēdo sicut fecit beatus martinus. Et hoc dicit esa. lviij. Nonū est vsure detestatio: q̄ est quicquid sorti accidit. xiiij. q. iij. pleriq;. z. q. iiij. Putant. vnde sequi tur. Et ad vsurā non accomodaue rit. et amplius nō acceperit. quia lu ce. vj. scriptū ē. Mutuū date nihil inde seperantes. Decimū est pec/cati abhominatio: q; quisq; respec tu i sui etiā bona faciendo debet oē pctm̄ q̄ztū in se est euitare. vnde se/quitur. ab iniquitate auerterit ma/num suam Undecimum est perso narum nō acceptio quia sequit. Iu dicium verū fecerit inter virū et vi rum: z hoc dicitur quando talis est persona comunis quia scriptum est leuiti. xxx. Non cōsideres personā pauperis i iudicio. Duodecimū est preceptorum obseruatio in qua su/matim fugiēnda z prosequēda col ligit quia Math. xix. scriptum est. Si vis ad vitā igredi serua mādata Unde concludit In preceptis me is ambulauerit z iudicia mea custo dierit. quia vt in psal. dicitur. Pre/cepta dei sunt iudicia dei vera iu//stificata in semetipsa. vt faciat veri/tatem. i. viuit ƀm veritatem. sequit omnium predictorum premiū: hic iustus est vz emendatus est in om/nibus peccator. et ideo vita viuet et non morietur. Ait dñs deus om/nipotēs ƀm ecclesiam. quare? quia deus non infert sine culpa nisi pro/meliori causa penaz alicui vt dictū est in huius sermonis exordio. Et

peccator: emendatus est ore ꝛ contra deum non murmurat: dicendo peccata parentum trãsire in posteros vt dictuz est etiã in.j.parte principali sermonis. Emẽdatus est etiã corde quia nõ cogitat animas esse extraduce: ꝛ peccatum vnius alteri imputandũ esse. vt in secũda parte monstratum est. Emendatus est etiã opere his. xij.modis. Et ideo viuit fide cuz operibus quia iustus ex fide viuit: abacuc.xij.ad Hebr.x. xliiij.q.j.vbi sana.de.pe.di.iiij. In domo.de sacra vnc.c.vno velut mulier cananea de qua dicitur in euãgelio hodierno qd̕ scribit Matth. xv. que fide sua saluauit filiam suã Et sic nos hoc modo emendati fide animam nostram saluemus mediante gratia dñi nostri iesu xpi q cum patre ꝛ spiritu sancto viuit et regnat in secula seculorum. Amẽ.

Feria sexta prime hebdomade quadragesime expositionis ep̃le de peccato Sermo nonus.

Hec dicit dominus deus: aĩma que peccauerit ipsa morieẗ Ezechi.xviij.capi. hec verba scribuntur. Pro exordio hui⁹ sermonis querit. An peccatũ mortale tp̃aliter commissum puniri debeat pena eterna. Ad quod dubiuz doctores dicunt ꝙ sic: quod probãt Primo ratione sic In mortali peccato tria attenduntur. vz voluntas actus et obiectũ. nam est voluntas que peccat: et est actus quo peccat ꝛ est obiectum in quo peccatur. Voluntas est eni que peccatũ facit. vñ Aug.j.retractationũ dic̃. Peccatũ ideo peccatũ quia voluntariũ. Et Ansel. de conceptu virginali pariter ait. Voluntas est regina in toto regno aĩe. Et ibidem ca. iiij. dicit Meritum ꝛ demeritũ in voluntate consistit. modo voluntas vellet eternaliter agere qd̕ temporaliter facit Actus similiter quãuis transeat: tñ eternaliter est deformis. Obiectuz etiaz in quo peccatur quod est ipse deus sine fine esse cognoscitur. Et ideo mortale peccatum eternaliter punitur. Scd̕m hoc idem probat auctoritate. vñ de volũtate grego. xxiiij. mora. dicit petro sic interroganti Scire vellem quomõ iustũ sit vt culpa que cum fine perpetrata est sine fine puniatur Hoc recte petre diceretur si districtus iudex non corda hoĩum sed facta pẽsaret Iniqui eni ideo cũ fine peccauerunt quia cum fine vixerunt Nam voluissent sine fine vtique viuere: vt potuisset sine fine peccare. ostendũt eni ꝙ sp in peccatis viuere cupiunt: qui nũꝗ desinunt peccare dũ viuũt. Ad magnam ergo iudicis iusticiã pertinet vt nunꝗ careat supplicio: qui nunquam in hac vita voluerunt carere peccato. hec ille. De obiecto Aug. xxj. de ciui. dei ca. xij. dicit Dignus est homo cruciatu eterno qui in se corrũpit voluntarie bonũ maximũ quod in eo esse posset eternum. De actu vero scriptuz est eccl'i.xj. Si ceciderit lignum.i. homo: ad austruz vz in actu charitatis: siue ad aquilonez in peccato mortali: in quocũꝗ loco ceciderit ibi erit. vz eternaliter

Tertio hoc idem probat exẽplis. Nam crimen lese maiestatis tem

perale est. seruitus vero perpetua. Item plaga temporalis est. cicatrix eterna. Ité pena q infligitur témporaliter vltra morá comisse culpe se extendit vt Aug. vbi s. dicit. Casus in foueam temperalis est. sed absq3 liberatione detentio sempiterna. Et si lex ciuilis pro peccato téporalit cómisso mortem imponit cur deus hoc agere nequit. Hinc ait propheta. Anima que peccauerint ipsa morietur: que sunt in principio huius eple vba declarande posita In qua doc. tres vtiles questiones mouent. Prima est de peccati punitione. in principio. Secunda est de peccati imputatione. ibi. filius nó portabit iniquitatem patris. Tertia est de peccati iteratióe. ibi. ⁊ dixistis nó é equa via dñi

¶ Questio prima declaratur quot sunt punitiones peccati mortalis ⁊ maxime inducit mortem.

Q ueritur a doctoribus qt sunt punitiones peccati. Et breuiter dicitur ab eis q̄ sút decez: quarú Prima di seruitudinis vilificatio. vñ Joh. viij. scribitur. Qui facit peccatum seruus est peccati. Secunda dicit turpitudinis deformatio: qa de peccatoribus Jere. trenorú. iiij. dicit. Denigrata est sup carbones facies eorū3. Tertia dicitur penarú aggrauatio. Hic Augu. ait. Sic mali cruciabūt in die iudicij in manifesto ita nunc criciantur in occulto. Quarta dicitur vilis extimatio vnde in psal. scriptú est. Homo cuz in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus ⁊ similis factus est illis. vbi. Criso. ait: Peius est compari q̄3 nasci. naturaliter nó habere rationem tollerabile est. hominé rõratione decoratum irrationali nature comparari voluntatis crimen est. Quinta dicitur inimici delectatio. ná adeo peccato diabolus delectatur q̄ beatus Gregorius. li. iij. dialogorú recitando quod accidit Andree cuidam fundane ciuitatis epo dicit. Nihil se fecisse extimat cum aias nó sautiat. Sexta di diuia inimicatio. Unde per psal. dñs in psal. ait. Iniquos odio habui. et alibi Perfecto odio oderam illos. Septia dicitur bonoruz fortune destructio vt extitit manifestum in Saule primi. Re. xv. qui per peccatum perdidit regnum. Octaua dicitur nois perditio vt patuit in Magdalena que Luce. vij. peccatrix appellatur Nona dicitur obcecatio q: sopho. primo ca. scribitur. Ambulabunt vt ceci quia dño peccauerút. Et sapientie. ij. de peccatoribus scribit. Excecauit eni eos malicia eorum Decima dicitur eterna damnatio que accidit diuiti Luce. xij. Et accidit epuloni Luce. xv. Unde peccatoribus illō Math. xxv. in fine dicet Ite maledicti in ignem eternum. Hinc in. j. parte huius eple dicitur Anima que peccauerit ipsa morietur. Sed de his satis. ad alia iam transeamus. sufficit q̄ hec decé peccati punitiones figurari possunt p decé plagas maximas qbus pharao peccator maximus flagellatus est.

¶ Questio secunda de peccati imputatióe. i. cui debet iputari pctm.

q Uerit a doctoribus cui
debet imputari peccatū.
Et dicunt ꝙ debet impu
tari illi cuius voluntate
cōmittit.ad qđ ꝓbādū sūt mlte rō/
nes: quarū Prima est maioris cō
siderationis. q: si pcm̄ debet alteri
īputari q̄ȝ illi cui⁹ volūtate cōmitti/
tur. pcm̄ filij deberet patri īputari:
q: cū p: ꝑ generationē naturā pec
catricem ⁊ ad peccandum procliuē
filio dederit. sed hoc non est. Naȝ
ꝓpha dicit. fili⁹ nō portabit iniqui/
tatē pr̄is: ⁊ pater nō portabit iniqui
tatem filij. Alia ratio est dultioris
cogitatiōis quia dultius cogitan/
dum est. ꝙ iusticia patris q̄ȝ in
iusticia profit filio: cū ipse deus in
hoc modo pronior sit ad miseren/
duȝ. sed hoc etiā nō est. quia ꝓpha
dicit. Justicia iusti super eum erit.
et impietas impij erit super eum.
Et loquitur de iusticia puri homis
⁊ nō xp̄i cui⁹ iusticia toti humano
generi ꝓfuit: tm̄ paruulis cōcurrēte
iusticia ecclesie. et addultis con//
currente iusticia propria. Tertia
ratio est appropriatiōis: quia si pec
catuȝ deberet imputari alteri q̄ȝ illi
cui⁹ voluntate committitur. et hoc
dico ad penam eternam. cuius etiā
voluntate nō cōmitteret pena. sed
sicut cuius volūtate pctm̄ cōmittit
ita eius volūtate pena eterna pec/
cati in tēperalē cōmutat Jmo qn̄qȝ
pcōr actu intenso voluntatis a pe/
na totaliter absoluitur Unde ꝓpha
Si aūt īpius eregit penitentiam:
ab omnibus peccatis suis que ope
ratus est. ⁊ custodierit omnia prece
pta mea. ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iusticiā
vita viuet ⁊ nō morietur. omnium
iniquitatū eius quas operatus est
nō recordabor In iusticia sua quā
oꝑatus est viuet. Nunqđ volunta
tis mee est mors impij dicit dn̄s: q̄
dicat nō. Et nō vt conuertat a vijs
suis malis ⁊ viuat: quia vt scribit. j
ad thimo. ij. De⁹ vult oēs hoies sal
uos fieri. vȝ volūtate antecedēti. q:
vult salutem omis hominis inquā
tū homo est. sed nō volūtate conse
quēti. q: non vult saluationē omis
hominis inquantum peccator est.
Quarta ratio est comparatiōis q:
potius debet prodesse hoī iusticia
propria q̄ȝ iniusticia alterius noce/
re. cū deus ꝓnior sit ad miserenduȝ
vt dictū est. sed hoc nō est. Unde ꝓ
pha. Si aūt auerterit se iustus a iu
sticia sua et fecerit iniquitatem ſm
omnes abominationes suas quas
operari solet impius nunqđ viuet
Oēs iusticie eius q̄s fecerat nō re/
cordabunt Ju ꝑuaricatōe q̄ ꝑuari
catus est ⁊ in pctō facto suo qđ pec
cauit in ipso moriet. quare? q: ania
que peccauerit ipsa morietur. Ex
quo omne peccatū est voluntariū
Aut ex volūtate remota vt dicunt
doc. Alexan. de ales ⁊ Bona. in. ij
di. xlj. vt peccatum originale vt dič
Augu. j. retractationū c. xij. Aut ex
volūtate ꝓxima ⁊ imediata vt pec/
catum mortale actuale. Aut ex vō/
luntate proxima ita ꝙ nō possit in
vniuersali euitare vt pctm̄ veniale
¶ Questio tertia an per sequēs pec
catum deus obliuiscatur bona fa/
cta i charitate ⁊ redeāt pctā ꝑterita
q Uerit a doctoribus an
bona facta in charitate
per sequentem culpaȝ sic
deus obliuiscatur vt de

ipsis in salutem penitentis nunq̄ recordetur. Ad quod dicunt: q̄ bona ex genere facta in peccato mortali. omnio sunt mortua. eo quod ex radice vite spūalis que charitas est non procedunt. Unde potius dicuntur sine vita: q̄ mortua: quia nunq̄ vixerūt. Et quia quod nūq̄ vixit: nunq̄ reuiuiscit. ideo p̄ sequētem penitentiam talia bona reuiuiscere non possunt. neq̄ ad glorie augmētationem neq̄ ad pene mitigationem. Opera vero bona ex genere in charitate facta semper viua sunt quia ex charitate procedunt. vnde per sequentem culpā nō moriuntur. mortificantur tñ. i. inutilia fiunt non per se quia viua sunt. sed in comparatione ad peccatorē qui sic manens: vita eterna nunq̄ dignus est Ista tamē opera per sequētem penitentiā reuiuiscere dicunt quia remoto peccato in vita eterna remunerantur. Con. Richa. in. iiij di. xiiij. q. vij. arti. ij. Hinc cōtradicentib⁹. ait pp̄ha ꝛ dixistis non est equa via dñi Audite ergo domus israel. Nunquid via mea nō est eq̄ ꝛ non magis vie vestre praue sunt. Cum enim auerterit se iustus a via sua ꝛ fecerit iniquitates. morief in eis In iniusticia sua quā opat⁹ est morietur. Et cum auerterit se impius ab impietate sue quā opatus est: ꝛ fecerit iudicium ꝛ iusticiā ipse animā suā viuificauit. Cōsiderans enim ꝛ auertens se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus est vita viuet et non morietur. ait ṡm ecclīam dñs omnipotens Sed tūc dubium est. An per sequentem culpam mortalem redeant peccata dimissa. Et doctores dicunt q̄ redire peccata dimissa per sequens peccatū mortale. potest intelligi vel quo ad culpam vel quo ad penam. Si quo ad culpam vel eadem numero ꝛ sic impossibile est. quia Auicē. iiij. siue metha. caplo. iiij. dicit. Quod anihilatū est nō reducitur. sed peccatum cum dimittif anihilaf. Uel eadem specie et sic etiā nō quia diuerse species peccatorum per vnū peccatum redire nō possunt. Ul' eadem genere ꝛ sic redeunt quia per sequens peccatū mortale peccans a deo auertitur. in qua auersione omnia peccata ꝯueniunt Nam ita per vnum peccatum mortale auertitur quis a deo sicut per multa: q̄uis in causa et gradu auersionis peccata differant. Si vero quo ad penam tunc ad distingendū est. q: ante sequens peccatū: aut est tota pena expleta ꝛ sic non redeunt. de pe. di. iiij. versus finem dicif Diuina clementia dimissa peccata in vltionem vlterius redire nō patitur: Aggrauat bene sequens peccatum vnde sibi maior pena debetur. Si aūt tota pena nō est expleta: pari obligatione remanet. Et si in sequenti peccato mortali quis moritur: penam illam in inferno sustinebit q̄uis non sic intense. ac si sibi illa pctā dimissa nō fuissent. Con. Richar. in. iiij. di. xxij. ar. j. q. j. ij. ꝛ iij. Uerum cū homo post remissionem peccatorum: in mortale iterū relabif: quandā deformitatem ingratitudinis actus sequentis pcti acquirit. vnde peccata dimissa quo ad ingratitudinem redire dicunf. vt patet in euange. hodierno Joh.

v. in quo ponitur Primo peccati punitio denotata per diuturnā infirmitatem sanguinis. Scdo ponitur peccati imputatio: quia xpus dixit. Ecce iam sanus factus es. denotans q per peccatū ille infirmus extiterat dicens. Uade et amplius noli peccare Tertio ponitur peccati iteratio et aggrauatio et reditio: q2 dominus cōclusit: ne deterius tibi contingat. Et ne penam eternā p pctō patiamur sicut in exordio diximus: a peccato q̄ztū possumus mediante diuina gratia caueam⁹: prestante dn̄o nostro iesu xp̄o qui cum patre et spiritu sctō viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Sabbato p̄me hebdo. xl. expositionis epistole de ordinatiōe vite timentis deum. Sermo. x.

f Ratres rogamus vos corripite inquietos. i. ad thessa. v. ca. hec verba scribūtur. Pro exordio huius sermonis queritur An ad correctionem fraternam quilibet sit obligatus. Et dicunt doc. q duplex est correctio. Una que est actus iusticie punitiue et est a malo cohertio per iuste pene inflictionem: et hec solum ad supiores pertinet respectu subditoꝝ quorum ex officio curam habent q2 .lxxxiij. di. ca. Error dicit. Error cui nō resistitur approbatur Alia est que ex charitate procedit que est p anicabilem instructionē et boni exortationē et mali reprehensionē. et hec ad quēlibet charitatem habētem pertinet A qua trib⁹ modis desistere potest. Primo modo meritorie. quando nō est tempus nec locus. Secūdo modo pernitiose. qn̄ ea3 propter temporale cōmodum dimittit. Tertio modo vituperose quādo propter cōmodū temporale ad eam faciendam piger efficitur. q̄zuis si proficere sibi videtur eam nō pretermittat. tamen tūc quis sic faciēs venialiter peccat. vñ Augu. j. de ci. dei ca. x. dicit. Aliquādo a corripiendis fratribus desistūt homines vel propter laborem vel verecundiam vel euitationem nocumenti temporalis q̄zuis displiceat eis malū eorum: nec tamē incidūt in illam damnationē que post hāc vitā preparat. Hinc paulus thessa. dicit Fratres rogamus vos corripite inquietos que sunt verba proposita huius presentis ep̄le declarāde In qua declaratur vita cuiuscunq3 timentis deum Et in ea tres vtiles questiones queruntur. Prima est de timētis deū erga proximū exhibitione. in principio. Scda est de timentis suimet ordinatione. ibi. videte. Tertia est de timentis deum respectu sui operatione ibi. spiritū nolite extinguere. et reliqua.

¶ Questio p̄ma. An cōueniēter detur preceptum de dilectione proximi et que sunt signa huius precepti.

q Uerit a doctoribus. An conuenienter detur preceptū de dilectione proximi et que sunt signa hu⁹ dilectionis. Ad quod dicunt quod preceptū de dilectione p̄ximi cōueniēter tradit. Primo ratione dilectionis: quia ex charitate diligere

debem⁹ eos qui nobis affines sunt
Aut ratione imaginis. aut ratione
glorie capacitatis. Et hi quandoqȝ
fratres vocantur. quandoqȝ amici.
quādoqȝ proximi Fratres vocant̄. j.
Joh. iiij. Qui viderit fratrem suuȝ:
Amici vocant̄ leui. xix. quando di/
citur Diliges dn̄m deum tuū: ⁊ ibi
vocantur p̄ximi: qn̄ dicitur: iuste iu
dica proximo tuo. nec non ⁊ fratres
qn̄ similiter dicitur. Ne oderis fra/
trem tuū. Scd̄o ratione preceptio
nis quia xp̄s math. xxij. dixit Dili/
ges. ⁊c̄. Tertio ratione modifica/
tionis quia addit: sicut temetipsum
Que modificatio ē triplex. Prima
vt amor sit sctūs. i. vt diligat̄ proxi/
mus ad illū finē: ad quē nosmet dili
gere debemus. Scd̄a vt amor sit
iustus: vt in bonis ⁊ honestis proxi
mo condescendamus: quēadmodū
⁊ nobis facere debemus. Tertia
est vt amor sit verus quaten⁹ ad eoꝝ
vtilitatē proximos diligamus. Cō/
cordat Tho. 2ª 2ᵉ. q. xliiij. arti. vij.
Huius auteȝ dilectionis plurima si
gna sūt que ex exteriori dilectiōe p̄
cedunt ⁊ in cōmuni omnib⁹ demō/
strātur etiā si inimici essent ſm ver/
ba xp̄i Math. v. vbi dicitur Diligi
te inimicos v̄ros ⁊ reliqua. xxiij. q.
iiij. Cum in lege Sed in prima p̄te
huius ep̄le tria ponuntur Primū
signū dicitur fraterna correctio. nā
timens deum tenetur tanto magis
ad correctionē fraternā quāto ma/
gis in dei timore fundat̄: quāuis ad
hoc qlibet homo oblige vt in exor
dio dictū ē. Cōcordat richar. i. iiij /
di. xix. q. ij. ar. j. ⁊ Tho. 2ª 2ᵉ. q. xxx.
iij. ar. iij. Hinc paulus q̄ vt ep̄s loq/
tur ad p̄sbyteros etiā i p̄sona subdi

torum ait. Regamus vos corripite
inquietos. glosa. Curiosos ⁊ giro/
uagos. nā p̄uerbioꝝ. xviij. scriptū
est. Qui corripit hominē postea in
ueniet gratiā Secundū signū est
socialis consolatio. vnde addit. Cō
solamini pusillanimes. vnde Esai.
lv. Confortate manus dissolutas.
Et sequit̄: dicite pusillanimes con
fortamini. Tertiū signū dicitur in
firmorū susceptio. vnde ait Suscipi
te infirmos. glosa. in fide et in mo/
ribus. qm̄ deus querit̄ de cōtra faci
entibus per ezechi. xxxiiij. dicentem
Quod infirmū fuit non consolida
stis. Et q: ad hec oia necessaria est
patientia. cum p̄uer. xiiij. scriptum
sit. Qui patiens est multa guber//
nat. Hinc paulus ait. Patiētes esto
te ad omnes. Hec oia signa dilecti
onis proximi ostendunt̄ pertinere
in correctiōe fraterna: que Primo
debet esse discreta quia eccl'i. ix. scri
ptū est. Priusq̄ȝ interroges ne vitu/
peres. Scd̄o debet esse modesta
quia in psal. di. Superuenit man/
suetudo ⁊ corripiemur. Tertio or/
dinata vt scribit̄ math. xviij. Quar
to charitatiua q: pau. ij. ad thessa.
vltimo c. dicit. corripite vt fratrem
Quinto debet esse vera q: prouer.
xix. scribitur. Correctio mendax in
ore cōtumeliosi: sed de his satis.

Questio scd̄a An ex charitate te/
neatur homo diligere seip̄m ⁊ quo
modo debeat disponere vitā suā ex
ordine charitatis ſm voluntatē dei

q Ueritur a doctoribus. An homo teneatur seip̄m ex charitate diligere ⁊ vitaȝ suam disponere. Ad q̄d

dicunt q cum charitas sit amicicia quedam et amicicia vnionē impoꝛter: q: dioni. dicit. Amoꝛ est virtus vnitiua. et vnicuiq3 ad seipsum sit vnitas qua potioꝛ esse nō potest. q: sicut vnitas est principiū vnionis: ita amoꝛ quo quis diligit seipm est forma et radix amicicie. vñ Aristo. ix. ethico. dicit Amicabilia que sūt ad alterū veniūt ex his que sūt ad se ipsum. ideo sic ex charitate nō diligit seipm homo. Ad quē sensum in moꝛa. grego. dicit. Charitas min9 q3 inter duos haberi non potest: s3 vt charitas dicit amiciciā principaliter hominis ad deum et ex consequēti ad ea que sūt dei: inter que homo qui charitate3 habet potioꝛ est ideo ex charitate debet diligere se ipm. vñ luce. x. scriptu3 est Diliges proximū tuū sicut teipsum. Concoꝛdat Tho. 2a 2e. q. xxv. arti. iiij. Ex qua charitate debet homo se oꝛdinare Primo ad vitam actiuā. vñ paulus in hui9 ep'le scda parte dicit Uidete ne quis alicui malū pro malo reddat. immo fm glosam: ne bonum p malo alicui subtrahat. quia reddere bonū pro bono est iustitie. et malū pro malo est vindicte: ꝛ bonū p malo est misericoꝛdie. Et malum pro bono est summe nequitie. Hinc prouer. xx. dicit. Ne dicas in coꝛde tuo reddā malū pro malo: expecta dñm ꝛ liberabit te. sequitur. s3 semp quod bonū est sectamini inuicem in oēs. vbi glosa Felix qui est sic actiuus. Secūdo debet se oꝛdinare ad vitā contemplatiuā: bona futura meditādo. vñ paulus ait. Sēper gaudete in dño. v3 spe futuroꝛū Nam cōtemplatiuus dicit: gaudēs gaudebo. Esa. lx. xv. di. Sancta romana. necessaria in pñti de pcādo. Hinc paulus. addit Sine intermissione oꝛate. glo. certis hoꝛis opoꝛtunis. Alibi dicit. sp iuste viuite: et eterna desiderate. Iust9 eni nūquā desinit oꝛare nisi desinat iustus esse Semp nāq3 oꝛat: qui sp bene agit Bona preterita recolendo. vnde dicit: in oibus gratias agite. Et ad ephe. v. iterū ait: grās sp pro oibus agentes. Tertio debet intelligere huius oꝛdinationis causam. vñ ait hec est voluntas dei in xpo iesu qui sc3 sic docuit facere omnibus nobis

Questio tertia: an deus immediate ab homine possit amari et que tenetur homo operari.

Uerū a doctoꝛibus: An q deus possit imediate amari ab homine et que tenetur homo operari pter eum. Ad quod dicūt q dilectio que est actus appetiue virtutis in statu vie primo tendit in deū ꝛ ex ipo deriuatur ad alia. Et hoc est q motus eius tendit in rem fm cōditionē ei9 Deus autem vt dicit augu. in solilo quijs: est summa ꝛ vera vita in quo ꝛ a quo ꝛ per quē vera sunt: que vera sunt oia Deus a quo auerti cadere: in quē cōuerti resurgere. in quo manere cōsistere est. Deus a quo exire moꝛi et in quē redire reuiuiscere ꝛ in quo habitare viuire est. Deus quē nemo amittit nisi decept9: quē nemo querit nisi admonitus: quem nemo iuenit nisi purgat9. hec ille. Et ideo immediate diligi potest ab homine. s3 nō sic in statu vie cognoscitur immediate. q: actus cognitio

ne ꝟtutis p hoc pficitur ꝙ cognitũ
est in cognitione. vnde p creaturas
ꝑm dioni. in li. de diuinis noibus
vel p modũ eminẽtie aut negatõis
ab hoibꝰ deꝰ cognoscit. Hinc pau/
lus ad Ro. j. dicit Inuisibilia dei a
creatura mũdi p ea que facta sũt in
tellecta conspiciuntur. Concordat
Tho. 2ª 2ᵉ. q. xxvij. ar. iiij. Ex hac
ergo immediata dilectione tenetur
homo extra aliqd ondere ꝛ operari
que ꝑm ꝙ habetur in epl'a hodier/
na. vz in tertia eiꝰ parte ad tria pos
sunt reduci. Primo bene loquẽdo
q: paulus ait Spm̃ nolite extingue
re vz donũ spiritus sci in loquẽdo ꝛ
bene docendo nolite abscondere
Nã ꝓuerbiũ est eccli. xxx. bona ab
scondita in ore clauso quasi apposi
tiones epl'arũ circũposite spulchro
quãuis glo. etiã dicat. Spm̃ nolite
extinguere. vz bñ loquendo spiritũ
a vobis repellere malis operibus:
Scdo bñ audiendo. Hinc paulus
ait: ꝓphias nolite spnere. q: Joh.
viij. scriptũ est. Qui ex deo est ꝟba
dei audit. Verũ oia ꝓbate. i. nõ om
nia indifferenter audiatis. sed ꝓba
te si ex deo sunt: ꝛ tunc quod bonũ
est tenete Tertio bene opando. vñ
paulus ait. ab oi specie mala absti/
nete vos. i. non solũ ab eo quod ma
lum est: sed quod malum pretendit
De vita ꝛ ho. cle. Cum ab oi. de eo
qui causa. uxo. sue veniẽs. extra de
symo. audiuimus. Et quia sic viue
re est difficillimũ: ideo ꝓ sic viuere
volentibus: orat apostolus dicens
ipe aũt deꝰ pacis qui ꝑm glo. põtre
mouere omnem inquietudinẽ. scifi
cet vos. i. mundet: ꝛ confirmet per
oia. vz cordiũ intima: sermonũ elo
quia: vsriũ opera ꝛ gestiũ exempla
vt integer spũs vester ꝛ aia ꝛ corpus
sine querela in aduentu dñi nostri
iesu xp̃i seruetur. vt spũs mentẽ: aia
sensualitatem corpus carnẽ signifi
cet. Et tunc qui sic viuere conat: vi
debit iesum gl'iosuz. cuius gl'ie spe/
ciem ostendit ipe tribus discipulis
in monte thabor: vt dicit euãgeliũ
hodiernũ math. xvij. quã gl'iam sic
viuentibus ꝛ omnibus nobis ꝯce/
dere dignetur ipse dei filius. Amẽ.

¶ Feria scda secunde hebdomade
xl. expositionis epistole de petitio/
ne deo fienda. Sermo. xj.

In diebꝰ il/
lis: Orauit daniel ad
dñm dicens. Dñe deꝰ
noster qui eduxisti po
pulum tuum de terra egypti in ma/
nu forti. Dan. ix. hec verba scribun
tur. Pro exordio huius sermonis
querit a doctoribꝰ. an petitio ꝛ oro
nostra soli deo sit dirigẽda: Ad qd
breuit discũt ꝙ petitio potest alicui
triplici de causa dirigi. Primo cau
sa exauditiõis et sic soli deo dirigit
Hinc dauid in psal. dicit. Ad te le/
uaui oculos meos qui habitas in
celis. et idem psal. liiij. Exaudi deꝰ
orationẽ meã ꝛ ne despexeris dep
cationẽ meã. xv. di. Scã ro. Unde
saluator docuit discipulos dicens.
Pater noster qui es in celis. Ma/
thei. vj. de peni. di. iij. De cotidia/
nis. Alio modo causa impetratio
nis et sic angelis et sanctis hoibus
dirigit: sicut docet eccl'ia in letanijs
Et apoca. viij. scribit Et ascendit fu
mus aromatũ. i. orationes sancto/
rum de manu angeli: pcipue tamẽ

dirigi debet beate virgini. qꝛ vt dicit
Bern. Nulla gratia venit de celo
ad terrā nisi transeat per manus vir
ginis. Hinc ecclīa in letanijs trībᵒ
vicibus eam ad orandum inuocat.
Concordat rich. in. iiij. di. xv. q. iiij.
arti. iij. Et bonauen. et s. tho. 2ᵃ 2ᵉ.
q. lxxxiij. arti. iiij. Tertio modo ꝺm
alex. de ales in. iiij. ꝺm vnā et aliaʒ
causam petitio dirigit xp̄o: qui vt
deus potest exaudire. et vt homo
potest deprecari. vnde in cruce po
situs pro peccatoribus supplicauit
luce. xxiij. q. j. §. Cū ergo. Et ad he
bre. ix. dī Christus introiuit in ip̄m
celum vt appereat vultui dei pro no
bis. Hinc bern. ait: Securū habes
accessum o homo peccator ad deū
vbi habes matrē ante filiū et filiuʒ
ante patrem. Mater ostendit filio
pectus et vbera: filius ostendit pa/
tri latus et vulnera: nulla ibi potest
esse repulsa vbi tot occurrunt cari/
tatis insignia. Quia ergo exauditi
onis causa solus deus est orandus
ideo orauit diniel ad dominum vt
dicunt verba proposita principiuʒ
p̄ntis epistole declarande In qua
tres vtiles questiōes querunt: qua
rum Prima est de petentis condi/
tione. in principio. Scd̄a est de pe
tentis determinatiōe vʒ: quid sit pe
tendum. ibi. Nūc aūt exaudi deus
Tertia est de petitionis ordinatio
ne. ibi. ꝓpter temetipsum. et reliq̄.
Questio prima de petētis cōditi
one vʒ. an petēs aliq̄d a deo si est in
pctō mortali impetret qd̄ quesiuit.

Queritur a doctoribus de
petētis cōditione. videlʒ
An petens aliquid a deo
si est in peccato mortali:
ipetret qd̄ querit. Et rn̄dēt breuiter
q̄ nō: quia Joh. ix. dicitur. Scimᵒ
quia peccatores deus nō exaudit
Et puer. xxviij. dicit. Qui declinat
aurem suā ne audiat legem oratio
eius erit execrabilis In cōtrarium
est Augu. dicens. Si peccatores
non exaudiret deus publicanus nō
dixisset: dn̄e ꝓpitius esto mihi pec
catori. Et Criso. super Math. ait
Omnis qui petit accipit. i. siue iu/
stus est siue peccator. Ad quod bre
uiter doctores dicunt: q̄ ꝯmuniter
in peccatore natura ⁊ peccatū con
sideranda sunt. Si ergo inquantū
peccator. i. ꝺm desiderium peccati
aliquid a deo petit nō exauditur ex
misericordia. sed bene qn̄ auditur
ex vindicta. Nā Augu. dicit Deus
quedam negat propitius que con/
cedit iratus. Si vo peccator ex bo
no nature desiderio petit dum mō
pro se petat necessaria ad salutem.
pie ⁊ persueranter exauditur a deo
nō ex iusticia quia peccator hoc nō
meretur sed ex pura misericordia:
verba aūt Joh. j. nō scd̄o modo in
telliguntur sicut salomō in prouer/
bijs loquebatur. Aliter tn̄ ⁊ specia/
lius ꝺm Alexan. de ales dici potest
q̄ʒuis respōsio data sit durandi in
sūma ⁊ scti Tho. 2ᵃ 2ᵉ. q. lxxxiiij. ar.
xvj. quod deᵘ audit peccatorē q̄nqʒ
vʒ testificationis ratione. vʒ fidei
Nam ꝺm mar. vltimo ca. xp̄s dixit
In nomine meo demonia eijcient
⁊c. que multi peccatores etiā enor/
mes orando fecerūt in testimoniū
fidei. Quādoqʒ ratiōe impetratio
nis. et sic tenet respōsio prima. sicqʒ
exauditus est publicanᵘ luce. xviij.
Ratione vero meriti acquisitiōis

exaudiri nõ potest. quia eius oratio execrabilis ꝛ mortua locum meriti ꝛ effectum nõ obtinet. scriptũ quippe ẽ gen. iiij. Respexit dñs ad abel ꝛ ad munera eius. xx. di. Neqꝫ. iiij. q. vij. In grauibus. xiiij. q. v. Scriptum est. facit de pe. di. j. nũquid. ꝛ di. v. Cõsideret. Iustus aũt humiliter petendo omnio exauditur quia in psal. scriptum est. Oculi domini super iustos ꝛ aures eius ad preces eorum: quia principalis conditio petentis est humilitas. vt clare patet in. j. parte huius epistole de danele q fuit de tribu iuda de semie regio. qui pphetauit in caldea trãsmigratiõis tpe. Nabuchodonosor magni: ꝛ ɔtinuauit sub aliijs regibꝰ videlicet Nabuchodonosor iunio re Euulmerodach Balthasar Dario medo ꝛ Cyro rege persarũ. qui excellenter habuit spũm prophetie q̃uis inter pphas apud hebreos nõ cõputetur sed inter agiographa eo ꝙ non fuit ad officium prophetandi destinatus a deo. qui orauit anno primo: darij filij assueri. Astrages nominatus. sic orauit ad dñm dicens. Dñe deus noster qui eduxisti populum tuum. supple israel de terra egypti. in manu forti. vꝫ virtute magna signa faciẽdo. Et fecisti tibi nomine. vꝫ signis secũdũ diem hãc. i. vt patet in hac die. Peccauimus iniquitatem fecimus in omnẽ iusticiam tuam. i. contra Et loquit persona propria quia ipse fuit sanctissimus. Nam fuit adeo castus ꝙ a suis spado putabatur. Auertatur obsecro ira tua ꝛ furor tuus a ciuitate tua hierusalem: ꝛ a monte sctõ tuo. s. syon. que ira ꝛ qui furor sunt effectus diuine iusticie ꝛ nõ sunt in deo formaliter in quo passio nulla cadit. propter eni peccata nostra et iniquitates patrum nostroꝝ hierusamel ꝛ populus tuus in obprobriũ sunt omnibꝰ per circuitum nostrũ. Ex his patet aperte iusta ꝛ humilis petitio danelis. a modo eiusdem petitiõis determinationẽ videamꝰ

Questio scda de determinatiõe petitionis vꝫ. An sit a deo aliquid determinate petendum.

Querit a doctoribꝰ. An sit aliquid a deo determiate petendum. Et quidaꝫ dixerunt ꝙ nõ quia damasce. dicit Oratio est petitio decentium a deo. Uñ inefficax est oratio per quam illud petitur quod nõ expedit ſm illud Iaco. iiij. Petitis ꝛ nõ accipietis eo ꝙ male petatis. sꝫ sicut dicitur ad Rom. viij. vt quid oremꝰ sicut oportet nescimus. ergo nõ debemus aliqd a deo determinate petere. Alij ṽo melius sentientes oppositum dixerunt: eorũ sententiã confirmantes exemplo xpi q Math. vj. ꝛ luc. xj. discipl'os docuit ea que in oratione dñica continentur determinate petere. Hec ṽo sunt illa quibus beatificamur. Nam vltimꝰ finis creature rationalis est beatitudo que absolute ꝛ determinate petẽda est. Hinc dauid in psal. dicit. Unã petij a domino hanc requiram vt inhabitem ꝛ domo dñi in longitudinem dierũ. Et alibi. Ostende faciem tuam ꝛ salui erimus. Aut illa sunt quibus ad beatitudinem possumus peruenire Unde dauid in psalmo dicit. De

duc me de in semitã mãdatoꝝ tuoꝝ
Et propterea daniel in sua petitiõe
dicit. Nunc ergo deus meus exau/
di orationem serui tui ⁊ preces ei⁹
⁊ ostende faciem tuã super sanctua
rium tuum. vȝ templum in quo san
ctus sanctorum solebas coli. quod
desertum est per nabuzardan. iiij.
Re. vltimo. Et q̃zuis videatur hic
petere liberationẽ populi et corpo/
ralem consolationem cũ restaura/
tione templi fienda per cyrum. tñ
principalius petit liberationem hu
mani generis ⁊ reductionẽ in celũ
fiendam per dei filium incarnan/
dum: vnde illius faciei ostensionẽ
petebat. Ecce quid in oratione est
determinate petẽdũ. Amodo quo/
modo petitio debeat ordinari dicẽ
dũ est. sed de his satis. his ꝯcordat
thomas. vij. et Richardus

¶ Questio tertia de ordinatiõe pe/
titionis. s. An sit actus religionis
⁊ quo ordine deus per eã honoraꝛ

q Ueriꝛ a doctoribus. An
oratio sit actus religiõis
⁊ quo ordine deus per eã
a nobis honoraꝛ. Et di/
cun ꝙ cum ad religionez pertineat
honorem et reuerentiã deo exhibe
re: oĩa illa ꝑ que de⁹ honoraꝛ ad re
ligionẽ pertinẽt. Per orationẽ ꝟo
se homo deo subijciendo orando ꝓ
fitetur eo indigere sicut auctori bo
norum suorũ: et ideo sibi maximaȝ
reuerentiã exhibet. Unde in psal.
Dirigatur oõ mea sicut incensum
in conspectu tuo. vbi glosa dicit. in
huius figura in veteri lege incensuȝ
dicebaꝛ offerri in odorẽ suauẽ dño
Cõcordat tho. vbi s̈. arti. iij. ⁊ rich.

vbi s̈. ar. ij. Cui⁹ sniam thomas imi
tatus est recte q̃zuis per alia et alia
verba. Dicit eni ꝙ oratio est actus
virtutis proprie latrie que virtus
deũ honorat vt creationis et cõser/
uationis mundi principiũ. Et ideo
cum homo orando aliquid petit a
deo: sibi maximũ impendit hono/
rem protestãte in eo summũ donũ
et tribus potentijs anime ipm reco
gnoscit omniũ bonorũ auctorem.
Primo voluntate tanq̃z nobiliori
potẽtia: q: omnino vno mõ potest
accipi pro desiderio obtinendi qd̃
a deo petitur. et sic dicit Damasce.
Oratio est eleuatio mentis in deũ
Et quãuis sit actus intellectus di/
rigentis isto modo principalis: tñ
est actus volũtatis eligẽtis. Unde
glo. sup illud psal. Accedite ad deũ
⁊ illuminamini: ait: fide inherẽdo
et duobus pedibus gemine chari/
tatis currẽdo. Scd̃o intellectu: q:
oratio alio modo potest accipi pro
modo deo loquendi ⁊ necessaria ꝑ
ponendi ⁊ supplicandi. et sic primo
est actus intellectus elicientis ⁊ po
stea volũtatis mouentis. vnde Isi
dorus. x. ethi. dicit Orare est dicere
et Auiceñ. iiij. metha. cap. iij. dicit.
Per orationẽ homo est loquẽs deo
Et phs̃. j. ethi. ca. penultio dicit.
Ad optima deprecaꝛ oratio. Ter
tio largo modo memoria cũ ꝯtine
at vim recordationis oĩum benefi/
ciorum. Et oratio ab his ꝓcedens
facta est: de qua cassian⁹ dicit. Ora
tio ꝑfecta est per quã ira dñi suspen
ditur: venia creatur: pena refrigiꝛ:
et premiorũ largitas impetraꝛ. Cũ
dño loquiꝛ: cũ iudice fabulaꝛ: ꝑsen
tem sibi facit quẽ videre nõ ꝓualet:

ad penetralia iudicis pctõr admittitur: et nullus inde respuit nisi qui in ea tepidus inuenit. Hinc daniel in vltima parte epl'e petitione sua religiose virtute latrie oibus potẽtijs anime volens deũ honorare dicit. Propter temetipm inclina de⁹ meus aurẽ tuã et audi. aperi oculos tuos et vide tribulationẽ nostrã et ciuitatẽ super quã inuocatũ est nomen tuũ. Sic nanq; debite orat vt allegetur diuina bonitas et nõ nr̃a sanctitas: q: vt dicit esa. xliiij. caplo Omẽs iusticie nostre quasi pãnus menstruate. vnde daniel addit Nõ enĩ in iustificationibus nostris p̱sternimus p̃ces nostras ante faciẽ tuam. sed in miseratiõib⁹ tuis multis. Verũ omis ista locutio methaphorica ẽ et similitudinaria. q: de⁹ oculos nõ habet. iuxta illud iob. x. Nunqd oculi carnei tibi sunt: neq; crines: neq; faciẽ quia spũs simplicissimus est Sed quia ₰m aristo. visus et auditus inter omnes sensus qui sunt nobis magis ad acquirendam intellectualẽ notitiaz prosunt. Ideo per oculos et aures dei designatur eius intellectus actualissimus omniũ cognitiuus: magis tñ per visum qui rerũ differentias annunciat. Unde ad hebre. iiij. dicit. Omnia nuda et aperta sunt oculis dei. Per aures ṽo solũ intellectus designat inquantũ sibi a creatura petitiones exprimunt. Unde psal. Aures dei ad preces eor. Et alibi. Auribus pcipe dñe verba oris mei Sed tunc est dubiũ. Quomõ dicit daniel. Inclina aurem et aperi oculos: cũ diuinus intellectus sit semp actu intelligendi omnia. Ad qd̃ dicendum q̄ duplex est noticia dei. Una pure speculatiua ₰m quam sp est in actu intelligẽdi omia: de qua loquitur eccl. xxiij. dicens. Omia videt oculus dei. Et sequit. Oculi dñi multo plus lucidiores sunt sole: circũspicientes omnes vias hominum. Et hec noticia nõ dr̃ esse causa reruz nisi sine qua nõ. Uñ augu. dicit. Nõ ideo fuerũt res quia a deo fuerũt cognite quãuis nunq̃ȝ fuissent nisi ipse eas p̃cognouisset

Alia noticia dicit pratica vel operatiua et est causa rerũ. et ₰m hanc deus dicitur videre: quandoq; ad miserendũ. Unde dicit in psal. Vide humilitatẽ meã et laborẽ meum et dimitte omnia peccata mea. quãdoq; ad puniendum: ₰m illud psal. Oculis tuis considerabis et retributionẽ peccatoꝶ videbis. Orauit igitur daniel sciens p̃destinationẽ iuuari orationibus sanctorũ dicẽs Exaudi dñe attende et fac ne moreris propter temetipsum deus q: nomen tuũ inuocatũ est sup ciuitatem hanc et super pplm tuũ dñe deus noster. Ergo ex daniel' oratione et iusta petitione ad dñm accendamus. vt dictũ est in sermonis exordio. Et sine peccato saltem mortali petendo: vel que ad ipsum non faciunt vt prima pars eiusdẽ explicat vitaz eternã vel que ducunt ad ipsam determinate postulantes vt in scd̃a parte dictũ ẽ. Ordine recto omnibus aie petentis exorando vt hic vltimo est probatũ ne in peccato moriamur et deorsuz retro xp̄m ascendere nõ valeam⁹. vt dr̃ in euãge. hodierno. ioh. viij. Sed faciamus que sunt placita deo. Qui vi

uit et regnat in secula scloꝝ. Amen
¶ Feria.iij.secũde hebdomade.xl. expositiones epistole de obediẽtia Sermo duodecimus.

Fact⁹ est sermo dñi ad helyã dicẽs Surge et vade in sareptã sydonioꝝ. iij. regũ xvij. hec verba scribunt. Pro exordio huius sermõis querit a doctoribus. An in oibus sit deo obediendum. Et respondet ab eis ꝙ sic. ratio est: quia sicut ex naturali necessitate omnia naturalia subdunt diuine motiõi: quia ipse est primus motor omniũ que naturaliter mouent Ita ex quadam necessitate iusticie. omnes volũtates tenentur diuino imperio cum ipse sit motor omniũ voluntatũ. Concordat Tho. 2ª 2ᵉ. q.ciiij. arti.iiij. Hinc Exodi.xxiiij. iudei dixerũt Que locutus est dñs faciemus ⁊ erimus sibi obedientes Unde actuũ.v. scriptũ est Oportet magis deo obedire ꝗ͂ hominibus xj.q.iij. Si dñs.xv.q.vj. Iuratos: facit de rescri.ex rela. Hinc est ꝙ cũ herei dictũ fuerit vt iuste petamus a dño: ne crederẽt aliqui ꝙ diuina prouidentia de suis non esset solicita: dicit in ep̄la hodierna ꝙ dñs dixit helye vt iret in sareptam sydoniorum: quia preceperat mulieri vidue vt pasceret euꝫ: ⁊ ambo obediẽrũt voci dñi In qua quidẽ ep̄la tres vtiles questiones querunt quarum Prima est de obedientie fundamentali radicatione. i. vtrũ omnis potestas p̄sidẽdi sit a deo. in principio. Scd̄a est de obedientie formali ratione. i. vtrũ sit obedienduꝫ superioribus. ibi. da mihi pauluꝫ aque. Tertia est de obedientie exemplificatione ⁊ fructificatiõe. ibi. ⁊ ex illa die.

¶ Questio prima de obedientie fũdamentali radicatione. videlꝫ vtrũ omnis potestas presidẽdi sit a deo.

Querit a doctoribus. Si omnis potestas presidendi sit a deo. Ad quod quidam dixerunt ꝙ nõ: quia Osee.viij. scriptũ est. Ipsi regnauerunt ⁊ non ex me. Alij vero melius sentientes dixerũt ꝙ sic. q: ad Ro. viij. pau. ait Omis potestas a dño deo est. xxij.q.j.§. Sed sciendũ est. xxiij.q.j. quid culpat. et.q.iiij. quesitum. Uerũ pro declaratione alterius opinionis notandũ ꝙ in dñio tria cõsiderari possunt. Primo essentia dñationis que essentia nihil aliud est nisi quidã ordo superioris ad inferiorẽ. qui ordo bonus est et a deo est. talem eni ordinẽ deus instituit ad laudem bonoꝝ. cum paulus ad Ro. viij. dicat Uis nõ timere potestatem bonũ fac ⁊ habebis laudẽ ex illa. ac etiam ad vindictã malefactoꝝ. vñ in eodeꝫ cap̄lo pau. ait de principe Dei minister est vindex in iram ei qui malũ agit. Scd̄o mod⁹ acquisitionis qui a deo est si iustus effectiue: si iniustus p̄missiue. vnde verba Osee intelligenda sunt effectiue. Tertio considerari potest vsus executiõis qui similiter si bon⁹ est a deo effectiue. si ꝟo malus nõ nisi permissiue. Nec mirandum si malis dominiũ det q: vt dicit Aug. mali ideo viuũt vel boni fiant: aut per eos boni exerceantur. Si quis quereret: quomodo cognoscit qui

effectiue potestatē habet a deo: Legat Crisosto. de copūctione cordis de dauid dicentē. Btūs dauid ita erat in potestate positus tanq̄ꝫ omnibus idq̄e esset subiect⁹. Et in sceptro regali erat vt vinctus in carcere. Et in purpura quasi in cilicio iacebat. cinere cōspersus ꝛ corde cōpunctus aula regalis ei erat tāq̄ꝫ heremi vastissima solitudo hec ille. Sed oēm potestatē esse a deo indicat prima pars huius p̄sentis ep̄le. In qua dicitur ꝙ deus precepit helye vt iret in sareptā sydoniorū ꝛ precepit vidue vt pasceret eū Et q: verba sunt clara et expositione non indigent ideo ad alia transeamus dicenda. Tñ sciendū ƀm magistrū in hystorijs sarepta modica ciuitas est ꝛ inter tyrum ꝛ sydonē sita. vbi ex precepto dñi iuit helyas ab abscondito qd fecerat in torrente carith vbi pauit eum dñs per coruū die quolibet deferentē panē ꝛ carnes: quia a facie agab persequētis eū fugerat eo ꝙ nūciasset ei ꝙ non plueret ꝑpter peccata sua ꝛ vxoris que vocata est iesabel.

¶ Questio secunda de obedientie formali ratiōe. videlicet a sit obediendum superioribus.

Querit doctoribus an sit obediendū in omnibus superioribus nr̄is. Et dicunt ꝙ cū superiores sint tres. vꝫ. Spirituales: tp̄ales ꝛ corporales. ideo triplex insurgit questio. Primo si obediendū sit patribus spūalibus. Et dicunt ꝙ sic iuxta illō apostoli ad hebre. xiij. Filij obedite prepositis vr̄is ꝛ subiacete eis. ipi enim peruigilāt quasi rationē pro aiabus vestris reddituri vt cū gaudio hec faciant. Ueruntamē subditi vt puta magis stricte religiosi tenēt obedire patribus spūalibus ꝛ prelatis suis in eis de necessitate que pertinent directe ad eoꝝ subiectionem ꝛ professionē. Et indirecte in alijs que sub his includuntur: cuiusmodi sunt que pertinent ad mutua obsequia. ꝛ ista est obedientia necessitatis. Alia est ꝑfectionis de qua dicit Bernar. ꝑfecta obedientia finē nescit. Secundo insurgit questio si est obediendum patribus ꝛ dñis tp̄alibus. Et dicunt ꝙ sic: quia illis obediendum est qui a deo ordinati sunt: huiusmodi sunt dñi temp̄ales et potestates sc̄lares. Hinc paulus ad Roma. xiij. dicit Qui potestati resistit dei ordinationi resistat. Eorum tamē potestas duobus modis a deo non est. Primo ꝑpter inordinatū modū acquisitionis vt puta q: violēter aut alio modo illicito talis potestas acq̄sita est. ꝛ tūc subditi si facultas suppetit rebellare possunt nisi forte post inuasionē ꝑ consensum subditoꝝ ꝛ auctoritatē superiorum vera potestas sit effecta. Non obstat tñ si ꝑsona est indigna Item sc̄do ꝑpter abusum dñationis vel precipiendo ꝯtrariū eius ad quod eorū potestas ordinata est: vt si ꝑcipiaꝝ act⁹ pc̄ti cū talis potestas sit ordinata ad virtutē inducendā ꝛ conseruandā. Nā tunc subditi obedire nō teneꝝ cū sancti martyres ob hoc mortui sunt non obediētes mandatis principū. vel precipiēdo aliq̄d ad quod potestas eorū non se extendit: vt exigendo tributa ꝛ seruitia ad que subditi non teneꝝ: et

tunc licet subditis nō obedire ⁊ tñ si obediūt non peccant Et hec etiā dici possunt de prelatis spiritualib⁹ Sed dubitatur an in aliquibus ca/sibus possit exigere vltra consuetū ⁊ cōmune statutum? Et dicūt doc. ꝙ sic. Primo ꝑ defensiōe dominij ad quod tuendum etiam corporali ter subditi laborare tenetur: vt sic se ipsos saluent. xxxiij. q. ij. Fortitudo Et de immuni ecclesiarū Peruenit Item si dominus iret in exercitū ab ecclesia indictū vel a principe ꝯtra infideles et hereticos et nō sufficit ad expensas. Item si in bello ex pte sua iusto sit captus ab hostibus nec sufficit se redimere sine graui dam/pno. Itē si pro se et subditis ire vel/let ad principē et ad expensas non sufficit. Itē si maritat filiā. Item si facit filiū militē. Item si nouū feu/dum acquirit vel suū recuperat. Itē septimo ꝑpter refactionē pontiū vl' viarum. Item octauo qñ sine cul/pa depaupat⁹ est. Debēt tamē dñi temporales in his omnibus mode rate exigere. x. q. iiij. vnio Extra de censi. Cum apl'us. §. prohibemus. xxij. q. v. de forma fidelitatis Si au tem aliter sit extorta tenetur resti//tuere et tantū debet pauperibus e/rogare Superiores quibus sit que rela si negligētes sint: canonice sub iaceant vltioni. extra de imu. eccle siarum. Plerisqꝫ. Quod si fecerint officiales debent ad restitutionem compelli. ⁊ si ignorant illi a quib⁹ acceperunt: res ille debent in pias causas cōuerti. Cōcordat bonauē. vltio. ij. lib. et ibi dr̄ de tallib⁹ de q/bus dixi in nr̄o exordio ⁊ nūc cau/sa breuitatis omitto. Tertio isurgit questio. si est obediendum superi/oribus corporalibus. Et dicūt do/ctores ꝙ sic. quia ꝑcipitur exodi. xx et eccl. vij. Ex quibus dicit ꝙ cum helyas esset pater spiritualis muli/er debebat sibi obedire postulanti paululū aque et bucellaꝫ panis: vt patet in scd̄a parte huius ep'le que de se plana est et aperta. Sed bene sunt aliqua ibidē notanda. Primo ꝙ helyas spiritualis ꝑlatus fuit vir magne abstinentie quia non bibit nisi aquā. Item petijt humiliter qꝛ dixit obsecro. Itē discrete quia pe tijt discrete et modicū. Item filius huius vidue fuit ionas ꝑpha. Itē mulier obediuit timens deū ob qd̄ helye credidit tanqꝫ scō viro. vnde dixit. Viuit dñs deus tuus quia in sanctis viris specialiter habitat de⁹ Et helyas secure precepit securus de futuro miraculo.

¶ Questio tertia de exēplificatio/ne ⁊ fructificatione obedientie.

q Verit a doctoribus: que sunt exempla et fructus obedientia qua sic sancti viri placuerunt deo suo. Et dicūt ꝙ prima exēpla sunt mul/ta. Primū est quia deus primos parentes obedientia ligauit. Geñ. ij. et inobedientia puniuit geñ. iij. Aliud est ꝙ noe prōpte obediuit dño geñ. vij. Tertiū est qꝛ abraaꝫ non distulit in crastinum preceptū graue ⁊ insolitum de circūcisione. geñ. xvij. Quartū est quia abrnoꝫ sine mora preceptū de imolatione filij exequi noluit. geñ. xxij. Quin tum quia stati obediuit ioseph pa/tri cum ad fratres mittēti quamuis prius accusasset eos de crimine pel

ſimo.geñ.xxxij. Sextũ quia obe/
diuit moyſes dño ducatũ pplo pre/
cipienti. Exo.iij. Septimum quia
filij iſrael dixerunt:erimus obedié
tes dño.Exo.xxiiij. Octauũ quia
hi quãdo obedientia pugnauerũt
victores fuerunt. Numeri.xxxj.qñ
non:perdiderunt.iudi.xiiij. Nonũ
quando ſaul reprobatꝰ eſt quia nõ
obediuit.j.Regũ.xv. Decimũ q:
dauid deo placuit per obedientiaꝫ
ij.Reg.xvij. Undecimũ quia tho/
bias iunior cõmendatus eſt quia
obediuit patri thobie.v.ca. Duo/
decimũ nimis placuit heſter dño
quia obediuit mardocheo.heſt.ij.
Tredecimũ quia iere.fecit ſimile
obediens dño habuit ſpiritũ ꝓphie
Jere.j. Decimũquartũ eſt exem/
plum helye. Decimũquintũ eſt ex
emplũ aplorũ qui ſecuti ſunt xp̃m
matth.iiij. Et vltimuꝫ qd̓ preualet
omnibus eſt exemplũ xp̃i quia pa/
rentibus voluit eſſe ſubiectus Luc.
ij. Unde obedientia multis decora
tur fructibus ⁊ triũphis. Primus
dicit coronationis. Nam obedien
tia preualet martyrio iuxta illud.j.
Regũ.xv. Melior eſt obedientia
q̃ victima. Secũdus dicit quieta
tionis. Nam mundus eſt ſicut ma/
re ⁊ obediẽtia eſt nauis in qua dor/
miendo:vigilando:comedendo:bi
bendo ad vitam obediens nauigat
prouer.xxxj. Facta eſt quaſi nauis
inſtitoris. Tertius dicit ſupatio/
nis. Nam obedientia facit vt cete/
ros ſuperet. in cuius figura dñs cete
ris apl̃is ſymoné.vꝫ obedienté pre
poſuit.l.di.§.Ecõtra.et c.ꝯſideran
dum. ⁊ ca.fidelior.viij.q.j.Imitare
xj.q.iij.Non ſolũ.xxij.q.iiij.Actio/
ne.xxiij.q.iiij.Ipſa pietas. De pe.
di.vj.Qui vult. Quartus dicit fa/
miliaris cõuerſationis:q: qui vult
familiariter cũ deo conuerſari obe
dientia diligat. vnde dñs: vt ha/
betur Luc.vij.recubuit in domo ſy/
monis.i.obediẽtis.Quintus dicit
aſſimilationis quia ꝑ eã obediens
quodammodo aſſimilatur xp̃o qu
fuit obediens in mundũ veniẽs iu/
xta illud Joh.vj. Deſcendi de celo
non vt faciã voluntaté meã.in mun
do manens vt dicit ad phili.ij.ca.
Factus obediens vſq; ad morté: de
mundo exiens. Math.xxvj.Non
ſicut ego volo ſꝫ ſicut tu. Sextꝰ di/
citur aſcenſionis q: eſt ſcala ducẽs
ad paradiſuꝫ ꝑ ſepté gradus: quoꝝ
Primus eſt obedire libenter ſine
recalcitratione. ſicut paulus actu.
ix.dicens Dñe quid vis me facere
Secũdus obedire ſimpliciter ſine
ſimulatione vt dauid in pſal. dicẽs
Ut iumentũ factꝰ ſum apd̓ te. Ter
tius obedire hilariter ſine murmu/
ratione exemplo xp̃i eſa.liii. Sicut
ouis ad occiſionem. ⁊c. Quartus
obedire velociter ſine retardatione
vt petrꝰ ⁊ andreas. math.iiij. Qui
tus obedire viriliter ſine heſitatiõe
vt petrꝰ.Luce.xxij.dicẽs: Paratus
ſum tecũ et in carceré in morté ire.
Sextus obedire hũiliter ſine ela/
tione iuxta illud Luce.xvij. Dũ fe/
ceritis omnia que precepta ſunt vo
bis. Septimus obedire perſerue/
ranter ſine diſcontinuatione ſicut
xp̃us vſqꝫ ad morté ad phili.ij. Iſta
eſt ſcala iacob geñ.xxviij. deſcripta
ꝑ quã angl̃i deſcẽbãt ⁊ aſcendebãt
quia eſt vita angelica.q: celos tan/
gebant quia eſt celeſtis vita. Ideo

vltimus dicitur glie possessionis. in cuius figura xp̄s ascendit in celum de bethania Luce. xxiiij. Satis etiā patet fructus et triūphus obediētie in tertia parte huius eplē vbi dicit ꝙ ex illa die ydria farine nō defecit nec lechitus olei idest vas olei: quo oleo consꝑgebat farinaꝫ: nō est im minutus iuxta verbū dñ̄ quod lo/cutus fuerat in manu helye. vꝫ in potestate eius ꝟtute obediētie: de qua etiā euāgeliū hodiernū mat̄h. xxiij. loquit. Ideo sim⁹ obedientes deo cui in oībus obediendū est vt declaratum est exordio quia oīs potestas a dño deo est vt prima pars huius sermonis manifestat. Et sim⁹ obedientes superioribus nr̄is vt habet in scd̄a parte ꝛ vt dicit. j. Re. iij. ꝛ eccl'. iiij. ꝛ. viij. q. j. Sciendū. et de maio. et obedien. illud Melior est obedientia q̄ꝫ victima ꝛ auscultare magis q̄ꝫ adipem offerre: quod tantis ex/emplis ꝛ fructibus in hac tertia parte ōn̄sum est: quatenus cū societate helye hac scala obedientie in celū ascendamus. vbi filius dei obediēs et obedientie norma cum patre et spiritusancto viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Feria. iiij. secunde hebdomade quadragesime expositionis epistole de humilitate. Sermo. xiij.

ORauit he/ster ad dominū dicens domine deus omnipotens in ditione tua cū/cta sunt posita ꝛ nō est qui tue possit resistere voluntati. hester. xiij. hec verba scribuntur. Pro exordio hu/ius semisron ia doctoribus querit Utrū humilitas q̄ in orone requiritur sit virtus. Et dicunt ꝙ sic quia voluntas humana sꝑ tendit in bo/num tanquā in suū ꝓpriū obiectū ꝛ naturale: ad quod tendēs ꝑ arduitatem quādoqꝫ tenderet in desperationē nisi firmaret virtute magna/nimitatis: et quandoqꝫ imoderate tenderet in excelsa nisi temparet et refrenaret humilitate. vn̄ patet ꝙ sit virtus. Concordat Tho. 2ª 2ᵉ. q. clxj. ar. j. Eius tn̄ excellentia pa/tet vt dicit francisc⁹ noster de maro. eo ꝙ reperit i anglis ꝛ alie virtutes morales nō Item quia opponit superbie q̄ est ita graue peccatuꝫ. vn̄ ad refrenandū eā est necessaria humi/litas. hic Augu. humilitatē diffiniens dicit Humilitas est ex intuitu ꝓprie ꝯditionis et sui cōditoris volūtaria mentis inclinatio in suo imoordinabiliter ad suum conditorem quod fecit hester dum orauit vt di/cunt verba proposita principium ꝑsentis eplē declarande. In qua de humilitate huius scte mulieris tres vtiles questiones querunt quarum Prima est de humilitatis conditione. s. Utrum sit pars modestie vel temperātie. Et si per eā homo tene/tur deo subijci atqꝫ oībus ꝓpter deū in principio. Scd̄a est de humili/tatis gradatione vꝫ qui sunt grad⁹ humilitatis. ibi. et nunc dñe rex re/gum. Tertia est de hūilitatis fru/ctificatione. s. qui sunt fructus ꝛ triūphi humilitatis. ibi. et conuerte luctum nostrum in gaudium.

¶ Questio prima de humilitatis ꝯditione. vꝫ an sit pars modestie vl tēꝑantie: ꝛ si per eā homo tenet subijci deo atqꝫ omnibus propter eū.

p

Querit a doctoribus: An
humilitas sit ꝑs modestie
et subijciat hoiem deo et
alijs ꝓpter eū. Ad quod
dicunt ꝙ cū modus tempantie sit
repressio ⁊ refrenatio passionum ex
quo maximā laudē habet: omnes
virtutes que moderāt vel refrenant
huiusmodi impetus: ꝑtes tempan/
tie ponunt: vt māsuetudo que tem/
perat motū ire. et humilitas que re/
primit motum spūs in magna ten/
dentis. vnde phs. ij. ethicoꝝ dicit.
Eum qui tēdit in parua ſm motū
suū non esse magnanimū sed tem/
peratū quē nos humilē dicere possi
mus. Et orige. sup lucā dicit: si vis
nomen hui⁹ ꝟtutis audire quomo
do etiam a phis appellet: ausculta
eandē esse humilitatē quā respicit
deus que ab illis metriotis dicitur
mensuratio siue moderatio que ma
nifeste ꝑtinet ad modestiā ⁊ tempe/
rantiā. Mictuli. dicit Humiltas est
quedam moderatio spūs. vnde hec
virtus proprie respicit reuerentiam
qua homo deo subijcit. Sz cū quic
quid boni est in homine sit dei: nō
oportet ſm id ex humilitate oibus
se subijcere de necessitate. imo ſm
dona dei potest homo se alijs pre/
ferre sine peccato dū id fiat nō ex su
perbia sed ex dei gratia ⁊ glīa. vnde
aplūs ad ephe. iiij. dicit Alijs genera
tionibus nō est agnitū filijs homi/
num: sicut reuelatū est nūc sanctis
aplīs. Et cū quicquid hois sit in ho
mine nō sit nisi defectus: scdm hec
ex humilitate debet homo se alijs
subijcere: ſm ea que ipsi a deo acce
perunt: non ſm ea que sunt eoꝝ: po
test tn̄ quis aliquid boni reputare
in proximo quod ipse nō habet. vel
aliqd mali inesse in se quod in alio
non est ex quo potest ei subiacere ꝑ
humilitatē. Et ideo paulus ad phi.
ij. dicit In humilitate supiores sibi
inuicem arbitrantes. vnde hec sctā
mulier tanquā vera humilis ⁊ deo
subiecta sic orauit ad dn̄m. Sed qd
est quod dicit hic: orauit hester: cū
textus dicat: orauit mardocheus:
sed ideo ecclīa hanc tribuit hester
orationē quia. lxx. sic habēt de qui/
bus ipsa accepit. vel quia auctorita
te hester mardocheus orauit: vel qꝛ
ipsa sancta mulier liberationē ppl̄i
impetrauit. Et notandū ꝙ ex quat
tuor captat beniuolentiā. Primo
ex precellētia diuine maiestatis qꝛ
dicit: dn̄e deus qui es rex regū ⁊ do
minus dn̄antiū. apoca. xix. Item
ex precellentia potestatis quia dicit
oipotens: ipse enim est solus oips
Exo. xv. Item tertio ex precellētia
dignitatis quia dicit: in ditione tua
cūcta sunt posita. vnde in psal. dicit
Ipse est rex magnus super omnes
deos. Quarto ex precellētia aucto
ritatis ⁊ equitatatis quia dicit: ⁊ nō
est qui possit resistere tue voluntati
Et tamē falsum videt quia peccato
res ⁊ superbi precipue resistūt iuxta
illud Superbi inique agebant vsqꝫ
quaqꝫ. Ad quod dicit ꝙ duplex est
dei voluntas. vz bn̄placiti et est idē
ꝙ essentia cui nihil resistit: ⁊ est vo
luntas signi cui⁹ sunt signa quinqꝫ
scz preceptū ꝓhibitio: cōsiliū ꝑmis
sio ipletio. vnde versus: Precipit
⁊ prohibet: permittit: cōsulit implet
Tribus primis hoꝝ superbi pcōres
resistūt: nec tn̄ sequit ꝙ resistūt sim
pliciter diuine voluntati. quia An/

selmus dicit Aut homines faciunt scđm dei voluntatē aut deus implet de ipsis suā voluntatē. ⁊ infra Peccatores exeunt de sub volūtate dei precipiente et cadūt sub voluntate dei puniēte. vñ quinto signo nullo modo resistere possunt. Et ideo infert hester: si decreueris saluare nos continuo liberabimur. quia sapiē. xij. dicitur Quis stabit ɔtra iudiciū tuum: tu fecisti celū ⁊ terrā ⁊ quicqd celi ambitu continet. vȝ alia elemēta. Tu es dñs omniū et non est qui resistat volūtati tue: sed de his satis

¶ Questio secūda de humilitatis gradatiōe vbi dicitur quot sunt gradus humilitatis.

Queritur a doctorib⁹ quot sūt gradus hūilitatis. Et rñdet ꝑm Bernarduȝ et Tho. 2ᵃ 2ᵉ. q. clxj. arti. vj. ꝙ sunt. xij. qui ponuntur in regula beati Benedicti. Primus est corde ⁊ corpe humilitatem ostendere vt beata virgo de qua Jero. ad paulam et Eusto. dic. Nō didicit btā virgo a filio suo dño nostro celos fabricare. non angelos creare. nō miracula diuitatis insignia opari sed tantū humiliari: ceterarū quoqȝ virtutuȝ documenta intra humilitatis custodiam aggregare. Secundus est pauca et ratiōabilia et submisse verba pronunciare dicēs cum ꝓpha. Dixi custodiam vias meas vt nō deliquā in lingua mea Tertius vt est nō sit facilis ad ridēdum qꝛ prouer. x. scriptū est. Quia per risum operatur stultus scelus. Quartus est taciturnitas vsqȝ ad interrogationem. quia prouer. ix. dicitur. Vir autem prudens tacebit. Quintus est vitam communem tenere quia psal. lxxix. dicitur. Singularis ferus depastus est eam. vȝ vitam communem. Sextus credere ⁊ pronunciare se omnibus viliorem dicens cum dauid. Ego sum vermis et non homo. Septimus ad omnia indignum ⁊ inutilem se credere ⁊ confiteri. sicut filius prodigus Luce. xv. Octauus est peccatorum confessio dicens cum dauid. Iniquitatem meā annūciaui tibi. Non⁹ est in duris ⁊ asperis patientiā amplecti quia prouer. xiiij. dī Qui patiēs est multa gubernat. Decimus est ex obediētia maiori libenter se subdere sicut Thobias patri suo Tho. vij. Undecim⁹ est volūtatem propriam nō implere. Hinc Joh. vj. dñs dixit. Descendi de celo nō vt faciam volūtatē meā Duodecimus et vltimus est deuȝ timere et eius precepta obseruare. sicut hec sancta mulier que vt continetur in ꝑa parte huius eple. deū timens ⁊ eius mandata custodiēs ait. Et nunc dñe rex regum deus abraam miserere populo tuo. quia volunt nos inimici nr̄i perdere et hēditatē tuā delere. Ne despicias partem tuam quam redemisti tibi de egypto. sȝ exaudi deprecationē nostram. ⁊ propitius esto sorti ⁊ funiculo hereditatis tue. O felix aīa que per hos gradus conatur in celum ascēdere. quia ista est profecto scala quam vidit Jacob geñ. xviij. Per istam ascendit ipse humiliatus coram esau. geñ. xxxij. Per hāc ascendit moyses in ducatu populi: numeri. x. Per hanc gedeon dicēs

angelo Ego sũ minimus in domo patris mei. Indi.vj.c. Per hãc ascendit dauid vnctus in regez dum portaret victualia fratribus. primi Re.xvij.per hanc ascendit helyas dicens. Neqꝫ eni melior sum qꝫ pa tres mei.iij. Re.xviij.per hãc ascẽpit helyseus dum inuocaret deum magistri sui.iiij. Regũ.ij.per hanc ascendit Ezechias.j.parali.xxxij.p hanc ascendit Nabuchodonosor in modum bestie redactus Danie lis.iiij.per hanc ascenderunt magi christũ adorantes. Matth.ij.cap. per hanc Joh. bap.dicens.nõ sum dignus ⁊c. Joh.j. per hanc beata virgo.Luce.j.dicens.Ecce ancilla dñi.Et luce.ij.Quia respexit humilitatem. per hanc ascendit christus ad phil.ij. humiliauit semetipsum factus obediens vsqꝫ ad mortem.

¶ Questio tertia de triũphis ⁊ fructibus humilitatis.

Queritur a doctorib⁹ Quot sunt fructus et triumphi humilitatis. Et dicit ab eis ꝙ sunt.xij.quoꝝ Primus dicitur peccatorum remissio. Hinc dauid in psal. dicit. vide humilitatẽ meã ⁊ laborem meũ et dimitte om͞ia peccata mea.nec nurũ quia idem dicit. Cor contritum et humiliatum deus non despicies. psal.l.de pe. di.j. ca.j.⁊.ca. In actione. Secũdus dicitur gratie diuine infusio quia Ja.scribit.Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam. Tertius dicitur virtutum conseruatio. vñ Gre. dicit Qui sine humilitate virtutes congregat: quasi qui ante ventũ puluerem portat.et idem. Humilitas est radix ⁊ custos omnium virtutum.

Quartus dicitur sapientie demõstratio. Vñ prouer.vj.scriptum est. vbi humilitas ibi sapia. Quintus dicitur secretoruꝫ reuelatio. Hinc Matth.vj.ca.Confiteor tibi pater celi ⁊ terre. quia abscõdisti hec a sapientibus ⁊ prudentibus ⁊ reuelasti ea paruulis glo. vꝫ humilibus.

Sextus dicitur xpi imitatio. vnde Matth.xj. ipse dicit. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde.ij. q.ij.Qui se.⁊ ideo tantum cõmẽdauit humilitatẽ Math.v. Luce.vj. xxiiij.q.iiij.Displicet. Septim⁹ di diuina recordatio vñ dauid in psal. cxxvij. dicit In humilitate nostra memor fuit nostri. Octauus dicit aduersorũ patiẽs supportatio. Hic Eccli.ij. In humilitate tua patientiam habe. Nonus dicitur diuina inhabitatio.vñ Esaie.lvij. Dñs in excelso habitat et cum contrito et humili corde. Decimus dicit conscientie adornatio.vnde Hugo li. iij.de claustro anie dicit. Sicut eni mel cõcordat in confectionib⁹ medicine cum omnibus diuersitatib⁹ specieruꝫ: sic ⁊ humilitatis dulcedine condiuntur omnia genera virtutum. Undecimus dicitur vltia perfectio. vnde Cassi. super illud psal. hũiliatus sum vsqꝫquaqꝫ. per humilitatem membra xpi scimus diaboli vicisse superbiam. per hãc fideles eius super regna proficiunt. per hanc superbia tyrannica superatur. per hãc ineternum martyres coronantur.nec potest dici perfect⁹ qui hac virtute priuatus est. Duodecimus ⁊ vltimus dicitur gloriosa

clarificatio. Hinc Augu. dicit. Elige in hoc mūdo humilitatē vt habeas apud deum absconditam claritatē. claritas enī humilitatis est premium. humilitas claritatis est meritū. hec ille. Et ideo hec sancta mulier hester in. iij. parte hui⁹ ep̄le concludit. Et conuerte luctū nr̄m in gaudium: vt viuentes. s. in humilitate laudemus nomen tuum dn̄e Et ne claudas ora canentiū te dn̄e de⁹ noster. Unde. j. pet. v. amonet christianos dicens: hūiliamini sub potenti manu dei. iij. q. j. Nulli. q: humilitas virtus est tam magna: vt dictum est in exordio vt in angelis inuenitur & spiritū superbie reprimit: scalam quoq; eius. xij. graduum xp̄s elegit ascēdere vsq; ad mortem quam predixit apostolis. vt dicit euangelium hodiernum. Math. xx. ca. vbi primatū Joanni & Jacobo interdixit. Et propter. xij fructus eius humilitatem conmēdauit quia ipse venit ministrare & non ministrari. & dare animā suā in redemptionē pro multis. Cuius participes nos faciat ipse per virtutem humilitatis qui cum patre et spiritu sancto viuit per omnia secula seculorum. Amen.

¶ Feria. v. p̄e hebd̄e. xl. exp̄onis ep̄le de virtute spei. Sermo. xiiij.

Maledictus homo qui confidit in homine & ponit carnē brachium suū & a dn̄o recedit cor eius. Jere. xvij. hec verba scribuntur. Pro exordio huius sermonis a doc. queritur. An aliqs sine peccato spem habere possit in homine. Ad quod dicunt q̄ aliqd triplici modo sperari pōt. vnomō principali et finali concessione. et sic non licet sperare bonum aliqd preter beatitudinem sicut vltimum finē. & hoc a solo deo Nō enī a deo minus sperandum est: q̄z ipse sit: cum non sit minor eius bonitas q̄z essentia: qua bonitate bona creature cōmunicat. Hinc dauid in psal. In te dn̄e speraui nō confundar in eternū. Alio mō aliqd sperari pōt sicut a causa p̄a auxiliādi impetratione. & sic in sanctis & in seruis dei spari pōt. hinc de s̄ctis canit eccl̄ia Sancti dei omnes intercedere dignemini pro nostra omniumq; salutem. Et precipue beati virgini dr̄. Spes nostra salue. Tertio alqiud sperare potest sicut a sc̄da causa doctrinali demonstratione. sic sperandum est in patribus spiritualibus. qui docent bene viuere. vnde apl̄i Math. vj dixerunt xp̄o Doce nos orare. Cō. bon. i. iij. di. xxvij. & tho. 2ᵃ2ᵉ. q. xvij. arti. iiij. Sperare ergo & cōfidere in homine velut in principali & finali concessore bonorum graue peccatū est. quia tribuit creature quod debetur creatori. Etiō Jere. dicit. Maledictus homo qui cōfidit in homine. &c. que sunt verba proposita presentis ep̄le declarande. In qua tres vtiles questiones queruntur. Prima de obiecti spei falsa designatiōe. vz an homo possit esse vltimū & finale obiectū spei quia dicit. Maledictus homo qui ɔfidit in homine. in principio Secūda de vera spei obiecti denotatiōe. i. Utrum deus sit vltimū

pei obiectum. et quare est in eo spe randum. ibi. Beatus vir qui confidit in dño. Tertia et vltima ē de spei talis obiecti fructificatiōe. ibi prauum est cor hominis.

Questio pma de obiecti spei falsa designatione. s. An homo possit esse vltimū et finale obiectum spei.

Queritur a doctoribus. Utrum homo possit esse vltimū et finale obiectum spei. Et cum determinet a docto. q nō. Querendū ē quare spes non est ponenda in homine? Et dicunt docto. q nulla creatura potest esse principale et vltimū obiectū spei. quia spes respicit bonum quod obtinere intendit quod habet rationem cause finalis. Et ideo bonum quod principaliter sperat. est bonum infinitum quod proportionatur virtuti dei adiuuantis. nā infinite ṽtutis est hominē ad infinitum bonum perducere. hoc bonū vita eterna est. que in fruitiōe ipius dei consistit Unde magister sententiarū in. iij. di. xxvij. dicit Spes est ṽtus qua spiritualia et eterna bona sperantur. hic enim spes accipitur pro re: et obiecto idest deo quem speramus videre sicuti est. iuxta illud Pauli ad thitum. ij. Expectantes beatam spem et aduentum glorie magni dei. Hinc spes aliomō diffinitur. Spes est certa expectatio future beatitudinis. patet ergo q in homie hoc modo spes nō est ponenda. Et ideo Jere. dicit. Maledictus homo qui confidit in homine spem. s. suam finalem in ipso ponendo: et ponit carnem idest hominē carnalem: brachiū suū. i. virtutem cui totaliter instat. et a deo recedit cor eius ipsum in creatura ponēdo. Erit eni quasi murice me. produ. i. camerica ſm ysidorū: qd genus arbusti latini genestam vocant. Et ponitur in ntō plurali. Et non videbit cū venerit bonū ſꝫ habitabit in siccitate. in deserto in terra salsugmis et inhabitabilis quia ibi murice nascuntur: et statum peccati significant verum. Non ergo confidendum est neqꝫ superandum finaliter in homine. Primo rōne sue formatiōis. quia gen. ij. scriptū est. Formauit deus hominē de limo terre. de consecra. di. j. hij duo. Secundo ratione sue fragilis conditionis. iij. Re. viij. Nō est homo qui facit bonum et non peccet. et. ij. paralip. vj. Tertio ratione sue preliationis. Job. vij. Milicia est vita hominis super terram. Quarto ratione sue parue extimationis. vñ idem Job. eodeꝫ ca. dicit. Quid est hō quia magnificas euꝫ. Quinto ratione sue parue durātiōis. Hinc Job. xiij. dicit Homo natus de muliere breui viuēs tempore. Sexto ratione sue parue rationis qr psal. xlviij. dicit. Hō cuꝫ in honore esset non intellexit et reliqua. Septimo ratione sue mendacis locutionis. Hinc psal. cxv. scriptū est. Omnis homo mendax. Octauo ratione sue assimilatōis quia in psal. cxliij. dicit. homo vanitati similis factus est. de. pe. di. ij. Charitas Nono ratione sue deprauationis. qr Eccli. vij. dicit. Deus fecit hominē rectū et ipe infinitis se miscuit questiōibus

Decimo ratione sue incertifica-

tionis.quia Eccli.ix.habetur. Ne-scit homo finem suuz. Undecimo ratione sue parue discretionis. nã Jere.x.dicitur. Stultus factus est ois homo a scientia. Duodecimo ratione sue praue comprehensiõis vnde.j.ad corinthios.ij.dicit. Animalis homo non percipit ea que dei sũt. Sz de his satis. Maledict⁹ ergo homo qui confidit in homie.

¶ Questio scđa đ vera obiecti spei denotatione. Utrum deus sit vltimũ obiectum spei ⁊ quare sit in eo vltimo sperandum.

q Uerit a doctorib⁹. Utrũ deus sit vltimũ obiectuz spei ⁊ quare in eo est vltimo ꝯfidendũ ⁊ sperãdũ Et q̃zuis satis pateat hoc quesituz per ea que dicta sunt in exordio et in principio prime questiõis. tamẽ doctores aliqui ad hoc dubiũ sic dicunt. Quia cum obiectũ proprium spei sit beatitudo que cõsistit in sola dei fruitione ordinata. quia ipse solus intellectum hominis quietare potest: deus est vltimũ obiectum spei Et ideo in ip̃o solo est confidẽdum ⁊ seperandum ⁊ hoc propter multa. Primo ratione creationis quia si artifex opera sua adeo diligit ꝙ ei detrahi nõ patitur: quanto magis deus vt geñ.j. scribitur. creauit nos ad imaginem et similitudinem suã Hinc sapientie.xj.dicit Diligis omnia que sunt: et nihil odisti eorum que fecisti. Item rõne dñationis vñ Geñ.xvij. Ego sum deus omnipotens. Tertio ratiõe miseratiõis in qua confisus dauid in psal.dixit. Miserere mei deus secundum magnã misericordiã tuaz Quarto ratione exemplificatiõis quã assignat Paulus ad Ro.viij. Qui filio suo nõ pepercit sed ꝓ omnibus nobis tradidit illũ. quomõ etiam cum illo non omnia nobis donauit. Quinto ratiõe mãsuete conditionis. vnde Ber. Omnino propter mansuetudinum que in te predicatur currim⁹ post te dñe iesu audientes ꝙ nõ spernas pauperez peccatorem. nõ horruisti cõfitentẽ latronem. nõ lachrymantẽ peccatricem. nõ chananeaz supplicantẽ nõ deprehensam in adulterio. non sedentem in theloneo. nõ supplicãtem publicanum. nõ negantẽ discipulum. non persecutorẽ discipuloꝝ nõ ipsos crucifixores tuos. In odorem horum vnguentorũ currimus hec ille. Sexto ratõe honorificationis. Hinc in psal.dicit. Inuoca me in die tribulationis eruam te et honorificabis me. Septimo ratione expectationis quia Esa.xxxv. Ipse veniet ⁊ saluabit nos. Octauo rõe intercessionis. nam sancti angeli apud deum pro nobis intercedunt qui de nostra salute iocundantur. vnde Luce.xv. Gaudiũ est angelis dei sup vno peccatore penitentiam agente. Nono ratione defensionis vnde Chriso.sup Matth.vij. Omnẽ creaturam sensibilẽ deus armatam creauit. Alios veloci pedum cursu. Alios vnguibus. Alios pẽnis. alios cornibus. hominẽ solum sic disposuit vt virtus illius sit ipse deus ⁊ in eo ꝙ inferiorem eum fecit: in ipso fortiorem esse voluit vt se vt necessitatis infirmitate coact⁹ semper necessarium habeat deum

suum requirere. Decimo ratione firmi fundamenti inuentionis. vñ Job.xiij. dicit. Etiam si me occiderit in ipso sperabo. Et Berna. ait: Tu es patientia mea: si tribulatio infertur per te superabo: tu es spes mea. si premia promittuntur per te obtinebo. si insurgat hostis nõ nisi in te sperabo. Undecimo ratione inuocatiõis. quis eni dubitare põt beatam virginem ex summa solita misericordia inuocare pro nobis continue filij sui patrociniũ. vnde Benardus dicit. Non quidem in ceteris virtutibus cõgaudemus tibi o beata virgo. sed in misericordia tua nobis potius ipis laudam⁹ virginitatem. humilitatem. sed misericordia miseris sapit dulti⁹. Hãc amplectamur carius. recordemur sepius crebrius inuocemus. Hec est enim que totius mũdi reperatio nem obtinuit. salutem omniũ impetrauit. Cõstat enim pro vniuerso genere humano esse sollicitã cui dictum est. Ne timeas maria inuenisti gratiam quam querebas. Quis enim misericordie tue o benedicta longitudinem. latitudiné. sublimitatem ꝛ profundum queat inuestigare. Nam longitudo eius vsqꝫ in nouissimũ dierũ inuocantibus eã subueniet vniuersis. Latitudo replet orbem terrarum tua quoqꝫ misericordia sit plena omnis terra. sic ꝛ superna ciuitas inuenit restaurationem. et profundum eius sedẽtibus in tenebris ꝛ vmbra mortis: obtinuit redemptioné. per te enim celuꝫ impletũ est. infernus euacuatur. restaurat ruina celestis hierusalem. expectantibus miseris vita perdita datur. Duodecimo ratiõe benedictionis vñ Jere. in. iij. parte huius epl'e dicit. Benedictus vir qui confidit in dño. vꝫ confidentia proueniente ex meritis. alias enim nõ esset confidẽtia sed presumptio. Et erit dñs. s. causa ꝛ premium fiducie eius. Et nota ꝙ dicit supra homo. qꝺ est nomen infirmitatis. hic autẽ vir quod est nomen virtutis. Et erit quasi lignum quod trãsplãtur super aquas quod ad humorez mittit radices suas. vꝫ quasi qui venit de statu peccati ad statum grẽ. Et nõ timebit cum venerit estus. s. temptatio ꝛ cõcupiscẽtie inflãmatio. Et erit folium eius viride. i. sermo eius virtute virens. Et in tempore siccitatis. vꝫ. in hac vita non erit sollicitum. i. nõ definet facere fructum. Satis iam in hac dixim⁹ nũc ad tertiam transeamus.

Questio tertia de fructificatiõe spei

q Ueritur, a doctoribus qui sunt fructus et huius virtutis spei triũphi. Et dicunt ꝙ sunt duodecim. Primus dicit securitatis inductõis Nã sicut fides facit assentire prime veritati. et charitas facit adherere prime bonitati. ita spes facit animam tribulantẽ sperare summe potestati. Concordat Bonauẽ. vbis. Unde ad ro. viij. Spe salui facti sumus. ꝛ dauid in psal. Beneplacitũ est dño sup timentes eũ et in eis q sperant sup misericordia eius. vt fecit symeon. luce. ij. Scđs di malorꝫ supportatiõis. Uñ seneca in puer. dicit. Spe bonorũ quicqd indignitatis imponit ferre conuenit: reme

dium maloꝝ futura spes est: nec in nocenté debilitat cõsciẽtia: cũ in aduersis solatiũ est nõ meruisse que patitur. fortuna innocenté deserit sepe: bona spes nunq̃. Hinc iob xiij. quãuis satis afflictus dixit. Et si me occiderit in ipso ſpabo. Tertius di fructus et triũphus defensionis. Nam vt habet. j. regũ. xvij. hac armatura defensus est dauid cũ philisteo pugnãdo. Vñ dixit ei Tu ad me venis cũ gladio et clipeo ego aũt venio ad te in nomine dñi Quartus dicit exilarationis. hinc prouer. x. dicit. Expectatio iusti leticia. Et dauid in psal. l. dicit. Red de mihi leticiã salutaris tui. l. di. põderet. ⁊ ca. Cũ exaudiero. de pe. di. ij. Si quis enĩ inquit. Et ad ro. xij. Spe gaudentes. Quintus dicit ara glorificationis Unde greg. ait Spes est in pñti tpe quasi quedam vigilia solenitatis eterne. Sextus dicit mater dilectionis. nã math. j. scriptum est. Abraam genuit ysaac: Jsaac auté ge. iacob. vbi glo. dicit. Fides genuit spez: spes aũt genuit charitaté. Septimus fructus ⁊ triumphus di stabilitatis: propterea paulus ad hebre. vj. dicit. Cõfugimus ad tenẽdaz spem ꝓpositã quã sic anchorã anime habemus tutaz et firmã. Octauus dicitur valoris extimationis quia est velud gẽma pretiosa. Unde prouer. xvij. Gẽma gratissima expectatio prestolantis

Nonus di ponderationis: q: sicut timor reprimit aĩam ne eleuet. ita spes erigit eam ne despe ret. quod ꝑ sentiens dauid in psal. dicit. Ab altitudine diei vz iudicij timebo. ego vo in te sperabo. Decimus di exẽplificatiõis: Nam hec virtus fecit abraã expectare filiũ de sara. gen. xxj. Hec pauit ppl'm dei. xl. annos in deserto. exodi ꝑ totũ. hac iterũ virtute munitus est iob. xiij. in sua temptatiõe. hac defensus thobias qui semꝑ sperauit in dño Thobie. iij. Hac ornata est susanna. daniel. xiij hec fuit in matre et filijs Math. vij hec in symeone luce. ij. hec in aplis spiritũ scm̃ recepturis actu. j. Undecimus di distinctiõis obiectu: q: hec facit in hoie nõ finaliter spare: cũ in tertia parte hui⁹ epl'e Jere. dicat Prauũ est cor hoĩs ⁊ inscrutabile quis cognoscet illud? quasi dicat nemo nisi deus. hec virtus facit in deo finẽ ponere. vñ ipse dicit. Ego sum scrutãs corda et probãs renes qui do vnicuiq; iuxta viã suã: et iuxta fructũ adinuentionũ suarũ. ait ẜm ecclĩam dñs omnipotẽs. Duodecimus di fructus glorificationis quia spes vt dicit bonauen. vbi s. habet certitudinẽ ꝑmij vite eterne vt patet in lazaro qui hac virtute requiescit in synu abrae. sicut desperatio duxit et cruciat epulonẽ diuitem in inferno vt dicit euãge. hodiernũ luce. xvj. descriptũ. quia sperauit finaliter in homie ⁊ nõ in deo vt lazarus. vt dictũ fuit in exordio Nos igit nõ speremus finaliter in homine: ꝓpter duodecim que posita sunt in prima parte. vt duodeciz fructus spei coronemur in gloria. Ubi cum patre ⁊ spũsancto viuit et regnat deus per infinita scl'oꝝ scl'a.

¶ Feria sexta secunde hebdomade xl. expositionis epistole de inuidia Sermo. xv.

In dieb⁹ illis dixit ioseph fratribus suis: Audite somnium meū qđ vidi. gene.xxxvij.hec verba scribunť. Pro exordio huius sermōis querit a doctoribus. Quid sit inuidia? Et dr̄ a ioh.damasceno et ab aug.et a ceteris doctoribus. quod inuidia est tristicia de alienis bonis.ᵹc. Nec obstat ꝙ obiectuꝫ tristicie sit malū. Quia inuidus alienū bonū vt proprii malū accipit. aut quia illud est diminutuꝫ glorie proprie. aut quia ipse bonū illud nō habet. aut quia habentē illo bono putat indignuꝫ aut qꝛ ex illo bono nocumentū sibi imineat. Et his oibus modis fratres ioseph inuidi sibi bona illi⁹ vt mala propria capiebant: que multa erāt. Primū quia filius vndecim⁹ erat ioseph nat⁹ in mesopothania syrie de rachel quā nimis iacob dilexit. Secundo quia plus cunctis filijs a iacob amabať tum qꝛ ipse senex eū genuerat: tum quia erat pulchrior: tum quia sapientior alijs. Tertiū quia fuit ꝓpħa dedit enim illi deus sicut danieli intelligentiā somniorum. Quartū quia fuit magnus amator castitatis. Quintum quia erat nimis obediēs patri. Sextum quia erat obiurgator vitiorū nam accusauit frēs suos apud patreꝫ de crimine pessimo. vꝫ de odio quod ex inuidia erga eū habebāt. Septimū quia erat nimis patiēs tum in persecutōe fratrū maxie qñ vendiderūt eū hismaelitis vel madianitis. Nā agar ancilla abraam genuit ex eo viuente sara ysmaelē et post morteꝫ sare genuit madyā. Ex quibus descendit ille pplr̄tum in psecutōe ꝑncipis milicie pharaonis. Octauū quia deus eū in oib⁹ protegebat ꝑcipue qñ phutiphar princeps milicie emit eum vt abuteret eo et deus infrigidauit eius virilia propter ꝙ factus est princeps eunuchorū. Nonū quia spū preuidebat quia sibi debebať ius primo geniture qđ perdidit ruben ꝓpter concubitū cū bala vxore pr̄is sui. j. parali. v. ca. Et ideo referenti somnia que hec indicabāt inuidebant eius fratres sibi: vt verba huius pñtis epl'e declarande testanť. ¶ In qua tres vtiles questiones querun tur. Prima est de inuidie generatione. i. quō generať inuidia: in ꝑncipio. Secūda est de inuidie maligna fructificatione. i. que mala ex inuidia ꝓueniūt. ibi. Cūqꝫ fratres illius. Tertia est de inuidie oppugnatione. i. que sunt illa que expugnant inuidiā. ibi. audiēs aūt rubē

¶ Questio prima de inuidie generatione et quando est peccatum.

Querit a doctoribus vnde generať iuidia. Et dicūt cōiter ꝙ cū inuidia sit tristicia de bonis alienis talis tristicia ex multis euenire potest. Primo ex timore quādo ex bono proximi nocumentū euenire dubitatur. et potest esse sine pctō. Unde grego. xxij. lib. moralium dicit: euenire plerūqꝫ solet vt nō amissa charitate et inimici ruina nos letificet et rursus ei⁹ gloria sine inuidie culpa contristet. cum ᵹ mente eo quosdam bene erigi credimus et ꝓficiē

te illo plerosq3 iniuste opprimi formidamus Scdo euenire potest ex defectu quando qs tristatur de bono alterius: nō q ille tale bonū habeat sed quia sibi deficit. et huiuscemōi dolor: sm phm zelus proprie nominatur. qui si est de honestis: nō est peccatum. Hinc paulus ad corinthi. xiiij. Emulamini spiritualia: si circa inhonesta peccatū est. Unde ad gala. v. idē apl's dicit Nō efficiamini inanis glorie cupidi inuicē prouocantes: inuicē inuidentes. Tertio euenire pōt ex indignitate: quādo quis bono qd habet estimatur indign⁹. sed hec tristicia ex bonis honestis quibus hō iustus efficitur euenire nō potest: quā phs. ij. rethorice venessim appellat. Uerū quia bona tēporalia bonis et malis communia sunt: qui dolet qd indignis ꝯcedantur a deo peccat. Hinc dauid in psal. Noli emulari in malignātibus neq3 zelaueris facientes iniquitatem. ꝛ vltra. Pene effusi sunt gressus mei: quia zelaui super iniquos pacē peccatorū videns. Et qr phs de bonis eternis cogitare nequiuerat: hanc tristiciā ad bonos mores pertinere dinoscebat. Quarto modo euenire potest excessu quia quis excedit in excellentia: que tristicia inuidia proprie et semper praua iudicatur. Hinc phs vbi s. de huiuscemodi inuido dicit. Dolet de eo qd est gaudendū. Quinto euenire potest ex peccato. aut supbie que mater est omniū vitiorū. aut ex ira que inuidie est coniuncta. Juxta illud eccle. xxx. zelus ꝛ iracūdia minuunt dies. Aut ex auaritia qr vt dicit augu. de lib. arbi. Auarus velut infernus omnia deuorans: vellet nullū hominē esse vt solus oia possideret Aut ex accidia quia puer. xxj. dicitur Desideria occidunt pigrum. Et in his omnibus modis in quibus peccatum est si tristicia cito repellitur veniale est. et si diu tenetur ex grauitate cōplexionis: quia ita cito remoueri nō potest dūmodo displiceat: adhuc veniale peccatū est. Uerum si diu retinetur et cū deliberatione placet: mortalis culpa est. Hinc iob. v dicitur. Paruulum occidit inuidia Fratres ergo ioseph timētes eū futurū dn̄m et videntes eū multis donis dei ornatū quibus ipsi priuati erant et his putantes eū indignum Et quia eos pcellebat honore vt peccatores ei satis inuidebāt: vt testatur prima pars huius presentis eple que de se clara est: et expositione nō indiget. Uerū pater eius scūs rem somniorū tacitus ꝯsiderabat.

¶ Questio secunda vtrū inuidia sit vitium capitale ꝛ que mala ex ipsa generentur.

Queritur a doctoribus: An inuidia sit vitiū capitale ꝛ q̄ mala ex ipa generentur Ad quod breuiter dr ab eis q inuidia capitale peccatū est eo q de ipsa multa mala generantur Cuius principiū est gloriā alterius diminuere. Uno modo secrete ꝛ sic ex ipsa susurratio generatur que est locutio cōtra amiciciā discordiā seminans. Hinc prouer. xxvj. di. Susurrone subtracto iurgia quiescūt. Aliomodo pupblice et sic ex ipsa pcedit detractio que est aliene fame per oculta verba denigratio. vnde dauid in psal. dicit Detrahentē

secreto proximo suo huc perseque/bar. Et.j.ioh.iij. di. Qui detrahit proximo suo homicida est. vj.q.j. in summa. Medium autē inuidie est hoc posse facere.vz diminuere:et tunc orit ex ipsa in aduersis pximi exultatio. Eccle.viij. Noli de mortuo inimico tuo gaudere. Si autez nō potest orit afflictio sicut maria soror moysi tristata de gloria fratris numeri.xij.leprosa est effecta. Terminus aūt inuidie est odiū quia sic amor generat bonū delectās: ita odiū bonū ɔtristans. Ex quo odio multa oriunt mala qr sicut ex charitate ſm grego. omnes virtutes generant.ita ex odio omnia oriuntur mala:nō intelligendo qꝫ odiū sit vitium capitale. Concordat alex.de ales in 2ᵈᵃ.bonauen.in cētiloquio. Tho.2ᵃ2ᵉ.q.xxxvj.arti.iiij.Et grego.xxxj.moraliū. ponūt ipm inuidie filiū.sed quia cū odio tanqꝫ cuz fine vitiorū mala cūcta secunt. hic augu.in sermone dicit. In compatione odij. ira festuca est. Hoc etiā patet in scda parte huius eple que vt prima ē manifesta. Uerū in hac parte laudat ioseph prompta obedientia quia voci patris statim obediuit. Pia beniuolētia quia ppter amorē fratrū venit de valle ebron. nomē est ciuitatis iuxta quā vallis est posita: que aliter dicit mābre a quodā hoie. venit et in sichem aliter sichar. Item laudat ioseph solita diligentia quia querēs fratres de loco in locū inuenit in dotaym territoriū est prope sichem. His tribus bonis correspondet fratrū seua malicia. Primo in cogitatione cogitando eum occidere. Itē in locutione quia mutuo loquebantur. Item in operatione quia pcurante ruben qui erat primogenitus et ob hoc ouiū curā gerebat:et ne accusaretur de homicidio apud patrē apud quē accusat⁹ fuerat a ioseph de incestu et adulterio: timēs penā homicidij q̄ erat executa in chaym nō occiderūt eū. sed piecerūt in cisternam veterē et absente ruben q fuerat ad inueniendū pascua meliora pcurante iuda vendiderunt eū ysmaelitis.xxx. argēteis in figura christi Septuagita dicūt.xx.aureis. Jero.et raba.dicūt.xx.argēteis vt preciū dñi esset maius pcio sui. Sed dubitat in textu qꝫ mater nunqꝫ adorauit eū:cuz esset mortua qn incepit regnare. Et dr qꝫ adorauit eum non in persona propria sed in persona beniamin.

¶ Questio tertia de inuidie expugnatione.i. que sunt illa que expugnāt inuidiā vel q̄ sunt ei⁹ remedia

Q Ueritur a doctorib⁹ que sunt expugnantia et inuidie remedia. Et dicūt qꝫ sunt multa. Primum remediū quod impugnat inuidiā est legis preceptio. Nā lex ipsa pcipit deutro.vj.luce.x. mat.xx. Diliges proximū tuū sicut teipsum. Secūduz remediū qd expugnat inuidiaz est naturalis cōpassio:qm naturaliter membra corporis cōpatiunt inuicem. Et nos vt paulus ad corin. xij.dicit.vnū corp⁹ sum⁹ in xpo.vij. q.j. Nihil.extra ꝺ suma trini.dam namus. Tertiū est pprie excellētie despectio. Hinc ecci.x.di. Memēto homo quia puluis es et in pulue

rem reuerteris. Quid igit̃ supbis terra et cinis. et eccl. iiij. dr̃ Omnia que de terra orta sunt in terrã ɔuertent̃. xiij. q. ij. in ecclĩastico. Quartũ est future glĩe ɔsideratio. Unde greg. ait. Qui sacibꝰ inuidie carere desiderat: illã hereditatem appetat quã numerus possidentiũ nõ angustat. Quintũ remediũ expugnans inuidiã est scripturarũ exemplificatio. Nam inuidia diaboli mors introiuit in orbẽ terrarũ. geñ. iiij. Itez inuidia chaym occidit fratrẽ suum geñ. iiij. Itẽ tertio palestini inuidi fuerunt ysaac locupletato. Gene. xxvj. Item quarto reprehensus est iosue inuidens viris qui prophetauerunt in castris. Et dixit ei moyses Quid emularis pro me. numeri xj. caplo. Item quinto maria moysi inuidens leprosa est effecta numeri. xij. Item saul erga dauid victorẽ philistei inuidiam habuit ⁊ ob hoc grauiter peccauit. j. reg. xviij. Item achitophel se suspendit inuidi chusico ꝙ absalon tenuit consiliũ eius et non suum. j. regum. xvij. Item iudei ex inuidia occiderunt christum Joh. vj. Itẽ iudei ex inuidia incarcerauerũt aplos. actuũ. iiij. Itẽ iudei xp̃o inuidentes stephanũ lapidauerũt. actu. vj. Item iudei repleti sunt zelo cõtra barnabã et paulum predicantes. Quid plura: dies deficeret et exempla scripturarum occurrererẽt que inuidiã expugnãt sed in presentiarũ ioseph ponit̃ añ oculos cui inuidẽtes fratres tã grauiter vt neci tradere voluerũt. Sꝫ quid factũ est: sic dicit tertia pars p̃sentis eple: audiens hec ruben et reliqua: que plana sunt ⁊ expositõe nõ indigent. O igitur inuidia pessima: qua dñs noster vinee. i. ecclesie plantator a iudeis occisus est vt dicit euang. hodiernũ. math. xxj. scriptum. Que tristaris de bono alterius vt de malo proprio sicut in exordio huius sermonis declaratũ est. Que ex quinqꝫ venenosis matribꝰ originẽ hades: de te tot etiã veneno se filie generant: vt due partes pncipales eiusdẽ sermonis exponunt Recte igit̃ indiges mederi: et ideo ipsa remedia ante oculos nostros cottidie ponamus: quatenus ab inuidia liberati charitate perpetua regnum eternũ possideamus. vbi verbum charitate pro nobis incarnatũ cum patre ⁊ spiritusancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

Sabbato scd̃e hebd̃e. xl. expositionis eple de inuidia Sermo. xvj.

Dixit rebecca filio suo iacob: Audiui patrẽ tuũ loquentem cũ esau fratre tuo Geñ. xxvij. hec ṽba scribunt̃. Pro exordio huius sermonis a doctoribus querit̃ An inuidia sit maximũ peccatorũ. Et dicũt ꝙ aliquibꝰ rationibus sic esse videt̃ Primo ratione oppositionis quia opponitur charitati q̃ est maxima virtꝰ. Hinc geñ. xxxvij. fera pessima vocat̃. vnde criso. ait. Fera venenosa est inuidia omni excusatione priuata oim qꝫ malorũ mater et causa. Item secundo ratione proprie flagellatõis Unde ysido. ait. Inuidus animo medulitus estuans a semetpso liuoris proprij semp exigit penas. Et oratius Inuidia seculi nõ inuenere tyrã

ni maius tormentū. Tertio ratiōe infectionis quia etiā scōs viros inficit. Unde iero. ad damasuz papā Ut autē doceatur in sanctos posse cadere inuidia et soli deo purā clemētiā relinqui: filiorū zebedei cōsideremus exemplū: pro quibus cū mater mota pietatis affectu nimis grandia postulasset: reliqui decem discipli indignati sunt. Infecit etiā sancti patriarche Isaac filiū esau qui inuidit fratri habenti ex voluntate dn̄i patris hereditatē vel benedictionē: sicut habet in p̄ntis ep̄le serie declarāde. ¶ In qua tres vtiles questiōes querunt. Prima est de inuidie ꝓuocatiōe: in principio. Alia est de inuidie cōditione. ibi. Uix ysaac sermonez compleuerat. Tercia est de inuidie figuratione. ibi. Rursumq̄ ad patrem. Nunqd non seruasti.

¶ Questio prima quibus prouocatur inuidia.

D Ubitat a doctoribus quibus prouocatur inuidia vel quibus homo effectualiter ꝓuocat vt sit inuid⁹ Et dicūt q̄ cum inuidia sit tristicia de alienis bonis s̄m damas. vt in p̄cedēti sermone dictū est: que bona aliena vt mala ꝓpria inuidus accipit: quāto sunt plura bona et digniora ꝓximi: tanto magis qui charitatem nō habet prouocat inuidia: sic accidit esau ꝓpter grādia bona fratris sui iacob que enumerant in secunda parte huius ep̄le. Primū bonū fuit rebecce ꝯsultatio que patet in textu Et hanc cōsultationez mater dedit filio quia erat certa de voluntate dn̄i. Aliud bonū fuit iacob excusatio quia velut prudēs p̄uidebat futurū periculū ideo dixit. nosti q̄ esau. Tertiū bonū fuit rebecce replicatio. vnde ait: in me fit ista maledictio: effecta certa diuinitus. Quartū bonū fuit iacob executio quia abijt et attulit. s. duos edos: duos pp̄los designantes vel quia diues vnū facere lissum ⁊ aliū assatū deditq̄ matri sue. Quintū bonū fuit ciborū preparatio quia parauit illa cibuz sic nouerat velle patrē illius. Sextū bonū fuit indumentorū appositio q: vestib⁹ esau valde bonis quas apd. se. ha. do. indu. eum. He vestes s̄m iero. erant sacerdotales quibus primogēiti vtebant quando offerebāt sacrificia ⁊ a patre volebāt sollēniter benedici quas rebecca seruabat et nō vxores esau alienigene que cultū dei ignorabāt. Septimū bonū fuit p̄paratorū oblatio. ibi. deditq̄ pulmentū. Octanū fuit ysaac inquisitio: vz de persona filij dicens: quis es tu. ⁊ de festina preparatiōe cibi dicens. Quō tam cito ⁊c. Sed nūquid mētitus est iacob dicēs. Ego suz esau Dicit q̄ nō: quia erat officio si nō erat persona. sic ioh. bapti. erat helyas math. xj. ꝓpter officiū. qui dixit: non sum helyas persona Jo. j. Et ꝓbat totuz factū esse voluntate dei Nonū fuit ysaac pcūctatio. ibi Rursumq̄ ysaac ad filiū. Decimū fuit probatio. ibi. Dixit ysaac accede huc ⁊c. Nam in oibus similes erant preterq̄ in voce et lenitate q: esau erat hispidus ⁊ pilosus. Undecimū fuit senis refectio. ibi. Benedicēs ergo. Duodecimū fuit iacob

deosculatio. ibi. accede ad me et da
mihi osculū. Tredecimū fuit odo-
ris respiratio. ibi. statimq; vt sensit
Sed vnde venit tantus odor? Dici
tur quia vestes erant cōdite cū aro
matibus. vel meli⁹ q: talē odorē p-
duxit deus quasi ex similitudine q̄
est figura sacramēti altaris. Deci
mūquartū fuit ysaac cōmendatio:
quia dixit. Cui benedixit deus: in
nuens benedictionem ysaac esse a
deo. Decimūquintū fuit ysaac be
nedictio. ibi. det tibi deus. Sed mi
rum est ꝙ nō cognouerit filiū cum
haberet spm̄ pphetie. Et di: ꝙ non
omnia reuelant pphetis: hec oīa
bona ysaac possunt dici quia omia
faciunt ad eius benedictionem.

¶ Questio secūda de malis ꝯditio
nibus inuidi vel inuidie.

Q Uerit a doctoribus que
sunt male conditiōes in-
uidie. Et dicunt ꝙ sunt
mlte. Prima est rōis ob
cecatio. Unde greg. Inuidi debēt
perpendere quāte sint cecitatis qui
alieno pfectu deficiunt: aliena leti
cia cōtabescūt. quante etiā infideli
tatis qui melioratione proximi de
teriores fiunt. Alia est charitatis
primi immutatio. Hinc hugo de
sancto vict. dicit. Superbia aufert
mihi deū: inuidia proximū ira me-
ipm. Tertia est infatuatio. Unde
sapi. vj. Neq; cū inuidia tabescen-
te iter habebo: qm̄ talis homo nō
erit particeps sapientie. Quarta est
stradiabolica opatio. qm̄ certe inui
dia est opus dyaboli. Unde sapie
ij. ca Inuidia diaboli mors itrouit
in orbem terrarum. Quinta est dei
oppugnatio. Unū deus inuido ma-
thei. xx. dicit. An oculus tuus neq;
est quia ego bonus sum. Sexta est
presentis vite mala finitio. Hinc ec
clesi. xxvij. laqueo peribūt qui oble
ctant casu vel morte iustorū. Et vt
de reliquis taceam: vltima sit eter-
na dampnatio. Unde eccle. vj. Im
properiū et contumeliā malus he-
reditabit. et oīs peccator inuidus
et bilinguis: sicut accidit esau inui
dioso vt testat scđa pars principa-
lis huius epistole que incipit. Uix
ysaac smonē cōpleueret. s. benedi-
ctiōis iacob. et reliqua. que de seno
ta sunt: preter pauca que in pn̄tiarū
declarabo. Primum quia Jacob
egressus erat foras quando venit
esau. et hoc factum est diuina proui
dentia ne esset interfectus a fratre.
Aliud est ꝙ esau dixit mendatium
dicēdo Ego suz pmogenitus tuus
quia vendiderat primogenita sua.
Tertiū est quādo dicitur. Expauit
ysaac. i. factus est in extasi et tunc si
bi reuelatum est ꝙ Jacob debebat
habere benedictionē. Quartum
quia dicitur: venit germanus tuus
fraudulentur. ergo Jacob cōmisit
fraudez. Et dicitur ꝙ multiplex est
fraus. vz deceptiōis quam nō fecit
Jacob. Et pie eruditionis quā fecit
Joseph quādo fecit poni ciphum
in sacco beniamin vt ipsum redde-
ret timori. Et est fraus diuine inspi
ratiōis qualem fecerunt filij israel
petendo vasa ab egyptijs. Exo. xij
Et est fraus mystice significationis
qualem fecit laban supponendo
Lyam Jacob: significans ꝙ fecun
ditas prefert sterilitati bonorum.
Et istam cōmisit Jacob quia in eo

figuratum est q maior populus iudaic⁹ submittēdus erat maiori populo xpiano. Quintū est quando dicitur Iuste vocatū est nomē eius Jacob. supplātauit eī me en altera vice. falsuz dixit quia primogenita vendidit. Sed diceret quispiam. Contractus non valuit quia vltra medietatem iusti precij decepit. ca. Cum dilecti. de emp. et venditio. Dicitur q Jacob non emit sed qd suum erat voluntate diuina redemit & sic benedictionem non surripuit sed iuste a patre accepit.

¶Questio tertia de typo et figuratione inuidie.

q Uerit a doctoribus que sunt figure huius peccati inuidie. Et dicunt q multis comparatur inuidia. Primo vermi existenti in ligno et tinee in vestimēto. vnde prouer. xxv. Sicut tinea vestimento & vermis ligno: ita tristicia viri nocet cordi. Item cōparatur draconi insidianti vt pungat: mordeat et comedat. Et inuidus bono alieno insidiat vt pūgat iudicio praue suspitionis: mordeat aculeo murmuratiōis et deuoret veneno detractionis. vñ iob de huiuscemōi ꝯquerēs. iiij. ca. dicit Frater fui draconū & socius scorpionū. Tertio cōparat leproso qui vellet nullū hominē sanū. Quarto cōparat diabolo qui vellet nullū hominem esse bonū. Quinto assimilat Jude qui contristatus est de effusiōe vnguenti. Math. xxvj. Sexto cōparatur candele serpentine que fit de cera tempata in aqua in qua serpēs fuit coctus & dū ardet videtur hoibus q alie candele ardētes sint serpentes: sic et inuidus bonos viros extimat serpentinos Hinc esa. inuidis dicit Ue vobis q dicitis bonū malū & malū bonū. Septimo comparat caym. geñ. iiij. qui dixit Quicunqz inuenerit me occidet me: sic et inuidus ab omni hoie occiditur propter pctm: quia aut bonū ei⁹ videt & dolet. aut maluz & gaudet: qd patet etiā in inuidioso esau q quāuis eiulatu magno benedictionē peteret a patre vt testat pars tertia p̄sentis eple que incipit: rursumqz ad patrem & reliqua. Et vt pater bñdictionem sibi daret tempalē dixit In rore celi & pinguedine terre erit benedictio tua Ad litterā dic magister: ydumea ē regio pascualis Addidit quod ecclia non recitat. Uiues in gladio idest eris homo bellicosus. & hoc propter inuidiā qz esau recte tenet typum maioris fratris filij prodigi qui ex inuidia vt dicit euangelium hodiernū Luce. xv. scriptum nolebat introire in domū conuiuij. O igitur fera pessima inuidie que vt in exordio hui⁹ sermonis dixim⁹ est maximū peccatorū: que tristaris de bonis alterius sicut fecit esau inuidus de bonis iacob fratris sui q̄ in. j. parte enumerāt Que septē malis conditionibus depraueris vt in scda parte scriptū est. Que septē iniquis rebus cōpararis vt hic vltimo ponitur. Recte ab hoibus es detestanda & btūs est qui tua caret malicia: sed in charitate fundat ppetua qua summa puenitur ad gaudia: ad que nos perducere dignet dei fili⁹ charitate plen⁹. Qui cū patre & spū scō viuit & regnat i scla sclorū. Amē

¶ Feria secũda tertie hebdomade expositionis ep̃le de purgatiõe spiritualis lepre. vz pecacti mortalis Sermo.xvij.

Naamã princeps milicie regis syrie erat vir magnus apud dñm suũ ⁊ honoratus per illũ dedit dñs salutem syrie: erat enim vir fortis ⁊ diues sed leprosus iiij. Regũ.v.ca. hec verba scribunt. Pro exordio huius sermonis a doctoribus querit. An existens in peccato mortali bñfaciendo possit sibi mereri primã gratiã. Et dicunt breuiter q non. Primo propter indignitatem. vnde Job.xxx. dicit Ip̃a vita putat indignus sicut miles qui regi suo seruitiũ negat et qd̃ peius aduersariũ fugit. Item scd̃o ꝓpter penalitatẽ. vnde paulus ad Ro.ij. Ira ⁊ indignatio angustia ⁊ tribulatio in omnẽ aiam operantẽ maluz. Et sapien.xv. Malorum amatores digni sunt morte. Tertio propter ꝯtrarietatẽ. Nã qui seruit diabolo non potest seruire deo. Hinc math. vj. Non potestis seruire deo ⁊ mamone. Et ideo quãuis naamã esset princeps milicie regis syrie ⁊ honoratus apud illũ qui diabolũ significat. tamẽ erat leprosus.i. pcõ mortali maculatus vt dicũt verba proposita presentis ep̃le declarande. Concordat alexã. de ales in.ij.q.lxxxvj. In qua quidẽ ep̃la tres vtiles questiões querunt: quarũ Prima ẽ de peccati mortalis purgatõis occasione. vz q̃re debem⁹ a pctõ purgari. in p̃ncipio. Alia est de pcti purgationis mortalis instrumẽtali executõe ibi. Uade ⁊ lauare septies. Tertia ẽ de peccati mortalis purgationis effectuali ostẽsione. ibi. Et restituta est caro eius. ⁊ reliqua.

¶ Questio prima quare debemus a peccato mortali purgari.

Querit a doctoribus: quare a peccato mortali citi⁹ est purgandũ. Et dicunt q ꝓpter septem. Primo ꝓpter bonorũ amissionẽ. vñ eccl̃ia. ix. dicit. Qui in vno peccauit multa bona pdidit: hinc anime peccatrici Jere.ij. dicit. Quã vilis facta es nimis iterans vias tuas. Item scd̃o ꝓpter eterne pene incursionẽ ꝓpterea aia peccatrix illud trenoꝝ primo dicit Dedit me dñs in manu de qua non potero resurgere. Et hoc dicit quia peccatuz mortale obligat ad penam eternam: non propter circũstantiã tp̃is. sz ꝓpter circũstantiã illius in quo peccatur vt dicit alex. de ales vbi supra. qui cum sit eternus mandata eius implentibus eterna bona ꝓmittit: trãgressoribus eternũ cõminatur suppliciuz vt qui in suo eterno eternũ iudicem offenderunt: in eius eterno eternaliter crucient. Et impletur illud deutro.xxv. pro mensura pci erit plagarum modus. Tertio ꝓpter ipsius pene cõmutationem: q2 talis pena in sacramento penitẽtie cõmutatur in tp̃alem: hinc sacerdotibus Joh. xx. dñs dixit. Quorum remiseritis pcã remitũt eis. Quarto ꝓpter hũiliatione. vnde augu. Ad hoc deus exigit confessionẽ vt sanet humilez vt puniat superbientẽ. Quinto propter gratie infusionẽ. Hinc prouer. primo scriptũ est Ne dimittas legẽ

matris tue. vz eccl'e. s. per pcm̄ mortale vt addatur gr̄a capiti tuo. s. conscientie q̄ est caput hois. Hac gratia cupiebat illuminari dauid qn̄ in psalmo dicebat Illumina oculos meos ne vnquā obdormiā in morte. Sexto ꝑpter angelorū consolationem quia Luce. xvij. scriptū est Gaudiū est angelis dei sup vno peccatore penitentiā agente. xx. di. Qr tua. xxiij. q. iiij. Ex his. Ultimo ꝑpter creatoris pacificationē ꝛ glorificationē. vn̄ ꝑuer. xiij. dicitur Qui timet preceptū in pace versabitur. ꝛ Josue. vij. dicitur Da gl'iam deo et confitere quid feceris. Hinc est ꝙ naaman syrus venit ad curationez lepre que significat peccatū mortale sicut habet in prima parte huius presentis ep'le que de se clara est et expositione non indiget

¶Questio secunda quibus purgat peccatum mortale et que sunt illa.

Uerit a doctoribus. Si homo possit seipsum mūdare: sicut potest seipsum peccato inquinare. quia dicitur in scd̄a parte huius ep'le. Uade ꝛ lauare septies: et quare dicit septies. Et dicunt doctores ꝙ solus deus iustificat impiū vt ait ap'ls ad Roma. viij. delendo culpam et infundendo gr̄am. propter ꝙ dicit ei psalmista psal. xx. Amplius laua me dn̄e ab iniquitate mea: ꝛ a peccato meo mūda me. de pe. di. iij. Tota. Et dn̄s dixit petro Joh. xiij. Si nō lauero te non habebis partē mecū De peni. di. iij. potest fieri. xxv. di. ecce. xxiiij. q. j. Que dignior. De penitē. di. iij. Ad hoc instant. lauat tn̄ homo seipsum quādo facit quod in se est vt deus lauet illū: facit aut̄ qd̄ in se est quando lauat se septies: qr septem sunt que lauant pcm̄. Primus est baptismus fluminis. actuū ij. Baptizetur. i. lauet: vnusquisqz vestrū in remissionē peccatorū. Secundum est baptismus sanguinis: Hinc de martyrib⁹ apoc. vij. di. Hi sunt qui venerūt ex magna tribulatione ꝛ lauerunt stolas suas in sanguine agni. Tertiuz est baptismus flaminis. vn̄ dictū est ap'lis actuuz ij. Baptizabimini spū sctō. Quartuz est baptism⁹ penitētie. Hic Jo. xiij. saluator dixit. Qui lotus est supple sacramēto baptismi: nō indiget nisi vt pedes. vz affectionuz lauet ꝑ penitentiam verā. Quintū est effusio lacrimarū quia ſm Ambro. Lacrime lauant delictū quod voce pudor est confiteri. ꝛ dauid in psal. vj. Lauabo per singulas noctes lectū meū lacrimis meis stratū meum rigabo. l. di. Si quis diaconus. Sextuz est largitio elemosinarū. vnde saluator Math. xiij. Date elemosinam et omnia munda sunt vobis. Luce. xj. xij. q. j. Quia tua. xvj. q. iiij Decimas. de pe. di. j. Medicamentum. Septimum et vltimū est auditio deuota diui verbi. Hinc xp̄s Joh. xiiij. discipulis dixit. Uos mūdi estis propter sermonē quē locut⁹ sum vobis. Et propter hec oia dixit helyseus naaman syro. Uade et lauare septies in iordane ꝛ recipiet sanitatem caro tua. et reliqua que de se clara sunt

¶Questio tertia de effectu purgationis peccati mortalis.

q Querit a doctoribus: Qui sunt effectus vel que sunt signa vere purgatiõs peccati mortalis. Et dicunt q sunt septez. Qui effectus vel que signa nominantur in his verbis ezechie.esa.xxxviij.positis: ait eni. Recogitabo tibi oẽs annos meos in amaritudine anie mee. Primũ ergo signum dicitur recordationis Nam ad hunc sensum Grego. ait. Debet vniuscuiusq; mẽs causas suas apud deũ ⁊ causas dei contra se sollicita inqsitione discutere. Aliđ signũ dicit absconsionis: q: dz tibi Hinc dauid in psal. Meditatio cordis mei in ɔspectu tuo semper: qm̃ infirmus nõ stat i platea sz in camera. vnde Math.vj. Tu autẽ cũ oraueris intra cubiculũ tuũ. Tertium dicitur signuz vnionis q: dicit: oẽs vnde dauid in psal'. Cõfitebor tibi dñe in toto corde meo. Quartũ signum dicit ordinationis ⁊ nõ confusionis quia dicit: ãnos: ob quod dauid dicit in psal. Anni mei sicut aranea meditabunt. Nam aranea totum studiũ suũ ponit vt ordinet telaz. et pctõ: vt ordinet penitentiã

Quintũ signũ dicit appriatõis quia dicit: meos. Nam ad gala.v. paulus ait. Unusquisq; on⁹ suũ portabit. Sextum dicit signum amaricationis. hinc dicit: in amaritudine iuxta illud esa. xxxviij. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Septimum signum dicitur verificationis quia dicit: aie mee. vñ qui purgatur vere a pctõ ⁊ non ficte facit quod scribitur Joel.ij. qui ait. Scindite corda vestra ⁊ non vestimenta vr̃a. Nam.j.Regũ.xvj.scriptum est Deus cordis inspector est xv.q.ij. Si a sacerdotibus.xxvj.q.vj. Si presbyter.⁊c. Cognouimus extra. ne sede vaca.c.j. extra de symõia.c. Nos Qui vere purgatur a pcõ his effectibus ⁊ his signis: caro eius efficit sicut caro vnius paruuli patet in tertia parte hui⁹ ep'le de naaman syro: que etiã clara est. quod miraculũ ponitur in euangelio hodierno Luce.iiij. descripto Felix igitur qui a lepra peccati mortalis vt mereatur primã gr̃am mundus efficitur Quod oibus viribus facere septem rationibus ducit: septẽq; vt scđa parte diximus aia mundatur septem signis ⁊ effectibus clare manifestatur: ⁊ septem donis spũs scti ad gaudia ducitur: ad que nos perducere dignetur qui in capharnaũ multa signa fecit. Qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Feria tertia tertie hebdomade. expositionis ep'le de misericordia Sermo. xviij.

m Mulier quedã clamabat ad helyseũ.iiij. Re.iiij.ca. hec v̈ba scribunt. Pro exordio huius sermonis querit a doctoribus. Utrũ misericordia sit maxima virtutũ. Et dicunt ipsi q b̃m se est maxima: quia ad eã ptinet q plus est alteri effundere ⁊ aliorũ defectus subleuare. et hoc est maxime superioris. vñ misereri ponitur proprium deo: qm̃ per eã suã potentiã manifestat. Hinc Luce.vj. scribitur pater vr̃ misericors est qui solẽ suuz

oriri facit sup bonos ⁊ malos.xxiij.
q.iiij.§.Ex his oibus.Verũ quo ad
habenté non est maxima nisi ille q
habet sit maxmus.Cõcordat Alex.
⁊ Tho.2ª 2ᵉ.q.xxx.ar.iiij.quis in/
ter oés virtutes que ad ꝓximũ per/
tinent potissima sit misericodia: tũ
quia cultui diuino prefertur scđum
Math.xj. Misericordiã volo et nõ
sacrificiu.tmum quia Ambro.dicit
Omnis sũma discipline xpiane in
misericordia et pietate est. tuz quia
paulus.ij.ad Thimo.iiij.dicit Pie/
tas ad omnia valet ꝓmissioné ha/
bens vite que nũc est: ⁊ future. xlij.
di.in ꝑncipio.Hinc est ꝙ sicut heri
monuit nos eccl'ia a lepra pci morta
lis curari: sic hodie monet oleo mi/
sericordie ⁊ pietatis vngi Qđ pete/
bat mulier quedã de vxoribus pro/
pharũ que clamabat ad helyseũ vt
dicunt verba proposita in prin //
cipio presentis epl'e declarande In
qua tres vtiles questiones queruntᷓ
Prima est de misericordie inducti
one.in principio. Secunda est de
misericordie ꝯditiõe.ibi. Quid vis
vt faciam tibi. Tertia est de miseri
cordie fructificatõe.ibi Vade ingt.

¶Questio prima de misericordie
inductione. vz quibus inducimur
ad habendam misericordiam.

q Veritᷓ a doctoribus: qui/
bus prouocamur ⁊ indu/
cimur ad habendã mise/
ricordiã. Et dicunt ꝙ se/
ptem rationibus.quarum Prima
dicitᷓ diuine preceptionis.nã Luce
vj.ait xpus. Estote misericordes si
cut ⁊ pater vr̃ celestis misericors est
ac si diceret: filij debét imitari vesti/
gia patris: sed vos estis filij dei per
creationé. ꝑ adoptioné et guberna
tioné.ergo debetis ipm imitari: sed
ipse est misericors iuxta illud psal.
Misericors ⁊ miserator dñs. ergo
debetis esse misericordes. Alia di
citur pie ꝯsiderationis: nã quilibet
diligéter ⁊ pie debet ꝯsiderare quã
ta deꝰ largiatur homini: etiã inimi
co suo peccatori. ⁊ cũ illa ꝓspexerit
amore sui misericordiã faciet alteri
vnde Grego. Deus tribuit pctõri
fertilitaté rerũ.trãquilitaté tempoꝝ
sanitaté corporũ.pané ad vescendũ
lucem ad videndũ: aeré ad spirandũ
⁊ hoc ingratis imo retribuentibus
mala pro bonis: ⁊ odiũ ꝓ dilectiõe
Tertia dicitᷓ assimilationis. Nam
quãuis peccatores deũ grauiter of/
fendant: tamé misericordia ad peni
tentiã eos iugiter expectat. Unde
esa.xxx. dicitur Expectat dñs vt mi
sereatᷓ vr̃i: quomodo ergo quo ad
posse nõ assimilabimur ei. Quarta
ratio dicitᷓ remissionis: Nã quãuis
deus satis fuerit offensus: longo té
pore ad iracundiã ꝓuocatus.tamé
dicit per ezech.xviij. Quacunqz ho
ra ingemuerit peccator omniũ ini/
quitatũ eius non recordabor. quis
ergo tam durus erit: vt ocius hoc
audiens ad misericordiã nõ incline
tur. Quinta ratio dicitᷓ intime con
functionis.naturale enim est vt mé
bra inuicem cõpatiantur. Hinc ad
corin. xij.paulus ait Si quid patitᷓ
vnũ membrũ: cõpatiuntur oia mé/
bra.sed nos vt dicit idem apl'us: su
mus inuicé membra. Sexta ratio
dicitur exemplificationis. Nam de
natura aialiũ legitur ꝙ aues adeo
compatiuntᷓ ad inuicé: ꝙ vna nũqz

comedat alia eiusdẽ speciei: leones etiam ferocissimi parcũt hominib⁹ prostratis. vñ merito dici potest illud psal. pertrãsibũt oẽs bestie silue. vz in misericordia. Septima ꝛ vltima dicitur remunerationis. Nam qui suã necessitatẽ ꝛ miseriã considerat facilius ꝛ libentius alienã releuat. Hinc prouer. xiiij. Ex teipso cognosce que sunt ꝓximi tui. ergo ꝓximi necessitati subueniendũ est ꝛ aliene miserie cõpatiendũ: quia impartit xp̃o omne bonũ quod fit proximo Hinc math. xxv. dicit Quód vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis Recte ergo his rationibus ↄcludit vt iudiciũ accipiat qui misericordiã non fecerit iuxta illud Ja. ij. Judiciũ sine misericordia fiet illi qui nõ fecit misericordiã. xxiiij. q. iiij. §. p̃cepta ꝟo de pe. di. j. Libẽter. Hinc est ꝙ mulier quedã vnius ꝓph̃e quam tñ scriptor ep̃le nõ nomiat clamabat ad helyseum virũ pium ꝛ misericordem in quo requieuerat duplex spũs in predicendo futura et opando miracula dicẽdo. Seruus tuus non naturalis aut emptici⁹ vel quouis modo: sed ex quadã reuerentia vir meus mortuus est. ꝛ tu nosti q2 seruus tu⁹ fuit timẽs deũ: aliter nõ fuisset amicus helysei. Et ecce creditor: quasi dicat: ↄsidera miseriam ꝛ facies misericordiam.

¶ Questio secunda de conditionibus mie varijs in scripturis notatis

Q Uerit a doctoribus: que sunt conditiones misericordie. Et q2 scd̃m Aug. ix. de ciui. dei Misericordia est aliene miserie in nr̃o corde cõpassio: hec quidẽ cõpassio potest esse motus appetitus sensitiui: ꝛ sic non est virtus: sed naturalis passio Et potest esse motus appetitus intellectiui: ꝛ sic nõ est virtus nisi ratione reguletur. vnde Salusti⁹ Oẽs homines qui de rebus dubijs ↄsultant ab ira et misericordia vacuos esse decet. Nõ eni aim⁹ facile verũ prouidet vbi ista afficiũt. Regulat aũt rõne vt dicit Aug. ix. de ciui dei qñ ita prebetur misericordia vt iusticia conseruet. sicut fecit ille pius et misericors zacheus vt Luce. xix. scriptũ est qui in sua misericordia septem ↄditiones obseruauit. quarũ

Prima dicit velocitas quia ibi dicitur. ecce. nec mirũ quia ꝓuer. iij. dicitur Ne dicas amico tuo vade: ꝛ cras dabo tibi cũ statim possis dare. maxime cũ Seneca dicat. Nihil carius emit ꝗ3 quod multis precib⁹ compatur. Alia cõditio dicitur largitatis quia dicit ibi. dimidiũ: ideo paulus. ij. ad Corin. ix. dicit Qui parce seminat pce et metet. idcirco faciendũ est qd̃ thobias. iiij. dixit filio suo: si multũ tibi fuerit habũdãter tribue. Tertia conditio dicitur bonitatis q2 dicitur ibi. bonorũ: iuxta illud eccl'i. xxxv. Noli offerre munera praua nõ eni suscipet illa deus j. q. j. parsymoniã Nõ est ergo faciendum ꝑm imperiũ Caym: sed ꝑm dictũ sapientis prouer. iij. De primicijs frugũ tuarũ da pauperibus.

Quarta conditio dicit proprietatis quia dicitur ibi. meorum. Certe eccl'i. xxxiiij. dicit Qui offert sacrificium de substantia pauperis quasi qui victimat filiũ in ↄspectu patris quod exponitur. j. q. j. Nõ est putã

da. Et isydor⁹. De rapinis & bonis alienis eccl'iam facere nō est misera tiōis officiū: sed criminis potius in crementū. licet de hoc Augu. xiiij. q. v. ca. Qui habetis dicat: de pctō non nunquā aliqua acquirunt que paupibus iuste erogant. huiusmodi enim scdm Richa. in. iiij. di. xv. q. ij. ar. v. lucrum meretricij: quāuis offerri non debeat in altari propter reuerētiā sacramēti. q: deutro. xxj. scribitur. Non offeres mercedem pstibuli in domo dñi dei tui. De ceteris male acquisitis ait Aug. xiiij. q. v. Nolite velle facere elemosinas de fenore & vsuris: nā de his & similibus faciēda est restitutio. c. Etate extra de iur iurā. licet de incertis dicat Aug. vbi s. Qui habetis aliqd de malo facite inde bonum. De symonia faciendū est sicut dicit c. de hoc autē et. ca. Veniens. Quinta conditio dicitur charitatis quia ibi dicitur dñe. vz amore dei facienda est elemosina et nō alia intentione. vnde Aug. super psal. Nullū eteni munus deo plene est gratū nisi ex amore procedat: non potest panis ad cibū placere nisi fuerit igne decoctus. Hinc. j. ad Corin. xij apl's ait Si distribuero oēs facultatates meas & reliqua. Sexta cōditio dicitur donabilitatis: q: ibi dicitur do. ait eni seneca. Nihil est venali mia turpius. Ultima conditio dicitur pauptatis qui ibi dicit pauperibus iuxta illud esa. lviij. Frange esurienti panem tuū. Hec oīa fuerūt in elemosina et misericordia helysei quā meritis suis obtinuit miraculose a dño et fecit vidue. vt pz inspicienti scdam partē huius epistole que ex se pz. ad alia igit dicēda pcedamus

Questio tertia de fructibus et triumphis misericordie.

Querit a doctoribus quot sunt fructus et triūphi misericordie et pietatis. Et dicunt q̄ sunt septē. Primus eorū dicit peccatorū remissio vñ ecci. xliij. dicit. Ignē ardentē extinguit aq̄: & elemosina resistit peccatis. Et thob. iij. Elemosina liberat a peccato. de pe. di. j. ca. miror. et ca. Medicina. Alius dr bonorū tpaliū multiplicatio. Hinc grego. ait. Terrene substātie p hoc q̄ pauperibus distribuunt multiplicant. sicut de quodā Bonifacio in libro dialo. legit. Terti⁹ dicit supplicatio. vñ. eccl'. xxix. dr Cōclude elemosinā in sinu pauperis et ipsa orabit pro te. Quitus dicit a malo liberatio. vnde in psal. dr. Beatus qui intelligit super egenum et pauperē in die mala liberabit eum dominus. Quintus dr diaboli expugnatio. Hinc quedā glo. dicit. De nullo sic vincit diabolus sicut de misericordia: quia est melior omnib⁹ sacrificijs Math. xij. l. di. Ponderet. Sextus dr dei delectatio. quantū eniz delectat deus ipsa misericordia. patet q: p misericordiā homo deo efficitur similis. Unde luce. vj. Estote misericordes sicut & pater vester celestis misericors est. Leo papa in quodam sermōe dicit. Misericordie virtus tanta est vt sine illa cetere virtutes etiaz si sint prodesse nō possunt quāuis eni quis sit fidelis et caut⁹ et sobrius et alijs moribus adornatus insignibus: si tamē misericors

nõ est: misericordiã nõ meret. Pe-
trus reuenas ait. In regno celi corã
angelis in conuentu resurgentiũ ꝙ
abel passus sit: ꝙ noe mundũ salua
uit: ꝙ abraã fidẽ seruauit: ꝙ moy-
ses legez tulit: ꝙ petrus resupinus
crucẽ ascendit: dñs tacet: ⁊ clamat
qđ paup comedit dicens. Esuriui ⁊
dedistis mihi mãducare Hãc mise
ricordiã ostendit deus filio ꝓdigo
Nam vidẽs eũ a longe: vt dicit pe-
trus rauenas in quodã sermõe. di-
xit seruis suis. ite ꝓferte stolam pri-
mam. nõ dixit: vnde venis: vbi fui
sti: vbi sunt que tulisti: quare tantã
gloriã in tantã turpitudinez cõmu
tasti. sed proferte stolã et induite il-
lum. Uidetis quia delicta nõ videt
vis amoris: et tãta misericordia pa
ter delicta nescit. Ultimus dicitur
supernalis glorificatio. vnde pau-
lus ad thi. iiij. Pietas ad oĩa valet
promissionẽ habẽs vite que nũc est
⁊ future. xlij. di. In principio. quod
patet in tertia parte huius epl'e Nã
helyseus mulieri vidue dixit. Ua-
de vende oleum et redde creditori
tuo. Ecce ꝙ misericordia sufficit in
presenti. Tu aũt et filij tui viuite de
reliquo. Ecce ꝙ sufficit in futuro.
Nam mulier significat aniam. filij
intellectũ et voluntatez: domus est
militans ecclesia: in qua viuim⁹ de
oleo. i. de mia. Patet hoc etiaz per
euangeliũ hodiernuz math. xviij.
descriptũ: quod loquit de fraterna
correctione que opus est misericor
die: ⁊ de peccati dimissione que pie
tatis est operatio: hec eñi quo ad ꝓ
ximũ maxima virtus est. Ad quam
septẽ rationibus inducimur: septẽ
quoqꝫ conditõibus regulamur: ⁊ si
ea vtamur septẽ fructibus et trium-
phis coronabimur. prestante dei fi
lio qui ex misericordia pro nobis
in cruce mortuus est. qui cum patre
misericordiarũ et luminũ viuit et re
gnat in secula seculorum. Amen.

¶ Feria quarta tertie hedomade
xl. expositionis epistole de prece-
ptis. Sermo. xix.

h Ec dicit do
minus: honora patrẽ
tuũ et matrẽ tuaz vt sis
longeu⁹ sup terrã. Ex
odi. xx. hoc verba scribunt. Pro ex
ordio huius sermonis querit a do
ctoribus. An christianus de neces-
sitate salutis teneat obseruare legẽ
moysi sicut legẽ xpi. Et dicũt ꝙ in
lege moysi sunt quedã moralia: q-
dam cerimonialia: et quedã iudici
alia. Dimissis cerimonialibusque
de necessitate nõ erãt: nisi quantũ
moralia declarabãt. Nam quantũ
ad ista obseruatio legis moysi erat
nimis dura. Unde augu. ad ianua-
rium refert. ꝙ rabi moyses numera
uit in lege veteri sexcenta precepta
Et dimissis iudicialib⁹. i. ea que fu
erant ordinata per septuaginta se-
nes etate et moribus vna cũ moy-
se vt habet numeri. xj. Nã ista vt di
xi nõ obligãt nisi quantũ faciũt ad
precepta moralia. De ipsis morali
bus loquendo dicũt: ꝙ christianus
de necessitate salutis tenetur ita ad
obseruationẽ vnius sicut alterius.
Et ratio est quia lex xpi cõtinet in
lege moysi. sicut ipsa ꝯtinet in lege
nature. sic rota in medio rote. ezechi
elis. j. Naz lex naturalis habebat

vnũ preceptũ bonũ esse diligenduz et quia hoc erat multũ generale: expositione indiguit: que facta est in lege moysi Quũ cũ duplex sit bonũ Increatum et creatũ. datũ est vnũ preceptũ respectu boni increati qđ est deus. deutro. vj. Diliges dominum deũ tuũ. Et aliud preceptũ respectu boni creati qđ est proximius leui. xix. Diliges amicũ tuũ. vz proximũ. Ad quorũ declarationẽ ordinata sunt decẽ precepta decalogi que magis declarant in euangelio xpi. Hinc ipse xpus math. v. dixit. Non veni soluere legẽ sed adimplere. Et quia necessitatis est legez moysi obseruare: ideo post curationem lepre spũalis que est peccatuz mortale. et post adeptionẽ olei misericordie: lex moysi in medio posita est per epistolã hodiernã. ¶ In qua tres vtiles questiones queruntur. Prima est de legis explanatione. in principio. Alia est de legis recordatione. ibi. cunctus aũt ppl's Tertia est de legis perfectiõe. ibi. Dixitq; preterea deus.

¶ Questio prima de legis explanatione videlicz quot sunt precepta legis: et quot sunt distincta in tabulis et quare in hac ep'la primo ponunt pcepta que ptinẽt ad pximũ.

q Uerit a doctoribus quot sunt precepta legis ⁊ quõ distinguunt in tabulis et quare in hac ep'la primo ponunt precepta que pertinent ad proximũ. Et dicunt quantũ ad primũ ꝙ sunt decẽ. et ratio est quia legislator duo principaliter intendit Primo vt subditi ordinent ad pncipem Secundo vt ordinent ad se inuicẽ. Sic precepta legis ex diuersitate formalis obiecti ordinãt primo ad deum: secundo ad proximũ Ordinant ṽo ad deũ triplici ratione. Primo opere exhibendo reuerentiã diuine maiestati: et sic datur primũ preceptũ. vz Nõ habebis deos alienos In quo precepto scđm Aug. includit quodlibet preceptũ operis deo necessario exhibendũ. Secundo ore exhibendo reuerentiam diuine veritati: ⁊ sic dat aliud preceptũ. vz Nõ assumes nomẽ dei tui in vanũ. vbi glo. Non adduces primã veritatẽ in testimoniũ alicui⁹ falsi crediti vel opinati vel dubij v'l veri nõ necessarij. Tertio corde exhibẽdo reuerentiã diuie bonitati'. et sic dat illud preceptũ. vz Memẽto vt diem sabbati sanctifices. vbi glo. abstinendo ab omni eo qđ cultum dei et quietẽ mentis impedit. Istorũ triũ preceptorũ Primũ pertinet ad patrẽ in quo est auctoritas Aliud ad filiũ in quo est equalitas. Tertiũ ad spiritũ sanctũ in quo est vtriusq; charitas Ordinant etiam nos ista precepta ad pxmũ duplici modo. vz per exhibitionẽ beneficij et perfugam nocumenti. Primo modo dat hoc preceptũ: Honora patrem tuũ et matrẽ tuam. vbi glo. Omni proximo ẽm statũ suũ debemus honorẽ et beneficiũ impendere. artius tñ parentibus qui nos genuerunt. Aliomodo tripliciter esse potest: nocumento operis: oris et cordis. Opere etiã triplici ratione fieri potest. Primo in persona propria proximi. ⁊ sic dat octauũ precептum Nõ occides. vbi glo. nec voluntate: nec verbo: nec manu inno

centē occidas quia de maleficiis ex
odi.xx.scriptū est. Maleficos non
patiaris viuere: loquēdo iudici cui⁹
interest iusticiā facere. Aliomodo
in persona cōiuncta: et sic dat̃ sextū
preceptum. vz Non mechaberis
quo precepto quāuis ꝓprie prohi-
beat̃ adulteriū. quia mechia grece
adulteriū latine. tñ ſm glo. omnis
vsus mēbrorū genitaliū excepto se
dere matrimonij prohibet̃. Tertio
modo in re vtili vel exteriori substā
tia ⁊ sic dat̃ septimū ꝑceptū vz. Nō
furtū facies. quo precepto simplici
ter omnis illicita vsurpatio rei alie
ne ꝓhibetur. Potest etiā fieri nocu
mentū oris proximo et sic dat̃. Nō
falsum testimoniū dices. vbi impli
te ſm aug. ꝓhibet̃ omē mēdaciū et
oē nocumētū oris respectu ꝓximi.
Corde vero dupliciť ꝯtingit nocere ꝓ
ximo sicut duo sunt illa q̃ corde pos
sūt ꝯcupisci puta res delectabilis vł
res vtilis. Si est res delectabilis: sic
datur nonū preceptū vz. Nō ꝯcupi
sces vxorē proximi tui. ſm glo. pro
hibetur concupiscentia cuiuscunqꝫ
mulieris que vxor nō est. Si vero res
est vtilis datur vltimū preceptū. vz
Non concupisces rem proximi tui
His ꝯcordat doctor subtilis ⁊ alex.
de ales in. iiij. di. pe. et nico. de lira
Dicunt etiā doctores quantū ad se
cundū ꝙ iosephus dixit ꝙ quinqꝫ
ꝑcepta erant et vna tabula et quin
qꝫ in alia. qm̃ ad litterā q̃libet tabu
la habebat duas superficies: ⁊ in q̃
libet superficie fuerunt scripta duo
precepta ⁊ dimidiū. et sic in quatu-
or fuerūt scripta decez. Origenes
ponit quatuor ꝑcepta in vna tabu
la et sex in alia. Augu. cōsiderans
rationes formales obiectorum tria
ponit in prima tabula. et septē po-
nit in secunda. et hic modus dicen-
di cōiter tenet̃. Quantū ad tertium
dicunt ꝙ ꝓpter tres rationes hoc
factū est. Prima qr ꝓ statu isto no
stra cognitio respectu dei icipit ab
effectu. vz a creatuta. Hinc paulus
ad Ro. j. Inuisibilia dei a creatura
mundi per ea que facta sunt intelle
cta conspiciunt̃. Item quia hoies
maxime christiani qui sunt fideles
magis sunt proni ad offendendum
proximū q̃ꝫ deū. Tertio quia in di
lectione proximi includit̃ dilectio
dei. Ideo prima pars huius episto
le dicit: honora patrē tuū ⁊ reliqua
que per ea que diximus iam nota
facta sunt.

¶ Questio secunda de preceptorū legis recordatione.

q Uerit̃ a doctoribus que
sunt illa que ducunt nos
ad recordationē ꝑcepto-
rum legis. Et dicunt ꝙ
sunt multa. Primū dr̃ illuminatio
Unde in psal. Preceptum dñi luci-
dum illuminās oculos. Scđm dr̃
inflāmatio. vnde iterū in psal. dici
tur. Ignitū eloquiū dñi vehemen
ter. Tertiū dicit̃ in bono confirma
tio. Hinc dauid dicit. Cōfirma me
in verbis tuis. Quartū dr̃ eterne
vite ingressio. vñ math. xix. Si vis
ad vitam ingredi serua mandata.
Quintū dicit̃ diuina visio. nā moy
ses qui legē tulit quodā raptu deifi
co ad diuinā caligine introductus:
deū per essentiā vidit. vt dicit aug.
in lib. de videndo deū ad paulinū.
Sextū dr̃ diuina clarificatio: quia

facies moysi diuina claritate resplē duit. vnde exo. xxxiiij. di. Facies ei⁹ erat cornuta Septimū dicit diui/ na retributio. vnde in psal. Dauid dicit. Inclinaui cor meū ad facien das iustificatiōes tuas ꝓpter retri/ butionem. Octauū dī secretorum intellectio. propterea dauid dicit. A mandatis tuis intellexi propte/ rea odiui omnez viam iniquitatis. Nonū dī vltima saluatio q̄ idem psal. dicit. Fiat manus tua vt saluet me q̄m mandata tua elegi. Deci/ mum dī diuina timoratio. quia in secunda parte huius epistole dicit. Cunctus ppl'us audiebat voces et videbat lampades et sonitū bucci/ ne monteq̄ʒ fumigantē. ⁊ perterriti atq̄ʒ pauore ꝯcussi steterūt ꝓcul di/ centes moysi. Loquere tu nobis et audiemus: nō loquat̄ nobis deus neforte moriamur. Et ait moyses ad ppl'm. Nolite timere: vt eni pro/ baret vos venit deus et vt terror il lius esset in vobis et nō peccaretis. vʒ preceptoꝝ recordatōe. De quoꝝ recordatione nemo excusationem habere potest cum sint scripta intus in aīa penna spūssancti iuxta illō Jere. xxxiij. Dabo legē meā et scri bam eam in cordibus eoꝝ. nec solū precepta perpetuo memoriali scri/ pta sunt in corde. sed exteri⁹ scripta sunt in corpore manibus ne vnquā aliqua obliuiōe deleant̄. In manī/ bus pmo p decē digitos. In pedib⁹ p decē articulos. Et i capite p quiq̄ʒ sensus interiores: et quinq̄ʒ exterio res. Ideo in tribus partibus corpo ris scripta sunt: vt intelligamus q̄ diuina precepta regulant operatio nes: affectiones: et sensuū conuer/ sationes. Hinc apoc. v. scriptū est. vidi in dextera sedētis sup thronū librū scriptū intus et foris. Quid p dexterā sedētis sup thronū designa tur nisi potentia diuine maiestatis. Et quid pet thronū nisi aīa deuota in qua delectabiliter de⁹ requiescit. Juxta il ud sapi. viij. Delicie mee esse cū filijs hominū. que aīa ꝓpter dignitatē thronus dei dī. Que de/ bet esse clara per puritatē solida per stabilitatē. sublimis p terrenoꝝ elō gationeʒ. Liber in manu sedentis: precepta diuina significat: qui in/ tus et foris scriptus est eo q̄ prece/ pta diuina debēt scribi intus in aīa per deuotionē. foris in corpore per operis obſuationē. Sʒ de his satis

¶ Questio tertia de legis perfecti/ one. vʒ vtrum omnia precepta in dilectione dei velut in perfectiori obiecto consistat.

q Uerit̄ a doctoribus An oīa precepta tanq̄ʒ in no biliori ⁊ perfectiori obie/ cto in dilectione dei con sistāt. Et dicunt q̄ sic. quia cum ad Ro. xiij. scriptum sit. Plenitudo le gis est dilectio: a radice charitatis ſm Grego. omnia precepta ⁊ eorū obseruationes emanāt ⁊ ad ipsam tanq̄ʒ ad vltimū terminū ordinan/ tur ⁊ reducūtur. Nam charitas est qua diligitur deus ꝓpter se. ⁊ pro/ ximus in deo vel propter deum. per fecta aūt dilectio dei vnit mentem diuine potestati diuine veritati et diuine voluntati. Cui⁹ ratio est. q̄ homo perfecta dei dilectione sic si/ bi vnitur q̄ omnes suas actiones refert in dei laudem ⁊ honorē: ipsi⁹ potentiam cū obsequio venerādo

quod ad primũ mandatũ pertinet.
Similiter dirigit omnes suas locu
tiones in dei laudẽ ꝛ honorẽ ipsius
veritatem insectando: quod perti/
net ad secundum mandatum. Diri/
git esse omnis suas affectiones in
dei laudem ꝛ honorẽ ipsius bonita
tem mutando: quod pertinet ad ter
tium mandatũ. Precepta etiã que
pertinẽt ad dilectionẽ proximi ab
ipsa dilectione dei procedunt. Cer
te constat quia quicunq; proximũ
pfecte diligeret: ipsum libenter ho
noraret ꝛ eius neccessitatibus sub/
ueniret ꝛ nũq̃ nocumentũ ei aliqđ
inferret nec corde. nec ore. nec ope
in quo precepta scđe tabule inclu/
duntur. Ecce igit̃ ꝙ omnia prece/
pta in dilectione dei ꝯsistunt Ideo
in. iij. parte huius ep̃le dicitur. Di/
xitq; preterea dñs ad moysen Hec
dices filijs israel. Uos vidistis ꝙ
de celo locutus sum vobis. Nõ fa/
cietis deos argenteos. nec deos au
reos facietis vobis. Altare de terra
facietis mihi et reliqua. Altare dei
cor hominis est. quod in dilectione
dei ꝛ proximi consistens: ad mo/
duz terre debet habere Primo fir/
mitatem humilitatis contra super/
biaz. Hinc. j. pec. v. scribitur. humi
liamini sub potentĩ manu dei. iij.
q. j. Nulli. Secundo soliditatem
fidei contra infidelitatẽ. hereticoꝝ
vt dr̃ in. c. Excõicam⁹. de hereticis.
ꝛ diuinorũ. extra de sorti ca. Excõ/
municamus et sortilegium. q. xv.
iiij. non licet. vbi dicitur. Non licet
christiano elementa colere nec lu/
ne nec stellaruz cursus seruare. Ali/
ter velut pagani sunt. xxxvj. q. v.
Nõ obseruetis. Tertio frigiditatẽ
castitatis cõtra cõcupiscentiã. Nã
qui viderit mulierem ad concupis/
cendũ eaz iam mechatus est in cor
de suo. Matth. v. xxxij. q. v. Sicut
eni. ꝛ c. Si paulus. ꝛ ca. Qui vide
rit. ꝛ. q. vij. Non solum Quarto fe
cunditatem contra insolentiam et
sterilitatem bonorũ operum. Naz
ẜm Gre. Charitas operat̃ magna
si est Quito obscuritatẽ meditati
onis passionis xp̃i. q2 vt ait Greg.
Nihil est ꝙ nõ equo animo tollere
tur si xp̃i passio ad memoriaz redu
catur. Sexto tenebrositatem pe/
narum inferni. hnc dauid Descen
dant in infernum viuentes. Septi
mo condensitatem patientie. iuxta
illud. Ja. v. Patiẽtes estote fratres
Octauo cõprehensibilitatem. vz
gratiarum quia terra cõprehendi/
tur in concauo aque que significat
hic gratiam Hinc. j. petri. j. Spe/
rate in ea que offert̃ vobis gratia.
Nono purgabilitatem quia terra
a multis purgatur. sic cor ab omni
mala cogitatõe purgari debet. Nã
vt dicit hugo. Cogitatio mala pa/
rit delectationem. Ultimo frangi/
bilitatez quia sicut terra frangitur
ad culturam: sic cor frangitur dolo
re peccati vt recipiat gratiam. hinc
psal. l. dicitur Cor contritum ꝛ hu/
militatũ deus non despiciet. de pe.
di. j. cap̃. ij. cap̃. In actione Cor
aũt quod habet has ꝯditiones pre
cepta legis ad que tenemur necessi
tate. vt dicit̃ in exordio mirabiliter
obseruat. Que sunt in. x. tabulis di
gito dei miro modo descripta. que
x. ad memoriã reducuntur que in
dilectioue dei consistunt. quẽ si dile
xissent iudei precepta obseruassent

et nō eorum traditiōes vt dicit euā. hodiernum. Matth.v. que obser/uare nos faciat dn̄s iesus christus qui cum patre ꝛ spū sancto viuit et regnat in secula seculorum. Amen

¶ Feria.v.tertie hebdōe.xl. Expo/sitiōis ep̄le de verbo dei hoc est de sancta predicatione. Sermo.xx.

Factum est

verbum dn̄i ad Jere. a dn̄o dicens. Sta in porta domꝰ dn̄i ꝛ pre/dica ibi verbum. Jere.vij.hec ver/ba scribuntur. Pro exordio huius sermonis queritur. Que sunt opor tuna cuilibet predicatori. Et dicūt docto. ꝙ multa: quorū aliqua sunt de necessitate. aliqua sunt de bene esse ꝛ vtilitate. Primū horuꝫ dicit Conscientie puritas. Hinc paulus j.ad Corin.xiij. dicit. Si linguis hominū loquar ꝛ angelorum cha ritatem aūt nō hebeam factus sum velut es sonās aut cymbalū tiniēs j.q.j.§.opponitur. Hinc quidam dicunt. ꝙ qui extra charitatem. i. in peccato mortali predicat: morta liler peccat. Cōcor. Rich.ꝛ Tho. iij.iiij. di. xix. Aliud est vite clari/tas quia Grego. in omiel. de virgi nibꝰ dic. Cuiꝰ vita despicit restat vt eiꝰ predicatio ꝯtemnatur. Et Jero. ad nepotianū. Nō confundāt ope/ra sermonem tuum ne cū in eccl'ia loqueris: tacitus quilibet responde at. Cur ergo hoc dicis qui ipse nō facis. Tertius dicitur animarum lucrabilitas vt solum ad lucrū ani/maruꝫ predicet veritatem nō tacen do. vnde Benar. dicit. Non licet tacere. cui ex officio incūbit vicia redarguere. Hinc paulus. j. ad cor. viij. dic. Ue mihi si nō euāgeliza uero qꝛ teste propha viritatē requi/ret dn̄s. Facit ad hoc cap. Error. lxxxiij.ꝛ ca. faciētis.lxxxvj. Quar/tum dicitur discretionis luciditas. quia ca. j. de officio custo. dicitur. Omnia cum discretione agantur que omniū virtutum noscitur esse mater. Nam nō omnia vera dicen da sunt: maxime quando inde scan dalum oritur: quia Jero. imo Salu stius fere in principio Jugurti. di/cit. Frustra niti ꝛ nihil aliud se fati/gādo ꝙ̄ odiuꝫ querere: extreme de mentie est. Quintū dicitur tempo ris oportūitas. vnde Grego. xij. ca. pastoralis. Sicut incauta locutio in errorem protrahit. ita in discre/tum silentium eos qui erudiri pote rant in errore dereliqt. Hinc eccl'i. iij. dicitur. Omnia tempus habent tempus tacendi ꝛ tempus loquēdi

Sextum dicitur loci qualitas qꝛ in eccl'ia. vel in alio loco publico debet predicare nō aūt in priuatis domibꝰ ꝛ per oculta conuenticula ne heresis suspicatio nascatur. xxx di. Siquis extra. hinc Matth. x. dꝛ Quod in aure audistis predicate sup tecta. Septimū dicit p̄sone de terminabilitas naꝫ laycis est inter dictum officiū predicandi. extra de hereticis. Sicut in vno. Octauū dicitur sexus seperabilitas. qꝛ vir/ꝛ nō femina debet predicare. xxxij. di. Mulier. xxxiij. q. v. Mulierem

Nonuꝫ dicitur dscendorū vtilitas vnde Ambrosius super lucam Nō mediocre periculum est si cū habe at predicator tanta eloquia dei et

opera que fecit: illis pretermissis lo quatur que seculi sunt. Hinc Esa. xliiij. Ego dominus docens te vtilia. Decimum di: scripturarum intelligibilitas. Nam Grego.xviij. moralium dicit. Qui ad vere predicationis verba se preparat. necesse est vt causarum origines a sacris paginis sumat: vt omne quod loquitur ad diuine auctoritatis fundamentum reuocet, atq; in eo edificium sue locutionis firmet. Undecimum di: diuina paupertas. Luce.ix. Nihil tuleritis in via. vbi Ambrosius. Qualis debet esse qui euangelizat regnum dei: preceptis euangelicis designatur hoc est vt subsidia secularis adminiculi non requirat. Ultimum dicitur auctoritatis non proprietas: quia neq; clericus ad predicandum admittit nisi mittatur. extra de heret. Cum ex iniuncto. Non p visione. nisi probet vt Moyses miraculo. de cōse. di.ij. Reuera. sicut Jere. cui dictum est. Sta in porta domus dñi & predica: vt dicunt verba proposita presentis ep͞le declarande In qua tres vtiles questiões queruntur. Prima de verbi diuini preceptione. in principio. Alia est de verbi diuini obligatione. ibi. Audite verbum dñi. Tertia est de verbi diuini fructificatione. ibi. habitabo vobiscum in loco isto Hic satis. Cōcordat. alex. de ales in tertio.

¶ Questio prima de pceptiõe vbi diuini. vz vtrum teneat populus audire verbum dei sicut et missam.

q Ueritur a doctoribus. Si populus xp͞ianus tenetur audire pdicationem sicut & missam. Et dicunt q; sic propter multas rationes: quarum Prima dicitur comparationis q: non minoris deuotionis debet esse populus xp͞ianus q; iudaicus. Sed populus iudeorum insistebat audientie diuini verbi diebus festiuis quando precipitur audientia misse. de cõsecra. di. j. Omnes fideles ergo. Hinc act. xiij. dicitur Ignorantes voces pphetarum que per omne sabbatum leguntur. Alia dicitur originationis Nam ab audientia diuini verbi originatur omne bonum. vnde Cesarius dicit. Quam uis melius sit facere q; nosse. prius tamen est nosse q; facere Audi scripturam dicentem. Omnis qui non didicerit iusticiam super terram veritatem non faciet. Tertia dicitur periculi inductiõis. Nam de non audientibus verbum dei in psal. dicit Nescierunt. s. benefacere neq; intellexerunt. s. mala que faciebant. in tenebris ambulant. vz non discernendo bonum a malo. Quarta dicitur errorum multiplicatiõis. vñ. xxxviij. di. in ca. Ignorantia: sacrum cõcilium dicit. Ignorantia mater est omnium errorum. Et ysidorus ait. Ignorantia est mater & nutrix oim vitiorum. Quinta dicitur punitionis. Nam paulus. j. ad. cor. xiiij. dicit Qui ignorat ignorabitur. Et prouer. xvij Qui euitat discere incidit in mala. Et osee. iiij. Non est sciētia dñi in terra: maledictum & mendacium & hõicidium & furtum et adulterium inundauerunt. & sanguis sanguinem tetigit. propter hoc lugebit terra et infirmabit omnis qui habitat in ea. Sexta dicitur fidei destructionis. Nã paulus ad Ro.

x.dicit Fides ex auditu.auditus au
tem per verbū christi.ergo si in mū
do deficeret verbum dei: deficeret
fides christi. Unde fetor viciorum.
vnde horror iferni. vnde amor vir/
tutum. vnde spes eternorum nisi a
verbo dei. Septima dicitur.con//
uersionis.q: pphā dicit. Lex dñi in
maculata conuertens aīas. Octa
ua dicitur directōis vnde Joh.xiiij
dicit. Ego sum via veritas et vita.
Nona dicitur comparatōis. Hinc
Augu.j.q.j.ca. Interrogo dicit. In
terrogo vos frēs vel sorores dicite
mihi qd vobis plus esse videt: cor/
pus xp̄i. an verbum xp̄i. Si verum
vultis respōdere hoc dicere debetis.
q nō sit minus verbum xp̄i q̄z cor/
pus xp̄i. Decima di: eiusdem pre/
ceptionis. Nam de conse. di.j.ca.
missas.et cap̄. sequenti precipitur
audientia misse diebus festiuis. Et
ibidem ca. Sacerdote dicitur Sa/
cerdote verbum in ecclīa faciente.
qui egressus fuerit de oratorio ex/
cōmunicet Undecima dicitur obli
gationis. Nam ideo ecclīa non ita
explicite precipit audientiaz verbi
dei: quia curatores animarū obli/
gantur populo predicare. xxxvj.
di. Ecce.ibi.labia sacerdotis z.xvj
q.j.ca. Addicimus: q̄zuis etiā hoc
fecerit ecclesia.nō ita expresse pre/
cepit propter paucitatem predica/
torum z incōmoditatē populorum
Duodecima et vltima dicitur ex/
emplificationis. Nam dominus in
diebus illis quando iere.propheta
bat in terra iuda que cepit.xiij.an
no regis iosie.et continuauit per
xl.annos dixit ei. Sta in porta do/
mus domini et predica.et.reliqua
que de se clara sunt.

Questio secunda de diuini verbi et sancte predicatiōis obligatione.

Ueritur a doctoribus An
populus xp̄ianus ad hoc
preceptū teneat sub pe/
na peccati mortalis. Et
dicunt q loco et tpe maxime pars
illa que indocta est eadez pena ob
ligatur qua tenetur ad audientiaz
misse. Primo propter diuinū pre/
ceptum. Naz qui est in mortali pec
cato z in die dñico nō dat operam
vt cōuertatur: mortaliter peccat eo
q nō obseruat preceptum de obser
uatione sabbati. Et qs modus cō/
uentior est ad acquirendam cōtri/
tionem q̄z auditio verbi dei. vnde
Jere.xxiij.dic Uerba mea sunt q̄si
ignis ardēs dicit dñs: z quasi mal
leus conterens petras. Secundo
propter diuinum obiectū. Nā po/
tissima causa institutiōis diei festi
fuit vt homo aliqualiter deū crea/
torem suuz recognoscat. vnde qui
aliqua hora diei festi deum nō re
cognoscit. minime preceptum de
sanctificatione festi seruauit. Et
quomodo quis melius potest quā
diuino verbo deum cognoscere cū
dauid in psal.dicat. Declaratio ser
monū tuorū illuminat et intellectū
dat. Tertio propter xp̄i exemplūz
qui principalius misit apostolos in
mundum predicare q̄z missas cele/
brare.vnde Math.vltimo di. Eū/
tes in mundū vniuersuz predicate
euangeliū omi creature. Quarto
propter ecclesie stabilimentū que
ordinauit antiquitus vt infra missā
p̄dicaretur: sicut patet per cap̄. Sa/

cerdote.de conse.di.j. Quinto ꝓpter naturale desiderium: quoniā certum est cuilibet eternā vitam desiderare. hinc dauid in psal. Cōcupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore: quod desiderium maxime implet per diuinum verbum. Aristote. j. metha. dicit. Omnes homines natura scire desiderāt. Sexto ꝓpter efficatiam. Nam archidianus super cap. Interrogo vos fratres. j. q. j. dicit. Qd licet corpus christi predicatione maius sit dignitate. tamē predicatio efficatior est vtilitate. quia per corpus xp̄i dimittuntur venialia: per predicationem dimittuntur mortalia. Septimo ꝓpter excludimentū. Naȝ cū eccl'ia excludat a missa interdictos. scismaticos. excommunicatos. hereticos infideles aliosq; ab ipsa p̄cisos: tñ a predicatione nō seperat quemq̄ȝ sicut patet de consecratiōe. di. j. ca. episcopus. Octauo propter detrimentū quia si ppl's staret aliqd tēpore sine audientia misse ⁊ diuini verbi: licet vtrūq; sic nociuuȝ: tamē ceteris paribus experientia teste incomparabiliter eueniret damnuȝ anime in fide ⁊ moribus ex carētia diuini verbi q̄ȝ ex carentia misse. Naȝ populus absq; diuino verbo est sicut mūdus absq; sole. Nono ꝓpter seperamentū quia si separaretur pars populi et habeat sacerdotem ignaruȝ celebrantē. altera habeat alium predicantē: statim eueniet parti audienti missas a sacerdote ignaro qd scribit Matth. xv. Si cecus ceco ducatum prestet ambo in foueaȝ cadunt. Decimo propter emolimentū. Nam siquis continuat predicationes discit qd sit dimittēdū qd sequēdū qd operandū. vñ methaphorice verbū dei dicere potest illud quod Joh. viij. di. Qui sequitur me nō ambulat in tenebris. Undecimo propter nutrimentū. Corpus eni sine cibo viuere nō potest ⁊ anima sine predicatione bñ stare nō valet. hinc math. iiij. xp̄s dixit. Non in solo pane viuit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Duodecimo ⁊ vltimo propter complementum. Nam diuinum verbū implet omē desiderium nō solum in hac vita ȝ etiā in futura: iuxta illud psal. In eternū dñe permanet verbuȝ tuum ꝓpter hoc ait Jere. Audite verbuȝ dñi omnis iuda. hec dicit deus exercituū. Bonas facite vias v̄ras ⁊ studia vestra. Studium est intenta applicatio animi. cetera patent. Propter hoc in verbis mēdacib[9] i. eorum qui dicebant ꝙ propter templū hierl'm seruaret deus ppl'm q̄uis peccaret: qd erat mēdacium

¶ Questio tertia quot sunt fructus predicationis vel diuini verbi.

Queritur a doctorib[9] q̄t sunt fructus p̄dicatiōs v'l diuini verbi. Et dicunt ꝙ sunt. xij. Prim[9] dicit irradiationis quia diuinum verbū habet irradiare intellectum iuxta illud psal. Declaratio sermonum tuoȝ illuminat ⁊ intellectū dat paruulis. Alius d' demōstrationis iuxta illud psal. Lucerna pedib[9] meis verbum tuū. ⁊ lumen semitis meis Tertia dicitur declaratiōis quia sapien. j. fons sapientie verbū dei.

Quart⁹ dicitur decorationis naz plusq̃ intellectus fuerit irradiatus postq̃ fuerit sibi iter salutis osten/suz:postq̃ in omnibus que sunt necessaria ad salutem fuerit declara/tus:dicitur ei a pphã:decorem in/duisti amictus lumine:quo vident bona ⁊ mala ṽtutes et vicia. Hinc idem ppha psal.ix.dicit. Eloquia dñi eloquia casta argentum igne examiatū probatum terre purgatū septuplū. In quibus speciositates dignitatis.vj.per ordinem ostēdit Prima auctoritatis quia eloquia dñi.non Aristo.nō platonis. Alia castitatis. vnde Jero. Ama sciētiā scripturarū et vicia carnis nō amabis. Tertia suauitatis quia argentum Hinc dauid. Quaz dulcia faucibus meis eloquia tua. Quarta charitatis quia igne examinatuz. iuxta illud psal. ignitum eloquium tuuz. Quinta spiritualitatis quia pbatum terre.i.a terra.vñ Grego. Ignominiosum valde est sub eius status specie gloriam mūdi ⁊ diui/cias querere in quo debet alios ad contēptum temporaliū prouocare Sexta puritatis quia purgatum septulū.vz vij.gradus spūsſci Esay. xj. Requiescet super eum.s.d.s.s.⁊ intellectus.s.con.⁊ forti.s.scientie et pie. ⁊ re.eum.s.ti.dñi. Quintus dicitur viuificationis.vnde puer. xiij. Lex dñi fōs vite Patet etiā lu. vij.in suscitatiōe adolescētis ⁊ Jo. xj.in suscitatōe Lazari. Sextus dicitur cibationis que est signum vite.vnde Augusti. Sicut nullum est malus signum predestiantiōis eterne q̃ verba dei libenter audire sic nullum est peius signum. q̃ illa contemnere. Hinc Johãnis.viij. Qui ex deo est verba dei audit. qꝛ non in solo pane viuit hō Math. iiij. Septimus dicitur consolationis. Canticorum.v. Anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est Hinc psalmi. Factum est cor meuz tanq̃ cera liquescēs. Et alibi. Memor fui dei ⁊ delectatus suz. Hanc suauitatez sensit maria Luce.x.sen serunt ⁊ ministri iudeorū. Joh. vij. dicentes. Nunq̃ sic locutus est hō Octau⁹ dicitur inebriationis.sicut inebriatus ē Joseph de quo dī in psal. Eloquium dñi inflāmauit eum. Sic inebriati sunt discipuli Luce vltimo. nec mirum si in predicatione inflammantur et inebriantur audientes quia Math. x. dī predicatoribus. Nō eni vos estis qui loquimi sed spiritus patris vestri qui loquitur in vob. Nonus dicitur contractionis. quia Jere. xxiij. ait domin. Uerba mea sunt quasi ignis ardens ⁊ quasi maleus conterens petras. Quid durius petra:quid molli⁹ aqua:⁊ tamē gutta eius spe cadendo lapidez cauat. sic cor durum.ait abbas. Joh. in vitis patrum verbū dei aper't. Decim⁹ dicitur defensionis. defendit enim ab omibus inimicis. quia prouer. xxx. scriptum est. Omnis sermo dei ignis clypeus est omnibus sperā/tibus in se. O quot vicibus visum est populos verbo dei rebelles multis a deo tribulationibus flagellari conuersosq; sanari. quia in psal. scriptum est. Misit verbum suum ⁊ sanauit eos. Hinc domin⁹ in psal. dicit. Si populus meus audisset. me:pro nihilo inimicos eorum hu

miliassem. Undecimꝰ dicit lucrationis quia Luce.viij.dicitur. Semen est verbum dei: quod si cadit in terram bonam facit fructũ centesimum. Ultimus dicitur glorificationis. quia Joh. viij. scribitur. Siquis sermonem meũ seruauerit mortem nõ gustabit ineternũ. Et dominus in tertia parte huius eple dicit. habitabo vobiscũ i loco isto in terra quaz dedi patribus vestris a seculo ꝛ vsqz in seculũ. Igit preceptioem obligationem ꝛ fructificationem diuini verbi xp̃s cõsiderans qui habet. xij.cõditiones predicationis ait in euangelio hodierno Luce.iiij. Quia ꝛ alijs ciuitatibꝰ oportet me euãgelisare regnũ dei. quia ad hoc missus sum. vz vt diuino verbo omnes salutem consequantur: quam ipe nobis condonare dignetur: qui vi. ꝛ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Feria sexta tertie hebdoma. xl. de fidei virtute. Sermo. xxj.

c **Onuenerũt** filij israel ad moysen et aaron ꝛ versi in seditionem dixerũt: da nobis aquã vt bibamꝰ. Numeri.xx.c. hec verba scribunt. Pro exordio huius sermonis a doctoribus querit. An ipugnatio fidei p seditionẽ sit maximũ peccatorũ. Et respõdent dicẽtes ꝙ seditio est tumultus ad pugnã qui opponitur iusticie: et communi bono multitudinis poplo. Et ideo ex suo genere est pctm̃ mortale. vñ apls enumerat seditionẽ.ij. ad Corinthi. xij. iter pcã mortalia: ꝛ hoc quidem tanto peccatũ grauius est quanto bonũ quod impugnat maius ꝛ vtilius est: ꝛ quãto magis per ipm homo a deo elongat. hoc accidit qñ seditio est contra fidẽ: nam talis impugnatio fidei infidelitas est q̃ in puersitate morũ maximũ pcõꝝ dicit. Quod pctm̃ cõmiserũt filij isrl non prebentes fidẽ bonitati diuine ꝛ cõuenientes ad moysen et aaron versi in seditionẽ dixerũt: da nobis aquam vt bibamus. que sunt verba presentis eple declarande. In qua tres vtiles questiones queruntur.

Prima est de fidei diffinitione. in principio. Alia est de fidei ꝯditione. ibi. ꝛ apparuit gloria dñi. Tertia est de fidei ꝯtradictione ꝛ imp̲bation. ibi. dixitqz dñs ad moysen ꝛ aaron: cur non credidistis. ꝛc̃.

¶ Questio prima de fidei diffinitõe

q **Ueritur** a doctoribus: Quid sit fides. Et dicunt ꝙ fides duodecim modis capitur. Unomodo pro sacramento baptismi. xlv. di. de iudeis. Et in fine huius capli de iudeis baptizatis dicit Oportet vt fidem quã etiã vi vel necessitate susceperunt tenere cogant. Secũdo mõ p castitate thori vt vir ꝛ vxor sibiuicẽ fidẽ seruẽt. xxvij.q.ij. Cõiuges. Tertiomodo pro ꝯuentionali securitate. xxiij.q.j. Noli extimare. in quo c. dicitur Fides qñ pmittitur hosti seruãda est. Quarto modo pro conscientia. ad Roma. xiiij. Omne qđ nõ ẽ ex fide peccatũ est glo. Omne quod nõ est ẜm cõscientiam. de pe. di. iij. §. illud. vltra medium. Et de pe. di. iiij. c. In domo dicitur Omne quod fit ꝯtra conscientiã edificat ad gehennã. Quinto

modo pro credulitate de qua fide loquit Grego. Fides nõ habet meritũ vbi humana ratio phibet experimentũ. intelligendo ꝓm doctores de ratione precedente: puta cũ quis aliter nõ crederet: nisi hũana ratõe duceret. Concordat Alexã. d̃ ales ꝛ Bona. in. iij. di. xxiij. ꝛ tho. 2ª 2ᵉ. q. iij. ar. x. Qui etiã concordat in dictis exordij. 2ª 2ᵉ. q. xlij. ar. ij. ꝛ. q. x. ar. ij. Sextomodo ꝑ cognitione que habetur in epl'a ad Roma. j. Justicia dei in eo reuelatur ex fide in fidem. glo. Ex fide spei, in fidẽ rei

Septimomodo ꝑ equitate actionum. extra de accu. Cum. Octauo modo ꝑ innocentia et simplicitate bona. xxij. q. iiij. Innocens. Nonomodo ꝑ confidentia. prouer. ij. Virũ fidelem quis inueniet. Decimomodo ꝑ legalitate que dolo est cõtraria. extra de deposito. bona fides. Undecimomodo pro virtute theologica de qua paulus. j. ad corinthi. xiij. Nunc aũt manent fides spes: charitas. Ultimomodo pro collectione articulorꝫ ꝛ credendorꝫ vel pro obiecto fidei. Et accipiẽdo fidem istis duobus modis vltimis diffinitur ab apl'o ad hebreos. xj. dicente Fides est substãtia sperãdarꝫ rerũ: argumentũ nõ apparẽtiũ Ubi notandũ scd̃m phm. ij. de anima ꝙ habitus cognoscunt ꝑ actus ꝛ actᵘ ꝑ obiecta. fides ergo cũ sit habitus quidã mentis: cognoscit per actuꝫ suũ qui est credere: qꝛ ꝓm augu. Fides est credere ꝗ nõ vides. Cognoscit etiã ꝑ obiectũ huiᵘ actus: qꝛ cũ actᵘ suus sit credere q est actus intellectu: determinati ad vnũ ex iperio volũtatis habet ordinẽ ad bonũ qd̃ est obiectum voluntatis: et ad verũ quod est obiectũ intellectus. Fides ergo cũ sit virtus theologica habet idem ꝑ obiecto ꝛ fine. vꝫ summũ verum et summũ bonũ qd̃ est veritas prima. Hinc dyonisius de diui. noi. ca. vij. dicit Fides est circa simplicẽ ꝛ semp existentem veritatẽ. Et quia veritas prima que deus est in pñti non videtur sed sperat. ideo fides dicitur substantia que est prima inchoatio rei: sperandarũ rerũ. vnde apl'us ad Ro. viij. Quod non videmus spamus. Et quia sicut ꝑ argumentũ intellectᵘ inducit ad adherẽdum alicui vero. Ita per fidẽ adheret deo. Ideo dicit argumentũ non apparentiũ. Cõcordat Tho. 2ª 2ᵉ. q. iiij. arti. j. qui ordinat apl'i verba in forma diffinitionis dicẽs Fides est habitus mentis ꝗ inchoatur vita eterna in nobis faciẽs intellectũ assentire nõ apparentibus. hec ille. Et magr̃ di. xxiij. Fides est veritas qua credunt que non vident. Sed de his satis. Nam ex his apparet effectus fidei scd̃m Alex. qui dicutur stabilitas cũ dicitur: substãtia quia ꝓm Augu. fides est fundamentum omniũ bonorũ. firma adhesio cum dicit: sperandarũ rerũ. Nam licet fides non habeat certã cognitionẽ: non tamẽ habet dubitationẽ quia dubiᵘ in fide infidelis est. extra de here. ca. j. Extra de sũma trini. et fide catholica. ca. j. vbi dicit. In fide nullus debet dubitare. xxiiij. di. Quando epus. ꝛ intellectus illuminatio. vnde Criso. Fides religionis catholice lumen est anie. Sic fide illuminati Moysen ꝛ aaron ingressi dimissa multitudine añ taberna-

culū sederis corruerūt ꝓni in terrā
vz ex humilitate. clamaueruntq;:
ad dn̄m potius. s. corde: q̄z voce iu
xta illud psal. Clamaui in toto cor
de meo exaudi me dn̄e: atq; dixerūt
dn̄e deus exaudi clamorē ppli hu/
ius. non. s. deuotionis sz murmura/
tionis. ⁊ aperi thesaurū tuū. i. secretū
quod antea nō apparuerat: fontem
aque viue: vt saciati cesset murmu/
ratio eorū. O gloriosa fides sancto
rum que taz cito exaudiri meruisti.

¶ Questio scd̄a de fidei conditiōe.

q Uerit a doctoribus que
sunt ꝯditiones fidei? Et
dicūt breuiter ꝙ sunt duo
decim que per ordinez in
ferius describunt. Prima nobilis
fidei conditio dr̄ fundatio. Sic eni
ſm phm argentū viuū principium
est omniū metallorū et albedo om
nium colorum: sic fides est princi/
pium et fundamentū oium virtutū
atq; donorū. Unde aug. super ioh.
dicit. Sicut in radice arboris nulla
prorsus species apparet pulchritu/
nis. et tamē quicquid est in arbore
pulchritudinis vl' decoris ex illa ꝓ
cedit. Sic ex fidei humilitate: quic
quid meriti: quicqd beatitudinis
anima susceptura est: ex fidei fūda.
mento procedit. iuxta illud psalmi
ste. Omnia opa eius in fide. Alia
dicitur purgatio. hinc math. x. scri
ptum est. Fide purgās peccata eo/
rum. Et prouer. xv. Per misericor/
diā et fidez purgant pctā. Et bern.
in quadā epl'a. Sola fides et men/
tis ad deū ꝯuersio sine effusiōe san
guinis: et sine ꝓfusione aque: salutē
sine dubio operat volenti: sed non

valenti: prohibente necessitatis ar
ticulo baptizari. di. iiij. ca. Bapti.
vbi dicit Fides supplet vbi defficit
baptismus vel aliud sacramentum.
Tertia dr̄ viuificatio. abacuch. ij.
et ad ro. j. Justus ex fide viuit. Nā
fides est similis cordi omnia in cor
pe viuificanti. Quarta dicit illumi
natio Mathei. ix. Creditis ꝙ hoc
possum facere vobis: et tetigit ocu
los eorū dicēs. ſm fidem vestrā fiat
vobis: et aperti sunt oculi eorū. Et
augu. Fides est illuminatio mētis
ad summā veritatē. Et criso. Fides
lampas est quia sicut lampas illu/
minat domū: ita fides aiam. Et au
gu. sup ioh. Noli intelligere vt cre/
das: sed crede vt intelligas. Quin
ta nobilis conditio fidei dr̄ distin/
ctio. Unde paulꝰ ad ro. iiij. de abra
am dicit. Signū accepit circūcisio
nis: signaculū iusticie fidei. ⁊ c. xiiij
Omne ꝙ nō est ex fide peccatum
est. et luce. xj. Qui nō mecū est. s. p
fidem: cōtra me est. quia ſm aplm
ad hebre. xj. Sine fide īpossibile est
placere deo. j. q. j. Nō sanat. xxviij
q. j. in principio. et ca. Sic eni. De
pe. di. iij. § illud. extra de resti. spo.
literas. de ꝓscripti. Qm̄ c. ē. Sexta
dicit cōiunctio: quia tolle fidē ⁊ tol
lis omnē vnitatez. Unde bern. sup
canti. Dicamus fidē vitē: virtutes
palmites: botrū opus: deuotionē vi
nū. Septima dr̄ despōsatio Osee
ij. Despōsabo te mihi in fide Octa
ua dr̄ protectio. Hinc ad ephe. vlti
mo dicit apl's. In oibus sumentes
scutū fidei. Et daniel'. vj. Nulla le/
sio inuenta est in eo qui credit deo
de qua psal. dicit: Scuto circūda/
bit te ⁊c. Nona dr̄ probatio. vnde

bern.de duodecim gradib⁹ hūilita
tis. Qualis inqt sit cuiuscūqꝫ fides
tribulatio probat.j.petri.j.ca. Mo
dicum nūc si contristari oportet in
varijs temptationibus:probatio fi
dei vestre multo preciosior est auro
quod ꝑ ignē probat̃. Decima dici
tur oꝑatio math.vltio. Signa aūt
eos qui crediderint hec sequentur
in noīe meo demonia eijcient. Un
de bonauen.in centiloquio Uirtu/
ti fidei miraculū tribuit. Math.xv.
O mulier magna ē fides tua.mat.
xvij. Si habueritis tantā fidē sicut
granū sinapis dicetis huic monti
transi hinc ⁊ transibit. Et marci.ix
omnia possibilia sunt credēti. sicut
accidit cuidā fideli qui simplici aīo
credens euāgeliū ꝯtra paganos di
sputans percussit montē martello
transi hinc in noīe iesu ⁊ i mare trā
siit. Undecima dicitur triunpha/
tio Joh.v. Hec est victoria que vin
cit mundū: fides vestra. ad hebre.
xj. Sancti per fidē vicerunt regna.
Ultia dr̄ coronatio. apoc.ij. Esto
fidelis vsqꝫ ad mortē ⁊ dabo tibi co
ronam vite. Hinc est ꝙ moyses me
rito fidei vt habet̃ in secunda parte
huius epl'e post apparitionē glorie
i.cuiusdā nubecule splēdide in qua
erat angelus qui loquebat̃: de pe
tra dedit aquas ppl'o murmuranti
Text⁹ clare loquit̃ iō cetera dicem⁹

¶ Questio tertia de fidei contradi/
ctione ⁊ improbatione. vꝫ quibus
fides efficitur mortua.

q Uerit a doctoribus: qui/
bus fides ꝯtrariatur vel
improbat̃ ⁊ efficitur qn̄qꝫ
mortua. Et dicūt ꝙ mul/
tis modis quorū omniū eligam in
presentiarū aliquas impugnatiōes

Prima impugnatio fidei dicitur
amor superbie: sunt eni quidā qui
quāuis credant que necessaria sunt
ad salutē. tamen ſm fidē quā tenēt
propter dignitates ⁊ honores: aut
per tranquillitates et iectas: opera
bona nō operantur. Et ideo fides
eorū mortua est. quia Jaco.ij. scribi
tur Fides sine oꝑibus mortua est.
Alia ṽo econtra licet nō credant
tū apparenter vident̃ bona operari
vt in numero bonorum cōputati di
gnitates ⁊ honores assequivaleant
quibus illud Math. vj. dici potest
Receperūt mercedē suā. Alia im/
pugnatio dicit̃ amor luxurie q: sūt
plurimi recte credentes ⁊ fornicati
ones ⁊ adulteria: incestus sacrile/
gia ⁊ sodomias operantes ⁊ hoc q:
adeo ceci sūt amore luxurie ꝙ licet
credant tamen ſm fidē opera bona
non oꝑantur. Nam vt.ij. Regu.xj.
scribitur. licet dauid crederet tamen
cecus amore luxurie nō solū adulte
rium sed homicidiū fecit. fatuus ṽo
salomon vt.ij. Reg.xj.ca. dicit̃ pro/
pter mulieres ydola veneratus est
quorū duoꝝ ⁊ similiū fides mortua
est. Alij ṽo econtra bona videntur
operari quāuis nō credant vt luxu/
riari possint: sicut hi qui sub ꝑtextu
cōpaternitatis ⁊ spūalis cure carna
litatē venerant̃: tū ꝑtranseo. q: sim
plices mulieres clandestine despō/
santes sub pretextu mr̄imonij enor
ma oꝑantur. quod ꝓhibetur extra
de clande.despo.ca. Cum inhibitio

Tertia impugnatio dicitur amor
auaritie: Nam multi licet credant
furta rapinas vsuras et symonias
sectant̃. quia iuxta pphām. oculos

sinos statuerunt declinare in terrā. Quidā econuerso licet non credant tñ opa bona demōstrāt vt lucrētur sicut questores qui multa ꝓmittunt ⁊ nihil obſuant et vsurarij ⁊ alij ypocrite qui vt fidem habeant plurima bona fingūt. ꝑtermitto sacerdotes qui ca. aie. xiij. q. j. multa alligantes imponūt penitētibus missas vt pro illis accepta pecunia videanť eos ab onere penitentie releuare. q vituperantur xxvj. q. vij. Alligāt. j. q. j. Emēdari. De vita ⁊ hone. cle. Cum ab oī. Quarta impugnatio dicitur timor mundan⁹. Nam plurimi fidē habentes timore poti⁹ eligunt perdere celū q̃ʒ amittere euū: Ob hoc peccant ⁊ peccare se putāt ⁊ peccare nō curāt: quibus dicitur Luce. xij. Nolite timere pusillus grex quia cōplacuit patri vr̄o dare vobis regnū. Alij ṽo non credunt ⁊ tñ timore perdendi mūdana operantur bona: abstinēt a malis ne puniantur: sed ve illis q: vt ait Grego. vilescunt tpalia dum desiderantur eterna. Quinta impugnatio dicit̃ timor vanus. nā aliqui licet credāt tñ timore vano potius eligunt dñis tpalib⁹ obedire quā deo. vñ contra eos actu. dī. v. oportet deo obedire magis q̃ʒ hoibus. xj. q. iij. Si, dñs. xv. q. vij. Iuratos. extra de sac. Ex relatu. Alij econtra licet nō credant tñ ne fauorē dñoꝝ ⁊ famā ꝑdant videnť bona opari. ꝯ quib⁹ Jo. xij. dī Dilexerūt glīā hoim magis q̃ʒ glīaʒ dei. Sexta ipugnatio dī timor humanus: qm̄ quidā licet credāt tñ ne dampnū corpis incurrāt vt mulieres nō verberenť a maritis ⁊ serui a dñis ſm fidē nō opanť. hoc timore peccauit petrus et alij discipuli tpe passionis xp̄i. Alij ecōtra licet nō credant tñ bona operanť ne perdāt vitā vt heretici maxime qui de aīa simplici dicunť ca. vnico de hereticis. i clemētis. Septima impugnatio dicit̃ vehemens tentatio: sunt eni pleriq; qui licet ꝑfecte credant ⁊ iustissime viuant plurimaq; bona opentur: tamē deo ꝑmittente horribiles vexationes de fide patiunť ⁊ quāuis de illis doleant ⁊ ꝓ liberatione suppliciter exorēt: nō desinūt tñ molestari qđ accidit aut ex naturali passione quā medici melācholiā appellant: quibus post multas orationes fuga cōsulenda est. Aut ex culpe cōmissione maxime ꝓprie cōfidentie. Hinc Grego. Tentari permittit deus vt dū per tentationē homo concutitur imbecillitate sua cognita in deo fortius solideť. Aut ex grē infusione sicut paulus fuit tētatus stimulo carnis. j. ad Corin. xij. Omnes hi ad orationē confugiant: et si liberentur: deo gratias agāt: si nō: martyrij palmā procul dubio expectent. vñ Aug. de verbis domini. Piscis bonus pia fides est ⁊ viuit inter tempestates hui⁹ sc̄li.

Octaua impugnatio dicit̃ nō obligatio: q: sunt multi qui credūt: tñ scd̄m fidem non operantur q: non obliganť. vt patet in preceptis affirmatiuis ⁊ in oibus q potius debent vitam perdere q̃ʒ vitā negare: sed si periculū nō iminet desistunt. Nona impugnatio dicit̃ status ꝯsideratio q: sunt qui credunt: ⁊ tñ ſm fidē non operantur: quia ad eoꝝ statū non pertinet quod flendum est. vñ non licet zelanti religioso furem su

spendere ꝛ homicidá interficere q: ij.thimo.ij. Nemo militás deo im/plicat se negotijs sclaribus. nemo mittat falcé in messem alienã. De cima impugnatio dicit finis euen/tio q: sunt qui credunt: ꝛ tñ ſm fidé non operantur quia in bonũ finem euenire nõ putant. quia vt Jero. ait frustra niti ꝛ nihil aliud se fatigãdo q̃ȝ odiũ querere extreme dementie est Hinc est quod btã virgo innocé tem filiũ suũ passionis tpe nõ defen dit non excusauit: q: diuino lumine illustrata bonũ finé ide euéire pui/dit. ꝛ obstiatis ſm Math. vij Sctm̃ dare canib⁹ noluit nec margaritas inter porcos ꝓiecit ad ei⁹ etiã statũ non decuit nec necessariũ putauit.

Undecima impugnatio dicit mala consuetudo q: sunt qui credunt ꝛ ſm fidem bonã nõ operantur quia mala cõsuetudine retinentur: q̃ ſm hugoné necessitaté parit. Duodeci ma ꝛ vltima ipugnatio dicit mala associatio. Nam sunt qui credũt ꝛ ſm fidem bona nõ opantur: q: ma/la societate impediunt. Hinc est ꝙ ecclia statuit quomodo debemus ꝛ in quibus ꝯuersari cum infidelibus extra de iudeis: ad. hoc. ꝛ cũ sit. ꝛ in mltis caplis Sicut accidit moysi et aaron qui vt dicit magister cum in alijs fiducialiter egissét turbati mur ratione pplĩ in hoc diffident se ha/buerunt: quod dñ o manifestante cognitũ est ꝑ hoc ꝙ non ad primã percussioné egresse sunt aque: dixit ergo dñs ad moysen ꝛ aaron: quia non credidistis mihi vt scificaretis me. i. scm̃ ꝛ firmũ in verbis meis sa ceretis corã filijs israel: nõ introdu cetis hos pplós in terrã quã dabo eis: Et sciédũ ꝙ moyses nõ dubita uit de dei potentia: sȝ de dei miseri/cordia in cõparatione ad peccatum pplĩ. Cetera patent. O igitur glo/sa fides cuius sediciosa ꝯtrarietas maximũ peccatũ est. que es substan tia rerũ sperandarũ et argumentũ nõ apparétium. que. xij. nobilitati/bus splendes. que. xij. pugnationi/bus turbaris ꝛ tamen oia vincis q: non tantũ xpianis sed samaritane ꝛ samaritanis grãm inuenisti vt pa tet in euãgelio hodierno Joh. iiij. Igit agamus ſm gregoriũ qui ait Tunc veraciter fideles sumus si qđ verbis ꝓmittimus opibus adimple mus. prestante dño iesu xpo. Qui viuit ꝛ regnat in scla sclorũ. Amen

¶ Sabbo. iij. hebđe. xl. expositiõs eplé. de ꝟtute susanne. sermo. xxij.

Erat vir in babilone ꝛ nomé eius Joachim ꝛ accepit vx orē nomine susannã filiaȝ helchie pulchraȝ nimis et ti/mentem dñm Danielis. xiij. hec verba scribũtur. Pro exordio hui⁹ sermonis queritur a docto. Quid sit matrimoniũ ꝛ quare sit institu/tum Et dicuntꝙ matrimoniuȝ est viri ꝛ mulieris coniunctio indiui/duam vite consuetudinem retinés xxvij. q. j. §. j. extra de presup. illud Et dicitur viri ꝛ mulieris in singu/lari: quia neqȝ vnus vir plures vxo/res: neqȝ mulier vna plures mari/tos potest habere. Coniūctio di/citur animorum. indiuiduam vite consuetudinem retinés dicitur: q a neuter absqȝ consensu alterius pōt continentiam profiteri vel oratiōi

vacare.xxxiij.q.j.cap.ij.iij.et.iiij. Et hoc est intelligendũ de matrimonio fidelium. Cõcordat Bona. Alexã. Rich. ꝛ Tho. in iiij. di. xxvj Et fuit institutum ante peccatum ad procreationẽ prolis. Hinc deus homini vt Gene. ij. scribitur mulierem in adiutoriũ de costa formauit ꝛ dixit eis. Crescite ꝛ multiplicamini. Post peccatum vero institutum est ad remedium: cum dixit deus noe: ꝛ filijs eius Geñ. ix. Crescite ꝛ multiplicamini Et hec tãguntur. xxij. q. ij. His ita. Et extra de diuor. Gaudemus. secũdum conuinctionem xpi ꝛ ecclesie institutionẽ habuit in noua lege. Ad quod probandum potest induci illud Math. xix. Quod deus coniũxit homo nõ separet. Propter hanc institutionem matrimonij vir habitans in babilone qui vocabatur Joachym ꝛ creditur quod fuit de tribu iuda: accepit vxorem nomine susannam filiam elchie pulchram nimis ꝛ timentem deũ. Et cũ susanna inter preterur liliũ de quo illud Canti. ij. dici potest. Sicut liliũ iter spinas sic amica mea inter filias. Ideo in hac pñti epistola hodierna de qua sumpta sunt ṽba proposita: de hoc lilio statuo loqui. Ubi de eo tres vtiles querunt questiones. Prima de susanne nephãda temptatõe. in ꝑncipio. Alia de susanne maligna accusatione ꝛ cõdempnatione. ibi exclamauit. Tertia de susanne diuinatiua liberatione. ibi. Exaudiuit dominus vocem.

Questio prima de susanne nephanda teptatione.

q Ueritur a doctoribus qs fuerit modus et ordo temtatiõis susanne. Et dicũt ꝙ in nephanda tentatione susanne quatuor per ordinẽ ãnotantur. Primũ est persone tentate virtus puta ipsius susanne: cuiꝰ virtus claret Primo a nobilitate generis q: fuit de tribu iuda: et vxor ioachim qui erat honorabilior omnium iudeorũ: ꝛ vt credũt doctores de eadẽ tribu erat: de quo illud prouer. xxxj. dici põt. Nobilis in portis vir eius qñ sedebit cuz sonatoribus terre. Sed magis nobilior erat quia virtutibus clarebat. Nam iero. ad zeleutiã dicit. Summa apud deũ nobilitas est: clarũ esse virtutibus Scdo claret virtus eius a pulchritudine corporis. Ait eñi daniel Erat vir in babilone: et nomẽ eius ioachim: et accepit vxorem noie susannã filiã elchie pulchraz nimis. Bern. ad mgr̃m Guil'm dicit. Genus clarũ: corpus aptũ: forma euidens: ingeniũ velox: eruditiõis vtilitas: et morũ honestas: gloriosa q dem sunt. Tercio claret virtus eius ab humilitate metis: quia dicit daniel: timentẽ deũ. Scriptũ est enim prouer. xxxj. Mulier timens deuz ipsa laudabit. Quarto claret virtus eius ab obseruantia diuine legis. Uñ dicit daniel. Parẽtes eni illiꝰ cũ eẽnt iusti erudiebãt filiã suã ꝑm legez moysi. Et qñ in abundantia diuitiarũ et honore seculi: raro sanctitas possidetur. quia scriptum est eccle. xiij. Beatus diues qui inuentus est sine macła. Ideo ad ãpliorẽ cõmẽdationẽ adiũgit. Erat aũt ioachim diues valde: eratqꝫ ei pome

rium.i.viridariū pomoꝝ vicinū do mi sue. Et ad ipm cōfluebant iudei eo ꝙ esset honorabilior oim. Magna igit fuit ꝟtus susanne: quā nec nobilitas generis: nec pulchritudo corpis: nec copia diuitiarū: nec honor hospicij: minuere potuerunt. Aliud ꝓncipale qd in nephāda tētatione susanne notat est tentātiū status. Qui a quatuor alijs declaratur Primo a maturitate etatis q: erāt senes ꝯstituti duo. Scdo a sublimitate auctoritatis quia iudices in anno illo. Tertio ab apparantia sanctitatis: quia presbiteri. Quarto a violētia iniquitatis. Unde dicit daniel. Et cōstituti sunt duo senes iudices in anno illo: de quibus locutus est dns. Quia egressa est iniquitas de babilone a senibus iudicibus qui videbant regere populū. iere. xxix. Isti frequentabant domū ioachim: et veniebant ad eos oēs qui habebāt iudicia. Tertiū principale quod in nephanda tentatione susanne annotat est tentatiōis ortus que a quatuor orta est. Primo ex impudico aspectu. Unde infert daniel. Cum aūt ppls reuertisset post meridiē igrediebat susanna que ꝑ verecundia primo cū puellis stabat in camera. et deambulabat in pomerio viri sui: vz causa recreatiōis. Et viderūt eā senes cottidie. Ideo ecci. ij. di. Oculi sapientis in capite eius. Et de conse. di. ij. Accepisti De sacra. vnc. ca. vno. Scdo ex inordinatu affectu. Unū sequit. Et exarserūt in ꝯcupiscentiā eius. Amor enim vt ait iero. forme mulieris rationis obliuio est: et insanie proximus. Tertio ex inordinato et excecato intellectu. vnde dicit: Et auerterūt sensum suū. i. intellectū. s. a rectitudine iudicij. Et declinauerunt oculos suos ne viderent celū neq3 recordarent iudiciorū iustorū sapien. ij. Excecauit eos malicia eorum. Unde poeta quidā. Non bene cernit amor videt oia lumine ceco Dicit amor cecus dedecus esse decus Hinc ponunt multa i textu que nō recitat ecclesia. Quarto ex vesano conatu: q: vt ex his que ecclia non recitat apte patet vulnerati amore illius et pre verecundia inuicē hoc nō reuelantes. dixit alter ad alterū eamus domū: vt quisq3 eorū reuerteret otius ad colloquendū cum susanna. Et per diuersas vias veniētes conuenerunt in vnū: ꝛ sciscitantes ad inuicē: causam statueūt quō eam poterant inuenire solā. Ultimum principale qd in nephāda tētation susanne notant est tentādi modus: in quo modo quatuor fuerunt. Primo fraudulenta insidiatio. vnde dicit daniel. Factū est aūt cum obseruarent diē aptuz qñ eam possent inuenire solā: et textus patet: preter hoc. q: dixit susāna puellis. Afferte mihi oleū: lachryma est arboris aromatice: smigmata aqua de ordeo et palea est: ꝓm iero. facta ad lauandū faciē ꝛ refrigerandum Scda copiosa persuasio. Unde infert daniel. Cum aūt essent egresse puelle. ꝛ reliqua q̄ clara sūt. Tertiū malitiosa continuatio. vnde dicit: ꝙ si nolueris dicemus testimoniuz contra te. Quarta susāne virtuosa electio: vnū sequit. Ingemuitq3 susanna et ait. Angustie sūt mihi vndiq3. q: magnū est mori tpaliter: s3

angustiosius est mori eternaliter. hinc dicit. Si enī hoc egero: mors vz eternalis mihi est. Si autē non egero nō effugiā manus vias. cetera patent. sequit virtuosa electio. Exclamauit autem voce magna susanna O benedicta susāna qui potius elegit mortez corporis qꝫ legē dei violare

¶ Questio secūda de susanne falsa accusatione et condempnatione.

q Verit a doctorib⁹. Utrū susanna fuerit false cōdēnata. Et dicunt ꝙ sic propter quatuor. Primo ppter criminationē Nam criminosi iudices criminati sunt eam clamādo. vnde dicit daniel. Exclamauerunt autē senes aduersus eaz: ne. s. tacendo redderēt se suspectos. Criminati sunt etiaz ipsam ostiū aperiendo: hic sequit. Et cucurrit vn⁹ ⁊ aperuit ostia pomerij: qd fecerūt ad simulandū ꝙ iuuenis exisset anteqꝫ famuli venissent de quo mēdo se accusabāt eā. Criminati sunt adhuc eā tale scelus imponēdo. hinc sequit. Cum ergo audissent clamorem in pomerio famuli domus irruerūt per posticū. vz p' ianuā que erat post domuz. postqꝫ locuti sunt senes erubuerūt maxime quia tale scelus nunqꝫ fuerat auditum de susanna. Secundo propter falsam accusationē: et patet textus vsqꝫ ad illam partē. Credidit eis omnis populus. Tertio ppter ppl'i negligētiā qui credidit absqꝫ ordine iuris potestati. deutro. xix. vbi dicitur: ꝙ iudices debent diligentissime perscrutari. Quarto ppter susanne innocētiā. id circo di: exclamauit aūt voce magna susana. et reliqua.

¶ Qestio tertia de susanne dignatiua ⁊ miraculosa liberatione

q Verit a doctorib⁹. Utrū susāna iusto ordie fuerit a deo liberata? Et dicūt ꝙ sic. ppt qtuor: Primo ppt danielis appellationē. vñ seqt. Exaudiuit dñs vocē susanne. Cūqꝫ duceret suscitauit dñs. et reliq. vñ sequtur ꝙ instinctu spūssctī locutus est et dixit daniel. Ecce ego mundus sum a sanguine hui⁹: quasi dicat. huic sententie non assentio: sed ab ipsa tanqꝫ ab iniqua appello Et cōuersus ad euz ois ppl's dixit. Quis est iste sermo quē locutus es. quasi dicat est ne a diuina reuelatiōe. vel a tua inuentione. Qui cū staret in medio eorū ait. Sic fatui filij israel non iudicantes neqꝫ qd verū est cognoscētes: cōdempnastis filam israel. Reuertimini ad iudiciū q: falsum testimoniū locuti sunt aduersus eā. Secundo ppter testiū diligentē examinationē. vnde sequit. Reuersus est ergo omis ppl's cū festinatione vz ad locū iudicij. Et dixerūt illi senes nō illi qui susānā accusabāt: sed alij veni et sede in medio nostri quia tibi dedit deus honorē senectutis. s. sapientie: scriptū est enī iob. xij. In antiquis est sapiētia et in multo tēpore prudentia: hoc tacet eccl'ia Et dixit ad eos daniel. Separate eos abinuicē procul: ne supple fingant aliud mendaciū. testes enī singulatim examinādi sunt. Cum ergo diuisi essent ⁊c. Et infra: dicente dño deutro. xvij. ⁊ iere. xvij. Innocentē et iustū nō interficies. Et infra. sub qua arbore videris eos colloquen-

res. Et loquit honeste et nõ ipudice vt luxuriosi senes Ex hoc etiã patet q testes sunt iterrogãdi de circũstã tijs. Et infra. sub cino. nomẽ est ar/ boris humilis et est idẽ q lenticus cuius succus labia cõsolidat. Et in fra. Ecce angelus dñi. i. iudex. So lent enim in scripturis iudices po/ puli angeli nominari. Unde mala chie. j. dicitur. Labia sacerdotis cu stodiũt scientiã et legem requirunt ex ore eius. angel9. n. dñi exercituũ est. Et ifra. scindet te mediũ. i. aiaz separabit a corpe p lapidatõez. Et infra Sub prino. nomẽ est alterius arboris. Tertio ppter illorũ duoz senũ condẽpnationẽ. vnde sequit. Exclamauit itaqz ois cetus. cetera patet. Quarto ppter grãrũactionẽ vnde sequit. helchias autez et vxor eius laudauerũt deũ in die illa pro susanna filia sua cũ marito eius io/ achim et cognatis eius omnibus quia nõ esset inuẽta in ea res turpis et nõ tantũ pro liberatione mortis quãuis hoc non recitat ecclia. Sic etiaz liberata est grã xpi adultera vt dič euang. hodiernũ ioh. viij. de scriptũ. Sed felix susanna innocẽs quã accepit in vxorẽ honorabilior oim iudeoz ioachim cui9 virtus cla ret in sua nephanda tentatione: ac cusatione: et liberatõe: que mori po tius elegit qz legẽ dei et fidẽ mariti violare. Et nos qui hodierno die in fide sumus instructi: eam bm le/ gem christi seruemus illesam ipso prestante qui viuit et regnat in secu la seculorum. Amen.

¶ Feria scda. iiij. hebdomade qua dragesime expositiõis epistole de iudicio temerario. Sermo. xxiij

Venerũt due

mulieres ad regez salo monẽ. iij. reg. iiij. c. hec verba scribunt Pro ex ordio huius sermonis a doctorib9 querit. Utrũ iudiciũ sit actus iusti/ ticie. Et dicũt q iudiciũ importat rectã determinationem eius quod est iustũ. vnde pprie ad iusticiã pti net. hinc phus. v. ethi. dicit. Homi nes ad iudicẽ cõfugiũt sicut ad qn dam iusticiã animatã. Et in psal' di citur. Quoadusqz iusticia cõuertat in iudiciũ. propterea iste due muli/ eres venerunt ad regẽ salomonẽ si cut ad iusticiã animataz bm verba proposita que sunt initiũ pñtis epi stole declarande. ¶ In qua tres vti les querũt questiones. Prima est de iudicij temerarij cognitione. In principio. Alia est de iudicij teme/ rarij phibitione. ibi. Tunc rex ait. Tertia est de iudicij temerarij de/ testatiõe. ibi. Audiuit itaqz ois isrl.

¶ Questio prima de iudicij teme/ rarij cognitione.

Querit a doctoribus quõ iudiciũ efficitur et esse co/ gnoscit temerariũ. Et di cũt q ad hoc bñ declarã dũ tria oportet. Primo qñ iudiciũ est licitũ. Secundo quãdo illicitũ Tertio propositũ. vz qñ est teme/ rarium. Quatũ ad primũ dicunt q iudiciũ est licitũ ppter tria. Primo quando pcedit ex indignatione iu sticie. Scdo qñ procedit ex charita te. Tertio qñ pcedit bm rectã rõnẽ prudẽtie. Et ista itellexit scriptura deutro. xvj. dicẽs. Judices et magi

stros cōstitues in oībus portis tuis et iudicent populum iusto iudicio. Quantū ad secundū dicūt: q̄ iudiciū est illicitū qñ ꝓcedit cōtra rectitudinē iusticie quia sic dicit̄ ꝑuersū Scḋo qñ homo iudicat in his in q̄bus nō habet auctoritatē. et sic dicitur iudiciū vsurpatū. Tertio modo quādo deest rectitudo ratiōis: ꝛ sic dicitur iudiciū suspiciosum. Nam scḋm tuliū suspicio importat opinionem mali. Quod vltimū iudicium ex tribus procedit. Uno quidē mo do ex hoc q̄ aliquis in seipso malus est: ꝛ sue malicie ꝯscius de alijs faciliter malum opinatur. Hic eccl'. x. dicitur. In via stultus ambulans cum ipse sit insipiens omnes stultos extimat. Alio modo prouenit quando quis ad alterum male afficitur: quia de non dilectis malum facile quisq̄ credit. Tertio modo prouenit ex lōnga experiētia. hinc phs. ij. retho. dicit. Senes sunt maxime suspiciosi: q̄ sepe experti sunt aliorū defectus. Quantū igitur ad propositū principale dicunt q̄ triplex est gradus suspicionis. Primꝰ quidē gradus est: quādo homo ex leuibus indicijs de bonitate alicuiꝰ incipit dubitare: et hoc leue peccatum est. pertinet eni ad tentationē humanā sine qua vita ista nō durat vt ait glo. sup illud. j. ad corin. iiij. Nolite ante tempus iudicare. Alius quidē gradus est cū aliquis ex leuibus indicijs ꝓ certo maliciā alterius determinat: ꝛ hoc si fit de aliquo graui: mortale peccatū est. cū sine cōtemptu proximi esse nō possit. Unde glo. vbi s̄ dicit. Et si suspitiones euitare non possumus: quia hoīes sumus: iudicia tamē. i. diffinitiuas sententias euitare debemꝰ Tertius gradus est cum aliquis iudex ad condempnandū aliquē ex suspitione procedit: et istis duobus modis vltimis temerarie iudicatur et ad iniusticiā pertinet. Concordat alex. in. ij. summe. et richar. et tho. 2ª 2ᵉ. q. lix. arti. ij. et. iij. Aliter etiā dicit alexander vz q̄ tria sunt signorum genera quibus iudicare contingit Primū signorū genus dicit̄ temerariū. vz quādo in operatione cuiusdā fere omēs cause bone sunt: pauce tū male ꝛ tunc malum temerarie iudicatur. Aliud signorū genꝰ d: probabile quando multe cause sunt bone: et multe male: et tūc faciendū est qḋ iero. dicit. De dubijs nō diffinias: sed suspensam teneas sententiā. verū qui materiā scandali p̄stant: a peccato nō excusant̄. vj. q. j. ex merito. Tertiū genus dicit̄ violentū: quādo oēs cause sunt male et nulle bone. sicut apparuit in caym. gene. iiij. et inter has duas mulieres meretrices que venerunt ad regē salomonē vt p̄ma pars huiꝰ epistole continet que de se clara est ꝛ expositione non indiget. hinc ad aliam partem transeamus.

¶ Questio. ij. de iudicij temerarij ꝓhibitōe ꝛ omnimoda negatione.

Querit̄ a doctoribꝰ quare prohibetur iudiciū temerarium. Et dicunt q̄ propter nouem. Primo ratione vsurpationis. vnde astexanus in sūma titulo. xxxviij. dicit. Iudicium falsum temerarium est: qñ quibus non est commissum iudicat

Hinc apſtus.ad Ro.xiiij. Tu quis es qui iudicas alienũ seruum. suo dño stat aut cadit. Secundo ratio ne depꝛauatióis. vnde Paulus ad Roma.ij. In quo alterum iudicas teipsum condemnas. eadem eniꝫ agis que iudicas. Tertio ratione cognitionis que defecit in iudicio susanne. Daniel.xiij.vñ dixit. Sic fatui filij israel nõ iudicantes neqꝫ quod verum est cognoscentes condemnastis filiaꝫ israel. Quarto ratione future euentionis. vnde Augustinꝰ contra manicheos ait: Incertuꝫ est nobis qualis futurus sit qui nunc bonus vl' malus apparet de cuius coꝛreptione desperare temerariũ est iudicium. Quinto ratione dubie intentióis. hinc Aug. li.ij.contra manicheos ait: Quedã q̃ incerta sunt quo animo fiant: de quibus iudicare temerariũ est. Sexto ratione ocultationis quia ẜm Augusti. de sermone dñi in monte Quedam opera aperte bona sunt. vt deũ amare: quedaꝫ mala vt deũ blasphemare. quedaꝫ indifferẽtia vt elemosinã facere ⁊ de istis iudicare temerariũ est. Hic Jere.xvij.scriptum est Prauum est coꝛ homis.s. quo ad affectum, ⁊ inscrutabile.s. quo ad intellectuꝫ.quis cognoscet illud. quasi dicat nemo nisi deus. Qui solus nouit coꝛda filioꝛuꝫ hominũ.ij.parali.vij.ij.q.v.Cõsuluisti.Et sapiẽtie.j.dicitur. Deus coꝛdis inspectoꝛ est.xv.q.ij. Si a sacerdotibus.xxvj.q.vj.Si presbyter.⁊ cap. cognouimus. Ne sede va. c. j.de symonia. Nos Septimo rõe dilectionis. quia paulus.j. ad coꝛ. xiij. dicit. Charitas non cogitat malum. Octauo ratione pꝛohibitionis quia Math.vij.scribit. Nolite iudicare et nõ iudicabimini.ij. q.j.Deus omnipotens. Et paulus ad Ro.xiiij. Nolite iudicare inicẽ xxiij.q.j.In pꝛincipio. Nono rõne exemplificationis. Nam phutifar dominꝰ ioseph temerarie iudicans misit euꝫ in carcerem Gene.xxxix. Darius rex persarum temerarie et falle iudicauit Danielẽ mitti in lacum leonum. Danie.xiij. False iudicauerunt susannam duo senes. Danie.xiij. Inique iudicauit herodes interfici pueros. Math.ij. Iniquissime iudicauit chꝛistũ pillatus Jo.xix. Temerarie iudicauit felix pauluꝫ auctuũ.xxiiij. Et vt de reliquis taceaꝫ Salomonẽ attendamꝰ dicentem in ẜa parte huius epl'e. reliqua tacendo tanq̃ꝫ clara ⁊ aperta. Diuidite infantẽ viuũ.⁊ moꝛtuum ẜm magistrum.⁊ date dimidiã partem vni.⁊ dimidiam alteri.volens per hoc cognoscere veritateꝫ et non temere iudicare. sed alia dicenda sunt.

¶ Questio.iij. de iudicij temerarij detestatione ⁊ iniqua fructifitatióe

q Uerit a doctoribꝰ quare debet detestari iudicium temerariuꝫ. Et dicunt ꝙ pꝛopter nouem iniquos fructus quoꝝ Pꝛimus dicitur iniqua inquisitio. Hinc Bern ar.dicit. Qui sui negligens est alios curiose circunspicit.dum quosdam supérioꝛes suscipit quosdaꝫ despicit inferioꝛes. Et in alijs quideꝫ videt quod inuidet quod irridet. Inde vt pꝛo mobilitate oculoꝛuꝫ leuigat animꝰ nulla vtiqꝫ sui cura aggraua

tus. modo per superbiaz ad alta se
erigit. modo per inuidiam in ima
demergit. nūc per iracundiam ne-
quiter cōtabescat. nūc per excellen
tiam pueriliter hylarescat. In alte
ro neq̄z in altero vanus. in vtroq;
superbus existit. quia ⁊ ꝙ superari
se dolet ⁊ ꝙ supare se gaudet amor
proprie excellentie facit. Et idem
ait. Noli esse aliorum factorū curi-
osus inqsitor aut temerarius iudex
Alius dicitur mentalis vagatio.
Contra quā ait apostolus ad Ro.
xiiij. Beatus qui iudicat semetipm
Et hugo de sctō victore. Si teipm
nō vides nil bene vides. vnde qui-
dā vir sanctus cū audisset quēdam
peccasse amare fleuit dicens. Iste
hodie ⁊ ego cras. Tertius dicitur
presumptio: quam arguens aplus
ad Roma. xiiij. dicit. Tu quis es
qui iudicas seruum alienuz. Unde
in vitis patrum quidam interro-
gauit senem dicēs. Quid est pater
quod apostolus ad thi. j. cap̄. dicit
Omnia munda mundis. Et senex
ait. Qui hoc intelligit se respicit in
feriorem omni creatura. Cui frater
Et quomodo possum me iudicare
eo minorem quem video homici-
dium perpetrasse. respondit senex.
Ille semel hoicidiuz fecit. ego aūt
omni hora occido animam meaz.
hec. n. sola ē hominis iusticia vt se
ipsum reprehendat Hinc Sene. di
cit. Semper quicquid dubium est.
hūilitas declinat in melius. Quar
tus dicitur supstitio. quā Matth.
vij. xp̄s reprehendit dicens. Quid
vides festucam in oculo fratris tui
⁊ trabem in ocl'o tuo nō vides. vbi
glo. vix inuenitur aliquis ab hoc

vicio alienus quia vnusquisq; sibi
fauens: aliena facile deprehendit.
sicut scribe et pharisei. quibus Jo.
viij. xp̄us dixit. Qui sine peccato
est vrm primus in eaz lapidez mit-
tat Sic peccauit phariseus luce. vij
xp̄m iudicans. Quintus di preci
pitatio quia aū cognitionez cause
precipitatur sententia trib⁹ modis.
Tempore presenti bonū iudicans
qui futurus malus est. tempore pre
terito. cuz bonum preteritū iudicat
mala intentione esse factum. tem-
pore futuro cum quis iudicatur fi-
naliter reprobandus. quib⁹ ad cor.
iiij. dicitur. Nolite aū tempus iudi
care. Sextus dicitur malignatio
Nam qui temerarie iudicant fra-
ternum malum amare vident. In-
cludunt nempe et nutriunt in men
te odium quod quandoq; non cog
noscit. Criso. ait. Perfectum odiū
⁊ perfectus amor rerum iudicia nō
cognoscit. Septimus dicitur de-
spectio. vt pz Luce. xxviij. de phari
seo despiciente publicanū. Octa
uus dicitur excecatio. nā temerarie
iudicātibus accidit qd̄ sapiētie. ij.
dicitur Excecauit eni eos malicia
eoruz. vnde sicut ipsi praui sunt. ita
ceteros iudicant Hinc Sene. in li.
de moribus ait. Hoc habet omnis
affectus vt in quod insanit in idem
putat ceteros insanire. Et sapien-
tie. xvij. Semp presumit seua per
turbata conscientia. Et Criso. sup
Mat. Sic difficile aliquē suspicat
bonū q malus est. Un̄ tales sūt sic
apostolus ad Roma. j. dicit Detra
ctores deo odibiles. Nonus et vl
tim⁹ iniquus fructus dicit obliuio
Nam cū quis asuescit alios iudica

re obliuiscitur sui ⁊ in tantam insa/
niam prorupit vt de quolibet ma/
lum dicat. Naz si aliquis vacat hu
militati.ait hypocrata est Si recre
ationi gulosus est. Si patiētie timi
dus est. Si iusticie: impatiens est.
Si simplicitati fatuus est. Si pru/
dentie maliciosus est. Si maturitati
flegmaticus est. Si iocunditati di
solutus est Si religiōi singlaris est
Si societati secularis est. Si silētio
⁊ paci dissimulator est. Si aliorum
correptioni presumptuosus est. Si
instat vigiliis et orationibus indi/
scretus est. Si conmuni dormitioni
somnolentus est. Si predicationi
et aliorū saluti: appetitor laudis est
Si desistit negligēs et remissus est.
Si habet gratiā hominū adulator
est. Si adulari renuit superbus est.
O quis poterit euadere a labiis ini
quis. et a lingua dolosa. In hoc de
niqz pcm̄ etiā religiosi quādoqz ca/
dūt Quib⁹. Ber. super can. sermo/
ne. xii. multa dicit. in ea parte que
incipit. Si is qui de claustro est.
Et ideo nunqz temerarie iudican/
dum est. nisi fuerint signa violen/
ta. vt in his duabus meretricibus
salomō inuenit. vnde dicitur in. iii.
parte huius epl'e. Audiuit itaqz oīs
populus israel iudicium quod iudi
casset rex: timueruntqz regem vi/
dentes sapientiam dei esse in eo ad
faciēdū iudiciū. Et vt etiā fuerunt
in scribis ⁊ phariseis signa violēta
cupiditatis vt patet in euangelio
hodierno Io. ii. descripto Sed po
tius est charitati inherendum que
operit multitudinem peccatorum.
puer. x. Iaco. vltimo. i. petri. iiii. c.
q. i. Mal'te. ii. q. vii. Quemadmodū
xxiii. q. iiii. Ipa pietas. de pe. di. iii
Intm̄. ex. de bapti. Maiores. post
pncipiū: que nos amemus ⁊ non
temerarie iudicemus: vt ad gloriaz
perueniamus piante dn̄o nostro
iesu xp̄o qui cum patre ⁊ spūscō vi/
uit ⁊ regnat in secula seculorum. Amē

¶ Feria. iiii. quarte hebdoma. qua/
dragesime expositiōis epistole de
ydolatria. Sermo. xxiiii.

Locutus est dominus ad moysen
dicens: descende de mō
te: quia peccauit populus tuus Ex
odi. xxxii. hec verba scribuntur.
Pro exordio huius sermonis a do
ctoribus queritur. vtrum ydolatria
sit maximum peccatorum. Et di/
cunt ꝙ sic. Et ratio est. quia sicut in
terrena re publica grauissimum
esse videtur ꝙ aliquis honorem re
gium impendat alteri qz regi. quia
quantuz in se est. totum rei publice
perturbat ordinē. Ita etiā in pecca/
tis que contra deū cōmittunt. que
tamē sunt maxima: grauissimū esse
videtur ꝙ aliquis honorez diuinū
creature impendat: quia quantuz
in se est facit aliuz deum in mundo
minuens principatū diuinū. Hinc
glo. leuiti. xv. dicit Omne peccatū
est imundicia anime sed ydolatria
maxime. Et ideo propter grauita
tem huius peccati locutus est dn̄s
ad moysē dicēs. Descēde qz pecca/
uit anthonomice. ppl's tuus. vz pcō
ydolatrie que sunt verba proposita
pn̄tis epl'e declarāde. In qua tres
vtiles queruntur questiones. Pri/
ma de ydolatrie originali processi/
one In pncipio Scd'a d' ydolatrie

dilectione.ibi. Isti sunt dij tui. Ter
tia de ydolatrie offensiōe.ibi. Rur
sumq; ait dominus.

¶ Questio⁹ pma de ydolatrie origi
nali ꝓcessiōe idest vñ originē habet
Uerif a doctorib⁹. vnde
q ydolatria habuit causaz
⁊ originē. Et dicunt ꝙ di/
spositiue ex hoibus: con/
sumatiue ex demonibus. Ex hoi/
bus tripliciter. Unomodo ex affe/
ctus inordinatione. Nam quidam
nimis amantes hoiem vel nimis
venerantes: honorē diuinū ei impē
derunt. vnde sapi.xiiij. dicit. Acer/
bo eni luctu dolēs pater cito sibi ra
pti filij fecit imaginem. Et illū qui
tunc quasi hō mortuus fuerat nunc
tanq̈; deum colere cepit. et infra: et
hec fuit vite humane deceptio: qm̄
aut affectui: aut regibus deseruiētes
homines: incōmunicabile nomen
diuinitatis lapidib⁹ ⁊ lignis inpo/
suerūt. Hec legimus fecisse sirophā
nem egyptiū ꝑ morte filij sui. Inde
ydolū quasi ydos doli: qđ nos lati/
ne species doloris dicimus. Alio
modo ex representatōis delectatōe
Nam homo naturaliter de repre/
sentatione delectaf. vt dicit phus
in poetria sua. Et ideo hoies rudes
a principio vidētes per diligentiā
artificum imagines hoim expressi/
ue factas: diuinitatis cultū eis fece
runt. vnde sapi.xiij. Si quis artifex
faber de silua lignum rectū seccaue
rit. Et infra Et per scientiā artis sue
figuret illud et assimulet illud ima/
gini illius. ⁊ reliqua. Tertio modo
ex veri dei obliuione cuius excellē
tiā hoies nō considerantes: quibus
dam creaturis ꝓpter pulchritudinē
vel virtutē cultū diuinitatis exibue
rūt. vnde sapi.xiij. Neq; opibus at
tendentes agnouerūt quis esset ar
tifex. sed aut ignē: aut spiritū: aut ci
tatum aerem: aut girū stellarū: aut
nimiā aquā: aut solem: aut lunā: re
ctores orbis terrarū deos putauerūt
Et ꝓpterea i pma etate nō fuit ido
latria: sȝ in scđa: tpe abrae. Et in sex
ta ꝑ xp̄m exclusa ē: q de diabolo tri
umphauit. Uñ ioh.xij. dixit Nunc
iudiciuȝ est mundi: nunc princeps
huius mundi eijcief foras. Cōsuma
tiue vo idolatria ex demonibus est
qui se colendo hoibus errantibus
exhibuerunt in ydolis dando respō
sa ⁊ aliqua que videbantur hoibus
mirabilia faciendo. vnde in psal.
Oēs dij gentiū demonia. xxvj.q.ij
Qui sine. vbi Augu. ait. et sunt ista
verba in li. de ciui. dei. Qui sine sal/
uatore salutē velit habere. ⁊ sine ve
ra sapientia existimat se prudentez
fieri posse: nō sanus sed eger est: nō
prudens sȝ stultus: i egritudine assi
dua laborabit. et in cecitate noxia
stultus ⁊ demēs ꝑmanebit. Ac pro
inde ois inquisitio et omis curatio
que a diuinis ⁊ magicis vel ab ipis
demonibus in ydolorū cultura ex/
petitur: mors potius dicenda est q̈;
vita: ⁊ qui ea sectanf si se non corre
xerint ad eternā perditionē tendūt
psal. dicente. Omēs dij gentiū de
monia sunt: qui per deceptos hoies
alios decipere quottidie gestiunt
vt ꝑditionis sue faciant eos esse pti
cipes. hec ille. Patet ergo ex his vñ
ydolatria habuerit originē. vñ ydo
latria proprie dicitur: cū simulacra
colunf: sicut fecerunt iudei. vt dicit

prima pars presentis epl'e que incipit. Locut⁹ est dñs moysi qui supra erat cū eo in cacumine montis. descende qꝛ peccauit ppl'us tuus non meus: quia mutauerūt gl'iam meā in ẏdolū: quē eduxisti de terra egypti: vt minister mea virtute: recesserunt enim cito de via i. de lege quā ostendisti eis: fecerūtqꝫ sibi vitulū conflatilē. hoc textus innuit ꝙ fuit formatus ope fusorio: quāuis quidam dicant ꝙ fuit factus per demonē. Et adorauerūt. ecce ẏdolatria. et summa ꝑuersio rōnis: ⁊ imolauerunt ei hostias: ac si virtute eius hostes vicissent. hostie nāqꝫ offerebantur ꝓ hostibus victis vel vincendis Locor. satis in his Alex. Bonauē. ⁊ Richardus in. ij. ⁊ Tho. 2ᵃ 2ᵉ. q. lxxxiiij. articl'o. j. ⁊. iiij.

¶ Questio secūda de ẏdolatrie dilatatione opere demonum.

Q Uerit a doctoribus quomodo ẏdolatria tm̄ creuit in mundo. Et dicunt qđ hoc euenit demonum falsa sciētia. ficta potētia: et occulta malicia Primo ẏdolatria creuit in mundo demonū falsa scientia: quia futura ⁊ occulta predicere videbantur: cū solius diuine intelligentie et sapientie sit futura ⁊ occulta nosse ⁊ reuelare. vn̄ diuinatio quasi diuinitatis imitatio ē. Propterea sciēdū ꝙ futuroꝝ triplex est genus Sūt enī primo quedā futura que habēt determinatā causaꝫ ⁊ infallibilem que ex necessitate eueniūt: sicut tp̄s eclypsis. Sūt et scđo quedā futura que habēt determinatā causam sed fallibilē q̄ nō ex necessitate eueniūt ⁊ semꝑ: sed vt in pluribus ⁊ sicut prima per certitudinē cognosci possūt ita ista. secunda per coniecturaꝫ: vt fertilitas segetis futura siccitas aut pluuia ab agrologis p̄dicit. Sūt etiā tertio q̄dā futura q̄ hn̄t causaꝫ indetermiatā ⁊ fallibilē sicut ea que sūt a volūtate nr̄a: de qb⁹ dama. li. ij. capi. iiij. dicit. ꝙ talia futura neqꝫ angeli neqꝫ demones nouerūt. Ratio est qꝛ cognitio creature dependet ex re: res autē ꝯtingens incerta est: ⁊ in se et in sua causa. Et ideo a creatura certe cognosci nō possunt Diuina vero cognitio que a re aliqua nō dependet: ꝫ est causa oīum rerum: sicut certissime noscit. ita certissime ondere ⁊ reuelare potest. Et ideo qui dicūt ꝙ demones possint futura certe predicere ẏdolatriā cōmittunt: qꝛ volunt eis diuinitatē tribuere. Conantur tn̄ ipsi demones vt superbi futura predicere ⁊ si nō certitudinaliter. Et accidit eis vt vera predicāt aut subtilitate ingenij: aut expientia longa: aut dolosa cautella: qn̄ proponit aliqd facere et illud predicit: quasi aliud sit facturus: aut aliena doctrina. videlꝫ cū deo ꝑmittente ab āgelis bonis aliqd discūt. vnde. xxvj. q. iiij. ca. j. Aug. dicit. ⁊ incipit capl'm Sciendū. Demōes acumine sensus ⁊ celeritate motus multa ante cogitata prenūciāt que hoies ꝓ sensus terreni tarditate mirent Accessit aūt demonibus ꝑ tam longū tp̄s quo eorū vita ꝓtendat rerū longe maior experiētia q̄ꝫ potest hominibus ꝓpter breuitatē vite ꝑuenire Per has efficatias quas aerei corporis natura sortita est. nō solum multa futura predicunt demones: verū etiā multa faciūt: que

qm̄ homines dicere non possunt: quibus seruiunt et quibus hono/res diuinos deferant arbitrantur.

Secūdo ydolatria creuit in mun/do ficta demonū potētia: quā p̄mo in romanis qui obtēta victoria im/molabant demonibus: ostendunt. secūdo in sedandis tempestatibus. Interrogandi sunt illi qui ꝯtra tem/pus turbidū euaginato ense ꝯiura/tionibus vacant. qui frustū cōbu/sti ligni de die natalis relicti extra domū emittunt. qui tempestestatis tp̄e gladiū in nauis arbore figunt: et alia que longum est enarrare. de quibus dicit̄. xxvj. q. vij. Nō obser/uetis. vnde in capl'o: illud. qd̄. xxvj q. ij. concludit̄ Oēs huiusmodi vel nugatorie vel noxie superstitionis ex quadā pestifera societate hoium ꝛ demonū quasi pacta infidelis et dolose amicicie ꝯstituta penitus sūt repudiande et fugiende a xp̄iano.

Tertio ydolatria creuit in mūdo occulta malicia dū quedā que sunt naturalia demonū op̄a ab ignorā/tibus extimantur. Et ppte, hoc in decretis. xxvj. q. iiij. ca. Igit̄: multa genera diuinationum interdicūtur Quid dicendū est de incantationi/bus. cū Augu. xxvj. q. v. c. Si quis dicat. Si quis ariolos aruspices vl' incantatores obseruauerit: aut fila terijs vsus fuerit anathema fit. De mathematicis i libro ꝯfessionū dic̄ Illos planetarios q̄s mathemati/cos vocāt plane ꝯsulerūt plane ve/ro desistebāt. ecce q̄t modis dilatat̄ ydolatria Sic dilatauerūt eā iudei dicentes sicut in scd̄a parte presen/tis epl'e recitat̄. Isti sunt dij tui isrl' q: plura ydola fabricare voluerunt licet helion qd̄ interpretat̄ dij q̄n̄q3 ponatur in singulari quandoq3 in plurali: sed de hoc alias.

Questio tertia de ydolatrie offē/sione

Queri ̄t a doctoribus si cul/tus latrie sine pccato pos/sit exhiberi alteri q̄3 sum/mo deo. Et dicunt quod de hoc triplex opinio antiquit[9] ex/titit. Una dicebat q̄ cum latria sit cultus summe venerationis. ꝛ in ve/nerationibus ꝛ honoribus melius ē crescere q̄3 deficere. Iō talis cult[9] alij q̄3 deo impendi potest. Hi vō irrationabiliter loquebant̄: quia et si oēs superiores reuereri d̄bem[9] nō tn̄ eadē obedientia ꝛ reuerētia oib[9] debet̄: sed aliqd speciale debet̄ sum/mo deo: q singulari rōe oēs excel/lit. Altera opinio dicebat nō esse peccatū si necessitatis tp̄e puta ti/more mortis quis honorē qui debe/tur deo creature impendat: du3 mo/do fidē seruet in mente. Et hi etia3 irrationabiliter dicebāt: q: sicut est peccatū mendaciū dicere. ita pnitī osu3 ē si q̄s exteriorē cultū exhibeat alicui ꝯtra illud qd̄ sentit in mente cū cultus exterior signū fit interio/ris. vnde Augu. cōtra Sene. vj. de ciui. dei dicit. Eo dampnabilius co/lebat ydola quo illa que mēdaciter agebat sic ageret vt cum ppl'o vera/citer agere existimaretur. Ultima opinio vera dicit. q̄ pnitiosum est diuinū honorē alteri impendere: tū quia talis cultus indebite deo sub/trahit̄. tū q: indebite minori impē/ditur. tū quia deo aliquid minus eo indebite equatur. Et ideo de tali

pctõ tm̃ ipse deus conturbatur sicut
patet in tertia parte presentis eple.
vñ intulit: rursumq; ait dñs ad moy
sen. Cerno quod populus iste dure
ceruicis sit: et ita est vt patet deu/
tro.ix. Dimitte me vt irascat furor
meus. ꝛc. Sed hic dubitatur quare
dicit dimitte me. cũ scriptũ sit Job
ix. Deus cuiꝰ ire nemo resistere põt
Dicendũ ꝙ hic nõ capit ira ꝓ ali/
qua passione que formaliter in deo
esse non potest: sed ꝑ vindicta pcti
ꝛ effectu iusticie: que dupliciter ꝯsi/
deratur. Unomodo vt est eternali
ter disposita. et huic resistere nemo
potest. Aliomodo vt cõminatur et
huic resistere ꝑ preces scõꝝ ꝛ placet
deo vt sic sibi resistat sicut placet pa
tri ꝙ roget ne ꝑderet filiũ: vt patet
in presenti: q: post preces moysi se/
quitur textus: placatus est dñs ne
faceret malũ quod locutus fuerat:
non assertiue: quia sic nihil loquit
deus quod nõ fiat Numeri. xxxiij.
sed cõminatiue. Sed videtur quod
non fuit placatus q: secuta est vin
dicta. Dicit ꝙ fuit placatus quan/
tum ad omnẽ deletionẽ. Ecce igit
quantũ malũ est ydolatria que est
ꝯtra legem quã nõ seruabant iudei
vt dicit euangeliũ hodiernũ Joh.
vij. descriptũ. Ab ipa igit pestifera
ydolatria q̃ est maximũ pctõrũ que
ex nequitia hominũ ꝛ demonũ ori/
ginẽ sumpsit: que falsa scientia: ficta
potentia ꝛ occulta malitia iniquoꝝ
spirituũ creuit in mũdo: que tm̃ do/
minũ nr̃um offendit: quoad possu/
mus nobis caueamus prestãte do
mino nostro iesu christo. Qui viuit
et regnat deus per infinita secula
seculorum. Amen.

Feria quarta quarte hebdoma/
de qudragesimale expositionis epi
stole de baptismo Sermo. xxv.

Ec dicit do
minus: lauamini mun
di estote. esa. ij. hec ver
ba scribuntur. Pro ex/
ordio huius sermonis: querit a do
ctoribus. Utrum oẽs etiã in vtero
scificati teneantur ad baptismũ. Et
dicunt ꝙ sic. Primo propter cara/
cteris aquisitionẽ quo baptizatus
ãnumeratur in pplo dei: et deputat
ad percipienda diuina sacramenta
Secundo vt ꝑ baptismi susceptio/
nem passioni xp̃i etiã corporaliter
conformet. Tertio propter bonũ
obedientie: quia preceptũ de bapti
smo oibus datũ est. Hinc Joh. iij.
scribit Nisi quis renatus fuerit ex
aqua ꝛ spiritu scõ: non potest introi
re in regnũ dei. de conse. di. iiij. Fili
us dei. et ca. Non dubito. extra de
baptismo Maiores. et ca. Non vt
apponeres. Itẽ iohes baptista quã
uis fuerit iustificatus in vtero mr̃is
tamen xp̃o dixit Math. iij. Ego a
te debeo baptizari Corneliũ etiã iã
iustificatũ petrꝰ baptizauit vt actuũ
x. scribitur. Hinc esa. dicit Lauami
ni mũdi estote que sunt verba ꝓpo/
sita presentis eple declarãdde. Cõ/
cordat Alexan. Tho. ꝛ Richar. in
iiij. di. iiij. q. iij. ar. j. Et in hac qdez
epla more solito tres vtiles querun
tur questiões. Prima est de baptis
mi entiate ꝛ diffinitiõe. in principio
Secũda est de baptismi gr̃e ꝯserua
tione. ibi. auferte malũ et reliqua.
Tertia est de baptismi fructificatõe
ibi. Si fuerint pctã vr̃a vt coccinũ.

Questionẽ primã huius sermonis Require ĩ. post tabulam

¶ Questio scda de sacramentis baptismi gratie conseruatione.

q Uerit a doctoribus quomodo gra sacri baptismi in adultis conseruatur. Et dicunt q septem munda tenenda sunt vt ipa gratia conseruetur. Primo cor ab oi imunditia et maxime ab omni pfidia vt in fide nihil dubitet: q: dubius in fide infidelis est. Ideo iere.iiij.scribitur. Laua a malicia cor tuu. Secudo oculi iuxta illud dauid dicetis. Auerte oculos meos ne videant vanitatem q: oculi sapientis in capite. eccl.ij. De conse.di.iiij.Accepisti.extra de sacra vnc.ca.vno. vn dictu est ceco Joh.ix.Uade ad natatoria syloe et laua.s.oculos. Et propter hec duo dicitur per esaia in scda parta presentis epl'e. Auferte malu cogitationum vestraru ab oculis meis. Tertio pedes.vnde Johis.xiij. Qui lotus est.vz aqua baptismi: non indiget nisi vt pedes lauet. vz inferioru affectuum. Nam sine illa lotione nemo potest accedere ad vitale pabulu. Hinc xps lauit pedes ante sacramenti ministratione. vnde esa. infert. Quiescite agere peruerse.

Quarto manus q: dauid in psal. dicit Lauabo inter innocentes manus meas. l.di. Cum exaudiero.et quia per manus opa bona designatur.hinc esa dic. Discite bnfacere.

Quinto facies q: math.vj.scriptu est Faciem tua laua. extra de sacra vnc.ca.vno.§.hoc vngueto. Et qd per facie3 fm gregoriu nisi noticia mentis designatur.vnde esa.infert. Querite iudiciu. Sexto caput.i. superior pars anime. Hinc petrus dixit dno Joh.xiij. Dne non tm pedes: sed et manus et caput.de pe.di. ij. Si omni inquit. Et di.iiij. potest fieri.xxij.q.ij.Btus. Per hac superiorem partem scdm rectu iudiciu3 bona opa agenda sunt vnde esa.dicit Subuenite oppresso. Judicate pupillo.i.ratione pupilli.defendite vidua. Septimo et vltimo totu corpus exemplo iudith: que vt dicitur x.caplo.sui libri.lauit corpus suum et vnxit mirto.i. amaritudine penitentie. Mirtum eni est vnguentu3 odoriferu de mirra factu. Qui hec septe munda tenet proculdubio baptismi gram conseruat.vnde dns p esa. Uenite et arguite me dicit dns quasi dicat. Si hec que dixi feceritis ego me obligo q nisi conserue3 vobis baptismi gram. venite et arguite me supple de iustitia vl' de misericordia. s3 hec sufficiant in pñtiaru. nuc ad alia diceda traseam⁹.

¶ Quetio tertia de triumphis et fructibus sacramenti baptismi.

q Uerit a doctoribus qui sunt fructus et triumphi sacramenti baptismi. Et dicut qd sunt.vij. Prim⁹ triumphus dicitur preuilegiorum. Nam hoc sacramentu multa continet priuilegia vz. primitatis quia precedit omnia alia sacramenta vt ianua. Conmunitatis quia est coe omnibus et ab omnibus pot dari. Necessitatis.s.quia istud sacrametum solum est de necessitate salutis animaru. Causalitatis quia tante est efficatie vt celum aperiat q nulli sacramento datum est. Hinc iudei pter puilegia sacrameti hui⁹

dicebāt ioāni. Quid ergo baptizas si nō es xp̄s. neq3 helias neq3 pp̄ha Joh. ij. Alius triumphus ⁊ fructus dicit̄ miraculorū. Nam multa miracula in hoc sacramēto mōstrata sunt. v3. Celorum aperitionis. vñ Matth. iiij. hī. q in baptismo xp̄i celi aperti sunt super eum. Spūs sancti visibilis missionis. quia columba descēdit. Paterne protestationis. quia paterna vox audita est dicēs. Hic ē filius meus dilectus. Oculorum illuminatiōis. vt patet actuū. ix. in paulo quando ceciderūt squame ab oculis eius. Tertius triumphus dicitur beneficiorum. Nam hoc sacramentū multa beneficia confert v3. Desponsationis. Osee. ij. Despōsabo te mihi in fide Gratiarum infusionis vnde Joh. vij. xp̄s dicit. Qui credit in me flumina de ventre eius fluent aque viue. Perfecte mūdationis. v3 culpe et pene. vnde actu. ij. petrus dixit Baptizet vnusquisq3 vestrum in remissionem peccator. Glorie donatiōis. vñ Joh. vj. Qui credit in me habet vitam eternam. de pe. di. ij. Charitas. Quartus dicit̄ ipressionis. v3 caratheris quo discernitur baptizatus a non baptizato. vñ de baptizatis apoc. iiij. dicit̄. Et ecce agnus stabat supra montem syon. ⁊ cum illo centū quadraginta. iiij. milia habentes nomen eius. ⁊ nomen patris eius scriptum in frontibus suis. Quintus dr̄ remunerationis Hinc paulus ad Roma. vj. baptisatis ait. Soluti sumus a lege mortis in qua detinebamur. ita vt seruiamus in nouitate spūs. Sextus dicitur configurationis. Naz in baptismo trina fit immersio nisi necessitas immineat. ⁊ hoc propter triduū mortis xp̄i. Et ideo paulus ad Roma. v. dicit. Consepulti eni sumus cū illo per baptizmū in mortem vt quomō surrexit xp̄s a mortuis per gloria3 patris. ita ⁊ nos in nouitate vite ambulem⁹. vñ Cassi. super Baptismus est trimersio facta cum inuocatione trinitatis.

Septimus ⁊ vltim⁹ fructus vel triumphus dicitur figurationis. na3 baptisinus fuit figuratus in veteri testō in nube ⁊ in mari. vnde. j. ad Corinthe. x. paulus ait. Nolo vos ignorare fratres. qm̄ patres nostri omnes sub nube fuerunt. et omnes mare trāsierūt: ⁊ omnes in moyse baptizati sunt in nube et in mari. vnde sicut nubes direxit filios isrl de die in veteri testō. sic baptismus in nouo testamēto dirigit xp̄ianos in terra3 viuentium. Nam baptismus tante virtutis est vt Esa. dicit Si fuerint peccata vestra vt coccinum. i. rubei coloris. Nam est vermiculus cuius sanguine tingitur coccum: per quod intelligunt peccata grādia. Inde prauis peccatoribus Esay. j. dicit. Manus vestre sanguine plene sunt. ⁊ in psal. dicit Libera me de sanguinibus. q̄si nix dealbabuntur. v3 per virtutem baptismi. Et si fuerint nigra quasi vermiculus. et est idem s̄m glo. velut lana alba erunt. possunt tamen distingui vt per coccinū peccata que procedunt ex amore male inflammante intelligantur. ⁊ per vermiculum intelligantur peccata que procedunt ex timore male humiliante Et concludit. Si volueritis. i. face

re que dicta sunt. & audieritis me. bona terre.s. viuentium comedetis Et addit eccl'ia. Ait dñs omipotēs vz que dicta sunt de baptismo quō ad eum omnes tenentur. quid sit: & que riquiruntur ad perfectionem eius quomō gratia eius conseruā/tur. Et q̄ sunt fructus & triumphi eius. qui denotantur in euangelio hodierno Johis.ix. descripto In quo dicit̄ q̄ cecus missus est a dño in natatoria syloe quod iterpretat̄ missus. Noe igitur dilectissimi per gratiam baptismi illuminati quo ad possumus conseruemus eā do/nante illo qui baptismuz instituit. Qui viuit & reg̃. de⁹ p o.se.se. Amē

¶ Feria.v.iiij.hedomade.xl.expositionis epistole de gratia miraculorum. Sermo.xxvj.

V Enit mulier sunamittis ad heliseum pphām in montem carmeli.iiij Regū iiij.ca. hec verba scribuntur Pro exordio huius sermonis a doctorib⁹ queritur. An pro optinendo miraculo recurendum sit ad sanctos viros. Et dicunt q̄ recurrendum ad sanctos pro optinendo miraculo: duplici intētione fieri potest. Una vt ipsa miracula per ipsos sanctos propria virtute fiant. & sic ad ipsos vi nō debet cum sic miracula facere non possunt. Naz de ratione miraculi est quod fiat per actiuā potē/tiam agentis supernaturalis preter modum consuetū. & in re vbi nō sit nisi pura dispositio obedientie. vñ miraculuz sic describitur. Miraculum est opus arduū p̄ter spez nature & insolitum. Cōcordat Richar. in.iiij.dis.xvij. q.vltia articulo.viij Alia intētione addi potest vt eorū meritis & orationibus impretentur & sic fideles ad eos recurrere possūt vt patet in hac ep'la. s̄m verba proponita. In qua tres vtiles queruntur questiones. Prima est de miraculi operationis gratie donatione In p̄ncipio. Secunda est de hui⁹ gratie donationis distictione. ibi. reuersusq; est giesi. Tertia ē de miraculi meriti attributiōe. ibi. venit illa et corruit ad pedes eius & adorauit. vt Prima questio sit. Utrum operatio miraculorū sit gratia gratis data. Scda sit vtrū mali possunt facere miracl'a. Tertia sit. vtrz miraculū attribuatur merito fidei.

¶ Questio.j. de miraculi opatiōis gr̃e donatione. vz vtrū opatio miraculorum sit gratia gratis data.

Q Ueritur a doctorib⁹. An operatio miraculoruz sit gratia gratis data. Et dicunt quod sic q2 cū spūs sanctus p̄uideat ecclesie sufficienter in his que sunt vtilia ad salutez ad que ordinant̄ gratie gratis date. sicut oportet q̄ diuina & necessaria ad salutem deducantur ad noticiam hominis per gratiam sermonis. Ita necesse est q̄ sermo prelatus confirmetur per operationem miraculorum. vnde Marci vltimo scribitur. Illi aūt propfecti predicauerunt vbiq; dño cooperante & sermonē cōfirmante sequentib⁹ signis Item assignatur alia ratio: quia naturale est homi vt veritatem intelli

gibilem per ſenſibiles effectus de/
prehēdat.vnde ſicut ductu natura/
li omnis homo peruenire poteſt
in aliquā dei noticiam per effectus
naturales. Ita ꝑ aliquos ſuper na
turales effectus qui miracula dicũtᷣ
in aliquam ſupnaturalez cognitio
nem credendorum homo adducitᷣ
que operatio miraculorũ pertinet
ad gratiā gratis dataz.vnde aplus
j.ad Corin.xij.dicit. Alij datur gra
tia ſanitatum. Alij operatio virtutũ
Itē tertio pz exēplo.heliesci ꝓphe.
in quo requieuit duplex ſpiritus he
lie.iiij. Reg.j. vz in ꝓphetando et
miracula operando. Idcirco pma
pars huius epl'e explicat vnum ma
gnum miraculũ quod operatus eſt
heliſeus ipſe poſtq̃z operatꝰ eſt ali/
ud de augmēto olei. Et poſtq̃z ha/
bitauit i ciuitate apud quādā muli
erem magnā que vna cuz viro ſuo
parauerat ei cellam lectulum ⁊ mē
ſam ⁊ candelabrum:⁊ ſedule mini/
ſtrabat ei.obquā cauſā dedit ei deꝰ
filiũ iuxta ꝓphe vaticiniũ. qui eſti
uo tempe cepit grauiter infirma//
ri ⁊ tandem circa meridiē mortuus
eſt. quem mater poſuit ſuper lectu
lũ heleſei.qui iam receſſerat:et tūc
erat in monte carmeli. in confinio
paleſtine et fenicis. vbi elyas baal
ꝓphaz occidit. Et in hc miraculo
fuerunt quedam antecedentia.
Primũ mulieris aduentus.quia in
diebus illis vt premittit eccleſia.ve
nit mulier ſunamitis. i.ciuis ſue ci
tatis.mulier dicit textꝰ. magna mē
te et corpore diuitijs honoribus et
virtutibus venit ad heliſeũ ꝓphaz
⁊ bene ꝓpha.qui tāte virtutis ⁊ ſan
ctitatis extitit. vt cum ꝓpha dicitᷣ
hebrei antonomice intelligũt de
heliſeo Nā cũ diceret ioāni ꝓpha
es tu. Io.j. de heliſeo itelligebāt
In mōte carmeli niſi frequēter mo
rabatᷣ tum ratiōe patrie. tum quia
helyas magiſter ſuus ibi ſepe mora
tus fuerat.vt.iiij. Re.xviij.legitur
Secundũ eliſei occurſus nō per/
ſonaliter ſed per giezi puerum ſuuz
vñ textus ſequitᷣ. Cũq̃z vidiſſz eam
vir dei.ſ.eliſeus:q vir dei dicebatur
rōne ſctitatis ſicͤ elias hō dei. dixit
ad giezi.p.ſ. Ecce ſunamitis illa ve
nit.vade ergo in occu.eius ⁊ dic ei
Recte ne agitᷣ circa te.et circa filiũ
tuum.⁊ circa virũ tuuz. Que.rñdit.
recte. quia tantũ ↄfidebat in ꝓpha
ꝙ mortem filij ſui putabat ꝓperā.
q̃uis de mendacio non ſit eam ne
ceſſe excuſare. Tertium mulieris
deuotio quia ſequitur. Cunq̃z veni
ret ad virum dei in montem appre
hendit pedes eius: ſimilis marie
Luce.vij. Et acceſſit giezi vt amo/
ueret eaz. quia nō videbatur hone
ſtum ꝙ tangeret ꝓpham. quia iſte
erat vt ſimō leproſus. Quartum
eliſei cōpaſſio.quia ſequitur Et ait
homo dei. dimitte illaz.anima eiꝰ
in amaritudine eſt et dñs celauit
a me.quia nō oīa reuelantᷣ ꝓphis.
Quintũ mulieris querimonia. vñ
ſequitur. Que dixit illi. Nunquid
petiui filiuz a dño meo quia nō ſpe
remuneratiōis ſeruierat. Nũquid
nō dixi tibi ne illudas me. Et voca
bat illuſionem ſm magiſtruz ſi ha/
beret filiũ et ſtatim perderet eum.
Sextũ eliſei prouidentia. vnde ſe
quitur. Et ille ait ad giezi. Accin/
ge lumbos tuos.ſ. vt expeditius
vadas:⁊ tolle baculum meũ in ma

nu tua et vade. Si occurrerit tibi homo nō salutes eū. ꝛ si salutaue/rit te qs nō rñdeas ei. quasi dicat: in mora periculū est. vade celeriter vt nemo te impediat salutando et respondēdo. sic xp̄s discipulis fecit Luce.x. Septimū mulieris stabi/litas. vnde sequitur: porro mater pueri dum.s. audisset. pone baculū meum super faciem pueri. ait: viuit dñs ꝛ viuit aīa tua Iuramentū est antiquoꝝ. q̄si dicat: p viuentē dñm quē colere debeo. ꝛ per vitaȝ anie tue quam cupio similiter esse ꝓspe ram: nō dimittam te. quia nō confi debat in puero neqȝ in baculo: sed prophete presentiam requirebat: si milis regulo Ioh.iiij. qui dixit. de scende.ꝛc̄ Octauū elisei curialitas vnde sequitur. Surrexit ergo ꝛ se/cutus est eam: sicut christus feci Mathe. ix. in suscitatione filie ar/chilei. Et Io.xj. ad tumulū lazari.

¶ Questio scd̄a de gratie miraculo rum donatiōis distictōe. i. vtrū ma li possint facere miracula sic boni.

Q Uerit a doctorib⁹. Utrū mali possint facere mira/cula. Et dicūt q miracu/lorum quedā sunt fanta/stica et nō vera quibus ludificatur homo vt ei appareat qd̄ nō est: que dam sunt vera. sed nō habent vere ratione miraculi: que fiunt virtute aliquarū causarū naturaliū Et hec duo genera miraculorū per demo/nes ꝛ malos fieri possunt. Uera mi racula quidē nō nisi virtute diuina possunt fieri que operatur deus ad hoīum vtilitatē: aut ad veritatis p̄ dicate confirmationem: aut ad ali cuius hoīs sanctitatis demonstratio nem quem deus vult dare hoibus in exemplū. Primo aūt modo mi racula possunt fieri per quēcunqȝ q verā fidē predicat: ꝛ nomē xp̄i inuo cat: quod interdū per malos fit. vn de super illud matth. vij. Nōne in noīe tuo ꝓphetauimus Iero. dicit Prophetare vl' v̄tutes facere et de monia eicere interdū nō est ei⁹ me/riti qui operat: sed inuocatio nois xp̄i hoc agit vt hoīes deū honorēt: ad cuius inuocationem fiunt tanta miracula. Scd̄o aūt modo nō fiūt miracula nisi a scīs ad quoꝝ sancti tatem demōstrandā miracula fiūt: vel in vita eorū: vel etiā post mor/tem siue per eos siue per alios. Le/gitur eni actu. xix. quod deus faci/ebat virtutes per manus pauli: et etiam sup languidos deferebantur a corpore eius sudaria ꝛ recedebāt ab eis languores. Et sic etiaȝ nihil prohibet per aliquē peccatorē mi/racula fieri ad inuocationē alicui⁹ scī. que tamē miracula ille nō dicit facere: sed ille ad cuius sanctitatem demonstrandā hec fierēt. Hinc est vt cōtinet in scd̄a parte huius ep̄le giezi precesserat ante eos: et posue rat baculū super faciē pueri et non erat ei vox neqȝ sensus. i. nō appare bat in eo vita que motu labiorū vl' corporis deprehendit sensu. Re/uersusqȝ est in ocursum eius et nū/ciauit ei dicens: nō surrexit puer. i. deus nō dedit mihi hanc gratiam sed tibi seruauit eam.

¶ Questio tertia de miraculorum meriti attributiōe. i. vtrū miracula attribuant merito fidei.

Uerif a doctoribus. vtrū miracula attribuanf merito fidei. Et dicunt q sic secūdū illud ad corinthios. xvij. Si habueritis fidem sicut granū sinapis: dicetis huic mōti transi hinc: et transibit. Sed contra quia tūc sequeref: q homo malus faciat miracula vera dato q habeat fidē. Quia scriptū est iac. ij. Fides sine operibus mortua est. Et dicunt doctores q fides sine operibus mortua est quantū ad ipsum credētem qui per eā nō viuit vita gratie: tamē nihil prohibet q res viua operef p instrumentū mortuū sicut homo operatur p baculū. Et hoc modo operaf deus per fidē peccatoris instrumentaliter. Sed contra quia miracula sunt quedam diuina testimonia. ꝑm illud pauli ad hebre. ij. Contestante deo signis et portentis et varijs virtutibus. vñ in eccl'ia aliqui canonizanf per testimonia miraculorū: sed deus nō potest esse testis falsitatis: ergo mali per fidem nō possunt miracula facere. Et dicunt doctores q mali per fidē non faciunt miracula ad testificationez sanctitatis sed vel ad confirmationem doctrine vel ad inuocationē nominis xp̄i vel virtute sacramentorū que exhibent. vnde aug. in li. lxxxiij. questionū dicit. Aliter magi faciunt miracula. aliter boni xp̄iani. aliter mali. Magi per p̄uatos contractus cū demōibus. boni xp̄iani per publicā iusticiā: mali xp̄iani per signa publice iusticie. Et iō helyseus et merito fidei sunamitis et propria sctitate parans se ad impetrādū suscitationē pueri multa fecit. Primo intrauit domum. vñ dicit textus tertie partis huius epistleo. Ingressus est ergo eliseus domū: et ecce puer mortuus iacebat in domo. vz ei⁹ elisei quā sibi vt dictū est perauerat mater pueri. Scdo clausit hostium super se ꝛ super puerū ne suple in oratiōe per aliquē impediretur. Tertio orauit ad dominum. Quarto ascendit super lectulum. Quinto incubuit super puerū. Sexto aptauit se sup ip̄m. quia posuit os suum super os eius et oculos suos super oculos eius. et manus suas sup manus eius. et incuruauit se super eum. Septimo postq̄ calefacta est caro pueri: ille reuersus deambulabat in domo semel huc atq; illuc. Octauo ascēdit iterum super lectulū ꝛ incubuit sup eum. Et oscitauit puer septies i. os suum aperuit vt atraheret spiritum .i. aerem quod fuit euidens signum vite. Nono vocauit giezi ꝛ dixit ei. voca sunamitem hanc. ꝛ in hoc apparet honestas ꝛ castitas helysei qui cuz diu fuisset apud istā mulierem nesciebat nomen eius. que vocata ingressa est ad eū. Qui ait: tolle filiū tuum. venit illa ꝛ corruit ad pedes eius ꝛ adorauit suple deum super terram tulitq; filiū suū et egressa ē. helyseus ꝟo reuersus est in galgala. Ecce miraculū magnum figura mortui adolescentis per christuz resuscitati. vt habetur in euangelio Luce. vij. descriptum Deprecemur ergo verum patratorē miraculorū. dñm nostrum iesuz christū. vt nos suscitet a morte peccati. qui cum patre ꝛ spiritu sancto viuit ꝛ regnat in scl'a seculoꝝ. Amē

¶ Feria sexta.iiij.hebdomade.xl. expositionis ep'le de infidelitate. Sermo.xxvij.

Egrotauit filius mulieris matrisfamilias et erat lāguor fortissimus. ita vt non remaneret in eo alitus.iij.Re.xvij cap.hec verba scribuntur. Pro exordio huius sermonis merito a doctoribus queritur Utrum infidelitas sit maximū peccatorum. Et dicunt q omne peccatum formaliter cōsistit in auersione a deo.vñ tāto aliquod peccatum est grauius quā to per ipsum homo magis a deo separatur. hoc aūt fit per infidelitatem p quā homo de deo veram cognitionem nō habet: et per falsaz sibi nō appropinquat sed magis ab eo elōgatur. nec potest esse q quātum ad quid deum cognoscat qui falsam opinionez de ipo habet.q: illud qd ipse opinat nō est deus.vñ manifestū est q pc̄m infidelitatis maius est oibus que contigūt in puersitate morū. Hinc aug.exponēs illud ioh. Si nō venissem et locut⁹ eis nō fuissem peccatū nō haberēt. Magnum inquit quoddā peccatū sub generali noie vult itelligi. hoc eni est pc̄m ifidelitatis ppter qd iudaicus ppl's filius vidue sinagoge matrisfamilias egrotauit infidelitate et contēptu xpi.et ideo erat languor fortissim⁹: q: est maximū peccatū.ita q non remaneret in eo alitus. et tādiu mortuus extitit donec veniens helyas.i.xps ipsum accepit de sinu hui⁹ vidue.vz de carnali sinagoge obseruantia: et portauit in suū cenaculū euāgelij scē matris eccl'e que fuerūt vba pposita pñtis ep'le declarāde. Cōcor alex.de ales bonauen.et rich.in.iiij. et durādus nostri ordinis in summa et sanctus tho. 2ª 2ᵉ.q.x.arti.iij. ¶ Et in hac presenti epistola tres vtiles querun tur questiones. Prima est de specierum infidelitatis distinctione.in principio. Alia est de infidelitatis originali pcessione.ibi. dixit ergo. Tertia est de infidelitatis dubitatione.ibi.et ait illi.

¶ Questio prima de distinctione specierum infidelitatis.

Queritur a doctorib⁹. Utrū infidelitatis spēs sint plures. Et dicūt q sic per talez rationē. Unicuiq; virtuti opponit species vitiorū: bonū eni contingit vno modo. malū vo multipliciter. vt patet per dioni.iiij caplo de diuinis noibus.et p phm in.ij. ethi. Sed fides est virtus vna ergo ei plures opponunt infidelitatis species.que si distinguerent sm errorē diuersis que ad fidē pertinēt ferre infinite essent. vt patet per augu.in li. de heresibus. Sed si infidelitas considerat vt opponit fidei: sic sunt tres spēs infidelitatis Una vt opponit fidei nōdum suscepte: et sic est infidelitas paganorū et gētiliū. Alia vt opponit fidei in figura suscepte. et sic est infidelitas iudeorum. Tertia vt opponit fidei suscepte cum manifestatiōe veritatis: et sic est infidelitas hereticoruz. Sed dubitat etiā a doctoribus que istarum triū specierū sit grauior. Et dicunt q quāuis in pluribus errent

gētiles q̄ȝ iudei. et iudei q̄ȝ heretici tamē ꝑm oppinionē et cōtrarietatē fidei grauius peccant mali christia ni heretici qui fidē euangelij susce/ perunt ⁊ ipsam quoad pūt corrum punt. q̄ȝ iudei qui ipsam fidez mani feste nō accepert. sicut grauius pec cant qui nō implēt qđ ꝓmiserūt q̄ȝ illi qui nō implēt quod nunq̄ȝ ꝓmi serunt. Et grauius peccant iudei q fidem in figura susceperūt q̄ȝ genti/ les qui nullo modo fidē susceperūt Quod autē ita sit patet per illud ꝙ scribit .ij. petri .ij. ca. dicētis. Meli⁹ erat illis non cognoscere viam iu/ sticie. q̄ȝ post cognitā retrorsum cō uerti. Gētiles eni nō cognouerūt vi am iusticie. Judei ṽo in figura co/ gnouerūt. Sed mali christiani he/ retici manifeste. Et ideo egrotauit filius mulieris matrisfamilias. vȝ malus xp̄ianus hereticus: qui fuit fi⁹us sancte matris ecclīe: que oīum fideliū mater est. ⁊ erat languor for tissimus: ita vt nō remaneret in eo alitus. qꝛ infidelitas est vt diximus maximum peccatorum.

¶ Questio secunda de originali ꝓ cessione infidelitatis.

q Ueritꝰ a doctoribus. Un de infidelitas originali/ ter procedat. Et dicūt ꝙ a duodecim. Primo ab ignorantia. vȝ capacitatis intelle/ ctus humani limitati et mensurati ⁊ alta mysteria dei non nisi per fidē scire valentis. Uñ sibi ecci. xj. dicit Quomodo ignoras que sit mate/ ria spūs: ⁊ qua ratione cōpingant ossa in ventre pregnātis. sic nescis opera dei qui fabricator est oīum. Sicut eni qui crederet tm̄ esse qđ vi det stultus est: sic q credit tm̄ esse q̄ intelligit. intellectus eius cecus te/ neri potest. Et vt scribitur Math. xv. Cecus si ceco ducatum prestet ambo in foueam cadunt. xxxvij. di. §. vt itaqȝ. de pe. di. vj. §. Qđ autē. extra de Renū post trasla. De eta/ te equali. Cum sit. Secūdo a subti litate. s. credendorū que ab intelle/ ctu humano intelligi non possunt. nisi vt dictum est per virtutē fidei. vnde esaie. vij. dicitur. Nisi credi/ deritis nō intelligetis. Et. xxiiij. q. j ca. Nō turbatur. sic habetur Licet mens humana nequeat diuina ple na rationis inuestigatione cōpre/ hendere fidei tm̄ plenitudo cōple/ ctitur. quia. s. ipsa supplet quod hu mana rō non cōprehēdat. Tertio ad instantiaȝ et lōginquitatē. quia nos in presenti non nisi corporalia cognoscere possumus. Et vt Aug. dicit. Deus lux est nō corporū sed mentiuȝ. Hinc. xxiiij. q. j. ca. Quia Grego. ait. Nisi quis fidei solidi/ tatem tenuerit. diuinam presentiaȝ nō agnoscit. Et in. iiij. dyalogo. in fidelitati remedium prebens dicit. Quisquis in credulitate inuisibiliū solidus non est: debet proculdubio maiorū dictis fidem prebere eisqȝ per spūm sanctū inuisibiliū experi mentū habentibus credere. Nam stultus est, puer si matrē extimat de luce mentiri. quia ipse nil aliud q̄ȝ tenebras carceris nouit. Quarto ex malicia. Sunt eni pleriqȝ qui ex malicia credere nolunt. de quorū numero erāt ille de quo in psal. dī. Noluit intelligere vt bene ageret xxxvij. di. §. vt itaqȝ. xj. q. iij. Excel lētissim⁹. O infelix malicia ⁊ infen

sata. A ceco de via creditur catulo ⁊ de ꝓfunditate fluuij baculo: et de animarum salute nō creditur xp̄o.

Quinto a negligentia. Nam vt de conse. di. iiij. dicitur ca. Gratia. Gratia nō est liberi arbitrij sed donū dei. vnde si fides naturalis esset apud omēs eadem esset. ideo sollerter a deo petenda est. quia Luce. xj scriptum est. petite ⁊ dabitur vobis sicut ille Matth. ix. fecit qui dixit. Credo dn̄e adiuua incredulitatem meā. vnde sicut sol nō videtur nisi lumīe suo. sic deus nō cognoscitur nisi radio lucis grē sue. quā cōfert libenter querentibus eū in simplicitate cordis. iuxta illud sap. j In simplicitate cordis querite illū: q̄m inuenitur ab his qui nō temptant illum. Et audientibus verbum dei: sicut ad Roma. x. ap̄lus ait. fides ex auditu auditus aūt per verbum xp̄i. per Jeremiā quoqꝫ ca. v. dn̄s ait. Querite si inuenietis viruꝫ querentem fidem. ⁊ propinquus ero ei

Sexto a curiositate. qa vt dama. li. iiij. ca. iij. dicit. Fides nō ē inquisitus vel scrutatus consensus. vnde Grego. ait. Fides nō habet meritū cui humana ratio prebet experimētum. intelligendo s̄m docto. quando ratio queritur ad credendū non ad ꝯfirmandū. vnde hugo de sācto victore li. j. parte. iij. ca. xxiiij. dicit Circa credenda quedam sunt ex ratione vt necessaria. quedā s̄m rationē vt probabilia quoruꝫ duo extrema fidem nō capiunt Septimo a culpa ⁊ nequitia naꝫ de neq̄ꝫ peccatoribus Job. xxiiij. dicit. Ipsi rebelles fuerunt lumini. vꝫ fidei qꝛ vt Salomon prouer. xviij. dic. Nō recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris que versantur in corde suo. Et ideo qui habēt intellectuꝫ plenum maliciarū foris. lumen fidei nō recipiunt. Octauo a superbia. naꝫ vt Grego. ait. Tumor mentis obstaculū ē veritatis. Et Bern. super cant. Superbo oculo veritas nō videtur. Hinc Augu. vij. conf. de seipso ait Tumore meo seperabar a te. ⁊ nimis inflata facies claudebat oculos meos. Nono a stulticia q̄ pleriqꝫ fugiūt ab eis quibꝰ illuminari possunt. vn̄ Grego. de talibꝰ ait. Tanto a dei luce lōge sūt quanto apud se humiles non sunt.

Decimo ad arrogantia qꝛ Jere. xlix. infideli dicitur Arrogātia tua ⁊ superbia cordis tui decepit te. vbi glo. Omnis hereticus arrogans. quia superbia facit hereticū nō ignorantia. Undecimo a bestialitate. quia sūt pleriqꝫ qui de nocte volunt videre solem. hij sunt qui in tenebris infidelitatis ambulant: ⁊ tn̄ in ipsis tenebris lumē fidei querūt O stulti ⁊ bestiales aliquando sapite. i. nō sp̄ in infidelitate manete

Duodecimo ⁊ vltimo ab inordinata affectiōe que septēpliciter occupat animā. Primo amore. vꝫ diuiciarū. delitiarum ⁊ honorum. vn̄ ꝓuer. xxj. dicitur. Lucerna impiorꝫ peccatū est. Item odio. hinc Jere. iij. dicitur Justificauit aīam suaꝫ aduersatrix israel in comparatiōe p̄uaricatiōis iuda. Tertio desiderio nā in psal dicit. Desideriū eorū attulit eis. Quarto spe. vn̄ in psal. dicitur. Ecce homo qui nō posuit deum adiutorem suū. sed sperauit in multitudine diuitiarū suarum.

Quinto timore ficut iudei q time/
bant fieri extra synagogam. Jo.ix
quibus annumerant mulieres que
nolũt abicere põpas z vanitates ti/
mentes despici a maritis. de quibꝰ
dicit. Ambro. Dũ metuũt maritale
iudiciũ pdidere suũ. Sexto gaudio
vñ Job.xxij. Tenẽt tympanũ z lyrã
gaudent ad sonitũ organi ducũt in
bonis dies suos z in pũcto ad infer
na descendũt. Septimo dolore.s.
infirmitatũ z fracturarũ. z ꝓpterea
prouer.xxiij. dicit. Oculũ qui sub
sannat patrẽ vz deũ: z despicit par/
tum matris sue.i.determinationez
eccl'ie. effodiant corui de torrenti/
bus. vz demones infernales. O fe
lix aĩa que istis affectionibus emũ
datur. erit tũc qd dauid in psal. dĩc
Argentũ igne examinantũ ꝓbatũ
terre purgatũ septuplũ. Hic sctũs
helyas fidelis dũ sibi mulier sare/
ptana diceret. Quid mihi z tibi vir
dei.i. qd habes ꝯtra me: ingressus
es ad me vt rememorarent iniqta/
tes mee.i.vt in cõparatione ad tuã
equitatẽ: ſm magistrũ: maior apa/
reat mea iniqtas in morte filij mei.
Ipe nihil habens infidelitatis ait
ad eã. Da mihi filiũ tuum. Tulitqz
eũ de sinu illius z portauit in cena
culũ vbi ipse manebat. z oratio sua
fide plena suscitauit eũ ficut ĩ textu
clarũ est. Hinc Aug. de verbis dñi
dicit. nulle maiores diuicie. nulli
thesauri. nulli honores. nulla huiꝰ
mũdi maior ẽ substãtia q̃z fides ca
tholica que pctõres saluat cecos il/
luminat. infirmos curat. cathecu
minos baptizat fideles iustificat pe
nitẽtes reparat. iustos augmentat
z martyres coronat. sz de his satis

C Questio tertia vtrũ infidelis sit
ad fidẽ cogendus z vi baptisandus
q Uerit a doctoribus Utrũ
infidelis sit cogẽdus ad
fidẽ. Et dicunt quod infi
deliũ quidã sunt qui nun
q̃z fidẽ susceperũt: vt gentiles et iu/
dei: et tales nõ sunt aliquo mõ ad fi
dem cogendi. Et est ratio quia cre/
dere est voluntatis: sed volũtas nõ
potest cogi. Hic aug. dicit. Cetera
potest homo nolẽs: credere nõ nisi
volens. Et iõ dĩ in decretis.xlv.di.
Qui sincera intentione extraneos
a christiana religione ad fidẽ cupi/
unt adducere: blandimentis debẽt
nõ asperitatibus suadere: nam qui/
cunqz aliter agunt suas illic magis
q̃z dei probant causas attendere.
Sunt tamẽ compellẽdi si facultas
adsit vt fidẽ non impediãt aut blas/
phemijs vel malis persuasionibus
vel apertis persecutionibus. Hinc
est quod fideles xp̃i frequẽter cõtra
infideles bellũ mouent non vt eos
ad fidẽ cogant: sed ꝓpter hoc ne fi
dem xp̃i impediãt. Alij sunt infide
les qui quandoqz fidẽ habuerũt si/
cut heretici: et tales etiã corporali/
ter sunt compellendi vt impleãt qd
promiserũt. Juxta illud luce.xiiij.
Exi in vias et sepes z cõpelle intra
re: vt impleat domus mea. Et in de
cretis.xlv.di. de iudeis dĩ. Oportet
vt fidẽ quã vi vel necessitate suscepe
runt tenere cogant. Sed dubitat
an qui vi recipiunt baptismuz sint
baptisati? Et dicunt doctores ꝙ si
absolute fuerint coacti nõ sunt ba/
ptisati: puta si per violentiam in a/
qua submersi: aliter si cum condi/
tione: quia ibi est aliquid volunta/

ris. Concordat alex. de ales. bonauen. et rich. in. iiij. Hostieñ. et rai. et hoc vbi s. et habet extra de baptismo. maiores. Sed tũc dubitat vtrũ pueri iudeorũ et aliorũ infidelium inuitis parentibus sint baptisandi. Et dicunt doctores ꝙ nõ q: vsus eccl'ie hoc nunq̃ꝫ habuit. deinde ꝓpter periculũ fideiꝫ: quia baptisati pueri cum ad etatẽ peruenerint ex ꝑsuasione parentũ de facili fidẽ dimitterent. Ultimo quia esset contra ius naturale. filius enim vsqꝫ ad vsum rationis aliquid est p̃ris ⁊ sub cura eius manet: et ideo non debet disponi de eo aliquid contra volũtatẽ parentũ. Cõcordat rich. in. iiij di. vj. vbi loquit de his omnibus dicẽs. ꝙ licet nutricibus oculte baptisare paruulos iudeorũ maxime in articulo mortis: si hoc facerent credit ꝙ nõ peccarẽt. Sed quid de ritibus infideliũ. Ei dicunt doctores ꝙ cum regnũ humanũ deriuet a deo ⁊ ipse ꝑmittit aliqua mala ne maiora sequant. Unde augu. dicit Aufer meretrices de rebus humanis et turbaueris omĩa libidinibus Ideo tollerãdi sunt ritus eorũ: maxime iudeorũ qui sunt ad vtilitateꝫ fidei. Alij aũt ritus substituẽdi non sunt: nisi ꝓpter scandalũ vel aliud malũ vitandũ. vñ helyas in figura xp̃i approbans hec oĩa: dedit puerum matri dicens. En filius tuus viuit. Et mulier ad helyã: Nunc in hoc cognoui quia vir dei es tu: et verbum dñi in ore tuo veruꝫ est. Et xp̃s per ap̃los solutũ lazarũ vt dicit euãgeliũ hodiernũ Joh. xj. descriptum: et in suo ritu liberum abire permisit: quia seruitia coacta non placent deo: qui nobis concedat vt libere in fide christi viuamus: et ad eterna gaudia perueniamus per infinita seculorum secula. Amen.

¶ Sabbato iiij. hebdomade. xl. expositiones epistole de peccatorum contritione. Sermo. xxviij.

Hec dicit dominus deus. In tempore placito exaudiui te. esa. xlix. ca. hec verba scribũt. Pro exordio hui⁹ s̃monis a doctorib⁹ querit. vtrũ ɔtritio sit necessaria ad salutẽ? Et dicũt ꝙ sic triplici ratiõe. Primo rõe peti destructionis ⁊ dissolutionis. Naꝫ vt habetur de regulis iuris ca. j. et sunt verba criso. Unũquodqꝫ per quas causas componit per easdeꝫ dissoluit. Sed pctm̃ nascit et cõponitur per actũ volũtatis: puta per velle. Unde augu. li. j. retra. dicit Peccatũ ideo peccatũ quia voluntarie fit. ergo debet dissolui ꝑ actuꝫ contrariũ voluntatis puta per nolle. Hinc dauid in psal. l. Peccatum meũ cõtra me est semper. de pe. di. iij. Tota. Scd̃o ratiõe possibilitatis actionis. Nam deus nõ requirit ab hoie nisi quod est in eius potestate Sed s̃m augu. nihil est in potestate hois q̃ꝫ ipsa voluntas: et nihil est magis in potestate voluntatis q̃ꝫ actus eius. Hic ecci. xv. scribit. Ante hoiem vita et mors: bonũ et malum: quod placuerit ei dabitur illi.

Tertio ratione finis assecutionis. Nam illud est simpliciter necessarium. sine quo finis vltimus haberi nõ potest: sicut medicina vel aposte

matis incisio necessaria est: q2 sine
ipsa sanitas nō habetur. Cum igit
beatitudo que est finis vltimus nr
sine ↄtritione post pctm̄ haberi nō
possit: sequit φ ipsa contritio sit ne
cessaria ad salutem. Et ista est ratio
francisci in.iiij.et in tractatu de cō
tritione. dat plurima exempla. Nā
qd est vtili⁹ baptismo de quo ioh.
iij.scribit. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spū sctō non intrabit in
regnum celorū: et tamē adultis nō
prodest sine ↄtritione. qm̄ qui ficte
baptisat: sacramentū sucipit ⁊ non
rez sacramēti. Quid pterea necessa
rius eucharistia. de qua ioh.vj.scri
bitur. Nisi manducaueritis carnez
filij hois: et biberitis eius sangui
nem nō habebitis vit in vobis: et
tamē si quis sine contritōe cōmuni
caret: proculdubio iudiciū sibi mā
ducaret et biberet. Iuxta illud aplī
ad corinthi.xj. Qui māducat et bi
bit indigne iudiciū sibi manducat
et bibit. Quid vtilius passione do
mini. vnde ioh.xj.scribit. Expedit
vt vn⁹ hō moriat p pplō. Et luce
vltimo. Oportebat pati xp̄m. et tn̄
sine contritione iude non profuit ⁊
cum cōtritione latroni paradisum
donauit. vnde iero. O lachryma cō
tritionis humilis tua est potentia:
tuū est regnū: tribunal iudicis non
vereris: amicorū tuorū accusatori
bus silentiū imponis: nō est qui te
accedere vetet: si sola intras: vacua
nō credibis crucias magis diabolū
q̄z pena infernalis. quid plura: vi
cis inuicibilem: ligas omnipoten
tem. inclinas filium virginis. hinc
dn̄s pe. esa. peccatori contrito dic
in tpe placito cōtritōis exaudiui te
Que sunt verba pposita pn̄tis eple
declarande. ¶ In qua tres vtiles q̄
runt de ↄtritione questiones. Pri
est de sui diffinitione. in principio.
Scda est de sui conditiōe. ibi. lau
date celi. Tertia est de sui fructifica
tione. ibi. Et dixit syon.

¶ Questio prima de diffinitiōe cō
tritōis. s. quid sit cōtritio: ⁊ vn̄ dicat

Querit a doctoribus quid
sit contritio ⁊ vnde dicat
vel noiet. Et dicunt septē
per ordinē ad questionez
respondendo. Primo dicūt φ cō
tritio est dolor volūtarie assumptus
p peccatis cū proposito cōfitendi ⁊
satisfaciendi. Et hic dolor ideo cō
tritio dicitur: q2 sic in naturalibus
aliquid dicitur conterī: qn̄ in mini
mas partes redigit. Ita cor pecca
toris dicit conteri: qn̄ affectus pec
cati scdm omnē sui partē in eo omi
modo confringit. Secundo dicūt
φ cor peccatoris veneno pcti velut
vas fictile plenū est: ppter φ pctōri
bus dn̄s per ioelē.ij.ca. dicit Scin
dite corda vestra. Tertio dicūt φ
duabus molis cor pctōris frangi et
conteri debet. vz mola spei. iuxta il
lud esa.l. Qui ābulauit in tenebris
vz peccatorū ⁊ non est lumen ei spet
in nomine dn̄i. Et mola timoris di
cens cum aplō ad hebr.x. Quā hor
rendum est incidere in man⁹ dei vi
uentis Una est ex ↄsideratiōe diui
ne misericordie: altera est ex cōside
ratione diuine iusticie: ⁊ vna sine al
tera nō valet. Hinc deutro.xxiiij. di
citur Non accipies loco pignoris
inferiorem aut superiorē molā. Nā
superiori. vz spei: multi ad baratruz
diaboli deuoluti sunt. Et mola in

ferlori timoris chaym τ iudas dam
pnati sunt. Quarto dicũt ad quid
conterit cor peccatoris quia aia ad
imaginẽ dei facta: τ ex pctis deni
grata τ indurata reformat τ emolli
tur. q₂ eccl'. iiij. scriptũ est. Cor durũ
male habebit in nouissimo. Quin
to dicunt ꝙ sicut attritio prouenit
ex timore: quia Initiũ sapientie ti/
mor dñi: ita ↄtritio ꝓuenit ex amo/
re. Sexto dicunt ꝙ attritio est do/
lor qui habet de magnis peccatis
Contritio est dolor oium pctõrũ: vñ
attritus velut mõs lapidũ murmu/
rando ↄtra redarguentem cũ ab ali
quibus pcis que sibi parua aut nul
la vident strepitũ facit. Contritus
ṽo velut mons pulverum sine mur
mure in terra humiliter procũbens
patri spũali obtemperanter obedit
Hinc dauid in psal. Sacrificiũ deo
spiritus ↄtribulatus. l. di. ponderet
de pe. di. j. Lachryme. τ di. ij. §. op/
ponitur. Septimo dicũt ꝙ attritio
est dolor de peccatis qui elicit a vo
luntate. Contritio ṽo nõ habetur
nisi per grãm. Sed diceret aliquis
et quomodo ergo imputat mihi si
cõtritionẽ nõ habuero. Cui respon
detur: fac qđ inte est per attritionez
quia secure habebis cõtritionẽ. Cũ
dñs apoca. iij. dicat Ego sto ad ho/
stium τ pulso: siquis audierit vocẽ
meã: τ aperuerit ianuã introibo ad
illum τ cenabo cũ illo: τ ille mecũ si
cut. iiij. Regũ. iiij. ca. figuratum est
quot filij vidue offerebãt vasa τ illa
infundebat oleũ. Offer ergo cor at
tritum deo pecactor: quia illud stati
dñs faciet contritũ: cũ attritio τ cõ/
tritio idẽ essentialiter sint: differant
tñ sicut oculus dormientis τ vigilã
tis: quia primus ad tp̃s est visione
priuatus: alter est visioni ↄiunctus
Ita τ attritio est sine grã. Cõtritio
est gratie sociata. patet ergo quid
sit cõtritio τ vnde dicatur. amodo
cetera dicemus.

¶ Questio secunda de conditione
contritionis.

q Uerit a doctoribus quã
tus dolor haberi debeat
pro pctõ. Et dicunt septẽ
per ordinẽ ad hoc respon
dendo. Primo quod est vnus gra
dus ↄtritõis qui dr supabundãs: τ
est dolor vehemens ex rõe τ sensua
litate ꝓcedens: qui tm̃ augmentat
vt omnis pena pcti remittatur: sic
accidit magdalene Luce. vij. Cui
bis a dño dictũ est. Remittuntur ti
bi peccata tua q₂ primo dimissa est
culpa. scđo dimissa est pena. Hinc
Jerony. ait Lachryma cõtritionis
extinguit ignem eternalẽ: quẽ tota
aqua nõ extingueret occeani. Se/
cũdo dicũt quod est aliꝰ gradus cõ
tritionis qui dicit abundans: et est
dolor ex ratione ꝓcedens τ sensua/
litatẽ attingens: ꝙ ex ratione proce
dit necessitatis est vt dicetur: sed ꝙ
sensualitatẽ attingat perfectionis:
quia vt aplus ad Gala. v. dicit. Ca
ro concupiscit aduersus spm̃. Hinc
math. xxvj. dñs dicit. Spiritus qdẽ
promptus est caro aũt infirma. Di
cit tamen btũs Bonauẽ. in. iiij. di.
xvj. ꝙ nõ vere ↄtritus apparet qui
dampna rerũ tpalium deflet: τ pec
cata flere non potest. vnde Grego.
ait. Durus est cuius mẽtis dolorez
oculi carnis nequeũt declarare: sz
sciat se culpabiliter durũ qui deflet
dampna tpis vel mortẽ amici: τ do

lorem pcti non ostendit lachrymis Et dicitur culpabiliter durus vel se quela pcti adest: vel discussiōis negligentia pctōrū. Verū hec verba gregorij illis dicunt qui pro tpali dampno potius q̄z pro spūali atq; cicius plorant. non aūt illis qui ex humiditate cerebri flere nō possūt. qd facile intelliget qui verba illa legerit. de peni. di .iij. §. Sed quid legere conuenit. Tertio dicūt quod est alius gradus contritionis qui dicit sufficiens que est vera displicentia ratōis de peccato: ꝛ hic dolor est necessarius ad salutē: qm̄ sufficit ad expiationē pcti. Hinc dauid in psal. l. Cor contritum ꝛ humiliatū deus non despiciet. de pen. di. j. ca. ij. ꝛ. c. in actiōe. Et psal. xxxiij. dicit. Dixi confitebor aduersum me iniustitias meas: ꝛ tu remisisti impietatē peccati mei. xvij. q. j. §. Si ergo de peni. di. j. Dixi. §. et his auctoritatibus ꝛ ca. vl. Et di. iij. illud vo. Quarto dicunt q̄ talis displicētia ratiōis est omni peccatori ꝯgrua. Et ratio est quia in voluntate hois: sūt duo actus contrarij. s. velle ꝛ nolle, quorum primus est ad bonū prosequēdum: alter vo ad malum fugiendū: sicut in intellectu est actus affirmādi ꝑpter verū: ꝛ actus negandi propter falsum. Primo actu peccatū ducitur ad memoriā: quia nemo potest ꝯteri de peccato cuius nō recordatur. Hinc epo ephesino apoca. ij. dicit. Memor esto itaq; vnde excideris ꝛ age penitentiā. Secūdo actu peccatū detestat tanquā diuine gr̄e ꝑuatiuū: infinite pene inductiuū. Eterne glie amissiuū. Et diuine maiestatis offensiuum. Hinc Jere. iij. peccatori dicit Recordare paupertatis. ecce primū. trangressionis. ecce scdm absinthij. ecce tertiū ꝛ fellis. Ecce quartū. vnde propha dicit Memoria memor ero et tabescet in me anima mea. Et sicut ad primū actū sequttur gaudiū. vnde deus per ꝓpham Exultent ꝛ letentur qui volunt iusticiā meā. Ita ad scdm sequit tristicia. Hinc macha. iiij. scribitur. elysias cōsternatus est animo ꝛ deficiebat q: non qualia voluit talia contigerit. Et scdum intēsionem horū actuū sequitur maius gaudium vel maior tristicia. Hinc Augu. ait Quia felicitas est summe volita: in ea est summa delectatio. Et q: mia est summe nolita: in ea summa est tristicia. Cū igit hō nolit pctm̄ propter prauitatē eius ad suū actū nolēdi sequit tristicia fm illud Joc. x. Tedet animā meā vite mee Et quāuis hec tristicia attritio sit. tn̄ vt supradictū est: stati per diuinam gr̄am efficit ꝯtritio sicut apparuit in filio prodigo. Luce. xv. qui attritus dixit. peccaui: ꝛ audiuit: cito ꝓferte stolā primā. vz primā gratiam. Quinto dicūt q̄ talis displicentia rationis contra pctm̄ est medicina optima et cōuenientissima. Cuius ratio est q: maxima egritudo: maxima indiget medicina. vn̄ Jerony. ad matrē et filiaz in gallijs cōmorantes. Quod satis dolet maiori dolore expellit: sed pctm̄ est maxima egritudo: quia teste iacobo. j. ca. peccatū cuz ꝯsummatū fuerit generat mortē. ergo indiget excessiua pena. iuxta illud deuero. xxv. Pro mensura peccati erit plagarū mod⁹ Sed trsticia est talis excessiua pena

quia multi elegerūt mortez: que est vltimū terribiliū vt carerēt tristicia vt legit de sampsōe et saule Scribit enī prouer. xvij. Animus gaudens etatem floridā facit: spūs tristis desiccat ossa. Et aug. de ciui. dei dicit Spiritus qui sūt in purgatorio ꝛ in inferno nulla penitus pena afflicti sunt acriori tristicia: et hoc fit vt peccati delectationi correspōdeat pena. Sexto dicunt ꝙ hec medicina non solum de facili inuenit sed est facilis cure: nam sicut medicina que de facili non inuenitur ad querendum: damnū ꝛ fastidiū generat vt putauit in muliere fluxu sanguinis fatigata. luce. viij. Ita ꝛ medicina que est diuturne cure: nō modo infirmū sꝫ ꝛ sibi seruiētes atqꝫ medicū grauat. vñ eccl. x. scriptū est Languor prolixior grauat medicū. Contritio vero ꝛ faciliter inuenit quia ꝫm Augu. de libero arbitrio. Nihil est magis in potestate hominis ꝙꝫ ipsa voluntas vt supradictū est. Et nihil est magis in potestate voluntatis ꝙꝫ actus eius: ꝛ celeriter curat. quia dauid dicit in psal. Dixi cōfitebor aduersum me ꝛ tu remisisti impietatez peccati mei. Septimo ꝛ vltimo dicūt ꝙ hec medicina integerrime sanat quia in psal. scriptum est. Qui sanat cōtritos. Hec omnia denotātur in hac presenti epistola hodierna: que postꝙꝫ in prima pte cōtritio dixit. In tpe placito. vꝫ cōtritionis exaudiui te: ꝛ in die salutis auxiliatus sum tui p grām: et seruaui te ne perires in mortali: et dedi te in fedus ppli: vt consideret in cōtritione. vt uscitares terrā per exemplū. ꝛ possideres hereditates. vꝫ patrū dissipatas p angelos malos: vt dices his qui vincti sunt pcō: exite. s. ab eo per contritionem. ꝛ his qui in tenebris sunt reuertimini. vꝫ a pcō: Et postquā figuratiue dixit bona glīe que habentur per ꝯtritionē. In hac secunda parte inuitat ad grās agendas dicens: laudate celi. et reliqua que de se plana sunt.

¶ Questio tertia de contritionis fructificatione.

Q Verit a doctoribus. Quot sunt fructus contritionis Et dicūt breuiter ꝙ sunt septem. Primus dicitur peccatorū remissio. vnde glo. super illud psal. Sacrificiū deo spūs contribulatus: dicit. Cordis ꝯtritio est sacrificiū in quo peccata soluuntur. Alius fructus dicitur sceleris miseratio. vnde. ij. Reg. xij. scribitur. qd cū dauid per cōtritionē dixisset peccaui. stati nathan ppha dixit: pcm̄ tuū translatū est a te. Tertius fructus dicit salutis initiatio. vñ Gre. Cōtritio apostema pungit: confessio aperit satisfactio cataplasma apponit. Quartus dicitur grē infusio: vt claruit in ezechia rege. esa. xxxviij. Quintus dicit mundi despectio. Hinc Criso. in li. de cōpunctione cordis ait Sola cōpunctio est que facit aiam horrescere purpurā. desiderare ciliciū: amare lachrymas: fugere risū. Sextus dicit ad glīam dispositio. vñ Cassio. super psal. vj. Cōtritio lugētes ꝯsolat penitētes emūdat diabolū fugat xpo ꝯciliat. Septimus dicit glīe impetratio sicut notū est Luce. xxij. in latrone contrito: cui dixit dñs: hodie

mecū eris in paradiso. Hinc in tertia parte huius ep̄le: querenti contrito τ dicenti: dereliquit me dn̄s: τ dn̄s oblitus est mei. rn̄dit Nūquid obliuisci potest mulier infantē suū: vt non misereat filio vteri sui. Et si illa oblita fuerit: ego tñ non obliuiscar tui: dicit scd̄m ecclesiā dn̄s ops qui scd̄m euāgeliū hodiernū Joh. viij. descriptū est lux mūdi: q nobis grām contritiōis donare dignetur Qui viuit τ regnat in sc̄la s. Amen.

¶ Feria. ij. de passiōe expositionis ep̄le de sacra ꝯfessiōe. Sermo. xxix.

Factū est verbum dn̄i ad ionam pro phetam ꝑo dicēs. Surge τ vade in niniuē ciuitatē magnā et p̄dica in ea. Jone. iij. hec verba scribuntur. Pro exordio huius sermonis a doctoribus queritur. Utrum predicatori qui se dicit missum a deo sit sibi credendū Et dicunt ꝙ nō: nisi ꝓbet illud sicut moyses probauit miraculo. De cōsecra. di. ij. Reuera. Et. iiij. ca. exo. dicitur. Fecit moyses signa coram pplo: τ credidit pp̄lus: sed tñ sufficit ad probationē litterarū testimoniū vnde neq̄ clericus admittit nisi mittat. extra de hereticis. cū ex merito §. j. Hinc deus predicationē Jone ostendit miraculo vt patet in. j. τ. ij. libri eius. Et scd̄o factum est verbū dn̄i ad eū vt dicunt verba proposita presenti; ep̄le declarāde In qua de sacra ꝯfessiōe que ē vna ps ꝑncipalis sacramenti pn̄ie quā niniuitis Jonas predicauit tres vtiles questione querunt. quar Prima est de sacre ꝯfessiōis preceptōe. in principio Alia est de sacre ꝯfessionis cōditione. ibi. Adhuc quadragina dies. Tertia est de sacre cōfessionis fructificatione. ibi. Et crediderūt viri niniuite. τ reliqua

¶ Questio prima de sacre confessionis preceptione.

Queritur a doctoribus. vtrū confessio cadat sub precepto. vz quod homines teneantur de necessitate salutis pcā sua sacerdoti confiteri. Et dicunt ꝙ est de necessitate. xij. precептis. Primū preceptuz datū est in lege nature. vnde glo. sup illud Gene. iij. Adaz adā vbi es. sic dicit: verba sunt increpantis et ad ꝯfessionē monentis vel cogētis. Hoc preceptum sic declarat ratione. Nā actus ꝟtutū moraliū sunt de iure nature sed ꝯfessio non solum est pars sacramenti penitētie: sz etiā actus ꝟtutis moralis. Cōcordat Richar. in. iiij. di. xvij. q. ij. ar. ij. Secundū preceptum est in lege scripture. Nam cū in confessione oporteat tanquā in ordinato iudicio alium esse reū: et aliū iudicē. et reus sit penitens: qui velut in iudicio spōtaneo spōte pcā ꝯfitetur. iudex ꝑncipalis esse nō potest: nisi qui potest pctā dimittere: absoluere τ ligare. hic solus deus est et ideo sibi soli ꝯfessionis iudicium cōpetit: τ quia tp̄e legis nature hoībus recens eius erat memoria: ideo mentalis ꝯfessio sufficiebat: de qua in psal. xxxj. propha dicit Dixi confitebor aduersum me τ reliqua. xvij q. j. §. Si ergo. de peni. di. j. Dixi et di. iiij. Illud ꝟo. Tp̄e ꝟo legis scripte deus per sacrificia innotuerat hominibus: τ iā pontificē constitu-

erat in terra. Et ideo preceptũ fuit
hoies confiteri vocaliter: indistin-
cte tñ ⁊ generaliter per determinati
oné sacrificiorũ. vnde in.iiij.ca. Le-
uitici scdm quantitaté culpe deter
minatur quantitas pene. Tertium
preceptũ est in lege gr̃e in qua xp̃s
carnem assumpserat: vbi figurati-
ue precepit ipse peccatorem debere
ostendi sacerdoti tanquam vicario
suo. Hinc math.viij. leproso ipsum
peccatoré significanti dixit: vade ⁊
oñde te sacerdotibus. de pen. di.iij.
§. hoc idé. ⁊ ca. quẽ penitet. ⁊ di. vj.
Qui vult. Quartũ preceptũ ponit
math.xvj. quando dñs dixit petro
Quodcunqꝫ ligaueris sup terrã erit
ligatũ ⁊ in celis. xx. di. In pncipio.
xxij. di. Sacrosancta. xxiiij. q. j.
Quodcunqꝫ. Et ca. legantur. et. q.
iij. Si habes. Et de pen. di. iij. peni
tentes. Extra de ma. ⁊ obe. Solite
Extra. qui filij. sunt le. per venerabi
lem. Quintũ preceptũ ponit Joh.
xx. quando xp̃s dixit discipulis. Ac
cipite spiritum scm̃ quorũ remiseri-
tis pctã remittuntur eis. j. q. iij. Re
missioné. xj. q. iij. Nihil. xxiij. q. j. §
Si anté. ⁊ ca. loquitur. de pe. di. iij.
Deus diffinitioné. et di. iij. Adhuc
instant. de consecra. di. iiij. Quomõ
Sextum preceptũ ponitur Johã.
xxj. quando xp̃s dixit petro: pasce
oues meas. viij. q. j. In scripturis.
xxv. q. iij. Diuinis. de elec. significa
sti. de ma. ⁊ obe. Solite. Septimũ
preceptũ ponitur Jaco. v. dicentis
Confitemini alterutrũ peccata vr̃a
xxv. di. §. Criminis. de penité. di. j.
Econtra. Octauũ preceptũ ponit
prouer. xxviij. vbi salomõ ait. Qui
abscondit scelera sua nõ diriget..

Nonũ preceptũ ponitur de peni.
⁊ remissi. cap. Omnis. vbi dicitur.
Omnis vtriusqꝫ sexus fidelis post-
quã ad annos discretionis puene-
rit: omnia sua solus pctã saltẽ semel
in anno fideliter confiteat proprio
sacerdoti: et iniunctã sibi penitẽtiã
pro viribus studeat adimplere. Et
intelliguntur hic anni discretionis
quinqꝫ ãni. vt habet in glosa extra
de delictis puerorũ. Decimũ pre-
ceptum habetur ab ambrosio in li-
bro de paradiso dicente. Nemo iu-
stificari potest a pctõ quod nondũ
confessus fuerit. Undecimũ prece
ptum. de peni. di. j. ca. Si cui. §. ex
his. vbi dicitur. Nullus añ confessi
oné oris et satisfactionem opis pcti
abolet culpã. Duodecimũ ⁊ vltimũ
preceptũ est doctor. Naz Inno. su
per ca. Omnis. Et archi. sup cap.
Ille rex. de peni. di. iij. vident dice-
re ꝙ qui peccat mortaliter statim te
netur ad confessioné saltẽ ad propo
situm eius ⁊ si nõ ad actũ. Quãuis
Bonauen. dicat ꝙ non est bñ con-
tritus qui habet tpus ad sacerdoté
potest disponere ad confessionez ⁊
nõ confitetur: potest tñ scdm eũ lay
cus peccator differre vsqꝫ ad annũ
causa oportuni tpis. et inueniendi
melioré sacerdoté non tamẽ religio
suz ⁊ forte etiã sclaris cleric⁹. Oẽs
tamen doctores dicũt ꝙ ad termi-
num vnius anni quilibet tenet con
fiteri semel ad minus: nec papa di-
spẽsare potest nisi de tpe: nec aliter
pcõr potest esse contritus cũ contri
tio dicat propositũ confitendi: nec
sibi suffragia eccl̃ie aliter prosunt:
vt dicit Grego. de pe. di. j. Quiuult
Hoc idẽ affirmat Aug. et etiã dicũt

doctoꝛes ꝙ xp̄ianus tenetur plu/
quã ſemel in anno confiteri. Pri
mo ratione ſacramẽti. Scd̄o ratio
ne periculi. Tertio ratione dubij.
Quarto ratione ſtimuli. Quinto
ratione voti. et ſi alie rationes ſunt
ad iſtas reducunt. Ex his omnibꝰ
plene colligitur arduũ ⁊ neceſſariũ
pꝛeceptum confeſſionis. Et hoc eſt
quod pꝛecepit dñs Jone pꝛophe: vt
pꝛedicaret niniuitis dicente pꝛima
parte huius ep̃le. In diebus illis vȝ
amaſie regis iuda. nam eo tp̄e pꝛo/
ph̄auit ionas: ſicut dicit. iiij. Regũ
xiiij. Factum eſt verbũ dñi ad ionã
pꝛoph̄am. vȝ per internã inſpiratio
nem. ſcd̄o quia pꝛimo fugerat a fa/
cie dñi: ſed quare fugit pꝛimo ait Je
rony. in ꝓlogo qui incipit. ſctm̃ Jo
nas fugit pꝛimo: q: ſciebat miſeri/
coꝛdiã dei ⁊ ꝙ ſtati parceret: ſi con/
uerterent et ipſe mẽdax remaneret
Item quia videbat in ſpũ ꝙ cõuer/
ſio gentiũ qui figurabatur in ꝯuer/
ſiõe niniuitarũ erat futura abiectio
ppl̄i ſui. ſ. iudeoꝝ. fugit ergo ⁊ intro
iuit mare et paſſus eſt naufragiũ et
deglutiuit eum piſcis ⁊ poſt eũ euo
muit. ſicut habetur. j. ⁊. ij. ca. ſui libꝛi
Et tunc factũ eſt verbũ dñi. ij. ad eũ
dicens. Surge q: quaſſatus flucti
bus maris iacebat in littoꝛe ⁊ vade
in niniuen ciuitatẽ: magnã quã ni
nus eius edificatoꝛ ſuo nomine ap
pellauit. Et pꝛedica in ea pꝛedica/
tionẽ quã ego loquoꝛ ad te: nõ quã
tu finges: quia pꝛedicatoꝛes verba
dei pꝛedicare debent. Hinc xp̄s Jo
han. vij. dixit. Verba q̃ ego loquoꝛ
vobis ſpũs et vita ſunt: ſed de hoc
alias. Et ſurrexit ionas ⁊ abijt in ni
niuee iuxta verbuȝ dñi. Et niniue
erat ciuitas magna itinere triũ die/
rum. i. tanti ambitus ꝙ vix itinere
triũ dierũ poterat terminari. Et ce
pit ionas introire in ciuitatẽ iter di
ei vniꝰ. Aut q: adiutoꝛio diuio vna
die iter totũ feſtinatiõe compleuit
Aut q: pꝛedicauit in tertia parte vꝛ
bis: ⁊ ſermo ꝯfeſtiȝ ad alios ꝑuenit
Aut quia geometre dicunt ꝙ linea
ducta a centro ad circũferẽtiaȝ que
eſt media pars linee dyametri cõti
net ſextã partẽ circuli: ex quo patet
ꝙ tota dyameter cõtinet tertiã: Jo
nas ꝟo non circuiuit ciuitatẽ ſed ſo
lum dyametrum peragrauit. quod
vna die facere potuit.

¶ Queſtio ſcd̄a de contritione ſa/
cre confeſſionis.

q Verit a doctoꝛibus quas
conditiões habere debe/
at ſacra cõfeſſio. Et quã/
uis comuniter dicãt ꝙ ſe
decim cõtinent in his verſibꝰ. Sit
ſimplex hũilis: ꝯfeſſio pura fidelis
Atqȝ frequẽs nuda diſcreta libens
verecũdia. Integra ſecreta lachꝛy
mabilis accellerata. Foꝛtis et accu
ſans ⁊ ſit parere parata. Quas con
ditiones alibi declaraui. Tamẽ q:
comuniter in quadrageſima cõfitẽ/
tur omẽs: ſm̄ qđ ego inuenio in di
uinis ſcripturis. xij. quadragenas
ita ſacra cõfeſſio. xij. debet habere
conditiones. Pꝛimo eñi inuenio
geñ. vij. quod quadraginta diebus
inundauit diluuiũ ſuꝑ terrã quo fu
it omnis caro conſumpta. Ex quo
q̃drageno habet pꝛima confeſſiõis
cõdicio q̃ dicit lachꝛymoſa. ſic̃ eñi
per inundationẽ diluuij q̃draginta
diebus deleta fuit omnis caro. ita

per contritionē cordis.⁊ lachrymatione corporis delet omne pcm̄:vt patuit in magdalena Lu.vij.Scd̄o inuenio gen̄.viij ꝙ post q̄dragin/ta dies noe aperuit arce fenestram ⁊ emisit coruum.ex quo habet alia conditio que dr̄ dolorosa:quia ad instar noe verus penitens aperit fe/nestrā cordis ⁊ emittit omne pctm̄ atq; diabolum dicēs.ioh.xij.Nūc iudiciū ē mūdi Nec vacat a miste/rio ꝙ coruus nō est reuersus:quia sic diabolus ad penitentem nō est amplius reuersurus.Ait eni beatus ambrosius.Penitentia est cōmissa mala plangere:⁊ plangenda iterū nō cōmittere.de pe.di.iij.circa ꝓn/cipium.Tertio inuenio exo.xxiiij. ꝙ moyses quadraginta diebus ie/iunans suscepit legē.ex quo habet alia conditio que dr̄ luminosa.Nā sicut lex mentes illuminat.ita ꝯfes/sio ipsas clarificat.vnde Crisosto. super math.Penitentia cor emun/dat sensus illuminat.Quarto inue/nio leui.xij.ꝙ mulier que peperat masculū quadragesimo die ad par/tū cum hostijs ad templū veniebat. ex quo haberur alia conditio que dicitur amorosa.Nam sicut mulier puerpera q̄dragesimo die taberna/culuz potest intrare:ita peccator ꝑ confessionē amori diuino recōcilia/tur:⁊ bona eccl'ie participat dicēs cū ꝓpha.Particeps ego sum oim̄ timentiū te.Hinc de pe.di.j.cap. Qui vult.Aug.dicit.Credendum est:⁊ pietas fidei expostulat crede/re:ꝙ oēs elemosine totius eccl'ie ⁊ oꝑationes ⁊ opa iusticie ⁊ mie sue currāt recognoscēti mortē suā ad cō/uersionē.Quinto ieiunio muneri xiij.ꝙ exploratores missi a moyse post quadraginta dies redierūt.ex quo habetur alia cōditio que dicit cogitosa:quia sicut illi terrā ꝓmissi/onis attente cōsiderauerūt.ita pec/cator quando vult confiteri debet cogitare peccata sua dicens cū esa. xxxviij.Recogitabo tibi oēs ānos meos in amaritudine aīe mee.Se/xto inuenio deutro.ij.ꝙ filij isrl' ste/terunt q̄draginta annis in deserto Ex quo habet alia cōditio que dici/tur continuosa:quia sicut illi forti/ter ꝑseuerauerunt vsq; ad terrā pro/missionis.ita pcōr fortiter in bono cōtinuare nō reclinet.Et diabolus illud luce.xj.dicat.Reuertar in do/mū meā vnde exiui.De pe.di.iij. Reuertar.Septimo inuenio.iij. regū.xix.ꝙ helyas in fortitudine ci/bi angelici quadraginta diebus ve/nit ad montez dei.ex quo habetur alia conditio que dicit desiderosa Nā qui nō habet desideriū et ꝓpo/situm sumendi dn̄icū corpus in pa/scate confessio sua nō prodest:quia idem preceptū est de confessione et communione.vt patet extra de pe. et remis.omis. Octauo inuenio ezech.iiij.de mādato dn̄i quadra/ginta diebus dormiuit sup lat⁹ suū dextū.ex quo habet alia conditio que dicit speciosa:nam per lat⁹ de/xtrū speciositatē puritatis ꝯfessiōis possumus intelligere:que puritas cōsistit vt confessio fiat absq; dupli/citate ⁊ mendacio.Nam.xxij.q.ij. Cum hūilitatis.augu.dicit.Cum humilitatis causa mentiris:si non eras peccator anteq̄z mētireris:mē/tiendo efficieris.Nono inuenio math.iiij.ꝙ xp̄s post quadraginta

dies vicit tēptatorē. ex quo habet
alia conditio que dicit ponderosa.
quia sicut xp̄us pondere discretiōis
diabolū superauit: sic penitēs pon
dere discretionis suum peccatum
dicat vt inhoneste nō loquat Scri
bitur enī extra de offi. custo. cap̄. j.
Oia cū discretione agāt que oium
virtutū noscit esse mater. Decimo
inuenio in doctoribus et patet per
euangelia q̄ xp̄s quadraginta ho/
ris stetit mortuus. ex equo habetur
alia conditio que dicit penosa Nā
sine contritione nō valet confessio
quā semp debet habere peccator vs
q̄ ad pasca. i. vsq̄ ad transitū mor/
tis. Nā in psal. l. scriptū est. Cor cō
tritū et humiliatū de⁹ nō despiciet
de peni. di. j. ca. ij. Undecimo inue
nio actu. j. q̄ xp̄us post q̄draginta
dies ascendit in celū. ex quo habet
alia conditio que dr̄ gloriosa: quia
per penitentiā homo venit ad glo
riam. vnde aug. in libro de peniten
tia dicit Cōfessio est salus aiarū dis
sipatrix vitiorū: restauratrix virtutū
oppugnatrix demonū. q̄d plura:
obstruit os inferni: portas apit pa
radisi. Duodecimo inuenio ione
iij. q̄ ipse de mandato dn̄i niniuitis
predicauit penitentiā qudraginta
dierū. ex quo habet alia conditio
que dicit operosa: quia sine opere
satisfactionis cōfessio nō valet. ex
tra de reg. iuris cap̄. pctm̄. libro. vj
Non dimittit peccatū nisi restitu
atur ablatū. sz de his satis. amodo
alia dicemus sufficit scire q̄ confes
sio debet esse lachrymosa: dolorosa
luminosa: amorosa cogitosa: conti
nuosa: desiderosa: speciosa: ponde/
rosa: penosa: gloriosa: operosa.

¶ Questio tertia de fructificatione
confessionis.

Q Ueritur a doctoribus quot
sunt fructus cōfessionis.
Et dicunt q̄. xij. Primus
quorū dr̄ mentis illumi/
natio que illuminat ex peccatorū
consideratione. Hiere. iij. dicit.
Leua oculos tuos et vide vbi nunc
prostrata sis. Itē ex obediētia et hu
miliatiōe vt patet in ceco nato ioh.
ix. dicente. Abij: laui et vidi. Item
ex confessionis instructione qui ad
hoc tenet vt dicit Alex. et bonauen.
in. iiij. di. xvij. Scd̄us dr̄ misericor/
die impetratio. vnde puerb. xxviij.
Qui abscondit scelera sua non diri
getur: qui aūt cōfessus fuerit et reli/
querit ea misericordiā ꝯsequet. Ter
tius dicit a morte suscitatio: nā s̄m
doctores. In penitentia gratia in/
fundit sicut in baptismo qua pecca
ta remittunt. vnde iero. dicit. Peni
tētia est scd̄a tabula post naufragiū
Et ideo puer. x. dicit. Os iusti ve/
na vite. Quartus dr̄ a demone libe
ratio. vnde iob. xxvj. dicit. Salua/
bit te. s. dn̄s per cōfessionē ex ore an
gusto latissime. Quint⁹ dr̄ aie pur
gatio: quia ipsa cōfessio purgat pec
cata mortalia et venialia: q̄m si est
sacramentalis. facit hoc cōtritione
cōfitentis et humilitate cōfessionis
oratione sacerdotis et vi clauiū tā
quo ad culpā: q̄z quo ad penam. in
parte vel in toto: si aūt non est sacra
mentalis facit hoc tribus et non vi
clauiū. Ideo de aia cōfessa dicit in
psal. Confessio et pulchritudo in cō
spectu eius. de pe. di. iij. Totā. Se
xtus dr̄ pacificatio. vnde esaie. lvij.
Creaui fructum labiorū pacē. idez

cōfessio figurata est in ramo oliue quē tulit columba ad vesperā.gen. viij. Septim⁹ dr̄ ꝯsciētie allevatio vñ in psal. In voce exultatiōis ⁊cō fessionis sonus epulātis. Et puer. xv. Secura mens quasi iuge cōuiui um. Octauus dicit̄ diaboli ꝯfusio Hic aug. dicit in libro de pnīa ꝙ cō fessio est oppugnatrix demonū: vt patuit in quodam sacerdote qui co gnouerat vxorem dñi militis ville sue: quē miles cause suspitionis du xit ad demoniacū qui omnia reue labat secreta: sed hoc timens sacer dos et euadere nō valens intrauit stabulū et famulo militis cōfessus est: et sic demon ꝯfusus nihil de eo potuit dicere nisi ꝙ ligua extranea dixit: in stabulo se purgauit. No nus dicit̄ peccatoꝝ remissio. Unde in psal. Dixi confitebor. ⁊ reliqua. Decimus dr̄ pro pctīs satisfactio tum auctoritate clauiū. math. xvj. tum propter verecundiam. vnde in psal. Cōfusio faciei mee opuit me. Nam ẜm augu. qui erubescit pro xp̄o dignus est venia. Undecim⁹ dr̄ gratie augmentatio. nam ꝓpter humilitatē cōfessionis deus infun dit maiorē gratiā: et etiā ex cōtritio ne secundum alexan. vnde in psal. Hec me cōsolata est in humilitate mea. Ultimus dicit̄ dei glorifica tio. Et ideo dauid in psal. Confite mini dño quoniam bonus. Ex his igit̄ patet quantum bonū est peni tentiā agere ad exemplū niniuita rum qui crediderunt dño: et p̄dica uerunt ieiuniū: et vestiti sunt saccis i. vestibus humilibus. cetera patēt Et non fecerunt sicut iudei: qui mi serunt ministros ad capiendum ie sum vt dicit euāge. hodiernū ioh. vij. descriptū. O insensati et miseri qui ad predicationē dñi penitentiā nō egistis. Nos vo ōīno peniten tiam agamus et pctā confiteamur vt gratiaꝫ consequamur. prestante domio nostro iesu xp̄o. Qui viuit ⁊ regnat deus in secula seculoꝝ. amē

¶ Feria tertia de passione expositi onis epl̄e q̄re mali ꝓsperant̄ ⁊ boni tribulant̄ et q̄t fructus habēt boni de eoꝝ tribulatōibus. Sermo. xxx.

Congregati sunt babilōij aduersus regem et dixerūt. Tra de nobis danielē: alio quin interficiemus te ⁊ domū tuā. dani. xiiij. hec vba scribunt̄. Pro ex ordio hui⁹ ẜmonis querit̄ a docto ribus. Quid sit seditio. et si sit pec catū: et quartū malū est. Et dicunt ꝙ seditio est quedam mutua impu gnatio potētialis vel actualis. hoc est in potentia vel in actu inter par tes vnius multitudinis inter se dis sentientes. Cōcordat alex. de ales in. ij. et s. tho. 2ª 2ᵉ. q. xlij. ar. j. Pau lus ad corin. xij. dicit. Seditiones sunt tumultus ad pugnā. Et ysido. in libro ethi. ait. Sediciosus est qui dissensiōes animorū facit et discor des gignit. Et dicūt etiā doctores ꝙ seditio est peccatum eo ꝙ habet speciale bonū cui opponit̄. vꝫ vni tatem et pacē multitudinis. Addūt insup ꝙ qñqꝫ est pctm̄ mortale: eo ꝙ opponit̄ iusticie ⁊ cōi bono ppl̄i ciuitat̄ vel regni: ⁊ tāto grauī⁹ quā to cōmune bonū ꝙ impugnat̄ per seditionē maius ⁊ melius est q̄ꝫ bo nuꝫ priuatū qđ impugnat̄ p rixam

Cuius grauitas apparet in verbis ꝓpositis que dicũt. ꝙ babilonij cõgregati sunt. s. per seditionẽ ad regẽ et dixerũt ei. Trade nobis danielẽ. et cet'a. que sunt verba p̃ntis ep̃le de clarãde. ¶ In qua tres vtiles queruntur questiones quaruꝫ Prima erit de malorũ ꝓsperatione. vꝫ quare malis dant̃ prospera . in principio. Alia erit de bonorũ tribulatione. vꝫ quare bonis dantur aduersa ibi . vidit ergo rex. Tertia erit de tribulationũ fructificatiõe. vꝫ quot fructus cõsequunt̃ boni si patiẽter sustinẽt aduersa . ibi. Erat aũt abachuc propheta et reliqua.

¶ Questio prima de malorum prosperatione. vꝫ quare malis dantur huius mundi prospera.

q Ueritur a doctorib⁹ quare prospera dantur malis in hoc mundo. Et dicunt ꝙ propter. ix. rationes. Primo ratione attractionis vnde Matth. v. scriptum est. Qui solem suum facit oriri super bonos ꝛ malos. Hic vero est deus qui sua potentia signata per solis vigoreꝫ sua sapientia signata per solis splẽdorem: sua clementia signata per solis calorem vult atrahere malos per beneficiorũ exhibitionẽ . hinc Mat. vj. Estote perfecti participatiue. sicut ꝛ pater vester perfectus ẽ. extra de sum. trin. ꝛ fi. ca. ca. Dam namus. Secundo ratione satisfactionis. Naꝫ ẜm Augu. nullum bonum irremuneratuꝫ. Et ideo dñs pro mercede quorumdã bonorum que impij operãtur. dat eis hec terrena bona dicẽs cuiqꝫ illud Mat. xx. Tolle quod tuum est ꝛ vade. vt impleatur in eis illud Matth. vj. Amen dico vobis recipiunt mercedem suaꝫ. de pe. di. iij. Cauendum ¶ Tertio ratione exemplificationis vꝫ vt non reddamus bona pro malis. Hinc Math. v. dñs precepit dicens. Diligite inimicos vestros. et reliqua. xxiij. q. iiij. Cum in lege. Quarto ratione despectionis. Donat enim impijs deus hec terrena vt vana. vnde in psal. Dormierunt somnũ suum ꝛ nihil inuenerunt viri diuitiarum in manibus suis . vt periculosa. Hinc. j. ad Thimo. vj. paulus ait. Qui volunt diuites fieri incidunt in temptationẽ et in laqueũ diaboli. vt deiecta. q: Math viij. dicitur. Quod eni prodest hoi si vniuersum mundũ lucretur. anie vero sue detrimẽtum patiatur. Extra de symonia. Matth. Quinto ratione exercitationis. Nam vt dicit Augu. Mali ideo viuunt aut vt boni fiãt. aut vt boni p eos exerceant. Sexto rõne punitõis q: p malos punit malos. Hinc in psal. dñs dic̃. Uindicabo me de inimicis meis cũ inimicis meis. Et iob. xxxiiij. Facit de⁹ regnare hypocritã ꝓpter pctã ppl'i. Septimo rõne intricationis. iuxta illud apoca. xxij. Qui in sordibus est sordescat adhuc. Octauo ratione confusionis vt q sibi videbantur aliquid magni ee tandem diuinam cognoscentes potentiam cõfundantur. vnde dauid in psal. Uidi impium superexaltatum ꝛ eleuatum sicut cedros libani Transiui ꝛ ecce nõ erat. quesiui eũ et nõ est inuentus locus eius. vt in aman. hester. v. qui vocauit amicos et ostendit eis magnitudinem

diuitiarū suarum:et ꝙ regina eum
tm̄ cum rege vocasset ad conuiuiū.
⁊.vj.ca.dicitur.ꝙ suspēsus est amā
in ligno. patuit etiā i diuite epulōe
Luce.xvj. Nono ⁊ vltimo ratiōe
damnationis qm̄ hec terrena dan/
tur iniquis vt cognoscant ꝙ dereli
cti sunt a dn̄o.quia vt dicit Grego.
Difficilius maluꝫ corrigitur quod
ꝓsperitate fulcitur. Et.vj.moraliū
dicit Quasi ꝑ amena prata ad car/
cerem venit qui per presentis vite
ꝓspera ad interitum currit ⁊ scd̄m
Augu. nullum peius signuꝫ dam/
natiōis eterne. Hinc prouer.v.scri/
ptum est. prosperitas stultoruꝫ per
det eos. vt accidit diuiti Luce.xij.
⁊ hospiti diuiti prope senas tempe
bti Ambrosij.d his dicit Job.xxj.
Tenent tympanū ⁊ lyraꝫ ⁊ gaudēt
ad sonitū organi. ducunt in bonis
dies suos:⁊ in puncto ad inferna de
scendūt.sicut accidit his babilonijs
qui seditiose irruerūt ꝯtra regē vt ꝑ
deret danielem. vnde dicit prima
pars huius epistole. In dieb⁹ illis
vꝫ.Baltasar vel cyri regis persarū
congregati sunt babilonij in plura
li.q̄zuis aliq ꝓncipales incitassent
alios ad seditionē ad regem iaꝫ di/
ctum ⁊ dixerunt. Trade nobis da/
nielem supple vt interficiatur qui
Bel destruxit. ⁊ draconem interfe
cit.modo quo ponitur eodē caplo
Alioquin iterficiem⁹ te ⁊ domū tuā
videlꝫ familiā.qui diuino miraculo
sunt postea interfecti. vt patebit.
¶ Qō.ij. q̄re bonis dant̄ aduersa.
Q
ueritur a doctorib⁹ qua
re bonis dantur aduersa
vt patet in daniele ꝓpha
Et dicunt ꝙ propter.ix.
rationes. Primo ratione purga/
tionis. Nam s̄m beatum leonem.
Nemo mūdus a sorde. Hinc.j.Jo.
j.ca.dicit̄. Si dixerimus quia pec/
catum nō habemus ipsi nos sedu/
cimus. Et ideo omēs indigent pur
gari. Hec vero purgatio fit per tri/
bulatiōes ⁊ aduersa. que.j.purgāt
peccata si qua sūt.vnde Jero.Ru/
bigo peccati sine igne tormenti cō
sumi nō pōt. Et Grego. ait Qō li/
ma ferro fornax auro flagella gra
no hoc facit tribulatio iusto. Item
secundo purgant affectiones que
sepe inordinant.vt sunt amor odiū
spes timor gaudium dolor. et de/
siderium. Hinc dauid in psal. Ar/
gentū igne examinatū ꝓbatū ter/
re.purgatū septupluꝫ. Itē Tertio
purgant consuetudines. hinc in
apoc.vij.ca. de iustis di. hi sunt q
venerūt ex magna tribulatiōe et la
uerūt stolas suas in sanguine agni
Scd̄o ratione preseruationis. q:
remonet peccandi occasiōes vt ab
stinentia luxuriā.vnde Ecclia.xj.
Malicia.i.afflictio vni⁹ hore.obli
uionē facit luxurie. quia etiā dant
mentales occupationes.vn̄ diabo
lus non habet aditum temptandi.
vt dicit Math.xij.illo loco. Cum
immundus.⁊c̄. Et ponit exemplū
Jeroni. ad Rusticum monachum
de quodam iuuene. quia in super
sunt iustorum defensiones. vnde
Exo.xiiij.dicitur. Aque.i.aduersa
erant filijs israel.i.iustis pro muro
i.pro defensione. Tertio ratione
confirmationis. qm̄ ex aduersis iu
sti in se recoliguntur sentientes cō/
traria et roborantur atqꝫ consolidā
tur.exempluꝫ ponit seneca in libro

de prudentia dicens. non est arbor magna neqȝ fortis nisi quā frequēs ventus incursat. Et ideo Greg. ait Electorum desideria dum premuntur aduersitate crescunt. Quarto ratione excitationis. vnde Augu. premuntur iusti in ecclesia vt pressi clament. clamantes exaudiant. exauditi glorificent deum. quia ꝓpe est dn̄s inuocātibus eum. Certe sicut ignis accēsus. aqua nauim intrās et tempestas maris clamare faciūt sic ⁊ ignis afflictionis aqua tribulationis et tempestas persecutionis vn̄ afflicti iusti dicite. illō Matth. viij. Dn̄e salua nos perimus. Inuocabit me: ait dn̄s iusto et ego exaudiam eum. Quinto ratione illuminationis ad cognitionē sui. q: Grego. dicit. Oculos quos culpa claudit pena apit ad cognitiōez dei dicens. Exaudi de⁹ orationē meaȝ cum tribulor psalm. xxxvij. xxv. disti. Sancta romana. ꝟ. in sabbato. Ad cognitionem mūdi quia totus mūdus in maligno positus est. Et j. Joh. ij. Mundus pibit. j. q. iiij. §. His ita. Sexto ratione conseruationis quia per aduersa conseruantur gratie virtutes et merita. vnde vj. q. j. cap̄. sunt Grego. ait. Sunt pleriqȝ qui vitam bonorū fortasse amplius q̄ȝ debent laudant. Et ne aliqua elatio de laude subrepat permittit omnipotens deus malos in obtractationē ⁊ obiurgationē prorumpere vt si qua culpa ab ore vituperantiū suffocet. hec ille. et ī psal. dicitur. Cadent a latere tuo mille. et decem milia a dextris tuis. vt lucifer. Adam ⁊ salomon. ⁊ multi alij Ideo psal. dicit. Proba me de⁹ et tempta me. Septimo ratione cōformationis. Nam ad ephe. v. dī Capud eccl'e xp̄s. j. q. j. vt euidēter extra de vnc. cap̄. vno. Et ideo aduersa sustinēda sunt cū eo. p̄mo vt eum imitemur luce. vj. Si me persecuti sunt ⁊ vos persequent. Item vt eum associemus. ij. ad Corin. j. Sicut socij apssionum estis. ita ⁊ cōsolationū eritis. Tertio. vt eius pfectionis participes simus Luce. vj. Perfectus erit omis. si sit sicut magister eius. Octauo ratione consolationis quia omnia dulcia sapit dius post amara. et dulcius degustantur: sic ⁊ prospera dulciora sunt probatis aduersis. patet Primo de temporalibus. quia psal. dicit. Virga tua. i. tribulatio quia ea pueri flagellātur. Et baculus tuus. i. consolatio quia eo debiles sustentantur ipsa me cōsolata sunt. patet Secūdo de corporalibus qm̄ post acutas egritudines preciosior sanitas extimatur. Et post penuriā dulcior omnis cibus. tunc enim salsa sancti Benardi locum optinet exemplū de abbate stomachato quē Chiriasus sentiens curauit fabis ⁊ aqua. patet Tertio de spiritualibus vnde. ij. corint. j. Sicut habundant passiones xp̄i. in nobis ita et per ipsuȝ habundat consolatio nostra. Et Benar. quantū habundat tribulatio nostra pro deo. tantum habundat cōsolatio nostra per eū.

Nono ratione iocunditatis. ex aduersis enim accidit Primo iocūditas mentalis Math. v. Ibant apostoli gaudentes ⁊c̄. Secundo iocuuditas corporalis. vnde psal. Letati sumus pro diebus quibus

nos humiliaſti. Tertio iocũditas celeſtialis. vnde Ioãnis. xvj. Triſticia veſtra conuertetur in gaudiũ Et ideo ſanctus Daniel q̃a iuſtus ꝓpter hec dicta afflictus ẽ. vt pars ij. huius p̃ſentis ep̃le narrat. que incipit. vidit ergo rex. et patet textus preter hec q̧ per duo corpora intelliguntur corpora damnatorum hominum. alia ſunt manifeſta.

¶ Queſtio tertia de fructificatiõe aduerſorum. vʒ q̃t fructus conſecũtur iuſti ex patientia aduerſorum.

Q Verif' a doctoribus quot fructus conſequuntur iuſti ex patientia aduerſoꝝ Et dicũt q̧. ix. Primus quoꝝ eſt aĩ magnitudo. vñ ſeneca dicit. Magni animi eſt iniurias in ſumma potentia pati. Alius dicit nominis ꝛ fame amplitudo. vnde Greg in mora. dicit. Sicut aroma ta odorem ſuum cum incenduntur expirant ita ſancti viri omne quod de virtutibus redolent in tribulationibus innoteſcũt. Tertius dĩr mitigatio. vnde ꝓuer. xv. Qui patiẽs eſt mitigat furorẽ. Quartus dicitur bonitatis probatio. vnde Augu. dicit. Scut ſub vno igne aurum rutilat. palea fumat. et vbi palee cominuũtur frumenta purgantur. Ita vna et eadem vis irruens bonos probat purificat. ditat. malos damnat vaſtat exterminat. vnde in eadem afflictione mali deuʒ deteſtantur ꝛ blaſſemant. boni ꝓ deũ deprecant ꝛ laudãt. Quintus dicitur ſapiẽtie ꝛ prudentie demr̃atio. Hinc prouer. xix. ſcribitur. Doctrina viri ꝑ patientiam noſcitur. ꝛ Grego. Tanto quis oſtenditur minus doctus quanto minus patiẽs conuincit. Sextus dicitur virtutum cõſeruatio. quia Grego. dicit. patientia eſt radix ꝛ cuſtos omniũ virtutum. Septimus dicitur neceſceſſaria medicatio. Hinc paulus ad hebere. x. patiẽtia vobis neceſſaria eſt. Octauus dicitur virtutuʒ perfectio. vnde gloſa ſuper illud Iob. iiij. perfectio viarum tuarũ. dicit. de patientia perfectio naſcitur Vltimus dicitur regni celorum acquiſitio. vnde Math. v. Beati qui perſecutionem patiunt propter iuſticiaʒ q̃m ipſorum eſt regnũ celoꝝ xxiij. q. v. ad fidem. xxiiij. q. j. A recta. Et ideo hos fructus conſecutꝰ daniel liberatꝰ eſt a periculis in preſentiarum. Primo a pena famis. Deinde a pena mortis vt dicit. iij. pars huius preſentis ep̃le cuius textus patet preter aliqua puta. In alueolo. vʒ in vaſe facto ad ſimilitudinẽ aluei. ſ. vtris Recordatuſq̧ eſt dñs deus mei. videlicʒ per effectum ſubuẽtionis cibi. quia nunq̃ obliuiſcitur. nec mirum ſi daniel liberatus eſt de lacu leonũ q̧ ſignificabat xp̃m: quẽ iudei vt leones q̃rebãt interficere vt dĩ in principio euangelij hodierni Ioh. vij. de ĩcripti. Et ideo horũ exemplo nõ querentes proſpera mundi: patienter aduerſa ſuſtineamus. Et quilibet noſtrum audiens fructus aduerſorum dicat id quod in preſenti canit eccl'a. De ore leonis libera me dñe. hic per gratiaʒ ꝛ in futuro per gloriam ipſo preſtante qui cum patre et ſpiritu ſancto viuit ꝛ regnat deꝰ per infinita ſecl'a ſecl'oꝝ. Amẽ.

¶Feria.iiij.de passione expositio/nis epistole de dilectione proximi Sermo.xxxj.

Locutus est dñs ad moysen dicẽs Ego dñs deus vester leui.xix.hec verba scri bunt. Pro exordio huius sermonis a doctoribus querit. An deum esse possit probari ratiõe? Et dicunt q̃ sic. Primo ratione mot⁹ q: oẽ q̃ mouet necesse est ꝙ ab aliquo mo ueatur cum a seipso moueri nõ pos sit. vz educi de potentia ad actũ. ꝫ nõ est ꝓcedere in infinitũ: ex tertio phisi.ergo est deuenire ad vnũ pri/mum mouens quod a nullo moue atur. Et hoc sapientes vocauerunt deũ. Scd̃o ratione cause efficiẽtis: q: in causis efficientib⁹ est ordo:ita ꝙ primũ est causa medij:et mediuꝫ causa vltimi siue medium sit vnũ si ue plura:et cũ in ipsis non sit proce dere in infinitũ.ergo necesse ponit prima causa que seipsaꝫ efficere nõ potest. quia nihil gignit seipsum: sed saluat.j.de tri. et.ij.de aia. quã primã causam sapientes vocãt deũ Tertio ratione necessitatis q: oia possibilia possunt non esse: et si oia essent possibilia: possit nihil esse q̃ falsum est.ergo est aliq̃d necessariũ vel a se vel ab alio:sed nõ est proce dere in infinitum. ergo est causa ne cessaria a se ⁊ dans necessitatẽ alijs quã sapientes vocãt deũ. Quarto ratione eminẽtie: nam sicut est ali quod tantũ bonũ est ⁊ mai⁹ ⁊ maxi mum. Et maximũ in vnoquoq; ge nere est causa oium que sunt illius generis vt dicit phs.ij.metaphisice ergo est aliqua essendi bonitatis et ꝑfectiõis in rebus oibus quã: sapiẽ tes vocant deum. Quinto ratione gubernationis quia cũ oia ordinẽ/tur in finẽ: est aliquod intelligens a quo oia ordinantur ad suũ finẽ q̃ sapientes vocãt deũ. Hinc est quod ordinans creaturam humanã ad vi uendũ cũ proximo dixit. Ego sum dñs deus vester: et idcirco debetis mihi obedire: que sunt veba propo sita presentis ep̃le declarande. Con cordat Alexan.de ales in. j. di.ij.et sctũs Tho.parte prima.q.j.arti.iij. In qua predicta epistola: tres vtiles querunt questiones. Prima est de ꝓximi nocumento vitando.vz que nõ debemus facere ꝓximo. in prin cipio. Secunda est de ꝓximi adiu mento donãdo: vz que debemus fa cere proximo. ibi. dilige proximũ tuũ. Tertia est de huius legis pre/cepto honorando ⁊ obseruãdo.ibi leges meas custodite.

¶Questio prima de proximi nocu/mento vitando.vz que sunt illa que ex precepto dñi non debemus neq; dicere neq; facere proximo.

Querit a doctoribus que sunt illa que prohibet do minus vt nõ dicam⁹ neq; faciamus cõtra proximũ Et dicunt quot sunt ista que in pri/ma parte huius ep̃le describuntur ⁊ in tres partes diuiduntur qm̃ Ali qua puta tria sunt respectu inferio/rum. Aliqua puta septẽ sunt respecu superiorũ. Aliqua puta alia quinq; sũt respectu mediocriũ: ⁊ sic in toto sũt quindeci. Tria igit sũt que or/dinant inferiores ne proxmũ offen

dant. Primũ quorũ est. Non facietis furtum sicut iudas: de quo Joh. xiij. dicit Fur erat et loculos habẽs quia furtum prohibitũ est. exo. xx. Leuit. xix. deutro. v. xiiij. q. v. penale. xxxij. q. iiij. Meretrices. Aliud est nõ mentiemini. Et hic absolute prohibetur oẽ mendatium simplex sine appositiõe iuramenti. vñ infertur: nec decipiat vnusquisqz ꝓximũ suum. Tertiũ est nõ periurabis in noie meo. i. nõ adduces nomen dñi in testimoniũ falsum: quia hoc est ꝓprie piurare. Et additur: nec pollues nomen dei tui. i. non assumas ipsum super te ociose: quia vt exo. xx. dicitur. nõ insontẽ habebit dñs eum qui assumpsit nomẽ dei sui frustra. xxij. q. iiij. Necesse. Sequunt insuper alia septem que ordinãt supiores ne offendant ꝓximũ. vnde sequit Ego dñs. s. qui inhibeo magis vobis sequentia septẽ. quorum quattuor supiores ordinant: ne noceant per fraudulentiã. Et alia tria ne noceant per iniusticiã. Primũ quorũ est: non facies calũniã proximo tuo. vz fraudulentiaz. que ẜm rabanũ proprie est fraudulentia de qua paulus dicit. ij. ad Thesa. iiij. Ne quis supergrediat neqz circũueniat in negotio fratrẽ suuz. Aliud est: ne vi opprimes eum. s. bona sua manifeste rapiendo: aut in persona ꝓpria: vel coniuncta iniuriã irrogãdo. Tertiũ est: non morabit opus mercẽnarij tui apud te vsqz ad mane. vz non differas soluere maxime indigentibus. Quartũ est non maledices surdo ad lrãm. vel aliter nõ detrahes alicui: nec coram ceco pones offendiculum ad litterã. quia cecus non potest videre periculũ: vel aliter: vita scandulũ simpliciuz: sed timebis dñm deum tuum. quia ego sum dñs scz qui predicta inhibeo. Quintum est. non facies quod iniquũ est. vz in iudicio reos absoluendo et iustos puniendo. Sextum est nec iniuste iudicabis. vz debitũ modum obmittẽdo. Septimũ est: nõ consideres personã pauperis: nec honores vultũ potentis: iuste iudica ꝓximo tuo. Modo sequuntur alia que ordinant mediocres ne offendant proximũ. Primũ quorum est: nõ eris criminator. i. criminum ocultorũ reuelator. Aliud est: nec susurro in pplis. i. ocultus detractor et discordie seminator. Tertiũ est: non stabis cõtra sanguinẽ proximi tui. vz ipm iniuste accusando vel testimoniũ querẽdo. Ego dñs q hoc prohibeo. Quartũ est: non oderis fratrem tuũ in corde tuo. Nam qui odit fratrẽ suũ homicida est. j. Joh. iij. Et scdm Jeronymũ per fratrem intelligitur ois homo: qui in natura frater est: sed publice argue eum. vz de manifestis: sed de ocultis secrete vt dicitur Math. xviij. Ne habeas super illo pctm. vz consentiẽdo malo suo. Quintũ est: nõ queras vltionẽ. q: deutro. iiij. dic ipse dñs Mea est vltio: et intelligitur hoc ratione vindicte non ratione iusticie. Nec memor eris iniurie ciuiũ tuorũ. vz ad vindictã vt dicit glo. interlinearis. q: aliter nõ esset in ptãte hominum Hec sunt igitur que prohibent in hac prima parte epl'e oib' dicere: aut facere contra proximũ

¶ Questio scda de adiuuamẽto ꝓximi donando. vz quomodo debe-

amus diligere proximũ.
q Uerit a doctoribus quõ
debeamus diligere pxi/
mum. Et quãuis ad hoc
satis sufficienter dixerint
sabbato prime dñice quadragesi/
me.q.j.sermonis.x.tamẽ in psenti/
arũ magis large dicũt q̄ proximi
amor vt sit deo gratus septez debet
habere conditiones. Prima qua/
rum dicit veritatis. nã tũc amor p
ximi verus est:quãdo est sicut dicit
aug. que sententia ponit de pe. di.
ij.ca. Proximos.vbi sic dicit. Pro
ximos nostros tunc diligimus si nõ
propter aliquas vtilitates nostras
nõ pp̄ter speranda bñficia vel acce
pta: nõ pp̄ter affinitates vel cõsan
guinitates. sed propter hoc tantũ
q̄ sunt nature nostre participes di
ligamus.quia sm aplm.j.ad corin
xiij. Charitas nõ querit q̃ sua sunt
Alia conditio dicit fidelitatis:si/
deliter eni ⁊ iuste proximus diligi/
tur:si primo bona eius spũalia:secũ
do corporalia:postremo tpalia dili/
gunt.preceptum est enim: diliges
proximũ tuũ sicut teipsum. Et se or/
dinate quisq; diligit quãdo: primo
animã.secundo corpus.vltimo tpa
lia diligit. Si quis igitur pro tpali/
bus:corpus pro corpore spm̃ offen
dit nõ seipsum diligit sed offendit.
scriptum est eni in psal. Qui diligit
iniquitatẽ odit aiam suã. Tertia
conditio dicitur scitatis: nam tunc
sancte proximus diligitur:si ad dei
gl'iam eius amor ordinatur. Hinc
Joh.iiij. scribit Mãdatũ habem⁹
a deo:vt qui diligit deum diligat ⁊
proximũ. Quarta cõditio dicitur
spũalis necessitatis vbi notandũ
q̄ pro necessitate spũali extrema p
ximi homo tenetur ponere propriã
famã:propriã substantiã:et propriã
vitam. cũ teneamur aiam proximi
diligere plusq; corpora nr̃a. vnde
apl's ad Roma.xiij. Qui diligit p/
ximũ legẽ impleuit. Pẽsent igit hi/
qui tpe pestis derelinquunt nõ mo
do extraneos: et domesticos: sed
etiã propinquos atq; filios ⁊ paren
tes q̃ sepe absq; penitentia vt canes
moriuntur. Certe tũc habent locuz
verba ambrosij.lxxxvj. Pasto.vbi
dicit Pasce fame moriẽtẽ. Et infra
si nõ paueris occidisti. Sed quid si
vnus existẽs in mortali victus cha/
ritate morali subuenieudo similib⁹
subito a morbo correptus moritur
absq; penitẽtia. Dicendũ quod bñ
⁊ melius de eo sperãdũ est:quia pri
me petri.iiij.cap. dicitur Charitas
operit multitudinem peccatorum.
j.q.j. Multe. xxiij. q.iiij. Ipsa pie/
tas.de peni.di.iij. In tantum.extra
de baptismo.maiores.vnde.j.Joh.
iij.xp̄us pro nobis aiam suã posuit
⁊ nos debemus pro fratribus aias
ponere. Cum Joh.xv.dicat.maio/
rem charitatẽ nemo habet:vt aiam
suam ponat quis pro amicis suis.
de pe.di.j. Qui vult. De renuncia
tione. Nisi cum pridẽ. §. Quippe.
Quinta conditio d: corpalis opor
tunitatis.vbi sciendũ q̄ pro necessi
tate corporis proximi debem⁹ po
nere pp̄riã famã dũmodo peccatũ
nõ eueniat:et etiã substantiã. Quia
j.ioh.iij. scriptũ est. Qui habuerit
ubstantiã huius mundi: et viderit
fratrẽ suũ necessitatẽ habere ⁊ clau
serit viscera sua ab illo.quõ chari/
tas xp̄i manet in eo.vitã pro pone/

re perfectionis est: non necessitatis puta pro vtiliori proximo rei publice & honore diuino: anima aut̃ nunq̃ p proximo ponẽda est. Cũ math.xvj scriptũ est. Quid eni pdest homini si vniuersum mundũ lucretur aie vo sue detrimentũ patiat̃. Sexta conditio d: tpalis expedibilitatis pro qua ponere aiam aut vitã: mortale peccatũ est. ponere aũt substãtiã in equali necessitate pfectionis nõ esset. sed in equali: puta quando proximus magis indiget pfectiõis esse consilij. vz si naufragus potius merces suas quaz alienas in mari proijcit volẽs periculũ euadere. Ex his patet q̃ militãs nõ pro iusticia principaliter: sed pro lucro mortaliter peccat. Ultima cõditio dicit̃ generalitatis quia si quis hoc in mente nõ potest: illud tamẽ habeat: istõ teneat: istius meminerit. diliges proximum tuum sicut teipsum. ac illud luce.vj. addat. Prout vultis vt faciant vobis hoĩes: et vos similiter facite eis.j.di. In principio. Similiter et hec verba tobie.iiij. et actuũ. v. dicat. Quod tibi non vis: alteri ne facias.l.di. ponderẽt.ij.q.j.ca. semper. et.q.vj. Decetero.x.q.j. placuit. Et hac dilectione proximi affirmata sufficiant.

¶ Questio tertia de honorando p̃cepto diuino.

Uerit a doctoribus quare preceptũ de dilectione proximi ita stricte datur Et dicunt q̃ in dilectiõe tota lex adimpletur s̃m illud pauli ad roma.xiij. Qui diligit proximũ legẽ impleuit. ergo sicut lex precipitur triplici pena: ita etiã preceptuz de dilectiõe proximi. adeo in tertia parte hui9 ep̃le ait deus. Ego dñs vz. qui principio qui sum infinite potestatis. leges meas custodite Ego eni sum dñs deus vester qui hec precipio. Primo sub pena priuationis glorie. quia sicut lex imperatoris datur sub pena bonorũ corporis uñ. Ita lex creatoris dat̃ sub pena bonorum corporis & anime. hinc Math. v. dicitur. Nolite timere eos qui occidũt corpus aiam aũt nõ possũt occidere. sed potius euz timete qui potest corpus & aiaz pdere in gehennã.xj.q.iij. Nolite. Item scd̃o sub pena priuatiõis grẽ quia sicut obseruantibus dat̃ grã et gloria. iuxta illud. Gratiã & gloriam dabit dñs. ita trãsgressoribus negãtur talia. Tertio sub pena dãnationis gehenne quia transgressores legis ducuntur ad patibuluz inferni. qui rationis oculis velantur operationis bone manibus ligantur. et honeste conuersationis vestibus nudantur. Et ideo psal. dic̃. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. qm̃ obseruantes preceptum de dilectione proximi omia precepta seruant. Et sunt oues dñi vt dicit euangeliũ hodiernũ. Jo.x. descriptum Sicut fuit abraam qui orauit pro sodomitis. Geñ.xviij. Scut moyses qui orauit pro pplo. Exo.xxxij. sicut Jonathas qui diligebat dauid.j.Re.xix. sicut dauid qui diligebat saul.ij.Re.ca.j. sicut Thobias qui mortuos sepeliebat. tobie.j. Sicut samaritan9 Luce.x. sicut Stephanus qui pro lapidantibus exorauit Mat.vj. sicut paulus

ad Ro.viij.ſicut Joh. euangeliſta
vt ipſe dicit in ſua.j.canoni.iiij.ca.
Nō ergo ſimus trāſgreſſores huiꝰ
precepti: per.x. plagas egypti.pu/
ta per plagam ſanguinis aquarum
luxurie.per plagā rane lingue: ci/
niſicū per aculeū inuidie: muſcarū
ire.per plagas peſtis aialiū peccati
accidie. veſicarū ſupbie. grandinū
iniurie. locuſtarū gule. palpabilis
tenebre ignorantie. p decimā pla/
gam mortis primogenitorū .i.ſcan
dali et infamie.ſed ſimus veri ob/
ſeruatores precepti. preſtante dn̄o
noſtro iesu xp̄o . Qui cum patre et
ſpiritu ſancto viuit et regnat deus
in vnitate ſubſtantie p infinita.ſ.ſ.
¶ Feria quinta de paſſione expoſi/
tionis epiſtole de ſacra obſecratiōe
Sermo.xxxij.

Rauit da/
o niel ad dominū dicēs
Dn̄e deus iſrael: ne de
ſpicias populū tuū ꝓ/
pter nomē tuū.danie.iij.hec verba
ſcribunt. Pro exordio huiꝰ ſermo/
nis a doctoribus merito queritur.
Utrū obſecratio ſit pars principa/
lis orationis? Et dicūt ꝙ ad oratio
nem tria requirunt. Primo ꝙ orās
ad deuz accedat quem orat: qd̄ ora
tiōis nomine ſignatur.quia ſm da
ma. Oratio eſt aſcēſus intellectus
ad deū. Scd̄o requirit petitio que
ſignificat nomie poſtulationis vel
ſupplicationis vel inſinuatōis. ſm
illud ioh.xj. ecce quē amas infirma
tur. Tertio requirit ratio impetrā
di qd̄ petitur. vel ex parte petentis
⁊ eſt gratiarum actio: quia gratias
agentes accipere potiora merētur:
vel ex parte dātis. ſ.dei cuius ratio
impetrādi eſt eius ſanctitas: ꝓpter
quā petimus exandiri. ſm illud da
nielis.ix. ꝓpter temetipſuz inclina
deus meus aurē tuā.et ad hoc perti
net obſecratio: que eſt per ſacra cō/
teſtatio.ſicut cum dicimus: per na/
tiuitatem tuā: libera nos dn̄e. Ex/
quibus patet.ꝙ obſecratio eſt vna
pars principalis orationis ſicut in
preſentiarū oſtendit per obſecrati
onem dani.dicētis. Dn̄e deus iſrl'
ne deſpicias populum tuū propter
nomē tuum. que ſunt verba preſen
tis epiſtole.declarande. Cōcordat
Alex.de ales in.iiij.et ſ. Tho. 2ª2ᵉ
q.lxxxiiij.arti.xvij. In hac igit pre/
ſenti epl'a tres vtiles querunt que/
ſtiones. Prima eſt de obſecratio/
nis ratione.vz ꝓpter qd̄ ſit obſecra
tio. in principio. Alia eſt de obſe/
crationis conditione.ibi.dn̄e deus
Tertia eſt de obſecrationis ſructi
ficatione.ibi. in ſine. Et ſciāt quia
tu es deus ſolus.

¶ Queſtio prima de obſecratiōis
ratione.vz propter quid ſit obſecra
tio principaliter.

Uerit a doctoribꝰ ꝓpter
q quid ſit obſecratio. Et di
cunt ꝙ ꝓpter quinqꝫ effe
ctus eius. vz Primo ꝓ/
pter effectum ſpūalis conſolationis
Nam difficile eſt immo impoſſibi
le in hac preſenti miſeria aīa ⁊ cor
pore nō vexari. remedium vexatio
num corporis eſt ieiuniū: remediū
vero vexationū anime eſt ipſa ora/
tio.vnde Jero. Jeiunio paſſiones
corporis oratione ſanande ſunt pe
ſtes mentis. Secūdo propter effe

ctum meriti retentionis. vnde sup illud psal. Oratio mea in sinu meo conuertetur Glo. dicit. Et si eis nō profuit. ego tamē non sum frustratus mea mercede. Merces aūt nō detur nisi merito. meretur autem obsecratio inquantum procedit ex charitate: cuius proprium obiectū est bonum eternū. cuius fruitionē ex oratione vel obsecratione meremur. Tertio propter effectū deuotionis. Nam nō voce sed deuotiōe obtinetur quod queritur. vñ Aug. in sermone dicit. Cum oras clama nō voce. sed mente. nam & tacentes exaudit deus. nec locus queritur q̄ztū sensus. Jeremias ꝯfortatur in carcere. Daniel inter leones exultat. Tres pueri in fornace tripudiāt Job nudus in sterglinio triūphat. Quarto ꝓpter effectū subuentōis Nā in obsecratōe requirit fides ex parte dei quē oramus vt. s. credamꝰ ab eo nos posse obtinere quod petimus. Nam oē quod nō est ex fide peccatum est. ad Ro. xiiij. j. q. j. Nō sanat. xxviij. q. j. Jn pnci. de pe. di. iij. Jllō. de resti. spo. lr̄as. de pscri. Q̄m̄ omne. Et requiritur humilitas ex parte petentis qui suam indigentiam recognoscat. Et cum oēs auxilio diuino indigeamus: omēs eum orationibus obsecrationibus postulationibus et gratiarūactionibus petere debemus. Hinc paulus ad Thi. ij. dicit. Obsecro igit primum fieri. obsecrationes. orationes. postulationes gratiarumactiones ꝓ omnibꝰ hoibus. de cōse. di. j. de hymnis. Quinto & vltimo propter effectum impetratiōis. vnde Crisog. ait Nunq̄ȝ oranti deus beneficia denegat. qui vt orantes non deficiant sua pietate instigat. ꝓpter ergo hec predicta. orauit daniel ad dominum.

¶ Questio secunda de obsecrationis ꝯditione. vȝ quō fit obsecratio

Querit a doctoribus quō sit obsecratio. Et dicunt ꝙ daniel dedit normā obsecrationis faciendi que ſm eū quinq; modis fit. Primus quorum est diuine bonitatis imploratio. qa ipse dicit Dñe deus israel ne disperdas populum tuū ꝓpter nomen tuum. et ne dissipes testamentū. vȝ legē in qua sicut in testamento hominibus manifestas volūtatem tuā: ne dissipes dico. i. ne permittas dissipari. neq; auferas misericordiā tuam a nobis. sicut dicit psal. Aut obliuiscitur miseri deus aut continebit in ira misericordias suas. quasi dicat nō. Alius dicit diuine virtutis allegatio. virtus eniȝ diuina ostēditur ad implendo promissionē patribus factam. vñ dicit propter abraam dilectum tuū. qui vocatur dilectus quia primus electus ex ydolatris. Et ysaac seruum tuum: qui vocat seruus dei ꝓpter obedientiā. nam. xxv. annoruȝ nō resistit patri seniori. cxx. annorum volenti eum occidere ex voluntate dñi. Et israel sanctum tuum. et vocatur sanctus specialiter q: speciali cultu voluit colere deum. quibus locutus es. pollicens ꝙ multiplicares semen eorū sicut stellas celi: qd̄ hodie impletum est. quia ortus. est xp̄s sol iusticie. q facit spūales psonas sicut stellas celi. vnde danielis xij. Qui ad iusticiam erudiunt mul

tos quasi stelle in perpetuas eternitates. extra de magistris. Sup specula. Tertius modus dicitur diuine equitatis commendatio attribuendo mala pctis dicens. Quia dñe iminuti sumus plusq̃ omnes gentes: sumusq̃ humiles hodie in vniuersa terra propter peccata nr̃a Et nō est in tempore hoc princeps supple qui possit nos deffendere. Dux qui. s. exercitum nostrū precedat. Et pph̄a qui nunciet nobis futuraz consolationē. ipse eni daniel nondū ceperat pph̄are. Neq̃ holocaustum. s. oblatio que cremabatur ad honorem diuinuz: neq̃ sacrificiū quod partim incendebatur. et partim ad vsum sacerdotum seruabatur. Neq̃ oblatio que sic specialiter dicebatur quādo pro peccato offerebatur. Neq̃ incensum. Etratio omniū istorum est quia nō licebat eis offerre talia nisi in hierusalē que erat destructa ⁊ a qua erāt plurimi remoti. Et ideo subdit. Neq̃ locus primitiarū coram te vt possimus inuenire misericordiā Quod in spiritu preuidens dauid in psal. dicit. Saluum me fac dñe qm̄ defecit sanctus. Quartus modus dicit diuine pietatis postulatio. q2 dicit. Sed in animo cōtrito ⁊ spiritu humilitatis suscipiamur. vz loco illorꝫ que non possumus: offerimus tibi cor contritum ⁊ humiliatū. quia cor contritum et humiliatum non despicies. psal. l. de pe. di. j. In actione. Sicut in holocausto arietum ⁊ taurorum ⁊ sicut in milibus agnorum pinguium. sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie vt placeat tibi. q2 sacrificiū deo spūs contribulatus psal. l. Quoniā non est ɔfusio ɔfidentibus in te. Et nūc sequimur te toto corde. ⁊ timemus te ⁊ querimus faciē tuā ne ɔfundas nos sed fac nobiscū iuxta māsuetudinē tuam. ⁊ ꝑm multitudinē misericordie tue. Quintus modus est diuine pietatis inuocatio. vñ dicit. Erue nos in mirabilibus tuis. et da gloriam nomini tuo. quia fideles videntes potentiam tuam glorificant nomen tuum. Et confundantur qui ostendūt seruis tuis mala. vz per penitentiā confundantur i. conuertantur. Confundantur in omnipotentia tua. idest in ostēsione potentie tue. Et robur eorum. s. quo fortificantur aduersum nos cōteratur. s. vt mansuescant. Hec igit est forma obsecrationis quam docuit daniel. Nam obsecratio talis quā fecit azarias socius danielis in fornace existens. in diebus illis. s. primi Nabuchodonosor regis: attribuitur danieli. tum qua eam descripsit. tum quia tanq̃ patior eam docuerat. Ipse autem daniel in fornace proiectus non fuit. quia tunc pro negotio regis absens presens esse non poterat.

¶ Questio. iij de obsecrationis fructificatione. vz quot fructus ex ipsa obsecratione procedant.

Q Uerit a doctoribus quot fructus ex obsecratiōe ꝓcedāt. Et dicūt q̄ multi sed in presentiarum pauci sufficiāt. Primus quorum dicit Bonoruz temporaliū impetratio vnde salomon prouer. iij. dicit Uictui meo tm̄ tribue necessaria. verū

ne quis simplex dicat temporalia petij sed non obtinui. Audiat Augusti. dicētem. Fideliter supplicās deo. pro necessitatibus huius vite et misericorditer audit et misericorditer nō auditur. quid eni infirmo sit vtile magis nouit medic⁹ q̄ʒ egrotus. Secundus fructus bonorum corporalium aquisitio. Primo liberando ab infirmitatibus vnde Jaco. vltimo dicitur. Oratio fidei saluabit infirmū. Hinc eccli. xviij. Fili in tua īfirmitate ostende conuersionem tuam et ne impediaris orare

Secundo prolongando vitaʒ. vt patiat in ezechia esa. xxxviij. Tertius fructus dicitur periculoꝝ euasio quod manifestū fuit in susanna daniel. xij. Et paulus ad Ro. xv. dicit. Obsecro vos fratres p dn̄m nostrū iesum xp̄m et per charitatē spiritussancti: vt adiuuetis me in orationibus vestris p me ad dn̄m vt liberer ab infidelibus qui sunt in judea. Quartus fruct⁹ dr̄ inimicoꝝ superatio. quod patet Math. xvij. vbi dicitur. Hoc genus demonioꝝ non eicitur nisi per orationem et ieiunium. Hinc demones apostolo bartholomeo dicebāt. Bartholomee apostole dei incendūt nos orationes tue. Vicia vō principalia et alia orationibus deuincuntur: vn̄ ysidorus. Hoc est remedium ei qui viciorum temptamentis estuat vt quotiens quolibet tangitur vitio. totiens se ad orationem subdat. Quintus fructus dicit salutis eterne donatio. hinc Jaco. v. scriptum est. Orate pro inuicem vt saluemini Propter ergo hos fructus et alios quos causa breuitatis obmittimus daniel docuit obsecrationeʒ azarie quā ipse descripsit Cui⁹ virtutē. btā magdalena cognoscens orauit: cōtrito corde et lachrymis multis ad pedes iesu et exaudita est oratio ei⁹ sicut oratio trium puerorum. vnde dicit in euangelio hodierno Luce vij. descripto. q̄ liberata est pctis sicut tres pueri ab ignis incendijs Quare hoc factum est. ait daniel in iij. parte huius eple. Et sciant quia tu es deus solus et gloriosus super omnē terram. dn̄e deus noster. qui viuis et regnas et super celos inhabitas triumphator celi et terre te nō cognoscente pharisseo sed confitente magdalena per infinita secula seculorum. Amen.

¶ Feria sexta de passiōe expositionis epistole de viro iusto cōtra peccatorem. Sermo. xxxiij.

Dixit Jeremias: dn̄e omnes qui te derelinquūt confundantur Jeremie. xviij. hec verba scribuntur. Pro exordio huius sermonis a doctoribus querit. vtrum virum iustum imprecari: et maledicere peccatori sit pctm̄ Et dicunt q̄ si aliquis maledicēdo impet vel optet malum alterius in quantum est malum. quasi ipsum malum intendens: sic est illicitū et peccatum. Hinc paulus ad Rom. xij. dicit. Benedicite et nolite maledicere. xxiiij. q. iij. §. Sʒ adhuc. ij. c. Sancti. Si autē imperet vel optet malum alterius sub ratione boni. sic est licitum. nec est proprie maledictio: quia principalis intentio dicentis ad malum non fertur sed ad

bonum. & hoc duobus modis fieri potest. Uno mode sub ratiõe vtilis vt cũ quis optet aliquẽ peccatorez aliq̃z egritudinem pati vt ipse melior efficiatur: vel vt ab aliorum nocumento cesset. Alio modo sub ratione pene sicut ecclesia maledicit anatematizãdo. sicut etiam pphe imprecantur mala peccatoribus q̃si conformantes voluntatem suam diuine iusticie. vnde deutro. xxvij. dicit. Maledictus qui nõ permanet in sermonibus legis et. iiij. Re. ij. Heliseus pueris sibi illudentibus maledixit. Et Jere. in presentiarũ imprecatur confusionem peccatorib9 vt habetur in pncipio presentis eple declarãde. In qua tres vtiles questiones continentur. Prima est de iustorum imprecationibus. in principio. Alia de iustor postulationib9. ibi. Sana me dñe z sanabor. Tertia est de obstinator confusionibus. ibi. Cõfundãtur q me persecuntur. Et his supradictis concordat Alexan. de ales in. ij. et sanctus Tho. 2a 2e. q. lxxvj. artic. j.

Questio prima de iustorum imprecatiõibus contra peccatores. vz Que sunt imprecatiões quas iusti licite facere possunt contra eos.

q Uerit a doctoribus que sunt imprecatiões quas iusti licite facere psũt contra peccatores. Et dicũt ſm cõtinentiã prime partis huius eple q sunt tres: quarum Prima dicitur confusionis. vnde Jeremias in persona sua: vel potius in persona xpi cuius typum gerit. ratiõe conceptionis: quia in vtero matris sanctificatus. Jere. j. Et ratione cõuersationis: quia sanctus et virgo purissime vixit. vt dicit Jero. in plogo. Et ratione conditionis quia ppha et sacerdos super gentes et regna Jere. j. Et ratione predicationis qa predicauit iudeis captiuitatem eorum fiendam per assirios sicut christus predicauit eis captiuitatem fiendam per romanos. Et ratiõe passionis. quia a iudeis mortuus est sicut xp̃s. Et ratione orationis quia orauit pro persecutorib9 Jere. xviij. Recordare quod steteri in conspectu tuo. Et ratione verborum expressionis q: dicit de se multa que intelliguntur de xp̃o. puta Jere. xlj. Ego quasi agnus mansuetus qui portat ad victimã. et Jere. liij. dedi animam meã in manibus inimicorum. et alia Ergo Jere. in persona sua vel xp̃i vel cuiuscunq̃z iusti dic. Dñe oẽs q te derelinquũt confundentur Nec mirũ quia peccatum ſm Aug. de ciuitate dei. est abscẽtia boni vbi debet esse. Et ſm eũdẽ de libero arbitrio peccatuz est auersio a bono incõmutabili. Et ſm eundem de vera religione peccatũ est tenebra intelligibilis. Hoc enim dictum est inquãtum priuat a visione lucis. & ideo qui mortale peccatum facit cõfusionem recipit. Hinc ipse Jere. iiij. ca. Scito et vide quãtum malum est amarũ est te derelinquisse dñm deum tuũ. Alia imprecatio dicitur damnationis, q: ppha infert. Recedẽtes a te in terra scribentur. Predestinatis quidẽ Luce. x. dñs ait. Gaudete q̃m noĩa vestra scripta sunt in celis De ipsis vero peccatoribus in psal. lxviij. de

Deleantur de libro iuuentiū ꝛ cuz iustis nō scribantur. de pe. di. iiij. § Item Tertia imprecatio dicit᷑ consūptionis. Nam omnes gratie in peccatoribus consumpte sunt. ꝛ rationem assignat ꝓpha dicēs. Qm̄ dereliquerunt venam aquarum viuentium. vz deū. de quo in psal. dicitur. Apud te est fons vite. Et hec omnia in presentiaruz dicuntur de iudeis, qui dereliquerunt xp̄m. qui dicitur vena aquarū viuentium. qꝛ omnia que procedūt ab ipso semꝑ in ipso viuunt. vnde Joh. j. Quod factuz est in ipso vita erat. Hinc de iudeis Jere. ij. dicit. dereliquerunt fontem aque viue.

¶ Questio. ij. de iustoꝝ supplicationibus. vz que debent iusti a domino petere supplicando.

q Ueri᷑ a doctoribus que sūt a viris iustis tempore tribulatiōis a dn̄o postulanda. Et dicunt quod sunt ista que ponūtur a ieremia in secunda parte huius ep̄le. Prima vz postulatio dicitur sanationis. Nam quāuis libero arbitrio ꝛ tua ꝑncipaliter gratia coner ne ruar in peccato mortali cum vulneratus sum plagis multis per demones ꝓpter peccatum primorū parentum ideo dico cuz ꝓpha. Sana me dn̄e ꝛ sanabor: perfecte. s. a pena ꝛ a culpa. quod nullus medicus facere potest. Hinc sap. xvj. scribi᷑. neq; herba neq; malagma. vz medicamentum quod terendo agitur ſm ysidoruz. ideo dicitur malagma a molendo: curare potest. sed sermo tuus qui sanat vniuersa. Dicit ergo iustus. Sana me dn̄e et sanabor. vñ dauid in psal. Miserere mei dn̄e qm̄ infirm⁹ sum. Alia postulatio dici᷑ saluationis. Naz qm̄ saluatio temporalis que fit per gratiam ordina᷑ ad vitam eternaz. ideo ꝓpha subiungit. Saluuz me fac ꝛ saluus ero quia salus nō est ab alio. ideo dicit anime mee: salus tua ego sum. vñ infert Jere. Qm̄ salus mea es tu. Tertia postulatio dicitur patientie et supportationis. Nam vir iustus a malis molesta᷑ ꝛ deluditur. vnde potest dicere illud. Factus sum in derisum omni populo. Et ideo ad seruandam iusticiaz patientia ei necessaria est. Judei quippe Jeremie dicebant. vbi est verbum dn̄i. veniat. i. compleatur ꝛ verificetur quasi dicāt. Non est verbum dn̄i in ore tuo. qui mendacia nobis loqueris mala cōminādo. sed ipse vir iust⁹ in figura xp̄i vt ductū est. cui hec oia conueniunt dicit. Et ego non sum turbatus te pastorem sequens deū meum. quia vt Job. xxiij. scriptum est. vestigia ei⁹ secutus est pes me⁹ Et infert. Et diem hominis nō desideraui. vz ꝓsperitatem humanaz sed vt in psal. scribitur. concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. tu scis s. qui ſm danielē. xij. cap̄. absconditoꝝ es cognitor. Quod egressum est de labijs meis rectum in conspectu tuo fuit. vñ Job in ꝑsona Jere. xp̄i ꝛ cuiuscūq; iusti dicit. ca. xxvij. Nō loquentur labia mea iniquitates nec lingua mea meditabi᷑ mēdacium. Nō sis mihi tu formidini quasi dicat. licet sensualitas terreatur. qa ꝛ xp̄s fuit tristis vsq; ad mortem Matth. xxvj. tamē ratio non

terreatur. hoc Job. xiij. postulabat dicens. Et formido mea nō me terreat. Non sis ergo tu mihi formidini. sed spes mea in die afflictionis quādo. v3 patiētia est necessaria.

¶ Questio tertia de obstinatorū cōfussionibus. s. quas ɔfusiones imprecant iusti obstinatis pctōribus.

Querit a doctorib⁹ quot vel quas cōfusiones imprecatur iusti obstinatis pctōribus. Et dicunt φ sunt iste quas ieremias enumerat in tertia parte huius epl'e. Prima quarum dicitur. Confussio diuine iusticie manifestationis. Nam iusti nō desiderant damnationem obstinatorum ad vindictam sed ad diuinam iusticiam: ad terrorē aliorum manifestandam. vnde Jere. ait Cōfundantur qui me persecuntur. s. perfidi iudei obstinati: nō propter vindictā vt dictū est. sed ꝑpter diuine iusticie manifestationē. Et non confundar ego inter eorum opbrobria. quod et factum est. quia iudei significantes obstinatos peccatores confusi sunt temporaliter p assyrios ⁊ romanos ⁊ eternaliter p demones. Jeremias vō ⁊ xp̄s cuius figura erat ipse ꝓpha q̄uis afflicti confusi et mortui ab eis fuissent tñ exaltati fuerunt temporaliter ⁊ eternaliter. sicut Jere. per egyptios tēporaliter. ⁊ per angelos eternaliter Et xp̄s morte turpissima condemnatus fuit parum post per gloriam resurrectionis temporaliter. et per gloriam ascensiōis eternaliter sublimatus. ad phi. ij. de consec. di. ij. Timorem Alia confussio dicit Timorationis. Nam peccatores obstinati nō solum patiuntur cōfussionem pene eternalis sed etiā ɔfussionem pene temporalis. quia nunq̄ quescere possunt. sed intus et extra molestantur. vnde esai. lvij. Impij quasi mare feruens. quod quiescere nō potest. Hinc iere. ait: paueāt illi. ⁊ nō paueam ego. Ad litterā pauerunt iudei capta ciuitate per babilonicos ⁊ Romanos. ⁊ nō pauerunt ieremias ⁊ xp̄s in quorum persona propha dicit. Si ambulem in medio vmbre mortis non timebo mala. qm̄ tu mecum es. Tertia cōfusio dicitur afflictionis. hoc est dicere vt obstinati peccatores et qui emendare se nolunt. sicut iudei sentiant afflictionem nō solum aie: sed etiam corpis post diē iudicij. Hinc ait ieremi. Induc super eos diem afflictionis. Et duplici contritiōe contere eos. v3 anime ⁊ corporis: vt qlibet eoꝝ dicat illud esa. xv. Suscepi de manu dñi duplicia v3 quātum ad animā ⁊ quātum ad corpus de qbus dicit ꝓpha Induti sunt sicut diploide confusiōe sua quā ɔfusionem optabat iere. nō ad vindictam vt sepe dictum est. sed ad diuine iusticie manifestationem et aliorum terrorem ⁊ sue voluntatis diuine voluntati ɔformationē. quia iudei persecuti sunt eum. et vt in spiritu preuidit persecuturi erant xp̄m vt patet in euangelio hodierno Jo. xj. descripto Ergo ne simus obstinati pctōres sed cum diuina gratia iusti peccatorū imprecatores. vt in p̄nti gr̄e ⁊ in futuro glorie simus possessores p̄stante dño. n. iesu xp̄o. cui⁹ passionē istis diebus legimus q cū p. ⁊ s. s. u. ⁊ re. in scl'a scl'orum. Amē

¶Sabbato de passione expositio/
nis ep̄l'e de consilio iudeorū contra
xp̄m malum: et de consilio christi
contra iudeos bonū: ⁊ de pena ipso
rum iudeorū propter malū eorū cō
silium habenda Sermo.xxxiiij.

Ixerūt im/

d

pij iudei ad inuicem ve
nite cogitemus contra
iustum cogitationes.
Iere.xviij.ca.hec verba scribuntur
Pro exordio hui⁹ sermōis querit a
doctoribus. An bonus hō a malo
possit certa experientia cognosci.
Et dicunt quod cognitione huma
na in hac p̄nti vita certe et perfecte
cognosci non potest: quia que sunt
homis intus soli deo patent. Hinc
Iere.xvij.dicit.prauū est cor homi
nis et inscrutabile: quis cognoscet
illud. attn̄ quibusdā signis exterio/
ribus cognosci potest. vn̄ salomon
prouer.xij.dicit Ab occursu faciei
cognoscit sensatus. Et Math.vij.
dn̄s dicit A fructibus eorū cogno/
scetis eos. extra de re.iuris. Estote
⁊ de seipso Ioh.v.dn̄s dixit Opera
que ego facio testimoniū pibent de
me. Sed potissime tria signa ponūt
ipsi doctores. Primū quorū dici/
tur locutionis. vn̄ math.xij.ca.scri/
ptū est Bonus homo de bono the
sauro cordis sui pfert bona: malus
homo de malo thesauro cordis sui
profert mala. Aliud dicit conuersa
tionis. vn̄ Ierony.ad demetriadez
Qualis est vnaqueqꝫ talium consor
tio delectatur. Ultimū dicit ope/
rationis. Hinc dn̄s math.vij.dicit
Non potest arbor bona malos fru/
ctus facere. Que quidē signa satis
apparent in iudeis: et in ieremia et
potissime in xp̄o de quo pp̄ha loq̄/
batur vt dicunt verba proposita pre
sentis ep̄l'e declarande In qua tres
vtiles questiones querunt. Prima
quarū est de iudeorū consilij falsa
ꝯspiratione. in principio Alia est de
ieremie imo xp̄i vera et sancta do/
ctrinatione. ibi. Attende dn̄e ad me
Ultima est de iudeorū pro eorum
male ꝯsilio recta ⁊ iusta punitione
ibi. ppterea da filios eorū in famē.
¶Questio prima de iudeorū cōsilij
falsa ꝯspiratōe vbi querit quot ꝯdi/
tiōes habet ꝯsiliū malū ⁊ ꝯtra xp̄m

q

Uerit a doctoribus quot
conditiones habet ꝯsiliū
malum et ꝯtra christum.
Et dicunt quod quattuor
principaliter. Primo quādo ꝯsuli
tur contra libertatē ecclie. vnde seq
tur expressa excōmunicatio. extra
de se.exco. Nouit. Scdo quando
cōsulit contra rē publicā ⁊ ciuitatē
quia ꝭm beatū Augu. Bonū com
mune debet p̄poni bono pticulari.
Tertio quādo ꝯsulitur contra dile
ctionē proximi. vnde Iacob cōtra
duos filios suos dantens consiliū
contra proximū: Gene.l. dixit Si/
meon ⁊ leui fratres vasa iniquitatis
bellantia in consilio eoꝝ nō veniat
aīa mea. Et quāuis iacob hec ver/
ba dixerit propter consiliū quod il/
li dederūt ꝯtra sichem ob vindictā
sororis: tn̄ magis hoc dixit quia de
his filijs venerūt pontifices ⁊ pha/
risei qui collegerunt consiliū cōtra
xp̄m. vt dictū fuit in euāgelio hodi
dierno: hoc tradit glo. Gen̄. vltimo
de pe. ꝟo.di.j.ca. periculose. Aug.
dicit. Periculose decipiuntur qui ex

istimant eos tm̄ homicidas eē. qui manibus hominē occidūt: et nō po tius eos per quorū cōsiliū. fraudē et exhortatiōes hoies extinguūtur Nam iudei nequaq̄ ppriis mani/ bus deū interfecerunt sicut scriptū est: non licet nobis interficere quē/ quā: tamē illis mors dn̄i imputa tur quia ipsi eū lingua interfecerūt dicentes. Crucifige eū. vnde vnus euangelista dicit dn̄m crucifixum esse hora tertia lingua. Milites vo hora sexta manibus. hic quidē fm Inno. homicidii reus est. vt dicit hic textus: qui cōsiliū homicidii do nat et irregularis efficit. vñ Augu. de peni. di. j. Noli putare te nō esse homicidā quando fratri tuo mala psuades: si fratri tuo mala psuades occidis. et vt scias qa occidis. Audi psalmū dicētē: Filii hoium dentes eorū arma et sagitte in manu acute Quarto et vltimo quando consulit contra virtutē et honestatē: sicut fe/ cit balaam. Numeri. xxv. qui con/ suluit Balac regi moab vt filios israel p mulieres ad pctm̄ traheret vt offenso deo citius victoriā obti/ neret. vnde in psal. dicitur Iniciat9 est belfegor et comederūt sacrificia vnde turbatus moyses dixit. Occi/ dat vnusquisq̄ proximū: et ceciderūt vna die. xxiii. milia hoim. Sic ma/ le cōsuluit ionadab amō filio suo da uid: cōtra thamar sororē suā. ii. Re. xiii. ex quo postea occisus est. Et iō Aristo. vj. ethico. ca. v. dicit Prudē/ tis hoc maxime opus esse dicimus bene cōsiliari. Et cassiodorus libro vj. eplarum epla. xix. dicit Omnis prudens consiliū querit. sed a quo querendū sit. dicit Ambrosi9 de offi cijs. Talis esse debet qui consilium dat vt seipm formā aliis ad exēplū bonorū operū exhibeat. In doctri/ na in itegritate. in grauitate: vt sit sermo eius salubris atq̄ in reprehē sibilis: consiliū vtile. vita honesta sententia decora. Et idē in eodē lo/ co. Quis enim in sceno fontem re/ quirat aut de turbida aqua potum petat. Et iō in prima parte hui9 eplē iudei vocātur impii: quia fecerunt consiliū contra libertatē ecclie. vz xpi et discipulorū. contra rē publicā eorū que ex tali consilio destructa est. Contra salutē proximi: et cōtra virtutem et honestatē dicentes. In diebus illis. vz Iere. venite cogite/ mus contra iustū cogitationes. s. cōtra Ieremiā qui erat in figura xpi iusti. s. antho. Iere. xxiii. Suscita/ bo dauid germen iustum. Et xxiii. Uocabunt eū dn̄s iustus noster: nō enī peribit lex a sacerdote neq̄ cōsi lium a sapiēte: nec sermo a propha quasi dicat. Quāuis ieremias vel xpus sit iustus. sacerdos sapiens et propha: tn̄ cogitemus contra eū iu diciū mortis: quia non deficient no bis sacerdotes qui leges doceant: neq̄ sapientes qui cōsiliū prebeant neq̄ pphe qui futura preuideant et predicent. venite pcutiamus eum lingua. vz contra ipm detrahendo. et nō attendamus ad vniuersos ser/ mones ei9 q: pphetāt nobis malū.

¶ Questio scda d ieremie imo xpi vera doctrinatiōe vbi querit quot requirunt ad bonū et rectū cōsiliū.

Querit a doctoribus quot requiruntur ad bonū et re ctum consilium fm do/ ctrinā xpi Et dicūt quod

quattuor. Primũ vt eligatur volũtaria paupertas. vnde math. xix. dixit xp̃s. Si vis perfectus esse vade & vende oia que habes & da pauperibus & habebis thesaurũ in celis. xiiij. q. j. in principio. et Luce. iiij. vendite que possidetis et date elemosinã. Merces vo huius consilij scribitur math. xix. vbi dicit Vos q reliquistis oia & secuti estis me. centuplũ accipietis et vitã eternã possidebitis. Luc. xviij. j. q. j. §. his ita

Aliud est vt obmittat propria volũtas. vnde Greg. in mor. ait. Obedientia sola virtus est: que mẽti virtutes ceteras inserit insertasqz custodit. melior est eni obediẽtia qz victima: obedientia nanqz victimis iure preponit: qr p victimã aliena caro: per obedientiã propria volũtas mactatur. Tertiũ est vt restringatur feda volũtas. Hinc math. xviij. Sũt eunuchi qui se castrauerũt propter regnũ celorum: qui potest cape capiat xxxiij. q. v. Qui sitit. Et caplo. Tũc Jerony. dicit. Omia opa absqz virginitate puritate: ↄtinentia: vel castitate imperfecta sunt. hoc satis declarat Greg. in mora. sup illud verbo Luce. xij. Sint lumbi vri precincti. de peni. di. j. Qui scũs. Quartũ est vt appetat humana aduersitas. vnde math. v. scriptũ est Beati qui persecutionẽ patiunt propter iusticiam qm̃ ipsorum est regnũ celorũ. xxiij. q. v. Ad fidẽ. xxiiij. q. j. A recta Certe plures dampnant prosperitate qz aduersitate. iuxta illud psal. Cadẽt a latere tuo mille et decẽ millia a dextris tuis. Hinc xp̃s elegit pati. et pro psecutoribus exorauit. Luc. xxiij. j. q. j. Cum ergo. Ideo in scda parte huius epł'e dicit. Attende dñe ad me: qui do bonũ consiliũ: & audi voces aduersariorũ meorũ: qui scz dant malũ consiliũ. Nũquid redditur pro bono malũ: quia foderunt foueam aie mee. foueaz plagarum dico vel sepulchri vel inferni: vbi xp̃us statim post mortẽ descendit. Recordare quod steteri in conspectu tuo vt loquerer pro eis bonum orando videlz pro eis et auerterem indignationem tuam ab eis.

¶ Questio. iij. de iudeorum punitiõe.

Querit a doctoribus quibus & quot penis oratiõe ieremie vel xp̃i iudei puniti sunt. Et dicunt quod triplici pena puniti sũt. Primo pena grauissima quia ppha dicit: propterea quia reddiderũt mala mihi pro bonis: da filios eorũ in famẽ: & deduc eos in manu gladij. i. te fauẽte morientur fame et gladio. Fiant vxores eorũ absqz liberis & vidue: & viri earũ interficiãtur morte. Juuenes eorũ qui. s. inter eos sunt fortiores cõfodiantur gladio in prelio audiatur clamor de domibus eorum.

Secundo puniti sunt pena subitanea & improuisa quia dicit. Adduces eni sup eos latronẽ repẽte. i. ueniet eũ subito & improuise: quia foderũt foueã vt caperent me & laqueos absconderunt pedibus meis. i. oculte parauerũt mihi deceptiones. Tu autẽ dñe cui. s. nihil abscõdi potest scis omne ↄsiliũ eorũ aduersum me in mortẽ. Nam cayphas dixit in cõsilio vt scribitur Joh. xj. Expedit vt vnus homo moriatur pro poplo Tertio puniti sunt pena diuturna & eterna. vnde ppha dicit. Ne propi

tieris.i. non propitiaberis iniquita
ti eoꝝ. ⁊ peccatũ eorũ a facie tua nõ
deleatur. i. a tua noticia nõ delebi
tur. Fiant corruentes. i. morientes
in ↄ̄spectu tuo. in tpe furoris tui: qui
scꝫ est effectus iusticie. ⁊ addit eccl'ia
dñe de⁹ noster. Nec mirũ si talia ꝓ
pheta imprecabatur ↄtra iudeos q̄
ita maligni erant: vt ⁊ lazarũ interfi
cere cogitarent: ne xp̃i miraculum
diuulgaret quia a mortuis eũ susci
tauerat: vt scribit in euangelio ho/
dierno Joh.xj.de scri. Ne simus er
go mali cõsiliarij: sꝫ nobismetip̃is
bene consulentes imitemur xp̃um
cuius imitatione gloriam habea/
mus eternam. Amen.

¶ Feria secũda palmarũ expositio
nis ep'le de obedientia xp̃i tempo/
re passionis. Sermo.xxxv.

D
omin⁹ de/
us aperuit mihi aurez
ego aũt non contradi
co. esa.l. hec verba scri
buntur. Pro exordio huius sermo/
nis a doctoribus querit. vtrum xp̃s
semp fuerit obediẽs patri. Et dicũt
ꝙ in christo licet sit vna voluntas
vt potentia: est tñ duplex voluntas
vt actus. Et ideo licet ſm volunta/
tem sensualitatis poterat velle non
obedire. non tamẽ scd̃m voluntatẽ
rationis. sicut vnus scd̃m volunta/
tem absolute non vult vstionẽ: quã
tñ non optat ex ratione propter finẽ
sanitatis Et ſm hanc voluntatẽ ip
ipse fuit obediens patri. vñ in psal.
vt facerem voluntatẽ tuã volui. Et
in presentiarũ dñs inquit: deus ape
ruit mihi aurẽ. i. intentionẽ ei signi
ficans voluntatem suã. Ego aũt nõ
contradico sed potius addo. Fiat
voluntas tua. math.vij. Cõcordat
Alex. de ales in.iij.q.xl.ar. j.iij.⁊.v.
In hac igitur ep'la tres vtiles que/
stiones querunt. Prima est de obe
dientie perfectione et electione. in
principio. Secũda est de obedien
tie exemplificatione. ibi. Corpus
meũ dedi percutiẽtibus. Tertia est
de obedientie difficili executione.
ibi. Dñs meus auxiliator meus.

¶ Questio prima de obedientie ꝑ/
fectione ⁊ electione. vꝫ an christus
elegit obedientiã tanquã virtutem
maximam.

q
Uerit a doctoribus. vtrũ
obediẽtia sit maxima vir
tutum propter cuius ꝑfe/
ctionem eaꝫ elegerat xp̃s
Et dicunt ꝙ sicut pctm̃ in hoc con/
sistit ꝙ homo ↄtempto deo: cõmu/
tabilibus bonis adheret: ita meritũ
virtuosi actus econuerso in hoc cõ/
sistit: ꝙ homo ↄtemptis bonis crea
tis deo inheret: finis aũt potior est
his qui sunt ad finẽ. Si ergo bona
creata propter hoc cõtempnuntur
vt deo inhereat. maior est laus vir/
tutis ex hoc quod deo inheret: q̃ꝫ ex
hoc quod bona terrena cõtempnat
Et ideo ille virtutes quibus scd̃m
se deo inheretur. vꝫ theologice sunt
potiores virtutibus moralibus qui
bus aliquid terrenũ ↄtempnitur vt
deo inhereatur. Inter aũt virtutes
morales tãto aliqua potior est quã
to maius aliquid cõtempnit vt deo
inhereat. Sunt aũt tria genera bo/
norũ humanorũ que homo potest
ↄtempnere propter deũ. quoꝝ infi/

mũ ſunt exteriora bona. mediũ ſunt bona corporis. ſupremũ autez ſunt bona aie. Inter que voluntas precipuum eſt. Et ideo laudabilior eſt obedientie virtus que ꝑpter deum ↄtempnit propriã voluntatem ꝙ̃ cetere virtutes morales que ꝑpter deũ alia bona contempnunt: vnde Grego. vltimo moraliũ dicit Obediẽtia victimis iure preponitur: qr per victimas aliena caro: per obedientiã ꝟo voluntas propria mactat vt in decre. viij. q. j. Sciendum. dicitur. idẽ. extra de maior. ⁊ obediẽtia. illud Et ideo quecũqȝ alia bona ⁊ virtutũ opa ex hoc meritoria ſunt apud deũ ꝙ ſint vt obediat voluntati diuine. Nam ſi quis martyriũ ſuſtineret: vel omnia bona ſua pauperibus erogaret. niſi hoc ordinaret ad impletionẽ diuĩe voluntatis qḋ recte ad obediẽtiã pertinet: meritoria eſſe nõ poſſet: ſicut nec fieret ſine charitate que ſine obediẽtia eſſe nõ põt. Dicit enĩ. j. ioh. ij. Qui dicit ſe noſſe deũ et mandata eius non cuſtodit mẽdax eſt. qui aũt ſeruat verba eius vere in hoc charitas dei perfecta eſt. Et hoc ideo quia amicicia facit idẽ velle ⁊ nolle. Propterea igitur hãc perfectionem quã cõfirmat alex. de ales. et ſ. tho. 2ª 2ᵉ. q j. cap. iiij. ar. iij. xp̄s elegit. vnde dicit prima pars huius eple. In diebus: vz quando propha venerat ad ezechiã egrotantem: dixit eſaias in pſona chriſti Dominꝰ deus pater ſcz aperuit mihi aurẽ. videlz cordis voluntatem. Ego autẽ non contradico: per voluntatem rationis. Retrorſum non abij videlicet operez: Ecce veritas charitatis.

¶ Queſtio ſecunda de obedientie exemplificatione.

q Uerit a doctoribus vtrũ obediẽtia oportet exemplis ſcripturarum. Et dicũt ꝙ ſic. nã pretermiſſis xvj. exemplis que poſita ſunt. ĩ in tertia queſtiõe ſermonis. xiiij. nũc clare ponũt plurima. Primũ quorum eſt filiorum iſrael. qui vt habetur numeri. ix. per deſertum ambulantes: ad imperium dñi ſepius erigebãt ⁊ deponebãt tẽtoria. Aliud eſt dathan Joſue. vij. qui tranſgrediens mandatum eius imo populus domini in prelio ſuperatus eſt et ipſe poſtmodum a lapidatus. Tertium eſt dauid. qui quamuis eſſet vnctus per ſamuelẽ ex mandato dñi in regem: obediebat tamen ꝑphe patri mittenti eum vt portaret victualia fratribus vt. j. Regũ xvij. ſcribit. Quartũ ẽ Salomõis cui dictum eſt a dño ꝙ ſi cuſtodiret ꝑcepta eius: poneret thronũ eius ſuper iſrael in ſempiternũ. ſin autẽ aufferret iſrael de ſuperficie terre. ij. paralipom. vij. c. Quintum eſt naaman principis milicie Damaſci. qui obediens eliſeo mundatus eſt a lepra. iiij. Reg. v. Sextum eſt rechabitarum filiorum Jonadab quibus dixit Jeremias. pro eo qḋ obediſtis ꝑcepto Jonadab filij rechab ⁊c. vſqȝ. ſtans in cõſpectu dñi Jere. xxxv. Septimũ eſt ione q nõ obediens mandato dñi. paſſus eſt fragiũ ⁊ cete deglutiuit eum Jone primo. ij. ⁊. iij. Octauũ eſt Mathathie. i. qui dixit Et ſi omẽs obediũt regi anthiocho ego ⁊ filij mei obedimus legi patrum noſtrorum.

Nonum est sancte matris et filiorum machabeorum qui dixerunt regi. Parati sumus mori magis q̄z pa/trias leges preterire Macha.vij. De cimū est pueri iesu q subditus erat ma tri et pri putatiuo. Lu.ij. Undecimū est mathei qui relictis omnibus obe diuit voci dn̄i. Luce.v. Duodeci/mū filiorum zebedei qui relictis re tibus et pre secuti sunt iesum. math. iiij. Tredecimū est pauli qui dixit dn̄o actuum.ix. Quid me vis face re. Quartūdecimū est dn̄e nostre que obediuit precepto purificatio/nis Luce.ij. Quindecimū est xp̄i de quo paulus ad philippenses.ij. dicit Christus factus est pro nobis obe/diens vsq̄z ad mortē. de conse.di.ij. Timorem. Sedecimū et vltimū po nit ad p̄ns.j.ij.parte huius ep̄le de Esa. qui in psona xp̄i dn̄i loquitur dicens. Corpus meum dedi percu/tientibus et genas meas vellenti/bus. Faciem meam non auerti ab increpantibus et conspuentibus in me.

Questio tertia de obediētie diffi cili executione.

Queritur a doctori. An obediētia sit specialis vir tus et difficilis. Et dicunt q̄ sic quia virtuti cōpetit proprie ex sua diffinitione vt opus bo nuz reddat. Sed obedire superiori debitum est et bonum scd̄m diuinū ordinem rebus inditum. Et hoc est vnum speciale bonum. ideo obie/diētia specialis virtus est. Sed qm̄ eius speciale obiectum est preceptuz superioris tacitum vel expressum. et volūtas superioris quocūq̄z modo innotescat est adimplenda. et tanto videt obediētia promptior quanto voluntate sup̄ioris intellecta prece ptum obediēdo preuenitur. Ideo obediētia valde difficilis virtus exti matur. Hanc autem difficultatem ostendit Esayas in persona christi in tertia parte huius ep̄le ex multis

Primo ex preparata defensione vnde dicit. dn̄s deus auxiliator me us et ideo non sum confusus. Nam sine gratia dei obediētia bene pfici non potest. Secundo ex tuta adhe sione. vnde sequitur. Et ideo vz. quia dn̄s ē auxiliator meus. posui faciem meam vt petram durissimā vz coram cedentibus eam. Tertio ex adhesionis manifestatione. qm̄ sequitur. Et scio quoniā nō cōfun/dar. Quarto ex defensoris appro ximatione quia dicit Juxta est qui iustificat me. vz p manifestationez quia christus ab instanti concepti oneis iustus fuit. Quis contradi/cit mihi stemus simul. Quis est ad uersarius meus. accedat ad me. Sz contra quia sunt aduersarij contra dicentes xp̄o puta. infideles. impa tientes. Impunientes et inobediē/tes. vnde Luce. ij. dicitur Positus est in signum cui contradicet. Re spondet q̄ tales contradicūt volū tati signi sed non beneplaciti. Et ideo sequitur. Ecce dominus deus auxiliator meus. quis est qui me cō condemnet. Quinto ex impugnatorum confractione. vnde sequitur. Ecce omnes quasi vestimētū conterētur. vz in peccatis. Tinea. i. romana iu dicata comedet eos. Ad litteraz ve stimēta cōteruntur vestutate. et ipsi iudei cōtriti sunt peccatis antiqs. Nam vestutas est defectus nature

lis. tinee ꝟo significāt defectū vio
lentū. Quis ex vobis timens deuz
audiet vocē serui tui: supple dicētis
illud math.iiij. Penitentiā agite. q̄
si dicat: nullus quia quilibet eoꝛuz
illud iob.xxxij. dicere poterit. Qua
si putredo cōsumendus sum: et qua
si vestimentū qd̄ comedit a tinea.
Sexto hanc difficultatē obedien/
tie ostendit esa. ex spei collatione
vnde cōcludit. Qui ambulat in te/
nebꝛis: peccatoꝝ vz. et nō est lumen
ei. s. sapientie. Speret in noie dn̄i ⁊
innitatur sup dn̄m deū suum illi. s.
obediendo. O igit felix obediētia
quā xp̄us semp ostendit patri: que
tantū alias ꝟtutes moꝛales excedis
que tantis exemplis coꝛuscas: ⁊ in
ter partes iusticie specialis manēs
diuinū postulas auxiliū. ex difficili
operatione tua: que marthe et ma
rie deuotionē odoꝛe oꝛnasti sicut in
euangelio hodierno ioh.xij. descri
pto manifestatur. Pꝛecemur ergo
humiliter dn̄m nostrū iesum xp̄m
verū obedientē: vt tali virtute oꝛna
ti: in cena eius cū martha ministrā
te et maria contēplante atq; lazaro
obediente simus refecti. per infini/
ta secula seculoꝛum. Amen.

¶ Feria. iiij. maioꝛis hebdomade
expositionis epistole de mansuetu
dine chꝛisti. Sermo.xxxvj.

Domine de/
monstrasti mihi et co/
gnoui tu ostendisti mi
hi studia eoꝛū. Et ego
quasi agnus mansuetus qui poꝛta
tur ad victimam. iere.xj. hec verba
scribunt Pro exoꝛdio huius sermo
nis in quo dicturi sumus de māsue
tudine xp̄i. merito a doctoꝛib⁹ que
ritur. Utrū habere mansuetudinez
sit aliqd laudabile ⁊ virtuosum? Ad
qd̄ dicūt q̄ ratio virtutis moꝛalis
in hoc consistit q̄ appetitus ratio/
ni subdat vt. j. eth. ph̄s dicit. Sed
mansuetudo vt idē. iiij. ethi. expꝛi/
mit: s̄m rectā rationē moderat iras
sic clementia aspicit ad rationē in
diminuendo penas. Consequens
ergo est q̄ habere mansuetudinez
est ꝟtutis. Hinc sene. li.ij. de clemē
tia dicit. Clementiā ⁊ mansuetudi
nem omnes boni viri pꝛestabūt. et
ideo iere. in p̄sona xp̄i loquit ꝟba
p̄posita dicēs. Dn̄e demōstrasti mi
hi. pꝛimo s̄m diuinitatē ab eterno
per generationē: qua accepi notici
am omniū. s̄m etiā humanitatem
tp̄aliter cū aiam meaz creasti et coꝛ
poꝛi infudisti. ⁊ in illo instanti oim
noticiā dedisti: et cognoui. Tu ostē
disti mihi studia eoꝛum ad moꝛtem
mihi inferendā. Et ego quasi agn⁹
mansuetus qui poꝛtat ad victimaz
qui supple non clamat nec murmu
rat. Et idem esa.liij. Sicut ouis ad
occisionē ductus est: ⁊ quasi agnus
corā tondente se obmutescet et nō
aperuit os suū. de pe. di.ij. Si enim
inqt. Cōcoꝛdat alex. de ales. in.iij.
⁊ beatus tho. in cētiloquio. ⁊ s. tho.
2ª 2ᵉ. q.clvij. ar.ij. ¶ In hac igitur
ep̄la tres vtiles querunt questiones
Pꝛima de māsuetudinis diffiniti
one. in pꝛincipio. Scd̄a est de mā
suetudinis exēplificatiōe. ibi. tu aūt
Tertia est de mausuetudinis fru/
ctificatione. ibi. tibi reuelaui.
¶ Questio pꝛima de māsuetudinis
diffinitione. vz an ipsius clementie

site eadem entitatis descriptio et quo modo sint in christo.

q Uerum a doctoribus an mansuetudo et clementia sint penitus idem: et quod fuerunt in xpo. Et dicunt quod virtus moralis consistit circa passiones et actiones vt dicit phus in.ii. ethi. Passiones aut interiores sunt actionum exteriorum principia aut impedimenta: vnde virtutes quibus moderantur passiones quodammodo concurrunt in eundem defectum cum virtutibus quibus moderantur actiones licet specie differant sicut patet in proposito Nam ex passione ire prouocatur aliquis ad iferendam grauiorem penam. Sed ad clementiam ptinet illam diminuere Et ideo mansuetudo in quantum refrenat ipetum ire. in eundem effectum cum clementia concurrit: differunt tamen ab inuicem quia clementia est moderatiua exterioris punitionis. Mansuetudo aute proprie diminuit passionem ire. Concordat sctus tho. vbi s. ar. i. Seneca aute aliam differentiam dicit. Clementia est leuitas superioris ad uersus iferiorem. Mansuetudo aute non solum est superioris ad inferiorez sed cuiuslibet ad quemlibet. hee autem virtutes sunt in xpo ad perficiendum anime eius potentias: quia virtutes sunt effectus gratie. Unde sicut gratia xpi fuit perfectissima que respicit essentiam anime: ita virtutes que sunt effectus ipsius gratie sunt in eo pfectissime ad eius anime potentias perficiendum. Nec obstat dicere quod in xpo non potuit esse ira. ergo nec mansuetudo ad diminutione ipsius quia sicut ipse concupiscentias non habuit et tame fuit perfectissime temperatus: cum temperantia sit tanto pfectior in hoie quanto magis prauis concupiscentiis caret: ita fuit pfectissime mansuetus non ad diminutione ire: sed quia ira penitus non habuit: quod ostendit prima pars epistole hodierne. que incipit In diebus illis. s. iminente captiuitate babylonica: dixit ieremias in psona ipi. Dne demonstrasti mihi. et reliqua que sunt superius declarata. O xpe exemplar oium virtutum: quis exprimere potest tue mansuetudinis lenitate? Qui cum pcutereris non pcutiebas. Job. xvii. xlv. di. In pncipio Qui cum maledicerereris non maledicebas: et cum patereris non cominabaris. i. pe. ii. xlv. di. Epm. de pe. di. ii. Si eni inquit Qui pro pcoribus in cruce orasti luc. xxiii. et. i. q. i. §. Cum ergo. Qui matre discipulo comendasti. ioanis. xix. xxvii. q. ii. §. Ecce. et cap. priusquam. Quis ergo nos amplius potuit amare quam xps. qui non modo donauit exemplum mansuetudinis. sed anima sua posuit pro ouibus suis iohis. x. xxiii. q. iiii. Quis nos. sed de his satis.

¶ Questio secunda de mansuetudinis exemplificatione.

q Uerum a doctoribus. Utrum virtus mansuetudinis sit laudanda et comendatione digna scripturarum exemplis. Et dicunt quod sic miro modo. Primo exemplo ysaac qui mansuete tulit: cum pater suus eum immolare vellet gene. xxii. Secundo exemplo ioseph qui mansuete tulit facinus fratrum suorum. gen. xlv. Tertio exemplo moysi qui mansuete orauit pro ma

ria sorore sua leprosa effecta: quia contra eum murmurauerat et eius optinuit sanitatē. numeri.xij. Ora uit etiā pro pplo murmurante. numeri.xvj. Quarto exemplo gedeo nis qui mansuete sedauit iurgātes effraym.iudic.viij. Quinto exem plo dauid qui mansuete tulit saulē eum persequentem ad mortē quam uis eum potuisset sepe occidere.j. regū.xxiiij.et xxvj. Sexto exem plo hely. qui venientes ad eum ca piendū nō permisit aliqd mali ha bere: sed refectos iā iussit abire. iiij regum.vj. Septimo exemplo to bie qui mansuete tulit flagellū dei et irrisionē amicorū et vxoris eius thobie.ij.et.iij.ca. Octauo exēplo iob scissimi qui tanta māsuetudine oia aduersa sustinuit iob.ij. ꝛ dein ceps. Nono exēplo sociorꝫ daniel qui tam mansuete fornacē ardentē intrauerunt. Danielis.iij.qui non minus laudati sunt patientia q̄ꝫ dā niel sapientia. Decimo exēplo fi lie raguelis que tam mansuete susti nuit obrobria ancille vt se ad orati onem conuerteret.tobie.iij. Unde cimo exēplo eleazari q tā māsuete respōdit tyrāno dicēs. Et si in pn̄ti supplitijs capiar hoim: cū neqꝫ vi uus neqꝫ mortuus effugiā mach.vj Pretermitto matrē cum septē filijs mach.vij. Et quō cum mansuetudi ne pertulerūt supplicium. Ultimo ꝓ conclusione oim capiamus exem plum ieremie in ꝑsona xp̄i dicentis Et nō cognoui.vꝫ peccatū.quia.j. petri.ij.scriptū est. Qui peccatū nō fecit: nec dolus inuentus est in ore eius: quia cogitauerunt sup me cō silia. vꝫ iniqua dicētes ipsi impij iu dei. Uenite: hoc verbū nō est in te xtu sed illud ponit eccl'ia. mittamus lignum. i. venenosum contritū in puluerē in panē eius: sicut ad litte ram dr̄.q̄d fecerūt ieremie. sꝫ qꝛ ꝯm intentionē eccl'ie ieremias loquit in persona xp̄i: aliter hoc verbū ex ponitur. vꝫ mittamus lignū. i. cru cis in panē eius. i. in corpus xp̄i: q dicit panis ioh. vj. Undē ipse ait. Ego sum panis viuus q de celo de scendi. de pe. di.j. Charitas.xxxiij. q.iiij. Sciatis. de conse. di.ij. Forte dices. Et cap. omnia. ꝛ cap. in cali ce. et eradamus eum de terra viuē tium.i. de hoc mundo. Et nomē ei9 i. doctrina nō memoret amplius q̄ est contra nos. Et accidit contra riū: quia ioānis.xij. scriptū est. Nisi granū frumēti cadens in terra mor tuum fuerit ipsum solū manet. Si autē mortuū fuerit multū fructū af fert. Et infra ipse xp̄s dicit. Ego si exaltat9 fuero a terra. i. in cruce oia traham ad meipsum. i. per nomen et gloriā. Ecce q̄ꝫ mansuete ad tan ta mala ieremias in persona xp̄i lo quitur. audiam9 modo huius ep̄le alterā partē. Tu aūt dn̄e sabbaoth i. princeps exercituū qui iudicas iu ste ꝛ probas renes. i. afflictiones. i. ipsas perfecta noticia cognoscis. ꝛ corda. vꝫ intentiones hoim. videā i. videbo nō optantē: sed p̄dicantē amore iusticie nō vindicte vltionē tuā ex eis. tuā dico. qꝛ deutro. xxij. dicis. Mea est vlcio. Pro quibus oraui luce. xxiij. q.j. §. Cum ergo. De his satis.

¶ Questio.iij. de māsuetudinis fru ctificatione. videlicet quot fructus sequuntur ex mansuetudine.

Q Ueritur a doctoribus quot fructus sequunt ex mansuetudine? Et dicunt ꝙ multi: quorū Primus dr̄ peccatorum remissio. Nam cū petrus interrogasset dñm: quotiens in me peccauerit frater meus dimittaz ei vsqz septies? Mansuete dixit ei dñs nō dico tibi septies: sz vsqz septuagies septies math. xviij. de pe. di. iij. Septies. ⁊ cap. adhuc instāt. extra de iure. iurā. Queadmodū. Alius dr̄ vindicte euasio. Nā cū iacobus et ioannes ꝯtra samaritanos qui nūcios dñi nō receperāt dño dixissent vis dicimus vt ignis descēdat de celo et ꝯsumat illos. māsuete reprehēdens eos dñs dixit. Nescitis cuius spūs estis: certe samaritani post cito crediderunt. ioh. iiij. et. iiij. q. iiij. Qō xp̄s. Tertius dr̄ a penis liberatio qr mulierē in adultero deprehensam et corā eo accusatā dñs benigne a pena lapidationis liberauit. ioh. viij. dicēs ei. O mulier vbi sunt qui te accusabāt? Nemo te cōdempnauit? Nemo dñe. Nec ego te cōdempnabo. xxxij. q. j. Qō autē Quartus dr̄ bona exemplificatio Hinc dñs math. xj. dixit. Discite a me: quia mitis sum et humilis corde. ij. q. ij. Qui se. Quintus dicitur charitatis ostensio. Naz paulus in carcere positus: media nocte benigne pro inimicis orauit. actuū. xvj Similiter et stephanus ꝓ lapidantibus exorauit. actuū. vij. l. di. §. ecōtra. Sextus dr̄ gloriosa exultatio Nam apl̄i qui nimis mansueti erāt dum pro noīe iesu paterent. ibant gaudentes a cōspectu cōsilij qm̄ digni habiti sunt pro noīe iesu contumeliam pati. actuū. v. Septimus dicit misericordie prouocatio. Nā ecōuerso nimis indignatus est dñs contra seruum nequā cui dimiserat decē milia talenta. Talentū eni s̄m isidorum pondus summū est apud grecos. cxx. librarū: eo ꝙ ipse non fuit mansuetus erga conseruū suū. math. xviij. de pe. di. iij. §. illud. Et di. iiij. In principio. et de conse. di. iiij. Quō Octauus dr̄ turbationū sedatio. Nam licet cōtra xp̄m sepius pharisei detraherent vt ponitur lu. vj. Detractionem blasphemie: quia dicebāt. hic blasphemat. Detractionem pharisei Mathei. x. qr dicebant. Quare cum publicanis ⁊ peccatoribus manducat magister vester. Et vt de reliquis taceā luce ix. quia miracula deprauabāt dicētes. In beelzebub ꝑncipe demoniorum eijcit demonia. tamē māsuete respōdendo dicēs: Ego demoniuz nō habeo: sedauit turbatiōes eoruz Nonus dr̄ mortis euasio. Nam iudei cuz voluissent xp̄m precipitare de supercilio mōtis. luc. iiij. ipse nō ad iram ꝯcitatus: sed mansuete trāsiens per mediū illorum ibat. Decimus dicit perfectionis demōstratio. vn̄ xp̄us mansuete proditorē vocauit amicū. math. xxvij. Cōprehendentis eum aurē sanauit. luc. xxij. Principibus et pilato mansuetissime respondit. ioh. xviij. Undecimus dr̄ glorie donatio. Nam quia latro in cruce pendens mansuete commēdauit se xp̄o audiuit ab eo. Hodie mecū eris in paradiso. luc. xxiij. de peni. di. j. Importuna. de ꝯse. di. iiij baptismi vicē. Duodecimus ⁊ vltimus dicit humiliatio. Nā xp̄e mansuetus

omnia ponit in manib⁹ dei. Hinc ieremias in persona xpi: tanta ad uersa ꝓ nobis sustinentis ait in tertia parte pñtis epistole. Tibi reuelaui causam meam dñe deus meus i. tibi cõmendaui causã meã quia filius nõ reuelauit aliquid patri. O igitur vera virtus mansuetudinis que nõ ad refrenandũ impetũ ire sicut in alijs hoibus: sed quia nullũ ire vitium in xpo esse poterat in eo habitaculũ fecisti tu tantis fulgens exemplis. ex te tot fructus exuberant sicut hodie specialius ꝑ euangelium marci. xiiij. descriptũ manifestat. Precemur aũt mansuetũ dominũ nostrũ iesum xpm quatenus nos tali virtute ornatos: ad suũ recipiat consortium. Qui cũ patre et spũsancto viuit et reg. in. s. s. Amen

¶ Feria quarta maioris hebdomade expositionis epistole de christi passione Sermo. xxxvij.

Domie quis credidit auditui nostro ꝛ brachiũ dñi cui reuelatum est Esa. liij. hec ỽba scribunt. Primo exordio hui⁹ sermõis in quo dicturi sum⁹ de xpi passiõe merito querit. vtrũ fuerit hũani gñeris liberatio ni necessariũ xpm pati. Et dicũt doct. ꝙ necessariũ ẽm doctrinã phi. v. meth. capit vno mõ qd ĩpossibile ẽ aliter se habere. ꝛ sic pati xpm nõ fuit necessarium quia voluntarie passus est. iuxta illud esa. liij. Oblatus est quia ipse voluit. Alio modo accipitur necessarium pro necessitate coactiõis vt puta cũ aliquis nõ potest ire ꝑpter violentiã detinentis nature ꝛ hoc modo xps passus est. cũ de eo scriptũ est in psal. cxxxiiij. Oia quecunqꝫ voluit fecit. de cõse. di. ij. Omnia. Tertio modo accipitur necessarium ratione finis. et sic necessario xps passus est. . . am fuit triplex finis qui conuenenter sequi nõ poterat nisi xpus pateret

Prim⁹ finis eternalis diffinitionis. hinc Luce. xxij. scriptũ est. Filius hominis ẽm ꝙ diffinitum est vadit. Secund⁹ finis humanitatis xpi exaltationis. vnde paulus ad phi. ij. dicit. Christus pro nobis factus est obediens vsqꝫ ad mortẽ. mortem aũt crucis. propter quod ꝛ deus exaltauit illum ꝛ reliqua. extra. de emuni. ec. li. vj. cap. Decet.

Tertius finis humani generis liberationis vt omnes qui credunt nõ pereant sed habeant vitam eternam. Et quia hoc videbatur obscurum ꝛ difficile quod ꝑphetis dicentibus nõ credebant. in diebus illis dixit esaias. Dñe quis credidit auditui nostro. ꝛ loquitur in persona omniũ ꝑpharum de tali mysterio passionis loquentiũ. Et brachium dñi. i. xps qui dicitur brachium qa est dei virtus portans omnia verbo virtutis sue. ad. heb. j. q fecit omnia Ioh. j. cui reuelatum est. quasi dicat paucis. que sunt verba presentis eple declarande. In qua de xpi passione tres vtiles querunt questiones: quarũ Prima est de pssionis xpi modificatione. in principio ¶ Alia est de passionis xpi generali penarum supportatione. ibi. ꝛ ascẽdit. Tertia est de passionis christi fructificatione. ibi. ipse autem.

¶ Prima questio de passionis xp̄i modificatiōe. vz an ali⁹ modus fuisset conuenientior liberationis humane nature q̄z per xp̄i passioné.

q Ueritur diligenter a doctoribus. An ali⁹ modus fuisset conuenientior liberationis humane nature quā q̄z per xp̄i passioné. Et dicunt q̄ nō. q: tanto aliquis mod⁹ conuenientior est ad exequédū aliquem finem quanto per ipsum plura concurrunt que sunt expedientia fini. per hoc autez q̄ hō per xp̄i passionem est liberatus multa concurrunt ad salutem hominis ptinétia p̄ter liberationem a pctō quod ondítur triplici rōne. Primo rōne dilectiōis quia per hoc hō cognoscit quantum ipsum deus diligat. per quod etiaz ipse ꝓuocat ad deū diligendum. hinc paulus ad Romanos v. dicit. Cum inimici essemus reconciliati sumus per morté filij eius. Et ad corin. v. Si inquit pro oibus xp̄s mortuus est sup̄est vt qui viuūt iam non sibi viuāt: sed ei qui pro ipsis mortuus est. viij. q. j. In scripturis. Scd̄o ratione humiliationis et ceterarū virtutū doctrinationis. Hinc. j. petri. ij. Christus pro nobis passus est vobis relinquens exempluz: vt sequamini vestigia eius. Tertio ratione p̄seruationis quia ostésa est ex hoc hoi maior necessitas se imunem a peccato seruandi. Unde. j. ad corin. vj. aplūs dicit. Empti eni estis precio magno: glorificate ꝛ portate deum in corpore vr̄o. Potest poni et alia ratio que dr̄ dignificationis: nā ad maiorem dignitaté hois cessit. vt sicut homo victus fuerat a diabolo: sic homo esset qui diabolū vinceret ꝛ sicut homo peccando morté meruit: ita homo moriendo morté superaret. vnde. j. ad corin. xv. paulus ait. Deo aūt gratias qui dedit nobis victoriā per iesum xp̄m dn̄m nostrum. Adhuc potest addi alia ratio que dicit glorificationis: quia christus per passionem suam nō solum hominem a pcō liberauit: sed etiam ei gloriam beatitudinis et ianuam celi promeruit aperire. Hinc paulus ad hebe. x. Habemus fiduciam in introitū sctōꝝ. vz celestiū in sanguine xp̄i. Propter igit̄ omēs has rōnes Aug. xiij de ciuita. dicit Sanande nr̄e miserie cōueniētior alius non fuit modus: q̄z per christi passionez. Hunc modū predicabat esayas: ꝛ quia pauci sibi et alijs ꝓphetis credebāt. ideo dicit. Dn̄e quis credidit auditui nr̄o. ꝛ reliqua que sūt superius dicta ꝛ declarata.

¶ Questio scd̄a de passionis christi generali penarū supportatione. videlz an christus sustinuerit omēs passiones generaliter.

q Uerit̄ a doctoribus satis vtiliter et diligéter. Utrū xp̄us generaliter omnes passiones sustinuerit? Et hec questio satis videt̄ difficilis: q: ex vna parte videt̄ q̄ non per textū ioh. xix. vbi dicit̄. Milites quidem fregerūt crura alterius qui crucifixus est cū eo. Ad iesum aūt cum venissent: nō fregerūt eius crura. Ex alia p̄te hylarius. x. de trinitate dicit. Unigenitus dei fili⁹ ad pagédū mortis sue sacramentū: cōsumasse

in se omne humanarū genus passi
onū testat.cū inclinato capite emi
sit spiritū. Hāc questionē doctores
soluendo dant primo distinctionez
de passionibꝰ interiobus ⁊ exterio
ribus:dicentes ꝙ passiones interi
ores:puta egritudines non decuit
xp̄m pati quia defectuū et passionū
quedaz repugnāt perfectiōi sciētie
et gratie sicut ignorātia et pronitas
ad malū difficultasq̄ ad bonū.⁊ hi
in xp̄o defectus esse nō potuerunt.
Sunt et alij qui cōiter nō consecun
tur tantā humanā naturā propter
peccatū primi parentis.sed causan
tur in aliquibus hoībus ex quibus
dam particularibus causis. sicut le
pra.morbus caducus ⁊ huiusmodi
qui causant Quandoq̄ ex inordi/
nato victu.Quādoq̄ ex defectu vir
tutis formatiue:quorū neutrū cōti
net xp̄us:quia caro eius de spiritu
sancto cōcepta est et in regimine vi
te deficere nō poterat. Sunt alij de
fectus comunes oībus hoībꝰ ꝑpter
peccatū primi parentis. sicut mors
fames et sitis et huiusmōi: et hos
xp̄us suscepit. Passiones aūt exte/
riores.vz ab extrinseco illatas: di/
cunt aliqui ꝙ xp̄s generaliter oēs
acceperit nō ſm veritatē.i.vt ita sit
realiter: quia multe passiones ꝯtra
riantur sicut cōbustio in igne et suf
focatio in aqua;sed ſm equalitatē.
Et sic intelligunt verba ꝓphete in
psal. Omnes fluctus tuos induxi/
sti sup me. Concordat bona.in.iij.
Aliqui tamē dicūt ꝙ xp̄m pati oēm
passionē extrinsecus causatā tripli/
citer cōsiderari potest. Uno modo
ex parte hoīm. passus est enī a gēti
bus ⁊ a iudeis: et a masculis: et a fe
minis vt patet de ancillis accusan
tibus petrū. passus a ꝑncipibꝰ ⁊ mi
nistris et popularibꝰ ſm psal. Qua
re fremuerūt gētes: ⁊ ppl̄i meditati
sunt inania. Astiterūt reges terre.⁊
reliq̄. Passus est a familiaribꝰ ⁊ no
tis.patet de iuda prodente: et pet//
tro negāte. Alio modo ex parte mē
brorum.vnde ſm bern. in omibus
membris passus est.qui sic ait. Ca/
put angelicum densitate spinaruz
pungitur. Facies pulchra pre filijs
hoīum sputis iudeorū deturpatur.
Oculi sole lucidiores velant: et in
morte caligant. aures qui audiunt
cantus angelicos: audiunt blas/
phemias iudeoruz. os quod docet
sanctos angelos:felle ⁊ aceto pota
tur. Manus que celuz formauerūt
et pedes quorū scabellū adorat q̄
sanctū est: in cruce clauis affigunt
Latus lācea perforat. totū corpus
in columpna verberatur. Quid plu
ra? nō remansit in eo nisi lingua: vt
pro crucifixoribꝰ exoraret. Tertio
modo ex parte notorū et oīm eoruz
in quibus homo potest pati. Nam
passus est in suis amicis eū deseren
tibus. in fama per blasphemias.in
honore ⁊ gloria per irrisiones ⁊ cō/
tumelias. in rebus:q̄ spoliatus est
vestibus.in aīa per tristiciā:tedium
et timorē.in toto corpore per flagel
la.pretermittēdo fetorē loci in quo
passus est.et dolorē matris qui ni/
mis eum affligebat Unde propha
in scd̄a parte huius ep̄le ponit. Pri
mo primū harū afflictionū xp̄i: et
deinde ponit suppliciū.ponēs pri/
muz dicit. Et ascendit.vz de matre
nascendo. cū alij de matre nascant
descendendo. sicut virgultuz quod

in altum crescit et multas virgulas continet: et significat oēs gratias et virtutes xpi. coram eo. i deo patre. Et sicut radix que nō pulchra videt et tamē ex ea tota arboris pulchritudo deriuat. De terra sitienti. i. de matre virgine sine humore luxurie

Scdo ponit suppliciū dicēs. Nō est species ei neqꝫ decor. vz tempore passionis: et loquit de futuro: sicut de presenti more pphārū: et vidimus eum et nō erat aspectus. Et desiderauim⁹ eū ꝑm illud aggei. ij. dicēdo. Ueniet desideratus cūctis gentibus. Et tamen vidimus eum cōtra dignitatē suaꝫ despectū. et nouissimū virorū. i. vltimū. Contra ꝓsperitatē suā virū dolorū. vz doloribus plenū. contra potestatē vidim⁹ eū scientē infirmitatē. vz per experientiam. Et quasi absconditus vultus eius sanguine et sputis iudeorū et despectus. vnde nec reputauimus eum. i. honorē ei nō fecimus. Hinc esaias. j. cōquerit dicēs. Cognouit bos possesorem suū: et azinus presepe dñi sui. israel aūt nō cognouit me. Uere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portauit. quasi dicat. Nō pro se: quia iustissimus fuit. sed pro nobis peccatoribus tanta sustinuit. Et nos loquendo in persona inimicorū et ignorātium: putauimus eū quasi leprosuꝫ Et semp hic quasi est nota expressionis non similitudinis: et percussum a deo ꝓpter pctā nr̄a: et humiliatū O igitur dulcissime iesu quot passiones sustinuisti. sed de his satis.

Questio tertia de passionis christi fructificatione.

Queritur a doctoribus de fructificatōe passiōis xpi vz quot fructus cōsecuta est humana generatio ꝑ xpi passionē. Et dicūt ꝙ plurimos de quibus aliquos dicemus. quoꝝ

Primus dr de potestate diaboli liberatio. Cū ioh. xij. descriptū sit: ꝙ dñs tpe sue passiōis dixit. Nūc princeps huius mundi eijciet foras. Et ioh. xiiij. Uenit eni princeps huius mundi et in me nō habet quicquaꝫ xxiij. q. viij. §. Sed notādū. de pen. di. ij. Si eni. Scdus dr cum deo reconciliatio. vnde apl's ad roma. v. Recōciliati sumus deo per morteꝫ filij eius. Tertius dicit ab immūdicia peccati lauatio. hinc apoc. j. scriptuꝫ est. Dilexit nos et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. et nō solū lauit nos a peccato. sed etiā a pena peccati. vnde in superiorib⁹ epl'e dictū est. Uere languores nostros ipse tulit: et dolores nr̄os ipse portauit. Et confirmat per tertiam partem presentis epistole que dicit Ipse autē vulneratus est ꝓpter iniquitates nostras attritus est ꝓpter scelera nostra. Disciplina pacis super eum. et liuore eius sanati sumus Omnes nos quasi oues errauim⁹ vnusquisqꝫ in viā suam. vz prauam declinauit. vnde in psal. Oēs declinauerunt. Et dñs. i. trinitas posuit in eo. vz in copore suo: iniquitates omniū nostrū. Oblatus est q: ipse voluit: et nō aperuit os suum: sicut ouis ad occisionē ducetur. Et quasi agnus corā tondente se obmutescet: et nō aperiet os suum. de angustia vz passionis. et de iudicio sublatus est. i. per potentiā diuinā in re

surrectione. cetera p̄dicta superius sunt exposita. Generationem eius quis enarrabit: quasi dicat nullus. quia filius dei est: cuius potentia glorificatus est. Qui.s.ꝑpter humilitatē suā abscisus est. vʒ per mortē a iudeis de terra viuentiū.i. de hoc mundo. propter scelus ppl'i mei: et loquit deus trinitas: percussi eum: et dabit impios pro sepultura vʒ iudeos qui fecerunt custodire sepulchrum. et diuites eorū iudeorū pro morte xp̄i: in manus romanorū suple. Eo ꝙ iniquitatē nō fecit: nec dolus inuentus est in ore eius. Et dn̄s trinitas voluit ꝯterere eū in infirmitate.s.carnis. Quare si pro q: posuerit pro peccato.s. ade animaʒ suā.i.vitā videbit semē longeuū.i. filios spirituales vsqʒ ad diē iudicij Ecce fructus passionis xp̄i. Et voluntas dn̄i puta de sanctificatione hoīum: vsqʒ ad illū diē. Iuxta illud pauli ad thi.iiij. hec est volūtas dei sanctificatio vr̄a. in manu.i. in ope eius.s.xp̄i. dirigef.i. totaliter implebitur: pro eo qd̄ tradidit in mortem s.sponte animā suā.vʒ vitā. Et cuʒ sceleratis latronibꝰ reputatus est ⁊ ipse peccata multorꝝ tulit. et ꝑ trāsgressoribus orauit vt nō perirēt. sicut continef in euāgelio hodierno luce.xxij. descripto. O igitur gl'iosa passio xp̄i quā necessitate nostre salutis sustinere voluit. q: cōuenientior modꝰ ad nr̄am redeptionē nō inueniebaf: quā vndiqʒ afflictus et generaliter doloratus assumpsit. ex qua fructus predicti cōsecuti sunt ⁊ multi alij quos longū esset dicere: tuis meritis nobis aperire digneris ianuā paradisi: vbi cuʒ ipso dei filio et patre suo ingenito et spiritu sancto paraclito gaudere valeamꝰ imperpetuum. Amen.

¶ Feria.v. maioris hebdomade in cena dn̄i expositiōis epistole de sacramēto eucharistie. sermo.xxxviij

Conuenientibus vobis in vnū iā non est dn̄icam cenam manducare.j.ad corinthi.xj. hec verba scribunf ⁊ notanf Pro exordio huius sermonis hodierne solennitatis a doctoribꝰ queritur. Utrū sacramentū eucharistie couenienter institutum deberet sumi a ieiunis? Et breuif dicūt ꝙ sic et ratio est quia sicut aīe vegetatiue que est formale principiū naturalis vite generabiliū ⁊ corruptibiliū deꝰ indidit potētiā generatiuā per quā res viuens efficif. augmentiuā per quā genitū augmentaf et roboraf. et nutritiuā per quā nutritur ⁊ in esse ꝯseruatur q̄ʒdiu viuit. Unde ꝓm sententiā ph'i.ij. tho. Animalia sp nutriunf aliquo. A simili cōueniēs fuit deū iter sacramenta instituere tria ꝑ quorꝝ vnū aīa efficiaf viuens vita sp̄uali. et hoc est sacramentum baptismi. Et aliud per qd̄ in viuēte spiritualiter vita sp̄ualis augeaf et roboref. et hoc est sacramentuʒ eucharistie. Ergo cū sumptione eius viuens indigeat. necesse est ipsum accipere ꝓm rationabilē institutionem eccl'ie: ꝓm quā nō debet sūmi nisi a ieiuno: ieiunio nature qd̄ dr̄ a priuatione cuiuslibet alimenti. Et hoc institutū est ꝑpter reuerētiā sacramenti vt ostendaf ꝙ sumens

Aliud rei contente in hoc sacramēto
sup omnia debet vniri. Hinc de cō
secra. di. ij. liquido. et sunt verba
aug. que etiā verba ponit magister
sentētiarum. di. viij. iiij. cap. Pla/
cuit inquit spirituisancto vt in ho/
nore tanti sacramenti prius in os
xp̄iani dominicū corpus intret q̄z
exteriores cibi. p̄terq̄z in mortis pe
riculo. Nec tamē etiā obstat si cōi/
caturus ob reuerentiā sacramenti
lauādo os suū aque guttā inaduer
tenter deglutiat. Nec etiā obstat si
nō dormierit in nocte. sufficit ei q͛d
digestū sit: quod sumpsit in sero. si/
ue comederit vel biberit obligatus
ad officiū dicto matutino. si sume/
ret post matutinū. i. post mediā no
cte quāuis modicū: comunicare nō
debet: quia sic seruat cōsuetudo ap
probata que est optima legū inter/
pres. extra de cōsuetu. Cū dilectus.
Et patet per apl'um in verbis ꝓpo
sitis. in qubus corinthij: qui post ci
bum ita corpus dn̄icum sumebant
ait. Conuenientibus vobis in vnū
supple ad manducandū. Jam non
est dn̄icam cenam manducare. vz
corpus dn̄icū sumere: que sunt ver
ba p̄ntis ep̄le declarāda. ¶ In qua
tres vtiles queruntur questiones.
Prima est de hui⁹ sacramēti sum
ptionis priuatiōe. in pricipio. Se
cunda est de eiusdem sacramenti in
stitutionis modificatiōe. ibi. Ego
eni accepi a dn̄o. Tertia est de eius
dem sacramenti sumptionis cōditi
tione. ibi. ꝓbet aūt seip̄m homo.
¶ Questio prima de huius sacra/
menti sumptionis priuatiōe. vz qui
non debēt accipere hoc dominicū
sacramentum.

q
Ueritur a doctoribus qui
non debent accipere hoc
dn̄icum sacramentū ⁊ ac/
cipiendo mortaliter pec/
cant. Et dicunt q͛ multi. Primo
modo existēs in peccato mortali iā
comisso vel esse in ꝓposito aliud cō
mittendi: ⁊ hoc ꝓpter reuerentiā sa
cramenti. et q: est trāsgressor eccli/
astici precepti. vn̄ de ꝯse. di. ij. nihil
scriptū est Nihil in sacrificijs ma⁹
esse potest q̄z corpus et sanguis xp̄i
nec vlla oblatio hac potior est: sed
hec oēs precellit: que pura consciē/
tia dn̄o offerenda est ⁊ pura mente
sumenda. Qui aūt scd̄m veritatem
non est in peccato mortali credit tn̄
esse: si cū tali conscientia hoc sacra/
mētū suscipit: mortaliter peccat q:
est reuerentie debite sacramento cō
temptor. Qui aūt est in mortali pec
cato ⁊ nō credit: tūc aut hoc proue/
nit ex omissione debite diligētie cō
scientiam examinādo. ⁊ sic sumēdo
eadē rōne peccat mortaliter: licet
nō ita grauius sicut prius. aut hoc
non ꝓuenit ex omissione debite di/
ligentie: quā homo tenet adhibere
Sed q: de lege communi nemo po
test eē cert⁹: vtrū peniteat digne iu/
xta illd̄ eccl'. ix. Nemo scit vtr̄ odio
an amore dignus sit: ideo sic cōmu
nicans nō mortaliter peccat. Aliter
qn̄cūq̄z homo hoc sacramētū susci/
peret se periculo mortalis pc̄i expo
neret quod falsum est. Secūdo cō
tritus non ꝯfessus de peccato mor/
li: si habet copiā sacerdotis idonei
⁊ tp̄s conueniens ad confitendū et
loquelam liberā et scandalū nō imi
neat ꝑsone sue aut ppl'o: qui iā ince
pit velle sumere. in his casibus po/

teſt accipere cū ꝓpoſito cōfitendi
aliter ſumendo moꝛtaliter peccat:
quia hoc coꝛpus ſuſcipiens teneť re
cōciliari deo et eccl'ie. vnde Richa.
de poteſtate ligandi ⁊ ſoluēdi.c.xxj
dicit Si añ ſacerdotis abſolutionē
criminoſus ad cōmunionē coꝛpis
xp̄i accedit: ꝓ certo ſibi iudiciū mā
ducat ⁊ bibit. Tertio pollutus no
cturna pollutione: que ꝓuenit ex
crapula vel inmūda cogitatiōe que
pꝛeceſſit in vigilia: que crapula vel
cogitatio pctā moꝛtalia fuerunt vel
pꝛobabiliter dubiū eſt vtrū fuerint
qꝛ aliter pollutio non pꝛohibet niſi
de ꝯgruitate. ⁊ hec probanť. di.vj.
ca. Teſtamentū. quāuis pꝛopter du
biū tutius eſſet abſtinere ſi fieri poſ
ſet ſine ſcādalo: ſecus ſi ꝓueniret ex
infirmitate. Et hoc fit qꝛ pollutio
minuit reuerentiā ⁊ dimittit in pol
luto quādā indeuotionē. Quarto
puer qui non habet decē adminus
annos ⁊ diſcretionē vt diſcernat in
ter panem ⁊ panē: ⁊ deuotionē De
etate patet ꝑ oēs doctoꝛes qui dicūt
ꝙ adminus cōmunicaturus debet
eſſe decē vel vndeci annoꝛū. verum
hoc nō ſufficit in aliquibus ſimpli/
cibus. Et ideo requiritur diſcretio.
vnde glo. in ca. Omnes. de peni.
⁊ re. dicit. cum eſt doli capax. Item
requiriť deuotio: quia de cōſe. di. ij.
Nos autē: augu. dicit Nos aūt ſub
ſpecie panis: ⁊ vini quā videmꝰ res
inuiſibiles. i. carnē xp̄i ⁊ ſanguinez
honoꝛamꝰ. Quinto furioſus: ꝗ tn̄
anteq̄ȝ intrauit furiam hoc ſacramē
tum in debito ſtatu petiȷt ſibi: poſt
ea in furia dari poteſt. niſi ꝓbabili/
ter timeať ꝙ illud pꝛoijceret vel ali/
quā irreuerentiā faceret ſacramēto

Sexto interdictus: ſuſpenſus: ⁊ ex
cōmunicatꝰ etiā iiuſte: ab hoc ſacra
mento excluditur. qꝛ cauſa pꝛopter
quā aliquis interdiciť ſuſpenditur:
vel excōmunicať derogat realiter
vel ſcd̄m iudiciū foꝛi exterioꝛis vni
tati eccleſie que eſt coꝛpus xp̄i miſti
cum: quod eſt res per hoc ſacramen
tum ſignificata ⁊ nō tamē ſub ſacra
mento contēta. Septimo notoꝛie
infamatus vt hyſtrio. incantatoꝛ
meretrix. leno. luſoꝛ. vſurarius. foꝛ/
nicatoꝛ. adulter. partialis. homici/
da. ⁊ ſic de ſimilibus: quāuis hoꝛuz
quilibet ſit ꝯtritus ⁊ in ꝯtritione cō
feſſus niſi neceſſitas imineat nō de/
bet ſtatim cōmunionē accipere: ſed
de cōſilio pꝛopꝛij ſacerdotis per ali/
quod tp̄s abſtinere: vt patet in p̄al/
legato ca. Omēs. Et hoc fit ꝓpter
tria. Pꝛimo pꝛopter euitationē ſcā
dali. Secūdo pꝛopter pꝛobationē
cōuerſi Tertio pꝛopter reuerentiā
ſacramenti. Patricida ⁊ mr̄icida ꝑ
tres annos abſtinere debet a cōmu
nione. xxxiij. q. ij. ca. latoꝛē. Sacrile
gus qui eccl'iam ſcandaliſauit: ſicut
fuit quidā burgandus noie ꝑ quat/
tuoꝛ annos a cōmunione ceſſare de
bet. xij. q. ij. c. de vtero. vxoꝛicida de
bet abſtinere vſq̄ȝ ad ſinē vite: qn̄ eſt
maxime notoꝛius. xxxiij. q. ij. cap̄.
Amoꝛe. verū cū his diſpenſare po/
teſt ep̄us. feruida penitentia medi/
ante. Octauo obſtinatus ⁊ impeni
tens. quia dicit ap'lus in hac ep'la:
pꝛobet ſeip̄m homo et ſic de pane
illo edat ⁊ de calice bibat. Qui enī
manducat ⁊ bibit indigne iudiciuz
ſibi mādupat ⁊ bibit: quāuis hoc ſa
cramentū dandū ſit oibus vere pe/
nitētibus in fine vite. extra de rap.

c. Sup eo. lj. di. penitentes. xxvj. q. vj. ca. Si quis. Nono et vltimo in deuotis qui irreuerenter sine discretione et deuotione sacramentū pertractāt. His omibus concordat se Alex. de ales Bona. tho. et richar. in. iiij. di. ij. et his que dicta sūt in plogo. di. viij. Huiusmodi erat ppl's corinthius cui dicit apl's in prima pte hui9 epl'e. Cōuenientibus vobis invnū. vz in eccl'ia. iam non est dominicā cenā manducare. vz nō debetis sacramentū domínicū accipe Tum ppter pctm̄ irreuerentieq3 inter prandia vel post eucharistiā sumitis. Tum propter pctm̄ crapule: quia aliqui inebriabant. Tum propter pcm̄ discordie quia diuites pauperibus non cōmunicabāt. vnde sequitur. vnuquisq3 eni suā cenā presumit ad manducandū. ecce irreuerentia q3 prius alios cibos manducabant. et alius quidem esurit: alius aūt ebrius est. ecce crapula et discordia. nūquid domos nō habetis ad manducandū et bibendū aut ecclesiaz dei ptempnitis et confunditis eos qui nō habent. quid dicā vobis laudo vos. s. in alijs bonis: in hoc non laudo. O mirabilis ergo reuerentia sacramenti. sed de his satis.

¶ Secunda questio de huius sacramenti institutione. vz quō institutū est hoc sacramentū dignissimū.

Q Ueritur a doctoribus quomodo institutū est hoc dignissimū sacramentū. Et dicunt de cōmuni intentione q̄ fuit institutū a dn̄o nouem circūstantijs mediantibus: quarū Prima fuit oculorū eleuatio sicut in canone continetur. vibi dicitur Eleuatis oculis in celū. Et ideo cōmunicātes illud psal. dicāt Oculi mei semper ad dn̄m. Alia circūstātia fuit gratiarūactio. vnde apl's in scd'a parte presentis epl'e dicit. Ego enim accepi a dn̄o. vz per reuelationem. iuxta illud ad Gala. j. Non dici ab homie euangeliū. sed per reuelationem iesu xp̄i quod tradidi vobis. videlicet de hoc sacramēto Qm̄ dn̄s iesus in qua nocte tradebatur accepit panem ad institēndū s. hoc sacramentū: et gratias agēs. Hinc ad thessalo. v. dicit In oibus gratias agite. Tertia circūstantia fuit bn̄dictio: quia in canone dicit: Benedixit. Et ideo cōmunicās dicat illud psal. Benedicam dn̄m in omni tpe. Quarta fuit panis diuisio: quia apl'us infert vbi s. fregit Nam cōmunicaturo. esa. lviij. dicit Frange esurienti panē tuū. Quinta fuit liberalis donatio: vn̄ infert. et dixit Accipite et mādúcate. quia et si in oibus ecclesiasticis specialius tn̄ in hoc sacramēto vitanda est symonia. ne forte dicat committenti eā. illud actuū. viij. pecunia tua tecuz sit in perditionē. Sexta circūstātia fuit recordatio. quia infert. Hoc est corpus meū quod pro vobis tradet hoc facite in meā cōmemorationē Septima fuit mirabilis significatio. Nam ideo xp̄s dedit hoc sacramentum nō solū in cibū sed etiā in potum sub specie panis et vini: vt ostenderet totam naturā humanā ip̄m assumpsisse: vt totā redimreet sicut dicit magister in. iiij. di. xj. ca. Sed quare. hinc apl's ait Similiter et calicē postq3 cenauit dicens. hic

calix nouum testamentũ est in meo sanguine: hoc facite quotienscũq3 bibitis in meã commemorationẽ.

Octaua fuit passionis predicatio Nam vt ambro.in li.de sacramẽtis dicit. hoc sacramentũ institutũ est in memoriam passionis xpi. vnde apl's ait. Quocienscũq3 eni mandu cabitis panẽ hunc et calicẽ bibetis mortem dñi annũciabitis donec ve niat. Noluit eni dñs tm̃ beneficiũ obliuisci scõm illud eccli.xxix. Gra tiam fideiussoris non obliuiscaris donec veniat. s. ad iudiciũ quia tm̃ durabit hoc sacramẽtũ: iuxta v̱bũ eiusdem dñi. Math. vltimo Ecce ego vobiscũ sum omnibus diebus vsq3 ad cõsummationẽ scl'i. Nona et vltima fuit mortis interminatio quia concludit apl's. Itaq3 quicũq3 manducauerit panẽ vel biberit cali cem dñi indigne reus erit corporis z sanguinis domini. vbi glosa Ac si christum occiderit putauerunt.

Questio tertia de cõditione sum ptionis huius sacramẽti. v3 quot cõ ditiones habere debeat qui vult su scipere digne hoc sacramentũ.

q Uerit a doctoribus quot conditiones habere debe at qui vult digne quantũ potest hoc sacramentum suscipere Et dicũt q̄ nouem quarũ Prima dicitur conditio discussio nis. Nam q3 peccata nimis oculta sunt iuxta illud pphe. Delicta qs in telligit. ideo cõmunicaturus debet saltẽ per vnius diei spaciũ ante con scientiã discutere dicẽs illud Ioh. xij. Nunc iudiciũ est mũdi. s. mino ris qui dicit homo. Nunc princeps huius mundi: s. diabolus eijciet fo ras: et hoc quia ppha dicit: honor regis iudiciũ diligit. Nam se iudi cans non iudicatur a dño. quia pro pha Naum capl'o. j. dicit. Non iu dicabit deus bis in idipm.lxxxj. di. presbyter. xiij.q.ij. Queritur. xxiij. q.v. Quid ergo. de pen.di iij. §. his auctoritatibus. z. §. Auctoritas. et §. hec econtra. Et capl'o. Querat Hinc cõmunicaturis Ose.ij.c. dic Iudicate matrẽ vestram. v3 consci entiam. Alia conditio dicit cõtriti onis quia necesse est: vt qui pctã co gnouit doleat. hinc Señ. dicit Ini tium salutis cognitio pecati. vnde ppha psal.l. dicit Cor contritũ de us non despicies. de peni. di. j. c. ij. et c. In actione. Tertia dicit con fessionis cũ propha dicat: preoccu pemus faciẽ dñi in confessione. Et iaco.v. scribitur Cõfitemini alteru trum pctã vestra. xxv. di. Criminis de peñ. di. j. ecõtra. vnde cõmunica turo dicit eccl'i. xxviij. Ab omni de licto munda cor tuũ. Quarta dicit purificationis. Nã qui vult digne cõmunicare debet esse purus corde ore z opere. De puritate cordis ait Greg. oportet te habere mũdũ cor dis hospitium: si digne vis recipere xp̃m. Ceterũ de puritate oris cõmu nicaturus dicat illud Iob. xj. purus est sermo meus. De puritate opis dicit apl's ad Gala. vj. Opus autẽ suũ probet vnusquisq3. Quinta cõ ditio dicit preparationis. Nã sum pturus cõmunionẽ debet se prepara re diligẽtius precedẽti nocte vigilã do: z si potest indutus dormiendo sero p̄cedẽti aut nil aut parũ come dendo. ab oi pollutione carnis ab

stinendo. illud apli ad Corint. vij. cogitādo. Mundemus nos ab oi inquinamēto carnis z spūs: perficientes sanctificationē dñi. Sexta dicit orationis q: illud pphe sumpturus cōmunionē dicere debet. Et ego ad te dñe clamaui z mane oratio mea perueniet te. Septima cōditio dicit humiliationis: quia cuz multa reuerētia z humilitate debet accipi corpus xpi cū ipse. j. Reg. ij. dic Qui honorificabit me glorificabo eū. Octaua dicit feruentis deuotionis. Est eni deuotio feruor bone voluntatis quā mens cohibere nō valens certis indicijs manifestat

Ultima ꝯditio dicitur meditationis: q: cōmunicaturus debet premeditari hoc sacramentū quāte sit necessitatis: cū Joh. vj. christus dicat. Nisi manducaueritis carnē filij hominis z biberitis eius sanguinē nō habebitis vitā i vobis: Quāte etiā sit vtilitatis quia ibidē infert. Qui manducat meam carnē z bibit meū sanguinem habet vitā eternā. de cōsecra. di. j. Naz in xpo patet. quāte etiam sit nobilitatis. de conse. di. ij. Nihil. quante etiā sit congruitatis quia ad salutē aie z corporis. iuxta illud Joh. vj. Caro mea vere est cibus: z sanguis meus vere est potus quante adhuc sit piculositatis. vñ aplus in tertia parte huius epie cōcludit: probet aūt seipsum homo et sic de pane illo edat: et de calice bibat. Qui eni manducat z bibit indigne iudiciū sibi manducat et bibit: non diiudicans corpus dñi. j. q. j. §. Cum vita. z ca. per esaiā. xj. q. iij. §. Cum ergo. xxiij. q. iij. Forte. de ꝯse. di. ij. Timorē. et ca. quid est xpm. et ca. et sancta. et ca. Sicut iudas. vñ corinthijs male sūentibus ait apls Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles z dormiūt multi. O admirabile sacramentū: non solū ieiuno corpe sed ieiuna mente sumenduz. O tremebūde mysteriū ad quod sumendū non omnis admittitur: sed nouē genera psonarū ab eius sumptione excluduntur. O memoriale viaticū nouē ꝯditionibus institutū quod conscientie discussione: Contritione: confessione: purificatione preparatione: orone: humiliatione feruenti deuotione. et diligenti meditatione est sumendū. vnde aplus dicit. Qd si nosmetipsos diiudicaremus. vz iuditio penitētie nō vtiqz iudicaremur. s. a dño temporaliter z eternaliter. Dū iudicamur. vz iuditio penitentie: a dño corripimur in presenti: q: Job. v. dicitur Btūs homo qui a dño corripitur. vt non cum hoc mūdo dāpnemur. vz eternaliter: sed merito tanti sacramenti quod hodie precipue institutum est licet talis dies cene dñi sit septē sacramentis ꝯsecrata. vz agni imolationis. pedū lauationis. sacramenti huius institutionis: ordinū. decorationis: penitentiū recōciliationis Olei consecrationis et dulcissime predicationis vt in euāgelio hodierno. ioh. xiij. descripto continetur In presenti cū gratia: z in futuro seculo cum gloria viuere valeamus prestante dño Qui viuit in secula seculorum. Amen.

¶ Feria sexta maioris hebdomade in parasceuē. expositionis epistole de passione domini nostri iesu christi. Sermo. xxxix.

b **Ec dicit do**
minus deus In tribu
latione sua. Osee. vj.
ca. hec verba scribun/
tur. Pro exordio huius sermonis.
presentis passionis dñi nostri iesu
christi. merito a doctoribus queri/
tur. vtrum dolor christi passionis
fuerit maior oibus aliis doloribus
Nec mirum si dubitando hoc pe/
tunt. quia virtus mentis est mitiga
tiua doloris adeo ꝙ stoyci posue/
runt tristiciam in animā sapientis
non cadere. Sed in christo fuit ꝑ
fectissima virtus mentis. ergo do/
lor passionis eius nō fuit maximus
Preterea Innocentia patientis
diminuit dolorem passionis. Sed
xp̄s innocenter est passus. ſm illud
esa. xj. Ego quasi agnus mā́suetus
qui portatur ad victimā́. Ergo do/
lor passionis eius nō fuit maximus
Preterea xp̄s per passionem ami
sit vitam quā́ post triduum resume
re debebat, alij vero amittūt vitam
in morte ꝑmansuri. ergo dolor pas
sionis xp̄i non fuit maximus. Sed
satis his contrarium est. quod xp̄s
ait Jere. trenoruz. j. vz. O vos oés
qui transitis per viam attendite et
videte, si est dolor similis sicut do/
lor meus. quasi dicat non. ideo ipsi
doctores dicunt ꝙ in xp̄o patiētie
fuit sensibilis dolor q causat ex ali
quo nocumēto ⁊ qui tristicia dicit
qui quidem dolor propter multas
rationes maximus fuit. Primo ꝑ
pter passionis generalitatez. vnde
hylarius. x. de trinitate dicit. vnigē
nitus dei filius ad pagendū mortis
sue sacramentū cōsumasse in se oē
humanarū genus passionum testa
tur cū inclamato capite emisit spm̄
Hinc dauid in persona xp̄i in psal.
dicit. Omnes fluctus tuos induxi
sti super me videlz. ſm equalitatem
vt doctor seraphacus in. iij. li. sen/
tentiarū declarat. Secūdo ꝓpter
mortis qualitatem quia qui in cru
ce suspenditur ⁊ clauis affigit pro/
pter loca neruosa manuum ⁊ pedū
et pondus pendentis corporis ni/
mis dolorose patitur. vnde Rich.
inter omnia genera mortis illud ex
ecrabilius ⁊ formidabilius est. Tertio
propter doloris diuturnitatē. Naz
qui in cruce clauatur non ita cito si
cut qui feritur gladio morit. Hinc
xp̄s Jude. xv. dicit. Amaritudine
repletus eram. xj. q. iij. Qm̄ ergo
Quarto ꝓpter cause passionis mul
tiplicitatem quia patiebatur ꝓ om
nibus peccatis humani generis.
pro quibus patiendo satisfaciebat
vnde ea quasi sibi ꝯscripsit in psal.
dicens. Deus deus meus respice
in me quare me dereliquisti longe
a salute mea verba delictorū meoꝝ
Quinto propter deliquentiū qua
litatem. vz in eius passione tum in
ea operando. tum eius ingrati exi/
stendo. vnde trenorū ꝑmo ait xp̄s
Foris interfecit gladius scz iudeo
rum ⁊ paganoꝝ. Et domi. s. anime
mors similis est. propter illos ait. q
ex in gratitudie damnant. Sexto
propter cōplexionis xp̄i nobilitatē
vnde Benar. O homo considera
oculo maiori quā́to remuneratōis
debito astringaris dño patienti q
s. tante nobilis complexionis fuit.
ꝙ nullus vnqȝ poterit ei equari. Se
ptimo propter liberalitatam quia

dolor xpi volūtarie fuit assumptus propter finem liberationis huma/ni generis. vnde tantam qualitatē doloris assumpsit. quanti erant fructus qui inde sequebantur qui infinitam erit. Et ideo dolor eius fuit maximus. hinc Jeremi. trenorum ij. xpo dic. Magna est velut mare ɔtritio tua. Octauo propter doloris puritatē. Nam in alijs patien/tibus mitigatur tristicia interior et dolor exterior ex aliqua considera tione rationis redumdātis a supe/rioribus viribus ad inferiores. Et hoc in xpo patiēte nō fuit. vt dicit Damascenus. quia in oib[9] passus est. vnde in cruce pendens vt scribitur Matth. xxvij. dixit Dn̄s meus deus meus. vt qd dereliquisti me.

Nono ꝛ penultimo propter pene damnatorū acerbitatē quā passuri erant quia propter eorum maliciā non poterant esse particeps meriti passionis eius. propter quez dolorem. dixit Matth. xxvj. Tristis est anima mea vsqꝫ ad mortē. extra de cele. missa. In quadam Decimo ꝛ vltimo propter cōpassionis pietatē Nam compatiebatur discipulis q erant passuri scandalū de sua passi/one. vnde Ambrosius dicit. Tristis erat et tristis videbatur nō pro sua passione. sed pro nostra dispersiōe. Compatiebat ꝛ matri cuius aiam pertrāsiuit gladius. vt Luce. ij. scriptum est. Et ideo dolor eius maxi mus fuit. Nec obuiabat ꝙ virtus mitigat dolorem que in xpo perfe/ctissima fuit. qꝛ virtus moralis mitigat dolorem interiorē nō exteriorem qui nō obedit rationi: sed na/turam corporis sequitur. Innocentia ℣o mitigat dolorez quo ad nu/merū. quia nocēs patiendo de culpa ꝛ de pena dolet. Innocens ℣o tm̄ de pena ꝛ hec augetur ex inno/centia quia indebite patitur. Hinc esa. lvij. Justus perit. ꝛ nō est qui recogitet in corde suo. Ceterum xps doluit nō tm̄ pro amissione vite corporalis sed etiā pro peccatis oibus ꝭm illud esa. liij. lāguores nostros ipse tulit ꝛ dolores nostros ipse portauit. Et vltra vita xpi erat dignis/sima ꝑ diuinitatē de cuius amissiōe etiam per horā magis dolendū est qꝫ de amissione vite alterius hois per omne tempus. Hinc phus. iij. Ethico. dic. virtuosus plus diligit vitam suam quanto scit esse meliorem. ꝛ tamē propter bonum virtu/tis exponit eam Ita similiter xpus propter bonum charitatis vitam suam maxime dilectā exposuit ꝭm illud iere. xij. dedi animā dilectam in manibus inimicorū. vnde tātus est dolor maximus. qui vi humana explicari non potest. quia hec dicit dn̄s in tribulatione sua. que sūt verba proposita presentis ep̄le decla/rande. In qua per doctores puta inter alios Alexā. de ales in. iij. q. xlv beatum Bona. Rich. et Tho. in iij. sententiarū. ꝛ ꝑ ipsum etiā btm̄ thomaz in. iij. parte. q. xlvj. et plu/ribus articulis tres vtiles questio/nes declarātur. Prima est de xpi passiōis occasiōe. In ꝓncipio. Se/cunda est de xpi passionis crudeli executione. ibi. Quid faciam tibi.

Tertia est de passionis xpi ratione ibi. Quia misericordiam volo: que omnia breuissime in ꝓsentiarū di cemus ſi prius aduocataz ad inter

cedendum pro nobis inueniamus
Non hodie misericordie reginam
nō hodie populi totius deuotam.
nō hodie predicatorum primū refu
gium .nō hodie omniū audientiū
primū suspiriū. Non hodie matrē
que filiū pdidit q: plorādo diceret
si solita salutatiōe salutaremus eā
illud Trenorū. v. Defecit gaudiū
cordis mei. Mestum factū est cor
meū. Cecidit corona capitis mei.
Et ideo doctrinam ecclesie sequen
do: crucem sanctissimam adoran/
do dicamus. O crux aue spes vni/
ca hoc passiōis tempore auge pijs
iusticiā reisqꝫ dona veniam Amen

¶Prima questio presentis episto/
le de christi passiōis occasione. vz
Quare ipse sustinere voluit tm̄ do/
lorem. ⁊ tam acerbissimā passionē.
Uerit a doctoribus. q̈re
q xp̄us sustinere voluit tm̄
dolorem. ⁊ tam acerbissi
mā passionem. Et dicūt
qȯ propter multas rationes Pri/
mo propter scripturarū adimpleti/
onem. vnde luce. xxiiij. scribit xp̄m
dixisse discipulis. Necesse ē imple/
ri oīa que scripta sūt in lege moysi
⁊ pphis ⁊ psal. de me. Secūdo p/
pter figurarum declaratiōnē. Naꝫ
geñ. xxxviij figurata ē inuidia iudeo
rum de qua pater celestialis dicit.
Fera pessima deuorauit filiū meū
Nam iudei inuidia moti. consiliū
fecerunt contra xp̄m Johis. xj. Et
exoḋ. xij. figurata est pn̄tatio agni
ob qȯ p̄sentatus dn̄s die dn̄ico hu
militer super asinam sedens. ſꝫ val
de honorifice receptus iuxta vati/
cinium zacharie dicentis. Ecce rex
tuus veniet tibi iustus et saluator
ipse pauper ⁊ ascendens super asi/
nam ⁊ super pullum asine. Et his
omnibus diebus hierusalē predica
uit more solito. desero reuertēs be/
thaniā: quia in hierusalē nemo sus/
cipiebat eum hospitio. p̄terqꝫ die
mercurij propter cōsilium iudeorū
de morte sua in quo iterfuit ⁊ iudas
qui vendidit eū tradendum trigin/
ta argenteis iuxta vaticiniū Jere.
esa. ⁊ aliorum pphārū de hoc dicē
tium. vnde zacharias. xj. dicit. Ap/
penderunt. xxx. argenteos p̄cium
ap̄ciati. Et esa. xl. dicit. Ecce mer/
ces eius cuꝫ eo. Die aūt iouis post
diuturnam cum matre soluꝫ ⁊ tan/
dem cum magdalena locutionem:
hierosolimā venit immolādus hu
militer dicens cum Jere. xj. Ego
quasi agnus mansuetus qui porta
tur ad victimā. et hec habet figura
hodierne lectionis scḋe exoḋ. xij.
descripte. Tertio dei filius tan/
tum dolorem sustinere voluit vt ad
pposita redeamus propter eterni
patris ordinatiōem. vnde Ambro/
sius in eius persona dic̄. Morietur
filius meꝰ iesus ⁊ conuertet sclm̄.
Quarto propter eiusdem eterni
patris honoris satisfactionē. cum
eni deus ex peccato p̄mi hominis
infinite offensus sit. infinite per ho
minem honori suo satisfaciendum
erat: ſꝫ purus homo satisfacere hoc
nō poterat: quod per dei filiuꝫ deū
⁊ hominem fieri oportebat. vnde
Anselmus Homo inquit non pote
rat reddere, sed debebat. deus po/
terat. sed non debebat. Oportuit
ergo qꝫ solueret homo deus. homo
qui deberet. deus q posset Quinto

propter eiusdem eterni patris debiti solitionē. Nam homo duz semp vt deus regnare voluit. seipsum a dei dn̄o exemit et diaboli potestati se subiugauit a qua exire non poterat. vnde anselmus li.ij. Cur deꝰ homo. Nihil inquit aspius ⁊ difficilius potest homo pati ad honorē dei sponte ⁊ non ex debito q̄ mortem. Sexto propter nomis eius filij clarificationē. quia vt Matth. j. dicitur Angelus Joseph dixit. vocabis nomen eius ihm̄. ip̄e eni saluum faciet populum suū a pctis eoruz Quod adimpletū est per eiꝰ passionem. vnde ad phi.ij. paulus ait. Xp̄s factus est obediēs vsq3 ad mortem mortem aūt crucis. ꝑpter quod ⁊ deus exaltauit illum ⁊ reliq̈ que ponūtur extra de emu. ecclesie ca. decet. li. vj. Septimo ꝑpter eiꝰ sapientie manifestationem. Hinc Anselmus. venit inquit redēptor ⁊ captus est deceptor. Octauo propter eius doctrine confirmationē dixerat eni Joh.xij. Qui odit aīaz suam in hoc mundo invitam eternam custodit eaz. Fecit ergo quod docuit. Nono propter amoris spiritussancti ostēsionē. vnde Bern. in sermone de passione dicit. Propter nimiam charitatē qua dilexit nos deus. nec pater filio. nec filius ip̄e sibi pepercit Magna charitas est cum qs ponit animā pro amicis Illa v̄o maxima fuit qui etiā ꝑ inimicis animā ponere non despexit

Decimo propter eiusdem amoris dilatationē iuxta illud Luce. xij. Ignem veni mittere in terraz ⁊ qd volo nisi vt ardeat. Undecimo ꝑpter eius amoris attractionem. vn̄ Joh.xij. Ego inquit xp̄s. si exaltatus fuero om̄ia traham ad meip̄m

Duodecimo propter eius amoris cognitionem. vnde. j. Joh. iij. In hoc cognoscimus charitatem. qm̄ ipse pro nobis animā suam posuit

Tredecimo propter totius sancte trinitatis recōciliationē Hinc paulus ad Roma. v. Cum inimici essemus reconciliati sumꝰ deo per mortem filij eius Decimoquarto. propter diaboli potestatis abolitionem. vnde Job. xxxvj. de xp̄o dicit prudentia eius percussit inimicum adeo quod in nomine eius eijciunt hinc Math. vltio scriptum est. In nie meo demonia eicient Quintodecimo ꝑpter peccati dilectionē. vnde dauid in psal. dicit. ibi. v3 in cruce. confregit arcum scutum. gladium ⁊ bellum. v3 peccati dilectionem. consensum. operationē ⁊ consuetudinē. Sextodecimo propter humani generis iustificationē. qđ quidem iustificari non poterat nisi cassaret pena sicut ⁊ culpa ⁊ infunderetur sibi gratia: quod totum fecit dei filius per sanguinem eius. vnde apoc. j. scriptuz est. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.

Decimoseptimo propter inferni expoliationē. de q̄ zacharias. viij. ca. dicit. Tu quoq3 in sanguine testamenti eduxisti vinctos de lacu.

Decimooctauo ꝑpter sctōrū patrum postulationem. de quibus loquitur deus in prima parte ep̄le hodierne. dicēs In tribulatione sua. v3 in qua positi sunt propter penaz damni. Mane. i. cito consurgent ad me suple dicētes. venite ⁊ reuertamur ad dn̄m quia ipse cepit. i. ca-

pasulauit nos.in hoc loco per iusti
ciam. Et saluabit nos per mortem
suam. percutiet.i.percussit ⁊ cura/
bit nos sanguine suo. viuificabit
post duos dies.ad litteram.In die
tertia resuscitabit nos. et viuemus
in ꝯspectu eius.vz p eternã gloriã.
Sciamus.i.eum sicuti est.Seque/
murq3.i. imperpetuũ vt cognosca/
mus dñm. Quasi diluculo.vz ꝓm/
pte preperatus est.egressus eiꝰ. Et
veniet quasi ymber.i.gratia sua. tẽ
poraneus. ⁊ serotinus terre.vz grã
preueniens et subsequẽs. Decimo
nono propter ianue celi aperitio/
nem. vnde paulus ad hebre.x. ha/
beamus inquit fiduciã in introitũ
sanctoꝝ in sanguie xp̃i.Et apoc.v.
Dignus es dñe accipere librum.vz
beatitudinis ⁊ soluere signacula eiꝰ
vz dotes. Vicesimo ꝓpter angeli/
ce ruine restauratiõez.q̃ ex causu lu
ciferi secuta erat. Inde esa.ix.xp̃s
dicitur princeps pacis. Vicesimo
ꝓmo propter humani generis glori
ficationem.vnde Mich.ij. dicitur
Ascendit pandens iter ante eos.
Vicesimo scd̃o propter nature hu
mane in nobis dignificationem.
Nam post xp̃i passionẽ angeli nõ
permiserũt se adorari sicut ante ab
hominibus. vnde apoc. xix. dixit
angelus iohanni euz volenti ado/
rare Vide ne feceris cõseruus tuus
sum. et eorum qui habent testimo/
niũ iesu. Vicesimo tertio propter
humane nature in xp̃o exaltatio/
nem. vnde ad phili.ij. dicit. ꝓpter
quod ⁊ deus exaltauit illuz. Vltĩo
propter iusticie ⁊ misericordie vnio
nem.q: tunc adimpletũ est. qd̃ da/
uid in psal.lxxxiiij.dixit. Miserico/
dia ⁊ veritas obiuauerunt sibi Iu/
sticia ⁊ pax osculate sũt de pe.di.j.
§. Quicunq3. O igitur sanctissime
⁊ piissime dñe iesu christe quot ra/
tionibus tantum dolorem ⁊ taz do
lorosam passionẽ pati voluisti: qui
bus nonmodo matrem tuam an/
gustiosam ad patientiam induxisti
sed ⁊ humanitatẽ tuaz vsq3 ad mor
tem afflictam ꝯfortasti. Recte nos
nõ ingrati tanti beneficij: has oẽs
rationes memorie cõmendare de/
bemus. et horis singulis diei sin/
gulas rationes meditãdo.nũc vnã
nunc aliam corde et ore dicemus.
s3 de his satis. Iam ad aliã partez
passionis transeamus.

Questio secunda de crudeli exe/
cutione passionis dñi nostri.videl3
quot afflictionibus consũmata est.

q Verũ a doctoribus quot
afflictionibus consuma/
ta est passio dñi nostri ie
su xp̃i.vz quot afflictiões
sustinuit xp̃s in sua passione. cum
ipsemet existens dixerit illud psal.
xxxvij.Afflictꝰ sum ⁊ hũiltatus sum
nimis.Et dicũt ꝙ.xxiiij.afflictiões
passus est.quas per ordinem impre
sentiarũ dicemus.quarum Prima
dicitur deuotissime orationis. Nã
postq3 precedẽti die iuxta vaticiniũ
Iere.xj. quasi agnus mansuetus q
portatur ad victimaz venit hirlm.
missis ante discipulis a monte oli/
ueti ad loci cene dispositionẽ. sicut
Luce.xxij. scribitur. sumpto agno
iuxta ꝓcepptuz legis. Exo.xij. Et
locis discipulorum pedibus vt bea
tus Ioh.xiij. cap. scribit. Necnon
⁊ dñico sacramento instituto vt ha

herisam dixim9: quod iude ne eũ
reuelaret tradere voluit. propter qđ
Augu. xxiij. q. iiij. c. Tu bonus dić.
Tu bonus tollera malum nam et
xp̃s iudam cum sciret furez esse tol
lerauit et ad predicandũ misit eiq;
cum aliys eucharistiam dedit. eo tñ
prius admonito. factoq; solẽni ser
mone in quo de virtutibus. de pa/
tientia. de gratiarumactione disci
pulos instruxit. Egressus est iesus
trans torrentem cedron vbi erat or
tus: in quem introiuit ipse et disci/
puli eius. Et exortatis discipulis:
dictaq; pphia zacharie. xiij. ca. per
cutite. v3 pastorem ⁊ dispergentur
oues. ⁊ ad orandum inductis. ma/
nifestataq; sua tristicia mẽtis dicẽs
Tristis est anima mea vsq; ad mor
tem. auulsus est ab eis quantũ ia/
ctus est lapidis. Et pcidit in faciẽ
suam orans et dicens. Mi pater si
possibile est. transeat a me calix iste
Math. xxv. di. Qua pretermissa ne
cessitate discipulorũ dixit petro ⁊ ce/
teris Sic nõ potuistis vna hora vigi
lare mecum. vigilate ⁊ orate vt nõ
intretis in temptationẽ. Spũs qui/
dem promptus est. caro autẽ infir/
ma. Et iterum ad orationez rediẽs
dixit eundem sermonem. et rediyt
ad discipulos dormentes ⁊ eis con
fortatis tertio venit ad orandũ. Et
factus est in agonia. vt dicit Lucas
xxij. ca. Ex consideratione eni scã/
dali discipulorũ: peccati iude et iu
deorum. angustie matris et ama/
rissime passionis sue vt dicit ambro
sius in li. de trinitate: vt homo tur/
batur. vt homo flet. Secunda affli
ctio dicit sanguinis desudationis
de qua Augu. dicit. Angustias qui

dem anie ⁊ carnis dñe iesu indicat
ille sudor sanguineus qui oratiõis
tẽpore de sanctissima carne tua gu/
tatim decurrebat in terrã. vnde ani
me tue tam vehemens timor. vnde
tanti sudoris anxietas. et tã anxia
supplicatio. non e voluntariũ patri
tuo sacrificiũ obtulisti. sed pp̄terea
vt maioris erga te amoris stimulos
haberemus cõgratudinis natura/
lis. carnis infirmitatem eiusmodi
indiciys in te experisti: quibus vere
docemur. qua vere languores no/
stros et nõ absq; sensu doloris passio
nis percurristi. vox eni illa vox car
nis fuisse prohibet nõ spũs pro eo
quod subiunxisti. Spiritus quidez
promptus est caro aũt infirma. hec
ille. de qua etiã pp̄ha dauid i psal.
cxlij. dicit. Anxiatus est in me spiri
tus meus. Tertia afflictio dicitur
patientissime supportationis. Nã
post apparitionẽ angeli confortan
tis ex parte eterni patris humani/
tatem eius: cui ipse dixit parata est
humanitas hec sustinere oĩa ſm
voluntatẽ eterni patris. His para
ctis venit ad discipulos: et quibus
pauloante dixerat vt dormirẽt nũc
dicit. Sufficit. quid dormitis? nõne
videtis quõ iudas nõ dormit: sed fe
stinat me tradere iudeis. Surgite
eamus. Adhuc eo loquente. Ecce
iudas vnus de duodecim: et cũ eo
turba magna cũ gladiys er fustibus
Qui autẽ tradidit eum dedit eis si/
num dicens. Quẽcunq; osculatus
fuero ipse est tenete eum: et ducite
caute. Et ne appareret de cõsortio
eorũ preueniendo dixit. Aue rabi.
Et osculatus est est est eũ vt moris
erat. Ipse aũt signũ proditionis pa

tientissime sustinens dixit. Amice ad quid venisti? osculo filium hois tradis. de quo ait pha dauid i psa. xl. dicēs: Qui edebat panes meos ampliauit sup me supplantationez Quarta afflictio dicitur vigorosissi me progressionis. Nam sciens ie/ sus omnia que ventura erant super eum processit ⁊ dixit turbe. Quem queritis? Respondit ei Jesuz naza renum. Et stabat iudas cum eis. vt ergo dixit eis: Ego sum: abierunt retrorsum ⁊ ceciderunt in terrā. vbi Augu. Quid iudicaturus faciet. si iudicandus hoc fecit. Quid regna turus poterit. q moriturus hoc po/ tuit. Et iterum interrogati simili modo. Respondit similiter. vbi Au gustin. dicit. Hoc aūt fecit xp̄us vt ostenderet quod sponte moriebat. de quo est ppha deutro. xxiij. vbi dicitur videte quod ego sim solus ⁊ nō est alius deus preter me Quinta afflictio dr̄ liberalis oblationis qr dixit iesus turbis. Dixi vobis quia ego sum: si ergo me queritis sinite hos abire. vn̄ aug. sup ca. xviij. ioh. cui⁹ sūt que dixim⁹. Voluit vt cape retur temporaliter ne perirent eter naliter. de hoc pphia esa. liij. Ob/ latus est quia ipse voluit. Sexta af flictio dr̄ diligentissime correctiōis nam vt illi de turba iniecerunt ma/ nus in eum. Symon eduxit gladiū et percussit seruū pontificis et am/ putauit illi auriculā dextram. erat aūt nomē seruo malchus. Corre/ xit ergo dn̄s petrū nō expectantem responsum cū dixit. Dn̄e si percuti mus in gladio. dicens. Mitte gla/ dium in vaginaz. Omnes eni qui acceperint gladiū gladio peribunt

Calicem quā dedit mihi pater nō vis vt bibam illū. de quo ē pphia in psal. cxv. que dicit. Calicē salutaris accipiā. Et addit. An putas q̄ non possiz rogare patrē et exhibebit mi hi modo plusq̄ȝ duodecim legiōes angelorū. Quō ergo implebuntur scripture. vbi Criso. Unus angelus iterfecit. lxxxv. milia armatos: qd facerent. xij. legiōes angelorū. qua si dicat: nō oportet q̄ tu iuues me. Septima afflictio dr̄ ingratissime derelictiōis. quia iesus dicēs: Suffi cit vsq̄ȝ huc. tetigit auriculam et sa nauit eū. Cohors ergo et tribun⁹ ⁊ ministri iudeorū cōprehēderūt ie suz. Tūc discipli relicto eo fugierūt de hoc est ppha que in psal. cxlj. di cit. Cōsiderabā ad dextrā ⁊ videbā et nō erat q cognosceret me. Octa ua afflictio dr̄ crudelissime ligatio nis: Nā eo cōprehēso ligauerūt eū Et ipse dixit turbis. Tanq̄ȝ ad latro neȝ existis cū gladijs et fustibus cō prehendere me. vbi bern. O pie ie/ su: o benigne iesu: o misericors: o cu rialis: o large. vibi sunt misericordie tue? nullus est qui tibi misereat. vbi sunt infirmi quos curasti? nullus te associat. vbi sunt hoies et mulieres quos de quinq̄ȝ panibus saciasti? nō est qui te cognoscat. vbi sunt be neficia que aplis cōtulisti. certe ec/ ce iā oēs te dereliq̄rūt. p dolore sal tē matrē tuā sociare deberēt. hec il le. Johes etiā adolescēs relicta sin done. vȝ panno lineo profugit ex ti more. Et ipleta ē pphia iob. xix. q̄ dicit. Noti mei quasi alieni recesse rūt a me. Nona afflictio dr̄ nephā dissime percussionis: nā sic crudelis sime ligatū duxerūt eū ad annā pō

tificem qui erat socer chaiffe. Et in
terrogauit eum predictus pontifex
de discipulis et doctrina eius. Cui
respondit. Ego palã semp docui in
sinagoga et in templo quo oẽs iu/
dei cõueniunt: et in oculto locutus
sum nihil. quid me interrogas? In
terroga eos qui me audierunt: ipsi
eni sciunt quid dixerim ego. Hoc
autẽ cum dixisset vnus assistens mi
strorũ dedit alapã iesu dicens. Sic
respondes pontifici? Quidam autẽ
aiunt hunc fuisse cuius ariculam
sanauerat. vbi Crisogo. O q̃ ne/
phanda percussio quid hac alapa
stultius et indecẽtius. Sed quid fe
cit potens oĩa cõcutere et disperde/
re. alapatus nec lingua voluit pcu/
tere: nec in aliqua maledicere: sed
verba humilia et dulcia respondit
dicens. Si male locutus sum testi/
moniũ phibe de malo si autẽ bene
quid me cedis? vbi augu. Quid ista
responsione verius: quid mãsueti⁹
et iustius. O patiẽtia dñi. o inaudi
ta hũilitas: qua nec se excusauit nec
ipsum dire verberantẽ puniuit. Et
pphia esa. lj. adimplet que dĩc. Fa
ciem meam nõ auerri ab increpan
tibus. Decima afflictio dĩ negati
onis impijssime: nam annas ponti
fex misit eum sic ligatũ ad cayphã
qui erit pontifex anni illius vbi scri
be et pharisei ⁊ seniores conuene/
rant: sequebat aũt iesum symon pe
trus et alius discipulus. vz ioh. qui
introiuit quia erat notus pontifici
Et ipse post introduxit petrum qui
stabat foris. Dicit ergo petro ancil
la hostiara. Nunquid et tu ex disci
pulis es hoĩs istius. Dicit ergo ille
nõ sum. Et exijt foras ante atrium
et gallus cantauit: sed petrus eũ nõ
audiuit. Et alia ancilla Ɨm aug. pe
tro existente ante ianuam dixit his
ministris qui ad prunas stabãt: qꝛ
frigus erat et faciebãt se. hic ex illis
est. Quo audito: petrus regressus
est ad ignem: non sum Et interual
lo facto quasi hore vnius. alius qui
dam. s. cognatus eius cuius absci/
dit petrus auriculã dixit: nonne te
vidi in horto cũ illo. Nã ⁊ galileus
es quia loquela tua te manifestum
te facit. Tũc petrus cepit detestari
et iurare quia nõ nouisset hominẽ
Et continuo gallus cantauit. Et
conuersus dominus respexit petrũ
ad literã oculo corporali. vel Ɨm au
gu. oculo pietatis. Et recordatus
est petrus verbi iesu quod dixerat:
priu q̃ gallus cantet ter me nega/
bis: et egresus foras fleuit amare.
Et impleta est pphe. daui. in psal.
lviij. que dĩc. Extraneus factus sũ
fratribus meis Undecima afflictio
dicit falsissime testificationis Nã
princeps sacerdotũ et omne cõsiliũ
querebant falsum testimoniũ con/
tra iesum vt eũ morti traderẽt. Et nõ
inuenerunt: cum multi falsi testes
accessissent. Nouissime ꝟo venerũt
duo falsi testes ⁊ dixerũt. Hic dixit
possum destruere templũ dei ⁊ post
triduũ reedificare illud. Et nõ erat
conueniens testimoniũ illorũ: vz
ad damnationẽ suã. Tũc adimple
ta est pphe. dauid in psal. xxvj. q̃ di
cit. Insurrexerũt in me testes iniq
Duodecima afflictio dicit opbro/
briose cõsputationis: quia princeps
sacerdotũ surgens dixit illi. adiuro
te per deum viuũ vt dicas nobis si
tu es xp̃s filius dei viui. Qui respõ

dit. Tu dixisti. verũtamen dico vobis: amodo videbitis filiũ hois sedentẽ a dextris virtutis dei: et venientem in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicẽs. Blasphemauit: quid ad huc egemus testibus. ecce nũc audistis blasphemiã: quid vobis videtur? At illi oẽs cõdemnauerũt eum esse reũ mortis. Tunc expuerunt in faciem eius et velauerũt eam: non audentes percutere ꝑ pulchritudine. vbi bern. ait. Vultũ tuũ dñe bone iesu in quẽ desiderãt angeli prospicere: sputis inquinauerũt manib⁹ pcusserũt velo operuerũt: nec amaris vulnerib⁹ pepcerũt. Et impleta est tota pphia. esa. lj. Corp⁹ dedi ꝑcutientib⁹: ⁊ genas meas vellẽtib⁹ Faciẽ meã nõ auerti. et reliqua. Et tunc credit ꝙ beatus ioannes iuit advocandũ matrem eius. Tredecima afflictio dr desperatissime contractionis. Nam mane facto inito consilio: tradiderũt eum pontio pilato presidi. qõ videns iudas retulit triginta argentheos principibus sacerdotum dicens. Peccaui tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt Quid ad nos. tu videris. vz opus tuum. et acceptis argentheis dixerunt. Nõ licet eos mittere in corbinam. vltima est acuta. vz in gazophilatiũ. Et consilio inito emerũt agrũ figuli ex illis i sepulturã pegrinoruz. Et impleta est pphe. zacha. xj. Acceperũt triginta argentheos pretiũ apreciati: et dederũt eos in agrum figuli. vbi leo papa clamat. Sceleratior oibus o iuda ⁊ infelicior tu fuisti quem penitẽtia nõ duxit ad dñm: sed desperatio traxit ad laqueum. j. q. j. §. Ex illa. et. §. Cũ ergo. xxiij. q. v. Si nõ licet. ⁊ cap. Tu dixisti. de peni. di. iij. ca. Inter hec et cap. Judas. et ca. Nihil. et ca. Sceleratior. Decimaquarta afflictio dicit vilissime illusionis: nam iesus ductus est añ presidẽ ⁊ ipi iudei nõ introierũt ꝑpter pasca: sed accusabant eum instanter qui nihil respõdit. Tũc dicit illi pilatus Nõ audis quanta aduersum te dicũt testimonia Cui nihil respõdit. Exiuit ergo pilatus foras et dixit. Quã accusationẽ affertis aduersus hoiem hũc Qui dixerũt Hunc inuenimus subuertentẽ gentem nostrã: et ꝓhibentem tributa dari cesari: et dicentez se xp̃m regẽ esse. Dixit eis pilatus Accipite eum vos et ſm legẽ vestrã iudicate eum. Qui dixerunt: nobis nõ licet iterficere quẽq̃. Introiuit ergo iterũ pilatus in pretoriũ: et interrogauit iesum dicens. Tu es rex iudeorũ. Respondit iesus. A temet ipo hoc dicis: an alij tibi dixerũt de me? Respondit pilatus. Nunquid ego iudeus sum? gens tuus ⁊ pontifici tui tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respõdit iesus. Regnũ meũ non est de hoc mundo. et reliq. Respondit pilatus. ergo rex es tu? Respondit iesus. tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus ⁊ ad hoc veni in mundum vt testimoniũ perhibeam veritati. Omnis eni qui est ex veritate audit vocẽ meã. Dicit ei pilatus. Quid est veritas? Et tũc subito venit in mentẽ pilati ꝯsuetudo iudeorũ. et ideo nõ expectãs responsũ exiuit ad iudeos dicẽs Ego nullã inuenio causam in hoc hoie. Qui dixerũt. Cõmouit ppl̃m docẽs

per vniuersam iudeã incipiẽs a ga-
lilea vsqꝫ huc. Pilatus aũt audiẽs
galileã interrogauit si hõ galileus
esset. vt autẽ cognouit quod de he
rodis potestate esset: remisit eũ ad
herodẽ: quia ⁊ ipse ierosolimis erat
his diebus. Herodes vero viso iesu
gauisus est valde. erat aũt cupiens
multo tpe videre eũ: eo ꝙ audierat
multa de illo et spabat ab eo signa
videri fieri. Interrogabat aũt illuꝫ
multis sermonibus. at ille nihil re
spondit. Rationẽ assignant docto
res: quia curiose petebat. Stabant
aũt principes sacerdotũ ⁊ scribe cõ
stanter accusanteꝫ eum. videns aũt
herodes ꝙ sibi nihil respondebat:
credens ipsum esse fatuum spreuit
et induit illum veste alba et remisit
eum ad pilatũ. Et facti sunt amici
herodes ⁊ pilatus ex ipsa die: nam
antea inimici erant adinuicem. Et
impleta est ꝓphe. daui. psal. ij. que
dicit. Astiterũt reges terre ⁊ princi
pes cõuenerunt in vnuꝫ ad versus
dñm. xxiij. q. iiij. Nõ inuenit. Et c.
Si ecclia. Decimaquinta afflictio
dicit iniquissime vociferatiõis. nã
pilatus videns ꝙ herodes iesum re
misit ad eum contristatus est valde
Et exiens ad iudeos dixit. Obtuli
stis mihi hũc hoiem quasi auerten
tem pplm. Et ecce ego corã vobis
interrogans nullã causam inuenio
in hoie isto ex his in quibus eũ ac
cusatis. sed neqꝫ herodes: nã remi-
sit illũ ad nos. Et ecce nihil dignũ
morte actũ est ei. Emendatuꝫ ergo
eum dimittã. vbi beda. Flagellis il
lum et ludibrijs quantũ iubetis af-
ficiã: dũmodo innoxiũ sanguinem
nõ sinatis effundere. Respõderũt

iubei. Si hunc dimittis nõ es ami-
cus cesaris. Omnis eni qui se regẽ
facit cõtradicit cesari. Dixit eis pi-
latus. Est autẽ vobis cõsuetudo: vt
vnũ dimittã vobis in pasca. vultis
ergo dimittã vobis regẽ iudeorum
Sciebat eni ꝙ per inuidiam tradi-
dissent eum. Principes autẽ sacer-
dotum et seniores suaserunt pplo
vt peterent barabã: iesum vero perde
rent. Erat aũt barabas latro qui ꝓ
pter seditionẽ et homicidiũ missus
fuerat in carcerẽ. Exclamauit autẽ
vniuersa turba dicens: tolle hunc ⁊
dimitte nobis barabaꝫ. Dicit illis
pilatus. Quid igit faciã de iesu qui
dicit xpus? Dicunt oẽs: crucifigat
Ubi anselmus. O inrectũ cambiũ
o iniquũ iudiciũ: dñs despicitur: et
seruus postulat. iustus punit ⁊ pec
cator liberat. agnus occidit et lupus
acceptat. vita deserit ⁊ mors serua
tur. Et adimpleta est ꝓphe. dauid.
psal. xij. dicẽtis. Ego aũt sum vermis
⁊ nõ homo: obprobriũ hoim ⁊ abie
ctio plebis. Decimasexta afflictio
dr seuissime flagellatõis. Nã pilatus
vidẽs voces eoꝝ inualescere flagel
lauit euꝫ: tũ q: crucigẽdus prius fla
gellabat: tum q: credidit sic pplo sa
tis facere ⁊ eũ liberare. Et adimple
ta est prophia dauid. psal. lxxij. Fui
flagellatus tota die. Decimasepti
ma afflictio dr despectissime: ostẽsi
onis nã iterũ exiuit pilatus et dixit
eis. Ecce adduco eũ vobis foras:
vt cognoscatis q: nullã in eo inue-
nio causam. Exiuit ergo iesus por-
tans spineã coronã et purpureũ ve
stimentũ. Et dixit eis pilatus. Ecce
homo. Qui clamauerũt. Crucifige
crucifige euꝫ. Dixit eis pilatus: Ac

cipite eū vos ꝛ crucifigite. ego eni nū
inuēio i eo causā Qui dixerūt. nos
legem habemus et ſm legē debet
mori: q2 filiū dī se fecit Cū ergo au
disset pilatus hos sermones magis
timuit. Et ingressus pretoriū dixit
ad iesum: vnde es tu. Jesus autē re
suz nō dedit ei. Dicit ergo ei pilat⁹
mihi nō loqueris. nescis quia pote
statem habeo crucifigere te et pote
statē dimittere te. Respondit iesus
Nō haberes ptātē aduersuz me vl/
lam: nisi tibi datū esset desup. ꝓpte/
rea qui me tradidit tibi maius pec/
catum habet. quia ille ex auaritia ꝛ
inuidia. tu vero ex timore peccas.
Et impleta ē ꝓphia dauid in psal.
xxxij. dicentis. Humiliatus sum ni
mis. Decima octaua afflictio dī
iniustissime sententie ꝓmulgatōis
quia pilatus duxit iesum foras in
loco qui dicit licostratus. hebraice
aūt golgota. Et dixit iudeis. Ecce
rex vr̄. Illi aūt dixerūt. tolle tolle cru
cifige eum. Respondit pilat⁹. Re/
gem vestrū crucifigā. Respōderūt
illi dicentes. Nō habemus regē ni
si cesarez. Pilatus aūt volens pp̄lo
satis facere dimisit illis barrabam
quez petebāt. iesum xp̄o flagellatū
tradidit voluntati eorū vt crucifige
retur Sedente aūt pro tribunali mi
sit ad eum vxor sua dicēs. Nihil ti/
bi et iusto illi: multa enim passa suz
hodie per visum propter illū. Tunc
pilatus accepta aq̄ lauit man⁹ suas
dicēs. Innocēs ego sum a sangui/
ne iusti huius. vos videritis. Et rñ
dēs vniuersus pp̄ls dixit. sanguis
ei⁹ sup nos ꝛ sup filios nr̄os. vbi de
uotus doctor dic. O dati i reprobū
sensum ꝛ obstinate malicie. Crimē

vestrū ad vestros posteros destina
tis. sufficiebat eni vestra punitio: sz
ita fiet vt postulastis. Et ipleta est
ꝓphie. danie. ca. xiij. dicētis. Ecce
morior cū nihil horū fecerim: que
isti malitiose cōposuerūt aduersum
me. Decimanona afflictio dī vitu
peratissime irrisionis. Naz milites
suscipientes iesum in pretorio con/
gregauerūt ad eū vniuersam cohor
tem. et exuentes eum vestimentis
suis clamydē coccineā. vz purpurā
circūdederūt ei. Et plectētes coro/
naz de spinis posuerūt super caput
eius. et arundinē in dextera eius. et
genuflexo añ eum illudebant ei di
centes. Aue rex iudeorū. Et expuē
tes in eum: accipiebāt arundinē et
percutiebant caput eius. et dabant
ei alapas. Et impleta est ꝓphe. da
uid. psal. lxxviij. dicentis. Aduersuz
me loquebāt qui sedebāt in porta
et in me psalebāt qui bibebāt vinū
Vicesima afflictio dī anxie baiula
tionis. Nam postq̄ illuserūt ei: ex/
uerunt eū clamidē coccineā et indue
runt eum vestimentis suis: ꝛ eduxe
rūt vt crucifigerent eū. Hic aug. in
persona dei dicit. Dum filius me⁹
iesus pilato imperante. p̄cone cla/
mante: pp̄lo iꝑperante: baiulās si
bi crucē ad suppliciū traheret fact⁹
concursus pp̄lor post eum. Alij eū
tes illudebāt ei. Alij proijciētes lutū
ꝛ immūditias sup caput et faciē ei⁹
Sequebat mestissima mater cū ma
ria magdalena: que me excepto: su
per omnes dolebat: ꝛ alie mulieres
plangētes: a quibus velut mortua
sustentabatur. hec ille. Et iesus vi/
dens matrem et alias sic dolentes
pre dolore amplius crucem portare

non potuit:sed in terrã cecidit: quẽ
vi leuantes de terra apprehẽderunt
symonẽ quendã cyrenensem veni/
entem de villa. patrẽ alexandri ⁊ ru
phi ⁊ augariauerũt eũ et imposue/
runt illi crucem portare post iesum
At mulieres erigentes virginẽ que
pre dolore ceciderat plãgebãt post
eum. Et iesus ꝯuersus ad illas dixit
Filie hierl'm nolite flere sup me:sed
sup vosipsas flete et sup filios vros
Et impleta est ꝓphia iere. xj. Ego
quasi agnus mansuetus qui porta/
tur ad victimã. Uicesimaprima af
flictio dicit durissime crucifixionis
Nam ducebant alij duo nequã cũ
eo vt interficerentur. Et postq̃ ve/
nerunt in locũ qui dicit caluarie ibi
crucifixerunt eum:⁊ latrones vnũ a
dextris:⁊ aliũ a sinistris:vt implere
tur scriptura que dicit. Et cum ini/
quis deputatus est. Et alia prophia
dauid psal. xxij. que dicit Foderũt
manꝰ meas et pedes meos ⁊ dinu/
merauerunt oĩa ossa mea. Uicesi/
masecũda afflictio dicit dulcissime
allocutionis. Naz pendẽs in cruce
dñs septem dulcissima verba dixit
Primũ verbũ fuit pietatis dicens
Pater ignosce illis q: nesciũt quid
faciunt. Ubi isidorus dicit Disce
xp̃iane a xp̃o tollerãtiã q: palmis ẽ
pcussus: flagellis cesus:sputis illu
sus:clauis affixus: spinis coronatꝰ
morte dampnatus:oium tñ imme/
mor dicit:pater ignosce Secundũ
verbũ fuit largitatis: q: latroni sibi
dicenti:memento mei dñe dũ vene
ris in regnũ tuuz:respondit. hodie
mecũ eris in paradiso. Tertiũ ver
bum fuit transformãtis benignita/
tis:q: dixit matri ploranti. Mulier
ecce filius tuꝰ: dinde dixit discip'lo
ecce mater tua. Quartũ verbũ fuit
petentis dicens: helyas. ⁊c. hoc est
deus meus deus meus:vtquid dere
liquisti me. q: potentia diuĩe natu/
re permisit pati humanam naturã.
Quintũ verbũ fuit anxietatis di/
cens: sitio. vbi Bernar. O bone et
dulcissime iesu tot fuisti cruciatus
doloribus:⁊ nullatenus es conque
stus ⁊ modo de siti incipis cõqueri.
Reuera bone iesu si sitis non sitis
aqueũ liquorẽ:sed fidẽ et salutẽ mi/
serabiliũ peccatorũ pro quorũ salu
te sic aspere cruciaris. Sextum ver
bum fuit ꝯsummabilitatis. Nã cuz
dedissent sibi bibere mirratũ vinuz
cũ felle mixtuz iuxta illud psal. De/
derunt in escã meã fel:et in siti mea
potauerũt me aceto: dixit: consum/
matum. i. mysteriũ pro quo carnẽ as
sumpsi. Septimũ verbuz fuit recõ/
mendabilitatis. Nã clamans voce
magna: dixit Pater in manus tuas
cõmendo spm̃ meum. vbi Bernar.
Ascendit in altũ vt longuis audire/
tur. fortiter clamauit:vt nullus excu
saretur. clamori lachrymas addidit
vt homo cõpateret. hec fuit illa do/
loris vox pro qua tota mundialis
machina visa est pariter doluisse.
Terra tremoribus quatit. aperiunt
sepulchra. velũ templi scinditur:et
celum in suis luminaribus obscurat
solus homo non cõpatitur pro quo
xp̃s occiditur. hec ille. sequitur. Et
hec dicens expirauit. ⁊ velũ templi
scissum est ⁊ reliqua. Sed iudei q̃m
parasceue erat ne remanerẽt in cru
ce corpa sabbato: rogauerũt pilatũ
vt frangerentur eorũ crura ⁊ tollerẽ
tur: venerũt ergo milites ⁊ fregerũt

crura eorū qui crucifixi erant cum
iesu: sꝫ cū venissent ad iesum q erat
mortuus. afflicta mater armis hu//
militatis pugnans rogauit pro eo
vnus aūt militū longinus noie qui
postea effectus est martyr lancea la
tus eiꝰ aperuit.tūc milites iplentes
ꝓphiam dauid.psal.xxj. Diuiserūt
sibi vestimēta sua. Vicesimatertia
afflictio dr̄ pie depositiōis. Quia
cū sero eēt factū qm̄ parasceue erat
quod est ante sabbatū: venit quidā
homo diues ab arymathia ciuitate
iudee qui erat decurio vir bonus et
iustus noie ioseph: hic audacter in/
troiuit ad pilatū ꝛ petijt corpus iesu
Pilatus aūt vt cognouit quia iam
obisset donauit corpus iesu. venit
aūt et nichodemus qui venerat ad
iesum nocte primū ferens mixturā
mirrhe ꝛ aloes quasi libras centū ꝛ
deposuerunt euꝫ: quē recepit in gre
mio pia mater eius cūctis alijs qui
aderāt auxiliantibus ꝛ fletibus. Et
impleta est ꝓphia Numeri.j. depo
suerūt leuite tabernaculū. Ultima
afflictio dicitur honeste tumulatio/
nis. Nam ꝛ inuoluerūt corpus et li
gauerunt more iudeorū ꝯtradicēte
primo matre: sed demū ad exortati
onem iohānis nouelli filij qꝛ hora
erat tarda multis lachrymis acqui/
escente posuerūt illud in monumē/
to nouo ꝓpe vbi crucifixus erat ie/
sus. quod ipe ioseph exciderat in pe
tra. ꝛ aduoluit saxuꝫ magnū ad ho
stium monumēti. Et factū est vt im
pleretur ꝓphia.esa. xl. q̄ dicit. Erit
sepulchrū eius gl'iosum. vnde dn̄s
deus pater tot afflictiones filij con
siderans ait in scd̄a parte presentis
ep̄le: quid faciā tibi effraim quid fa
ciam tibi iuda. quasi dicat O pp̄le
israel distincte in decem tribus que
intelligunt̄ p effraym et in duas q̄
intelligunt̄ per iudā: quid faciā tibi
quia ego tibi tanta contuli benefi/
cia supple. et tu tot mala fecisti filio
meo. Sed hec in presentiarū suffi/
ciant nunc ad alia transeamus.

¶ Questio tertia de deploratione passionis dn̄i nostri iesu christi.

q Verit̄ a doctoribus. vtrū
beata virgo cū fuerit san/
ctissima ꝛ erat certa quod
filius eius qui erat filius
dei sustinuerit passionem pro salute
humani generis: habuerit dolorem
de morte xp̄i ꝛ fleuerit in tali passio
ne. Et dicunt ipsi doctores ꝙ sic: qꝛ
licet scd̄m rationē ipsa optaret salu
tem humani generis ꝛ ꝯformis fieri
voluntati pr̄is eterni ac etiā ponere
pro hac causa aiam suā. tamē scd̄m
carnem dolorem nimiū passa est de
morte filij sui: et nimiū lachrymata
est ꝛ afflicta. non tn̄ inhoneste sicut
plurime de morte filiorū faciūt ho/
dierno die: sed modeste vt tante vir
gini ꝯueniens erat. Nā siquis huic
sentētie ꝯtradiceret ꝛ euangelio re/
pugnaret. quia Luc.ij. scriptum est
Tuam ipius aiam pertransibit gla
dius. Flebat igit̄ beatissima virgo
vna cū iohanne magdalena ꝛ alijs
mulieribus que secute eū fuerant a
galilea. Et qn̄ ministri diaboli pre/
tereuntes blasphemabāt mouētes
capita sua ꝛ dicebāt vah q destruis
templū dei ꝛ in tribus diebus reedi
ficas: salua temetipm̄ si filius dei es
descende de cruce. Similiter ꝛ prin
cipes sacerdotū illudentes ei cū scri
bis ꝛ senioribus dicebant: alios sal

nos facit seipm nõ potest saluũ facere. Si rex isrl' est descendat de cruce et credimus ei. ipsa ꝓpe crucẽ lamẽtabatur. Centurio et qui cũ eo erãt viso terremotu glorificabãt deũ dicentes: vere filius dei erat iste. Et oĩs turba eorũ qui simul aderãt ad spectaculũ istud ⁊ videbant que fiebant ꝑcutiebãt pectora sua ⁊ reuertebantur. Sola dolorosa mater misericordie añ crucẽ: nunc añ sepulchrũ: nũc per viã ad ciuitatẽ veniẽdo cũ paupcula comitiua filiũ plorabat amarissime vgĩtiquattuor lamentationibus quarum. Prima est iusticie quia sic ṽgo vt pie credi potest lamentabaṫ de sentẽtia circa solitũ ordinẽ iudiciorꝫ a preside prolata auctoritate rei iudicate nõ optinet. ij. q. vj. Itẽ extra de sententia ⁊ re iudicata. Inter ceteras. sed tu fili mi sine debito ordine damnatus es quia contra legẽ. quod exo. xxiij. dicit. Innocentẽ ⁊ iustũ non occidas.

Alia est fortitudinis et patientie. Nam patiẽtia est honestatis causa rerũ arduarũ supportatio: ⁊ in morte tua fili mi: nulla fuit honestas. Tertia est tꝑantie que est firma donatio ꝯtra impetus non rectos. Et iudei fili mi tã impetuose petierunt mortem tuã. Quarta est prudentie cuius est futura ꝓspicere. Et miseri iudei fili mi non ꝓspexerunt vindictam que sequebatur ex morte tua.

Quinta est fidei que hodie ꝑdita est: ego sola fili mi fidem tuã teneo.

Sexta est spei que omniũ discipulorũ hodie periit. Septima est charitatis qua tu fili mi inimicos diligebas: qua etiã ꝑ ipis mori voluisti ⁊ tñ hodie nullus te dilexit. Octaua est amicicie qua de celo descẽdisti ⁊ tñ tui nõ te receperũt sꝫ occiderunt. Nona est diuitiarũ potentie Nam multi ꝓpter diuitias pereũt sed tu fili mi nõ habes vbi caput reclinares. Decima est beneficiorũ abundantie: nã tu fili mi tot eorum infirmos curasti: tot mortuos resuscitasti: tot bñficia eis fecisti: et ipsi retribuebãt mala ꝓ bonis. Undecima est pacis ⁊ ꝯcordie quã posuisti inter patrẽ ⁊ hominẽ: et ipsi facti sunt tibi inimici. Duodecima est doctrine: q: tu fili mi eos docuisti bona: ⁊ ipsi tibi fecerũt mala. Tredecima est regiminis quia tu fili mi tam ꝓuide gubernasti ppl'm iudeorum: ⁊ ipsi tã stulti se fecerunt te occidẽdo de numero reorũ. Decima quarta est discretionis q: tultam discrete eos in deserto cibasti: ⁊ ipe ab eis taꝫ indiscrete in passione acetũ accepisti. Decimaquinta est grãmatice q: tu fili mi es nomen sup oẽ nomen: ⁊ ipsi te occiderũt vt nõ habeant nomen. Decimasexta est rethorice q: hodie obscuratus est color optimus. Decimaseptima est logyce q: ꝓ defensione veritatis tu fili mi mortuus es. Decimaoctaua est geometrie quia figura ꝑfectissima hodie mutata est. Decimanona est arithmetice q: hodie principiũ numeri ꝑditũ est. Uicesima est astrologie q: in tali passione sol obscuratus est. Uicesimapꝛma est musice q: cãtus in luctũ versus est. Uicesimasecunda est pene. q: Ezechi. xviij. dicit Aia que peccauerit ipsa morietur. ⁊ tñ tu fili mi sine pcõ mortuus es. Uicesimatertia est sapientie: quia tã stulte iudei verã sapien-

stiam peremerũt. Ultima est scriptu
re: que danielis. xij. dicit Innocen/
tem ⁊ iustũ non interficies: ⁊ tñ tu fi
li mi innocens vt iã dixi interfectus
es. O fili mi misericordia xp̃a vt dicit
ep̃la hodierna. vꝫ tui p̃ris: et tua fili
mi ⁊ p̃sũsancti quasi nubes matuti
na. Et quasi ros mane ptransiens
fuit in cordibus iudeorũ: q2 sicut nu
bes ⁊ ros adueniẽte sole euanescũt
sic beneficia v̄ra in cordibus iudeo
rum perierũt. vñ sequit̃ tertia pars
propter hoc dolui in ꝓphetis mala
iudeis cominando Et iusticia mea
quasi lux egedieť. vꝫ in tpe suo. q2 s.
non misericordiã volo ⁊ non sacrifi
ciũ: ⁊ scientiã dei. vꝫ legis que prece
pit vt iustus nõ interficiatur: plusq̃
holocausta que faciebãt iudei. O
fili mi bñdicte qs dabit capiti meo
aquã: ⁊ oculis meis fontẽ lachryma
rum ⁊ plorabo dolorẽ tuũ acerbissi
mũ. qui omnes alios dolores decẽ
rationibus superauit. vt in exordio
huius tue descripte passionis osten
sum est ⁊ demonstratũ. Quẽ vigin/
ti quatuor occasionibꝰ fili mi amã
tissime sustinere voluisti: vt in p̃ma
parte fuit exaratũ. O lumẽ oculorũ
meorum. O decus omniũ rerũ. O
splendor oium virtutũ qui pro salu
te omniuꝫ: vigintiquattuor afflicti
ones sup tuũ corpus preciosissimũ
supportasti. vt in scd̃a parte est de/
claratũ. Et a quattuor euangelistis
sed potissimũ a iohãne. xviij. et de/
inceps est descriptum. His viginti
quattuor lamentationibus breuissi
me ꝑ aliorũ norma flagellũ tuũ est
deploratũ. Fac obsecro omnes tuã
passionem deplorantes tuũ habere
consortium. Qui cũ patre ⁊ spiritu
sancto nũc gloriose conregnas et
conregnabis per infinita secula se/
culorum. Amen.

¶ Sabbato sancto expositiõis epi
stole de preparatione sumpturi eu/
charistiam. Sermo. xl.

s

I consurre
xistis cum xp̃o que sur
sũ sunt querite vbi xp̃s
est in dextera dei sedẽs
ad collo. iij. ca. hec verba scribũtur
Pro exordio huiꝰ sermonis: in quo
dicturi sumus de preparatione su/
mende eucharistie. a doctoribus
queritur. Utrũ adsumptionẽ sacra
menti eucharistie preexigit̃ sacra/
mentũ baptismi. Et dicunt q2 sic q2
baptismus est principiũ spiritualis
vite ⁊ ianua sacramentorum. vñ sic
aia vegetatiua que ẽ formale p̃nci/
piũ naturalis vite generabiliũ ⁊ cor
ruptibiliũ nõ administrat alicui rei
viuenti potẽtiã nutritiuã: nisi prius
admistraret potentiã genaratiuã p
quã res viuẽs efficitur ⁊ augmẽta/
tiuam per quã genitũ augmentat̃ ⁊
roboratur. sic quodãmodo a simili
ecclesia nõ decenter administrat̃ sa
cramentũ eucharistie: per quod vi/
uens sp̃ualiter perficitur nisi prius
administrat sacramentũ baptismi
per quod aia efficitur viuens vita
spirituali: ⁊ etiã sacramentũ confir/
matiõis p quod sic sp̃ualiter viuẽs
augetur ⁊ roboratur. Concordat se
Richar. in. iiij. di. viij. ⁊ scũs Tho.
in. iij. parte. q. lxxij. ar. iij. Ueruntñ
vt tactũ fuit quinta feria in prima
parte sermonis nõ omni baptizato
tradẽda est eucharistia nisi habeat

pditiones que in illo sermōe descri pte breuiter fuerunt. Nec obstat qd dionisius dicit de angl. Jerar. c.ij. vz baptizatis esse cōmunionē dandam. qr loquitur dionisius ibi de baptismo adultorū. Nec pueri baptizati sine cōmunione aliquod detrimentū vite spiritualis patiunt propter illud qd Joh.vj. dicit Nisi manducaueritis carnē filij hominis z biberitis eius sanguinē nō habebitis vitam in vobis. Quia augu. scribit bonifacio dicens. Tūc vnusquisqz fideliū corporis z sanguinis dñi particeps fit. s. spiritualiter: qñ in baptismate membrum xpi efficitur. Propter ergo hec dicta ait apls in principio huius eple. Si consurrexistis cum xpo. i. ad similitudinē xpi qui surrexit a morte vere: ad vitā glorie z vos per sacramentum baptismi a morte culpe: que sursum sunt querite p preparationē eucharistie ad vitam gratie. In qua quidē eplā more solito tres vtiles querunt questiones. Prima est de sctitatis fundamento. vz que requirit ad sumptionem huius sacramēti. in principio. Alia est de sanctitatis argumento ibi. Que sursum sunt querite. Tertia est de sanctitatis complemento ibi. Cum autē christus apparuerit.

¶ Questio prima de fundamento sanctitatis que requiritur ad sumptionē sacramenti eucharistie.

Q Uerit a doctoribus que sanctitas requiratur ad sumptionē sacramenti eucharistie vel sctissime cōmunionis. Et dicunt quod resurrectio xpi fuit imago z plena certitudo nostre resurrectionis nō solum quantū ad corpa: sz etiā quantū ad spūs. vñ de pmo paulus .j. ad corin. xv. dicit. Si xps resurrexit z mortui resurgent. z infra. xpus resurrexit a mortuis primitie dormientiū. Hinc apoc. j. christus dicit pmogenitus mortuorz. De scdo aūt dicit paulus ad Roma. iij. Traditus est propter delicta. glo. supple auferenda. et resurrexit ppter iustificationes. glo. suple exemplādas. Et ideo sumpturus cōmunionem ad exemplū xpi a multis debet resurgere. Primo qr christus surrexit a sepulchro: z sumpturus cōmunionē debet resurgere a peccato. xps aūt sepulchro clauso manente: z sumpturus cōmunionē pctm̄ penitentia terminante. iuxta illud Ambro. penitētia est cōmissa mala plangere z plangēda iterū nō comittere. de peni. di. iij. circa principiū. Secundo xps surrexit ab inferno: z sumpturus cōmunionē debet resurgere ab ignis luxurie baratro: in cuius mysteriū. exo. xij. dicit Renes vr̄os accingetis. Et luc. xij Sint lūbi vr̄i pcinti. vbi Gre. lūbos tūc pcingimus cū carnis luxuriā p ꝯtinentiā coartamus Tertio christus surrexit a ligamento. et sumpturus cōmunionē a restitutionis vinculo. Nam extra de re. iu. c. peccatū li. vj. dicitur. Nō dimittit pcm̄ nisi restituatur ablatum. Quarto xps resurrexit a sudario. et sumpturus cōmunionē ab odio. Hinc exo. xij. manducaturi agnū debebāt habere calciamēta in pedibus. Quid per calciamēta in pedibus nisi charitas in nr̄is affectibus designatur qua etiā inimicos diligere debem⁹

iuxta illud math. v. Diligite inimi/
cos vestros. de pe. di. iij. §. illud. Et
hoc voluit dicere paulus in prima
parte presentis epistole. si pro quia
consurrexistis cum christo. his. vz
quattuor modis qui dicti sunt. sed
ad alia dicenda transeamus.

¶ Questio scđa de argumento san
ctiatis quo cognoscit qui digne su
scipit sanctissimā cōmunionē.

q Uerit a doctoribus que
sunt signa euidentia ⁊ ar
gumēta certissima digne
cōmunionis. Et dicunt
scđm sententiā pauli in hac secūda
parte presentis eple ꝙ sūt quattuor
Primū quorum dicit operationis
Nam vt dicit idē btūs aplus. j. ad
corin. xiij. Charitas non est ociosa
Charitas nūquā excidit. de pe. di.
ij. Charitas. ⁊ grego. ait. Charitas
operatur magna si est. vnde in hac
scđa parte eple aplus dicit Que sur
sum sunt querite: vbi xp̄us est in de
xtera dei sedens. vz bona potiora
singulariter possidēs. Aliud signū
dicitur deuotionis in audiendo lo
quendo ⁊ gustādo de deo: qm̄ ioh.
viij. scriptum est. Qui est deo verba
dei audit. ⁊ math. xij. Bonꝰ homo
de bono thesauro cordis sui profert
bona. Et dauid in psal. dicit Gusta
te ⁊ videte qm̄ suauis est dn̄s. vnde
paulus infert Que sursum sunt sapi
te: non que super terrā. Tertium si
gnū dicitur dilectionis. vn̄ math.
xxij. magister in lege petijt a iesu.
Quod est magnū mandatū in lege
Et dn̄s ad eum. In lege quid legis.
At ille. diliges dn̄m deum tuū ex to
to corde tuo ⁊ reliqua. Aliud est si/
mile huic. Diliges proximū tuū si/
cut teipsum. In his ergo duobus
mandatis tota lex pendet ⁊ prophe
Et hec quidē dilectio cum peccato
mortali stare non potest. vn̄ paulus
dicit. mortui eni estis. s. pctō si suple
consurrexistis cū xp̄o. q: ad Gala.
vj. dicitur. Qui xp̄i sunt carnē suam
crucifixerunt cū vitijs ⁊ cōcupiscen
tijs. Ergo si cōsurrexistis nō solum
estis mortui per crucifixionē: veruz
etiā in vitijs per dilectionē que est
vita aie. Et ideo vita nostra abscō/
dita est cū xp̄o. Quia xp̄s est causa
effectiua ⁊ obiectiua: vitā gl'iosam
nostram terminās que nunc iuxta
esa. xlj. dicitur abscondita. Et qm̄
xp̄us non inquantū homo est ob/
iectum principale beatificuz: sed in
quantū deus. iccirco aplus addidit
In deo. Quartū ⁊ vltimū signum
dicit detestationis. vz peccati quia
in deo pctm̄ esse non potest. Et qui
vult digne cōmunicare non debet
habere pctm̄ in ꝓposito. ideo apls
etiā dicit. In deo. Nā sicut beati pec/
care nō possunt. Ita ⁊ cōmunicatu
ri quantum ad eorum voluntatem
firmū propositum amplius nō pec/
candi habere debent.

¶ Questio tertia de sanctitatis cō/
cōplemēto. vz qui sunt fructꝰ huius
sancte cōmunionis

q Ueritur a doctoribus de
sanctitatis complemento
huius sancte cōmunionis
vz qui sunt fructus eiꝰ co/
grue et quantū fieri potest digne re
ceptionis. Et quāuis doctor Rich.
in. iiij. di. ix. arti. j. q. ij. dicat ꝙ sunt
xij. q sunt. xij. fructꝰ ligni vite apoc.

vltimo.tñ nos volentes sequi textū
ep̄le cuius explanationē facimus.
de illis duodecim.alias tractando
in penitētiarū de quatuor dicemus
qm̄ sic xp̄s resurrexit ab obscurita/
te ad claritatē: a ponderositate ad
agilitatē:a mortalitate ad impassi/
bilitatē . ita ad instar ꝑdicatoꝝ:di
gne quātū in se est cōmunionē acci
piētes quatuor fructus cōsequitur.
Primus quorū dicit̄ cōuersatiōis
claritatis qm̄ qui ante comunionē
inhoneste cōuersabat̄ in ppl'o post
comunionē honeste quantum fieri
potest cōuersari debet corā hoibus
et deo attendēs qđ math.v.scriptū
est.luceat lux vestra corā hoibus vt
videant opera v̄ra bona et glorifi/
cent patrē vestrū qui in celis est . ex
qua clara cōuersatione post resurre
ctionem dotē claritatis habebit:de
qua math.iiij.d̄r.Fulgebunt iusti si
cut sol in regno patris eorū. Alius
fructus dicit̄ cognitionis subtilita/
tis:nā qui retroacto t̄pe sic viuebat
vt paulus.j.ad corith.ij.dicit.Ani/
malis homo nō percipit ea que dei
sunt:comunione sumpta illuminā/
tur adeo virtute comunionis ipsi/
us ꝙ cognoscere incipit Fallacias
mundi:inquinamenta carnis:⁊ ser
pentis astutiā: et ampilius ruere et
decipi nō timet:sed cū propheta dicit
Dn̄s illuminatio mea:⁊ salus mea
quem timebo.Ex qua salutifera co
gnitiōe post resurrectionē habebit
dotem subtilitatis ꝑ actiue virtutis
magnitudinē adeo ꝙ multū effica/
tius igne vel aere poterit penetra/
re sicut dicit anselmus.in li.de simili
tudinibus. Tertius d̄r executiōis
agilitatis.Nā ex virtute comuniōis
homo promptus efficit̄ ad bonum
et qui ante ad bene operandū diffi
cilē habebat aditū post eum bona
voluntas nō ducit in vitā. quia cuꝫ
propheta.dicit.dn̄s ꝓtector vite mee
apud quo trepidabo. Nā ex virtute co/
muniōis ita efficit̄ agilis vt post re
surrectionē: ſm aug.de ciui.dei li.
xxij.c.iij.vbi volet sp̄us:ibi erit pro/
tinus et corpus. Quartus ⁊ vltimus
fructus d̄r corruptionis impassibi/
litatis.quia vt paulus ait ad gal.v.
Caro cōcupiscit ad versus sp̄m: sed
virtute comuniōis digne suscepte
refrenat̄ luxus carnis et ita spiritus
efficit̄ serua:vt ipse deus illud gen̄.
xvj.sp̄ui dicat.Ecce āncilla in manu
tua est : vtere ea vt libet.ex cuius ser
uitute homo post resurrectionē ha
bebit dotē impassibilitatis . Unde
aug.ad dioscoꝝ dicit. Tam poten/
ter fecit deus aīam vt ex eius plena
felicitate redundet in corpus sani/
tas perpetua.Et hoc est ꝙ paulus
ait.j.ad corinth.xv . Opportet eni
corruptibile hoc induere incorru/
ptionem ⁊ mortale hoc induere im
mortalitatē. Sed quādo? audiamus
ipsum in tertia parte p̄ntis ep̄le di/
centē.Cum eni xp̄us apparuerit vi
ta v̄ra.vꝫ in iudicio tūc et vos cum
ipso apparebitis: suple sic beati vir
tute comunionis in gloria. O igi/
tur sanctissimū corpus domini quod
maria magdalena et altera maria
cupiebant in sepulchro inuenire vt
dicit euangelium hodiernū math.
xxviij.de scriptum.quod baptizatis
tantum est dandum. O sacramen/
tum mirabile : quod sine peccato
mortali sine igne luxurie:sine odio
sine obligatione restitutionis rerū

vel noiſ eſt ſumendum. O viaticũ ſecuriſſimum cuius ſumptio digna cognoſcitur ſigno operationis ſigno deuotionis: ſigno dilectionis et ſigno deteſtationis. Beati qui te digne ſuſcipiũt: beati qui te q̃ztũ poſſunt diligunt: beati qui tibi obediũt et ſeruiũt: q: tibi ſ̄uire regnare eſt. fac tibi deuotis et humiliter et deuote te ſumentibus gratiaꝫ in te perſeuerandi et tandẽ maieſtate tua fruẽdi. Qui viuis et regnas in ſecula ſeculoꝛum. Amen.

¶ Feria ſecũda paſce expoſitionis epiſtole de meſſia in lege pꝛomiſſo Sermo quadrageſimus pꝛimus.

ſ

Tãs petrus in medio plebis dixit. viri frẽs vos ſcitis q̃d factum eſt verbum per vniuerſam iudeã. Math. x. ca. hec verba ſcribuntur. Pꝛo exoꝛdi o huius ſermonis in quo dicturi ſum⁹ de meſſia in lege et ꝓphis ꝓmiſſo diligenter queritur a doctoꝛibus. Utrũ per diuinas ſcripturas poſſit pꝛobari myſterium xp̃i in lege ⁊ pꝛophetis pꝛomiſſi iam eſſe cõpletum Cum ipſe xp̃s Joh. v. dicat. Scrutamini ſcripturas quia vos putatis in ipſis vitam eternam habere. et ille ſunt qui teſtimoniũ perhibent de me. Ad quod dicunt ꝙ efficati pꝛobatione que non poteſt euitari ſine euidenti cõditione ſaltem pꝛedicte ſcripture pꝛobari nõ poſſunt. quia licet heretici totam ſcripturaꝫ veteris et noui teſtamenti recipiãt tamẽ ſm ſuos erroꝛes eam exponẽtes Aliqui negant trinitatem perſonarum in diuis vt ſabelius. Aliq negant diuinitatem in xp̃o vt arri⁹ Et aliqui veraꝫ humanitatẽ vt manicheus. Sed bene pꝛobari poteſt ſm expoſitionem rationabilioꝛem ipſaruꝫ diuinarũ ſcripturarũ. quia nunq̃ꝫ rationabiliter ſic poterũt exponi: quin ſemper appareat expoſitio fidei catholice rationabilioꝛ. Et ſm hanc expoſitionẽ loqui intẽdimus in pꝛeſenti ſm quã locutus eſt xp̃s. Joan. v. Et apoſtolus petrus apoſtolus in hodierna ep̃la cuius verba pꝛopoſuimus In qua tres vtiles queruntur queſtiones. Pꝛima eſt de meſſie tempoꝛis impletione ⁊ terminatione. in pꝛincipio. Secunda eſt de meſſie perſone cõditione. ibi. Quomodo vnxit eum de⁹ ſpiritu ſancto. Tertia eſt de meſſie teſtimonioꝛuꝫ atteſtatione. ibi. Huic omnes ꝓphe teſtimonium perhibent.

¶ Pꝛima queſtio de meſſie temp̃is impletione et determinatione. vꝫ vtrum poſſit ꝓbari meſſie tempus eſſe pꝛeteritum.

q

Ueriſ a doctoꝛib⁹ vtrum poſſit ꝓbari ſm rationabilioꝛem ſcripturarũ expoſitionẽ tempus meſſie eſſe pꝛeteritũ. Et dicũt ꝙ ſic. Pꝛimo per pꝛophiam Jacob gen. xlix. que dicit. Nõ auferet ſceptrũ de iuda. nec dux de femoꝛe eius donec veniat qui mittẽdus eſt. Et ipſe erit expectatio gentium ſed iudei perdiderunt p̃dicta. igitur. Sed iudei itelligũt hoc de nabuchodonoſoꝛ rege babilonis. qui ex oꝛdinatione diuina miſſus eſt ad deſtruendum

regnũ iudeorũ.iiij.Re.xxiiij. Sꝫ
eorum expositio falsa est.quia post
captiuitatē babilonicā habuerũt
duces et principes.zorobabel.vꝫ
Esdrā Neemiā ⁊ duces machabe-
os quorum ytarchus.filius symo-
nis dyadema regni sibi imposuit.
Aliqui eorum iudeorũ aliter expo-
nunt hoc esse dictum de Roboam
filio salomonis a quo recesserunt
x.tribus ⁊ adheserunt Jeroboaꝫ fi-
lio nabath.vt.iij.Re.xij.scribitur
quod confirmant quia vbi nos ha
bemus.Donec veniat qui mitten-
dus est.ipsi habent:donet veniat
Sylo locus est in quo roboam.x.
tribus amisit.Sed hec rñsio falsa
est.quia locus ille vocatur sichem
vt.iij.Re.xij patet:⁊ est locus a sylo
bene remotus. Secundo hoc pro
bat per auctoritatē agei.j.ca.dicen
tis.veniet desideratus cũctis gen-
tibus.Et sequitur.Magna erit glo
ria domus nouissime magis q̃ꝫ pri
me.Per desideratũ cunctis genti-
bus.ſm omnes messias intelligi-
tur sꝫ gloria domus.vꝫ templi scđo
edificati post captiuitatem maior
esse non potuit nisi propter christũ
quia fuit presentatus.ibi.iuxta di-
ctum mala.ij.s.Statim veniet ad
templum sanctum suũ.Et ibidem
predicauit.Nam aliter status illius
temporis nihil erat respectu tempo
ris salomonis. Tertio hoc proba
tur per scripturam danielis.ix.di-
cētis.Septuaginta habdomades
abreuiate sunt super populũ tuum
⁊ super vrbem sanctā tuam vt cōsu-
metur preuaricatio.⁊ finem accipi
at peccatum ⁊ deleatur iniquitas.
⁊ adducatur iusticia sempiterna.et
impleatur visio ⁊ pphetia ⁊ vngat
sanctus sanctorũ.qui ſm oēs messi-
as designari uidetur.Modo siue
accipiat hebđa.pro septē diebus.si
cut leuiti.xxiij.accipitur numeran-
do.septē hebdomadas a festo pasce
vsqꝫ ad penthecostes.siue pro tpe
septem annorum leuiti.xj.mune-
rando septē hebdomadas annorũ
qui faciunt annos.xlix.⁊.l.est an-
nus iubileus.i.remissionis.Et cer
tum est q̄ omnes doct.istum scđm
modũ accipiunt.tunc septuaginta
hebđe:tinent annos.ccccxcix.qđ
tempus adeo preterijt vt satuitas
sit de hoc tpe disputare. Quarto
hoc pbat per dañ.ij.q.declarauit
visionē nabuchodonosor qui vidit
statuam magnaꝫ cuius caput erat
aureum pectus cum brachis argen
teum.venter ⁊ femora de ere.tibie
cum pedibus de ferro luto mixto:
sed lapis de monte sine manibꝰ ex
cisus statuam percussit in pedibus
ferreis ⁊ fictilibus ⁊ cominuit eam
Per hāc statuaꝫ quatuor regna de
signantur caldeorũ.vꝫ persarum.
Grecorum ⁊ Ramanorum.Lapis
messias est sine manibus.i.sine vi-
rili semine natus de monte.i.opere
diuino qui sibi vt patet regnum ro
manorũ subiecit. Quinto hoc pro
bat per rōneꝫ ex scripturis sumpta
Nā si per pctm̃ ydolatrie ⁊ occisio
ne ppharũ annis tm̃.lxx.captiuati
sunt.quid post mali fecerunt vt ant
M.ccccxcvj.sint sine duce sine sa-
cerdotio sine sacrificio captiuati et
a deo derelicti.Et cum nō inuene-
runt aliud:dicant illud amos pphe
ij.Eo quod vendiderunt iustum
argento.O ceci iudei et perfidi-

hebrei qui tam preclaras prophãis
vel non intelligitis vel nõ intellige
re fingitis Idcirco petrus stans in
medio plebis vt pars pme epke di/
cit: sic locut9 est Uiri fratres vos sci
tis.i.non tm̃ creditis.sed scientiam
largo modo dictam habetis: quod
factum est verbum per vniuersam
iudeã. incipiens enĩ a galilea post
baptismũ qd predicauit Johãnes
iesuz a nazaret.sz de hoc alias.nũc
ad aliam partem transeamus.

¶ Questio secunda de messie pri/
ma conditione.vz an fuerit deus et
homo & quomodo hoc ostenderit.

q Ueritur a doctoribus vtrũ
messias fuerit deus et hõ
Et dicunt quod sic multi
plicit Primo hoc pbat
per scripturã Jere.xxiij.dicentis.
Ecce dies veniunt dicit dñs.& susci
tabo dauid germen iustũ.& in hoc
apparet messie hũanitas.Et sequi
tur.Et hoc est nomen quod voca/
bunt eum dominus iustus noster.
Et in hoc nomie quod apud hebre
os proprie conuenit deo denotatur
Messiem diuinitas. Secundo p/
batur hoc idẽ per scripturaz esa.ix.
ca.dicentis.paruulus natus est no
bis.& filius datus est nobis.& fact9
est principatus super humerũ eius
Ex his auctoritatum verbis.patet
xpi humanitas.sequitur.Et voca/
bitur nomen eius admirabilis cõ/
filiarius.deus fortis pater futuri se
culi.princeps pacis & his verbis pa
tet eius diuinitas. Tertio ponitur
hoc per auctoritatem miche.v.ca.
dicẽtis. Et tu bethleem effrata par
uulus est in milibus iuda.ex te eni
egredietur qui sit dñator in israel.ec/
ce hũanitas et sequitur. Et egressus
eius sicut ab initio.& sic patet diui/
nitas.Et q illa auctoritas intelli/
gatur de xpo ad litteram patet per
translationem chaldaicham vbi sic
habetur. Ex te mihi egredietur messi/
as.et egressus eius sicut ab initi o a
diebus eternitatis. Quarto idem
pbatur canti.iiij.vbi dicitur. Egre
dimini filie syon & videte regem sa
lomõ in dyademate quo coronauit
eum mater sua.sed p salomonez in
scripturis sm omnes doc.deus in
telligitur.qui proprie rex pacificus
appellatur per concordiam partiũ
vniuersi.Cum ergo ipse deus sm
naturã diuinã matrem habere non
possit.sequitur quod hoc sit sm na
turam humanã.quia angelica etiã
esse non potest.Et sic patet xpi hu/
manitas & diuinitas. Quinto & vl
timo pbatur per proprietates messie
que ponuntur in scda parte presen
tis eple quarum Prima dicitur san/
ctitas nam postq̃z petrus verbum
esse iesum a nazaret intulit.quomõ
vnxit eum deus spiritu sancto & vir
tute. ecce sanctitas humanitatis
eius. Secũda dicitur charitas.qr
infert. Qui pertransiuit benefaciẽ/
do & sanãdo omnes oppressos a di
aboli. Tertia dicitur potestas.qr
infert.Quoniã deus erat cum illo
quia cum eo non potuisset esse deus
si dixisset mendaciũ faciendo se fi/
lium dei. Quarta dicitur humani
tas quia infert. Et nos testes su/
mus omnium que fecit in regione
iudeorum et in hierlm quez occide
runt.hoc est occidi prouocauerunt
suspendentes.i.suspendi facientes

per milites presidis in ligno. vz crucis. Quinta dicitur charitas. quia infert. Quem deus suscitauit a mortuis tertia die. ⁊ dedit eum manifestum fieri non omni populo. sed testibus preordinatis a deo nobis q manducauimus ⁊ bibimus cū illo postq̄z surrexit a mortuis ⁊ precepit nobis predicare populo ⁊ testificari. quia ipē est. qui constitutus est a deo iudex viuorum ⁊ mortuorum. his ergo messie intelligitur humanitas ⁊ diuinitas. sed nūc ad tertiā partem breuissime transeeamus.

¶ Questio tertia de messie testimoniorū attestatione vz. Qui attestantur pro xp̄o ꝙ fuit messias ꝓmissus in lege ⁊ prophetis.

q Verif a doctoribus satis diligenter qui sunt qui testimoniū ꝑhibent ꝙ xp̄s sit messias in lege ꝓmissus. Cū apostolus petrus in tertia parte huius epl̄e dicat. huic omēs ꝓphe testimoniū ꝑhibent remissionem peccatorum per nomen eius. omnes qui credunt in eum. Et dicunt breuiter ꝙ prim⁹ est abel geñ. ij. de quo aug. ad orosiū dicit. Tria maxime ꝑconia iusticie in abel fuisse cōprobanf. vz virginitas: sacerdotium: et martyriū. In quib⁹ xp̄i figurā primus gessit. et hic dedit siue perhibuit testimoniū figurationis. Alius est abraaz qui perhibet testimoniū generis descensiōis. cui dictū est geñ. xxij. In semie tuo benedicent oēs gētes. Tertius est iacob qui perhibet testimoniū naturarū cōiunctionis. vz diuine et humane geñ. xxiij. quando vidit scalā i. xp̄i humanitatē cuius sumitas celos tangebat: quia sua humanitas diuinitati cōiuncta est. Hinc dixit. Vidi dñm facie ad faciē. i. misteriū incarnationis: et salua facta est aia mea. Quartus fuit moyses qui habet testimoniū perseueratiōis exo. iij. Quia vidit rubū ardentē et non comburebaf. qđ dictū eccl̄ia glosat de preseruatione virginitatis beate marie matris messie. Quintus fuit aaron qui perhibet testimoniū sanctificationis. vz pro pcō leui. xj. cui dixit deus. Tolle de armento vitulū pro peccato. Sextus fuit ⁊ ipse aaron qui perhibet testimoniū messie ꝯceptionis quia vt scribif numeri. xvij. virga eius sola floruit cum sola mater messie virgo sine virili semine eum cōcepisse perhibef. Septimus fuit moyses q deutro. xxxj. perhibet testimoniū inimicorū negationis dicēs messie. Negabūt te inimici tui: ⁊ tu eorū colla calcabis.

Octauus fuit iosue qui in lib. suo messie gesta descripsit ⁊ perhibet testimoniū denoiationis. vnde iero. in prologo dicit. Jesus filius naue typū dñi nō solū in gestis verū etiā in noie gerit. Nonus fuit gedeon perhibens testimoniū descensiōis quando vt iuđ. vj. scribif. vidit pluuiā in vellere terra nō madefacta. Unde canit eccl̄ia. Sicut pluuia in vellus descendisti: vt saluū faceres genus humanum. Decimus fuit booz qui ruth vltimo ca. perhibuit testimoniū generationis. quia genuit obed patrem isay patris dauid de quo natus est iesus qui vocatur xp̄s. Undecimus fuit samuel qui j. reg. ij. perhibuit testimoniū messie sublimationis. vnde eius mater

anna dixit. Sublimabit cornu xp̄i sui. Duodecimus fuit nathan propha q paralipo.xvij. phibuit ex pte dei pris testimoniũ filiatõis dicẽs. Ego ero ei in patrẽ et ipse erit mihi in filiũ. Tredecimus fuit iesus filiꝰ iosedech qui esdre.iij.phibuit testimoniũ diuine honorificatiõis templũ et altare edificãdo. Decimus quartus fuit neemias qui.iiij. cap. sui lib. perhibet testimoniũ exauditionis dicens. Audi nos deus noster. Decimus quintus fuit tobias qui xij. sui libri perhibꝫ testimoniũ messie glorificationis dicẽs. Luce splendida fulgebis: et oẽs fines terre adorabũt te. Nationes ex lõginquo ad te venient munera defferẽtes. Decimussextus testis inuenit in lib. iudith quãdo in.xvj.c.perhibuit testimoniũ iudicij terribilis aduentionis cũ dicit. Montes a fundamentis mouebuntur cum aquis petre sicut cera liquescẽt ante faciẽ tuã. Decimusseptimus inuenitur in lib. hester quando in.x.ca. mardocheus perhibuit testimoniũ gentium cõuersionis dicẽs. Paruulus fons creuit in fluuiuꝫ quia messias q humiliter paruulus natus est vbi qꝫ predicat ad dexterã patris exaltatus. Decimusoctauus fuit Job qui.xix.ca. perhibet testimoniũ redemptionis dicens. Scio eni qꝛ redemptor meus viuit. et reliq̃. Decimusnonus fuit dauid qui qnamuis in cunctis suis dictis christum predicent: tamen psal.ij. perhibet testimonium filiationis dicens. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Uicesimus fuit salomon qui in viij.ca. prouerb. de sapientia messie perhibet testimonium eterne conditionis dicens. Dñs possedit me ab initio viarũ suarũ. et reliq̃. Qđ in.j. ecclesiasti. confirmat dicens. Quid est quod fuit ipsum quod faciendum est. Et lib. canti. semp loquit de xp̄o. Uicesimusprimꝰ fuit philon grecus qui perhibet in.v. ca. sapietie testimoniũ iustoꝝ ⁊ maloꝝ in iudicio examinatiõis dicẽs Tunc stabunt iusti in magna constantia et reliqua. quã qꝫ de morte sua impij dicãt.ij.ca. morte turpissima cõdẽnemus eum. Uicesimusse cundus fuit iesus sirach q ca.xlvj. perhibet testimoniũ inimicoꝝ expugnationis dicens. Maximus in salutem electorũ dei expugnare insurgentes hostes. Uicesimustertius fuit esa. qui in.ix.ca. perhibet testimonium sue donationis dicens ſm translationem chaldaycaꝫ. Infans datus est nobis: et recipiet super se ad saluandũ legẽ: et vocabit nomẽ eius admirabilis cõsilij: deꝰ fortis permanẽs in secula seculorũ messias. Uicesimusquartus fuit ieremias qui.xxiij. perhibet testimonium sue denominationis dicens. Ecce dies veniunt dicit dñs et suscitabo dauid germẽ iustũ: et regnabit rex et sapiens erit et faciet iudicium et iusticiaꝫ in terra: et hoc est nomen qđ vocabũt eum dñs iustus noster. Uicesimusquintus fuit ezechiel qui. xliiij.cap. perhibet testimonium templi visitatiõis. Nam postqꝫ de virginitate matris dixerat ait de eo. Impleuit glĩa domũ dñi. Uicesimussextus fuit daniel q vij.cap. perhibet testimoniũ dñationis dicẽs. Potestas eius potestas

eterna qui nõ auferetur et regnum
eius quod non corrumpet. Uicesi
musseptimus fuit osee q.xj.ca.peri
bet testimoniũ eius vocationis di/
cens. Ex egipto vocaui filiũ meum
Uisimusoctauus fuit ioel qui.ij.
ca.perhibet testimoniũ sue doctri/
nationis dicens. Letamini in dño
deo vestro qui dedit vobis doctorẽ
iusticie Uicesimusnon⁹ fuit amos
q.ij.c.perhibet testimoniũ sue ven
ditiõis dicens. Sup tribus sceleri/
bus israel et sup quatuor nõ cõuer/
tar pro eo ꝙ vendiderũt iustũ argẽ
to. Tricesimus fuit abdias qui.ij.
cap̄.perhibet testimoniũ infirmioꝝ
saluationis dicẽs. In monte syon
vz in templo erit saluatio. Tricesi
mus primus fuit ionas qui.ij.cap̄.
perhibet testimonium sue dormi/
tionis quando stetit in ventre ceti
tribus diebus et tribus noctibus.
Tricesimussecũdus fuit micheas
qui.j.caplo perhibuit testimoniuz
sue incarnationis dicens. Egredie
tur dominus de loco sancto suo et
descendet et calcabit super excelsa
terre. Et in.iiij.caplo. loquitur de
pace temporis eius. Tricesimus
tertius fuit Naum qui.j.cap̄.per/
hibet testimoniũ cõtra peccatores
indignationis dicens. Ante faciẽ
indignationis eius quis stabit et
quis resistet in via furoris eius.
Tricesimusquartus fuit abachuc
qui.iij.cap̄.perhibet testimoniũ ex
ultationis dicens. Ego autem in
dño gaudebo ⁊ exltabo in deo iesu
meo. Tricesimusquintus fuit so/
phonias qui.j.c.pibuit testimoniũ
dicẽs. Ueniet ad iudiciũ congrega
tionis desideratus cunctis gentib⁹
et magna erit gloria domus istius
nouissime magisq̃z pme. vt ẽ decla
ratum est. Tricesimussextus fuit
zacharias qui.ix.ca.perhibet testi/
moniũ sue honorifice receptionis
dicens. Exulta satis filia syon. iu/
bila filia hierusalez. Ecce rex tuus
venit sanctus et saluator pauper et
sedens super asinam. Tricesimus
octauus fuit malachias qui.iij.ca
phibet testimoniũ templi visitatio
nis dicẽs. Ueniet ad tẽplũ sanctũ
suuz dñator quẽ vos queritis ⁊ an/
gelus testamẽti quẽ vos vultis. Ec
ce igitur quõ omẽs libri veteris te/
stamẽti et omnes pphe perhibent
testimoniũ dño nostro iesu christo.
Sed adhuc sunt Sibille que perhi
bent testimoniũ ei. quarũ pma est
sibilla persica que dicit. Signetur
dñs in orbem terrarum. ⁊ gremiñũ
virginis erit salus gentium Scda
est sibilla lybica dicens. videbunt
regem viuentẽ. et tenebit illum in/
gremio virgo dña gentiũ Tertia
est sibilla delphica dicens. Nascet
ppha absq̃z mr̃is coitu ex virgine
Quarta est bisilla chimerica dicẽs
Ascendet puella facie pulchra capi
lis prolixa sedens super sedem stra
tam puerum intuens. dans ei ad
comedẽdum ius propriũ. vz lac de
celo missum. Quinta est sibilla eri
thea dicens. In vltima etate humi
liabitur deus humanabit ples di/
vina vnietur humanitati diuinitas
Jacebit in feno agnus. et puella/
ri officio educabitur. Sexta est si/
billa samia dicens. ecce veniẽt di/
es et nascetur de paupercula dñs.
et bestie terrarum adorabunt eum
clamabunt et dicẽt. Laudate dñm

In atrijs celoꝝ. Septima sibilla est cumana dicens. Iã noua ꝓgenies celo demittitur alto. Octaua est sibilla helespontina dicens. De ex celso celoꝝ habitacula prospexit deus humiles seruos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine he brea in cunabilis terre. Nona est sibilla frigya dicens. Ex olinpo ex celsus veniet ⁊ firmabitur consiliũ in celo. ⁊ anũnciabitur virgo De cima fuit sibilla Tiburtina dicens. Nascetur xp̃s in bethlem annũcia bitur in nazaret regnante thauro pacifico fundatore quietis. O fe lix illa mater cuius vbera illum la ctabunt. Undecima est sibilla eu ropia dicens. veniet ille ⁊ transibit montes ⁊ colles ⁊ latices olimpi ⁊ regnabit in paupertate et dñabitur in silentio ⁊ egredietur de vtero vir ginis. Duodecima sibilla ẽ agrip pa dicens. Inuisibile verbum pal pabitur germinabit vt radix. sicca bit vt foliũ nõ apparebit venustas eius circundabit aluus maternus et flebit deus leticia sempiterna. et ab omibus conculcabit. nascet ex matre vt deus. et conuersabitur vt peccator. Ultimo qñdam homo gentilis perhibuit testimoniũ xp̃o Naz tempore constantini rome se pulchꝛuz inuenentum est. in quo ia cebat homo aureaz laminã habẽs in pectore in qua scriptũ erat. Na scetur xp̃s de virgine ⁊ credo in eũ O sol sub helene ⁊ cõstantini tem poribus iterum me videbis. habet hoc in hystorijs romanoꝝ. Et san ctus Thomas ponit idem. 2ª 2ᵉ. q. ij. ar. vij Uerũ qꝛ de his testimonijs diximus ẜm ordinẽ librorũ veteris testamẽti: adhuc dicemus ẜm ordi nem mysteriorum messie. Primo eni mysterio ꝓmissionis perhibet testimonium dauid psal. cxxxj. cui dictũ est. De fructu ventris tui po nam super sedem tuã. Item Scd̃o mysterio conceptionis perhibet te stimoniũ Iere. xxxj. dicens. Crea uit dñs nouum super terram. femi na circũdabit virum. Tertio mi sterio generationis perhibet testi moniũ esa. ix. dicẽs. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Quarto mysterio cõuer sationis ꝑhibet testimoniũ baruch iij. dicens. Hic est deus noster. et nõ extimabit alius aduersus illum. hic adinuenit omẽ viam scientie. ⁊ dedit illaz iacob puero suo: ⁊ israel dilecto suo. post hec in terris visus est ⁊ cum hominibus conuersatus est

Quinto mysterio miraculoꝝ ope rationis perhibet testimoniũ esa. xxxv. dicens. Tunc aperient oculi cecorum ⁊ aures surdorũ patebunt tũc saliet sicut ceruus claudꝰ ⁊ aper ta erit ligua mutoꝝ. Sexto myste rio predicationis perhibet testimo nium ipe esa. iiij. ca. dicens. Erunt praua in directa et aspera in vias planas. et reuelabitur gloria dñi. ⁊ videbit omnis caro pariter qd̃ os dñi locutuꝫ est Septimo mysterio temptationis perhibet testimoniũ dauid. xc. dicens. Super aspidem ⁊ basiliscum ambulabis ⁊ cõculca bis leonem ⁊ draconem. Octauo mysterio cõspirationis eius perhi bet testimoniũ Iere. xj. dicẽs. Ue nite mittamus lignum in panẽ eiꝰ. ⁊ eradamus eum de terra viuentiũ ⁊ nomen eius nõ memoretur am

plius. Nono mysterio proditionis phibz testimoniũ dauid.psal.xl. dicens. Qui edebat panes meos ampliauit super me supplantationem Decimo mysterio cene celebrationis perhibet testimonium Joseph moyses exo.xij. Undecimo mysterio pñtatiõis phibet testimoniũ Jere.xj.dicẽs. Quasi agnus mansuetus qui portat ad victimã Duodecimo mysterio in oratiõe sanguinis effusionis perhibet testimoniũ dauid.cxlij.dicens. Anxiatus est in me spiritus meus. τ reliqua. Tredecimo mysterio sue oblationis perhibet testimoniũ esa.liij. Oblatus est qꝛ ipse voluit. Decimoquarto mysterio iudeorũ vigorose obuiationis phibet testimoniũ moyses deutro.xxiij.videte qđ ego sim solus. et nõ est alius deus pter me.et loquitur moyses in psona dei. Decimoquinto mysterio sue derelictiõs perhibet testimonium dauid psal. cxlj.dicẽs Considerabaꝫ ad dexteram τ videbam: τ non erat qui cognosceret me. Decimosexto mysterio discipulorum effugationis perhibet testimonium Job.xix. dicens. Noti mei quasi alieni recesserunt a me. Decimoseptimo mysterio flagellationis perhibet testimonium esa.lj. dicens. Corpus meuꝫ dedi percutientibus et genas meas vellentibus. Faciem meam nõ auerti ab increpantibus τ conspuẽtibus in me. Decimooctauo mysterio negationis perhibet testimoniũ dauid in psal.lviij.dicens. Extraneus factus suꝫ fratribus meis. Decimonono mysterio false testificationis perhibet testimoniũ dauid in psal.xxvj. dicens. Insurrexerunt in me testes iniqui. Uicesimo mysterio in columna verberationis phibet testimoniũ dauid psal. lxxij. dicens. Fui flagellatus tota die. Uicesimo primo mysterio delusionis perhibet testimonium dauid.xxxij. dicens. Afflictus sum et humiliatus sum nimis. Uicesimo secundo mysterio condẽnationis perhibet testimoniũ daniel.xiij. dicens. Ecce morior cum nihil horũ fecerim. que isti maliciose cõposuerunt aduersum me. Uicesimotertio mysterio crucifixiõis perhibet testimoniũ dauid psal.xxij. dicens Foderunt manus meas et pedes meos. Uicesimo quarto mysterio vestimentorũ diuisionis perhibet testimoniũ dauid psal.xxij. dicens Diuiserunt sibi vestimenta mea: et super vestem meam miserunt sortem Uicesimoquinto mysterio potatiõis perhibet testimoniũ dauid psal.lxviij.dicens. Dederũt in escã meam fel τ in siti mea potauerunt me aceto. Uicesimosexto mysterio anime cõmendationis τ expirationis perhibet testimonium dauid psal.xxx. dicens. In manus tuas cõmendo spiritũ meũ. Uicesimo septimo mysterio de cruce depositionis perhibet testimonium moyses numeri.j. dicẽs. Deposuerunt leuite tabernaculum. Uicesimooctauo mysterio sepelitionis perhibet testimoniũ esa.xl. dicens. Erit sepulchrum eius gloriosum. Uicesimonono mysterio ad inferos decensionis perhibet testimoniũ ecclesia.xxiiij.dicens Descẽdã ad inferas partes terre. Trigesi

mo mysterio resurrectionis. perhi-
bet testimonium dauid psalmo.
cxxxviij.dicens. Tu cognouisti ses-
sionem meam ⁊ resurrectionē meā
Ecce igitur ſm ordinem mysterio-
rum quot sunt qui perhibent testi-
monium xp̄o ꝙ sit messias in le-
ge ꝓmissus. q̄q̄z sint alij mlti quos
causa breuitatis obmitto deprecās
maiestatem suā vt oēs in se pie cre-
dētes ad suū faciat ꝑtingere regnū
cui sit honor et gloria per infinita
secula seculorum Amen.

¶ Feria tertia in albis de promissio
ne messie facta patribus scd̄um ex-
positionē epistole. Sermo.xlij.

ſ Urgēs pau
lus ⁊ manu silentiū in
dicens ait. viri fratres
filij generis abrae: et q
in vobis timent deū vobis verbum
salutis huius missuz est. actuū.xiij.
hec verba scribuntur. Pro exordio
huius sermonis a doctoribus que-
ritur. vtruz repromissio de messia in
lege ⁊ prophis ꝓmissio sit tm̄ facta
ad dauid ⁊ abraam. Et dicunt ꝙ sic
quod probant. Primo per rationē
sancti Tho. in tertia parte. q. xxxj.
ar. ij. dicentis quia cū xp̄us messias
deberet esse sacerdos: propha ⁊ rex
debebat etiā descendere ſm carnē
ab abraam qui fuit sacerdos sacri-
ficiū offerendo. iuxta illud Geñ xv
Summe inquit tibi vaccā triennez
Et ꝓpha quia dixit dñs abimelech
geñ.xx. propha est ⁊ ipse orabit ꝓ te
Et etiā ad dauid regē de quo.j.Re.
xiij. dixit samuel Quesiuit sibi dñs
virū iuxta cor suuz. Secundo ꝑ ra
tionē alexandri de ales in.iij.sum-
me dicētis. quia ad hos specialiter
de xp̄o promissio facta est. dictū est
eni abrae. Geñ.xxij. In semine tuo
bñdicent oēs gentes. Et ad gala.iij
paulus ait. Abrae dicte sunt ꝓmissi
ones ⁊ semini eius. Non dicit in se
minibus quasi in multis: sed quasi
in vno et semini tuo quod est xp̄us.
Ad dauid aūt. De fructu vētris tui
ponā sup sedem tuā. hinc est quod
ppl's iudeorū messiā regē honorifi-
ce suscipientes sibi dicebant. math.
xxj.ca. Osanna filio dauid. Tertio
etiā hoc probant ꝑ ieronymū supra
math.j.ca. qui dicit idē. vz Ad hos
tantū facta est de xp̄o repromissio.
Et confirmat per apl'in paulum in
principio presentis ep'le declarāde
idest ꝑ verba proposita. In qua tres
vtiles queruntur questiones. Pri-
ma est de messie xp̄i ꝓmisso cogni-
tione. An.s. principes iudeorum co
gnouerūt xp̄m messiam esse promis
sum vel ignoranter occiderūt eum
in principio. Secūda est de messie
xp̄i resurrectionis tp̄ali determina-
tione. ibi. deus vo suscitauit eum a
mortuis tertia die. Tertia est de
messie xp̄i promissionis resurrectio
nis conditione. ibi. Et nos vobis
anunciamus ⁊ reliqua.

¶ Questio prima de messie xp̄i pro
missionis cognitione. vz an iudei
cognouerunt christum messiam esse
promissum.

q Ueritur a doctoribus. vtrū
iudei cognouerūt iesum
nazarenum esse xp̄m pro
missuz. Et merito hic du-
bitat cū.j. ad Corin. ij. apl'us dicat.
Si cognouissent nunquā dñm glo
rie crucifixissent. Et actu.iij. petrus

dixit. Scio fratres quod per igno/
rantiā fecistis sicut et principes vr̄i
Et xp̄us in cruce Luce. xxxiij. dixit
Pater, dimitte illis quia nesciūt qd
faciunt. Et in ꝯtrariū habetur illud
Joh. xv. ca. Nūc aūt viderūt et ode
runt me ⁊ patrē meū. Nam quod vi
detur manifeste cognoscitur. Item
illud math. xxj. hic est heres. vbi Je
rony. manifeste ꝓbat. dn̄s his ver/
bis iudeorū principes nō per igno/
rantiā: sed per inuidiā dei filiū cruci
fixisse. Dicunt ergo doctores ꝙ mi
nores ppl̄i iudeorū ⁊ vulgares non
cognouerunt iesum esse xp̄um: nec
quantū ad diuinitatē: nec quantū
ad hūanitatē: qr licet ꝓpter miracu
la ⁊ sanctitatē eius crederent ipsum
esse virum scm̄ ⁊ ꝓpham. non tn̄ illū
de quo scripture loquuntur cū eas
scripturas ignorarēt. Maiores vero
⁊ scribe cognouerūt nō certitudine
euidēti que p demōstrationē vel sen
sum habetur: sed probabiliter p scri
pturas que de xp̄i diuinitate et hu/
manitate loquunt vt in p̄cedēti ser/
mōe dictū est. Hec tn̄ eoꝝ cognitio
que adherētie ⁊ ꝯiecture dici potest
fuit in eis impedita p passiones ire
⁊ iracūdie inuidie quas ꝯtra iesum
conceperunt: duz incepit predicare
contra nequitias eoꝝ. Sicut eni ali
quis scit noticia habituali ⁊ actua/
li particulariter fornicari esse pecca
tum: ⁊ tn̄ adueniente passione vehe
menti: iudicat actualiter esse forni
candū vt colligitur ex doctrina ph̄i
vij. ethicorū. Ita ppl̄us ille quāuis
cognosceret xp̄um deū ⁊ hominem
esse cognitione qua dictum est ha/
bitualiter: tn̄ passionibus excecatꝰ
actualiter ignorabat. Et his dictis
argumenta ad vtrāq; partem facil
ter soluuntur: quia illa loquuntur
de cognitiōe actuali: alia de cogni/
tione habituali. vnde paulus in pri
ma parte presentis epl̄e dicēs. Qui
habitabant hierusalez et principes
eius ignorantes voces ꝓpharū in/
terfecerunt iesum. loquit de cogni/
tione actuali Textꝰ de se manifestꝰ
est: ⁊ expositione non indiget.
Questio secunda de xp̄i resurrectio
nis temporali determinatione.

q Uerit a doctoribus. vtrū
xp̄s tertia die resurrexit
a mortuis. Et dicunt tria
ipsi doctores ad proposi/
tum respondēdo de tpe determina
to resurrectionis. Primū est quod
xp̄us sc̄dum augu. iiij. de trini. c. v.
viij. kalendas aprilis. vz. xxv. die
martij mortuus est. et. vj. kalendas
aprilis. i. xxvij. martij resurrexit a
mortuis. vn̄ patet quod tribus die/
bus accipiēdo partē ꝓ toto in sepul
chro stetit: nec mirū quia tale tp̄us
effectū mortis sue representat. Nā
per duas noctes qbus in sepulchro
permāsit a duplici morte anime. vz
⁊ corporis liberati sumus. per diem
vero quo etiā mortuus stetit: signifi/
catur ꝙ eius mors non ex peccato
sz ex charitate suscepta est: nec a my
sterio vacat ꝙ tali mēse resurrexerit
quia mundus tali mense factus: et
primus homo creatus: et tali men/
se reparati sūt. vn̄ sicut ppl̄s hebray
cus ab egypto pharaone submerso
extractus canticū laudis cecinit. sic
populus xp̄ianus gr̄a et laudes ex
tāto benefitio reddit. Aliud est qd
doctores dicunt quia xp̄s sc̄dum te
xtū euāgelicū prima sabbati hoc est

die dñico quo die mũdus est resur/
rexit factus primus angelus creat⁹
ipse lucifer debellatus. michael cuꝫ
suis ꝯfirmatus in lege ppl' s erudit⁹
Et hic scissimus dies multis myste
rijs est celebrandus. Tertiũ et vlti
mũ quod doctores dicũt est ꝙ xp̃s
scd̃m Gregoriũ media nocte surre/
xit qua hora: ver⁹ samson portas in
ferni destruxit. licet Aug. iiij. de tri
nitate. ca. vj. dicat ꝙ surrexit in au/
rora. quia scd̃m beatũ Bona. in. iij
di. xxij. vterqꝫ verũ dicit. Gregorius
assignauit horam qua fuit. et au//
gustinus assignauit horam qua in
notuit. Alexander tñ de ales in. iij.
medius inter eos dicit ꝙ surrexit
inter mediam noctẽ ⁊ aurorã. Et cũ
mediũ ab extremis denominet: ve/
re dici potest: ꝙ xp̃s media nocte et
aurora vel mane sit resuscitat⁹. Nec
a mysterio vacat. quia tunc incipit
aer serenari quando xp̃s apparuit
et scripturas apperuit: quibus mẽs
discipl'oꝝ cepit illũinari. Ecce igit
quõ deus eũ tertia die resuscitauit a
mortuis. Et visus est p dies multos
sicut scd̃a pars epl'e dicit que de se
manifesta ẽ ⁊ expositõe nõ indiget.
¶ Questio tertia de resurrectionis
messie conditione. vꝫ an integrali/
ter resurrexerit a mortuis.

q Ueritur a doctoribus de
conditione resurrectionis
xp̃i. vꝫ. An resurrexit inte
graliter cũ ipso moriente
facte sint sepationes plurime vꝫ aie
et corporis. Math. xxvij. iesus cla
mans emisit spm̃. diuinitatis et hu/
manitatis nõ quidẽ a partib⁹ essen
tialibus. s. ab anima ⁊ corpore: quia
scd̃m Dam̃. xp̃s quod semel assum
psit nunquã dimisit. sed a toto quia
xp̃s in triduo non fuit homo. Iteꝫ
tertio sanguinis nec obstat dictum
Dam̃ quia nõ loquit de partib⁹ in
tegralib⁹ sꝫ essentialib⁹ vt dictũ est
Et dicũt doctores ꝙ xp̃s integre re
surrexit cũ oium predictoꝝ facta sit
perfecta reintegratio. Primo eni
sanguinis ad corpus: quia corpus
sine sanguine viuere nõ potest. Sꝫ
an totus sanguis sit reassumpt⁹: du
biũ est maxime cũ corpus gl'iosum
tanto sanguine nõ indigeat. Secũ
do sanguinis ad diuinitatẽ quia ex
quo est vnitus corpori p consequẽs
est vnitus diuinitati. Tertio anie
ad corpus nã istud indicat nomẽ re
surrectionis. sicut eni mors est con/
iunctorũ sepatio: sic ⁊ resurrectio est
anie ⁊ corporis iterata vnio. Quar
to vt ita dicã diuinitatis ad huma/
nitatem sic intelligendo ꝙ xp̃s fuit
post resurrectionẽ deus et homo si/
cut ante mortem: quãuis post mortẽ
in triduo fuerit tantũ deus ⁊ nõ ho
mo. Hec est igit repromissio facta
patrib⁹ de qua paulus in tertia par
te presentis epl'e dicit: quam ipse iu
deis nunciabat vt in exordio dixi/
mus: quam iudei nõ cognouerunt.
O igitur pie iesu qui integre susci/
tatus es tertia die: fac nos a pecca/
tis sic resurgere: vt tecũ sine fine va
leamus habitare. Qui cum patre ⁊
spiritu sancto viuis ⁊ regnas in se/
cula seculorum. Amen

Sermones quadragesimales fra/
tris antonij de bitonto felici nomie
expliciunt ipressi p ioannẽ hertzog
ipensis spectabil' viri Nico. de frãk
fordia. Anno xp̃i. 1496. kl's iulias

Sermones fratris antonij de Bitonto ordinis fratrum minorũ de obſeruantia ſuper epiſtolas quadrageſimales.

¶ Tabule sermonum quadragesimaliũ sequentiũ sup epistolas quadragesimales fratris Antonij de bitonto.

¶ Feria quarta cinerum de penitentia Sermo primus 65
Questio proemialis An sine gratia gratis data ꝛ auxilio diuino possit homo cõuerti ad deũ 65
Quando peccator penitentiã faciendo ꝯuerti debet ad deũ 65
Si inducẽs ꝓximũ ad penitẽtiã vt cõuertatur a pctõ: mereat̃ 66
An per verã ꝛ formatã conuersionẽ possit remitti pena ꝛ culpa ꝛ p eam virtutes restituant̃ 67

2 ¶ Feria .v. cinerũ de virtute cõtritionis ꝛ oratõis Sermo .ij. 67
Questio proemialis An sit conueniens orare. 67
Quare est orandum: ꝛ quibus excitamur ad orandum 67
Quomodo debeamus orare vel ad deum preces porrigere 68
An oratio debito modo facta sp exaudiatur 69

3 ¶ Feria .vj. cinerum de virtute et conditione elemosine spũalis ꝛ corporalis Sermo .iij. 69
Questio proemialis An fraterna correctio que est opus elemosine spũalis ad oẽs pertineat 69
Que sunt elemosine spirituales et q̃ corporales et que illarũ est nobilior et excellentior 70
An elemosinam dare sit in precepto 71
Qui sunt fructus elemosine 71
4 ¶ Sabbato primo .xl. de cathena peccati grauissima et contra libertatem homis nequissima Sermo .iiij. 71
Questio proemialis An homo potestate liberi arbitrij possit a peccato surgere 72
Quare debeamus vitare peccatum et offensionẽ proximi 72
Quõ aggrauat̃ pctm̃ et vnũ maius vel grauius alio dicat̃ 72
Quare debemus detestari peccatum 73

5 ¶ Feria secunda post inuocauit de iuditio finali Sermo .v. 73
Questio ꝓemialis An solus xp̃s iudicabit 73
An sit futurum vniuersale iudicium 73
Quare iudicare magis appropriat̃ xp̃o et quõ iudicabit 74
An omnes in iuditio finali psonaliter comparebunt 75

6 ¶ Feria tertia post inuocauit de penitentia Sermo .vj. 75
Questio ꝓemialis An deus per penitentiã de peccatis sit a nobis querendus: cum vbiq; esse dicatur 75
An penitentia sit prior alijs virtutibus dignitate 76
An peccatũ sit subiectum et propria materia penitentie 76
Qui sunt fructus penitẽtie 76

7 ¶ Feria .iiij. post inuocauit de impedimentis penitentie Sermo septimus 77
Questio proemialis An qui dimittit ex timore facere debitã penitentiam peccet 77

Que sunt obiectiones siue impe
dimenta penitentie 77
Que sunt illa que incitant et in/
ducunt ad penitentiam 78
Qui sunt triunphi penitentie sa/
lutaris 79

8 ¶ Feria.v.post iuocauit de emē
datione pctōris Sermo.viij.79
Questio proemialis An deus in
fert alicui penā sine culpa 79
An peccata parentū transeāt ad
posteros 79
An anime rationales sunt extra
duce et peccatum vnius impu/
tetur alteri 80
Que tenetur peccator facere:⁊ a
quibus debet se abstinere pro
vite sue emendatione 80

9 ¶ Feria sexta post inuocauit de
peccato sermo.ix. 81
Questio proemialis An peccatū
mortale temporaliter comissuȝ
puniri debet pena eterna 81
Quot sunt punitiones pcti 82
Cui debet imputari pctm̄ 82
An bona opera facta in charita/
te: per sequentē culpam sic de⁹
obliuiscatur vt de ipsis in salutē
penitentis nūꝙ̄ recordet 82

10 ¶ Sabbato añ reminiscere de
ordinatione vite timētis deum
Sermo decimus 83
Questio proemialis An ad cor/
rectioneȝ fraternam quilibet sit
obligatus 83
An conuenienter detur preceptū
de dilectione ꝓximi: ⁊ que sunt
signa huius dilectionis 83
An homo teneatur ex charitate
seipsum diligere et vitam suam
disponere 84
An deus possit immediate ama/
ri ab homine: et que tenetur ho
mo operari propter eum 84

11 ¶ Feria secūda post reminisce
re: de petitione deo fiēda Ser/
mo.xj. 85
Questio proemialis An petitio
et oratio nostra soli deo sit diri
genda 85
An petēs aliquid a deo si est in
peccato mortali impetret quod
petit 85
An sit aliquid a deo determina/
te petendum 86
An oratio sit actus religionis: et
quo ordine deus per eam a no/
bis honoratur 86

12 ¶ Feria.iij.post reminiscere de
obedientia Sermo.xij. 87
Questio proemialis An in om/
nibus sit deo obediendū. 87
An omnis potestas presidendi
sit a deo 87
An sit obediendum in omnibus
nostris superioribus 88
Que sunt exempla et fruct⁹ obe/
dientie: qua sancti viri sic placu
erunt deo suo 88

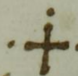
13 ¶ Feria.iiij.post reminiscere de
humilitate Sermo.xiij. 89
Questio proemialis Utrū humi
litas que in oratione requiritur
sit virtus 89
An humilitas sit pars obedien/
tie et subijciat hominem deo et
alijs propter deum 90
Quot sūt gradus hūilitatis 90

Quot sunt fructus et triūphi hu
militatis 91
14 ¶ Feria.v.post reminiscere de
virtute spei Sermo.xiiij. 91
Questio proemialis An aliquis
sine peccato spez habere possit
in homine 91
Utrum homo possit esse vltimū
et finale obiectum spei 92
Utrum deus sit vltimū obiectuz
spei:⁊ quare sit in eo vltimo spe
randum 92
Qui sunt fruct⁹ ⁊ triūphi spei 93
15 ¶ Feria.vj.post reminiscere de
inuidia Sermo.xv. 94
Questio proemialis Quid sit in
uidia 94
Unde generatur inuidia 94
An inuidia sit vitium capitale:⁊
que mala ex ipsa generent 94
Que sunt que expugnāt inuidiā
vel que sunt eius remedia 95
16 ¶ Sabbato ante oculi de inui/
dia Sermo.xvj. 95
Questio proemialis Utrū inui/
dia sit maximū peccatorꝫ 95
Quibus prouocat inuidia 96
Que sunt male conditiones inui
die 96
Que sūt figure ipsius inuidie 97
17 ¶ Feria secūda post ocli de ex/
purgatiōe spiritualis lepre Ser
mo.xvij. 97
Questio proemialis An existēs
in peccato mortali bñfaciendo
possit sibi mereri ꝑmā grāz 97
Quare debemus a peccato mor
tali citius purgari 97
Quibus purgatur peccatū mor/
tale: vel si homo possit seipm
mūdare: sicut potest peccato se
ipsum inquinare 98
Qui sunt defectus vel signa vere
purgationis pcti mortalis 98
18 ¶ Feria terta post oculi de mi/
sericordia Sermo.xviij. 98
Questio proemialis Utrū mise/
ricordia sit maxima virtutū 98
Quibus inducimur et prouoca/
mur ad habendā miam 99
Que sunt conditiones mie 99
Quot sunt fructus et triumphi
misericordie 100
19 ¶ Feria. iiij.post oculi de decē
preceptis Sermo.xix. 100
Questio proemialis An christia
nus de necessitate salutis teneat
obseruare legem moysi sicut le
gem christi 100
Quot sunt precepta legis:⁊ quō
distinguūt in tabulis: et quare
in hac epistola ꝑmo ponunt p̄/
cepta q̄ ꝑtinēt ad ꝓximū 101
Que sūt illa que ducūt nos ad re
cordationē ꝑceptorꝫ legis 101
Utrū omnia precepta in dilecti/
one dei tanq̄z in nobiliori ⁊ per
fectiori obiecto consistant 102
20 ¶ Feria.v.post oculi de predi/
catiōe verbi dei sermo.xx. 102
Questio ꝓemialis Que sūt opor
tuna cuilibet predicatori 103
Utrū populus christianus tene/
atur audire predicationē verbi
dei sicut ⁊ missam 103
An populus christianus ad hoc
preceptū teneatur sub pena pec
cati mortalis 104
Quot sunt fructus predicationis
verbi diuini 104
21 ¶ Feria.v. post oculi de virtu/
te fidei Sermo.xxj. 105
Questio proemialis An impu/

gnatio fidei per seditionem sit maximum peccatorum 105
Quid sit fides 105
Que sunt cõditiones fidei 106
Quibus fides contrariatur vel improbatur et efficitur quandoq; mortua 107
22 Sabbato ante letare de v̈tute Susanne. Sermo.xxii. 108
Questio pemialis Quid sit matrimoniũ: et q̃re sit istitutũ. 108
Quis fuerit modus et ordo temtationis susanne. 108
Utrum susanna fuerit false condemnata. 109
Utrum susanna iusto ordine fuerit a deo liberata. 109
23 Feria.ii.post letare de iudicio temerario Sermo.xxiii. 110
Questio pemialis vtruz iudiciũ sit actus iusticie.
Quõ iudiciũ efficit et cognoscit esse temerarium. 110
Quare prohibetur iudicium temerarium. 110
Quare debet detestari iudicium temerarium. 111
24 Feria.iii.post letare de idolatria Sermo.xxiiii. 112
Questio pemialis. Utrũ idolatria sit maximũ pctõz. 112
Unde idolatria habuit causam et originem. 112
Quomodo idolatria tãtum creuit in mundo. 113
Utrum cultus latrie sine peccato possit exhiberi alteri q̃z summo deo. 113
25 Feria.iiii.post letare de baptismo Sermo.xxv. 114
Questio proemialis: vtrũ om̃es etiam in vtero sanctificati teneantur ad baptismũ. 114
Quid sit baptismus.require sup̃ post tabulam.
Quomõ gratia baptismi in adultis conseruetur. 114
Qui sunt fructus et triumphi sacramenti baptismi. 114
26 Feria.v.post letare de grã miraculoz Sermo.xxvi. 115
Questio pemialis An p obtinẽdo miraculo recurrẽdum sit ad sanctos. 115
Utrum operatio miraculozũ sit gratia gratis data. 115
Utrum mali possint facere miracula. 116
Utrum miracula attribuant merito fidei. 117
27 Feria.vi.post letare de infidelitate Sermo.xxvii. 117
Questio pemialis. Utrũ infidelitas sit maximũ pctõz 117
Quot sũt spẽs infidelitatis. 117
Unde infidelitas originaliter p cedat. 118
Utrum infidelis sit cogendus ad fidem. 119
28 Sabbato ante iudica de contritione Sermo.xxviii. 119
Questio proemialis vtrũ cõtritio sit necessaria ad salutem 119
Quid sit ɔtritio et vñ dicat 120
Quantus dolor haberi debeat pro peccato. 120
Quot sunt fruct⁹ ɔtritiõis 121
29 Feria.ii.de passione de sacra cõfessione Sermo.xxix. 122
Questio proemialis: Utrum predicatori q se dicit missum a deo sit credendum. 122
Utrum confessio cadat sub precepto. 122

Quas cōditiones habere debe-
at sacra cōfessio. 123
Quot sunt fruct⁹ ɔfessiōis. 124
30 ¶ Feria.iij.de passione q̄re ma-
li prosperant et boni tribulant
et q̄t fructus habēt boni ex eoꝝ
tribulationib⁹ Sermo.xxx. 124
Questio proemialis.quid sit sedi
tio et an sit peccatū. 124
Quare prospera dant malis in
hoc mundo. 125
Quare bonis dant aduersa 125
Quot fructus cōsequunt iusti ex
patientia aduersoꝝ 126
31 ¶ Feria.iiij.de passione de dile-
ctione ꝓximi sermo.xxxj 127
Questio ꝓemialis.An deus esse
possit ꝓbari ratione. 127
Que sunt illa que prohibet deus
vt non dicamus neq̄ faciamus
contra proximū. 127
Quomodo debeamus diligere
proximum. 128
Quare p̄ceptum de dilectione ꝓ
ximi ita stricte datur 128
32 ¶ Feria.v.de passione de sacra
obsecratiōe Sermo.xxxij. 129
Questio ꝓemialis:vtrū obsecra-
tio sit pars p̄ncipal' orōnis 129
Propter qd sit obsecratio 129
Quō sit obsecratio. 129
Quot fructus ex obsecratione ꝓ
cedant. 130
33. ¶ Feria.vj.de passione de viro
iusto contra peccatorem.
Sermo. xxxiij. 130.
Questio proemialis:vtrū virum
iustum imprecari et maledicere
peccatori sit peccatū. 130
Que sunt imprecatiōes quas iu-
sti licite facere possunt contra
peccatores. 131
Que debent viri iusti a deo pete-
re supplicando. 131
Quas ɔfusiones imprecant iusti
obstinatis peccatoribus 132
34 ¶ Sabbato ante palmarum de
consilio iudeoꝝ cōtra xp̄m ma-
lo: et ecōtra ɔsilio xp̄i ɔtra iude
os bono Sermo.xxxiiij. 132
Questio proemialis. An bonus
homo a malo possit certa expe-
rientia cognosci. 232
Quot cōditiones habet cōsiliū
malū et contra xp̄m. 132
Quot requirunt ad bonum et re-
ctum cōsilium. 133
Quibus et quot penis: oratione
christi et hieremie iudei puniti
sunt. 133
35 ¶ Feria.ij.palmarum de obedi-
entia christi tempore passionis
Sermo.xxxv. 134
Questio ꝓemialis:vtrū xp̄s sem
per fuerit obediens patri 134
Utrum obediētia sit maxima vir
tū propter cuius ꝑfectionē eam
christus elegerat 134
Utrum obedientia approbet ex
emplis scripturarū. 134
An obedientia sit specialis vir-
tus et difficilis. 135
36 ¶ Feria.iij.palmarū de mansue
tudine xp̄i sermo.xxxvj. 135
Questio proemialis: Utrum ha
bere mansuetudinē sit laudabi-
le et virtuosum. 136
An mansuetudo et clementia sint
idē et quō fuerūt in xp̄o. 136
Utrum virtus mansuetudinis sit
laudāda et cōmēdatione digna
scripturarū exemplis. 136
Quot fruct⁹ sequūt ex mansuetu
dine. 137

37 ¶ Feria.iiij.maioris hebdē de
xp̄i passione sermo.xxxvij. 137
Questio proemialis: vtrum libe
rationi generis humani fuerit
necessariū pati xp̄m. 137
An alius modus fuisset cōueni/
entior liberationis hūane natu
re q̄z per xp̄i passionem. 138
Utrū xp̄s generaliter oēs passio
nes sustinuerit. 138
Quot fructus consecuta est hu/
mana generatio per christi pas/
sionem 139
38 ¶ Feria.v.in cena dn̄i de sacro
eucharistie sermo.xxxviij. 139
Questio ꝓemialis.vtrū sacramē
tum eucharistie ꝯueniēter insti
tutū debeat sumi a ieiunis. 139
Qui nō debent accipere eucha/
ristie sacramentū ꝛ accipiendo
mortaliter peccant. 140
Quō institutum est hoc dignissi/
mum sacramentū. 141
Quot cōditiones habere debeat
qui vult digne suscipere hoc sa
cramentum. 141
39 ¶ Feria.vj.in parasceue de pas/
sione domini iesu christi. Ser/
mo..xxxix. 142
Questio ꝓemialis.vtrum dolor
xp̄i passionis fuerit maior om/
nibus alijs doloribus 142
Quare christus sustinere voluit
tantū dolorē ꝛ taz acerbissimā
passionem. 143
Quot afflictiones sustinuit chri
stus in sua passione 144
Utrum beata virgo cū fuerit cer
ta ꝙ filius eius iesus: qui erat
filius dei sustinuerit passionem
pro salute generis humani: ha
buerit dolorē de morte ei9 ꝛ fle/
uerit in tali passione. 148
40. ¶ Sabbato sancto pasce de p̄/
paratione sumpturi eucharisti/
am. Sermo.xl. 149
Questio ꝓemialis. vtruz ad sum
ptionē sacramēti eucharistie: p̄
exigit sacramētū baptismi. 149
Que sanctitas requirit ad sum/
ptionē sacri eucharistie 150
Que sunt signa euidētia ꝛ argu/
menta certissima digne cōmu/
nicationis. 150
Qui sunt fructus huius sacramē
ti digne sumptionis. 150
41 ¶ Feria.ij.pasce de messia in le/
gē ꝓmisso Sermo.xlj. 151
Questio ꝓemialis: vtrum ꝑ diui
nas scripturas possit ꝓbari my
steriū xp̄i in lege ꝛ ꝓphetis pro
missi: iam esse completū. 151
Utrum possit probari ẜm ratio/
nabilē scripturarū expositionē
tꝑs messie esse p̄teritū 151
Utrum messias fuerit deus ꝛ ho
mo. 152
Qui sunt qui testimoniuz perhi/
bent ꝙ xp̄us sit messias in lege
promissus. 153
42 ¶ Feria.iij.pasce de ꝓmissione
messie facta patrib9 ser.xlij. 155
Questio ꝓemialis: vtrum repro
missio de messia in lege ꝛ ꝓphis
sit tm̄ facta dauid ꝛ abraā. 155
Utrum iudei cognouerūt iesuz
nazarenū esse messiam in lege
promissum. 155
Utrum xp̄s tertia die resurrexit
a mortuis. 156
Utrū xp̄s resurrexit integraliter
cum ipso moriente facte sint se
parationes plurime. 156
Deo gratias.

¶ Questio prima sermonis .xxv. de entitate et diffinitione baptismi

Queritur a doctoribus qd sit baptismus? Et dicunt q baptismus est triplex: vt dicit Augu. lib. iiij. de vnico baptismo: et de cose. di. iiij. c. Baptismi vice. scz flumis: de hoc Jo. iiij. Uenit iesus interram iudeã et baptizabat. et iste proprie dicitur baptismus. Alij autem methaphorice: quia vterqz instar baptismi habet purificare. et per cosequens vicẽ eius implere. Secũdus est baptismus sanguinis. Jo. xij. Baptismo hoc habeo baptizari: et iste est baptismus potissim⁹. de cose. dei. iiij. cathecumin⁹ baptizatus. Tertius est baptismus flaminis siue spirit⁹ sancti. de quo act. ij. Uos aũt baptizabimini spũsctõ Et iste est propositum suscipiendi baptismũ modo debito si dabit facultas. Uñ istud nõ congruit nisi adultis habentib⁹ vsum ratiõis: vt dicto ca. baptismi vicem. Jste baptismus nõ eqpolet primo quia non remittit tota pena debita peccati: sicut in primo: sed plus et minus ẽm suam deuotionẽ. Jtem per istum nõ imprimit caracter. Jtem priuat iste ecclesiastica sepultura. sicut et cathecumini: q̃zuis pro eis oret eccl'ia. Jtem in isto requirit contritio vt saluet. sed nõ in primo sed solum attritio. Secundus vero baptismus excedit primũ quo ad pmiũ accidentale quod est aureola et etiã essentiale ẽm pe. de pal. in. iiij. quia plus de gratia confert. sicut est ibi: maius opus: sed nõ imprimit caracter per ipsum sicut per primũ. Et iste secũdus est cõmunis adultis et paruulis: q: si paruuli interficiant pxpo: puta in detestatione fidei xpi quã tenent parentes ei⁹ sunt martyres ẽm theologos: et ẽm Pe. de pal. i. iiij. etiã si essent in ventre: et in despectũ xpi mater per cussa abortũ faceret vel interficeret Loquẽdo ergo de baptismo fluminis. Rñdent doc. q baptismus dr ab eo quod est baptisare: qõ grece idem est quod lauare latine: vnde baptismus potest dici lauachrũ qõ est aqua deputata ad lauandũ. vel lotio: quod est effect⁹ vel vsus lauacri. Scõm aũt q baptismus est nomen sacramenti: diffinit sic a magistro sniarũ li. iiij. dis. iiij. Baptismus est ablutio corporis facta sub forma verborũ certa. i. determinata. Et stat ibi ablutio anthonomatice pro ablutione aque: stat etiã pro lotiõe corpis passiua et ly. corpus stat anthonomatice p corpore humano. Sciendũ tñ q in baptismo est aliquid quod est sacramentũ tñ vt lotio exterior et aliquid quod est sacramentũ et res: vt caracter: et aliqd qõ est tñ res: scz mũdatio interior. Et idem intellige de alijs sacramẽtis. Primũ est causa secũdi et tertij Scõm est signum primi et tertij Datur autẽ descriptio pdicta de eo qõ est tñ sacramentum in baptismo. Jdeo propheta dicit in principio epistole. Lauamini mundi estote. Nam ablutio aque seu lotio tñ est sacramentum. et hec sufficiant. etc.

Flo. i orto sci michaelis p modũ lectiõis 1499.

